POMPEII
SACCHI
CONSUL-
TATION
1686

X 1.
g 23
Ma 11

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark

SACCO, P. G.

66088/c

X1

J. H. 5
J. h. 5

MEDICINA THEORICO-PRACTICA

AD SANIOREM SÆCVLI MENTEM

Centenis, & vltrà Conſultationibus digeſta,

Quibus

Penè omnium abditæ morborum cauſæ illuſtrantur, atque præconceptis inhærendo principijs,

Optima ex optimis congeruntur medicamenta ad præfinitam morborum Ideam ſtudioſe concinnata.

AVTHORE

POMPEIO SACCO

PATRITIO PARMENSI.

PARMÆ, MDCLXXXVI.

Ex Typographia Galeatij Roſati.

Superiorum conſenſu.

Sumptibus Ioſeph de Roſſettis, cum Priuilegio.

ALiqui igitur niſi Mathematicè loquentes non admittunt: quidam verò non niſi exemplis vtentem: quidam autem dignum ducunt vt teſtis producatur aliquis Poeta &c. Quoſdam verò tædet certitudinis, aut propterea quòd non poſſunt conſequi, aut propter curioſitatem &c.

Ariſtoteles lib.2. Metaphyſ. cap.3. & vlt. text.15.

Certitudinem verò ſermonis Mathematicam non oportet in cunctis quærere, ſed in his, quæ non habent materiam. Quare non eſt naturalis modus; tota enim natura forte habet materiam &c.

Ariſtoteles prædicto cap. text. ſeq.

Inſtabilia enim ſunt, quæ in humidis conſiſtunt.

Hippocrates de decent. ornat. verſ.117.

Quod ſi, vt inter Geometras, & Arithmeticos, ità inter eos qui de alimentis ſcripſerunt, omninò conueniſſet, nihil nunc oporteret nos denuò hanc de ijſdem poſt tot, ac tales Viros ſcribendi moleſtiam ſubire.

Galenus de aliment. facult. lib.1. cap.1.

Hinc Ariſtoteles ſcripſit Antiquos deceptos, quoniam naturalibus Mathematicas miſcuere.

Simplicius item Philoſophus in Commentario in tertium de Anima librum, Geometriam, vt & cæteras Mathematicas abdicat à Philoſophia, quia cauſas non rimantur, ſcilicet veras, & ſubſtantiales, & principijs nituntur, quæ non videre, vel nonnouere.

In ſcientia naturali non eſt vt Mathematicam requiramus euidentiam.

G. Gallilæus Dialogo 2. Syſtem. Coſmici pag.170.

Denique corporis Mathematici notione, tanquam Phyſici abutuntur. Id enim fefellit Carteſium Geometriæ aſſuetum, quod res Phyſicas more Mathematicorum conſiderauerit: Cum corpus Phyſicum ſit actuoſum, & principium motus, non item Mathematicum.

Philoſophia Burgond. tom.4. Phyſicæ gener. tract.2. diſſert.1. cap.1.

Quod ipſum eſt, quod docuit Ariſtoteles, qui primo Mathem. cap.3. n.1. ſcripſit. Primi Philoſophi Mathematicis operam dederunt, hæc præponebant, & in eis enutriti, eorum principia, entium quoque cunctorum eſſe putarunt principia. Et Phyſicorum 2. cap. 3. text.18. n. 3. Quæ conſiderat Mathematicus abſtracta ſunt intellectu à motu.

Ità eſt veriſſimum Modernos, qui de naturalibus Mathematicè diſputant naturalis Philoſophiæ fundamenta deſtruere.

Ioannes Picus concluſ. Mathem. n.18. concluſ.5.

Videtur parum honeſtum eſſe de locutione loqui, ſi bene examines &c. juſtum enim eſt nihil plus in oratione quærere, quam ne aut dolore, aut voluptate afficias &c. Verum hæc omnia imaginationis ſunt, & ad auditorem; quia propter nemo Geometriam ſic docet &c.

Ariſtoteles lib.3. Rhetoric. cap.1. de elocut. text.4.

Si verba contemneremus, ditiorem Philoſophiam rerum poſſideremus.

Galenus lib.4.de vſu part. cap.13. ex Platonis ſententia.

Itaque ingenium, & facundiam vincere, morbos autem non eloquentia, ſed remedijs curari.

Cornel. Celſus præfat. lib.1. pag.7.

Nimis anxium eſſe te circa verba, & compoſitionem, mi Lucili, nolo; habeo majora quæ cures. Quære quid ſcribas, non quemadmodum.

L. Annaeus Seneca epiſt. 115.

Quæ veritati operam dat oratio incompoſita debet eſſe, & ſimplex.

Idem Seneca epiſt.40.

Qui ratione plurimum valent, quique ea, quæ cogitant, quam facillime ordine diſponunt, vt clarè, & diſtinctè intelligantur, aptiſſimè ſemper ad perſuadendum dicere poſſunt, etiamſi barbara tantum Gotorum lingua vterentur, nec vllam vnquam Rethoricam didiciſſent.

Renat. Deſ-Cartes diſſertat. de Methodo.

Nec intelligunt jacere ſenſus in oratione, in qua verba laudantur.

Quint. proemio lib. 8.

Vide ſi plura cupis in idem argumentum Ioannem Picum epiſt. 6. G. Gallilæum dial. 1. ſyſtem. coſm. pag. 35. poſt Catonem apud Ciceronem parad. 1. In ea ſententia poſitum, quæ nullum ſequitur florem orationis.

POMPEIVS SACCHVS PATRICIVS PARMENSIS MEDICINÆ PROFESSOR ÆTATIS ANNO LIII.
Effigiem SACCHI binam ſpectasq; legisq;,
Exprimit hęc Corpus; detegit illa Animum.
Specta igitur Faciem; Medicō dein perlege Librō
Sic totum videas Oris, et Ingenij
Bartolom. Franç. Mellettus Med.
Maurus Odus Parm. del. 1685.
F.M. Francia Sculp.

SERENISSIMO

Ac

CELSISSMO PRINCIPI
RAYNVTIO II.

PARMÆ, ET PLACENTIÆ &c. DVCI OPTIMO

Domino Domino meo Clementiſſimo,
Salutem, & Felicitatem Perpetuam.

MEDICAL SOCIETY OF LONDON

SI Plantis daretur optio cuinam potius maturiores fructus dicarent, eos Soli vtique ac Terræ oblatos vellent. Soli, vt qui luce, & calore impertitus eſt vitam: Terræ, nam matris adinſtar amplexis radicibus alimentum ſuffecit. Et ſic profectò crederent non donare proprium, ſed reddere vtrique quod ſuum. Qualeſcunque igitur ingenij mei fructus Præſide Celſitudinis tuæ lumine in hoc litterario ſolo enutritos, & maturatos nunc Tibi deuoueo, eos tanquam

ditionis, & virtutis tuæ agnoſce. Quorum ſiquid adhùc auſterum, vel inſuaue, non Radij, vel Soli culpa, ſed natiuum arboris vitium, quæ niſi & in hac pingui Terra mitiorem exſuxiſſet humorem, tamquam ſylueſtre, & inutile virgultum, bipenni tantum obnoxium, iacuiſſet. Detur itàque, & Patriæ, & Principi quod bonum, tempora diſperdant quod malum; nè Tibi dicatum, vel ſacrum aliud ſuperſit, præter id, quod addictiſsimi animi mei vota ad poſteros valeat traducere.

CELSITVDINIS TVÆ SERENISSIMÆ

Humil.mus Obſequentiſs., ac Fidel.mus
Servus, & Subditus
Pompeius Saccus.

INNOCENTIVS PP. XI.

AD futuram rei memoriam. Cum ſicut dilectus filius Ioſephus Roſſetti Parmenſis Nobis nuper exponi fecit ipſe librum vnum inſcriptum Medicina Theorico practica Auctore Pompeio Sacco *typis Parmæ ſuis expenſis mandari faciat, & in lucem propediem edere intendat, vereatur autem ne poſtquam in lucem prodierit, alij, qui ex alieno labore lucrum quærunt, dictum librum in ipſius exponentis præiuditium iterum imprimi curent Nos eiuſdem Ioſephi indemnitati prouidere, ipſumq; ſpecialibus fauorib. & gratijs proſequi volentes, & à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq; Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes. Supplicationibus d. nomine Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati eidem Ioſepho, vt decennio proximo à primæua libri huiuſmodi impreſſione computando durante, dummodò tamen prius ab Ordinario loci, & hæreticæ prauitatis Inquiſitore approbatus ſit, nemo tam in Vrbe, quam in reliquo Statu Eccleſiaſtico mediatè, vel immediatè Nobis ſubiecto Librum præfatum ſine ſpetiali dicti Ioſephi, aut ab eo cauſam habentis licentia imprimere, aut ab alio, impreſſum vendere, aut venalem habere, ſeù proponere poſſit auctoritate Apoſtolica tenore præſentium, dummodò tamen Authoris dicti libri ad id accedat aſſenſus concedimus, & indulgemus Inhibentes propterea vtriuſq; ſexus Chriſtifidelibus. præſertim librorum Impreſſoribus, & Bibliopolis ſub quingentorum ducatorum auri de Camera, & amiſſionis librorum, & typorum omnium pro vna Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, & pro alia eidem Ioſepho, ac pro reliqua tertijs partibus Accuſatori, & Iudici exequenti irremiſſibiliter applicand. & eo ipſo abſq; vlla declaratione incurrend. pœnis, ne dicto decennio durante librum præfatum, aut ali-*

quam eius partem, tam in Vrbe, quam in reliquo Statu Eccleſiaſtico præfatis, ſiuè huiuſmodi licentia imprimere, aut ab alijs impreſſum vendere, ſeù venalem habere quoquomodo audeant, ſeù præſumant. Mandantes propterea dilectis filijs noſtris, & Sedis Apoſtolicæ de Latere Legatis, ſeu eorum Vicelegatis, aut Præſidentibus, Gubernatoribus, Prætoribus, & alijs Iuſtitiæ Miniſtris Prouinciarum, Ciuitatum, Terrarum, & Locorum Status Noſtri Eccleſiaſtici præfati, quatenus eidem exponenti, ſeù ab eo cauſam habenti in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes quandocunq; ab eodem Ioſepho requiſiti fuerint, pœnas præfatas contra quoſcunq; inobedientes irremiſſibiliter exequantur. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, ac quibuſuis Statutis, & Conſuetudinibus etiam Iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoq; indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis, cæteriſq; contrarijs quibuſcunq; Volumus autem, vt præſentium tranſumptis, etiam in præfato libro impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides vbiq; adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris die 23. Octobris 1686. Pontificatus Noſtri Anno Vndecimo.

Subſ. Ioannes Gualterius Cardinalis Sluſius.

RANVTIVS FARNESIVS

PARMÆ, PLACENTIÆ, AC CASTRI DVX &c.

S. Romanæ Eccleſiæ Confalonerius Perpetuus &c.

C*Vm Ioſeph de Roſſetis, ſicut Nobis iteratis precibus expoſuit, pro publica vtilitate typis dari in Parmenſi Vrbe curauerit proprijs expenſis opus Artium, & Medicinæ* Doctoris Pompei de Sacchis Medicina Teorico-practica *ad ſaniorem Sæculi mentem inſcriptum, vereatur autem ne poſtquam in lucem prodierit, alij ex alieno labore, ac diſpendio lucrum quærentes in ditione noſtra nouis typis eundum librum imprimant, vel alibi impreſſum vendere ſatagant, illius proindè ſupplicationibus inclinati, atq; eiusdem indemnitati conſulere volentes, præſentium tenore decernimus, ac ſtatuimus, ne ſexenio proximo aliquis, tàm in eadem Ciuitate Parmæ, quàm in reliquo noſtro Statu enarratum opus imprimere, vel ab alijs impreſſum in dominium noſtrum importare, ſeù venale proponere audeant, ſub pœna ammiſſionis librorum, & præterea ſcutorum auri quinquaginta, triplici portione in Cameram noſtram, in eundem Ioſeph de Roſſetis, & in Accuſatorem diuidenda. Mandantes Gubernatoribus Ciuitatum Parmæ, & Placentiæ, vt præſentes noſtras litteras in forma Priuilegij obſeruari faciant, & quandocumq; requiſiti à dicto Ioſeph pœnas prædictas contrà quoſcunq; inobedientes irremiſſibiliter exequantur. In quorum fidem præſentes manu noſtra firmari, Sigilloq; noſtro communi, atq; à noſtrò à Secretis Status ſubſcribi fecimus, & iuſſimus. Dat. in Arce Colurni* 11. *Kalendas Nouembris* 1686.

Subſ. RANVTIVS FARNESIVS.

Item cum Sigillo Duc. in neb. rubea impreſſo &c.

Subſ. Lælius Boſcolus.

NOBILI
AC
MAGNI NOMINIS
VIRO
POMPEIO SACCO.

SACCHE, tuum Nomen rerum eſt menſura tuarum;
Nec Te qui vincat Nomine Maior erit.

Nicolaus Cicognarius bonarum Artium
Studioſiſſimus.

NVLLVM PROÆMIVM
SI NON VIS
ABRVPTA OMNIA NON TAMEN NON COHÆRENTIA.

Scaliger Poetices lib.3. cap.98. pag.149.

VT omnium rerum, ſic literarum intemperantia quoque laboramus; nec vitæ, ſed ſcholæ diſcimus.

Seneca epiſt. 107.

Et quid juuabitur Textor, & faber ad ſuam artem ſciens ipſum bonum? Vel qualiter magis Medicus? vel magis miles erit, qui ideam ipſam contemplatus eſt? Videtur quidem enim neque ſanitatem ita intendere Medicus: ſed eam, quæ hominis: magis autem forte eam, quæ hujus. Secundum vtrumquenque enim mebicabitur.

Ariſtoteles ad Nicomacum lib.1. cap.6. text.12.

Per varios vſus, Artem experientia fecit,
Exemplo monſtrante viam &c.

Manilius lib. 1. *verſu* 60.

Veneror itaque inuenta ſapientiæ, inuentoreſque adire tanquam multorum hæreditatem juuat. Mihi iſta acquiſita, mihi laborata ſunt. Sed agamus bonum patrem familiæ; faciamus ampliora quæ accepimus &c. Sed etiam ſi omnia ab alijs inuenta ſunt; hoc ſemper nouum erit, vſus, & inuentorum ab alijs ſcientia, & diſpoſitio &c. Corporis remedia inuenta ſunt ab alijs; quomodo autem admoueantur, aut quando, noſtri operis eſt quærere.

L. Aunaeus Seneca epiſt. 64.

Et tempus talium inuentor, vel cooperator bonus eſt. Vndè & Artium factæ ſunt additamenta. *Omnis enim eſt apponere quod deficit.*

Ariſtoteles lib.1. Ethicor. cap.7. art. 2. tex.8.

MEminiſſe autem, & prædictorum oportet, & certitudinem non in omnibus ſimiliter exquirere, ſed in ſingulis, ſecundum ſubiectam materiam: & in tantum quantum proprium eſt doctrinæ.

Ariſtoteles præd. cap. text. ſeq.

Neque ſimili modo in omnibus cauſa requirenda, ſed eſt in quibuſdam ſatis, ſi benè demonſtratum fuerit quod ſint: id quod etiam in principijs ipſis contingit: Quod autem ſit aliquid, primum ac principium quoddam eſt. Ex principijs verò alia ſunt, quæ inductione, alia quæ ſenſu, nonnulla quæ aſſuetudine quadam, alia quæ alio quodam modo conſiderantur.

Ariſtoteles præd. cap. text. 10.

Faber enim, & Geometra diuerſo modo rectum angulum vtrique conſiderant: ille quatenus ſolummodo ad opus vtile eſt: hic cum virtutis ſpeculator ſit, quid, & quale ſit, indagat. Eodem modo in alijs quoque faciendum eſt, ne plura ornamenta extrinſecus, quam ipſum opus euadant.

Ariſtoteles præd. cap. text.9.

Atque de immanifeſtis ſenſui putamus ſufficienter demonſtraſſe ſecundum rationem.

Ariſtoteles lib. 1. *Meteor. cap.* 4. *vel* 8. *text. primo.*

Quæ nec ſcribi, nec dici poſſunt de vnoquoque. Teſte Galeno.

Ad Glauiorem in principio, & 3. Meth. 3.

INDEX
CONSVLTATIONVM,
Quæ in hoc volumine continentur.

CONSVLTATIO PRIMA.
De dolore Capitis. fol. 1
CONSVLTATIO II.
De dolore Capitis continuo à cauſa externa calida proueniente. 7
CONSVLTATIO III.
De dolore Capitis; Vniuerſali neruorum debilitato, & Emaciatione. 12
CONSVLTATIO IV.
De Vertigine. 17
CONSVLTATIO V.
De Vertigine. 20
CONSVLTATIO VI.
De motibus conuulſiuis totius Corporis. 23
CONSVLTATIO VII.
De motibus Conuulſiuis ab ira in Nobiliſſima Domina. 30
CONSVLTATIO VIII.
De Conuulſione in extremis, & extimis partibus incipiente, & toti communicata. 33
CONSVLTATIO IX.
De Apoplexia ſuccedente poſt impotentiam ferè ad motum, & à diabetico fluxu. 34
CONSVLTATIO X.
De Apoplexia à frequentiſſimo Aquæ vitæ vſu. 38
CONSVLTATIO XI.
De Præſeruatione ab Apoplexia, & ab alijs ſymptomatibus. 42
CONSVLTATIO XII.
De Apoplexia. 49
CONSVLTATIO XIII.
De Epilepſia. 51

CONSVLTATIO XIV.
De Epilepſia in Puero. 57
CONSVLTATIO XV.
De Paralyſi ſpuria totius. 59
CONSVLTATIO XVI.
De Paralyſi. 63
CONSVLTATIO XVII.
De Paralyſi linguæ. 65
CONSVLTATIO XVIII.
De Incubo. 69
CONSVLTATIO XIX.
De Melancholia per eſsentiam, cum vigilijs, totius extenuatione, & puſtulis vlceroſis ſub mento. 72
CONSVLTATIO XX.
De Mentis ſtupiditate cum læſione memoriæ, & virium imbecillitate. 80
CONSVLTATIO XXI.
De dolore conuulſiuo gingiuarum, & partium internarum oris. 85
CONSVLTATIO XXII.
De vocis diminutione. 89
CONSVLTATIO XXIII.
De vocis diuturna Raucedine. 90
CONSVLTATIO XXIV.
De Aſthmate. 93
CONSVLTATIO XXV.
De Aſthmate conuulſiuo. 97
CONSVLTATIO XXVI.
De difficultate reſpirandi continua, & principio Hydropis. 102
CONSVLTATIO XXVII.
De Febre cum Hydrope Pulmonum. 107
CONSVLTATIO XXVIII.
De Hydrope Pulmonum poſt ſanguinis ſputum. 110
CONSVLTATIO XXIX.
De Hydrope Pulmonum, & ſputo ſanguinis. 114
CONSVLTATIO XXX.
De Tuſſi, obſtructione hepatis, & febre continua. 117
CON-

CONSVLTATIO XXXI.
De Pleuritide. 122
CONSVLTATIO XXXII.
De Pleuritide. 125
CONSVLTATIO XXXIII.
De Sputo Sanguinis. 129
CONSVLTATIO XXXIV.
De Sputo Sanguinis cum Tuſſi. 133
CONSVLTATIO XXXV.
De Tremore Cordis, difficultate reſpirandi, & Hydrope. 136
CONSVLTATIO XXXVI.
De motu tremulo Cordis, Ventriculi debilitate, cum flatuum copia, macie totius, & ſpirandi difficultate, nec non Auerſione à Cibo. 140
CONSVLTATIO XXXVII.
De difficultate reſpirandi, arteriæ pulſatione, & Cordis palpitatione. 144
CONSVLTATIO XXXVIII.
De appetitu ferè ablato cum Ptyaliſmo. 151
CONSVLTATIO XXXIX.
De appetitu deprauato. 153
CONSVLTATIO XL.
De ſiti continua, & inextinguibili. 158
CONSVLTATIO XLI.
De Ciborum auerſione, nauſea, & vomitu, præcedente dolore grauatiuo vnà cum læſa deglutione ſolidorum, & liquidorum. 162
CONSVLTATIO XLII.
De dolore, & anxietate Ventriculi à Cibo. 165
CONSVLTATIO XLIII.
De motibus conuulſiuis à Cibo. 168
CONSVLTATIO XLIV.
De cruditate nidroſa. 171
CONSVLTATIO XLV.
De frequenti Ructatione. 174
CONSVLTATIO XLVI.
De Ventriculi debilitate, dolore eiuſdem, & hypocondriorum

cum animi defectu, Vertigine, dolore Capitis, & impotentia ad motum. 176

CONSVLTATIO XLVII.

De deprauata concoctione cum dolore Ventriculi, & vomitu quotidiano materiæ amaræ bilioſæ, cum propenſione ad cholerã. 182

CONSVLTATIO XLVIII.

De dolore Ventriculi, ſpirandi difficultate, inappetentia, & nauſea. 185

CONSVLTATIO XLIX.

De Lienteria, & Lienis tumore. 188

CONSVLTATIO L.

De Fluxu Cæliaco. 192

CONSVLTATIO LI.

De Lienteria. 194

CONSVLTATIO LII.

De Singultu. 196

CONSVLTATIO LIII.

De Singultu. 198

CONSVLTATIO LIV.

De Dolore Ventriculi. 201

CONSVLTATIO LV.

De Cardialgia. Prò nobili Muliere. 203

CONSVLTATIO LVI.

De dolore Ventriculi poſt podagricos dolores. 206

CONSVLTATIO LVII.

De Cholera. 208

CONSVLTATIO LVIII.

De Cholera ſicca. 210

CONSVLTATIO LIX.

De Vomitu Sanguinis, Tumore Lienis, & Febre. 213

CONSVLTATIO LX.

De Dolore Ventris. 216

CONSVLTATIO LXI.

De affectu Hypocondriaco. 220

CONSVLTATIO LXII.

De affectu Hypocondriaco coniuncto cum melancholia, & Epileſſia. 226

CON-

CONSVLTATIO LXIII.
De Melancholia Hypocondriaca, cum varijs ſymptomatibus Ventriculi, Cordis, & Inteſtinorum. 234
CONSVLTATIO LXIV.
De affectu Hypocondriaco cum tremore totius. 242
CONSVLTATIO LXV.
De Melancholia Hypocondriaca cum Cachexia, & principio Hydropis. 247
CONSVLTATIO LXVI.
De Affectibus Hypocondriacis. 252
CONSVLTATIO LXVII.
De intenſo frigore circà Ventrem. 254
CONSVLTATIO LXVIII.
De Tumore duro in regione abdominis cum pulſatione arteriæ. 257
CONSVLTATIO LXIX.
De magno calore poſt cibum, & rubore in facie. 260
CONSVLTATIO LXX.
De doloribus Hypocondriacis cum macie totius. 265
CONSVLTATIO LXXI.
De Diarrhœa, & obſtructione Hepatis. 268
CONSVLTATIO LXXII.
De Diarrhœa cum Febre. 270
CONSVLTATIO LXXIII.
De Diarrhœa à bile vitallina, & Febre. 276
CONSVLTATIO LXXIV.
De Fluxu Chyloſo. 278
CONSVLTATIO LXXV.
De Diarrhœa cum Febre à toto. 281
CONSVLTATIO LXXVI.
De Dyſenteria. 284
CONSVLTATIO LXXVII.
De Dyſenteria cum Febre. 286
CONSVLTATIO LXXVIII.
De Fluxu Epatico. 289
CONSVLTATIO LXXIX.
De Dolore Iliaco. 292
CON-

CONSVLTATIO LXXX.
De Dolore Colico. 294
CONSVLTATIO LXXXI.
Prò Præſeruatione à doloribus Colicis ſupradictis. 297
CONSVLTATIO LXXXII.
De Doloribus Ventris in Conuulſiuos tranſeuntibus. 300
CONSVLTATIO LXXXIII.
De Cachexia à Sanguinis profluuio. 307
CONSVLTATIO LXXXIV.
De ſuppreſſione hemorroydum, Tumore Lienis, & Cachexia. 310
CONSVLTATIO LXXXV.
De Tumore Lienis, & Hemorroydum ſuppreſſione. 313
CONSVLTATIO LXXXVI.
De Hepatis obſtructione, & Cachexia. 317
CONSVLTATIO LXXXVII.
De Febre continua, & Cachexia. 320
CONSVLTATIO LXXXVIII.
De Hydrope Aſcite. 325
CONSVLTATIO LXXXIX.
De Hydroge Aſcite cum Tumore Lienis. 328
CONSVLTATIO XC.
De Tumore Lienis, Febre continua lenta, & ſudore nocturno copioſo. 331
CONSVLTATIO XCI.
De Inflammatione Lienis. 334
CONSVLTATIO XCII.
De Ictero. 336
CONSVLTATIO XCIII.
De Ictero nigro. 338
CONSVLTATIO XCIV.
De Teneſmo. 342
CONSVLTATIO XCV.
De Hemorroydalibus. 344
CONSVLTATIO XCVI.
De Fluxu hemorroydali. 346
CONSVLTATIO XCVII.
De Tabe Dorſali. 349
CON-

CONSVLTATIO XCVIII.
De Tabe Dorſali. 352
CONSVLTATIO XCIX.
De Gomorrhœa. 354
CONSVLTATIO C.
Prò Præſeruatione à Calculo. 358
CONSVLTATIO CI.
De Calculo Renum. 361
CONSVLTATIO CII.
De Diabete. 365
CONSVLTATIO CIII.
De Vrina Lactea. 368
CONSVLTATIO CIV.
De Vlcere Renum. 371
CONSVLTATIO CV.
De Sanguinis Mictione. 374

ME-

MEDICINA THEORICA-PRACTICA

ILLVSTRISSIMI

POMPÆI SACCHI

MAgno Studio nec minori elaborata iuditio, peregriniſque dominis illuſtrata, & communis naturæ labentis per vtilis inoffenſo pede legi poteſt, & cum nihil contrà bonos mores, orthodoxamque fidem contineat, ſi Reuerendiſſimo Patri Inquiſitori libuerit typis demandanda cenſuit.

Fr. Hieronymus Droghi Carmelita Sac. Theol. Mag., & Sanctiſs. Inquiſitionis Conſultor.

Attenta ſupradicta atteſtatione

IMPRIMATVR

Inquiſitor Sancti Officij Parmæ &c.

IMPRIMATVR

Iulius della Roſa Vic. Gen.

Vidit Nicellus Præſes Cameræ.

CON-

CONSVLTATIO PRIMA

De Dolore Capitis.

IVuenis annorum viginti-quatuor temperamenti ſecundum totum calidi, & ſicci, dolore capitis non valdè intenſo, nec pungitiuo multis ab hinc annis periodicè affligitur cum inappetentia frequenti, vomitu materiæ pituitoſæ, & viſcoſæ, & etiam bilis cum extrema alui ſtipticitate, & quandoque in ſtatu doloris Lypothimia, & tremore cordis affligitur, nec non etiam aliquando abſente dolore.

Huius iuuenis temperies bilem in maſſa ſanguinea abundare connotat, vel ab inſigni efferueſcentia in corde, qua multæ partes ſanguinis ſulphureæ aduſtionem patiuntur, vel à fermento lienis aduſtas partes totius ſanguinis volatilitate, & ſua efficacia ità diſgregante, & ad actum ſecundum reducente, ut verè dici poſſit ſanguinem bile abundare, cum actu in ſanguine ſuas exerceat facultates, ità ut præ copia tota in hepate ſeparari non poſſit, quamuis cum refluo sãguine circulando hunc diſponat tenuitate ad inſigniorem efferueſcentiam in corde ſuſcipiendam diſponit, undè ſemper abundat bilis generatio, cuius activitate acidum in maſſa ſanguinea hoſpitans eneruatur, cum ſit proprium ſalis alcalici in bile latitantis aciditatem alterius ſalis propriam accedentibus debitis diſpoſitionibus modificare, & etiam extinguere. Et hoc experientia comprobatum remanet, cum videamus corpora melancholica multo acido referta ſanguinis craſſitiem obtinere, cum proprium ſit acidi coagulationem quandam inducere, quæ in humoribus fluidis ad ſolam craſſitiem terminatur; è contra vero bilioſa tenuitate ſanguinis gaudent, undè neceſſe eſt concludere bilem acidum incraſſans, vel non admittere, vel eneruare. Ex huius acidi defectu ſaltem in debita quantitate in præfato

Patiente non defertur ab arterijs illa portio ſeri acidi ad glandulas interiores tunicæ ventriculi, quæ eſt neceſſaria non ſolùm ad conſeruandum proprium fermentum acidum, ſed etiam ad perficiendum illud fermentum humorale, quod in eis præparatur, & præparatum paulatim fluere permittitur pro appetitus excitatione conſiſtente in corrugatione fibrarum neruoſarum ventriculi ab eodem acido facta, quæ in caſu noſtro cum deficiat, tam ob acidi diminutam copiam, quàm ob eius paruæ copiæ actionem impeditam à multo ſero continua inappetentia Patiens affligitur. Ab eodem acido deficiente tollitur illa alimentorum comminutio ad perfectam eorundem elixationem in Ventriculo neceſſaria; quapropter particulæ craſſiores integræ manent, quæ admixtæ cum parte aquoſa in viſcum quemdam tranſeunt eo modo, quo Terra aquæ admixta viſcoſitatem acquirit, ut pro cæmento inſeruiat, & hoc modo verificatur hepar calidum ventriculi calorem lædere, nempe per bilem, quæ in hepate colligitur, & quæ cenſetur calida, fermentum enim excitans appetitum, & alimentorum concoctionem promovens in ventriculo læditur, non quidem propriè per calorem bilis, ſed per ſuum ſal lixiviale, quamuis à calore hepatis dictum fermentum poſſit lædi propriè, dum ab hoc diſſipatur, & reſoluitur per nimiam attenuationem. Huius materiæ viſcoſæ expulſio ad inteſtina impeditur non elevato fundo ventriculi, quantum ſufficiat ad eiuſdem expulſionem impedito ab oppreſſione eiuſdem materiæ, renitente etiam ſua viſcoſitate, qua fibrarum qualiſcumque conatus deluditur. Hinc eſt, quod ſolùm pars ſubtilior à paruo illo acido, & à motu inteſtino ſuarum particularum fermentationem conſtituentium ad perfectam elixationem ducta expellitur ſecum aſportando portionem materiæ craſſæ, quæ in ea ſupernatat nec fundo ventriculi adhæret; hæc inteſtinum duodenum ſubiens à concurſu, & mixtione bilis ſummè volatilis magis attenuatur, & incaleſcit, ut cordi conſignata eam rarefactionem, & calorem contrahat, quæ eſt propria bilis, unde in Maſſa ſanguinea eius exuberantia, prout ſuperiùs dicebam. Materia craſſa in Ventriculo remanens, & in dies magis, magiſque ſemper aucta gravis, &

mo-

moleſta illi evadens, ad conatum pro expulſione determinatur, unde à tali ſtimulo contractis fibris illius fundum elevantibus verſus orificium ſuperius, eiuſdem materiæ expulſio intenditur, in quo conatu inteſtinum duodenum ad ſuperiora attractum, coadiuvante motu ſuo periſtaltico, copiam bilis in ventriculo eructat, quæ una cum materia viſcoſa foras protruditur. Et quamuis videatur hæc materia craſſa alimentorum reliquia pro appetitu excitando eſſe idonea, cum ex multorum ſententia acidum ventriculi in reliquijs alimentorum intra cavitatem eiuſdem fermentatis ad acidi exaltationem conſiſtat, in hoc caſu locum non habet, quia talis materia craſſa debita comminutione privata ob rationem ſuperiùs allatam ea caret fermentatione ad acidi exaltationem neceſſaria, unde potius in putrilaginem quandam, vel excrementum vitioſum, quàm in fermentum abit, & viſcoſitas acidum fixans, & arctè uniens cum terreſtrioribus partibus illud exaltari, & volatilizari prohibet, &ità nec fermenti naturam induere poteſt.

Sanguis dictis particulis retorridis, & knilioſo ſale lixivio imprægnatus per cerebrum, ſeu potius per ſubſtantiam membranarum circulando, portionem dictarum particularum ibi deponit, quæ dato tempore exaltatæ, tàm à cerebri fermento, quàm à calore illius proprio, dictas membranas feriendo mordacitate ſalis lixivij propria, ſenſationem triſtem efficiunt, quæ dolor dicitur ſine vehementia, & intenſione, dum dictæ particulæ ſeroſitati miſcentur, cuius maxima eſt copia ubi bilis diſſoluens adeſt in ſanguine, & ab eadem acrimonia mitigata dolorem ſine dictis qualitatibus infert. Particulæ bilioſæ præfato modo exaltatæ fermenti indolem ſuſcipientes ſanguinem per membranas circulantem ad maiorem efferueſcentiam ducunt, qua turgeſcens tranſitus anguſtiam ſibi parat, proindeque in vaſis cumulatus ea diſtendit, & membranas quibus annectuntur diſtrahendo fibras nerueas divellit ad inuicem, quod non poteſt contingere ſine triſti ſenſatione, & quia talis divulſio non eſt violenta, ideo etiam dolor eſt ſine vehementia, & punctura: Facilis autem eſt bilioſi excrementi depoſitio, quia ſanguis eſt raræ texturæ, & ob acidi mortificationem paruam habet conſiſten-

ſiſtentiam , & unionem facilè ſolubilem , unde particulæ eius facili negotio ſeparantur ; & maximè excrementa diſgregationem paſſa per præcipitationem , cui donatur materia retorrida ob aliqualem condenſationem in aduſtione contractam , per quam gravitate ſuſcepta ab alijs partibus facilè ſeparatur , & in capite redditur magis facilis iſta ſolutio à calore ; quo cerebrum ob copioſum ſanguinis affluxum qualificatur , vel quia viæ magis anguſtæ tranſitum materiæ retorridæ impediunt , ut in dictis partibus cogatur remanere. Stipticitatis, ſiue extremæ alui adſtrictionis cauſa colligitur à ſuperiùs dictis , nempe à ſolo deſcenſu chyli tenuioris , & purioris ad inteſtina , à quo fæces ſeparantur dum in his perficitur , & ex fæcum paucitate ſtipticitas oriri poteſt , cum earum quantitas ad lubricitatem faciat , quare qui multum edunt lubricam ferè ſemper habent aluum , pondere enim inteſtina ad citatiorem , & validiorem motum periſtalticum ſtimulantur , undè fæcum expeditior , & citatior expulſio , & deficiente hac cauſa in fæcum paruitate neceſſariò ſequitur ſtipticitas , cui ſupplet vomitus expellendo illam materiam craſſam , quæ deſcendendo ad inteſtina copioſam fæcum quantitatem ſubminiſtraret ; accidit etiam , quòd chyli portio deſcendens ad inteſtina ità ſecundum portionem humidam attenuatur , ut tota humiditas una cùm chylo lacteas venas ſubeat remanentibus fæcibus exſuccis , per quod iſtarum motus fit tardior. Animi deliquia ſuccedunt quia ſanguis ex ſui natura feruidus in corde adeo ebullit , & ſpiriteſcit , ut plures huius ſpiritus fibras interiores cordis ventriculorum partes veſtientes ingrediantur , ità ut præ quantitate juncti illis , qui dictarum fibrarum motui inſeruiunt , quandam plenitudinem in eis conſtituant auctam à feruore adiunctorum ſpirituum feruidiſſimi ſanguinis , per quem efferueſcunt , & turgent cùm augmento plenitudinis , à qua ità diſtenduntur dictæ fibræ , ut contrahantur , & in contractione minuitur ità cordis motus , ut animi deliquium ſuccedat ; Fibræ enim dictæ ad cordis motum concurrunt , ſicuti fibræ muſculorum ad motum aliarum partium . Poteſt etiam hoc Symptoma produci à bile in Ventriculo delata , dum acrimonia ſua attenuando materiam viſcoſam in eo cumulatam , craſſos elevat vapores ,

à qui-

à quibus preſſus neruoſus plexus in orificio ſuperiori Ventriculi inſertus preſſionis ſenſum communicat neruis cardiacis, cum quibus connexionem habet, & ex horum preſſione cordis motus minuitur, ut ſanguis rarefieri non poſſit, nec totus inſtillatus exprimi, unde gravatum cor patitur, & vires ſub animi deliquio deficiunt, & ab eadem gravitate intendens ſe liberare, tremulo motu ſanguinis reſſidui pondus conatur excutere, & hoc modo puto contingere animi deliquia, & tremores cordis extra paroxiſmum doloris, in actu verò iſtius poteſt alia coniungi cauſa, nempe compreſſio principij neruorum cardiacorum facta à corrugatione membranarum cerebri in actu doloris, per quam tota cerebri ſubſtantia veluti comprimitur, & etiam poroſitates neruorum principijs correſpondentes, & per quas nerui ſpiritus animales recipiunt, unde languor totius corporis, qui ſæpiſſimè dolores capitis concomitari ſolet, & ſi in tali caſu poroſitates neruis cardiacis correſpondentes ità comprimantur, ut non recipiant debitam quantitatem ſpirituum neceſſariam ad illius motum ordinarium, neceſſe eſt, ut hic minuatur, & deliquium ſequatur, ob rationem ſuperiùs dictam. Poteſt etiam hoc ſymptoma contingere, ex eo quod in actu doloris ſucco neruoſo miſceantur aliquæ particulæ craſſiores illius materiæ aduſtæ, quæ aliqualem obſtructionem in principijs prædictis neruorum cardiacorum pariendo, modo dicto deliquium animi efficiat, vel quod in emporio ſpirituum commixta materia ethærogenea aduſta, eos irritando agitet tali motu, ut impediat ingreſſum in neruorum ſubſtantiam, & eorum quantitatem neceſſariam ad motum naturalem, unde animi deliquium, & ingrediente eadem materia ethærogenea in neruorum ſubſtantiam, eadem agitatione introducta in ſpiritus illam irradiantes inæquali, & inordinato motu ſe moventes cordis tremorem efficiunt. Ex his omnibus concluditur bilis abundantiam, & activitatem eſſe omnium ſymptomatum radicem, cum hæc abſorbendo acidum inappetentiam, & alimentorum indigeſtionem provocet, cum craſſorum humorum generatione dolorem capitis efficiat, & animi deliquia, & alui adſtrictionem mediatè ſaltem inducat, & efferueſcentia inordinata flatus elevet. A depravata tamen con-

coctio-

coctione, non eſt reicienda infirmitas fibrarum ventriculi, ad excludendam materiam, utpote valens coadiuvare excrementorum craſſorum generationem, & ventriculi coinquinationem, ex nimia mora alimentorum, & excrementorum, unde patet Scopi Curāti. in primis bilem eſſe temperandam, & eius copioſam generationem impediendam, ventriculum corroborando, & caput, & in actu capitis doloris, eum mitigantia ſeligenda ſicuti, quæ deliquio, & tremori cordis medentur uſurpanda.

Quod aſſequi opportunis remedijs poſſe ſperarem, verùm prius ſublevandus ab excrementorum ſarcina ventriculus, & inteſtina, quod fieri non poterit niſi præmiſſa aliquali præparatione eorumdem.

Et in primis exhibito Cremore tartari ad ʒv. cum ʒ i. ß. tartari vitriolati, poſtea per tres dies exhibendo hanc mixturam. ℞. Syrup. de duabus, Acetos. 5. an. ℥. i. crem. tart. vitriol. ʒ i. Aquæ meliſſæ, Abſinthij an. ℥. i j. ß. m. per tres dies hæc continuanda, & reiterandum ſupradictum medicamentum tartari; his ſuccedat Aqua Tetutij per ſex dies cum debito vehiculo. Sic expiato ventriculo, & inteſtinis, bilis corrigenda, & ſi ventriculus ab herbarum ſuccis, ut Acetoſæ, Boraginis, & Maluarum non exacerbaretur, eſſent valdè opportuni, quo ſuccedente, decoctum in iure dictarum herbarum prius contuſarum, & poſt coctionem expreſſarum cum ſpiritu vitrioli dulcificato propinandum. Vel hic puluis exhibeatur ℞ Salis prunellæ ʒ i. Antimonij diapho. gr. xv i. Margar. præp. ℈ i. Raſuræ eboris ʒ ß. m. ſuperbibendo ℥v i. iuris cum gutt. v i i i. ſpiritus nitri, fugienda enim in hoc caſu illa medicamenta meo iudicio, quæ bilem emendant, ſed etiam acidum potēter imbibunt, nam magis exhauritur ab his illud ventriculi debile; Margaritæ verò maiori acido imbutæ, non ſunt in hoc caſu timendæ; ſicut nec raſura eboris immò ultrà quod bilis acrimoniam frangunt, robur fibris nerueis ventriculi addunt, & in his inſiſtendum per 15. dies, omni tertio die ſupradictum medicamentum purgans tartari reiterando, quibus addendum pro integra ventriculi reparatione, & bilis contemperatione uſus aquarum acidularum S. Mauritij, & in harum defectum Serum Caprinum cum ſpiritu ſalis dulcificato, vel lac deſtil-

deſtillatum cum Portulaca, Plantagine, Acetoſa, ad ℔. 1. addendo Vitrioli martis ℈. 1. & pro coronide his peractis remittendum acidum ventriculi, & venarum cum iure, cum ſucco limonum, vel granatorum, vel cum ʒ. 1. ſalis prunellæ per quindecim dies aſſumpto; Pro dolore leniendo fomentatione lactis, in quo bullierint fol. Verbenæ, vel Phlegmate vitrioli, cum ſale prunellæ, & ſucco nenupharis nihil præſtantius judico; alia etiam refrigerantia capitalia extrinſecus adhibita, vel per fomentationem, vel per irrorationem, ſanguinis efferueſcentiam compeſcendo doloris mitigationi ſunt proficua; Pro animi deliquio avertendi ſunt vapores frictionibus, ligaturis, & cucurbitulis ſiccis, & ſuavi odore refocilandus æger una cum ſequenti mixtura. ℞. Aquæ cinam. Theriac. Totius citri an. ℥. 1. Meliſſæ ℥. i j. Conf. Alchermes ʒ. 1. Aquæ vitæ Mathiol. ʒ. ß. Elixir vitæ ℈. 1. m. & per cochlearia frequenter exhibenda, Theriaca cum aqua cinamomi idem præſtat. Alui adſtrictio ablata cauſa ceſſare debet, quæ ſi perdurat Clyſteribus ex lacte, vel ex Oleo amigdalarum dulcium moderanda, fugienda verò laxantia per os, quia, & fibras ventriculi laxant, & eneruant, unde alimentorum difficilis expulſio, & acidum etiam mortificant. Victus ratio medicamentis correſpondeat.

CONSVLTATIO II.

De dolore Capitis continuo à cauſa externa calida proueniente.

MErcator temperamenti calidi, & ſicci ad omnes actiones corporis, & mentis promptus ſummè, longum iter aggrediens equitando æſtiuo tempore vigente calore intenſo contracta [urgente neceſſitate] mora ſub radijs ſolaribus, correptus fuit dolore capitis in anteriori regione eiuſdem valde intenſo, & continuo, ità ut neque per minimum ſpatium temporis ab eo immunis per annum extiterit, & nullis ceſſerit remedijs; à leui cauſa calida, vel frigida exacerbatur, & tunc nec lucem, nec motum, nec ſonum, nec odorem, etiam vini, ſine notabili læſione ferre poteſt, & ſemper poſt cibum augetur.

Hemi-

Hemicrania affligi hunc Patientem, dolor in anteriori ſolùm capitis parte certò oſtendit, & per eſſentiam hoc ſymptoma dictæ parti ineſſe, cauſa extrinſeca, à qua immediatè fuit affecta perſuadet cum hac ablata per longum tempus perduraverit, & magis comprobat doloris diuturnitas, & continuatio, ſicuti dolor partem capitis ſenſitivam, quales ſunt membranæ ſuam ſedem eſſe deſignat una cum obiecto ſenſibili improportionato, à quo laceſſita triſti ſenſatione afficitur, cum continui ſolutione coniuncta; Pro ſolutione verò, non eſt intelligenda diviſio partium, quia hæc dolorem ſecum trahit in actu diviſionis, & facta diviſione ceſſat, ſed intelligenda eſt diſtractio partium, quæ ſolvit continuum, dum huius natura majorem contiguitatem in partibus requirit, quam earum diſtractio non permittit.

Huius ſymptomatis cauſa, ſicuti eſt manifeſta, cum fuerit calor extrinſecus aeris, & ſolis, ità modus illius operandi dolorem continuum, & habitualem ea etiam remota, eſt valdè occultus, & magìs talis apparet, cum in hoc caſu locum non habeat communis Doctorum ſententia explicans modum, quo morbi inducti à calore eò etiam remoto continuent adhuc, fundata in vi attractionis humorum ad partem excalefactam, quorum virtute, vel copia morbus durationem acquirit, nam in præſenti caſu reiteratæ purgationes, & ſanguinis miſſiones etiam à parte affecta humorum copiam, nec in toto, nec in parte redundare pluſquam certò nobis perſuadent. Vndè in dilucidanda cauſa tanti ſymptomatis, Villiſij fundamentum mihi ſolùm videtur ſufficiens, ab eo deſcriptum in parte ſecunda Pathologiæ cap. 1. de Cephalgia, & eſt à cauſis externis talem debilitatem, & eneruationem in fibris membranoſis induci, ut proprium humorem regere, nec alienis incurſibus reſiſtere valeant. Huiuſmodi debilitatem contraxit noſter Patiens, & radicatam puto in ſiccitate à calore membranis cerebri impartita, per quam majorem duritiem, & conſequenter reſiſtentiam aduersùs vim obuiantium corporum contrahunt, & una cum his pororum conſtrictionem, membranarum enim proprium eſt, dum exſiccantur corrugari, & in corrugatione meatus, & poroſitates earum conſtringuntur. Hinc eſt quòd ſanguis per membranas

ope

ope vaſorum illis annexorum circulans, ſui motus vim non ſolùm vaſis, per quæ diſcurrit, ſed annexis membranis communicat, quibus reſiſtentibus ob contractam duritiem motus impulſus majori efficacia imprimitur, vt diſtractionem partium faciat, ex qua dolor, & hanc præcipuè ab arterijs accipere valent, quæ ſua pulſatione non poſſunt non trahere, & ſimul diſtrahere membranas, quæ renitentes ob duritiem, diſtractionem cum majori impetu, ideoque doloroſam experiuntur; Pari pacto effluvia ſanguinea cum impetu in membranas irruentia, eas movent, & violenter, dum duritie contracta reſiſtentiam ponunt. Obſeruamus enim corpora violenter mota, ſi incidant in corpora, quæ reſiſtant, ea dilacerare, & devaſtare, ſi verò in mollia, ſui motus violentia deperditur, nec præfata in ea inferunt, quod apertè patet in glande tormentorum, quæ violenter exploſa in cumulum lanæ, ibi remoram ſuæ violentiæ inuenit, in corpora verò ſolida incidens, vt Muros, & ædificia, ea funditus evertit, non alia ratione, quia corpus cedens paulatim, & per diverſa momenta, & in diverſis partibus impetum corporis violenter moti in ſe ſuſcipit, & quantùm motus alijs partibus imprimit, tantùm de ſuo deperdit, idcircò pluribus partibus communicatus ità minoratur, vt, amiſſa violentia, impetus etiam ceſſet, & motus; corpus verò reſiſtens, quià eodem momento ſecundum eaſdem partes, & totum ſimul impetum ſuſcipit, idcirco non habens tantam reſiſtentiam neceſſariam ad irritum reddendum dictum impetum, cogitur corpori violenter contra ſe moto locum cedere, & per hoc ſcinditur, dilaceratur, & ruit; Pari pacto membranæ, duritie contracta, motui ſanguinis arteriarum, & effluviorum reſiſtendo, diſtractionem violentam, quia reniturtur, circa eaſdem partes, & eodem momento, & totam ſimul patiuntur, cui ſubſequitur dolor à pororum conſtrictione auctus, cum continuò fluat per interſtitia, vacuitates, & poros membranarum humor, vel ſeroſus, vel ſuccus nerueus, pro earum nutritione, qui anguſtiam viarum inueniendo, impetum in eos facit, vt introducatur, & in hoc impetu dilatatæ violenter partes membranarum triſti ſenſatione afficiuntur, coadiuvante humoris caliditate, & forſan ſalſedine propria temperamenti

biliosi, quale ſupponitur illud huius Patientis, quæ vel aucto motu, ut eſt proprium caloris, vel vellicando, ut eſt proprium ſalſedinis, diſtractionem partium ſemper majorem operantur, & conſequenter dolorem augent; Nec mirum quod à continuo affluxu materiæ humoralis non ceſſerit dicta ſiccitas, quia conſtricti à corrugatione pori ſufficientem ad humectationem copiam non admittunt, & commotio in parte à dolore facta, vel virtus elaſtica, qua pars diſtracta ad ſuum ſtatum revertere ſtudet, humoris portionem foras expellit; & quamuis hoc modo membranas affici potius videatur robur illarum exprimere, placuit tamen debilitatis nomine appellare, quia ubi actiones læduntur, debilitas poteſt dici, cum imperfectionem importet. Altera huius ſymptomatis cauſa poteſt aſſignari iuxta tradita ab eodem Villiſio, nempè immutatio fermenti, ſeu temperamenti facta ab eodem calore externo, quæ immutatio in hoc conſiſtit, quod particulæ ſpiritoſæ fermentum, vel temperamentum proprium membranarum conſtituentes, ubi prius naturaliter talem diſpoſitionem, & texturam obtinebant cum tali modificatione motus, per quem humorem benignum, & ſuavem ſibi præparare valebant, à calore talis diſpoſitio, textura, & motus alteratus fuit, altera introducta, & alia motus differentia impreſſa, ut non poſſit non præparare humorem cum aliqua acrimonia, qua laceſſitæ continuò membranæ, dum continuò fit affluxus humorum, & continua eſt præparatio illius pro continua reparatione deperditi, continuò etiam triſti afficiuntur ſenſatione; motus verò humoris videtur eſſe vitiatus, & ille fermenti à cauſa calida extrinſeca antecedenti, cum calor motum inordinatum in re calefacta inducat, & talem motum poſſunt humores, & partes viventes ex vitiata ſua textura conſeruare, quæ verò perturbatè, & velociter moventur, majorem faciunt ſenſationem, & in huius magnitudine, præſuppoſita violentia, poteſt fundari dolor; ſic calor motum ſanguinis accelerans, & turgeſcentiam vaſorum efficiens, quibus diſtractio violentior fit, ideò dolorem auget, quod præſtat alimentum recenter ſumptum, cum ab eo ſanguis magis efferueſcat, ut pulſus frequentia, & totius calor ſuccedens poſt illius aſſumptionem oſtendit, frigus exhalationem effluviorum prohibendo ſangui-

nem ad turgeſcentiam ducit, ut efficiat id, quod calor, vel acrimoniam illi addendo diſtractioni vellicationem adiungit ad doloris incrementum; ſic lux, ſonus, odores, quia in motu materiæ conſiſtunt, ab hoc impetus diſtrahentis membranas corroboratur, & humor acris generatus violentiùs motus, majorem invellicando acquirit activitatem, ut dolor acutior, & major fiat.

Pro cuius ſymptomatis curatione patet humectandas eſſe cerebri membranas, & ad priſtinum reducendas, tàm internis, quàm externis, quæ humectantia, humoris contemperationem, vel fermenti reſtitutionem, ſi ab his proveniat inducere poterunt.

Hinc prætermiſſa omni evacuatione per ſeceſſum, & ſanguinis miſſione, cum nullum adſit horum indicans, & cum iſta duo majorem ſiccitatem inducere poſſint, contenti erimus leni evacuatione facta per Tartarum, vel Caſſiam, vel ex utroque ſimul mixtis, poſtea alterantibus decoctis cum jure Maluarum, Violarum, Nenupharis, & Lactucæ per ſeptem dies utendum, & replicato uno ex dictis medicamentis. Aqua Villenſi cum ſuo vehiculo tentanda humoris mitigatio, & humectatio partis per decem dies & ſymptomate non remittente, ad uſum lactis Aſinini per duos menſes deſcendendum, quòd ſi evaporatione ſua morbo augmentum præberet, illud Vaccæ coctum cum aqua Violarum ei ſubſtituerem, & ſi nec hoc modo ſolaminis eſſet, ſerum caprinum cum ſucco lactucæ, & nenupharis eſſet ſubminiſtrandum per 40. dies, vel ante ſulphur anodynum vitrioli præmittendum ad gr. viiij, vel x; & per interualla ante ſomnum Nepentes gr. ij. in Conſerua florum Nenupharis exhibenda ad contemperationem humoris, ſedationem motus cuiuslibet inordinati, & ad ſymptomatis mortificationem, & pro integra extirpatione, & perſeveratione, per aliquot dies utatur Aqua, quæ tempore Martij extillat à radicibus nucum exciſis, cum ſucco cancrorum fluviatilium, & gummi animæ, loco ſucci poteſt ſubſtitui puluis eorundem Cancrorum, vel ſuccus Verbenæ in Iulio collectæ, vel puluis radicis eiuſdem. Exterius ſtillicidia ex decocto Maluarum, Violarum, Nenupharis, lactucæ, Iuſquiami omni mane, & ſero repetenda ante cibum erunt; & horum vice Lac ſupponendum tepidum & medicatum, cum aliquibus ex prædictis ſimplicibus,

vel ſucco Cancrorum prædictorum; Victus ſit refrigerans, & humectans omnia calida alimenta fugiendo, & præcipuè Vinum nisi multa aqua temperatum, utatur Pulmentis ex pane cum lacte coctis.

CONSVLTATIO III.

De Dolore capitis; Vniverſali neruorum debilitate, & Emaciatione.

RELigioſus temperamenti quo ad totum bilioſi, calidi & ſicci, capitis verò humidi, vigeſimum ſecundum annum attingens, cæpit conqueri de capitis dolore, qui per acceſſiones eum affligebat, nunc continua eius afflictione detinetur, & ſæpè augetur, & aliquando tam intenſe, ut nec adſtantium vocem ſubmiſſam tollerare poſſit, nec lucem, & huiuſmodí augmentum à qualibet levi cauſa externa, vel frigoris, vel caloris habetur, apparente ſputi copia incipit levari, & eo continuante ad talem gradum devenit, ut quietè vitam degat, aliquando urinæ copiam emmittit, vel alui fluxu detinetur bilioſo, & ſi non appareant tunc doloris intenſi inſultus prolongantur; & ſi in iſtis ſuperueniant, minuitur citiſſimè. Poſt tres annos ab initio huius intenſi doloris, neruorum debilitate correptus fuit, ut ſine baculo greſſus dare non poſſit; Membra quotidie emaciatione extenuantur, & quandoque circa autumni medium frigore inualeſcente, febre acceſſiones faciente quotidie angitur cum aliquali extremorum refrigeratione in principio acceſſionis per breve temporis ſpatium, cui ſuccedit calor moderatus ſine acrimonia, & inquietudine.

Seroſam colluvien doloris huius contumacis, & per eſſentiam facti eſſe cauſam, à ſeroſæ materiæ expulſione per ſputum levamen, ſatis abundè manifeſtat, ſicuti copioſus fluxus urinæ retentus dolorificos inſultus prolongando comprobat; abundans seroſitatis proventus habetur tàm à bile, à temperamento calido in copia cumulata in mordacitate, acrimonia, & volatilitate peccantequibus materiæ chyloſæ portionem humidiorem in duodeno receptam adeò ſcindit, & attenuat in minima, ut maxima

fluxi-

fluxibilitate impartita cogatur abire in ſubſtantiam aquea fluxibilitate donatam; & dum tota portio humida in aquæ valde fluxibilis naturam abit, ſeri copia etiam ſuppeditatur, cum multa ſit in chyloſa maſſa humiditas; inſunt tamen huic ſubſtantiæ ſic diſpoſitæ copia partinm calidarum, & ſulphurearum ab alimentis acceptarum, quibus prædicta ſubſtantia vivificatur, & ſecundum ſe totam apta eſt deſtinatis officijs ſupplere, & quià à calore cordis in hoc Patiente excedente, funditur magis materia humida in duodeno à bile actuata, majorem acquirendo fluorem, ſeroſitatis etiam indolem magis acquirit, & ſecundum extenſionem dilatata majorem ſeri copiam importat; & totam ſanguinis maſſam dilutiorem reddit, hæc ſeri copia particulis utilibus imprægnata nutrimento partium inſeruit, & ubi eas in hoc munere impenderit reliquum illius tamquam inutile corpori humano, & excrementitium quoddam foras remanet eliminandum, ad quod dum diſponitur media ſanguinis circulatione, iſtius excrementa à perpetua conflagratione, vel per aduſtionem particularum generata, & condenſata, vel per congreſſum acidi, & alkali in eo latentis efferueſcentia præmiſſa coagulata abſorbet, & dicta circulatione partes multas perluendo, ſordes ſuæ natritionis reliquias, & fæces ſecum ferendo diverſa excrementa ſuo ſinu colligit, unde acris, & mordax, & ſalſa quandoque evadit dicta ſeroſitas, ſi iſta modum exceſſerint. In noſtro Patiente retorridas particulas bilis ſale lixivioſo refertas ideoque mordaces abundare temperamentum bilioſum perſuadet. Circulante ergo ſanguine cum hoc ſero bilioſo ſale imprægnato inutili, & expulſioni deſtinato per caput, & eius membranas in quibus ſolum fit dolor, quia iſtæ ſolùm ſunt ſenſu præditæ in iſtarum poroſitatibus huiuſmodi ſeroſitatem deponit, quam cum venæ totam non poſſint abſorbere, cum ſanguis arteriarum fluvidior, & calidior ratione temperamenti factus celeri motu, & in copia ad has partes fluit, & ideo venæ non ſufficiunt ad recipiendum in ſe totum, quod in una expulſione ab arterijs fuit eructatum. Hinc remanente parte ſeroſitatis in membranis, mordacitate has vellicando dolorem infert paruum, & tolerabilem, dum parua portio ſeri detinetur, quando magna ſegregatur, & imbibitur à membranis dolor ob agentis potentiam

à

à quantitate auctam intenſionem acquirit; ſegregatur autem in magna quantitate,quando huius abundantia, & plenitudo colligitur ob deficientem excretionem per urinam ſufficientem ad impediendam plenitudinem ſeroſam,vel quando aduenit aliqua cauſa externa huius ſegregationem adiuvans, ut eſt calor qui magis maſſam ſanguineam fundendo præcipitationem ſeroſitatis efficit, & frigus condenſando exprimit à maſſa ſanguinea abundanter ſerum, eo modo, quo lac coagulatum ſeroſitatem à cæteris partibus ſegregatam ſeorſim fundit. Si verò contingat huic ſeroſitati lympham ad cor per vaſa lymphatica reducē venarum medio coniungi, & una ſimul in membranis cerebri fixari, & moram trahere, cum lympha ſit acida, & ſeroſitas illa alkalicis particulis ſcateat, ut patet in urina, cuius illa eſt materia, ex congreſſu horum duorum pugilium accidit efferueſcentia immoderata, à qua acutius fibræ nerueæ membranarum mordentur, & etiam in eiſdem turgeſcentia inducta, multùm diſtenduntur, uſque ad continui ſolutionem, per quam mordicationis dolor augetur, addita alia cauſa dolorifica, & ab hoc facilè eſt colligere cauſam intenſionis extremi doloris in noſtro Patiente. Eo modo quo ſeri copia deponitur in membranis, ſegregatur etiam in ſubſtantia corticali cerebri, una cum materia generationis ſpirituum opportuna, & per poros ſubſtantiæ medullaris ad neruos tendit, quorum interſtitia inter fibrulas, ex quibus componuntur implendo, liberum ſpiritibus cum ſucco neruoſo tranſitum impedit, unde impotentia motus, deficiente inſtrumento principali ad illius executionem; eadem cauſa contingit Emaciatio, quia licet ſuccus neruoſus non nutriat partes, inſeruit tamen ad excitanda earum fermenta, & ad illorum motum perennandum, cuius miniſterio, & præparant, & perficiunt materiam à ſanguine ſubminiſtratam in verum alimentum; omnes enim naturæ actiones ſunt in motu, unde ceſſante motu fermentorum, ceſſat & partium nutritio, ille autem ceſſat, non traſmiſſo ſpiritu animali ad eas per occupatam à ſeroſo latice in neruis viam. Febris inſultus circa medium autumni promoventur à pituita in inteſtino duodeno cumulata, & ſaliva ibi incraſſata, quæ à bile maximè, una cum chylo attenuatā eaſdem vias lactearum eo præeunte ſubivit, & à frigore

autum-

autumni accedente, ſuæ reſtitura craſſiciei, cum reliquo ſangui-ne circulando præ viſcoſitate, & craſſitie cavitati alicuius vaſis parui infixa remanſit, præcludendo curſum aduenienti humori, qui coactus ibi ſtagnare, fermentatione degeneres à natura boni humoris qualitates induit, aptas inſeruire profermento, & ibi turgeſcens acquiſito impetu obſtaculum humoris craſſi pertere-brando ſanguini miſcetur, præternaturali fermentatione in eo inducta, ex qua febris, & quia materia impediens viam poſt per-terebrationem primævo ſtatui ſe remittit, adhuc inſeruit pro im-pedimento, ut aduenienѕ humor eodem modo alteratus termino unius diei, in ſubſequente ſimilem renovet paroxiſmum; & quia in fermentando non habet violentiam, hinc etiam febris intenſa non evadit, immo cum paruo calore remiſſa, & quia primo in exitu, vapores craſciuſculi, qui ſunt portiones humidi attenuati exeunt, & cordi communicati, eius liberum motum impediendo debitam etiam ſanguinis rarefactionem impediunt, & calorem debilem in eo excitari permittunt, qui non durat in ſanguine donec extremas partes attingat; unde eo remiſſo magis iſtæ refri-gerantur, & vaporibus diſſipatis à calore cordis, & ab aucta effer-ueſcentia, per mixtionem in ſanguine aliarum particularum fer-mentativarum humoris alterati, calor ſubſequitur.

Cauſis horum ſymptomatum ſic dilucidatis curativæ indica-tiones apparent, finem tamen perfectæ ſanitatis per has aſſequi erit, difficilimum, & ſatis erit vehementiam illorum modificare, etiam longo remediorum multiplicium uſu: Primo, ergo ſeroſa colluies radicitus eſt exſiccanda; quòd poterimus aſſequi præ-miſſa prius univerſali purgatione per Hydragoga, cum ſangui-nis miſſione; decocto exſiccante cum China, Salſa, Sandalis, & Viſcoquercino, procurando ſudorem conſueto Hypocauſti arti-ficio, ſi ſponte non ſuccedat, & in hoc perſeverandum per 40. dies, ſi vires perdurare poſſint, quibus non ſtantibus, non omni die, ſed interpolatim pro earum menſura provocandus ſudor; Decocto terminato, ad Acidulas, tamquam ad ſingulare, & uni-cum remedium confugerem, cum valeant bilis acrimoniam in-fringere, & volatilitatem fixare, & ſeroſi laticis reliquias per uri-nam ducere, ſanguini majorem conſiſtentiam tribuendo, qua

non

non ità facile ſeri ſeparationem permittet; & ſi huius remedij adminiſtratio impediretur, aquam boraginis, acetoſæ, Capil. ven, cum vitriolo Martis medicatam redderem, & ad libras quinque, vel ſex propinarem, & ſecuta iſtarum expulſione per urinam, inſiſterem in harum uſu per duodecim, vel quindecim dies; & poſtea contemperandus ſanguinis feruor, & bilis acrimonia, eiuſque volatilitas fixanda cum ſucco hordei diſſoluto in aqua Plantaginis, additis viij. guttis ſpiritus ſalis dulcific., vel balſami ſalis, & præmittendo bolum Diaſcordij Fracaſt. ad ʒ. 1. additis gr.xij. Antimonij diaphoretici eadem tempore hora vna, vel duabus ante cænam; ad corroborandum caput capiat ʒ. 1. ſequentis pulueris cum aqua liliorum conuallium. ℞. rad. Peoniæ maris ℥. ß. Coral. rub. præp. Margar. præp. Eboris an. ʒ. 1. Bezoartici lunaris ʒ. ß. Salis verbenæ, Cranij humani an. ℈. 1. m; & hæc duo remedia per viginti, & triginta dies continuanda; Et pro majori præſeruatione conſulo, vt omni menſe aluum ducat cum Caſſiæ ℥. ß. & Magiſterij Ialappæ gr v1. & per tres dies poſt tale medicamentum vtatur hoc puluere ad vrinam provocandam. ℞. Millepedum præp. ʒ. 1. Ocul. Cancr. ʒ. ß. S. p. & cum iure, vel aqua Acetoſæ ſumatur, vel cum aqua Betulæ, in qua infuſa continuè maneat radix Veronicæ tempore Iunij collecta, & radix Verbenæ Iulij tempore pariter collecta. Pro febri (cum Æger nunc ab ea ſit liber) nihil dico, ſi tamen venturo Autumno reverteretur, eo tempore vſum ſalis tartari Chalybeati laudarem cum Aqua Capil. Ven. & Agrimoniæ ad obſtructionem tollendam.

Victus ratio ſit refrigerans, & incraſſans, vinum præcipuè fugiendo generoſum, & omnia Aromata, & hanc à Medicis aſſiſtentis prudentia dirigendam relinquo.

CON-

CONSVLTATIO IV.

De Vertigine.

NObilis temperamenti calidi, & humidi, denſi habitus, vino, & etiam generoſo in copia aſſuetus, paſſus ſemper fuit deſtillationem ad fauces,& os ſine alio incommodo, quam eam expuendi, modo agit annum circa ſexageſimum, & contigit in loco commoratum fuiſſe ſatis calido, vbi multum incommodi perpeſſus eſt, & poſtero die vertiginoſo affectu correptus fuit, qui per interualla, ſpatio vnius anni reuertebatur. Nunc factus eſt frequens, quamuis modo plus inualeſcat, cum oculorum obfuſcatione, ferè ſemper tamen omnia in gyrum verti obſeruat, & niſi baculo inhærens, deambulare non poteſt, ut caſu caueat.

Vertigine affici hunc Patientem nobilem colligere licet ab eo, quòd omnia ei in gyrum verti videantur, quod ſymptoma conſiſtit in circumuolutione ſpirituum in gyrum facta, qui motum ab obiectis externis impreſſum, cum hoc circulari motu conſeruantes, ad ſenſum communem peruenientes in eius ſede motum ab obiecto externo receptum imprimunt, ſed vna cum proprio circulari, vnde ſenſus communis, ſicuti per primum rem, qualis eſt in ſe, percipit, ità per ſecundum in gyrum duci apprehendit, quamuis res non moueatur, unde dicitur eſſe ſymptoma imaginatricis deprauatæ, non ratione ſui, ſed ratione inſtrumenti, decipitur enim apprehendendo res circumagi, quia per motum ſpirituum tales repræſentantur.

Cauſa huius deprauati motus ſpirituum eſt humor ſeroſus iam deſtillationem patiens, dum à calore externo ità dilatati fuerunt pori cerebri, & à ſanguine ſegregata magna copia ſeroſitatis, vt copiosè nimis hæc in ſubſtantiam cerebri exundauerit, vna cum latice ſpirituum generationi, & eorum vehiculo inſeruiente, qua copia ſeri impeditus in aliqua parte ſpirituum motus ad ſui emporium, hi regurgitando, & allidendo craſſioribus partibus ſubſtantiæ cerebri imperuijs, in gyrum moti fuerunt, & ad talem motum obuios quoſcumque ſpiritus, &

totam eorum maſſam coegerunt, & quia à calore cerebri diſſipata fuit materia ſeroſa in vapores, vel expulſa ad ventriculos, & ab his ad infundibulum, remanſit liber à tali accidente, quod vertigo ſimplex dicitur; acceſſiones verò nouas paſſus eſt, quia idem impedimentum à ſero poſitum fuit, & quia ratione ætatis ſenilis, craſſiores euadunt humores, & calor minuitur, hinc factum eſt, quòd illapſum ſerum craſſiuſculis particulis refertum non potuerit tam ſubitò tolli, vnde nouo accedente in locum illius, quod à debili calore fuit reſolutum, impedimentum adeſt continuum, & vertigo continua; & quia aliquando à dicto ſero vapores attolluntur, quorum portio auget impedimentum, altera violenter movet ſpiritus, hinc etiam vertigo augetur cum oculorum obfuſcatione, dum in gyrum acta tota maſſa ſpirituum, non feruntur ad oculos quantùm ſint ſatis ad viſus ſenſationem perficiendum, & ad percipiendum lucis motum, unde fit altera ſpecies Vertiginis, quæ tenebricoſa dicitur; Et quia eadem ratione circularis motus, non tranſeuntibus ſpiritibus ad neruos aliarum partium, motui animali, & voluntario inſeruientium, non poteſt fieri illa contractio muſculorum neceſſaria ad rectum animal conſeruandum; ex hoc neceſſe eſt, vt ſuo pondere decidat: Violentia vaporum ad impreſſionem huius motus inordinati prouenit ab eo, quòd ſerum vltrà partes craſſas, excrementa ſalina, & ſulphurea in ſe colligit, quæ facultates viſcerum ab ætate languoris primordia ſuſcipientes in locis deſtinatis ſegregare non valent, & ità à calore attenuata cum parte humidiori impetum acquirunt, cum ſit proprium iſtorum volatilizatione motum violentum, & perturbatum concipere, & etiam ſimul efferueſcere cum maxima perturbatione; ſymptomatis augmentum haberi à vaporibus brevis eius duratio oſtendit.

Deſtillatio habetur ab abundantia ſeroſi humoris in hoc nobili Patiente contingente à copia potus, qua ſerum augetur, quod per dilatatos per naturalem conſtitutionem nimis poros cerebri in eius ſubſtantiam deriuatur in maiori quantitate, quam deceat, vnde ſuperfluum pro functionibus cerebri ad vaſa excretoria copioſe detruditur, & ab habitu corporis denſo non ſolùm

ex-

externo, ſed interno augeri poteſt diſtillatio, dum prohibetur illa vaporis tranſpiratio ab arterijs vna cum ſanguine in partes emiſſi, & qui debet poſtea ingredi venas pro circulatione, in quibus partibus condenſatus ob calorem minorem, quo donantur dictæ partes reſpectu illius in arterijs exiſtentis, & coagulatur in aquam, quam poſtea venæ, vel vaſa lymphatica abſorbent, & ſanguini denuò commiſcent in formam humoris, quod ab eo exhalauit in formam vaporis; vnde ſequitur ſeroſitatem in maſſa ſanguinis augeri; cuius portio in capite ſeparata pluſquam conueniat pro humorum vehiculo, altera tamquam ſuperflua ad ventriculos, & glandulas retiformes; & ab his ad infundibulum tranſmittitur diſtillationem continuam fouens.

Pro curatione huius ſymptomatis, auferendum impedimentum ſpiritibus viam debitam defendens; ſecundò ſeroſi humoris copia exſiccanda; tertiò caput corroborandum; quartò aliqua proponenda pro ſymptomatis validioris actuali attemperatione, difficile tamen erit his indicationibus ſupplere, quia altas iecit radices morbus, & ætas ad ſui vltimum vicina de bono exitu ſperare non permittit, immò dubitandum eſt de maiori morbo.

Facta ergo vniuerſali expiatione totius per Hydragoga, & ſanguinis miſſionem, tamquam vnicum & ſingulare remedium eligendum eſt Decoctum Ligni Guaiaci, Viſciquercini, Buxi, cum Rad. Peoniæ, & Fol. Roſmarini, & Calendulæ, procurato ſudore per Hipochauſtum, & hoc per quadraginta dies, ſufficiet tamen ſudor per viginti, habito etiam reſpectu ad tolerantiam ægri, & ætatis reſiſtentiam, omnì octauo die ſummat Pil. Cochia. ad ʒ. ß. cum gr. vi Magiſt. Ialappæ, quo peracto, incumbendum corroborationi capitis per ſtillicidia capiti aquarum ſulphurearum, vel decocto capitalium ſimplicium, & intrinſecus cum hoc Puluere. ℞. rad. Peoniæ maris ʒ. iij. Vngulæ alcis ʒ. 1. Bezoartici lunaris ℈. ij. Magiſt. coral. ℈. 1. Salis ſuccini ℈. 1. Salis roſmarini, Saluiæ an. ʒ. 1. Viper. ʒ. ß. M., & exhibeatur in aqua aliqua antipopletica ad ℈. ij. A' Villiſio laudatur ſequens. ℞. pul. rad. Peoniæ maris ℥. ij. Flor. eiuſdem contuſ. & ſole exſic. ℥. 1. Stercoris Pauonis ℔. ß. Sach. ℥. ij. m.,

cui ſi ad das Sal ſuccini volatile erit magis efficax. Autumno futuro paretur Vinum medicatum cum ligno Saſſafras, Lentiſco, Guaiaco, & Buxi, cum Baccis Iuniperi, fol. Roſmarini, Saluiæ, Betonicæ, Lactucæ, Cicorei, & omni menſe ſumat ʒ. 1. Rad. Ialappæ, quibus ſi non cedat, deueniendum ad Cinnabri Antimonij facti cum ſuo Mercurio, & Sulphure ſeparatim extractis, & poſtea per ſublimationem vnitis, cuius ℈. ß. cum ℈. 1. Bezoartici lunaris in vino, vel aqua Antipopletica erit ſummæ efficaciæ tàm pro materiæ collectæ diſſipatione, quam pro ſanguinis perfecta dulcificatione, & capitis corroboratione, quorum præparatio ſi non habetur, adhibeatur Sulphur Antimonij, reuerberetur in fornace vitri, donec rubeſcat; ab hoc extrahatur tinctura ſpiritu vini, quæ ad mellis conſiſtentiam reducatur, de hac capiet ℈. 1. in prædicta Aqua. Fonticulus poterit inuri in ſincipite, vel vice iſtius ſetaceum, quæ ſi morbo non conferunt, damnum non important; Adhibeantur etiam maſticatoria ex maſtice, Nuce moſcata, pyretro, ſicuti Erhyna ex puluere Betonicæ, & Elleboro albo. Victus ſit rectè commenſuratus morbo, prout Medici aſſiſtentis prudentia determinabit. In actu Vertiginis odoret ſpiritum ſalis armoniaci, Balſamum apopleticum; & de ſequenti mixtura cochlearia ſæpè aſſumat: ℞. Aquæ lilior. conuallium, Calendulæ, Antiparaliticæ an. ℥. ij. Cinamomi ℥. 1. Nepentes gr. iij. Syrup. de ſtecade ℥. 1. m.

CONSVLTATIO V.

De Vertigine.

ILluſtriſſima Matrona ætatis quadraginta annorum temperamenti melancholici, & ad cacochimum vergentis à duobus annis, nulla præcedente ſenſibili in aliqua parte læſione, aurium tintinitum ſentire cæpit, & paulo poſt omnia verti in gyrum ei videbantur, nec recta ſtare poterat, immo in ſella ſedens, caſum timebat, vt ſeruas vocaret ad hoc, vt eam cum ſella tenerent, ne caderet: Per interualla revertit hoc ſymptoma, & aliquando gravitatem capitis prius ſentit, & ab hoc affligitur magis in

ælta-

æſtate, quàm in hyeme, ſi timor eam ex improuiſo ab obiecto externo inexpectato corripiat, prædictum affectum incurrit; de vitio alicuius partis non quæritur, menſes iuxta conſuetum fluunt.

Satis apertè conſtat de natura affectionis huius Illuſtriſſimæ Matronæ ex apparenti, & imaginata circumrotatione obiectorum externorum ſignum Vertiginis pathognonomicum, quam eſſentialem capiti cenſeo, cum nullum appareat indicium læſionis alterius partis, à qua dependere poſſit; nec vitium ſanguinis eam afficientis facit, quod ſit per conſenſum, cum ab eo ſolùm materia ſubminiſtretur, efficientis autem rationem non habet, cum enim maſſa ſanguinea excrementorum varietate conſpurcetur, præcipuè ſalinorum acidorum à temperamento melancolico cumulatorum, & etiam ab excedenti, ſed naturali aciditate ſucci pancreatici, & lymphæ, portiones iſtorum ſemper ab illa ope fermentationis naturalis excernuntur cum ſero, & contingit quandoque, vt huiuſmodi ſerum vna cum latice ſpiritu vitali imprægnato miſceatur, & cum iſto cerebri penetralia ingrediatur, ibique excrementa ſua deponat, eo, vel in vapores reſoluto, vel per conſuetas ventriculorum cerebri, & glandis pituitariæ, & infundibuli vias foras pulſo: remanentia excrementa, dum in ſua fixitate permanent, nullius ſunt incommodi, & quando volatilitatem acquiſierunt à calore cerebrum actuante, motum acquirunt violentum, & inordinatum, quo ſpiritus in gyrum ducuntur tanto impetu, vt rectà tendere non valeant ad muſculos corporis, ex quo priuantur inſtrumento principali pro regendo corpore, vnde neceſſe eſt, vt cadat, niſi alteri corpori adhæreat, & ſpiritus impreſſionem impartitam ab obiectis externis ſenſui communi, cum hoc circulari motu repræſentantes, obiecta externa circulariter moueri hic apprehendit, & eodem motu ſpirituum motus aer in cauerna aurium implantatus tintinitum facit; hæc ſpirituum circulatio eſt cauſa formalis vertiginis, augetur impetus in motu ſpirituum à congreſſu ſalinarum particularum cum ſucco neruoſo, & ſpiritibus de Alkali participantibus, dum efferueſcentia inordinata percepta impetuosè etiam in motu circulari agitantur; & quia in principio huius efferueſcentiæ humi-

diores

Cause

diores neruoſi ſucci partes euaporant, hæ membranas cerebri leniter diſtendendo grauitatis ſenſum inducunt, & quia ſeparatio dictorum excrementorum in æſtate eſt copioſior ſanguine tenuiori reddito à calore aeris rarefaciente facilius permittit etiam ſeparationem à ſe dictorum excrementorum, & in majori quantitate, vnde tale ſymptoma dicto tempore frequentius contingit.

A timore inſurgit hoc ſymptoma, dum fixatus ſanguis caloris fontem opprimens ſpiritui animali ſuppetias ſolitas ab eius promptuario deſumptas non contribuit, & à ſua ſcaturigine ſpiritus animales hoc modo diſcontinuati, & anima à rei nocuæ apprehenſione ſtupore correpta, amiſſa potentia percepto malo ſe opponendi, ſola perturbatione ei relicta, ſpiritus animales dicto modo diſcontinuatos inordinatè mouendo circumrotare cogit, vel ſpiritus animales à frigore per ſanguinis coagulationem, & oppreſſionem caloris in corde vna cum ſucco neruoſo pro maiori parte velut coagulati ad partes in ſufficienti copia non decurrunt, vnde tremor, & concuſſio totius, & excrementorum quandoque inuoluntaria excretio, aliqui verò manipuli ſubſtantiæ calidæ perſeruati à ſupradicta coagulatione, amiſſa cum alijs continuatione inordinatè aberrant, & circulariter mouentur huc illuc.

Pro præſeruatione ergo ab hac affectione ſatis erit maſſam ſanguinis depurare, & dulcificare, quod, præmiſſa leni purgatione primarum viarum, & ſanguinis miſſione tentandum ſuccis Boraginis, Bugloſæ ad ℥. ij. pro quolibet, & octauo die purganda cum pul. Mirabol. ind; & citrin. an. ʒ. 1. vel cum decocto Epithymi meſue; Poſtea cum ſero lactis ad ℥. x. ſucci pomorum redolentium ℥. 1. & Tincturæ chalybis ℈. 1. per viginti dies perficienda indicata dulcificatio, omni tertio die purgationem promouendo cum decoctione fol. Epithymi in dicto ſero, vltimamque manum dabimus cum ſequenti Puluere; ℞. Margar. præp. Ocul. cancr. an. ʒ. 1. Antim. diaphor. ʒ. ß. ſalis roſmarini, ſaluiæ an. ʒ. 1. m. capiat de hoc ʒ. 1. ſuperbibendo decoctionem in iure folior. Borag., Bugloſæ, Meliſſæ, cui ſi addatur tinctura antimonij ad ℈. 1. erit maioris efficaciæ, vel ſpecifico

Quer-

Quercetani ad vertiginem in ſtercore Pauonis conſiſtente vtatur, & deſcribitur ab eo in Pharmacopea in tractatu de Trageis n. 4. In æſtate balneo aquæ dulcis vtatur. Victus ratio dictis omnibus correſpondeat.

CONSVLTATIO VI.

De motibus Conuulſiuis totius Corporis.

NObilis Matrona temperamenti calidi, & ſicci, & melancolici aduſti; in ætate annorum trigintaquinque correpta fuit motibus conuulſiuis totius corporis cum concuſſione omnium membrorum, & contractione, ac diſtorſione in aliquibus, vt niſi violenter à robuſto conatu in ſuo ſitu detineri poſſint; in hoc ſtatu actiones animales integræ erant, nam audi quidquid ab adſtantibus loquitur, percipi quæcumque circa eam operantur, & omnium tranſacto paroxiſmo recordatur: hos motus præceſſerunt dolor capitis, ſomnolentia grauis, vt oculos attollere non poſſet, & per ſomnum magis augebatur, & poſt maiori debilitate totius premebatur, guttæ ſanguinis à naribus quandoque decidebant, & ſputa ſanguine tincta pariter apparebant, non continuò, ſed per vices etiam diſtantes, totum corpus laſſitudo vlceroſa opprimebat, vt ſolo tactu dolor exacerbaretur; tranſacto paroxiſmo quotieſcumque cibum ſumebat in lypothimiam incidebat, etiamſi pauca ſorbitio exhibita fuiſſet; Menſes debito tempore fluunt, & quantitate ſemper ſolita; iſta ſymptomata in maximis caloribus, & frigoribus omni anno inualeſcebant, & cum vrinæ copioſo fluxu eſt ſolita ab hoc ſymptomate eleuari.

Motus conuulſiuos affligere Patientem, Hiſtoria deſcripta ſatis manifeſtè indicat, quorum idea cum per motus deprauationem euidenter manifeſtetur ad ſenſum, eorum cauſæ in obſcuro latent, vt inter ea, quæ artis difficultatem augent, iure meritò enumerentur, ex quo difficilis oritur etiam curatio, has verò indagare ea qua potero breuitate, & veroſimilitudine pro virili conabor.

Certum eſt motus conuulſiuos eſſe motus deprauatos neruorum, Causæ

rum,

rum, & muſculorum, cum ſint motus inordinati, & extra naturæ ordinem; & ſi omnis actio læſa pendet à principio, à quo ſana proficiſcitur, concludendum etiam eſt pro certò motus conuulſiuos à ſpiritibus animalibus, pendere dum hi motus naturalis, & ordinati ſunt principia, cum hoc ſolùm diſcrimine, quòd in motu naturali, iuxta naturæ leges ſunt diſpoſiti, in motu verò conuulſiuo ab his exorbitant licet inſtrumenta motus, vt ſunt nerui, & muſculi ſecundum eorum confirmationem bene ſe habent, vnde ex ſola mala diſpoſitione ſpirituum alterata determinatur ad motum deprauatum conuulſiuum.

Ex quo eruimus dogma certiſſimum, cauſam horum motuum eſſe aliquod ſpiritus animales peruertens à conditionibus ſibi debitis, & ab intentione naturæ aſſignatis pro motu ordinato, & neceſſario in beneficium totius; Reſtat ſolùm pro cognitione cauſæ horum motuum indagare, quodnam ſit hoc, quod ſpiritus peruertit, & cuius naturæ, & has notiones puto nos poſſe colligere conſiderando naturam ſpiritus animalis, & etiam motus conuulſiui proprietates, & modum, quo fiunt.

Pro hoc obſeruamus in motu conuulſiuo fieri quandam eleuationem, & depreſſionem partium, quæ ſupponit neruos, & muſculos inflari, & poſt exinaniri; Fit contractio cum tenſione, ex eo quòd ſecundum latitudinem dilatati, ſecundum longitudinem minuuntur, & ita partem contrahunt, & quia dilatatio eſt ſumma cum inflatione extrema, quam poſſunt ferre muſculi, id circò durities in parte efficitur contracta, in contractione diſtorquentur partes, nimia autem inflatio, & dilatatio partes extra ſitum trahere poteſt, & pro inflationis vehementia inclinationem modo ad hanc, modo ad illam partem præbere; quæ omnia meo iudicio non explicari, nec intelligi poſſunt, niſi per inordinatam, & violentam efferueſcentiam, quâ ſpiritus cum ſucco ſuo neruoſo ſummè turgent, non aliter ac ab inordinata ſanguinis efferueſcentia huic turgeſcentia accidit, qua continentia corpora implet, & dilatat, ſic turgeſcens ſuccus neruoſus muſculos quo ad fibras, nempè, & neruos inflat, & dilatat modo iam expreſſo, nec irritamentum membranarum neruorum communiter aſſignatum pro cauſa horum motuum eſt

ſuffi-

ſufficiens ad hos explicandos, quia nerui irritati poſſunt moueri inordinatè, ſed illa tenſio, durities, contorſio membrorum non poteſt explicari, per ſolum irritamentum, ſed benè per efferueſcentiam ſucci neruoſi, quæ quidem poteſt reduci ad irritamentum iſtius, & ſpirituum, & quia prædictus ſuccus efferueſcendo huc illuc inordinatè fertur, inordinatè etiam modo hanc, modo illam partem mouet; Quando moderatur efferueſcentia, motus inordinatus minuitur, ſicuti diſtenſio decreſcit, vbi inflatio cedere cæpit, dum impetu innato pars ſuo ſitui ſe adaptare conatur.

A quonam efferueſcentiam concipere poſſit ſpiritus animalis ex eius naturæ inueſtigatione patebit. Spiritus animales eſſe alkalicos eorum motus, promptitudo, & efficacia oſtendit, ſimilis omninò ei, quæ alkalicis ſpiritibus volatilibus arte extractis ineſt, vt conſideranti patere poterit, & à varijs abſtinendo, quæ in huius comprobationem adduci poſſent, ne à Conſulentis officio diſcedam, ſatis erit ad huius confirmationem adducere, quòd ſales alkalici ſpiritoſi, ſpiritus animales ſupra omnia medicamenta immediatè reficiunt, eorumque impuritates abſtergunt, & eliminant, quod certè non contingeret niſi ſimilitudine pares eſſent in qualitatibus, ex quo certa iſta eſt deductio ab acido ſolum admixto ſpiritus animales efferueſcere poſſe, cum alkalica acidorum mixtione ſolùm efferueſcant, ex qua erit poſtea rationabilis iſta altera deductio, motus conuulſiuos fieri à mixtione acidi cum ſpiritu animali, cum certum ex demonſtrationibus ſupradictis ſit ſpirituum animalium efferueſcentiam eſſe motus conuulſiui cauſam immediatam. Acidum ergo mixtum ſucco neruoſo efferueſcentia inordinata excitata motus parit conuulſiuos, & maximè ſi erit acidum-ſulphureum, quale eſt Nitrum, quod præter inſitam efferueſcendi cum Alkali naturam inflammabiles addit particulas, quæ in efferueſcentia ignem concipiendo eam augent, & efferatiorem efficiunt.

Ad Caſus ergo propoſiti dilucidationem deſcendendo, dico in hac Nobili copiam excrementi acido-ſulphurei congregari ex humoris acidi, &glioſi ſulphurei coagulatione ad inuicem facta in inteſtino duodeno ex congreſſu, & efferueſcentia bilis,

& ſucci pancreatici, in qua vterque humor in alterum vnitur natura ſalſum retinendo amborum principiorum naturam, nempè à ſucco pancreatico aciditatem etiam manifeſtam, cum in huiuſmodi temperamento prædominetur, & à bile inflammabilitatem occultã, quia ab acido ſuperiori oppreſſam, data tamen occaſione explicabilem; ſimilis humoris portio generatur etiam in vaſis ex congreſſu in iſtis lymphæ acidioris, & bilis inflammabilis, hoc eſt particularum ſulphurearum ſale mixtarum aduſtarum, qui humor ex dictorum congreſſu reſultans de ſalſedine acido-ſulphurea pariter participat, prior in inteſtino duodeno genitus, per lacteas huic ſecundo maſſæ ſanguineæ vnitur, per naturalem ſanguinis efferueſcentiam, & motum, & fermentationem in corde, & cæteris vaſis; paulatim ambo volatilizantur, ſicque in ſpiritus exaltati totam ſanguinis maſſam peruadunt, & ſua ſulphurea ſalſedine ſanguinem diſſoluendo, & attenuando, ſuaque volatilitate ſubtiliando, & rarefaciendo eum diſponunt, immò ad efferueſcentiam naturali maiorem inducunt, quæ aucta à rarefactione accepta in ventriculis cordis conſtituit quamdam ſpeciem plenitudinis, ex qua turgeſcentia ſanguinis in vaſis, ob quam portio eius per nares, & os deponitur, vna cum excrementis, his partibus demandatis; & laſſitudo vlceroſa non ſolùm à plenitudine grauante, ſed etiam à qualitate acido ſulphurea per totam maſſam ſanguinis diffuſa ſtimulante, & vellicante prouenit.

Hoc modo turgeſcens ſanguis fluore accepto ſeroſitatis copiam cumulat in ſuo ſinu, quam in capite deponit vna cum latice ſpiritoſo, pluſquam conueniat pro ſpirituum generatione, qua obturatis cerebri poris, liberum in decenti quantitate ſpiritibus animalibus tranſitũ denegantibus, ad membra ſenſuum exteriorum, ſomnolentia efficitur, quæ à ſomno incrementũ ſuſcipit, dum vapores, non ſolùm à ſeroſa materia eleuati detinentur impedimento dicto ſuppetias ferentes, ſed in maiori copia coaceruatur ſeroſus humor in ſomno, dum potentiæ partium non agunt eo robore, quo agunt in vigilia, & neceſſario pro expulſione dicti humoris ad alia loca, vt patet in pulſu, qui fit ſemper minor in ſomno, quàm in vigilia, magis autem coaceruatur

ſero-

ſeroſus humor in capite, quàm in alijs partibus, quia ſanguis tenuior ſurſum etiam in copia fertur, & quo tenuior, eo etiam ſeroſior, vel quia ſanguis à turgeſcentia magis ſpiritualis redditus in maiori copia ſuperiora affectat loca, ab huiuſmodi copia grauatæ, & diſtenſæ cerebri membranæ triſtem experiuntur ſenſationem, in qua dolor conſiſtit, & quia latex ſpiritoſus animalium ſpirituum generationi deſtinatus, ſecum traxit vnitos ſpiritus illos volatilizatos acido-ſulphureos, qui in dicta generatione ſpiritibus mixti, hos coinquinant, & ita per totũ neruorum genus delati nullas pariunt tragœdias, quatenus, vel intimè à ſucco neruoſo colligantur, vel à ſpirituum animalium potentia ſub iugo detinentur, ſtatim verò, ac vel motu ſpirituum, & ſucci neruoſi, vel proprio conatu, quo colligantis humidi vinculi clauſtra diſrumpere tentant ſegregati fuerint, & libertatem acquiſierint, cum alkalicis ſpiritibus congreſſi efferueſcentiam inordinatam mouent aciditate naturali, & inflammabilitate conſeruant, & quandoque augent, & ex hac motus conuulſiui, & inordinati cum contractionibus, & diſtorſionibus, quorum modus ex ſuperioribus habetur, & ſpiritus arterioſus talem materiam conuulſiuam, per quam turget, partibus ſubminiſtrando neruoſis, & muſculoſis fibris huiuſmodi accidentia protrahit, quæ coadiuuantur ab elaſtica ſpirituum animalium virtute, dum toti per efferueſcentiam ſecundum ſuam virtutem diſtenduntur (eo modo quo particulæ aeris circumuolutæ à calore diſſoluuntur, & elongantur) & partes attollunt, & poſtea inſito conatu ſuam circumuolutionem reaſſumendo, partes ſuo ſtatui remitti permittunt; Spiritus verò animalis cum ſuo ſucco ab hac efferueſcentia eneruatus per neruorum extremitates membranis, & carnibus demandatis, in viſibilem, & perceptibilem condenſatur ſeroſitatem, ſeu potius lympham, vbi prius ſub tenuiſſimo, & à ſenſu imperceptibili ſucco nerueo comprehendebatur: lympha à vaſis proprijs, vel venis capillaribus exſucta ad cor deducitur, & ab hoc in arterias, vbi nulla mixtione cum alijs partibus ſanguinis ſequente, ad Renes delata ſeparatur, & per vrinam tranſmittitur, vna cum particulis ſalis prædicti, & altera portio ſeroſitatis in capite reſiduæ, vel vaſa lymphatica per cerebri ſubſtan-

 tiam

tiam diſſeminata, vel venas eiuſdem partis ingreſſa, deſcripta via ad renes delata, copiam vrinæ auget, & excrementa ferocia ex toto ita expurgantur, conciliata ſpiritui animali quiete, & hæc eſt ratio copioſæ vrinæ, à qua paroxiſmi ſolutio pendet.

A cibo lypothimiam incurrit, vel quia nerueæ fibræ ventriculi cum vniuerſo corpore conuulſiuos motus perpeſſæ defatigatæ fuerunt, vt à cibo etiam pauco, & delicato eas attingente male afficiantur, vt in contractiones pariter ſpaſmodicas abeant, & neruos cordi inſeruientes, cum quibus communionem habent in eaſdem trahant, vnde motus eius minuitur vſque ad excitandum deliquium, vel quia adhuc in fibris, & neruis ventriculi adſint reliquiæ acidæ ſulphureæ, quæ à cibo agitatæ renouant eaſdem contractiones ſpaſmodicas modo dicto.

In magnis caloribus huiuſmodi ſymptoma exurgit, quia tunc ſanguis efferueſcendo ſeparationi, & exaltationi prædicti excrementi cooperantur, in magnis verò frigoribus retentæ fulgines per pororum conſtrictionem in magna abundantia perturbationem ſanguini inducunt, ſufficientem ad liberanda dicta excrementa à conſortio aliarum particularum, quæ libertati donatæ deſcriptos pariunt effectus.

Ex quibus elicere licet hoc ſymptoma eſſe capiti ſolum, & neruoſo generi eſſentiale, dependens à ſanguine bile ſulphurea, & acido humore melancholico, tamquam à materia, cum nulla alia pars videatur ad huius generationem concurrere.

Ad auertendam hanc morbi ferociam, & affectionum multitudinem, apparet maſſam ſanguineam primo eſſe depurandam ab excrementis acido ſulphureis præmiſſa vniuerſali purgatione, præparatione, & ſanguinis miſſione, poſtea decoctum paratum ex China, Salſa, Santalis cum fol. Agrimoniæ, Boraginis, Bugloſæ, rad. Peoniæ in ventre pullæ decoctis alibi à me deſcriptum præmiſſo puluere Cinabris antimonij ad ʒ. ß. vel Bezoartici ſolaris ad gr. viij. laudarem per triginta dies, omni ſeptimo die inſtituendo purgationem cum ſequentibus pilulis Cratonis. ℞. Pul. Maſticis, Succini an. ʒ. ij. Aloes ʒ. v. Agarici ʒ. 1. ß. Magiſterij Ialappæ ℈. 1. Caſtorei ℈. 1. Gummi ammoniaci ſoluti in aqua agrimoniæ q. ſ. f. pil. xvi., de quibus ſumantur quatuor

omni

omni vice; & ſi parum purgauerint, quinque, vel ſex, poſt hæc ſummat ſerum lactis cum tinctura antimonij ad ℥. ß. & tinctura chalybis ad ℈. 1. reiterando pil. ſupradictas tempore ſuperius deſignato. Secundò, ſucci pancreatici excedens aciditas, & bilis inflammabilitas corrigenda, quod perficietur ſequenti puluere. ℞. raſuræ Eboris, Vngulæ alcis, Marg. prep. ocul. Cancri an. ℥. 1. Antimonij diaphoretici ℈. ij. Salis prunellæ ℈. iiij. m. f. p. cuius ℥. 1. in aquæ ſemperuiui ℥. iij., & tot idem aquæ Lumbricorum deſtillatæ exhibeatur per viginti dies, & ad integram emendationem ſpiritus animalis, & cerebri corroborationem puluere ſequenti conuulſiuo Horſtij vtatur. ℞. rad. Vincitoſici, Elcuij ſucci Cariofilatæ, Peoniæ an. ℥. 1 ß., Baccarum lauri ℥. ß. ſumitatum Saluiæ, Serpilli, Flor. anthos an. ℥. ij; Specierum Diamoſchi ℈. 1. (quæ ratione odoris relinqui poterunt) Pliris archontici, Diantos an. ℥. 1. quibus adderem illas trium Santalorum ad ℥. iij ad temperandum calorem reliquorum m. f. p. de quo capiat ℥. 1. cum tinctura roſarum extracta cum aqua plantaginis ſpir. vitriol. acida facta, hic puluis accipiendus ante nouilunium per tres, & quatuor dies, & ante plenilunium ſimili modo facta poſt purgationem cum ſupraſcriptis pil., vel cum Electuario conuulſiuo purgante ab eodem Auctore deſcripto in libro 8. tom. 1. in fine; Vt verò hæc Patiens magis præſeruetur vinum medicatum ex herbis conuulſiuis poterit parari adiectis cicoraceis, & eo vti in omni prandio, & cæna pro vna vice.

Quotieſcumque autem præludia horum accidentium præſentit, vt ſomnum, ſputum ſanguinis, miſſio ſanguinis inſtituatur, vt hoc detumeſcente, nec ſerum, nec partes ſubtiles capiti, & neruoſo, & muſculoſo generi ſubminiſtrentur, & poſt ſanguinis miſſionem diureticum propinetur, quia ſi datum ſit vrinam prouocare ad immitationem naturæ, tali euacuatione ſolitæ morbum hunc ſoluere, ab hoc etiam præſeruabimus; diuretica verò ſint, quæ agitationem non faciant conſiderabilem in maſſa ſanguinea, ideò laudo præ cæteris puluerem Millepedum præp., tamquam neruoſo generi etiam familiarem, & puluerem Ocul. Cancr. præp., vel ſimul, vel ſeorſim ſumptum, cum aqua aliqua diuretica temperata, vel cum Emulſione ſem. melonum.

Pote-

Poterit etiam hoc obtineri per Serum Caprinum cum tinctura tartari à ℈. ij. à ʒ. 1. vel decocto herbæ Thei.

His omnibus adiungatur optima victus ratio à Medico aſſiſtente regenda.

CONSVLTATIO VII.

De motibus Conuulſiuis ab ira in Nobiliſſima Domina.

NObiliſſima Mulier temperamenti calidi, & ſicci ad iram leuiter prona, ab iniuria famulo ſuo illata, hanc in ſui contemptum referens, ira valde excanduit, & vix media hora tranſacta durante adhuc iræ feruore in motus totius corporis conuulſiuos incidit, qui per iteratas vices eam affligebant, & præcipuè, ſi in loco calido commoraretur, cum continuo dolore grauatiuo in occipitio, horum motuum acceſſum præuidebat à capitis offuſcatione, & turbatione, quæ circa eam in paroxiſmo augebantur, interim grauida remanſit, & poſt partum ſoliti rediere motus præter ſpem conceptam, quòd in partu ab eis liberari deberet, fætus intra paucos dies exſtinctus eſt.

Ebullitio ſanguinis circa cor iræ eſſentiam conſtituens, toti maſſæ ſanguineæ contigit per illud circulando, & ab illa ſulphureæ partes iſtius in hac Patiente dominantes in copia exaltatæ, vna cum ſalinis iam coagulatis, ſpirituique in arterijs vitali commixtæ, cum hoc, ſuppetias ſpiritui animali ſemperferente, muſculorum, & tendinum fibras ingreſſæ, ſpirituique animali confuſæ efferueſcentia excitata, & in flammam ſulphureæ dictæ particulæ abeuntes, conuulſiuos motus efferueſcentia, & irritamento modo in præcedenti conſultatione deſcripto excitarunt, iuxta antiquorum ſententiam motus conuulſiuos à ſolo irritamento cognoſcentē, cum efferueſcentia in ſpiritibus à materia eos irritante dependeat. A calore etiam à maſſa ſanguinea concepto dilatati pori cerebri, non ſolùm cum vitali ſpiritu particulas ſulphureas, & ſalinas ſubtiles, & vtiles receperunt, ſed vna cum ſero in abundantia à ſanguine rarefacto ſecreto partibus ſalinis craſſioribus acido-ſulphureis volatilizatis, & excremen-

mentitijs viam conceſſerunt, & in ſui præparatione, ſpiritus animales mixtionem cum eis ſubierunt; hinc ſpiritus his extraneis ſocijs vniti, efferueſcentiam, & motum inordinatum contraxerunt, & ità per neruorum originem, & eorum fibras deſcendentes, motus conuulſiuos iam in eis excitatos fouerunt, auxerunt, & conſeruauerunt; hoc nomine ſolùm tale ſymptoma deſigno, cum percæptio inuaſionis, & recordatio eorum, quæ circa eam aguntur ab Epilepſia excludat huiuſmodi ſymptoma.

Dubitandum etiam ad neruorum principia hoc ſerum ità diſpoſitum deſcendiſſe, modo à Villiſio deſcripto, nempè ob copiam in plexus Choroidon vaſis exundando, & in cerebri, eiuſque appendicis ventriculos defluendo, poſtea in quartum ventriculum cerebello ſubſtratum deſcenderit, laxauerit, & ruperit ſua copia grauante, & acrimonia corrodente pelliculam, qua medulla oblongata obtegitur, ibique neruorum origines obſidendo, & particulis ætherogeneis, & fermentatiuis irrigando diatheſim induxerit, ex qua doloris grauatiui cauſa in occipite deducitur; diſſipata verò materia ætherogenea ceſſant motus inordinati, nec reuertuntur, donec tanta copia prædictorum excrementorum ſulphureorum, bilioſorum, & acidorum in ſucco neruoſo fuerit congeſta, quæ talem inordinationem renouare valeat, pauca enim materia ad hoc eſt impotens, quia tàm à ſucco neruoſo, quàm à ſpiritu animali modificatur, & per vnionem etiam cum alijs particulis à motu impedita eius actio in eo conſiſtens ſupprimitur, & ab hac ſanguinis cerebri, & ſpirituum mala diſpoſitione poteſt deduci mors fœtus, cum alimentum ſubminiſtratum tot deprauationibus fuerit coinquinatum, & ineptum ad vitam ſuſtentandam.

Vnde colligitur hoc ſymptoma deprauati motus partium motui animali inſeruientium à mala ſanguinis diſpoſitione, & cerebri affectione dependere, tamquam à radice, & principio, quæ affectio conſiſtit in illa dilatatione pororum, & per quam affectus iſti redeunt; cui ſi addas collectionem ſeroſitatis circa cerebellum ex ſententia Villiſij mox citata habemus cauſam reditus motuum conuulſiuorum. Vterum in hoc affectu deprauatum, credere mihi videtur ſuperfluum, & irrationale, cum nulla habean-

beantur ſigna ſuffocationis vterinæ, nempè paſſiones cordis, intumeſcentia faucium, ventris rugitus, & motus in huius regione. Cauſa eiuſdem reditus poteſt eſſe ſanguinis diſpoſitio ab iræ paſſione in eum introducta, qua potens eſt partes ſulphureas, & acidas continuò cumulare, nec nouum eſt animi paſſiones tales indiſpoſitiones inſinuare poſſe cum videamus à timore omninò deprauari maſſam ſanguinis, & per longum tempus febres cronicas accendi, & alia ſymptomata.

Cura ergo dirigenda in ſanguinis diatheſi mala corrigenda per ea, quæ efferueſcentiam moderant, & excrementa ſulphureo-acida modificant, inducta poſtea in cerebro naturali diſpoſitione, quòd arduum erit, immò impoſſibile, ſi adſit ſupradicta membranæ diſruptio.

Quo ad primum, præmiſſa vniuerſali purgatione, & præparatione humorum in primis vijs exiſtentium cum ſanguinis miſſione, exhibeantur ſucci Acetoſæ, Endiuiæ an. ℥. iiij. cum iure, in quo ℈. ß. ſpiritus vitrioli dulcificati inſtilletur per xv. dies, in ſeptimo die tentando excrementorum bilioſorum, & acidorum purgationem cum Syrup. de Cicor. cum Raubarbaro ad ℥. iiij. cum ℥ ß. Crem. tartari, renouata purgatione poſt xv. diem. Poſteà aquæ Villenſes in potu per decem dies in vſu ſint, quibus vltrà emendationem ſanguinis habebitur pororum cerebri corroboratio, his peractis neruoſo generi auxiliandum, ad quod præcipuè conducet cinabrum antimonij arte præparatum extracto prius mercurio ab antimonio, & ſulphure ſecundum documentum, & proceſſum Techenij, & per ſublimationem iſta vnienda in cinabrum, de quo capiat ℈. ß. in vino, in quo bullierint folia Roſmarini, & flores Liliorum conuallium, & tilliç, vel cum aqua Ceraſorum nigrorum, & lumbricorum, in cuius defectu ſubſtituitur illud, quod elicitur in præparatione Butiri antimonij, ſeu medic. Algarot, præparatum replicata ſublimatione ad ℈. 1; quod magis efficax reddendum eſt cum admixtione Bezoartici lunaris ad eamdem doſim, & in hoc perſeuerandum per menſem, & etiam duos, duabus horis, vel ſaltem vna ante cænam vtatur hoc puluere ad ʒ. 1. quantitatem. ℞. Rad. Peoniæ ʒ. ij. Marg. præp. Coral. præp. an. ʒ. 1. Vngulæ alcis

Vni-

Vnicornu an. ℈. ij. Antimonij Diaforet. ℈. 1. ß. Salis Roſmarini ℈. iiij. diuidantur in ſeptem partes æquales, & ſummat cum aqua florum conuallium; Ante nouilunium, & plenilunium per quatuor dies eſſentiam radicis Imperatoriæ, tormentillæ, Biſtortæ, Eringij ad ʒ. 1. cum aquæ lubricorum ℥. iiij. tincturæ coral. ʒ. ß. & inſtantibus dictis punctis ſummat extract. rhaub. ʒ. 1. Magiſ. Ialappæ gr. vj. & per quatuor dies poſt replicet idem extractum in bolo cum aqua appropriata, huic morbo. Victus rationem Medicus aſſiſtens conuenientem indicabit.

CONSVLTATIO VIII.

De Conuulſione in extremis, & extimis partibus incipiente, & toti communicata.

EX plebe vir in Noſocomio febre acuta laborabat, cum ſuſpicione malignitatis, inſtante 14. ſudor erupit cum febris minoratione ſenſibili, & pulſus eleuatione, ità vt de certa ſalutis ſpe iudicatum ſit, in 17. febris ex toto remiſſa eſt, & è lecto ſurgens, & aëri frigidiuſculo ſe exponens in extrema cute conuulſiuis, & ſpaſmodicis motibus de repentè correptus fuit, qui paulatim per vniuerſam cutim diuagantes, ſentiebat eos ad interiores partes ſe inſinuare, cum oppreſſione reſpirationis, & auram quandam caput ferire percipiebat, & paulò poſt in conuulſiuos motus totius incidebat.

Iudicaui ex ſudore à natura excitato, cum febris ſolutione, in vaſis excretorijs ſudoris, cuti interius implantatis remanſiſſe partes ſalinas, eo quod materiæ vliginoſæ mixtæ vaſorum dictorum ſuperficiei adhærerent, & iſtæ à calore exaltatæ, dum à cute conſtipata à frigore, extra corporis ambitum excerni impediebantur, papillis vaſa dicta ambientibus communicatæ, paulatim etiam irrepſerunt ad neruos, quorum propagines dictæ papillæ exiſtunt, & ibi cum ſpiritu animali mixtæ ambobus excandeſcentibus, concepto motu inordinato, partem etiam externam concuſſiuis, & inordinatis motibus exagitarunt, & in exhalationis formam vlterius progredientes, ad neruos pneumo-

nicos peruenientes, in ipſis eamdem tragœdiam præparando anhelitus difficultatem effecerunt, & in cerebrum admiſſę, penetrando ad emporium animalium ſpirituum turbis ibi excitatis, & cum iſtis per neruos totius deſcendentes motus conuulſiuos in toto pepererunt, à quo caſu edoctus etiam fui, veram eſſe Villiſij ſententiam, quòd motus conuulſiui in toto poſſint gigni à determinata affectione alicuius partis, communicata per neruos materia cerebro, vel impreſſa ſpiritibus in cerebro exiſtentibus per partem poſt partem eadem inordinatione motus exiſtente in ſpiritibus neruorum determinatæ partis male affectæ, dum enim inordinatè mouentur ſpiritus hoſpites neruorum parti infixorum, hi vicinos pari inordinatione mouent, & ſic procedit iſta commotio inordinata ſpirituum vſque ad emporium ſpirituum in cerebro, quibus eadem impertita inordinatione totum poſtea, per quod diſſeminantur, inordinatè mouent.

Hinc cum alijs Medicis eiuſdem Noſocomij conſulebam frictiones totius eſſe adhibendas, & cucurbitulas etiam applicandas dorſo, & coxis partim ſiccas, partim ſcarificatas, & poſtea ſudorem excitandnm cum Cornu Cerui philoſophicè præp. ad ℈. 1. & gr. xx. Bezoart. occident., vel cum Bezoart. miner. gr. xij. m. cum Aqua Card. bened. Pullegij an. ℥. iiij. Theriac ʒ. 1. m.

CONSVLTATIO IX.

De Apoplexia ſuccedente poſt impotentiam ferè ad motum, & à diabetico fluxu.

VIr temperamenti calidi, & humidi cum facili propenſione ad iram, & ſummè obæſus, debilitatem in genu à caſu contractam per multos annos patienter ſuſtulit, ea autem augeſcente, & Hypocondriaca affectione ſubſequente, vtrique occurrere affectans, Medicorum conſilium adiuit, qui inter cætera remedia decoctum cum ſudore in Hypocauſto iuſſerunt, totum executioni demandatum fuit, ſequenti anno varijs animi paſſionibus triſtitiam inducentibus afflictus, cæpit laborare copioſo fluxu vrinæ, in quo plus huius reddebat, quam eſſet potus ordi-

narius,

rius, circa finem autumni extrema ſitis apparuit, cui ſe adiunxit totius corporis debilitas, circa veris initium omninò ineptus, & impotens redditus fuit ad deambulationem, & cum purgationi initium dediſſet pro horum morborum curatione, lethargo prius correptus, Apoplexia ſuperuenit.

Sanguinem in ſeroſam colluuiem diſſolutum fuiſſe in hoc Patiente, Diabeticus fluxus euidenter oſtendit, à qua poſtea expreſſa in hiſtoria feralia ſymptomata deriuata fuerunt, huic colluuiei originem dedit ſalſum quoddam fermentum, & corrodens in maſſa ſanguinis receptum, à quo particulæ iſtius magis attenuatæ, quia diuiſæ, & corroſæ eam humiditatem relinquunt, à qua ſecundum maiorem molem vniebantur, colligatis per dictam humiditatem pluribus particulis in vnam maſſæ ſanguineæ, ex hoc humiditas derelicta, & ſeparata, amiſſo vnientis officio auxit ſeroſitatem in ſanguinea maſſa, & hæc ab eodem corrodente in minutiores particulas diuiſa, maiorem occupauit locum, eo modo quo cumulus niuis à radijs ſolaribus ſolutus in aquam, per tranſitum in hanc amplioris loci eſt capax; quia magis ſolutus, & partes magis diſiunctas acquiſiuit. Hoc ſalſum, & corrodens coaceruatum eſt in hoc inſigni patiente à duplici cauſa, ab acido nimis aucto, & à bile magis volatili, & acriori reddita; acidum auxerunt triſtitia ab animi paſſionibus inducta, concentrando, vel diſſoluendo ſpiritus animales, dulcificationi acidi humoris inſeruientes, vndè illis ita affectis mirum non eſt acidum, non ſolùm Pancreatis, ſed omnium glandularum incrementum ſuſcepiſſe ſuſpenſo dulcificantis offitio. Spiritus animales huiuſmodi dulcificationi inſeruire docent nerui omnibus glandulis, tàm conglobatis, quàm conglomeratis infixi, quibus cum datum ſit acidum humorem præparare, & ſpiritus animales per dictos neruos glandulis communicati, cum pro earum motu inſeruire non poſſint, aliud contribuere eis conceſſum non eſt, quàm ſua tenuitate humorem præparandum volatilizare, & aciditatis augmentum in humore ſemper morboſum prohibere, cum videamus per ſpiritum vini rectificatiſſimum, ſpiritui animali correſpondentem, omnia acida dulcificari, ſi ſupra illa cohobetur: animi verò paſſiones

triſtitiam inferentes ſpiritus animales, vel diſſipare, vel concentrare oſtendunt debilitas, & virium languor in his ſuccedens, vna cum ablata promptitudine ad omnes actiones, tàm animales, quàm intellectuales, quæ niſi in ſpiritum animalem prædictis diſpoſitionibus malè affectum refundi poſſunt.

Bilis volatilitas, acrimonia naturalis, & quantitas fuit aucta à calore Hypochauſti, non ſolùm Hypocondriorum calorem maiorem faciente, ſed etiam cordis, & ſanguinis, à quo recrementa aduſta in maiori quantitate, & ſubtilitate collecta fuerunt; Et quia certum eſt ex vnione acidi cum ſale lixiuioſo, quale eſt illud bilis, ſalſum fieri; hinc euenit, quòd bilis ità diſpoſita in inteſtino duodeno, cum acido pancreatis congrediens, in ſalſum volatile mixtione degenerauerint, limites naturæ excedens (cũ huiuſmodi moderata ſalſedo neceſſaria ſit naturaliter ad fluiditatem ſanguini conciliandam pro naturali eius rarefactione) pariter ſimile ſalſum in vernis congeſtum fuit ex congreſſu particularum acidarum lymphæ, cum alkalicis ſanguinis, & bilis, his additæ illæ particulæ ſalſæ in duodeno generatæ, dum eis patet via cum chylo per lacteas, & cum eo via ſua peragrata vſque ad cordis emporium, tota maſſa ſanguinis ſalſo præternaturali infecta fuit. Qua propter ſicuti ſanguis ſalſo volatili imbutus moderatè fluiditatem naturalem ſibi conſeruat neceſſariam ad motum, & ad delationem ad quælibet membra, ità à ſuperfluo corroſionem patitur ſeroſam colluuiem congerentem, cuius portio per renes ſuperabundanti excretione expellitur, diabetis cauſa formalis, & altera in nimia copia cerebro conſignatur, ex eius defectu conſiſtente in dilatatione pororum ſuæ ſubſtantiæ præternaturali, facta à calore Hypocauſti, qua cerebrum cum latice ſucco neruoſo deſtinato excedentem ſeri copiam admittit, vſque ad neruorum originem, & hæc cum ſucco nerueo per interſtitia, & poroſitates fibrarum neruos intexentium dilabendo, laxitate introducta ſua humiditate, & copia ſemi-obſtructione in neruis facta, impediente influxum ſpirituum ad neruos in decenti quantitate, in motu debilitatis ſymptoma produxit, impedimento obſtructionis creſcente per continuum affluxum dictæ ſeroſitatis quantum

ſuffi-

ſufficit ad ligandos ſenſus externos per prohibitionem motus citati, & liberi ſpirituum ad neruos illis inſeruientes, ſomnus profundus, & Letargus factus fuit, & adhuc magis aucto dicto impedimento à noua copia, & excedenti ſeroſi humoris, altiuſque ad originem neruorum perueniente, introducta fuit totalis obſtructio in neruis ſenſui, & motui voluntario dicatis, vnde Apoplexia, ſufficit enim hoc impedimentum ad illius cauſam, dum ab hoc ſpiritus neruorum incolæ ab eis, qui in cerebro ſunt diſcontinuantur, vt ab iſtis determinatiuum ſui motus recipere non valeant, nec illi ſuas motiones ſpiritibus in cerebro degentibus impartiri, in quibus motus voluntarij ratio eſſentialis, & ſenſus conſiſtunt, vnde non eſt excogitare qualitatem vitriolicam ſpiritus vnientem, & in vnum conglomeratione facta condenſantem; nec obſtat allatę doctrinę, quod acidum excedens in hoc Patiente ſtabilitum coagulando narratam corroſionem ſanguinis impedire deberet, quia bilis actiuitas, & volatilitas hunc acidi effectum impedit, eo quod in actione illi ſuperior ob dictas qualitates, vnde ſanguinis tenuitatem conſeruat, ex qua acidum libertatem acquirit, vt liberè congredi poſſit cum bile, ex quo congreſſu, media efferueſcentia ſalſum dictum reſultat, quod diſſolutionem parit, & acidi effectum impedit, ergo vt occurratur huic ſymptomati ab anguſtia viarum cerebri orto, mittendus primo ſanguis copioſè, vt exinanitæ venæ ſeroſum humorem in capite fluctuantem reſorbeant, nec timendum eſt de ſanguinis copioſa effuſione, dum nulla alia eſt via pro ſubleuando capite à ſarcina copioſi ſeri; præterquamquod paratur locus ſanguini circa præcordia ſtagnanti ab imminuto motu cordis, pulmonum, & Diaphragmatis, vnde extinctio vitalis ignis retardabitur, & pro tali tempore natura medicamentis adiuta, poterit impedimentum in cerebro appoſitum tollere. Sanguinis miſſionem præcedat clyſter acris ex decoctione capitalium ſimplicium cum infuſione in vino facta xx. granorum Croci metallorum. Cucurbitulæ ſcarificentur in ſpatulis, & in occipite, & hæ ſæpius replicandæ. Vena frontis etiam ſecanda, vt proximius ſanguine venæ internæ cerebri exaniniantur. Veſicantia retro aures apponantur, & in ſummi-

mitate capitis, vbi etiam cauterium inuri poterit, ſicuti ſetaceum aperiendum in occipite; Frictiones pedum, & aliarum partium inutiles exiſtimo, cum iam ſit deperditus motus, & ſenſus in dictis partibus, poſtea excitandi ſpiritus, & impedimento vis inferenda, vt auferatur, quod operantur ſpiritus Cornu Cerui, Fuliginis, & ſalis armoniaci in aliqua aqua antipopletica vt. ℞. Aquæ Antipopleticæ ℥. iij. Aquæ Maioranæ ℥. ij. Spiritus fuliginis gutt. x. Elixir vitæ ʒ. ß. Syrup. de ſtecade ℥. 1. m., & de hoc capiat ſæpè, ſi non vna vice poteſt ſumere; vel ℞. Aquæ Antipopleticæ ℥.ij. Pulegij ℥. iij. Spir. cor. Cerui gutt. x. Tincturæ Caſtor. ʒ. 1. m. Quod ſi non poſſent adminiſtrari hæc remedia in tanta quantitate, Cochleari aquæ Antipopleticæ gutt. 7. vel 8. ſpir. fulig. vel Cornu Cerui inſtillentur, & aperto ore infundantur; Exterius etiam adhibeantur odoranda, ſpiritus ſalis armoniaci, & Galbanum in aceto acerrimo coctum, & Ruta contuſa, & aceto aſperſa; ſi à paroxiſmo liber euadat præſeruationi poſteà incumbendum, & primo cum decocto Santal. viſci quercini, & radice cannæ addito in ſacculo Antimonio, & chalybe in actu decoctionis, quia prius liberandum cerebrum, & neruia colluuiæ ſeroſa, cui ſudor opem feret, qui proliciendus cum Cornu cerui, vel ʒ. ij. rad. Lappæ maioris, quæ mirifice ſudorem mouet. Secundo lacte dulcificandus ſanguis, quod Diabeti opitulabitur.

Sudorem mouentia.

CONSVLTATIO X.

De Apoplexia à frequentiſſimo Aquæ vitæ vſu.

VIr quidam in ætate ſexaginta annorum conſtitutus, temperamentique calidi, & ſicci aquæ vitæ copioſo vſui indulgens membrorum tremore affici cæpit, mane poſt iteratam iſtius liquoris potationem Apopleticus cecidit, amiſſo motu, & ſenſu vniuerſali totius, integra ſolùm manente reſpiratione, & cordis pulſu, etiam debili.

Spiritum vini efferueſcentiam ſanguinis augere à calore in totum inducto poſt eius potum ſatis probatur, ab eadem efferueſcen-

ueſcentia, & calore ſanguinis maſſa attenuatur, & copioſum ſerum colligitur, & excrementa retorrida abundantius præcipitantur. Pori etiam non ſolum cutis, & carnoſarum partium, ſed cerebri magis dilatantur cum facilitate, & ob mollitiem ſubſtantiæ, etiam orificia arteriolarum eius maiori expanſione ditantur, ab impulſu ſanguinis per efferueſcentiam auctam contracto: hæc enim ſanguinem magis rarefaciendo maioris loci capacem reddit, & ſpiritum exaltando, & in copia ſuſcitando impetum communicat, ab hac ſanguinis rarefactione, & impetu vis infertur arteriæ, qua tunica eius extropellitur ad latera cum dilatatione.

Hinc facilè eſt determinare per poros cerebri plus dilatatos ingredi ſeroſitatis copiam, ab orificijs arteriarum amplioribus illis ſuppeditatam, quæ trahendo ſecum recrementa illa retorrida ab efferueſcentia ſanguinis immoderata congeſta, & præcipitata, aliquali acrimonia perfunditur, & depluendo per ſubſtantiam cerebri ad neruorum radicem pertingit, vbi per eorum ſubſtantiam ſe inſinuando, eam adeò mollem reddit, vt nitentibus neruis ſuo robore ſe firmare, vel attollere, ad depreſſionem per dictam mollitiem cogantur, & ſic continuato niſu elationis, & depreſſionis coactæ, fit tremor.

Accedit etiam, quòd ſeroſitas, ſua acrimonia principum membranæ neruorum, vel in eius ſubſtantiam inſinuata, vel imbibita, lenem inferendo mordicationem tremorem efficit, contranitente membrana ad noxij expulſionem; Poſſumus etiam addere, quod ſpiritus exundanti ſero immerſi, & vnitatem debitam, & robur amittant, conſequenter debiliter ſua peragunt officia, & à partium grauitate oppreſſi tremulo motu ea ſolum mouere poſſunt; hinc ſuperabundante magis ſero implentur pori, non ſolùm cerebri, ſed orificia neruorum obſtruuntur, vt ſpiritus tranſire non poſſit, vnde ablatio motus, & ſenſus, quæ in hoc caſu faciliori negotio peragitur à ſpiritu vini, cuius aciditatis portio alkali commixta hoc coagulat, vt patet in mixtione ſpiritus vrinoſi alkalici cum ſpiritu vini, dum in offam denſam citiſſimè coagulantur, ſic ſpiritus vini in ſpiritus animales Alkalicos debilitatos incidendo, eos coagulare valet, & ad motum ineptos

red-

reddere maximè copioſè ingurgitatus, nam ſi in pauca quantitate illis cōmiſceatur, quia ſpiritus animalis eſt illius virtuti ſuperior, à coagulatione ſe tuetur, & ſolam efferueſcentiam ferendo ab hoc exhilaratur, acquiſita ad motum majori facilitate, & adſciſſis ſibi particulis ſpiritoſis alkalicis aquæ vitæ incluſis ab eis corroboratur vim accipiens ad expellenda ea, quæ ſuum motum retardant, vel luciditatem opacant, quod ſi hæc rationi minus conſentanea videantur dicendum in ſpiritu vini eſſe virtutem narcoticam, vt omnibus patet, à qua ſpiritus figuntur, vel eius viæ obſtruuntur, in hoc enim narcoticorum virtus conſiſtit, vt ſuo ſulphere craſſo, vel ſpiritus irretiant, vel poros cerebri obſtruant, à quibus ſomnus conciliatur; ſpiritus verò vini hoc modo augendo impedimentum poſitum à copia ſeri, vel motum ſpirituum iam debilem impediendo magis apoplexiam efficit.

Pro curatione præmiſſo Clyſtere acri cum trociſch. Alhandal. ʒ. 1., vel cum infuſione in vino gr. xviij. Antimonij hyacinth. addito decocto herbarum cephalicarum, ſanguinis miſſione retroceſſus in venas, vel vaſa lymphatica ſeroſi humoris eſt promouendus, deriuanduſque ad partes viciniores per veſicantia ſcapulis, retro aures, & ſupra ſummitatem capitis, vel inibi inurendum Cauterium, vel ſetaceum in Occipite non derelictis cucurbitulis ſcarificatis, tàm in ſcapulis, quàm in occipite, ſternutatoria ad hunc finem etiam tendunt, & præcipuè ex Elleboro albo parata, debemus impetum ſpiritibus imprimere, vt viam impeditam reſerent, quod exequemur inungendo totum caput, & præcipuè tempora, & ſuturas cranij ſpiritu cornu Cerui, cum ſale volatili ſuccini coniuncto, odorando ſpiritū ſalis armoniaci, & intus exhibendo Aquæ antipopleticæ ℥. iij. cum ʒ. ß. Confect. Anacardinæ, & gut. viij. ſpirit. Fuliginis, vel cochleatim iſtam lambendam exhibendo ℞. Aquæ Antipopleticæ ℥. ij. Ceraſ. nigr. ℥. 1. Majoranæ ℥. 1. ß. Extracti Saluiæ ʒ. ij. Spiritus Salis armoniaci gut. x. Elixir vitæ gut. viij. m. Aliquorum conſilio in Apoplexia à ſpiritu vini proponitur lac Caprinum cum cornu Cerui phil. præparato, vel Muria Braſicæ capitatæ cum eodem Cornu. Clyſter propoſitus, mane, & veſperi reiterandus.

Pro

Pro præſeruatione ab Apoplexia, & curatione aliorum accidentium, cum ex dictis pendeant à copia ſeri, à dilatatione pororum cerebri, & à ſanguine feruido, diminuenda eſt ſeri copia, eiuſque acrimonia corrigenda, pori cerebri ſunt conſtringendi, & calor attemperandus; Tres primas indicationes adimplebimus Decocto exſicante, vt ℞. Ligni viſci quærcini, Ligni Sancti an. ℥. ij. Santalorum omnium an. ℥. ß. infundatur in ℔.vj. Aquæ fontis, per diem, bulliant ad conſumptionem medietatis, in actu ebullitionis ſuſpendatur in vaſe nodulus, in quo ſit arctè incluſum Antimonium craſſo modo contuſum ad quantitatem ℥. ij., in fine abullitionis adde foliorum Roſmarini, Saluiæ, Lauendulæ, Liliorum conuallium, Violarum lutearum an. m. ß. poſtea refrigerato decocto coletur, & de hoc ſumat omni mane ℥. x. præmittendo ʒ. 1. Cornu Cerui philoſophicè præp. & ſero ℥.viij. cum eodem Cornu Cerui ad prouocandum ſudorem, qui ſi non contingat arte proliciendus Hypocauſto, vel alio artificio, continuando per quadraginta dies in huius vſu, omni ſeptimo die ſumendo ʒ. 1. Pilul. coch. cum gr. v. Magiſt. Salappæ. His peractis, ad corrigendum ſanguinis calorem, ſerique acrimoniam, erunt proficuæ Aquæ minerales, vel Brandolæ, vel Villæ, quibus ſuperflua ſeri copia, ſi remanſerit poterit faciliter expelli per vrinam, & calor etiam à decocto forſan impræſſus emendabitur. Poſt horum medicamentorum executionem, cerebrum, & neruoſum genus corroborabimus cum Radice Rhodia, & Chariofilata in vino infuſa ad ℥. iiij. omni mane, vel cum Aqua Violæ luteæ collectæ in menſæ Aprilis ad ℥. iij., cum ℈. ß. quintæ eſſentiæ Mathioli, & iſta remedia per totam hyemem ſunt continuanda. Exterius etiam proderunt inunctiones toti ſpinæ cum Oleo Vulpino, Terebentinæ, & de lateribus; quibus omnibus adiungenda eſt victus ratio exacta, & præcipuè abſtinendum ab vſu Aquæ vitæ, & Vini generoſi.

CONSVLTATIO XI.

De Præſeruatione ab Apoplexia, & ab alijs ſymptomatibus.

VIr annorum triginta quinque temperamenti frigidi, & humidi, corporis obæſi, & coloris pallidi, cum in victus ratione, tàm in ciborum copia, quàm in qualitate praua erraſſet, aerique nocturno, & humido per reiteratas vices ſe expoſuiſſet, inſultu apopletico correptus fuit, à quo remiſſus, maximam retinuit ad ſomnum propenſionem, cum læſione memoriæ, & diſcurſus diminutione, motuſque progreſſiui debilitate, continua inappetentia moleſtatur, coniuncta cum vomitu materiæ craſſæ, & aquæ inſipidæ, interpolatè ſuperueniente; cordis palpitatio quandoque affligit, & fluxus hemorroydum frequens adeſt, loturæ carnis ſimilliſimus.

Deſcripti temperamenti conditio fundamentum habet in eneruatis partium principalium fermentis, quæ præparationi alimentorum chylificationi, & ſanguificationi præſunt, & in mala ſanguinis conſtitutione mutuo enim ſe fouent imperfecta fermenta, & ſanguinis deprauata conſtitutio, quamuis hæc vt plurimum fermentorum imperfectioni contribuat, quam imperfectionem pro cauſa principali in morbis conſideramus, ſine neceſſaria attentione ad præcedentem ſanguinis deprauationem.

Temperamentum hunc patientem ſortitum eſſe dicemus frigidum, & humidum habito reſpectu ad maſſam ſanguineam, paruo calore illuſtratam, multoque humido fluxibili perfuſam; multum autem tribuere maſſa ſanguinis ad conſtituendam rationem vniuerſalis temperamenti, ex eo videtur conuinci, quòd ſanguis ſit pars primigenea noſtri Corporis, & ex eo omnes iſtius partes educantur; hinc eſt quòd exiſtentibus in ſanguine particulis calidis, & ſpiritoſis, vel imobilibus, vel ſecundum paruam quantitatem dicimus temperamentum frigidum reſpectiuè ad illud, quod reſultat à maſſa ſanguinea plurimis particulis calidis, & ad motum excitatis accenſa, iſtas ſanguinis conditiones ſequuntur fermenta partium ſupramemoratarum; hæc

enim in actiuitate valida ob optimam ſanguinis conſtitutionem, à qua originem trahunt, & conſeruantur, talem in alimentis inducunt, in chylo, & ſanguine fermentationem, per quam partes calidiores abundanti copia extricantur à cæteris partibus, & ad motum citatum, & perturbatum promouentur, vndè calor in prædictis ſubiectis validus; è contrà eiſdem fermentis eneruatis ob malam Diatheſim ſanguinis debilis adeo ſuccedit in præcitatis ſubſtantijs fermentatio, vt particulis calidis in parua quantitate excitatis, motuque debili commotis paruus, & minimus calor accendatur in memoratis ſubſtantijs, vndè reſpectiuè dicuntur frigeſcere; Et hoc euenit in noſtro Patiente. Mala enim ſanguinis conſtitutio naturalis deprauata, & debilia effecit fermenta, cum à ſanguine reparentur, & conſeruentur, & hæc ſanguinis deprauationem fouent, interdicta ei neceſſaria fermentatione, qua indiget pro ſui perfectione, & ab his duobus origo partialis ſaltèm deſcriptarum affectionum.

Sic Apopleticus inſultus à copia humoris ſeroſi craſſiuſculi deriuatus fuit, dum hic cumulatus fuit tàm à debili fermento Ventriculi diminutam alimentorum fermentationem promouente, quàm ab errore externo alimentorum in quantitate excedenti, & in qualitate deprauata aſſumptorum, à quibus degeneratio alimenti in excrementa habetur, quæ nullatenus superatur, vel corrigitur à fermento bilis, & ſucci pancreatici in Inteſtino duodeno, hinc chylus, vel imperfectus, vel excremento ſeroſo redundans in venas demandatus per fermentum cordis pariter debile, & imperfectum in optimum ſanguinem elaborari non potuit, ſed in maſſam ſanguineam, multis verò excrementis redundantem degenerauit, & ità prædicta fermenta debilitatem ſuam cōſeruant per deprauationem ſanguinis, cuius maſſa ob defectum particularum calidarum in ea quantitate neceſſaria ad validam fermentationem inſeruientem pro ſecretione excrementorum, & præcipitatione in partibus excretioni dicatis, fuit ſuo ſinu retinere, & fouere, vndè coacta ab erroribus in victus ratione aucta excrementa, & ab aere externo humido liquata maſſa ſanguinis, quia fluxibilior reddita, ſegregatum fuit ſerum in magna copia, quod à poroſitatibus

cerebri imbibitum, vſque ad originem neruorum, in his obſtructione facta impediente tranſitum ſpirituum ad omnes partes corporis, præterquam ad pulmones, & cor, factus fuit inſultus apopleticus, qui excuſſus fuit ob reſolutum ſerum, vel aliunde tranſmiſſum obſtaculum ponens ſpiritibus animalibus in neruorum principio; remanſit tamen ad ſomnum inclinatio, dum poroſitates cerebri neruis ſenſuum externorum correſpondentes ſemiobſtructæ remanſerunt ab humore ſegregato, ità vt eam ſpirituum quantitatem nerui ſenſuum organa recipere non valeant in ea quantitate, quæ eſt neceſſaria pro perfecto eorum exercitio, & ad conſtituendam vigiliam, vndè pro earum paucitate ſenſus imperfecti remanent, & ad ſomnum inclinatio.

Ab eadem ſeri copia pendet diſcurſus Læſio, tàm ſi conſideremus diſcurſum circa res præteritas, quàm circa præſentes, circa præteritas errat diſcurſus, quia dum ablata eſt, vel diminuta diſpoſitio fibrarum cerebri, in qua conſiſtit memoria, certum eſt, quod ſenſus communis per motum fibrarum verſus illius organum non percipit clarè, & diſtincte eſſentiam, & proprietates illius obiecti correſpondentis illi diſpoſitioni fibræ motæ verſus dictum organum ſenſus communis, eo quia ex parte eſt deleta.

Sciendum eſt enim obiecta externa mouere neruos, qui correſpondent ſenſuum externorum organis, & hi mouent eam partem, in qua reſidet ſenſus communis, ex quo motu hic percipit naturam obiecti, & ſuas proprietates; Senſus communis per motum conceptum à neruis organorum ſenſuum mouendo ſe verſus aliquam fibram cerebri illam afficit cum tali diſpoſitione, & ordinatione, vt quotieſcumque mouetur illa fibra verſus organum, ſenſus communis eumdem motum in eum excitet, quem excitauit obiectum externum, & ſic ſenſus communis tunc eodem modo percipiet obiectum, quomodo percepit per ſenſus externos, & hoc eſt recordari de illo obiecto, & in hoc conſiſtit memoria.

Hinc eſt, quod deficiente vna ex diſpoſitionibus, vel pluribus impreſſis in fibra cerebri ab aliquo obiecto externo huius per impulſum ad organum ſenſus communis non repreſentatur

huic,

huic, nec clarè, nec diſtinctè, nec cum omnibus ſuis proprietatibus ob deficientiam dictarum diſpoſitionum, & tunc ſenſus communis percipit obiectum aliter, ac eſt in ſe, quod tali modo repreſentatum intellectui, hic cogitur in ſuo iuditio errare, vnde diſcurſus peruerſio, quæ contingit etiam, quando per humoris ſeroſi abundantiam tollitur illa connexio in fibris cerebri exiſtens, qua repreſentatio vnius obiecti cum alio connectitur, quomodo connexa erant quando ſenſui communi primo fuerunt repreſentata, vndè motæ fibræ cerebri verſus organum ſenſus communis, cum non adſit diſpoſitio repreſentans connexionem, interrumpitur etiam diſcurſus, qui neceſſario exigit talem connexionem, & tunc error ſuccedit in diſcurſu, & maximè quando per dictam motionem fibrarum ad organum ſenſus communis, huic repreſentatur alia connexio alterius rei, quæ non eſt connexa cum re primo percepta ob deletionem diſpoſitionis in dictis fibris, quæ neceſſariò repreſentabat aliquid connexum cum re primo repreſentata, & tunc ſenſus communis res diſparatas, & minimè connexas percipit, quæ intellectui repreſentatæ errorem in eo inducunt ob diſconuenientiam vnionis vnius obiecti cum alio.

Errat diſcurſus circa præſentia, quia ad hoc, vt rectè ſuo fungatur officio, indiget pro ſui inſtrumento puritate, & copia ſpirituum animalium, qua deficiente in hoc Patiente ob ſanguinem multis excrementis deprauatum, dum iſtorum particulæ volatilizatæ ſpiritibus animalibus commiſcentur eorum puritatem, & luciditatem obtenebrando, ſubſtantiamque coinquinando inſtrumenti habilitatem tollunt, vndè non mirum ſi ex inſtrumenti deprauatione diſcurſus etiam deprauatè edatur. Poteſt etiam lædi, dum ſenſui communi in ſtatu præſenti per affectionem ſenſuum externorum repreſentatur de nouo aliquod obiectum dependenter à motu neruorum ſenſibus externis inſeruientium, ſenſuique communi impreſſo, quod ſi contingat per talem motum organo ſenſus communis impreſſum, vel per motum ſpirituum moueri aliquam fibram cerebri dicto organo vicinam, impellique verſus iſtud, ità vt ab hac moueatur, cum contineat diſpoſitionem repreſentatiuam alicuius obiecti alieni

ab

ab obiecto repreſentato per motum ſenſuum externorum, tunc ſenſus communis percipiens illud obiectum, cuius eſt repreſentatiua illa diſpoſitio fibræ motæ confundet hoc obiectum cum illo repreſentato à ſenſibus externis, quibus obiectis applicata potentia diſcurſiua neceſſariò in errorem incidet, dum hæc duo obiecta ſimul coniunget, tamquam de nouo à ſenſibus externis repreſentata, quod tamen non niſi de vno verificatur. Nec eſt difficile fibram prædictam moueri per motum organi ſenſus communis, vel ſpirituum animalium, cum à nimia humiditate perfuſa facilè mobilis reddatur.

Eodem modo memoria læditur ablata per ſeri copiam laxantem à fibris cerebri illa diſpoſitione, & modificatione impreſſa ab organo ſenſus communis, quandò à neruis ſenſuum externorum fuit motus, quæ diſpoſitio, & modificatio eſt repreſentatiua obiecti à ſenſu communi percepti modo ſuperius dicto, vndè ablata hac modificatione à dicta fibra non poteſt amplius mouere organum ſenſus communis etiamſi verſus illud moueatur, vt obiectum repreſentet huic, quomodo fuit illi repreſentatum per ſenſus externos, & ità huius obiecti memoria deficit.

Motus progreſſiui debilitas ab eadem humoris aquei copia dependet, dum medullaris, & membranoſa neruorum ſubſtantia prædictum humorem imbibens ità laxatur, vt debitam contractionem neceſſariam ad motum progreſſiuum validè perficiendum peragere non valeat; vndè motus debilitas, ſicut etiam concoctionis, cum per neruos membranoſam ventriculi ſubſtantiam penetrantes paulatim poſſit in eam ſeri portio effundi, à qua magis eneruatur acido-ſalſum fermentum ventriculi, ex ſui natura debile, ex quo neceſſariò ſequitur deprauata alimentorum fermentatio, & eorumdem concoctio, per quam in excrementa degenerant, quæ interpolatè ventriculi fibras irritando ad eorum excretionem per vomitum inſurgunt, licet magis probabile ſit, dictum humorem ſeroſum ab arterijs in ventriculum effundi cum deprauatione dicti fermenti, quod læſionem poteſt etiam accipere ex defectu, & coinquinatione ſpirituum animalium per neruos ad ventriculi ſubſtantiam delatorum, cum non ſit improbabile dictum fermentum naturaliter

in ſua propria volatilitate manuteneri à ſpiritibus animalibus, qui non poſſunt hoc præſtare, dum ſunt pauci, & à conſortio excrementorum deprauati, & incraſſati, vndè maior inſurgit improportio eiuſdem fermenti ad alimentorum præparationem, quam conſequitur deprauata eorumdem concoctio, & diſpoſitio ad chylificationem, & hoc modo ſanguinis praua conſtitutio deprauat fermentum ventriculi, à quo ille viciſsim coinquinatur.

Hæc cauſa deprauatæ concoctionis proueniens ab eneruato Ventriculi fermento, eſt etiam cauſa inappetentiæ, cum ab eodem nimis diluto ab aqueo humore, vel non volatilizato ſufficienter à ſpiritibus animalibus deprauatis, non poſſit illa vellicatio in fibris membranæ ventriculi effici, in qua appetitus fundatur.

Cordis palpitatio prouenire poteſt à dicto humore ſeroſo in neruis cardiacis, qui ad ſubſtantiam cordis diramantur, impedimentum conſtituente libero curſui ſpiritibus animalibus, qui ob continum affluxum, impetum facientes in dictum impedimentum, neruos inordinatè exagitant, & hi totam cordis ſubſtantiam inordinate concutiunt, vndè iſtius palpitatio. Poteſt etiam hæc euenire ex eo, quod ſanguis ſecundum aliquas particulas minus fermentatas, & ſimul conglomeratas in ventriculis cordis interpolatè detineatur, & priuſquam debitam exaltationem ſecundum has ſortiatur, ad aliquod tempus ibi moretur cordis ſubſtantiam grauando, & opprimendo, à qua moleſtia liberari intendens, in motus inordinatos palpitationem efficientes erumpit. Fluxum hemoroidalem, cum non liceat in materiæ acrimoniam refundere, dum ſanguis nimia humiditate perfuſus omnem acrimoniam demulcente ſine iſta ſit iudicandus, remanet ſolum, vt ad pororum dilatationem confugiamus dictatum venarum, factam ab humido ſuperfluo laxante, quæ dilatatio tamen talis eſt ſolum, vt permittat aditum partibus aqueis, & ſubtilioribus ſanguinis, vnde fit illa mixtio ſanguinea, loturæ carnis ſimilis.

Pro curatione horum affectuum, & præſeruatione ab eiſdem concludendum eſt ſuperfluam ſeroſitatem, & humidum excedens

dens

dens eſſe tollendum exſiccantibus ſenſibiliter, atque inſenſibiliter, maſſam ſanguinis eſſe depurandam ab omni excrementorum colluuie, fermenta naturalia reſtituenda ad perfectiorem ſtatum, & præcipuè illud Ventriculi, illud bilis, & ſucci pancreatici, corroborando vltimo loco tàm cerebrum, quàm ſiſtema neruoſum, quibus omnibus adimpletis cætera ſymptomata debellata remanebunt.

Maximam in horum executione inueniemus difficultatem, cum mala conſtitutio ſit naturalis, & læſio membrorum principalium ſit excedens. Per hoc tamen remedia non ſunt derelinquenda, quia ſi ad perfectum ſalutis ſtatum reduci non poterit, ad meliorem per medicamentorum virtutem poſſe reſtitui, ſperandum eſt.

In primis toti prouidendum vniuerſali purgatione cum Pilulis Agregatiuis, & Cochijs an. ℈. ij. Magiſterij Sialappæ gr. vj., cum melle roſ. ſol. reform. pilulæ. Pro Alterantibus; ℞. Syrup. de Betonica, de ſtecade mellis roſ. ſol. an. ℥. ß. Decocti Meliſſæ, Lauendulæ, Betonicæ, Liliorum conuallium, Rad. fæniculi, Petroſelini ℥. vj m. pro Syrupo. Poſt ſeptimum reiteretur ſupracitatum Purgans, & huic ſuccedat Aqua Tetucij per quinque dies ab ℔. v. omni die, præmiſſo ſemper melle roſ. ſol. ad ℥. iij. pro vehiculo. Miſſionem ſanguinis non laudo, quia hic non eſt in culpa, nec quantitate excedit, & ità debilis exiſtit pro mala ſui conditione, vt eius euacuatio non poſſit inſeruire niſi pro debilitandis viribus, & impediendis remedijs talibus indiſpoſitionibus conuenientibus. His peractis decoctum ſequens exhibendum. ℞. Ligni Sancti ℥. ij. Viſciquercini ℥. 1. ß. Lentiſci ℥. 1. Saſſafras ℥. ß. præparentur omnia S. A. & infundandantur in ℔. vij. Aquæ fontis, & ſuſpenſo in Vaſe nodulo, in quo incluſæ fuerint Antimonij craſſo modo contuſi ℥. iiij. bulliant ad conſumptionem medietatis, in fine ebullitionis adde Saluiæ, Roſmarini, Lauendulæ, Stecados, Camedrios, Meliſſæ an. m. ß. coletur facta refrigeratione, de Colatura ſummat omni mane ℥. x. & ſero ℥. viij. Si ſudor non ſuccedat, arte prolicien dus Hypocauſto, vel alio artificio, attento ſemper virium robore.

Victus

Victus ratio in hoc tempore decocti ſit exiccans more conſueto, & per menſem huiuſmodi remedio vtatur, interpoſitis aliquibus diebus pro virium reparatione; Aquas Spadanas laudarem, quæ mirè valent ſanguinem depurare, & corroborare, in quorum deffectu. ℞. Decocti Epaticæ, Fumariæ, Lupuli, Marubij, Hirundinariæ, Graminis ℥. viij. Tincturæ Antimonij ʒ. ß. Syrup. de Cinamomo Quercetani ℥ 1. m. per duodecim, vel quindecim dies huiuſmodi medicamentum continuet, poſteà purgandum cum Pilulis Aleſanginis, & Cochijs an. ℈. ij. Ad bilem acuendam ℞. Aloes, Mirrhæ, Croci an. ʒ. ß. Succi Abſynthij condenſati ʒ. 1. ſpecierum diambræ ℈. 1. cum Aqua cinamomi q. s. f. b. num. iiij. & ſumat mane vnum cum Aqua Abſinthij, Pulegij an. ℥. 1. ß. Ante prandium accipiat ℥. ij., vel iij. Iuris ab omni pinguedine liberi cum gutt. x. Balſami ſalis, quod inſeruiet ad acuendum, & vigorandum fermentum Ventriculi, & Pancreatis, continuandum per viginti dies in horum remediorum vſu, poſt quæ corroborandum cerebrum, & ſyſtema neruoſum cum Aqua Antipopletica Quercetani ad ℥. ij. Eſſentiæ Meliſſæ ab Offmano in Claui Scrod. deſcriptæ ℈. 1. Bezoartici lunaris ℈. ß. m. Inunctiones poſſunt fieri toti ſpinæ cum Oleo de lateribus, Terebentinæ, & Nuce muſcata, vel cum oleo fellis à Foreſto deſcripto. Victus ratio integra in omnibus ſeruetur iuxtà aſſiſtentis Medici conſilia.

CONSVLTATIO XII.

De Apoplexia.

NObilis Vir ætatis annorum quadraginta habitus corporis plethorici, & temperamenti calidi, & humidi, valde obæſus de totius corporis grauitate, & laſſitudine grauatiua conqueri cæpit, poſt prandium correptus fuit tremore magno, in quo motum, & ſenſum amiſſit, ſanguis ab ore, & naribus effluxit.

Plenitudinem inſignem in hoc Patiente extitiſſe, habitus corporis deſcriptus, & laſſitudo grauatiua, vna cum ſanguine per

nares, & os excreto certos nos faciunt, ità vt ſymptomatis apoplectici alia non ſit inueſtiganda cauſa, quia venæ à plenitudine turgidæ non poſſunt reſſorbere ſanguinem ab arterijs in cerebri partibus depoſitatum cum quia non adeſt locus, tum etiam quia à ſanguinis copia dilatatæ ſuas fibras contrahere non poſſunt, qua contractione veluti exſugunt ſanguinem, dum grauatæ à preſſione nimiæ quantitatis ſanguinis fibræ nulli motui ſunt aptæ; id circo ſanguis exiens ab arterijs in cerebri ſubſtantia remanet, & præcipuè in membranarum poroſitatibus, à quo grauatæ, & à calore illi adiuncto nimis excalefactæ, & punctæ eum excutere tentarunt motu ſuo, à quo tremor omnium partium, attenta connexione membranarum cerebri cum membranis neruorum per totum corpus diſperſis.

In hoc tremore ſanguis in ſubſtantia cerebri extrauaſatus ad interiores depulſus fuit partes, & citiſſimè ad cerebri meditullium, & ad originem neruorum deuenit, vbi obſtructionem pariendo ſpiritibus viam interdixit cum motus, & ſenſus ablatione; nec mirum erit tam citò ab extrauaſato ſanguine fieri Apoplexiam, ſi conſiderabimus in omni pulſatione per innumeros arteriarum ramos ſanguinem in cerebro deponi, ità vt facilè ſit concipere in viginti pulſationibus ſubſtantiam illius poſſe impleri.

Cur verò potius in cerebro hic effectus à plenitudine ortus fuerit, quàm in alijs partibus, hæc eſt ratio, quia ſanguis ſubtilior, & feruidior, quo patiens abundat ob copiam, quæ efferueſcentiam, & fermentationem ſanguinis auget cum huius attenuatione, per arterias ad caput aſcendit, dum eſt huic aſcenſus facilior quam craſſo, & minus feruido; quo autem ſanguis eſt ſubtilior, & feruidior maiori copia ſui partes irrigat, quia à feruore maiorem impetum, & motum celeriorem acquirit à quibus copia ſanguinis maior, quam deceat in partes impellitur, & deducitur, & hanc copiam non ſunt capaces venæ aſſumere intra ſe ob rationes ſuperius dictas, & cum hoc non contingat in alijs partibus ad quas ſanguis non ità feruidus diſcurrit, ideò etiam tali extrauaſationi non ſunt ſubiectæ.

Vndè patet totam curam eſſe poſitam in retrahendo ſanguine

à ce-

à cerebri ſubſtantia, & in promouendo eius ingreſſum in venas; facto in iſtis loco, quod fiet venæ ſectione copioſa, & ſæpius reiterata, tam à bracchio, quàm à fronte, & à temporibus per hyrundines, præmiſſo Clyſtere ad formam eorum in ſupradictis duobus Conſilijs deſcriptorum, ſi motum, & ſenſum hac euacuatione acquiret, corroborandum erit cerebrum cum aqua antipopletica præmiſſo bolo facto cum Caſtoreo ℥. ß. pul Viper. ℈. 1. Bezoarti. Lunaris ℈ ß. Ambræ gr. iij. & pro præſeruatione omni vere, & autumno ſanguis mittatur, fugiendo ciborum quantitatem, & vſum vini generoſi.

CONSVLTATIO XIII.

De Epilepſia.

IVuenis negotiationi applicatus, ætatis annorum ſupra viginti, temperamenti calidi, & humidi ſanguinei, cum ſub dominio bilis, vitæ ſedentariæ deditus, vinum in quantitate omni tempore potans, leui cauſa in iram erumpens, vſus eſt etiam mala victus ratione in omnibus, ex improuiſo in terram cecidit, ſpuma ex ore exibat, violenta concuſſione totum corpus quatiebatur, membra modo inordinatè retrahebantur, modò diſtendebantur, reuerſus in ſe non recordatus eſt eorum, quæ circa illum ab adſtantibus operata ſunt, nec aliquam motionem, nec ſignum aduenientis ſymptomatis cognouit, pluries correptus fuit prædicto ſymptomate.

Epilepſia affici præfatum Patientem euidenter colligi poteſt, ex caſu non præuiſo, ex ſpuma ore emiſſa, & ex deficiente cognitione, & perceptione eorum circa illum acta durante paroxiſmo, ſicuti à ſola cerebri affectione prouenire perſuadet abſentia cuiuslibet ſigni, & motionis denuntiantis eius aduentum.

Huius cauſa non eſt alia, quàm deſcripta in præcedentibus Conſultationibus de motibus conuulſiuis, nempè Acidum ſulphureum volatile inflammabiles particulas continens, ſed magis violentum, & actiuum, eo quia in prima ſui eruptione in cerebrum, ſpiritus animales motui, & ſenſui inſeruientes perturbat,

tam inordinatè, & tali efferueſcentia ſubita tumultuariè afficit, vt ſtatim à debito curſu diſtrahantur per neruos ſenſui, & motui deſtinatos, vndè iſtorum integra abolitio ſuccedit, cum inopinato, & non præuiſo caſu, cum in momento eruptionis à ſuo officio ſpiritus abſciſſi fuerint, dum enim agitantur inordinatè, & tumultuant omnes huc illuc diſperſi viam ad ſua munera amittunt, & anima in huiuſmodi motu eis non poteſt vti pro vlla facultate, vndè ſopita manet cum abolitione perceptionum, cognitionum, & memoriæ, cum ad has eliciendas motu quieto, & placido ſpirituum indigeat.

Non eſt negandum tamen in huiuſmodi perturbatione tumultuaria, & inordinatione violenta, ſpiritus non deſcendere in aliqua portione ad neruos, & muſculos corporis, cum iſti inordinatè moueantur, verum quidem eſt, quod deſcendendo ſecum afferunt acidum ſulphureum illud volatile, quod ſpiritus in neruis præexiſtentes pari affectione conturbat excitata in iſtis efferueſcentia, à qua tot motuum diuerſitas, & inordinatio, quorum cauſæ explicatæ manent in Conſultatione ſexta, & hos motus neque anima percipit, ob cauſam mox ſuperius allatam, in hac efferueſcentia irritamentum agnoſcimus ſpirituum ſenſitiuis, & motiuis partibus inſeruientium.

Ex quibus colligitur huiuſmodi acidum ad ſpirituum penetralia eſſe ductum, & admiſſum, vbi animæ inſeruiunt pro ſuis facultatibus, & vbi colliguntur, in neruos pro neceſſitate, vel pro voluntatis imperio ſtatim ingreſſuri; ex quo duo veniunt ponderanda, quomodo admittatur hoc acidum, & à quo ſubminiſtretur.

Quo ad primum certum eſt non poſſe ad recondita, & intima illa ſpirituum penetralia admitti, niſi per viam ipſis ſpiritibus communem, cum nulla alia adſit, nec excogitari poſſit; ex hoc colligitur etiam ratio ſecundi quæſiti, nempe à quo ſubminiſtretur hoc acidum ſulphureum, & patet ex allata ratione non poſſe ſubminiſtrari, niſi à materia, quæ ſegregatur à ſanguine pro generatione ſpirituum animalium, quæ ſola prædictam tenet viam; vndè habemus acidum hoc ſulphureum volatile prius hoſpes fuiſſe ſanguinis, & præcipuè illius partis ſeroſæ,

ſpi-

ſpiritoſæ, & nutritiuæ, cum hæc ſolum per poros cerebri deſtillet ad generationem ſpirituum. Omne verò acidum habet ſanguis à lympha artificio glandularum conglomeratarum, vel conglobatarum præparata: ſanguini natura aciditatem ineſſe permiſit, vt huic conſiſtentia concilietur, ne à continua efferueſcentia citò in diſſolutionem abiret, quod vtique eueniret, niſi ab aliquo conſiſtentia contribueretur, qua rarefactus vnionem talem acquirat de nouo, per quam nouam rarefactionem ſuſtinere ſine detrimento poſſit; hæc aciditas, ſi excedens erit, ſanguinem aciditate nimia perfundit, & conſiſtentia maiori eum confirmat, craſſumque reddit. In efferueſcentia ſanguinis particulis iſtis acidis, ſulphureæ ſanguinis, vel bilis inflammabiles quandòque coniunguntur, vniuntur, & adinuicem coagulantur, & ſi contingat per efferueſcentiam, & fermentationem ſanguinis naturalem non præcipitari cum ſero excrementitio, nec per vrinæ vias cum hoc expurgari, eo quia poroſitates renum ſint improportionatæ ad recipiendas has particulas acido-ſulphureas ratione ſuæ figuræ, & craſſitiei minimè conuenientis cum figura poroſitatum renum, tunc in maſſa ſanguinis remanent, & ſpiritoſo latici neruoſi ſucci materiæ cōmiſcentur, quod factum eſſe puto in hoc patiente, acido ob copiam vini, qua vtitur, & ſanguine ſulphureo, & bilioſo ob naturale temperamentum abundante, à quibus per vnionem conflata fuit ſubſtantia acido-ſulphurea, cui denegata expurgatio per vias vrinæ latici ſpiritoſo ſe immiſcuit, & hic ſegregatus in membranis cerebri, & in eius corticali ſubſtantia, pro ſpirituum animalium præparatione ſecum duxit has particulas acido-ſulphureas, quæ cum ſpiritu volatilizatæ in ea copia, vt ab eo dominari non poſſint, in iſto ſubitam, inordinatam, & violentam efferueſcentiam, cum tumultu ſupradeſcriptam effecerunt non ſolum in cerebro, vbi adeſt emporium eorum, ſed etiam in eis diſſeminatis per neruos eadem materia ibi introducta, & ſicuti per efferueſcentiam, & inordinationem violentam ſpirituum in ſuo emporio tollitur exercitium facultatum animalium rationalium, ità per inordinationem, & efferueſcentiam eorumdem in neruis motus inordinati cum diſtenſione, contorſione, & contractione

fiunt;

fiunt; hac ratione excluditur à cauſa horum motuum motus membranarum cerebri inordinatus conceptus ab eis dependenter ab irritamento inducto à materia illa acido-ſulphurea, quam in eorum poroſitatibus deponi diximus, nam licet talis motus inordinatus membranarum poſſit aliquos motus inordinatos coadiuuare, illos tamen inordinatos diſtortos, & contorſiuos neruorum, qui apparent in Epilepſia, non valet efficere, quia membranæ cerebri has motus inordinationes maximè contorſiuas concipere non poſſunt, & conſequenter nec corporibus illis annexis imprimere, vt vnicuique conſideranti earum conſtitutionem patere poterit, ex quo neceſſe eſt concludere prædictos motus inordinatos neruorum pendere à cauſa ſpiritibus animalibus neruorum incolis coniuncta, à qua irritati efferueſcunt, quòd dicendum etiam de motibus conuulſiuis, & hoc modo cohæremus ſaniorum Antiquorum documentis Epilepſiam à materia irritante ſtatuentes, & qualitatem occultam materiæ irritanti annexam, ex aliquorum placitis, explicamus, per efferueſcētiam tumultus prædictos in ſpiritu efficientem, à qua explicantur omnia huic ſymptomati annexa. Puto etiam huiuſmodi particulas in aliqua copia, quæ non potuit expurgari, vel per vrinam, vel per inſenſibilem tranſpirationem ſemper cum ſpiritibus eſſe mixtas, ſed ab his, vel cohibentur propter vnionem ſtrictam, vel huc illuc diſſeminatæ interpoſitis alijs ſpiritibus, vel particulis ſucci neruoſi à prædicto effectu frænantur; ſi verò accidat, quod ſimul congregentur ab alijs ſolutæ, vel proprio conatu, vel ab aliqua cauſa externa, tunc Tragœdiam exponunt, & in hoc credo fundatam eſſe cauſam, cur à mærore, ira, crapula, & ebrietate paroxiſmus epilepticus inſurgat, quia introducto in ſpiritibus motu vniente particulas irritatiuas diſparatas, ſtatim efferueſcentia deſcripta inſurgit.

Pro eradicatione huius ſymptomatis duo proponuntur primum eſt à paroxiſmo ſubleuatio, ſecundum ab eo præſeruatio.

Pro primo faciunt dicta in præcedentibus Conſultationibus de Apoplexia, quæ non repeto tamquam ſuperflua cum ibi videri poſſint, dum Lectiones non ſeparatas, ſed vnitas ſub Lecto-

res

ris oculos expono excepta ſanguinis miſſione, vel per ſectionem venæ, vel alio inſtrumento, & Veſicantibus.

Pro ſecundo à cauſæ dilucidatione habemus corrigendum eſſe acidum lymphæ, & bilem minuendam, & magis fixandam, cerebri poros conſtrictionem exigere, & eius temperiem corrigendam eſſe, ſpiritusque refocillandos, & robur addendum, vt materiam ętherogeneam diſſipare, vel aliò auertere poſſint.

His indicationibus ſatisfacere arduum erit, cum morbus ſit herculeus, & medicamentorum vires ſpernere videatur; ità vt teſte Hypocrate in eis, quibus poſt emiſſionem ſeminis contingit, incurabilis cenſeatur, agendum tamen omne illud, quod Ars poteſt, vt huic Patienti opem feramus.

Quo ad primam indicationem, præmiſſa purgatione, & præparatione vniuerſali cum ſanguinis miſſione decoctum laudo cum Ligno Sancto, Viſco quercino, Cornu Ceruı in taeolas inciſo, & Ligno Corylo collecto Sole in Ariete exiſtente duobus, vel tribus diebus ante Nouilunium; in principio ebullitionis addatur ſacculus, in quo incluſum ſit Antimonium ad ℥.iij., & Cinabrum nati. ad ℥. 1. ß. in fine adiungantur herbæ cephalicæ, Roſmarini, Saluiæ, Pulegij, Maioranæ, ab his enim omnibus acidum infringitur, & pori cerebri conſtipantur ſuperflua humiditate dilatante exſiccata, & hoc per triginta dies. Si ſudor excitabitur, conſtipationi magis ſtudebimus, hac ablata indicatione non video ſudoris neceſſitatem. Poſtea ſero lactis vtendum ad moderandum calorem ex Decocto forſan impreſſum, & ad bilem temperandam cum ʒ. 1. horum Puluerum. ℞. Margarit. præp., Coral. præp. an. ʒ. ij. Ocul. Cancr. ʒ. 1. Antim. diaph. ʒ. ß. Salis prunellæ ʒ. 1. ß. m., & hoc per decem dies, ne pori cerebri nimia humiditate laxentur, & etiam quia bilis in hoc morbo minorem habet actionem, cum ſolum efferueſcentiam coadiuuet ſua inflammabilitate, quam prius excitauit acidum volatile ſpiritibus alkalicis animalibus vnitum, quo ſatisfactum erit ſecundæ intentioni. Ad vltimum verò ſi reſpiciamus, nihil præſtantius Cinabri facti ex Mercurio, & ſulphure antimonij ad gr. v., cui ſi addantur totidem grana extracti flaui, ſeu aurei Vitrioli, erit efficaciſſimum cum aqua Peoniæ, vel Liliorum conuallium.

Hoc

Hoc verò ſic fit. ℞. Vitrioli Romani, vel Cyprij ad ſolem calcinati, Salis armoniaci an. partes æquales, ſublimentur, aſcendit ſal tinctum colore aureo, ſublimatum hoc vniatur cum parte relicta in fundo, & iterum ſublima, repete tertio, & habebis flores ſalis aureos intensè, his ſuperinfunde aquam vitæ alkaliſatam, extrahet tincturam auream, euapora leniter, & remanebit in fundo Arcanum vitrioli aureum magnum ſedatiuum, dulcificatiuum, & corroboratiuum ſpirituum animalium. Idem præſtat Tinctura volatilis aurea vitrioli per quadraginta dies ad ℥. ij. quæ ſic paratur; ſpiritum vrinæ in tripla portione adde Vitriolo Cyprio, vel Romano, & per quindecim dies permaneant in leni digeſtione, poſteà balneo Mariæ deſtilletur, exibit Aqua aurei coloris ad guſtum optima, & ſi huic Aquæ addatur oleum ligni Coryli ad gutt. vj. erit magis efficax, hoc oleum fit modo deſcripto ab Offmano in Claui Scroderiana fol. 454. Antipilepticum inſigne eſt ſequens aqua. A deſtillatione Vitrioli ſeruetur Phlegma, poſteà igne aperto, extracto ſpiritu, & oleo, à capite mortuo incinerato extrahatur Sal, quod defæcatum per reiteratas ſolutiones, & coagulationes miſceatur Phlegmati, & per menſem digeſta, fortiſſimo igne deſtillentur, de hoc ʒ. 1. exhibetur in aqua antipileptica, vel in aqua Hirundinum, vel Ceraſorum nigrorum; quod ſi hæc non poſſint haberi præparatore deficiente, ſubſtituendus eſt hic Puluis ad ʒ. ij. cum aqua ceraſorum nigrorum, vel aqua antipileptica maiori à Quercetano deſcripta. ℞. rad. Peoniæ, Imperatoriæ an. ʒ. ij Ligni Viſci-quercini ʒ. 1. ß. Coral. præp. Smaragd. præp. an. ʒ. 1. Vngulæ alcis ℈. 1. Salis cranij humani ʒ. ß. Salis Roſmarini, Rutæ, Saluiæ, Ligni Coryli an. ʒ. ß. rubiæ minoris exſiccatæ ad pondus omnium m., vel Talpam in olla calcina ad ignem validum in furno, pulueriza, & de ea exhibe ʒ. 1. in dictis aquis cum ℈. 1. Olei buxi, & ſalis volatilis vrinæ gr. viij. Vel exhibeatur ſanguinis Draconis, Caſtorei, opoponacis, Antimonij diaph. an. ℈. 1. vel crudi iuxtà aliquos in aliqua ex dictis aquis per menſem, & poſteà ante Nouilunium, & Plenilunium per quatuor dies per totum annum, & hæc duo pro arcano habentur: hæc medicamenta pro prima vice per integrum menſem continuanda poſteà

omni

omni menſe per quatuor, vel quinque dies ante Nouilunium, & Plenilunium reiteranda, & poſteà per totum annum vtatur Vino medicato cum Ligno Viſcoquercino, Corylo, & folijs Rutæ hortenſis, Polij montani, Roſmarini, Politricij; Radice Peoniæ, Valerianæ, & Ariſtol. rot. Floribus Liliorum conuallium, Tilliæ, leniter omni menſe purgando corpus pilulis de Succino deſcriptis in Conſultatione de motu conuulſiuo, vt Syrupo ex Elleboro à Quercetano deſcripto, qui eſt maximæ efficaciæ in his morbis Herculeis.

Interim recta victus ratione vtatur, & à Vino ſe temperet, nec diſdiceret ad morbi leuamen Aqua ſemper vti pro potu.

CONSVLTATIO XIV.

De Epilepſia in Puero.

INfans duorum annorum ex improuiſo concuti cæpit toto corpore, cum contractionibus, & diſtenſionibus inordinatis cum ſpuma ex ore effluente, excrementa in hoc inſultu morbi excreuit viridia.

Infantem hunc Epilepſia laborare, manet extrà dubium, eſt autem hęc ſymptoma deprauatę facultatis animalis in genere, depēdens ab inordinato, & violento motu, & tumultu ſpirituum animalium excitato à tumultuaria in eis efferueſcentia accenſa ab acido ſulphureo præternaturali volatili ſpiritibus mixto, pro vt in ſuperiori Conſultatione, & alijs de motibus conuulſiuis explicatum fuit; An verò per conſenſum ab aliqua parte, an per eſſentiam hoc patiatur incerti ſumus, cum modum euadendi explicare neſciat; dico tamen, quod ab excrementis vireſcentibus, & acrem odorem ſpirantibus poſſumus coniectari hoc acidum capiti communicari ab inteſtinis, dum efferueſcente ſucco pancreatico inſigniter acido, cum bile ſulphurea euaporant ſubtiles, & impetuoſæ exhalationes bilis, & ſucci pancreatici, quæ ſpiritibus mixtæ dicta ſymptomata, & inordinationes eorumdem in motu pariunt modo ſuperiori Conſultatione deſcripto; Prædictum indicium ab excrementis deſumptum

à Syluio leBoe, ſufficiens eſt ad credendum aſſertum à me factum, & quamuis hic Author ponat ſolùm acidum pro cauſa inordinationis ſpirituum, mihi tamen videtur hoc non poſſe ſe ſolo violentam inordinationem requiſitam in hoc morbo parere, quomodo eam poteſt, ſi ſulphureis ſit mixtum particulis, quæ in efferueſcentia velut ignem concipiant, & ad modum etiam ignis violenter, & perturbatè moueantur, ad harum enim accenſionem facilè eſt concipere modum inordinationis violentæ ſpirituum: hoc Acidum ſuperfluum à Matre fuiſſe impertitum cenſendum eſt cum dicto Authore, cum grauidæ acidis in copia vti delectentur.

Agendum ergo pro curatione, vt Infans excitetur à paroxiſmo acribus ſuppoſitorijs cum biera, ſale gemma; & naribus ruta contuſa aceto conſperſa odoranda apponatur, quod etiam preſtat Balſamum apopleticum, vel ſequens. ♃. Olei rutæ deſtil., Succini, Maioranæ, Carioph. an. gutt. iij. Olei nucis muſ. per expreſ. ʒ. ß. m. hocque inungantur nares, & tempora, nec non retro aures. Sutura coronalis cum Oleo Cranij humani, & Cornu Cerui ſæpè inungatur; De hoc ſternutatorio paululum in nares inſuffletur. ♃. rad. Ireos, Maioranæ ſiccæ an. ʒ. ß. piperis albi ℈. 1. Pyretrhi, Caryophil. an. ℈. ß. m. quodſi Paroxiſmus non cedat, Extractum Vitrioli aureum ſuperiori conſultatione deſcriptum eſt efficaciſſimum ad ſedandum paroxiſmum, ſicuti etiam Cinnabris Antimonij ad gr. ij., vel Cinabris antimonij collecti ex præparatione pulueris Algaroti ad gr. vj. cum Aqua Peoniæ, vel Ceraſorum nigrorum.

Pro præſeruatione, purgetur corpus infantis cum Syrupo de Cicorea cum Rhaubarbaro ad ℥. 1. poſteà puluercs deſcripti ſuperiori Conſultatione, cum ſero lactis præbeantur, vel cum aqua ceraſorum nigrorum; Poſteà vtendum tinctura aurea vitrioli, cum cinnabri Antimonij arte præparata ex coniunctione ſui ſulphuris, & Mercurij prius extracti, vel cum Pulueribus Vngulæ Alcis, eboris, Margar. præp., Coral. præp., Smaragd., Vnicornu an. ℈. 1. Antimonij diaphor. ℈. 1. ß., exhibendo ℈. ß. pro vice; & inſtante Nouilunio, vel Plenilunio per quinque dies exhibeatur primo Oximel ſcil. cum Oleo Amygd. dulc. ad

vo-

vomitum, vel aluum excitandam poſteà per alios quatuor dies dictus puluis, vel per annum integrum exhibeatur radix Eryngij montani ſubtiliter puluerizati ad ʒ. 1. cum melle, colligenda eſt radix menſe Maij; & ſi progrediente ætate non cedat morbus, ad Decoctum cum Viſcoquercino, Ligno Corylo, & Buxo deueniendum, & poſt exhibendus Syrupus ex Tabacco poſt cænam ad ℥. iij; In præparatione Syrupi curandum eſt, vt ſuccus à folijs expreſſus optimè depuretur, nec ad Syrupi formam redigatur, niſi ſecuta omni depoſitione fæcum; cui Syrup. ſi addatur Oleum Buxi ad ℈. ß. erit maioris efficaciæ, & hoc continuandum per quadraginta dies. Caueat à Vino præcipuè, & ab acidis, alijſque ſalſis, quæ aciditatem habent latentem, in reliquis aſſiſtentis Medici prudentiæ me ſubſcribo.

CONSVLTATIO XV.

De Paralyſi ſpuria totius.

VIr temperamenti calidi, & humidi ſecundum totum, capitis verò humidiſſimi, in ætate conſiſtentiæ poſitus, deſtillationi ſubiectus, & operationibus chymicis deditus, intemperantis vitæ, tàm in victus ratione, quàm in Venere cacochimiam quamdam contraxit, hinc tremore partium corripi cæpit, & paulatim in maiorem illarum debilitatem dilabens omninò motui progreſſiuo ineptus euaſit, vt lecto decumbere ſemper coactus fuerit, partes verò decumbens mouet per lectum ſine alterius auxilio, his cæcitas etiam ſucceſſit, operationes autem mentis vegetas in omnibus habet, ità vt in hoc ſtatu ſtudio incumbat, & operationes chymicas per alios conſilio dirigat.

Debilitatem motus, non impotentiã in hoc Patiente admittendo (cum motu aliquo membra ſenſu donata moueat, & decumbens ſine auxilio pro voluntatis arbitrio corpus voluat) concedere debemus Paralyſim ſpuriam eum detinere, non veram, quæ in ablato motu determinatæ, vel plurium partium conſiſtit. In huius affectus cauſa indaganda primarius locus eſt tribuen-

dus ſpirituum animalium paucitati, & languori, patet enim partes ſuo influxu illuſtrare, non tamen tali efficacia, vt motum perfectum edere poſſint, quod arguit debilitatem, & languorem illorum, vna cum paucitate coniunctum, nam ſi abundantes eſſent, robur partibus præſtarent: licet reiicienda non ſit copia ſeri, non ſolum quatenus neruos laxat, ſed quatenus ſua copia languori ſpirituum contribuit, & pro ea, iſtorum quantitas poteſt dici pauca, & ſi ſerum eſſet in minori copia, illa ſpirituum poſſet eſſe forſan ſufficiens, pro motu magis valido, quam ſit præſens, eſſet tamen ſemper debilis, cum concurrerint cauſæ ſpirituum paupertati contribuentes, & imperfectæ eorum generationi influentes, vt ſunt venus immoderata, & applicatio operationibus chymicis, & aſſidua ignis chymici tolerantia.

Cauſa copiam ſeri cumulans, & ſpiritus animales debiles, & in parua copia generans, eſt ſanguinis mala conſtitutio, & fermenti cerebri deprauatio. A victus intemperantia maſſa ſanguinea multitudine excrementorum remanſit conſpurcata, & etiam male conſtituta, & ab intemperata Venere ſpiritu, caloreque naturali depauperata, vnde receptum Chylum impurum ob eneruata fermenta partium præparantium, in feruidum ſanguinem, & ſpiritoſum aſſimilare impotens fuit, etiam ſecundum illius partem puriorem ab alimentis prauis elicitam, ſicque nec ſpiritum ab ea elicere, nec ad illam conſiſtentiam coctione ducere valuit, quæ eſt neceſſaria ad optimum ſanguinem, vndè ab impuriori parte alimentorum ex ſeri natura, & à puriori ex imperfectione ſanguinis, cui miſcetur, in excrementa degenerante, cumulus factus fuit ſeroſæ materiæ, ſpiritu in conuenienti quantitate deficientis, & cacochymum habitum conſtituentis. Hæc capiti demandata, & in eo ſegregata, cum paruo ſpiritu ſit irradiata, paucos etiam ſpiritus animales ex ea elicere datum eſt, quorum energiam vltrà paucitatem, eneruat ſeroſitas multa, dum multiplicatis ſuis particulis ſpiritus ad inuicem diuidendo, agendi efficaciam multa diſcontinuitate agentium particularum debilitat. Huic ſpirituum imperfectioni cum pauca eorumdem quantitate concurrit fermentum, ſeù temperamentum cerebri à nimia Venere, & ab igne Chymico carbonum

ener-

eneruatum, per quod amiſit efficaciam, vel extrahendi ſua virtute fermentatiua omnes illos ſpiritus, quamuis paucos latentes in ſupradicta materia ſeroſa neruoſi ſucci elaborationi deſtinata, vel extractos exaltandi, & volatilzandi, & depurandi, prout eſt conueniens illorum naturæ, & conditioni, & neceſſarium ad agenda, & perficienda ſua munia cum energia.

Excedentem ſeroſæ materiæ quantitatem admiſit cerebrum, quia humida temperie donatum; dicitur enim in temperamento humidum, quia eſt capax ad recipiendum humorem in quantitate, & hanc capacitatem habet à dilatatione illorum pororum à natura in eius ſubſtantia admiſſorum pro tranſcolatione ſubtiliſſimi laticis ſeroſi, ſed ſpiritoſi, neceſſarij ad ſpirituum animalium elaborationem, per quam dilatationem non ſolùm hunc ſubtiliſſimum, ſed craſſiorem ſerum in ſua penetralia recepit, cuius portio cum tota per vias excretioni dicatas non potuerit euacuari, à latice ſubtili tenuior reddita, illius vias tenuit, ex quo ſequitur, quod ſpiritus in aereo ſucco neruoſo hoſpitans, ab admixtione huius craſſi, & aquei ſeri ſecundum ſuum robur magis debilitatus fuerit, & hoc ſpirituum veſtigia ſequendo per neruos, inque medullares eorum fibrulas ſe inſinuando ità has laxauerit, vt ad contractionem, motui neceſſariam ſuſcipiendam incapaces euaſerint, & ſpiritus animalis refracta virtus modo ſupradicto, illarum inhabilitati ſupplere non valeat, immò adaugere ſit potens; cum ex materiæ reſiſtentia, & efficientis debilitate actio ſemper imperfectior, & magis vana reddatur. Et ſic ex paucitate ſpirituum animalium, & ex laxitate neruorum, impotentia ad motum deducitur, & hæc coadiuuatur magis à laxatis fibris & tendinum, & muſculorum à ſeroſitate vna cum ſanguine iſtis partibus impartita pro nutritione, & quæ in dictarum fibrarum ſubſtantiam per peruias poroſitates ingreſſa laxitatem introduxit. Ad hanc concurrit etiam altera ſeroſitas, ſucco neruoſo mixta, pro vt dictum eſt ſupra, quæ per extremitates neruorum muſculis demandatorum exiens, totam ſubſtantiam fibrarum irrorando, ad interiora deſcendit, vndè hac imbibita laxantur, ità vt contrahi non poſſint, quantum exigit motus localis.

In-

Influxus tamen ſpirituum, & ad aliqualem contractionem ſupermanens habilitas, motum relinquit debilem, & imperfectum, ſicuti ſenſum; remanente ſpirituum irradiatione in membranis ſenſuum organis.

Et quia in principio non tanta erat fibrarum laxitas, motus exequebatur, ſed cum tremore ob rationem dictam in alia ſuperiori Conſultatione. Pro quo ſymptomate etiam explicando facit, quòd aliqua portio materiæ craſſæ ſeroſitati comixta, cum per valdè arctam neruorum viam tranſire non poſſit, eorum orificijs adhæret, & mordacitate leniter vellicando continuum illum tremorem efficit, conante parte noxium expellere.

Et quia dum ſerum per neruos deſcendendo ſpiritus depuratos, vbi mentis operationes exercentur, relinquit, ideò iſtas perfectè exerit patiens. Cæcitas eamdem ſeroſitatem habet pro cauſa, ſed craſſioribus particulis intertextam, à quibus obſtruuntur nerui optici, viſus primaria inſtrumenta, cum in oculorum ſubſtantia nullum ſit diſtinguibile impedimentum viſionem valens abolere.

Non obſtante difficultate in huius morbi curatione manifeſtata à languore facultatis animalis, & ſanguificatricis maiori malo minante Apoplexiæ, & Hydropis, attamen curandum eſt, vt Æger ſubleuetur, vt meliorem vitam, & longiorem tranſigere poſſit. Quod poterimus aſſequi ſeroſa colluuie ablata per euacuationes ſenſibiles, vel inſenſibiles; Et primò per Hidragoga totius purgationem inſtituendo, & per præparantia conuenientia alteram portionem diſponendo reiteratæ euacuationi; Secundò Iure Galli antiqui, in cuius ventre recondita fuerint ſalſa parillia, Lignum Saſſafras, Lentiſcum, Rad. Ari, Apij, Fæniculi, Aſparagi, cum folijs Roſmarini, & Saluiæ, & Hidropipe ris, & raſani ſylueſtris, cui præmittendum bolum ex Terebentinæ ℥. I. Bezoartici mineralis, Lunaris, an. gr. viij. Antimonij diaph. gr. xij., vel in Decocto inſtilletur tinct. Antim. ℨ. ß. Succini ℈. ß., omni ſeptimo die purgatione inſtituta cum Pilul. Alephangin. ℨ. I. Magiſterij Ialappæ gr. vj., & in hoc inſiſtendum per viginti dies. Tertiò loco tentandum eſt ſanguini tamquam horum malorum radici auxiliari, quod præſtabit Puluis Cacheticus Quer-

cetani

cetani per quindecim dies, poſteà exhibendo per alios quindecim Decoctum in iure ligni Saſſafras cum gutt. viij. Elixir vitæ, vel proprietatis, & hora vna ante cœnam præbendo Confectionem Diambræ ad ℥. ß., & vltimo loco pro totali exſiccatione humiditatis ſuperfluæ, tàm in cerebro, quàm in neruis, & muſculis, & corroboratione cerebri, & caloris naturalis Puluis viperinus aſſumendus mixtus cum Salibus cæphalicis, vt. ℞. Pul. Viperini ℈. 1. Salis Roſmarini, Saluiæ, Maioranæ, Charabis ℈. ß. m. ſumendus cum aqua Antiparalitica Quercetani, cui ſi addatur ſpiritus fuliginis ad gutt. iij. erit efficacior; & inſeruiet, etiam ad præſeruationem, & ad corroborationem cerebri, & fermentorũ naturalium, & ſanguinis, quæ quarto loco ſunt conſideranda, exteriùs Balnea ſulphurea, & Luta thermalia adhibeantur, vel foueantur partes ſpiritu vini rectificato, in quo infuſæ fuerint herbæ Paralyſis, Camedryos, Iua arthetica, Saluia, Roſmarinum, & folia herbæ Reginæ, & pro oculis vtatur aqua ab Hollerio deſcripta in oculorum affectione, vel ſpiritu vrinæ, & aceto ſtillato in æquali portione. Cuius guttæ aliquot ſæpè in oculis inſtillandæ.

His adiungenda eſt optima victus ratio, quæ à prudentia Medici aſſiſtentis dirigenda erit.

CONSVLTATIO XVI.

De Paralyſi.

Religioſus vitæ auſteræ, ætatis annorum viginti quinque, temperamenti calidi, & ſicci ſecundum totum deſtillatione frequenti moleſtatus, iter pedibus faciens copioſa decidente pluuia totus maduit, & in longo itinere pluries hoc paſſus eſt. Hinc dolore grauatiuo capitis conqueri cæpit cum mentis offuſcatione, & altera die in Paroxiſmum Apopleticum incidit, à quo ſubleuatus, pars ſiniſtra ſine motu, & ſenſu remanſit.

Sanguinis maſſa, non ſolùm à calido ſoluente, ſed etiam ab humido liquefactionem patitur, dum humidæ particulæ illi addi-

additæ, maiorem addunt fluxibilitatem, & laxiorem illius compagem reddendo, faciliori diſgregationi partibus ſeroſis viam aperiunt. Non mirum ergo, ſi copioſa ſeroſitas, quæ in hoc Patiente à calore proprij temperamenti, ſeù potius à ſalſo valido liquante, & corrodente (quòd in temperamento bilioſo adeſt valdè potens) ſeparabatur, aucta fuerit à pluuia, & ab aere humido, à quibus corpora noſtra tamquam ſpongia facile implentur humiditate fluxibili, alia ratione etiam huic augumento ſeroſitatis concurrit aer humidus, nempè reliquum ſanguinis à ſoluente ſalſo integrum laxando, per quod maiorem humiditatem, & ſeroſitatem à ſe exprimi permittit, à fermentatione ordinaria maſſæ ſanguineæ. Huiuſmodi ſeroſitatis copia circa corticalem cerebri ſubſtantiam, & membranas collecta, has premendo, vel dilatando dolorem grauatiuum excitauit, & particulæ vaporoſæ ſpiritibus mixtæ luciditatem iſtorum obtenebrando mentis offuſcationem pepererunt; A corticali ſubſtantia deſcendens ad medullarem, & ad originem neruorum ducta eadem ſeri copia impedimentum poſuit ſpirituum deſcenſui per totum ſyſtema neruoſum, vndè priuatio motus, & ſenſus in toto, cum apoplexia, & quia hoc impedimentum à ſpirituum energia in parte ablatum fuit tranſmiſſa tota materia ad vnam portionem cerebri, vel aliò expulſa, vna pars corporis illi liberæ cerebri correſpondens ſenſum, & motum recuperauit, altera verò affecta remanſit cum continuatione deperditionis motus, & ſenſus determinatæ partis, à qua paralyſis conſtituitur.

Pro curatione inſiſtendum in ablatione huius impedimenti, & in corroboratione cerebri, ne tantam ſeroſitatem excipiat, prohibendo ſimul huius copioſam generationem in maſſa ſanguinea per ſalſi diſſoluentis modificationem, cui ſuccedere debet corroboratio partis, vt ad ſolita redeat munia. Quod ſpero à nobis obtinendnm eſſe, cum Patiens in optima ætate ſit conſtitutus, & religioſa perfectio patientiam ad longa toleranda remedia promittat.

Purgato ergo Corpore per Hydragoga cum debitis præparantibus, & ſanguinis miſſione moderata, applicatiſque Veſicantibus ſpatulis, & bracchijs, & excitato in nuca ſetaceo, ad

De-

Decoctum Salſæ, Chinæ, Santal. citrinor., & parum Viſciquercini cum Cicoraceis, & herba Paralyſi, & Iua arthetica deſcendendum per triginta dies, præmittendo ante Decoctum gr. viij. Bezoartici lunaris, & omni ſeptimo die purgando corpus cum ℥. ß. Caſſiæ n. ext., & gr. vj. Magiſterij Ialappæ, & ſi ſudor non proliciatur à dicto Decocto, ab eo excitando deſiſterem, perſuaſus à temperamenti natura valde ignea, quæ Hypocauſti calore accenſa magis, fuſionem in ſanguine periculoſiorem inducere poteſt. Poſt Decoctum, vſum huius Aquæ conſulerem per menſem. ℞. Aquæ antiparaliticæ Quercetani ℥.ij. Seri caprini depurati ℥. iiij., Tincturæ Antimonij ʒ. ß.m. A volatilibus enim validioribus ratione ſanguinis feruidi cauendum, præmittendo duo ex Bolis ſequentibus. ℞. pulueris Milleped. præp. ℈. 1. ß. Salis Cranij hum. præp. ℈. ß., Coral. præp. ℈. 1., Bezoart. lunar. gr. xv., Therebentinæ ℥. ß.m. f. b. num. iiij. Veſpere in ingreſſum lecti accipiat Conſeruam Liliorum conuallium, vel Roſarum antiquam, cum Eſſentiæ Saluiæ ℈. 1., & Magiſt. perlar. ℈. ß., Errhyna, & Maſticatoria mane in vſu habeat. Exterius Balnea, & Luta artificialia parti affectæ adhibeantur, & in horum defectu ſuppleat Decoctum herbarum capitalium addito ſulphure, & lixiuio, & poſt Balnea inungatur pars Oleo de Canibus; vel de felle deſcripto à Foreſto lib. x. de morb. capitis obſer. 82., quod ſi à parte malè affecta liber euadat, curandum eſt poſteà refrigerantibus ſuccis herbarum, vel aqua Villenſi totius ſanguinis æſtum, & ſalſi acrimoniam emendare, & ſeroſitas minuenda vino ex Santalis parato per totum annum. In victus ratione Medico Aſſiſtenti obtemperet.

CONSVLTATIO XVII.

De Paralyſi Linguæ.

SAcerdos ætatis annorum quinquaginta quinque, temperamenti pituitoſi, & melancolici, capite humido, deſtillatione continua moleſtatur in Autumno ſuccedente calidiſſimæ æſtati correptus fuit capitis turbatione, cui ſtatim ſucceſſit tremor

bracchij dextri cum formicatione, & oris tortura cum impedimento loquelæ, breui bracchium, & os ſuo ſtatui remiſſa fuerunt, impedita remanſit, ſed non in toto loquela, & memoria non videtur conſtare, immò etiam diſcurſum ſine connexione, & interruptione habet; In loquendi difficultate ſi ei ſugerantur, quæ dicere intendit, facilè exprimit, ſed cum aliqua balbutie.

Humida cerebri intemperies ex ſua natura apta eſt humorem in eius ſinu ſeroſum abundanter excipere, cum per hoc ſit humida, quod in noſtro Patiente ſimili temperie donato factum fuit, & eo magis cum totius temperies corporis pituitoſa abundantem dicti humoris prouentum deficere non permittat; & à calore æſtatis craſſam pituitæ portionem fundente aucta fuit copia ſimilis humoris, quæ à cerebro imbibita, & non reiecta ratione imbecillitatis ſpirituum, & caloris, à declinante ætate inductæ, adueniente autumno à calore corroborato per prohibitam tranſpirationem, vel à fuliginibus per hanc retentis, agitata materia cerebri penetralia habitante, & agitatione ſpiritibus animalibus communicata, facta fuit capitis turbatio, in qua aperta magis orificia neruorum linguæ motui ad articulationem vocis neceſſario inſeruientium (quæ à calore æſtatis præcedentis aliquam dilatationem ſuſcipere potuerunt) admiſſione particularum craſſarum facta fuit obſtructio ſemiplena, dum patet aliquis tranſitus ſpiritibus, ad tardam, interruptam, ac balbutientem locutionem, quæ durat ob ſemiobſtructionem pertinacem à craſſiori humore factam. Altera portio materiæ ad neruos muſculorum genæ dextræ delata obſtructionem totalem in apertis, & dilatatis eorum orificijs à ſupradicta cauſa induxit, à qua impeditus tranſitus totalis ſpiritibus animalibus, ablata etiam fuit tenſio fibris tendinoſis eorũ, per quam ſeruatur æqualitas cum ſuo antagoniſta; & laxitate eis conciliata, à contrario in tenſione exiſtente totus muſculus attractus eſt verſus illud, vna cum inclinatione oris ad eam partem ſiniſtram muſculi contrarij, & quia tranſacta turbatione cerebri orificia dictorum neruorum ad ſuum ſtatum naturalem ſe reduxerunt, cum excluſione alterius ſubſequentis humoris, & portione illius obſtructionem facientis, in huiuſmodi conſtrictione expulſa materia conceſſus

fuit

fuit liber aditus ſpiritibus, & os ſuo loco reſtitutum, & materia vaporoſa violenter mota, vna cum ſpiritu ad neruos bracchij delata, incolas iſtorum perturbarè agitando motum tremoris induxit, & arterioſo ſpiritui in fibris tendinoſis, & interſtitijs carnoſis communicata agitatione, membranas titillatione, vel impulſu afficiendo formicationis ſenſum impreſſit, & breui terminatus eſt motus hic deprauatus; quia à materia vaporoſa pendebat.

Remanente interim in ſubſtantia cerebri ſeroſa illa, ſeu pituitoſa, ſed ſubtili colluuie, laxatæ fuerunt fibrulæ eius ſubſtantiam componentes, & præcipuè circà illam partem, in qua ſenſus communis reſidet, & in huiuſmodi relaxatione ablata fuit illa modificatio à fibris, quæ eis impreſſa fuit à ſpiritibus, ab obiectis externis motis, ſeù potius à ſenſu communi, per quam modificationem repreſentabantur qualitates, & paſſiones, & modi ſubſtantiæ obiectorum externorum, quorum motu talis modificatio introducta fuit, & in hac modificatione fibrarum conſiſtit memoria; Vndè hac ablatà memoria concidit; fit enim memoria, vel exercetur, dum fibræ illæ modo ſuperius dicto modificatæ, per ſolam impulſus varietatem ab obiectis externis, vel à ſenſu communi organo, verſus hoc mouentur motu mox dicendo; hic impulſus habetur ope neruorum, qui in extremitate organi ſenſus exiſtentes correſpondent etiam cerebro, & motus impreſſus ab obiectis externis extremitatibus neruorum diramatis per organa ſenſuum externorum imprimitur ſtatim principio nerui in cerebro radicato circà ſedem ſenſus communis, & ſpiritibus in eo exiſtentibus, quibus mouentibus partem, in qua reſidet ſenſus communis, in hoc motu percipit ſenſus prædictus naturam obiecti mouentis immediatè extremitatem nerui, & ſenſus communis motus mouet fibram cerebri ei proximam, & tali motu ſic diſponit, & modificat, vt ſi dicta fibra impellatur in organum ſenſus communis, ſua modificatione illud moueat, ſicut motum fuit ab obiectis externis motis, & ità per motum fibrarum modificatarum impreſſum organo ſenſus communis recordamur obiecti etiam abſentis, aliàs à ſenſu communi percepti; dum verò à ſuperfluo humore tollitur à fibris iſta modifi-

 catio,

tio, tollitur etiam memoria, & ſi diminuatur modificatio, dimidiata etiam remanet memoria.

Eadem materia in vaporem attenuata, vel ſua fluxibilitate ſucco neruoſo admixta ſpiritum animalem offuſcat, & ſua opacitate diſcurſum quodammodò ſanum impedit, cum ad hunc anima ſpiritu lucido indigeat: ab eiſdem vaporibus irregulari motu agitatis à calore interno, & ſpiritibus mixtis, modò vna ex dictis fibris, modò altera excitatur, & pro harum motu de re ab eis repreſentata ſermo habetur, & quia aliquando fibræ motæ res nullam connexionem inter ſe habentes repreſentant, ideò diſcurſus ſine connexione euadit. Difficultatem etiam in loquendo experitur, non ſolum ob impedimentum linguæ, ſed etiam, quia nec clarè, nec diſtinctè, ſed confusè ſuæ imaginationi, vel intellectui offeruntur notiones illæ, quas exprimere intendit, & quia dum ſugeruntur claritatem in his acquirit, ideo diſcurſum proſequitur.

Pro curatione, collecta aquei, & pituitoſi humoris quantitas in cerebro eſt exſiccanda ſenſibiliter, & inſenſibiliter. Secundò temperies humida capitis corrigenda, & humoris pituitoſi generatio nimia prohibenda. Tertiò linguæ obſtructio tollenda, eiuſque debilitas auferenda corroboratione, has indicationes adimpleri poſſe non deſpero.

Quo ad primum ergo, præmiſſa purgatione primas vias reſpiciente, alteram conſulo pro expurgatione humoris pituitoſi in toto redundantis præuia præparatione, & ſanguinis miſſione poſt quam toto tempore purgationis vtendum erit Errhinis, & Maſticatorijs ad exonerationem capitis à ſuperfluo humore, & hoc, ne à Decocto mox deſcribendo, vna cum Hypocauſto pro ſudore excitando liquata materia in toto, & in parte cumulata, maiora, & improuiſa inferantur damna. Decoctum parabitur ex Ligno Sancto, Salſa, & Viſcoquercino, cum herbis capitalibus Roſmarino, Saluia, Pulegio, Camedryos, & in Hypocauſto ſudabit omni die poſt duas horas à Decocto, & in huius vſu perſeuerandum per triginta dies, & omni ſeptimo die purgatio inſtituenda cum Pilul. Cochia. ʒ. I. Magiſt. Ialappæ gr. x. Merc. dulc. gr. viij. cum Syrupo de Stœchade reformatis. Tranſactis

quin-

quindecim diebus Decoctiei addantur ſpiritus Fuliginis gutt. vj., Hoc terminato ſecundæ intentioni locus erit, & huic ſatisfaciemus cum hac Aqua. ℞. Aquæ Antiparaliticæ Quercetani ℥. ij. Pulegij ℥. iij. elixir proprietatis gutt. viij. m. præmittendo bolum ex ʒ. ß. Caſtorei, Salis Cornu Cerui volatilis gr. vj., Extracti baccar. Iuniperi ℈. 1. m. & his vtendum per quindecim dies. Ante cubitum ʒ. ß. Mitridati aſſumat; Pro qua intentione parandum erit Vinum medicatum cum Ligno Viſcoquercino, & Sancto, radice Peoniæ, baccis Iuniperi, folijs Roſmarini, & aliorum capitalium bibendum in menſa prima vice, quo prohibebitur humoris pituitoſi generatio, quod vt efficacius obtineatur, ſequenti confectione vtatur omni mane per menſem. ℞. Specier. Diambræ, Diamoſchi an. ʒ. 1. Salis Abſynthij, Roſmarini an. ℈. 1., cum Saccharo in aqua totius citri diſſol. f. Morſeli, & diuidantur in quinque partes æquales. Quo ad tertium, colluatur os ſæpè cum Vino, in quo infuſa fuerint, & bullierint Calendula, Stœchas, Roſmarinum, & Radix Imperatoriæ, Galangæ, & Seminum ſinapis, maſticetur Nux muſcata, & illiniatur lingua cum Melle ſcillitico mixto, cum oleo ligni Coryli, vel cum ſucco Saluiæ, & oleo nucum recenti, addito pauco Caſtoreo illiniatur. Valent etiam ad hoc grana Peoniæ detracto exteriori cortice maſticata omni mane, & deglutita ad quantitatem nu. 30., & ſuccus vrticæ attractus per nares ſæpè ab aliquibus pro ſecreto ad recuperãdam loquelam habetur. Cauteria in bracchio, vel in ſincipite inurantur, & omni menſe vtatur ſale vitrioli pro vomitiuo ad ʒ. 1., ſumendo per tres dies poſt Mitridatum ad ʒ. 1. cum iure Decoctionis Cinamomi. Victus ratio à Medico directa aſſiſtente plenè obſeruetur.

CONSVLTATIO XVIII.

De Incubo.

NObilis Vir ætatis annorum triginta, temperamenti calidi, & humidi cum aliquali dominio bilis, venationi deditus vna die in tali exercitio violenter defatigatus fuit, ſerò copioſæ

cœnæ

cœnæ indulſit, in nocte dormiens in ſomnium paſſus eſt, quo repreſentabatur ab homine pectori ſuo incumbenti ità comprimi, vt reſpirare non poſſet, manibuſque iugulum conſtringi cum ſuffocationis periculo, ità vt nec vocem poſſet emittere ad auxilium inuocandum, nec vires exercere pro inuaſoris repulſione, expergefactus reſpirationem paulatim recuperabat, ſed cum tremore, & ſaltibus cordis.

Hic affectus dicitur Incubus, cuius cauſa formalis eſt prohibitus influxus ſpirituum animalium, non ſolùm ad muſculos thoracis, & pulmonum neruos, & ad Diaphragma, ſed etiam ad cardiacos neruos, & totius corporis; Reſpiratio enim fit per pulmonum, muſculorum thoracis, & Diaphragmatis motum, & hic à ſpirituum influxu per neruos exercetur, conſequenter ex reſpiratione inſigniter læſa præſupponendum eſt impedimentum in ſpiritibus animalibus diuertens iſtorum curſum ad partes illam perficientes, quæ ſunt ſupradictæ. Cor affici in hoc affectu, eius inordinatus motus ab excuſſione ſomni manifeſtatus ſatis probat, & debilitas totius, & impotentia ad conatus exercendos totum ſyſtema neruorum pati perſuadet, quatenus enim ſpiritus animales non deferuntur ad cor in conuenienti quantitate, ſequitur in eo debilis motus ſanguinis, exiguum iſtius in cordis ſinum dilabi permittens, vndè reliquum in vaſis pulmonum ſtagnare cogitur ad plenitudinem eorum, qua pulmonum ſubſtantia comprimitur, & ab hac compreſſione ſenſui communi fit illa impreſſio, quæ quandoque illi facta fuit, vel fieri poſſe cognoſcit à pondere externo pectus opprimente, vndè imaginatur à ſimili, in hoc affectu reſpirationem impediri, ex quo ſequitur, quod ſupini tantùm hanc difficultatem reſpirandi experiuntur, huic affectui ſubiecti, quia à pondere humorum pars ſuperior pulmonum comprimitur, & ad coſtas dorſi impellitur pars inferior, cum impulſu, & violentia, & ibi à reſiſtentibus coſtis pars adiacens compreſſa, vbique in tota pulmonis ſubſtantia compreſſionis ſenſus percipitur, vbi verò in latus deuolutus eſt Patiens non fit talis compreſſio, nam ſi ſupra dextrum quieſcat, pars pulmonum ſiniſtra cum non poſſit allidi ad corpus durum, cum tota adhęreat parti dextræ molli, & à

coſtis

coſtis diſtet multum, patet non poſſe contingere in hac, eam oppreſſionem contingentem ſupino corpori. Talis compreſſio fit maior, cum nerui non ſufficiant ad mouendum partes reſpirationi dicatas, pro expulſione humoris ad plenitudinem in vaſis ſupradictis coaceruati, vndè cum nouus ſemper adueniat compreſſionis modus, ſemper augetur eadem plenitudo in venis iugularibus contingens, muſculos gutturis, tam internos, quàm externos comprimens, iugulantem repreſentat modo ſuperius deſcripto de reſpiratione impedita; pari pacto obſtructio in toto neruoſo ſyſtemate illi impotentiæ ad exercendos conatus cauſam præbet, ſicuti ad vocem edendam impedimentum ponit. Hæc obſtructio, quia parum durans, nec veſtigia poſt ſe relinquens demonſtrat, à materia facilè ſolubili, qualis eſt vaporoſa pendere, & talis fuit in noſtro Patiente à copioſo cibo, & potu eleuata ad caput, quæ inueniens poroſitates cerebri ferè vacuas à diſſipatione ſpirituum multorum, & ſucci neruoſi per defatigationem totius diei in violento exercitio; nullo obſiſtente, (quia reliqui ſpiritus debiles) eas penetrauit, non ſolùm cerebri, ſed vſque ad eas cerebelli peruenit, ſubſtantiamque poroſam neruorum ab vtraque parte exeùntium impedimento clauſit, ſi non totali, partiali, vt debita copia ſpirituum impediretur ad partes, à qua poſteà ſupradicta euenerunt ſymptomata, & obſtructione aliarum poroſitatum cerebri ſomnum profundum effecit; ſenſim poſteà attenuata materia vaporoſa, & exhalante, vel à calore partis, & vi ſpiritus animalis corroborati victa, ſuus cordi reſtitutus fuit motus, & ſanguis ad plenitudinem in pulmonicis vaſis collectus, cum impetu, & inordinatione in illius ventriculos irruens in copia, palpitationem, vibrationem, & tremorem cauſauit, vel quia cor, quamdiu à ſuis motibus cohibetur, exerendis valdè laborat, quam primum verò reſtituitur intrà iuſtos limites ſe continere nequit, quin totas vires ſimul exerat, vndè nimis à debito ſui motus officio diſcedit proprium motum accelerando, non ſecus, ac virga, quæ ſi aliquandiu flexa detineatur, mox remota vi, impetu quodam ſuo ſtatui primo ſe reſtituens, trepidationis, ſeu vibrationis motum per longum tempus init, ità hoc ſymptoma explicat Villiſius de Incubo.

Vndè

Vndè pro huius curatione euacuanda materia vaporum mineri cum Pilul. Agregat., & Maſticin. an. ʒ. 1. poſt à præparandum, quod reliquum eſt cum Acetoſo .s., Syrup. de Cort. citri an ℥. ß. Aq. Abſynthij, Meliſſe an. ℥. iij. Tart. vitriol. ℈ j., Miſſo ſanguine à bracchio ad ℔. 1., & poſt ſeptem dies iterum purgandum cum ſupradictis pilul., vel Mel. roſ. ſol. ℥. v. cum infuſ. ʒ. 1. ß. Agarici recent. trociſ., & per quatuor dies continuos ℔. v., vel vj. Aquæ Tetutij vſurpandæ cum ſuo vehiculo ad maiorem emundationem primarum viarum, quibus peractis, ſanguis ab hemorroydibus poterit mitti. Secundo loco corroborandum caput infraſcripto puluere. ℞. rad. Peoniæ ʒ. ij., Salis Roſmarini, Saluiæ, Maioranæ an. ℈. ij. Salis Succini ℈. 1. Cranij hum. præp., Margarit. præp. an. ʒ. 1. Antimonij diaph. ʒ. ß., diuidantur in quatuor partes æquales, & ſumat cum aqua aliqua Antipopletica, vel Antiparalitica, vel cum aqua Liliorum conual., vel Ceraſor. nigr., vel theriacali. Vinum Abſynthio pontico, vel baccis Iuniperi paratum erit ſufficiens ad præſeruandum à tali ſymptomate ſeruata victus ratione.

CONSVLTATIO XIX.

De melancholia per eſſentiam, cum vigilijs, totius extenuatione, & puſtulis vlceroſis ſub mento.

CLaricus nobilis, temperanti calidi, & humidi cum aliquo bilis exceſſu, ætatis annorum quadraginta, animoſus, & in ſuis operationibus promptus, in victu, & potu ſummè intemperans, & venationi deditus, poſt animi paſſionem, mærorem conciliantem cæpit familiares odio proſequi, & quidquid ab eis in ſua præſentia loquebatur, & operabatur, in ſui deriſum, & temptum vertit, ex quo in furorem aliquando erumpit, ab omnibus ſe occidendum putat, ità vt ex cuiuſcumque rei motu in timorem incidet, amicos omnes à ſe expellat, de ſua æterna ſalute deſperat, vndè ſemper cogitabundus, in his cum ſumma afflictione permanet, ab omni ſocietate abdicatus ſponte, & ex fixa horum cogitatione ſeptimanas ferè

in

inſomnes ducit, dies ſine cibo tranſit, vndè emaciatus vix pedibus ſtare poteſt, puſtulæ ante hos affectus ſub mento, & in gutturis regione eruperunt, quæ multam illius partem excoriarunt; A febre ſemper immunis perſiſtit.

Deſcripta hiſtoria, Melancholiam ſymptoma facultatis imaginatricis repreſentat, cuius eſſentia communiter ſtatuitur eſſe deſipientiam ſine febre, & furore, cum metu, & triſtitia coniunctam. Vbi animaduerto deſipientiam ſtare ſolùm reſpectu imaginationis in hoc affectu, quidquid in contrarium ſtatuerint alij læſionem in ratione, & intellectu reponentes, quia licet non negem has potentias in hoc affectu lædi, cenſeo tamen læſionem non eſſe in iſtis fundamentaliter, ſed ſolum per leſionem imaginationis, quæ intellectui repreſentando res deformes in ſe inducit Intellectũ deductiones deformes, & male fundatas eliciendas, ſed præſuppoſita obiecti deformitate, vel phantaſmatis, non poteſt non elicere dictas deductiones, quæ cum in ſe impoſſibilitatem non contineant, illis aſſentitur non adhibita animaduertentia neceſſaria pro earum correctione, vndè ſi in aliquo peccat, in inaduertentia ſolùm peccat, quæ læſionem talis facultatis non inducit; & quamuis certum ſit imaginationem lædi dependenter à ſpiritibus, & magis remotè à ſanguinis maſſa, modum tamen talis læſionis imperſcrutabilem meo iudicio exiſtimo, cum nos lateat modus indiuidualis, & cum ſuis circumſtantijs, quo imaginatio ſpiritibus vtatur pro ſuarum operationum exercitio, vndè aliquid pro noſtra intelligentia dicere poſſumus, ſed ſine integra modi lædendi cognitione,

Cum autem, vt dicebam, certum ſit læſionem imaginationis pendere à deprauata ſpirituum, & ſanguinis conſtitutione, in huius ponderatione, indaganda prædictorum effectuum cauſa.

Eſſe in hoc Patiente malam ſanguinis conſtitutionem, intemperata victus ratio nos certos reddit, qualis autem ſit in ſe, dico primo eſſe acidam, & hoc demonſtratur à mærore, quo ob animi paſſionem afflictus diu fuit, cum illius impreſſio ſpiritus animales valeat diſſipare, vel concentrare, vt languor operationum in mærore diuturno comprobat, reſidui à diſſipatione, vel concentratione, tardi ad motum redduntur, vt omnium

facultatum lenta executio conuincit, ab hac ſpirituum reſolutione, & motu tardo euenit, quod neruis in omnibus corporis glandulis implantatis non tantum ſpirituum infunditur animalium, quantùm ſufficit ad dulcificandum lymphaticum humorem in eis præparatum ex ſui natura acidum, vndè aciditas excedens lympham præparatam inficit, non ſolùm illam glandularum, ſed illam quoque, quæ vna cum ſanguine per lienem fluit, & quæ eſt reſidua illius materiæ, pro ſucci neruei, & ſpiritus animalis generatione inſeruientis, & quæ dulcificari pariter debet in liene à ſpiritu animali in eo deriuato à natura per copioſas neruorum ramificationes per dictum membrum ſparſas, neceſſaria autem erat dulcificatio prædictæ materiæ, cum ſit tanquam fex laticis nutritij, quæ ſemper aciditatem, vel auſteritatem habet à ſale fixo, vel tartaro in dicto latice ferè ſemper diſſoluto in particulas caſſiuſculas, & ſi contingat non dulcificari, vt contingit in defectu ſpirituum animalium, aciditatem excedentem acquirit, & fixam, cum particulæ acidæ à ſpirituum defectu non potuerint volatilizari.

Lympha aciditate ſuperflua peccans ſanguini coniuncta illum incraſſat, & quadam coagulatione conſtringit, prout eſt proprium omnis acidi fixi, & cum eo coagulat in multa parte ſpiritum illum ſalſum volatilem fluiditatem ſanguini conciliantem, & generatum ex efferueſcentia Acidi, & Alkali in maſſa ſanguinis exiſtentis, & ex concurſu bilis, & acidi pancreatici, quod ſanguini poſteà conſignatur; ex horum enim vnione etiamſi volatilizata fuerint, fit ſalſum, prout omnes norunt naturæ ſcrutatores, & ſi hoc ſalſum fixatum in ſanguine remanet prohibita eius actione ſanguinem attenuandi, & volatilizandi, & aciditate ſumma præualente hac totus coinquinatur, & concepta ab hac acrimonia corroſiones ſub mento effecit.

Ab huiuſmodi ſanguine non ſolum paucitas ſpirituum, ſed ab hoc materia etiam craſſa ſuppeditatur, pluſquam conueniat, eorum teuuitati, & puritati, quæ inuoluens particulas acidas ei firmiter annexas potius ſpirituum conſtrictioni, & tarditati concurrit, quàm efferueſcentiæ, quam diximus fieri in motibus conuulſiuis, & Epilepſia, quia hoc acidum melancoliæ eſt fixum,

&

& auſterum, & magis ad conſtrictionem, quàm ad diſſolutionem facit, & potius ſedat, quàm prouocet efferueſcentiam ob ſuas partes terreas, & fixas, quæ totius attenuaionem difficultant, ad efferueſcentiam neceſſariam; Et his particulis terreis irretiendo contrarias particulas, eaſque fixando dictam efferueſcentiam impediunt. Et hoc patet in alumine, quod Cereuiſæ fermenteſcenti infuſum fermentationem ſedat; Sic acidum melancolicum factum auſterum, quia fixum craſſum, & terreum mixtum ſpiritui animali non ſolum init efferueſcentiam cum iſto, prout facit acidum volatile ſulphureum, ſed motum etiam naturalem ſpirituum dictis conditionibus minuit, & retardat, eo modo, quo alumen Cereuiſæ fermentationem ſedat; Id circò ab hoc acido auſtero non fit illa efferueſcentia, quæ fit ab acido ſulphureo volatili Epilepſiam, & Conuulſionem efficiente, ſed illa craſſities ſanguinis, & ſpirituum motus debilis per virtutem illius fixatiuam, à quibus rectè explicantur omnia melancoliæ ſymptomata, vt conſideranti patebit, & huiuſmodi doctrina tota ab antiquis deſumpta eſt, à quibus melancholia acida, & fixans, vel incraſſans humores prædicatur, licet forſan diuerſo modo hi melancholiæ effectus à recentioribus explicentur.

Hoc ſuppoſito de ſanguine, & ſpiritu animali, ſupponenda ſunt alia ad ſenſationes ſpectantia, & ad imaginationes, & primo

Senſus fit dum obiecta ſenſibilia motum extremitatibus neruorum in organo ab eis affecto imprimunt, qui motus continua vndulatione per ſpiritus, & neruos in momento temporis principio neruorum communicatur in cerebro, & ab hoc ad organum ſenſus communis circa neruorum principia exiſtens, vel ſupereminens transfunditur, & iſtius motus perceptione qualitates obiecti ſenſibilis organum externum afficientis percipit per ſuas inſitas, & innatas ideas.

Secundò, ſenſus communis circà iſtam perceptionem multifariè ſe habet, nempè illam diſtinctè, vel confusè apprehendendo, quando diſtinctè circà eam verſatur obiectum, ſicuti eſt in ſe percipit, quando verò confusè, notitiam de obiecto imperfectam percipit. Hoc modo percipit, quando motus ab obiecto impreſſus ſpiritibus alteratur per horum conſtitutionem, vel

neruorum conformationem, dum ratione horum poſſunt concurrere ad efficiendum, quod motus prædictus, vel ſit velocior, vel remiſſior, vel minus penetret, vel magis, quàm conueniat motui obiecti, quia cum talis ratio motus non ſit ex toto conueniens, confuſam etiam cognitionem de eo parit; Spirituum etiam opacitas ad hoc facit; in hac confuſa imaginationis perceptione concurrit etiam iſtius potentiæ inaduertentia, ad conferendum inter ſe omnes notiones obiecti perceptas ad hoc, vt noſcat quænam conueniant, & quænam diſconueniant cum vniuerſali notione talis obiecti, ex qua conferentia poteſt emendari error contingens, vel ex parte ſpirituum, vel organi in alteratione motus ab obiecto tranſmiſſi. Hinc eſt, quòd in tali notione confuſa exiſtens imaginatio, cum tali inaduertentia percipit rem aliter, ac eſt, & quando connexionem habet cum aliquo præiudicio mentis antea contracto, mouet ſpiritus quoſdam vnitos cum illis motis ab obiecto, & cum tali modificatione, quæ ſit apta mouere imaginationem ad percipiendum illud præiudicium iam antea conceptum, vndè ſtatim rem illam cum tali præiudicio connexam percipit. Diſtinctè cognoſcitur, quando motus ab obiecto veniens imprimitur in organo ſenſus communis non alteratus, & in eo organo ſpiritus ſunt clari, & lucidi.

Tertiò, motus in organo ſenſus communis impreſſus illud mouet, & impellit verſus aliquam partem cerebri medullarem fibrulis tenuiſſimis intertextam, & in iſto appulſu transfunditur motus ille in vnam ex dictis fibrulis, quæità modificatur ab illo motu, & diſponitur, vt quotieſcumque ſe moueat verſus organum ſenſus communis, in eo excitet motum ſimilem omninò motui ab organo communi illi impreſſum in ſuo appulſu ad illam, & quem ſenſus communis per neruos ab obiectis externis receperat, ideò quotieſcumque fibrula illa modificata impingit in organum ſenſus communis, edit in illo motum ſimilem illi ab obiecto impreſſi, & ità per hunc motum recordatur ſenſus communis illius obiecti, & quia cum tali motu fibrulæ eſt etiam coniunctus motus additus repreſentans præiudicium iam conceptum, idcircò quotieſcumque recordatur de illo obiecto, recordatur etiam de præiudicio.

Quartò,

Quartò, quandò anima, vel amat aliquod obiectum, vel aliud timet, continuò influxu ſpirituum fibrulas illas, in quibus primo impreſſa fuit modificatio repreſentans talia obiecta impellit in organum ſenſus communis, ideoque cogitur ex continuo hoc appulſu percipere tale obiectum, dum mouetur eo motu ſimili illi, quem recepit à ſenſibus externis in prima perceptione talis obiecti. Fit autem hic continuus influxus ſpirituum mediante Anima, quia hæc ardenter amans obiectum, cum illo vniri optat; Sicuti aliud timens ab eo fugere ſemper cupit, ideò meditans ad hoc media ſemper talia obiecta imaginationi proponit, etiam pro delectatione ſui, ab obiecti amati conſideratione reſultante, & pro fuga ab eo, quod ei noxium comprehendit, & ex continuo hoc influxu ſpirituum adeò aperitur via ab emporio illorum ad dictam fibram, vt etiam anima non impellente, fluant dicti ſpiritus ad mouendam illam fibram, vndè etiam anima non cogitante fit repreſentatio obiecti ſenſui communi.

Ex his facilè poteſt ad aliqualem intelligentiã reddi ratio ſymptomatum huius Patientis, nam ex præiudicio concepto de deriſione, & contemptu propinquorum erga ſe ipſum, & orto, ex ſola inaduertentia mentis negligentis ea conſiderare, & conferre, quæ cum ſuis coniunctis euenerant, factum eſt, vt cum motu repreſentante ea, quæ loquebantur, vel operabantur ſui coniuncti in eius præſentia, adiungeret ſpiritus cum tali motu modificatos, vt ſufficerent ad repreſentandum contemptum, & deriſionem coniunctorum, iuxtà dicta ſuppoſiti ſecundi.

Sic ex operatione alicuius, vel ex dicto ſuſpicatur de mala illius voluntate contrà propriam perſonam, ob confuſam perceptionem operationis, & ſermonis, & ob inaduertentiam conſiderationis omnium circumſtantiarum, vel collationis cum alijs rebus, quæ maiorem cognitionem, & diſtinctionem illius ſermonis, & operationis tribuere poſſint. Huic ſuſpicioni adiungit circumſtantiam ab eodem meditari ſui necem, ex præiudicio à timore orto; & quia ab hoc periculo euadere contendit, idcircò in hac repreſentatione diu ſe figens, vel ad quærenda media pro defenſione, vel ad modum vindictæ inueniendum, continuo ſpirituum influxu hanc ideam imaginationi offert iuxtà dicta ſup-

ſuppoſito tertiò, itâ vt ſpiritus ſine anima cogitante ex patenti nimis via ad fibram, in qua adeſt modificatio repreſentans timorem ſuæ necis continuo influxu in eam contendant, & continuo motu in organum ſenſus communis impellant, à quo motu hæc potentia continuò apprehendit timorem necis, iuxtà dicta in præcitato ſuppoſito.

Quapropter viſo quocumque homine cum motu impreſſo ab hoc, & à quo mouetur non ſolum ſpiritus in neruo exiſtens, ſed etiam organum ſenſus communis, moti etiam ſunt ſpiritus verſus fibram modificatam ad repreſentandum necem meditatam ab homine ſuſpecto, quæ ſua motione ſenſum communem afficiendo hunc ad meditatæ necis conſiderationem excitat, & obuiantem hominem, ex timore hanc eſſe executurum ſibi perſuadet; ex vi huius timoris in æternæ ſuæ ſalutis deſperationem incidit, dum in conſideratione tranſgreſſionis diuinæ legis cognoſcit etiam æternæ damnationis reum eſſe, & à timore vniuerſali, extremum in hac re percipiens, omnem ſpem amittit, dum à magno, & extremo timore præiudicium oritur impoſſibilitatis ſuæ ſalutis, extinguendo omnem ſpem, quę nõ niſi in poſſibilia fertur; & quia hæc eſt maximè afflictionis animæ, ſemper in hanc intendit continuo influxu ſpirituum ad fibram cerebri modificatam ad repreſentationem tranſgreſſæ legis, cum præiudicio impoſſibilitatis veniæ; quæ omnia non aduertente anima imaginationi repreſentantur ob dilatatam ſpiritibus viam iuxtà dicta præcitato tertio ſuppoſito.

Timoris vniuerſalis cauſa eſt ſanguis, vt ait Villiſius in capite ſecundo de Melancholia, ob particulas ſalinas exaltatas minus inflammabiles, vndè nec in pulmonibus ſatis accenditur, neque intra cordis, & neruorum ductus flamma ſatis clara, & copioſa ardeſcit, ſed hæc flamma talis eſt, qualis externa, quæ ad venti cuiuſuis flatum reprimi, & penitus exſufflari apta eſt. Hinc cum flamma vitalis tam tenuis, & languida ſit, vt ad motum omnem nutet, & trepidet, nihil mirum, ſi patiens velut animo ſubſidente, & ſemiobruto triſtis ſemper, & meticuloſus exiſtat; dum huiuſmodi ſtatus per neruos imaginationi refertur, hæc ex perceptione debilis, & tardi motus cordis, vna cum perceptione

parui

parui caloris, timorem, & metum percipit, vnde talis ſtatus cum timore ſemper coniungitur, & quia aliquando ex imaginato contemptu, imaginatio plures ſpiritus ad neruos cordis tranſmittit, illud ad maiorem motum excitans, hinc fit in eo maior efferueſcentia ſanguinis, & in vicinis partibus, vndè ira.

Hinc patet, errores ab imaginatione conceptos partim pendere à ſanguine, & ſpiritibus, partim à præiudicijs conceptis; iſta aliam medelam non exigunt, quam à ratione. Sanguinis mala conſtitutio in ſpirituum deprauationem concurrens eſt emendanda per ea, quæ acidum oppugnant vna cum depuratione ſpirituum, per ea, quæ craſſitiem tollant, motum imprimant, & luciditatem concilient.

Quod aſſequi, quamuis difficile ob morbi contumaciam, & Ægri inobedientiam, attamen ſperandum.

Purgato ergo corpore remedijs blandis, & quæ expiationem primarum v arum reſpicient cum miſſione ſanguinis; Dulcificanda, & attenuanda Maſſa ſanguinis Succo Boraginis, Meliſſæ, & Agrimonij an. ℥. 1. cum Aqua Fumariæ, & Raphani Sylueſtris an. ℥. iij. m., & per quindecim dies in his inſiſtendum quolibet ſeptimo die tranſacto ſumendo Pilul. tartar. Quercetani ad. ℈. ij., *vel* ʒ. 1. pro natura Patientis, & habita conſideratione ad ſtipticitatem, vel lubricitatem, poſteà ſero lactis vtendum ad ℔. 1. cum ℥. ij. ß. Syrup. de pomis, tincturæ lapidis Lazuli ℈. 1. ß. per viginti dies præmittendo Bolum ex gummi Ammoniaci ʒ. ß; & Croci Martis aperientis ℈. ß, omni quinto die prædictas Pilulas reiterando, quibus ſi non cedat affectus, ad Tincturam Antimonij, vel eius Sulphur, ſecundum Villiſium præparatam, vel Techenium tamquam ad extremum dulcificatiuum ſanguinis eſt deueniendum cum aqua appropriata, vt ℞. Flor. Borag., Bugloſæ, Meliſſæ, Fumiterræ, Scolopendriæ an. m. iiij., corticum exter. aurantij nu. viij., Limonum nu. vj., Lumbric. vino albo lotorum ℥. iiij. contuſis omnibus affunde ſeri caprini ℔. iiij., Succi Pomorum ℔. ij. deſtillentur S. A. huius aquæ, ℞. ℥. iiij., Tinct. Antim. gutt. xvj., Tinct. Chalybis gutt. x., Elixir. prop. ſecundum deſcriptionem Elmontij ʒ. ij. m. continuando per xx. dies poſteà capiti prouidendum cum puluere ſequenti ℞. Margarit. præp.,

Ebo-

Eboris, Oculor. Cancri, Coral. præp. an. ʒ. 1., Cinnabris nati. pluries per ſublimationem rectif. ʒ. 1. ß., Specier. lætific. Gal., Pliriſarcoticon an. ʒ. ij. diuidantur in octo partes æquales, quarum vnam ſumat mane ante prandium, alteram ſerò poſt cœnam cum Aqua Borag., vel Ceraſ. nigror. In menſe Iulij Balneo Aquę dulcis vtatur, & ſi affectus perſeueret, Syrup. de Elleboro nigro ſecundum præparationem Quercet. omni die per tres ſeptimanas accipiat, & ſerò poſt cœnam ſumat gr. vj. Ambræ griſæ in Vini ℥. ij., optimam ſeruando victus rationem.

CONSVLTATIO XX.

De Mentis ſtupiditate cum læſione memoriæ, & virium imbecillitate.

CHirurgus temperamenti calidi, & humidi ſecundum totum, cum pituitæ ſubdominio, ætatis annorum quadraginta quinque in vini potu delinquens, ab hyemis præteritæ excedenti frigore ſecundum caput capillis denudatum adeo moleſtatum fuit, vt dolorificam ſenſationem continuò à frigore perſentiret, in vere cæpit conqueri de virium debilitate cum memoriæ læſione, ità vt aliquid agere cupiens, perueniens ad locum deſtinatum, in quo præconceptum opus eſſet agendum, ibi anceps manet, & varia voluens nihil determinat, ſemper ſtupidus, & velut cogitabundus manet cum propenſione ad ſomnum, & ſenſu præfocationis in partibus ſpiritalibus, ità vt in vno loco quietus manere non poſſit locum ſæpè mutando, etiam in conuentibus publicis, ità vt delirare iudicatum ſit, ipſe tamen fatetur locum mutare ob illum ſenſum præfocationis, à quo ſummè moleſtatur, & hanc moleſtiam alleuiari percipit per motum, quem reiterat locum ſæpè mutando; In amicorum ſocietate loquitur, ridet, iocoſa proponit.

Quamuis fixa apparens cogitatio hunc morbum melancholicum ſupponat, longè tamen ab hoc diſtare mihi perſuadet euidenter abſentia conſtitutiui melancolici affectus, qui eſt deſipientia cum timore, vel cum fixa aliqua imaginatione: Certum

eſt enim, hanc in hoc Patiente non eſſe, ſicuti nec timor, cum amet amicorum ſocietatem, & confabulationem, in quibus multa cum riſu profert, iocos, dictaque acuta, & ſolidè, & cum judicio ratiocinationi miſcet; neque de aliquo timore ſe declarat, neque huius indicium exhibet; nec veram deſipientiam, & delirium arguere debemus ex frequenti mutatione ſitus, etiam in publicis locis, & in conſpectu numeroſi concurſus Populi, cum de hoc rationem reddat, nempè quod à tali mutatione leuamen moleſtæ ſuffocationi eum opprimenti inueniat; ſicuti veræ deſipientiæ indicium tollitur ab agendi perplexitate, vbi ad locum peruenerit, in quo aliquid agendum determinauit, cum hoc à memoriæ defectu habeatur in alijs operibus, & in diſcurſu ſatis manifeſto, cum enim memoria ſpecies rerum non conſeruet, neque debito modo imaginationi, & intellectui proponat, facultates iſtæ deprauantur ratione obiecti non rectè repreſentati, vel in ſua ſpecie deficientis, vndè delirij ſpecies exhibetur, dum agere intendens aliquid, ab elabente iſtius ſpecie cogitabundus remanet nihil operans, vel ad varia deſcendit intenti, & præmeditati ſpeciem quærens, & ſi vera eſſet etiam diſipientia, adhuc tamen melancolicum delirium dici non poſſet, cum abeſſet eius verum diſtinctiuum, nempè timor, quem omninò abeſſe certum eſt, vndè certum manet non affligi hunc patientem à melancolico affectu, ſed eſſe ſimplicem mentis ſtoliditatem, cum memoriæ læſione, à qua deſipientiam quandoque pendere ex dictis patet; horumque cauſa remota eſt deprauata ſanguinis conſtitutio contracta à craſſitie ei imparti-ta ab excedente frigore præteritæ hyemis, vel condenſatione huic familiari, ſecundum antiquos, vel coagulatione ab Acido-Salſo in aere ſuperabundante, per quod acidum ſalſum principium frigoris explicant recentiores, & huiuſmodi coagulationem, & condenſationem coadiuuare valuit acidum vini generoſi in copia epoti; ab hac aciditate bilis, acrimonia, & eius ſoluendi facultate debilitata facilè ſanguis condenſatur.

Sanguinis craſſities in cerebro puris ſpiritibus locum non relinquit, ſed eis addendo particulas craſſiores, & vaporoſas excrementitias puritatem, luciditatem, & tenuitatem neceſſariam

pro integra, & inculpata ratiocinatione, & imaginatione denegant, & eiſdem particulis craſſiuſculis tarditatem in motu communicando, fixationem quamdam ſpiritus recipiunt, qua tamquam motu amiſſo ſuſpenſas ſemper tenent dictas facultates, velut in admirationis paſſione, vndè ſemper cogitabundus apparet, à confabulatione verò cum Amicis per rerum apprehenſionem excitati, & moti ſpiritus, operationes exercentur, & rectè, cum jocis, & nugis: à ſanguine coagulato ſeri copia excernitur, qua exundans cerebrum in receptione materiæ pro ſpirituum elaboratione illius fibræ laxantur, vt eam diſpoſitionem amittant receptam ab obiectis externis, vel à motu ſpirituum interno, in qua memoria reſidet, vndè illius diminutio, etiam in rebus recenter præmeditatis, dum in humidis etiam recens impreſſio facillimè obliteratur. Ob huius facultatis defectum oritur illa agendi perplexitas, & variorum indagatio ſine determinatione, ab hac ſeri exundatione ad ſomnum propenſio, impeditis ex aliqua portione poris viam ſpiritui parantibus ad neruos ſenſuum externorum principales miniſtros, quo impedimento alijs neruis motui totius inſeruientibus potito virium animalium robur eneruatur, intercepto ſpirituum animalium neceſſario agmine pro earum vigore ſuſtinendo; ad quod concurrit etiam eorumdem ſpirituum craſſities à craſſis vaporibus à ſanguine craſſo in cerebro curſum circulationis retardante eleuatis, & dictis ſpiritibus mixtis cum iſtorum craſſitie, & obfuſcatione retardatur motus ad neruos, vel per hos fit paruus, & debilis, & otioſi velut redduntur in organis ſenſuum externorum, vndè debilitas totius, & ſomnus, & hoc ſymptoma nos magis certos reddit de non exiſtentia melancoliæ, quæ coniunctas, vt plurimum habet vigilias, ob fixam in re aliqua timore plena imaginationem, vnde Areteus definiuit eſſe angorem animi in vna cogitatione fixum abſque febre, & furore.

Huius impedimenti in poris cerebri cauſa, nerui cardiaci tam cordis, quàm Pulmonum, non recipiunt debitum influxum ſpirituum ad talem motum in eis promouendum, qui ſufficiat ad expeditam ſanguinis circulationem, vndè ſanguis in maiori copia cogitur in pulmonum vaſi remanere, & preſſione

ſuf-

ſuffocationis moleſtiam illis imprimit, accedente ad huius ſymptomatis augumentum ſanguinis ſupradicta craſſitie expeditam iſtius circulationem remorante, cum coaceruatione copiæ ſanguinis in vaſis, & ſubſtantia pulmonum, per quam inducitur oppreſſio quaſi ſuffocatiua, quæ pro motu externo mitigatur addito impulſu ſanguini pro citiori, & ampliori circulatione, vndè rectus illius colligitur diſcurſus, quando de vno in alium tranſit locum, & quod pro delirio habetur; ſana eſt ratio.

Et ſuſpicio conceptæ Hypocondriacæ affectionis, tollitur cum nullum extet indicium iſtius ex eo, quod non adſint rugitus, nec flatus, nec dolores ventriculi, nec vomitus, nec inappetentia, comites inſeparabiles talis affectionis, & ſtipticitas alui non ſemper ſola melancoliam deſignat, cum multi in iuuentute ſint ſtiptici, quos nulla vexat Hypocondriaca affectio; In hoc enim Patiente ſtipticitas alui, à pituita excedenti in inteſtinis collecta, auſteritate ob acidum excedens deprauata inducitur.

Hinc patet morbum eſſe timore plenum, maiora minando præcipitia, nempè ratione propenſionis ad ſomnum, & memoriæ læſæ à nimia humiditate Apoplexiam, & prohibita libera, & integra circulatione Syncopem, quapropter non ſunt procraſtinanda auxilia, acidum ſanguinis extinguendo per alkalica, eoque ſubtiliato, & rarefacto ſuperfluam ſeroſitatem euacuando ſenſibiliter, vel inſenſibiliter, non ſolùm in ſanguine, ſed etiam in capite, quod corroborandum, vna cum eis, quæ memoriæ opitulantur.

Pro quorum executione primæ viæ mundandæ melle roſ. ſolut., vel Pil. de Agarico, poſtea Syrupo de duabus, melle roſ. ſolut. cum decoct. Meliſſæ, Borag., Capil. Veneris, Agrimonij præparandi erunt humores, qui iterum purgentur cum Pil. de Agar. ad ʒ. 1 Extrac. Elleb. ad ʒ. ß. Miſſo ſanguine prius poſt tertium Syrupum, deinde magis mundandæ prædictæ viæ Aqua Tetucij per tres dies ſumpta ad libras quinque cum vehiculo Mellis roſ. ſol. ad ℥. iij. in primo Cyato. Quibus peractis mihi præ cæteris arrideret Decoctum Ligni Sancti, Viſciquercini, & Salſæ, vna cum cicoraceis, & capitalibus, à quo ſanguinis aciditas abſumeretur, & fluxibilitas conciliaretur, &

ſimul exundans cerebri humiditas exſiccaretur ſeroſaque ſuperfluitas abſumeretur vna cum memoriæ reſtauratione, & ſanguineæ maſſæ depuratione. Quod ſi Decoctum non comprobatur, quamuis melius remedium excogitari non poſſit omnes adimplens indicationes ea ſeligenda, quæ acidum corrigunt, & ſanguinem fundunt, qualis eſt ſequens Decoctio. ℞. Agrimoniæ Chamedrios, Cariofilatæ an.m. 1. Acori ℥. 1. Ligni ſaſſafras ℈. 1. f. Decoctio S. A. in ℔. 1. ß. aquæ Boraginis facta colatura ℞. ℥. viij., ſpiritus ſalis Armoniaci gutt. viij. ſumendo ante bolum ex ſcobe chalybis minutiſſima ℈. 1. Antimonij diaph. ℈. ß. cum ʒ. ß. gummi ammoniaci in vino aromatico diſſol., & per vinginti dies in horum vſu inſiſtendum; habet Chalybs quidquid conuenit pro acidi imbibitione, quam operatur ſuo ſale, & pro ſanguinis attenuatione, quam ſulphureis particulis accelerat, & quia in præparatione aliquid ſemper, vel de Sale, vel ſulphure amittit, ideò integrum exhiberi melius iudico, quia ſuis integris viribus vtrique ſatisfacit indicationi, & omni tertio die purgandum cum ʒ. vj. Crem. tart., & gr. vj. Magiſt. Ialapæ, vel Mercurij dulcif. gr. xvj., & ſi non ceſſerit diluentibus alkalicis, quæ magis acidum imbibunt præſcribenda, vt. ℞. Salis tart., Abſynthij, Roſmarini, Maioranæ an. ℈ ß., Mercurij dulcif. gr. viij., therebent. ʒ. 1. m. f. b., quibus ſuperbibat Patiens ſequentem Aquam, ℞. Aquæ Fæniculi, Graminis an. ℥. iij. Syrupi de duabus ℥. 1., tincturæ Antimonij ʒ. ß. m., his enim non ſolum ſanguis fundetur, ſed ſuperflua ſeroſitas ad vrinæ partes euocabitur, quæ erat altera indicatio. Errhyna ex puluere Bettonicæ, Maioranæ, Ireos, & Elleboro albo conuenient ad materiam è capite deriuandam, ſicut etiam maſticatoria ex Pyrethro, & Maſtice; Si memoria his non recuperetur, ei ſuccurendum eſt cum Vino medicato, cum Saluia, Roſmarino, Lauendula, Stecados, vel cum Aqua vitæ, in qua infuſa fuerint Lignum Aloes, Macis, Cubebarum, Spicæ, Cardamomi, Galliæ muſchatæ, & Galangæ, quæ præter memoriæ reſtitutionem, bilem augendo eiuſque acrimoniam ſuſcitando omnem tollent coagulationem in ſanguine; Valet etiam ad hoc Puluis Abbatis Trithemij, ſicut & Confectio Anacardina, quæ in hoc Patiente temperamenti

ca-

calidi, & humidi, & pinguioris habitus tutò exhiberi poteſt, hiſque omnibus accedat victus ratio.

CONSVLTATIO XXI.

De dolore conuulſino gingiuarum, & partium internarum oris.

VIrgo annum agens vigeſimum temperamenti calidi, & ſicci biliosi, per æſtiuum tempus ardenti calore moleſtum aeri nocturno ſe expoſuit per totum id tempus, & in locis vbi ſpirabat aura, qua caput præcipuè feriri curabat, vbi intenſum experiebatur calorem, circà Autumnum tumores in capite apparuerunt molles tactui cedentes, & minimè doloroſi, & menſes diminutè fluxerunt, & adhuc perſeuerant diminuti paucis interpoſitis diebus omninò euanuerunt, ſtatimque oris amaritiem ſenſit, cum dolore præcipuè in gingiuis, quæ ſummè intumuerunt, & in omnibus partibus internis oris cum tali cruciatu, vt multoties deliraret, in efferoſque eiulatus erumperet, & tales dolores capiti toti correſpondebant cum maxima totius agitatione, & debilitate, Febris ſemper aderat, & macies corporis, & ſex ſunt menſes, quod his ſymptomatibus torquetur.

Corpus humanum eſſe vndique tranſpirabile, præter Hippocratis documenta, teſtantur experimenta à Sanctorio in ſua Statica adducta; & quo magis in calore temperamentum excedit, effluuia tranſpirabilia copioſiora euadunt, ità vt non liceat dubitare propoſitam patientem ratione temperamenti deſcripti prædictis abundare effluuijs bilioſis, à tempore calido æſtiuæ tempeſtatis à toto eleuatis, quæ ab auræ motu caput maximè feriente, non ſolùm ad interiora huius partis repercuſſa fuerunt, ſed etiam per pororum conſtipationem à frigore licet debil prohibita fuerunt exire, vndè ſimul conglomerata, & denſata in humorem abierunt, eo modo quo vapor nubem conſtituens, condenſatione in aquam fluit, qui inter cutis capitis interſtitia incluſus, in diuerſiſque partibus collectus vna cum humore aliunde cuti aduenienti, & in maiori copia ob ſupreſſos menſes,

impe-

impeditoque à libera circulatione per oclusionem viarum, tumores illos efficit molles, cum à ſola materia ſeroſa, ſed incraſſata penderent. Et quia dicta effluuia ſunt maximè fermentatiua, quia volatilia, in humorem, quem conſtituerunt, turgeſcentiam, & acrimoniam induxerunt cum attenuatione, vndè aperta ab hiſce qualitatibus via per partes interiores cutis ad eas oris deſcenderunt, quod demonſtrauit amarities continua oris, quæ correſpondet naturæ humoris ex concretione effluuiorum bilioſorum, fibraſque nerueas, & membranoſas harum partium mordicando dolores illos efferos induxerunt capiti correſpondentes, membranis tam cerebri, quàm neruorum in contractiones ſpaſmodicas deductis, dependenter à connexione, quam conſeruant membranæ, & nerui oris cum membranis, & neruis cerebri, immo materia illa fermentatiua his partibus impreſſa, inordinationemque in ſpiritus harum hoſpites inducens, hanc ad ſpirituum regiam ſucceſſione motus transfert, eo modo quo parua aquæ portio in lacu à ſaxo mota, conceptum motum ad magnum ſpatium extendit plures, & magnas aquæ partes mouendo, ſic ſpiritus, & nerui oris inordinatè moti in parua parte mouent illos ſuperiorum partium dicta inordinatione, & hi alios ſuperiores, & ita ſucceſſiuè talis inordinatio peruenit ad ſpiritus incolas ſubſtantiæ cerebri, qui ſua perturbatione phantaſmata peruertendo delirium cauſant, & ex vna parte conſumptis ab hac motus perturbatione ſpiritibus in conſiderabili copia, & ex altera impedito etiam libero tranſitu eorum ad neruos, partium debilitas prodijt, ſpirituum conſumptionem, vel eorum impeditam irradiationem ſequens, hic ſpirituum defectus, vel impeditus influxus maciem ſecum trahit, vel quia in ſpirituum deficientia partes concidunt, & ad minus ſpatium ſe conſtringunt illarum poroſitates, quæ à ſpirituum abundantia, ob eorum energiam, velut tumefactæ maiori ſpatio circumſcribebantur, & poroſitates anguſtæ minimam ſanguinis copiam recepiunt, quæ eſt inſufficiens ad reparandum illud, quod deperditum fuit, vndè macies, vel quia vna cum ſpiritu deficit fermenti partium, neceſſarium motiuum, & excitatiuum, qua de cauſa illarum actio nutritiua, & aſſimiliatiua ſuſpenditur cum

ma-

macie, & qui influit ſpiritus inordinationem in capite ſuſceptam retinendo, fermentum partium non mouet, ea conditione motus ad aſſimilandum nutrimentum neceſſaria, menſes ſupreſſi excrementa acria, quæ cum ſanguine menſtruo expurganda eſſent intra cruoris maſſam relinquendo, ab his acrior reddita ad nutritionis officium inhabilis fit, eadem acrimonia communicata ſpiritibus per neruos cardiacos diſcurrentibus motum cordis inordinatum, & febrilem efficit iuxtà ſententiam Borelli in libro de motu Animalium.

Hæc omnia fouentur à menſium fluxu diminuto, dum excrementa bilioſa, quæ tali beneficio euacuarentur affectis partibus demandantur: exiſtimando menſium diminutionem non fuiſſe primariam cauſam horum affectuum, ſed extrinſecam ſuperius enumeratam, aptam producere tales affectiones morboſas, prout oſtenſum fuit ex dictis.

Cauſa huius diminutionis poteſt refundi in præcedentem calorem æſtiuum, à quo deflagrata maſſa ſanguinea ad conſumptionem partium ſubtilium, pro magna parte craſſitiem contraxit, impedientem illius fluxum per vltimas vaſorum extremitates vteri, & hanc craſſitiem fouet ſpirituum conſumptio magna, à dolore facta, & ſpirituum animalium defectus, qui inſeruientes pro efferueſcentia ſanguinis neceſſaria ad menſium fluxum, illis deficientibus minuitur etiam efferueſcentia, & cum hac menſes.

In horum affectuum curatione primo purganda materia in partibus oris, & capitis collecta ſub forma ſeri bilioſi, & fermentatiui cum ſequenti Bolo; vt ♃. Extrac. rhab. ʒ. 1., Magiſt. Iallapæ gr. vj. m. f. b., deindè reliquum eſt præparandum, cum eiſque fermentum figunt, & modificant, vt ♃. Aquæ Plantag., Portul., Papau. erratici an. ℥. ij., Syrup. de Nenufare ℥. 1. ß., Salis prunellæ s. p. ʒ. 1. m., & poſt quinque Syrupos reiterandum purgans ſupraſcriptum, & in hoc tempore præparantium mittendus ſanguis ex pede, & poſt vltimum medicamentum purgans, ex Venis ſub lingua, & dum hæc aguntur, fiant collutiones oris cum ſequenti Decoctione. ♃. Ligni Santal. ℥. 1., Cornu Cerui vſti, Eboris an. ʒ. 1., Florum papaueris erratici, Nymphææ

pheæ an. m. ß. Fol. Plantag, Portulacæ, Roſ. rub. an. m. 1. bulliant in ℔. 3. aquæ, vaſe clauſo, & lento igne ad conſumptionem tertiæ partis, poſteà coletur, & de Colatura. ℞. ℔. 1. Syrup. de Papau., Roſ. ſic an. ℥. 1., Philon. perſici ʒ. 1. m., & ſæpè fiat collutio oris, & fricatio gingiuarum cum hoc Decocto. Secundo ſpirituum inordinatio ſedanda, & excrementa bilioſa magis modificanda cum refrigerantibus, quæ cauſæ etiam in temperamento calido ſitæ occurrent, in quem finem optimum erit Serum Lactis depuratum ad ℔. 1. cum ſucco Endiuiæ ℥. ij., ſpir. Salis dulcificati gutt. x., tincturæ Roſ. ℥. 1 m., præmittendo hunc Puluerem, ℞. Ligni Coryli s. p. ſuper marmore optimè læuigetur eum irrorando ſpiritu Vini, vt eius virtus ad exteriora magis trahatur, & pori eius magis aperiantur, poſteà exſic. ad vmbram de hoc ligno ſic præp., ℞. ʒ. ß., Spec. trium Santalorum ℈. 1. Diamargar. frig., pul. vngulæ Alcis, Cranij humani, Charab. præp. an. ℈. ß. m. per viginti dies in hoc inſiſtendum continuando ſupradictam ablutionem oris, & purgando cum Syrup. de Cicorea cum rhaub. ad ℥. iij. omni ſeptimo die. Tertiò caput, & neruoſæ partes corroborandæ cum Tinctura charab. ad ʒ. 1. Bezoartici Lunaris ℈. 1. in Aqua Liliorum Conuallium, & Ceraſ. nigr. an. ℥. 1. ß.; Si menſes cum diminutione ſuum continuent fluxum, adiuuandi cum Chalybe ſolum præparato, & pil. fœtid. mixto, validorum enim vſus timendus eſt, ne ſanguis ad maiorem ſeri ſegregationem diſponatur, & ne recrementi bilioſi particulas calore, & agitatione in maiori copia vniat, quod facere non poteſt vſu Chalybis, immò omnium humorum acrimonia retundetur ab hoc, & ſanguinis conſiſtentia conſeruabitur; optimum etiam iudicarem tam pro curatione, quàm pro præſeruatione vſum Caffe poſt duas horas à cibo. Diæta tandem in omnibus morbo correſpondeat.

CON-

CONSVLTATIO XXII.

De vocis diminutione.

VIr nobiliſſimus annorum ſexaginta, temperamenti calidi, & humidi, poſt tuſſim moleſtam ex calefacto capite contractam, talem in voce ſenſit læſionem, vt vix intelligatur, quod loquitur, modò nulla adeſt tuſſis, nec raucedo, ſed vocis diminutio perſeuerat.

Cum Vox naturalis, & alta ope muſculorum laryngis capiti annexorum perficiatur, ex quorum motione aer impellitur cum tali motu, qui ſit aptus altam vocem edere, qui motus debet eſſe validus, conſequenter in voce diminuta talis motus eſt debilitatus, prout in noſtro patiente, hanc verò debilitatem in fibris dictorum muſculorum agnoſcimus ex earumdem relaxatione, per quam non poſſunt ità contrahi, vt laryngem moueant validè pro aeris expulſione. Hanc relaxationem efficit deſtillatio illa à capite nimis excalefacto contracta, origo præteritæ tuſſis, dum dilabens humor, per muſculorum ſubſtantiam ſe inſinuans illorum fibras nimis laxas reddidit, vt tractionem neceſſariam pro dilatatione rimulæ ad vocem altam requiſitam efficere non valeant, vndè vix dilatata voci diminutæ, & paruæ ſolum ſufficit, & forſan continuò ad dictos muſculos materia tranſmittitur morbum conſeruans, à glandulis dictæ laryngi adiacentibus, præterquamquod fibræ muſculoſæ humore imbutæ non habent apertos aditus ad recipiendum ſpirituum vitalium, & animalium influxum pro motu voluntario exequendo ad vocis perfectionem, neque in aliam cauſam refundi poteſt, cum nulla adſit tuſſis, neque raucedo, quæ humorem denotent in ipſo laryngis capite hærentem, eius dilatationem impedientem: Neceſſe eſt, ergo hunc ſuperfluum humorem in dictis muſculis infixum exſiccare, dictaſque fibras corroborare, quod exequi poſſe non deſpero.

Purgato ergo corpore vna cum ſanguinis miſſione, Decoctum parandum ex Salſa, China, Santalis, cum Saluia, Bettonica,

Stœchade, Cicorea, Viol., & Roſis, excitando ſudorem cum ʒ. I. Cornu Cerui phil. præp. ante Decoctum exhibita, omni ſeptimo die purgandum cum Manna, vel cum Pil. de trib. ad ʒ. I. Magiſt. Ialapæ gr. vj. in hocque inſiſtendum per triginta dies, in vſuque reducenda ſunt herrina, ex Maiorana puluerizata cum Ireos, & Elleboro albo; Tempore Autumni paretur Vinum medicatum cum Santalis, & Roſmarino ad maiorem exſiccationem, & corroborationem; Gargariſma etiam poterit parari ex decoctione Ligni Sancti, Saluiæ, Meliſſæ, Lauendulæ, Cornu Cerui; in ore detineat Confectionem paratam ex Spec. Diaireos ʒ. ij., & flor. Sulph. ʒ. ß., Eſſentia meliſſæ ℈. I., quæ inſeruient pro exſiccatione humoris, Exterius in hunc finem fiat in vnctio circa guttur Oleo Vulpino Caſtorei, & Therebentina, poſteà ad impediendum, ne fluat humor ad dictos muſculos vtatur pro gargariſmate decoctione Santal., Roſ. rub., Plantag., Diamoron. addito, vel aliud paretur cum aceto, in quo bullierit vrtica ſicuti etiam in ore ſæpè poterit detinere Rotulas Diatragantis cum bolo addita Eſſentia Meliſſæ, & tinctura Charab., & huiuſmodi rotulæ parentur cum aqua limacum ſtillata. Victus ratio ſit exſiccans, & ab omni errore libera.

CONSVLTATIO XXIII.

De Vocis diuturna Raucedine.

VIr temperamenti calidi, & ſicci ſecundum totum annum trigeſimum quintum agens deſtillationi ſalſæ obnoxius à pluribus menſibus vocis raucedine correptus fuit, quæ nullis hucuſque ceſſit remedijs, ſiti frequenti, & valida moleſtatur vna cum interpolato capitis dolore, ſed intenſo.

Viſcerum ſanguificationi præſidentium naturalis excedens temperies calida omnium in hiſtoria relatorum Symptomatum radix exiſtit, ab hac enim bilis ſummè volatilis acris, & copioſa cumulatur, ſuccuſque pancreaticus pari volatilitate inſignitur, nec nouum eſt calore fixa, & ſolida volatilizari, multo magis hi duo humores ſui natura ſpiritu, & partibus volatilibus donata, quia

quia vita cum cæteris humoribus fruuntur, à prædicto calore maiorem ſuſcipient volatilitatem. Hinc duo iſti Pugiles in inteſtino duodeno congredientes ad chyli præſentiam, ſimulque mixti abſente chylo in ſalſum volatile degenerant, cum ex alkali, & Acido, prout ſunt dicti humores ſalſum reſultet, & quia ſummè volatilia hinc etiam maior eorum portio in prædictum ſalſum volatile abit, & pro acredine bilis, & aciditate ſucci pancreatici maiori, vel minori ſalſum hoc euadit, vel magis, vel minus actiuum; Cum verò in hoc Patiente bilis, & ſuccus pancreaticus ſint valde acres, ſalſum ex his reſultans erit etiam valdè actiuum, vndè chylus intra ſua penetralia hoc per mixtionem ſuſcipiens ſalſedine valdè ſenſibili coinquinabitur, ſalſo hoc volatili per omnes ſui partes ſe inſiuante, ab huius actiuitate valdè diſſolutus chylus maximè fluxibilis redditur, vndè in corde vna cum reliquo ſanguine inſignis, & excedens vtriuſque rarefactio perficitur, in qua partes alkalicæ, & acidæ craſſiores attenuatæ, & libertati donatæ ſimul congredientes efferueſcentiam augent, & vnitæ ſalſum volatile componunt, quod mixtum cum illo in chylo exiſtente ſalſedinem in toto ſanguine intenſiorem reddit, & præcipuè in ſero, cuius pori ſunt apti magis ſalina corpora recipere.

Serum in copia cumulatur à volatili hoc ſalſo maſſam ſanguineam ſummè attenuante, & velut colliquante, & hoc etiam ſalſum reddit iuxtà ſuam actiuitatem, huius ſeri magna portio à ſpirituum animalium generatione reſidua, vel ſpiritoſis, & vtilibus particulis depauperata, & ſolo ſale fæcunda per infundibulum ad palatum depluens deſtillationem efficit ſalſam, quæ per latera aſperæ arteriæ deſcendens, mucilaginoſum illum humorem, quo intus oblinitur ad vocem æqualem modulandam abradendo, inæqualitates relinquit, à quibus aer inæqualiter refractus vocis raucedinem efficit. Poteſt etiam deferri ſalſum hoc ſerum ad ſuperficiem internam prædictam tracheæ per arterias, quæ ſolent ſerum hanc mucoſitatem conſeruans in ſupradicta ſuperficie deponere, ſicuti portiunculæ eiuſdem ſeri ſalſi membranis cerebri infixæ vellicando dolorem inferunt cum magno cruciatu, hæc eadem ſeri deſtillatio ſalſa, linguam, & pala-

tum irrorando ſitim moleſtam parit, & vaſa ſaliuaria ſalſo humore repleta hoc internas oris partes perfundendo ſitim reddunt maiorem, quod contingit etiam ab inſigni, & violenta efferueſcentia ſucci Pancreatis, & bilis in inteſtino duodeno, per quam volatile ſalſum euaporans ad linguam, & palatum ſalſedine ſua ſitim auget.

Hinc viſcerum calor temperandus, bilis, & ſucci Pancreatici copia minuenda, eorumque volatilitas fixanda, & efferueſcentia moderanda.

Quod facilè aſſequemur dummodò Æger ſit obediens.

Incipiendum erga ab vniuerſali primarum viarum emundatione cum Caſſiæ ℥. 1. ß. recenter extractæ, præparando reliquos humores cum ℥ ij. Acetoſi ſimp., Salis tart. vitriol. ℈. ß. ſuperbibendo Aq. Endiuiæ ℥. vj. poſteà Caſſia replicata ad ſuccos Endiuiæ, Lactucæ, Acetoſæ deueniendum an. ℥. 1. cum Aq. Acetoſæ, & Maluarum an. ℥. ij. per ſeptem dies emiſſo ſanguine in ſecundo die horum ſuccorum ad ℥. viij. poſteà reiteretur Caſſia, & Aquæ Villenſis vſus aſſumatur per decem dies more conſueto. His maſſa ſanguinis refrigerata vna cum viſcerum intemperie calida modificata, bilis volatilitas corrigenda cum ſucco Ptiſſanæ in aqua maluarum diſſoluto additis ſpeciebus Diamargarit. frig. ad ℈ ij., & Tinct. Antimonij ℈. 1. ſumendo prius ſequentes Bolos. ℞. Specier. trium ſantalorum ℈. 1. Philonij perſici ℈. ß. Salis prunellæ ℈ 1. m., & cum ſyrup. de ſucco limon. f. b., ad hunc finem conueniunt, & efficaciſſima erunt ſulphur vitrioli deſcriptum ſuperius, Sulphur Antim. fixum, & Cinnabris eiuſdem, hæc enim vtrumque acre dulcificant. In vſu habeat Vinum granatorum acido-dulcium; Tempore caniculari Balnea aquæ dulcis exerceat, & ad tuſſim demulcendam vtatur ſucco Liquiritiæ condenſato, & Diacodio facto cum Emulſione ſem. Papaueris, ſicuti etiam lambitiuum ex mucilagine ſeminum maluarum Pſylij cum Oleo Amigd. dulc., & pauco Saccharo clarificato ad formam Iulapij, vel alterum paretur cum aqua ſtillata à limacibus à ſua caſſa exemptis, & mixta cum ſucco raparum ſub cineribus coctarum ad æqualem portionem. Victus ratio ſit refrigerans.

CON-

CONSVLTATIO XXIV.

De Aſthmate.

SEnis temperamenti calidi, & humidi cum bilis ſubdominio, ætatis annorum ſeptuagintaſex podagricus hyeme præterita correptus fuit tuſſi moleſta, in qua multum excernebat; Podagræ inſultus, inſtante vere ſenſit, ſed vna cum ſpirandi difficultate abſque ſonitu, tuſſi, & materiæ expulſione, & modò ſunt quatuor menſes, quòd difficultas prædicta perſeuerat, aliquando ità augetur, vt ſe ſuffocari ſentiat, cum maxima totius inquietudine, & rugitu in inteſtinis, & aliquali dolore, cum excretione bilioſa ſponte, vel arte excitata, reſpiratio eſt minus difficilis, ſemper tamen eſt talis, vt aperto ore reſpirare cogatur, eo enim clauſo ſuffocationem ſentit, & in quodlibet latus procumbendo maiorem difficultatem experitur.

Hanc ſpirandi difficultatem ab humore bronchia pulmonum infarciente non pendere certum eſt cum nulla tuſſis, nec ſibilus in reſpirando adſit, quæ materiæ præſentiam in pulmonibus deſignant, nec de materia in cauitate pulmonis exiſtente eſt dubitatio, quæ Hydropem pulmonum conſtituat, cum voluendo ſe de vno in alium locum nulla ſentiatur fluctuatio, nec manuum, nec pedum tumor appareat, nec in principio ſomni exacerbatur reſpirationis difficultas, quæ omnia in Hydrope pulmonis contingunt, vndè non ſine fundamento dubitari poteſt fixam eſſe in pulmonibus huius difficilis reſpirationis cauſam, conſiſtentem in organizatione eorum de nouo vitiata dependenter à fluxione craſſæ materiæ hyeme tranſacta ad eos delatæ, vel in eis per ſecretionem cumulatæ, à qua tuſſis illa moleſta, & humida; cuius portio per membranam pulmonum tranſudans, & extremitatibus earum adhærens lateralibus, ſua viſcoſitate, pleuræ contiguæ conglutinauit, vel alij parti, vt ſterno, vel diaphragmati, & ità pulmones cum eis coniunxit, & glutine in dies magis valido facto per incraſſationem, & exſiccationem à calore proprio partium ſpiritalium, ità pulmones dictis partibus col-

colligati fuerunt, vt non poſſint liberè moueri pro recipiendo aere, & pro eo expellendo, & dum non excluditur totus aer in bronchijs pulmonum exiſtens, nouus aer ingredi non poteſt, in ea quantitate liberæ reſpirationi ſufficiente, vndè huius difficultas oritur, quod probabilitatem accipit ex eo, quod in quolibet latere ſe demittat patiens maiorem ſentit difficultatem, dum pars pulmonis lateris, ſuper quod decumbit, vix mouetur, altera pars lateris oppoſiti ob adhæſionem parum mouetur, & ità ſucedente motu paruo in vtraque pulmonum parte, reſpirationem minui neceſſe eſt, vndè pulmones, vt naturali officio, & neceſſitati animali prouideant cum difficultate ſemper inſpirationis, & expiratiouis motum, eo modo, quo poſſunt, reiterant, non enim adeò nectuntur, vt moueri non poſſint aliquo motu dilatationis, & conſtrictionis.

Idcircò ſanguis placido, & leni curſu per pulmones circulans difficultatem reſpirandi nō auget, cum motus pulmonum etiam diminutus prædictæ lentæ circulationi ſufficiat, vbi verò plus ſolito ſanguis efferueſcit, cum magis celeri motu, & in maiori copia ad pulmones feratur, tunc horum motus diminutus, non eſt ſufficiens ad adiuuandam eius liberam, & expeditam circulationem per vaſa ſanguifera, vndè pro maiori portione cogitur in eis remanere, & hac ſanguinis quantitate vaſa ſupradicta turgent, & bronchia aſperæ arteriæ, quibus adhærent comprimendo coarctant, vt minorem aeris copiam recipere valeant, vndè reſpiratio difficilior, & ſuffocationis ſenſus, quapropter à motu, vel calore lecti peius ſe habet noſter patiens.

Eſt etiam probabile hanc difficilem reſpirationem haberi à vitio partium inferiorum, quandò ob bilis actiuitatem in pituitam inteſtinalem agentem, hæc attenuatur, & reſoluitur in flatus acido pituitæ (cum hæc non ſit niſi ſaliua, vel ſuccus pancreaticus incraſſatus, illa acidum occultum, hic manifeſtum continens) & ſalſo bilis impregnati, hi membranas inteſtinorum vtroque acri perterebando dolorem in iſtis efficiunt, & ad neruos pneumonicos immediatè, vel mediatè per eos ventriculi, vel meſenterij, cum eis connexionem habentes delati, ſpiritus dictorum neruorum hoſpites turbant, & conuulſionem cum contractione

in

in eos inducunt cum vniuerſali pulmonum contractione, in qua perſeuerant, donec perdurat dicta turbatio ſpirituum, ab hac contractione pulmonum, motus debilis magis impeditur, ab hoc motu magis diminuto ſanguis ſtagnare pro maiori ſui portione cogitur in eorum ſubſtantia, quam opprimendo ſuffocationem infert.

Diaphragma etiam ab huiuſmodi vaporibus impediri poteſt in ſua dilatatione, & conſtrictione, vt reſpirationis motus lædatur, & ſuffocationis ſenſus inducatur, quod magis probabile reddit hanc aſſertionem eſt reſpirationis facilitas maior; poſt bilis euacuationem, per quam ceſſat flatuum eleuatio.

Perdurat verò difficultas, præter cauſas ſupradictas, quia vltrà vapores ab efferueſcentia bilis, cum ſucco pancreatico, & illos eleuatos à pituitæ diſſolutione, adeſt æſtus in hypocondrijs, à quo ſanguis circulans per ea efferueſcit nimis, & vapores à ſe in quantitate emittit, dicto modo Diaphragma, & pulmones afficientes.

Ex quo deducitur eſſe hunc morbum pro vna parte incurabilem, cum non poſſit portio pulmonis adhærens vicinæ parti euelli, medicamentis difficulter ad hanc partem exteriorem pulmonum peruenientibus, at reſtat ſolum aliquibus extrinſecis emollientibus gluten illud humidum, & molle conſeruare, vt faciliori motu pulmo moueri poſſit, quapropter opportunum erit totam coſtarum regionem ante, & retro oleo Amygdal. dulcium, vel Vnguento pectorali ſæpè in die lenire, & veſicas aqua tepida, oleo, vel lacte plenas dictis locis lateralibus admouere, & quia partes infernæ huic ſymptomati occaſionem tribuere ex dictis oſtenſum eſt, ideò ad has dirigenda remedia, bilem, & pituitam primo euacuando cum Pilul. de Agar. ʒ. 1. Extract. rhaub. ʒ ß. cum Aqua Cinamom. reform. Pil. poſt tres horas ſumat Patiens ℔. 3. Aquæ Tetutij tepidas, poſteà per quinque dies vtatur ſequenti Syrupo ad pituitam incidendam, & bilem corrigendam. ℞. Syrup. acetoſ. ſimp. ℥. 1. ß., Aquæ Acetoſæ ℥. iij., Fæniculi ℥. ij., Salis prunellę ʒ. 1. m. in medio horum pręparantium ſanguis in parua copia mittatur, poſteà reiteretur idem purgans cum eadem Aqua Tetutij. Ad maiorem bilis emendatio-

dationem, & pituitæ attenuationem vtatur ſequenti puluere. ℞. Antim. diaph. ℈. ß., Raſuræ matris perlarum ℈. 1., oculor. Cancr. præp. ℈. ij., Salis tart. fixi ℈. 1., Rad. Ari ℈. 1. m. s. p. ſuperbibendo Aquæ Boraginis ℥. vj. cum gutt. viij. ſpirit. vitrioli dulcif., & in huiuſmodi medicamento permaneat per xx. dies, omni die Clyſtere vtendo his enim omnibus, & bilis acrimonia emendabitur, & acidum pituitæ incraſſans abſorbebitur, & per acida dulcificata pituitę craſſities tolletur, & bilis mortificabitur. Martialia tam Bilem, quàm Pituitam emendare ſimul poterunt, & præcipuè Chalybs ſubtiliter puluerizatus, & non præparatus, vt ℞. Chalybis limaturæ ſubtiliſſimæ ℈. 1., Antimonij diaph. ℈. ß., Pil agreg. ʒ. ß., cum Aqua fæniculi ref. p. quarum vſus erit per ſeptem, vel octo dies, quo tempore etiam efferueſcentia hypocondriorum moderanda, cum emulſione ſem. Melonum cum aqua florum papaueris extracta, & aſſumpta poſt horas quinque à cibo. Pro alleuatione verò difficultatis in reſpirando lambitiuum ſequens in vſu habeat. ℞. Aquæ farfaræ ℥. iij., theriacalis ℥. 1., Tincturæ Caſtor., flor. ſulphuris an. ʒ. ß., Spiritus ſalis ammoniaci ℈. ß., Syrup de liquiritia ℥. 1. m., vel ℞. Aquæ Meliſſæ, Hyſopi an ℥. 1. ß., theriacalis ℥. 1., Spiritus ſalis armoniaci cum gum. Amon. diſtil. ℈. ß., Spiritus fulig. gutt. v. Oximel. ſcili. ℥. 1. m., vel ℞. Aquæ Lumbric., Capil. ven. an. ℥. 1. ß., Fæniculi ℥. ij., Balſami ſulphuris therebintinati ʒ. 1., Pulu. Millepedum præp. ʒ. 1., Tinct. caſt. ʒ. 1., Olei ſuccini ℈. ß. Fæculæ Ari ℈. 1. Syrup. de Hybiſco ℥. 1. m. tempore difficilioris reſpirationis cochlearium integrum, vel dimidium horum lambitiuorum aſſumat lentè degluriendo, odoret etiam ſpiritum ſalis Armoniaci in vaſe anguſti orificij contentum, ſanguis etiam parcè mittatur ad motum ſanguinis conciliandum pro pulmonum ſubleuatione. Victus ratio ſit tenuis, & optimi ſucci.

CONSVLTATIO XXV.

De Aſthmate conuulſiuo.

EXcellentiſſimus, & Illuſtriſſimus N. temperamenti calidi, & ſicci ad melancolicum vergentis annorum quadraginta multis retro annis correptus fuit difficultate reſpirandi ſine ſonitu, & ſtertore, & tuſſi, & ſine vlla materiæ excretione, ſed cum Hypocondriorum, & ventris inflatione talis eſt difficultas, vt niſi recta ceruice, & in ſedili reſpirare poſſit. Hypocondriacæ affectionis affligitur moleſtia, cum ventriculi debilitate, famis pruritum nunquam ſentit, nec cibum in quantitate appetit, magna quandoque flatuum copia torquetur, cum dolore tam ventriculi, quàm inteſtinorum, ante horum expulſionem per os, languorem in ore ventriculi, & anxietatem experitur cum virium debilitate, & cum inſigni calore in regione Hypocondriorum, & in qualibet aeris mutatione ſubtilis, vel craſi eamdem patitur difficultatem.

Huiuſmodi Aſthma eſſe conuulſiuum patet ex eo, quod nullius humoris bronchia obſtruentis indicia apparent, & ſine iſtius excretione ceſſet, quapropter iudicandum eſt à neruorum pneumonicorum læſione pendere, vel ab efferueſcentia humorum, & ſucci neruei in ſubſtantia pulmonum, cum vtraque difficilem poſſit reddere reſpirationem, huiuſmodi neruorum læſionis cauſa in hypocondrijs latet, in ſanguine, & ſucco neruoſo, vt mox demonſtrabitur. Primo tamen aduertendum à debili ventriculo imperfectas prodire concoctiones, & ob fibrarum ſuarum tarditatem ad motum, eius imbecillitatem partialem conſtituentem diu in eo morari portionem maſſæ chyloſæ magis craſſæ, quæ in viſcoſum tranſit excrementum, & itâ ex duplici capite excrementa cumulantur in ventriculo pro maiori parte craſſâ, quæ à bile aſſurgente ab inteſtino duodeno ad ventriculi cauitatem ob motum iſtius deprauatum, ab irritamento excedenti bilioſo, attenuãtur, & in flatus reſoluuntur, ad quod concurrit etiam calor factus ab immoderata efferueſcentia bilis in dicto inteſtino

N exci-

excitata cum concurſu ſucci pancreatici, vt mox dicemus, cuius ope attenuatur dicta materia craſſa in flatus, qui ventriculi membranas diſtendendo, & acri qualitate bilis infecti eaſdem vellicando, dolorem inferunt, & eadem qualitate neruos oris ventriculi leni vellicatione affligendo, & vaporum craſſitie opprimendo triſtem illam languoris ſenſationem efficiunt, & anxietatem, cum eorum conuulſione, quæ cardiacis neruis per conſenſum communicata cordis motum minorem reddit, vndè ſpirituum influxus minoratur per omnes partes irrepente in has langore, à quo totius debilitas, ab hac bilis incurſione ad ventriculum appetitus debilitatur, mortificato acido eius excitatiuo.

Eadem bilis nimis actuoſa pituitam inteſtina oblinientem, vel materiam craſſam à ventriculo diu retentam, & paulatim per deſcenſum in ea delabentem, ſimili modo attenuando, flatus in eis excitat cum dolore ob dictam diſtenſionem, & irritationem, quæ maximè à Pituita inteſtinali habetur, cum acidum tam ſaliuæ, quàm ſucci pancreatici in ſe occultet, dum ad iſtis per incraſſationem generatur.

Portio chyli ſubtilior ad inteſtina deducta, à bile nimis naturaliter actuoſa attenuatur, exaltatur, & in ſui naturam aſſimilatur immoderatæ efferueſcentiæ inſtrumento ex concurſu eiuſdem bilis, & ſucci Pancreatici excitatæ, dum & hic ſummam acquirit actiuitatem ob volatilitatem à calore vniuerſali conciliatam, & acredinem maiorem. Ab hac efferueſcentia prodit calor ille inſignis in Hypocondrijs, & à Diocle in omni melancolia Hypondriaca cognitus, licet non hoc modo explicatus; ſic alteratus chylus cordi conſignatus ferè totus in bilem tranſit maiori calore, tenuitate, & actiuitate inſignitus, ex quo aduſtionem facilè patitur, & in aduſtione ſecum trahendo portionem acidi in atrabilarem materiam tranſit valdè fermentatiuam, & corroſiuam, qualem deſcripſit Hippoc., & Galenus, & à ſero nutritio abſorpta, atque diſſoluta, cum eo ad ſucci neruei elaborationem defertur huiuſmodi ſuccum deprauando ſui admixtione. Vndè pro explicanda cauſa huius ſymptomatis poſſumus non improbabiliter dicere dictum ſuccum per neruos pneumonicos fluentem portiones iſtius materiæ aduſtæ in eis ſparſim relinquere,

quæ

quæ donec paruæ exiſtunt à continua luſtratione talis ſucci attemperatæ otioſæ manent, ſed cum dictæ materiæ copia in eis fuerit congeſta, & volatilizata, tunc motu effreni concepto, in anguſtijs dictorum neruorum ſuccum nerueum contentum immoderatè exagitat, & efferueſcere facit cum neruorum contractione, ità vt Pulmones in continua dyaſtole contineantur impedito ſyſtolis motu naturali, vndè difficultas reſpirandi.

Hinc eſt, quod ad quamlibet aeris mutationem, vel ſubtilis, vel craſſi in huiuſmodi difficultatem incidit, à ſubtili enim aere ſanguinē attenuante fit maior ſeparatio ſeroſitatis ab huius maſſa, & conſequenter copioſior depoſitio ſucci neruei coinquinati in neruis reſpirationi dicatis, ob facilitatem, vel naturalem, vel à morboſa diſpoſitione contractam humorem illum ſupradictum in abundantia recipiendi, vndè etiam dicti effectus producuntur potius in his, quàm in alijs neruis. Vlterius ob facultatem, qua pollet aer ſubtiliandi, & volatilizandi, congeſtam in dictis neruis materiam per paulatinam, & interruptam depoſitionem volatilizat, & fermentatiuam reddit cum aptitudine ad efferueſcentiam, & turgeſcentiam ſpiritibus, & ſucco neruoſo neruos pneumonicos inhabitanti conciliandam.

Aer verò craſſus vtpotè multis impuritatibus ſulphureis, & nitroſis grauidus, in inſpiratione has ſocias vnit, illis à ſucco neruoſo per depoſitionem relictis in neruis pneumonicis, & hæ mixtæ ſucco neruoſo præterfluenti etiam optimo prædictas imprimunt turbationes. Similem enim puto ſuccū neruoſum ſanguini, qui ob admixtionem extranei ſummè alteratur, & efferueſcit.

Et hanc eſſe talis morbi ideam, eius ſolutio ſine aliqua ſenſibili euacuatione manifeſtat, & quamuis ſeri copia pulmonum interſtitia, & poroſitates implens, difficilem poſſit reddere reſpirationem, ſolet tamen hoc ſymptoma ab hac cauſa pendens ſolui cum euacuatione copioſæ vrinæ, vel à poris pulmonum, in bronchia tranſeunte materia, per tuſſim, quæ cum in noſtro Patiente deficiant, ab his prædictam affectionem pendere non eſt credendum, ſed à neruis, qui ſemper malè afficiuntur etiam poſita ſecunda cauſa ſatis probabili, efferueſcentia nempè humorum in ſubſtantia pulmonum, quæ pendet ab euaporationibus eleuatis

à fermentis regionis Hypocondriacæ cum exceſſu deprauatis, dum inordinatam fermentationem humorum dictæ regionis efficiunt, & eleuatis pariter ab efferueſcentia bilis, & ſucci pancreatici inordinata, per interualla excitata dependenter ab aucta acrimonia dictorum humorum, & dictæ euaporationes pulmonum ſubſtantiam ingrediendo ſanguinem, & ſuccum neruoſum efferueſcere faciunt, vndè rarefactus vterque humor turgeſcit, ex quo vaſa ſanguinis diſtenſa pulmones diſtendunt, & nerui ſucco ſuo naturali turgeſcentes contrahuntur, & ſic ex vtroque accidente pulmones in continua diſtenſione morantur cum difficultate reſpirandi, & hanc cauſam Hypocondriorum æſtus, & ventris inflatio comprobant, ſemper tamen adeſt neruorum affectio, ſicuti adeſt, poſito, quod ex immoderata efferueſcentia bilis, & ſucci pancreatici ob auctam illorum acrimoniam, vapores eleuentur, qui communicati neruis meſenterij, & iſtius plexui magno, contractiones ſpaſmodicas in eis efficiant, in quas trahunt neruos pneumonicos, & per quas pulmones in continua Dyaſtole continentur cum difficultate reſpirandi. Connexionem eſſe cum plexu dicto, & dictis neruis patet ex Villiſio in ſua Neruologia; Eundem plexum pati dictas contractiones patet ex inflatione ventris, & vtraque cauſa eadem requirit remedia.

Pro horum affectuum curatione primo Ventriculus roborandus, deterſa humorum ſaburra, qua contaminatur, & quia frigida, & humida pro contemperatione bilis, & ſucci pancreatici ſunt vſurpanda, ab his eius acidum debilitabitur magis, & fibræ relaxatione maiori afficientur, ventriculi tonum magis peruertendo, ideò huius corroborationi ſtudendum. His coniungi debent, quæ Pituitam, & humorem craſſum incidant, attenuent, & poſteà euacuent; Secundò Bilis, & ſuccus Pancreaticus corrigendus; Tertiò Maſſa ſanguinis refrigeranda, æſtus Hypocondriorum moderandus; Quartò Materia excrementitia in illius ſero collecta à pulmonibus auertenda, eam ducendo ad vias vrinę; Quintò Pulmones, ſeu potius nerui ad iſtos tendentes corroborandi, quæ non niſi longo temporis ſpatio exequi poterunt, & cum difficultate, quo ad difficilem reſpirationem ob naturalem indiſpoſitionem neruorum pneumonicorum, per quam red-

dun-

duntur apti ad colligendas impuritates ſucci neruoſi.

Quo ad primum pro euacuanda materia in ventriculo, & primis vijs reſidente. ℞. Mel. roſ ſol. ℥. iij., Mannæ ell. ℥. ij. ß., Cremor. tart. s. p. ʒ. iij. diſſol. in s. q. Aquæ Meliſſæ præparentur, poſteà cum Acetoſo. s. ℥. 1. ß., Crem. tart. vitriol. ʒ. 1., Aqua fænicul., Abſinthij an. ℥. iij. m. octauo die ab hoc digeſtiuo reiteret ſupradictum Purgans, poſteà capiat per tres dies Aquam Tetutij ad libras quinque, quæ ſola videtur ſufficere ad detergendam materiam craſſam in ventriculo, & inteſtinis collectam, addendo tamen ſupradictæ Aquæ quotidie ℥. iij. Melis roſ. ſol., quòd inſeruiet pro vehiculo. Nec Aquæ propria caliditas, vel ſalſedo eſt timenda tamquam magis irritatiua Bilis, & ſucci pancreatici, eò quia in corpore non immoratur, & ſemper in motu exiſtens debiliter in dictos humores poteſt agere, eò modo, quo ſol minus calefacit ſub illum deambulantem, quàm immotum manentem, quem maximè, & intensè calefieri experientia docet, præterquamquod citiſſimè pertranſit duodenum, in quo iſti humores colliguntur, cum in eo nullæ ſint circumuolutiones. Vlterius dato, quod humores tunc in ſuo tranſitu per dictam viam alteraret, eos etiam ſecum rapit, & educit, ex quo nulla noxa, deindè in ſerò ante cœnam per horam, dum capit aquam, accipiat hunc Puluerem. ℞. Specier. trium Santal. ℈. 1. ß., Raſuræ eboris ℈. 1., Salis Abſinthij ℈. ß. m. hoc modo ab vtroque remedio corroboratus manebit ventriculus. Inter hæc mittendus ſanguis à brachio, & hæmorroydibus.

Quo ad ſecundam intentionem vtiles erunt ſucci Boraginis, Agrimonij, & Maluarum an. ℥. 1. in iure exhibendi cum ſpiritu nitri dulcificato ℈. ß. per decem dies in his inſiſtendum, & reiterata purgatione cum ʒ. vj. Caſſiæ, & gr. vj. Magiſterij Ialapæ, ad maiora attemperantia deſcendendum, inter quæ maximè eſt efficaciæ ſequens. ℞. Salis Tartari volatilis ℈. 1., Olei Macis gutt. vj. ſimul miſceantur, & mixtura diſſoluatur in aqua Agrimoniæ, & Acetoſæ an. ℥. iij. per quindecim dies, quod ſi non erit ad manus Sal. tartari volatile, vniatur ſali Tartari fixo ſpiritus ſalis Armoniaci, & Oleum Macis per digeſtionem vnius ſeptimanæ, vel duarum in calore arenæ, & de hoc capiat ℈. 1. in prædictis Aquis, &

in

in hoc remedio continentur illæ conditiones, quas Le-Boe in remedio pro Hypocondriaca affectione requirit.

Quo ad tertium conducet pro ſanguinis refrigerio Serum Aſininum deſtillatum ad ℔. 1. cum ſpirit. Vitrioli Martis ad ℈. ß., Syrup. de cort. citri ℥. 1. per quindecim dies, ſumendo ſerò per horas duas ante cœnam ſequentem puluerem cum ℥. iiij. Aquæ Boraginis, vel Emulſione Melon. ℞. Cancr. præp. ʒ. ß., Raſuræ interioris Matriſperlæ ℈. ß., Salis prunellæ ℈. 1., Fæculæ Aronis gr. vj., Ambræ griſ. gr. ij., vel ſalis Abſinthij elixir proprietatis imbibiti ℈. ß. m., & per hæc medicamenta auertetur materia ad vias Vrinæ, quod erat quartum indicatum.

Vltimæ indicationi ſatisfaciemus ſequenti mixtura. ℞. Aquæ lumbricor., Hederæ terreſt. an. ℥. ij., tinct. ſulph., gum. amon. an. gutt. vj. m., quæ per aliquot dies eſt continuanda, vel cum Salis Succini gr. iij., Flor. ſulph. gr. vj., Extract Elenij, Ligni Viſciquercini an. ℈. ß., vel terebinthinæ q. s., & conficiantur boli quatuor capiendo duo omni mane cum Aqua lumbri. ℥ iij., Syrup. Elenij ex compoſitione Augenij ℥. 1. m.

Tempore Paroxiſmi, ſequenti vtatur Lambitiuo. ℞. Aquæ Limacum, Hederæ terreſt. an. ℥. iij. Spirit. Salis armon. cum gum. ammoniaco deſtil. ℈. 1. Tincturæ ſulphuris ℈. ß., Caſtorei ℈. 1. ß., Fæculæ Arônis ℈. 1., Syrup. de Hybiſco, Papau. errat. an. ʒ. vj. m. Lambendo ſæpè, & parum. Emulſio ſem. melon., Papauer. albi, & ſem. paſtinacæ Syluestris extracta cum aqua Boraginis, & eodem modo pro lambitiuo vſurpata addita Tinctura Caſtorei erit efficaciſſima, ad ſedandum paroxiſmum, & efferueſcentiam bilis, fermentorumque alteratorum in Hypocondrijs. His omnibus adiungatur optima victus ratio.

CONSVLTATIO XXVI.

De difficultate reſpirandi continua, & principio Hydropis.

MErcator temperamenti cachochimi ætatis annorum quinquaginta in iuuentute per interualla correptus fuit difficultate reſpirandi, ità vt non niſi recta ceruice reſpirare

poſ-

poſſet, cum tuſſi, & ſonitu materiæ in pectore, quæ paulatim excernebatur mediante tuſſi, ità vt liber euaderet, modo in ætate ſenili conſtitutus continuam habet difficultatem reſpirandi, quamuis ambulet, & ſuis incumbat negotijs, quandoque verò, & per interualla ſymptomatibus prædictis afficitur, & excreta per tuſſim materia ſimiliter miteſcunt. Ab anno cæperunt pedes intumeſcere, & crura, modo coxæ, & Venter turget cum ſenſibili aquæ exundatione, adhibita ſunt Decocta, Ius Galli antiqui, Vina medicata, ſed ſine fructu, vndè alia expoſcit, ſi arte inueniri poſſent.

Deprauata alimentorum præparatio, & ſanguificatio, habitum huius Patientis naturaliter cacochimum conſeruat, & ad ſupradicta concurrit ſymptomata, illius principium proximum ſunt naturalis bilis inertia, ſuccique pancreatici aucta aciditas, & craſſities, quæ duo chyloſam, ſed imperfectam maſſam in inteſtino duodeno debitis non perficiunt modis à natura ſancitis pro perfecta chyli elaboratione, & inutilium ſequeſtratione, deficiente vitio horum pugilium efferueſcentia neceſſaria ad volatilizandas puriores chyli partes, & ad craſſiores deponendas; notum enim eſt ſuccis herbarum, & fructuum per efferueſcentiam, & fermentationem depurationem conciliari, præcipitatione craſſarum partium inutilium, & volatilizatione craſſarum vtilium, qua facilius cum ſubtilioribus miſcentur ad perfectam vnius mixti conſtitutionem; Sic natura ad chyli perfectionem hos duos humores illi miſcere decreuit, vt tamquam fermenta inducta in chylo efferueſcentia, præcipitarentur inutiles, & à natura alienæ partes, & vtiles attenuarentur, & inter has motu eiuſdem efferueſcentiæ perfecta mixtio introduceretur, vnam chyli maſſam componens toti ſufficientem, & vtilem, & pro tali efferueſcentia bili alkalicam acrimoniam, & ſucco pancreatico aciditatem dedit natura, ex quorum congreſſu efferueſcentia neceſſario oritur, quæ vt facilior euaderet tenuitate vtrumque fluxibili inſigniuit; Vndè ex harum qualitatum deficientia in dictis humoribus, & in noſtro patiente contingente tollitur efferueſcentia ſupradicta, & chylus imperfectus generatur, quia non diſſoluuntur ad iuſtam tenuitatem particulæ iſtius à bile inerti, &

à

à ſucco pancreatico magis acido, & craſſo, nec debitè volatilizantur ex defectu requiſitæ efferueſcentiæ pendente ab vtriuſque humoris vitio, ſed ità craſſæ medio humido fluxibili emolliente per lacteas ad maſſam ſanguineam deferuntur, in qua volatilizari non poſſunt, ob diſpoſitionem deficientem, qua præparari debent ad volatilizationem in inteſtino duodeno ab efferueſcentia illorum duorum humorum, quam debilem eſſe diximus, & ſanguinis maſſa eſt inhabilis ad reddendas dictas particulas chyli craſſas volatiles, dum parum, & debiliter fermenteſcit ob condenſationem, & conſtrinctionem ſuarum particularum ab acido excedente, & fixo in ea introductam, cum conſtitutione cacochima naturali maiore, ſanguinis enim maſſa ſuas particulas craſſas, & eas chyli ſuſceptas ſola fermentatione valida naturaliter volatilizat, vndè cum deficiat fermentatio valida ob dictam conſtitutionem craſſam ſanguinis, deficit etiam huic potentia volatilizandi partes craſſas chyli, quare particulæ iſtæ contractam in ventriculo, & inteſtino duodeno craſſitiem retinent. Ab huiuſmodi ſanguinis, & chyli craſſitie ſequitur, quod ritè particulæ iſtius craſſæ non miſcentur, requiſita ad tale opus tenuiſſima earumdem particularum diminutione, & ſanguinis rarefactione, quapropter cum ſolum confundantur facilè ſecedunt, & circulando partibus, vaſiſque adhærent, præcipuè bronchijs pulmonum facta in his obſtructione prohibente liberum aeris ingreſſum vndè reſpiratio difficilis, & tuſſis, irritata parte, vel à quantitate materiæ, vel à qualitate à mora contracta, & quia ob ſupradictæ cauſæ permanentiam materia illa craſſa continuò coaceruatur, & continua eiuſdem fit ſegregatio, continua etiam adeſt difficultas reſpirandi, & tuſſis, & quia quandoque copioſus fit à maſſa ſanguinis ſeceſſus materiæ prædictæ in eiſdem pulmonum bronchijs, hinc ingraueſcit difficultas ſpirandi, & tuſſis, vel paulatim materia ibi congregatur, donec repleantur bronchia cum difficultatis reſpirandi augumento, & facilis eſt huiuſmodi congregatio ſtante continua reſpirandi difficultate, qua ſanguinis motus circularis retardatur, & ſtagnatione quadam in pulmones deponit ibi excrementa, quibus ſcatet, eo modo, quo aqua in vaſe ſtagnans aliquas deponit fæces. Ab hac ſtagnatione ſanguis

à ſua

à ſua craſi magis peruertitur, multaſque deponit ſeroſitates, quas lymphæ ductus abſorbendo ſanguineæ maſſæ reſtituunt, cum detrimento eiuſdem, cum aquoſior reddatur; & hoc vitium auget continua reſpiratio difficilis, per quã euaporationes à feruido ſanguine in pulmones eleuatæ non eiiciuntur; ſed in membranoſis interſtitijs lobulorum pulmonum exceptæ in magna copia in aquam condenſantur, quam vaſa lymphatica numeroſa per huiuſmodi interſtitia diſſeminata abſorbent; & ad ſanguinem ducunt in venas cum ſeroſæ humiditatis exceſſu, qua arteriæ repletæ abundantius per partes expandunt, vt per vaſa lymphatica non poſſit reduci ad venas, & in eis ſtagnando dictæ partes in tumorem atolluntur, prout contingit in huiuſmodi Ægro, tam in cruribus, quàm in Coxis, & in abdomine, vt exundatio ſenſibilis oſtendit.

Bilis inertia ob aquoſitatem, & terreſtreitatem poteſt pendere à naturali fermento lienis imbecilli, à quo non ità volatilizatur ſanguis, vt eius particulæ ſulphureæ aduſtæ poſſint in copia, & ritè ſegregari in Hepate, ſed ob ſanguinis craſſitiem remanent confusè cum aqueis, & terreſtribus, à quibus cum Hepar non poſſit liberare dictas partes aduſtas ſulphureas in ſui ſubſtantia ſegregantur ſimul vnitæ, vndè bilis iners ratione fermenti lienis, & etiam Hepatis cum hoc ob ſui fermenti, vel temperamenti languorem non valeat ſupplere imperfectioni fermenti lienaris dictas partes aquoſas, & terreſtres ſegregando.

Si verò intimiora penetrare licet, ſanguinem à primordio generationis cacochimum ob tale temperamentum patientis puto eſſe cauſam tam deprauatæ bilis, quàm debilitati fermenti lienis, & hepatis; hæc enim conſtant partibus, ſubtilibus, volatilibus, ſpiritoſis, & à ſimilibus à ſanguine extractis conſeruantur, cum autem à ſanguine cacochimo non poſſint ſubminiſtrari ob eius impuritatem, & craſſitiem, patet neceſſariam fermentorum deprauationem eſſe, & etiam bilis, quæ conſtans partibus ſulphureis aduſtis, & ſalſis paruas à prædicto ſanguine recipiendo ob debilem fermentationem illius deprauatur, & quæ ſegregantur alijs particulis craſſis, & terreis comixtæ bilem inertem faciunt. Succus pancreaticus à primordio generationis maximè acidus,

craſſus ob ſanguinem maximè acidum ab eodem ſuam deprauationem recepit; ſanguinem eſſe maximè acido refertum cacochimia declarat, nam illud confert ad excrementorum generationem, & eorundem ſegregationem in ſanguine prohibet, vt patet ex dictis, ab his fermentis deprauatis per ſanguinis cacochimiam, hæc pariter conſeruatur.

Intentiones His determinatis colligitur primo Pulmones ab omni humorum coinquinamento eſſe liberandos, tam per euacuantia ſenſibiliter, & inſenſibiliter, quàm per expectorantia; Secundò Maſſam ſanguinis ab excrementorum quantitate depurandam, ad naturales purgationis vias ducta, & tertio Bilis inertiam tollendam eſſe per ea, quæ acrimoniam illius augere ſint habilia, & ſucci pancreatici aciditatē, & craſſitiem corrigendā, & fermenta tam lienis, quàm hepatis exaltanda, & vltimò pulmones roborandos, & ſanguinem purificandum, & exaltandum. Difficile tamen erit his indicationibus ſatisfacere, quia malum altas egit radices, & pulmonum craſis à morbi longitudine eſt vitiata, ſanguiniſque vniuerſalis Economia deprauata cum Hydrope imminente.

Vnde Purgatione vniuerſali præmiſſa, Ius Galli veteris de nouo replicarem, in cuius ventre reponerem Ligni Saſſafras ℥. iiij. Ligni Sancti ℥. ij, Viſciquercini ℥. 1., Rad. Enulæ ℥. 1., Hirundinariæ Anagalidis aquaticæ, Dracunculi, ſummitatum Abietis. an. m. 1. præmiſſo Bolo ex Ammoniac. ℈. ij. cum Acetoſquilit diſſolut. Croci mart. aper. ℈. ß. Antim. diaphor. gr. xv. flor. ſulph. gr. x. omni ſeptimo die purgando corpus cum ʒ. ß. pilul. Tartar., vel de Ammoniaco Quercetani addito Mercurio dulcif. ad ℈. ß., & in hac methodo per triginta dies perſeuerandum, his enim remedijs primæ, & ſecundæ intentioni ſatisfiet; quod ſi poſt ſupradicta remedia pulmonum ſubſtantia adhuc non ſit libera ab humorum craſſorum inquinamento, Oximel de Peto Quercetani eſt per quindecim dies vſurpandum ad ℥. 1. cum ℥. ß. Oximel. Chalyb. Tincturæ tart. ʒ. ß. cum aquæ fæniculi ℥. iij. Ad bilem inertem excitandam pro tertia indicatione vtatur ſequenti Bolo. ℞. Specier. Diatrion. piper. ℈. ij., Diambræ ℈. 1. ß. Olei gariofil. gutt. iij., Balſami peru. gutt. v. cum Syrupo de quinq. rad. f. bol. iiij., & ſummat duo ante prandium per horam,

&

& ante cœnam, vel vtatur Spir. Vini, in quo infuſa fuerint Cinam. ℥.ß., Gariof. ʒ.ij., Corticis abietis, Ligni Saſſafras, Tamariſci, calami arom. an.ʒ.ij. Zinziberis, Piperis Long., Cardam., Granor. paradiſi, Galangæ an. ʒ.1., Nucis moſc. ℈.ij., ſuperinfundatur ſpiritus vini rectif. ad eminentiam quatuor digitorum, & ſtet in loco calido ſupra cineres calidos, donec ſpiritus vini tingatur, de hoc capiat ℥.1.ß., eum edulcorando cum paruo Iulapio ex ſaccharo clarificato mane, & ſerò ante cœnam, & prandium; hoc remedio fermenta omnium partium, & calor cordis exaltabitur acidum pancreatis, & craſſities corrigetur, & ſanguis purificabitur, & exaltationem ad conſeruanda fermenta ſuſcipiet, quod melius etiam obtinebitur, ſi ſal viperinum ad ℈.1.cum Mitrid. ʒ.ß. omni mane ſummat. Vltimò pulmonibus robur addetur cum Conſerua rad. Enulæ campanæ ad ℥.1. addito pulmon. vulp. præp. ℈.1., Flor. ſulph. ℈.ß., & cum vino medicato cum herbis capital., rad. Enulæ, Tuſſilaginis, & Botridis; quodſi in dolio prius ſulphurato ex accenſione ſulphuris in eo reponatur, maioris erit efficaciæ; & pro tumore crurum, & coxarum, fomentationes, & balnea exſiccantia, & corroborantia adhibeantur. Dieta hiſce omnibus correſpondeat.

CONSVLTATIO XXVII.

De Febre cum Hydrope Pulmonum.

VIr Nobilis aduſti temperamenti, ætatis annorum quinquaginta correptus fuit Terciana duplici continua extenſa, tranſacta quadrageſima cæpit conqueri de aliqua difficultate reſpirandi, quæ ſupra latus ſiniſtrum decumbendomagis augebatur, in dies augmentum ſumpſit huiuſmodi difficultas, & tandem, dum de vno in aliud latus ſe voluit, exundatio in pectore auditur, tuſſis adeſt ſicca, & totius corporis extenuatio inſignis.

Febrem contumacem, & Hydropem pulmonum in hoc ægrotante habemus, prima pendet ab efferueſcentia ſucci pancreatici, & bilis inordinata ob deprauatas qualitates ex obſtructione ab iſtis per moram contractas, vel in Pancreate, vel in ductu

 cho-

cholidoco; quæ efferueſcentia in ſanguinem ſerpit, dum illi miſcentur per ductum thoracicum, ex eo, quod ob malas qualitates ſunt ei extranei, fermentique naturam morbifici ſunt adepti, vndè præternaturam etiam ſanguinem fermentare valent, aucta fermentatione à conatu ipſius ſanguinis, quo nititur noxium ſibi expellere. Statis temporibus acceſſio reuertitur, dum impedimentum obſtruens data temporis determinatione ſuperatur à prædictis humoribus auxilio qualitatis prauæ conceptæ in mora ſuæ detentionis in parte obſtructa, cuius efficacia in acrimonia conſiſtit craſſum impedimentum obſtruens perterebrante, non verò eradicante, vndè remanens materia impedimenti, tranſacto humore detento, ſe reſtituit priori ſtatui ante perterebrationem, vndè nouum firmat impedimentum, quod altera vice, & determinato tempore ſuperatum renouat acceſſionem.

Ab huiuſmodi inordinata efferueſcentia ſegregata fuit copia ſeroſitatis extraneis fermentis copulata, quæ per arterias pneumonicas in cauitatem thoracis eructata Hydropem pulmonum fecit; quodſi ad vias vrinæ, vel ſudoris demandata fuiſſet, febri aliquod leuamen paraſſet; vel effluuia febrilia, cum per expirationem tota non potuerint excerni inter interſtitia lobulorum pulmonum copiosè collecta in aquam copioſam denſata fuere, cui dicta membranoſa interſtitia diſtendendo, datum fuit ea diſrumpere, aperta via collectæ aquæ, vt depluat in cauitatem pulmonum, à qua prohibita iſtorum dilatatio fit difficilis reſpiratio, & aqua ob moram ſalſam, vel aliam acrem contrahens qualitatem, tuſſim promouet membranam exteriorem pulmonum irritando.

Pro horum malorum curatione febrilis efferueſcentia quo ad poſſibile erit mitiganda, obſtructio humorum prædictorum deprauationi conferens tollenda, aquoſi humoris copia minuenda per purgationem, diureſim, vel diaphoreſim, prohibendo, ne de nouo colligatur.

Timendum autem ne hiſce indicationibus ſatisfacere poſſimus ſtante febris contumacia, & difficultate remouendi aquas à cauitate thoracis, & ſi à vaſorum ruptura ibi colliguntur, deſperandum eſt de vindicanda eadem cauitate ob aquarum inundatione.

Quo

Quo ad primam indicationem adimplendam præſtant Febrifuga, vndè laudarem puluerem corticis Perruiani more Gallico exhibitum, quod ſi ab hoc febris non tolleretur, extractum parandum ex eodem cortice, radice Gentianæ, Centauriæ min., & Camomillæ, & à capite mortuo reſiduo incinerato extrahendum ſal addendum poſteà eiſdem extractis, & de hoc exhibendum ante paroxiſmum per duas horas ad ℥. 1. cum ℈. ß. Antimonij diaphor. cum aliqua Aqua febrifuga, deſcrip. Quercetani, vel Minſicht. Febre in augmento exiſtente Diaſcordium Fracaſtorij ad ʒ. 1. cum aqua Plantaginis, & Acetoſæ exhibendu , vt efferueſcentia febrilis moderetur, tempore minoris afflictionis, in quo alterantia, & præparantia exhiberi ſolent; deobſtruentia ſubminiſtranda, quæ vrinam etiam mouere ſoleant, vt ℞. Salis tartari vitriol. ℈. 1., Croci martis aperitiui ℈. ß., Antimonij diaphor. gr. xv., pul. millepedum præp. ℈. 1. ſuperbibendo Decoctum rad. fæniculi, pentaphilon., graminis, Ireos, Cherefolij cum gutt. x. ſpiritus nitri, omni tertio die leniter purgandum corpus cum Caſſiæ ℥. ij., Magiſt. Ialappæ gr. v., ſic enim, & febrili materiæ occurremus, & aquam euacuabimus, vt reliqua poſſit abſorberi à vaſis lymphaticis, vt adnotauit Villiſius de Pectoris Hydrope. Quodſi febris ceſſerit, validiora purgantia, ex Ialappa, & Mecheocan vſurpanda cum diureticis validioribus, vt ℞. Puluer. milleped. præp. ℈. ij., Salis ſuccini gr. vj., Flor. ſalis armon. gr. vij., Sal. tartari volatil. gr. v. cum Decocto pectorali, & diuretico deſcripto à Villiſio loco citato cum Spir. therebentinæ ℈. ß., vel ℞. Membranas interiores ventriculorum Gallinarum præp. ʒ. 1., Cruoris Hirci ʒ. ß., Floris ſulph. ℈. ß., Sal. Ononidis ℈. 1., & ſi ad Diaphoreſim tendat Æger, hæc ad vſum reducenda Cornu Cerui, Bezoar., Cinnabris, Antimonij, radix Lappæ Maioris. Corroborabitur pulmo poſteà Balſamo ſulph. therebintinato ad ℈. ß. cum Aqua farfaræ. Quodſi nullis cedat remedijs, ſectio tentanda inter ſextam, & ſeptimam coſtam paulatim aqua extracta pro virium conſeruatione, victus ratio optima inſtituatur ad ſiccum vergens id circò aqua à paſtu medicata cum Salſa, Santalis, & rad. Cannæ montanæ erit vtilis.

CON-

CONSVLTATIO XXVIII.

De Hidrope Pulmonum poſt ſanguinis ſputum.

NEgotiator honeſtus, & honorandus temperamenti calidi, & humidi cum bilis miſcella, quia ad iram pronus, ad omneſque operationes promptus, ætatis annorum ſupra ſexaginta, ſed virium robore pollens à multa applicatione negotijs, & in ſcribendo ſummum calorem in capite percepit cum dolore, & grauitate, poſteà ſanguis è naribus fluxit ad lib. 15. cum nullo remediorum genere cohiberi potuerit, tandem ceſſit relicta in Patiente virium debilitate; à menſe crura cæperunt intumeſcere cum aliqua difficultate reſpirandi in ſcalarum aſcenſione, & in longa deambulatione, paulatim hæc excreuit, vt non niſi cum maxima difficultate reſpiraret in deambulatione, & tempore noctis, in quo recta ceruice ſtare cogebatur, aderat tuſſis ſicca, & febris, inualeſcere cæpit ante paucos dies.

Sicuti floridus ſanguinis ſtatus omnium partium facultates conſeruat ſuo calore, & motu temperamenta, vel fermenta illarum excitando, & ad exercitationem cum neceſſaria moderatione promouendo, & ſicuti ſua ſubſtantia ſpirituum reparationi materiam ſubminiſtrando tam eis, qui nulli modificationi ſubijciuntur, vt ſunt ſpiritus ſanguinem viuificantes, ſeu potius calorem in eo conſeruantes, quam eis, qui ab ea reguntur, & ſunt ſpiritus temperamenti, vel fermenti conſtitutionem ingredientes, & qui per ſolam modificationem ſunt operatiui talis, & determinatæ actionis, & eadem ſua ſubſtantia chylo diſpoſitiones ad ſanguinem imprimit, vel propria actiuitate in verum ſanguinem tranſmutat, cum omnibus perfectionibus huius naturæ debitis; Sic deficiens ſanguis à ſua perfectione in motu, & calore, fermenta omnium partium otiari facit, vel inertia relinquit, & ſpiritu ſanguinis diminuto eorum reparatio integra ſuſpenditur, conſequenter alimentorum fermentatio in ventriculo, & chylificatio in inteſtinis deprauatè perficiuntur, & partes inutiles ex fermentorum deprauatione non ſeparantur, vndè

rota

tota maſſa aqueis, & craſſis particulis excrementitijs plena, ferè inutilis redditur, & eo magis, hæc calamitas ei contingit cum ex fermentorum defectu, ſpiritu neceſſario, ſubtilitate, & volatilitate debita careat, vel quia ille non excitatus fuerit per rectam fermentationem, vel quia expirauerit, vt contingit in eis, qui per fermentationem deprauatam putreſcunt: ſpiritu deficiente in chylo cum volatilitate, & ſubtilitate tollitur ei potentia ad ſua munera rectè exequenda; hinc euenit, quod chylificatio mala peſſimæ ſanguificationi viam ſternat, quia hæc conditionem materiæ, circa quam verſatur, ſequitur, vndè hac mala exiſtente, mala erit ſanguificatio, & eo magis hoc ſuccedet, quando ſanguis in ſua craſi, & conſtitutione deficiens non ſolùm valet emendare vitia chyli, ſed neque vitalitatis caracterem imprimere, nec diſpoſitionibus ad perfectam hæmatoſim inſignire, vel in perfectum cruorem tranſmutare, ità vt maſſa chyli ſanguini per lacteas venas conſignata in eo hoſpites faciat partes illas aquoſas, & excrementitias craſſas, ex quibus conſtabat, & deficiens in ſanguine fermentatio naturalis eas perfecta mixtione vnire non poſſit, nec eas ſegregare ad ſui emendationem, vndè tota maſſa ſanguinis inficitur, excrementiſque turget, ſine ſpe correctionis à cordis fermento, vel ab eius calore, cum illud ob ſanguinis imperfectionem deprauatam aliorum fermentorum conditionem ſequatur.

Hæc omnia noſtro caſui applicata cauſam narratorum accidentium manifeſtant, dum à copioſo ſanguinis fluxu huius maſſa ſpirituum quantitate depauperata, inſufficiens facta eſt ad præſtanda partibus neceſſaria ſubſidia, fermenta ætate ſenili torpida excitando, & reparando, vndè chylificatio imperfecta fuit neceſſaria in hoc Patiente, quia fermentum ventriculi pænè extinctum fermentationi alimentorum nullam operam dedit propria virtute, & actiuitate, ſed ea reliquit propriæ fermentationi conſiſtenti in ſolo motu particularum alimentorum contritorum, qui motus tendens ad putredinem, eo modo, quo tenderet, ſi alimenta contrita vaſe externo imponerentur, ibique relinquerentur, efficit, vt alimenta in ferè putridum colliquamentum diſſoluantur, ità vt ſeri copiam ſuppeditent effœtam,

ſpi-

ſpiritu in colliquatione expirato, eo modò, quo alimenta contrita, & poſita in vaſe externo, in liquamen putridum abeunt minimè ſpiritoſum; & ſi ex alimentis alteratis à ventriculo modo dicto diſpoſito eliciantur partes craſſæ, hæ inutiles ob ſpirituum euaporationem remanent, & confuſæ non permixtæ cum aquoſis, & incapaces ad recipiendam aliquam perfectionem in inteſtinis à fermento bilis, & ſucci pancreatici, non ſolùm ex parte ſui ob imperfectionem in ventriculo contractam, ſed etiam ex parte mox dictorum fermentorum, à copioſo ſanguinis fluxu labefactatorum pari labe, ac illud ventriculi; quapropter chylus aquoſus, & tamquam vappa in ſanguinem per lacteas traducitur, qui in ſua virtute hæmatoſim perficiente, valde diminutus parùm aquoſam maſſam alterat, & hæc nec rectè miſcetur cæteris partibus, ex defectu etiam neceſſariæ fermentationis ſequentis ſpirituum diſſolutionem hinc ſeroſa colluuies in vaſis, & facilè ſolubilis ob mixtionis deficientiam, quæ ab arterijs in partes internas thoracis effuſa fuit in magna copia, vel quia in his partibus orificia arteriarum ſint latiora, vel impetus, quo expellitur ſanguis ibi ſit validior, hanc copiam ſeri cum abſorbere non valeant nec venæ, nec vaſa lymphatica, cauitas thoracis eam excepit, & in ipſam paulatim collecta Hydropē fecit; hinc difficultas reſpirandi ab aquæ multitudine impedita cum pulmonum motu aeris attractione, in nocte creſcens, dum vaporoſæ fuligines tunc temporis ingruente ſomno magis colliguntur, & calore lecti eleuantur, quæ grauius pulmones opprimendo, & ſpatium pulmonum motui detrahendo maiorem difficultatem reſpirationi imponunt.

Pro curatione ergo, ſeroſitas in cauitate thoracis per purgantia, diuretica, vel Diaphoretica minuenda, poſteà ſanguini ſua temperies reſtituenda, cum partium coctioni dicatarum corroboratione, ne aqua generetur, vltimo loco vaſa corroboranda. Horum conſecutio difficilis redditur ab ætate in ſenio conſtituta, à parte principali, qualis eſt ſanguis, labefactata, & ab omnibus corporis facultatibus euerſis.

Primò, ergo vel Mannâ ſoluta, vel Ialappa pulueriżata, vel eius Magiſterio pro natura Ægrotantis purgandum corpus, poſteà

præ-

præparetur materia ſequenti Apozemate. ℞. Rad. Enulæ campanæ, Tuſſilaginis, Iridis florent., Aſparag., Fæniculi an. ʒ. ij., Herb. capil. Ven., Hyſoppi, Botrys, Saxafragiæ, Milij Solis an. m. s. ſem. Bombacis, Vrticæ, Dauci an. ʒ. 1., Salſæ ℥. ß., Santal. rub. ℥. ß. Cinam. ʒ. ß, Calam aromat. ʒ. 1. ß., Nucis moſcatæ ʒ. 1., Spicæ ʒ. ß., Gran. Sambuci, Iuniperi an. ℥ ß. coquantur in aquæ Tuſſilaginis ℔. iiij. ad conſumptionem tertiæ partis, poſteà coletur, colaturæ adde Sacchari q. s., & s. a. f. Iulap., de quo capiat omni mane ℥. iiij. addendo ſpirit. tart. rectificati, & dulcificati ℈. ß., & omni tertio die purgetur corpus blando Hydragogo, vt ex ℈. ij, Ialappæ ſi vires permittent hanc quantitatem, & iteratam purgationem, in ſerò poſt cœnam ſummat cochlear vnum Aquæ vitæ, in qua infuſa fuerint Cinamom., Macis, Nux moſcata, Gariophili, Spica, Cubebæ, grana Khermes, & Iuniperi addito pauco Iulap.; his continuatis per quindecim dies ſudor promouendus, vel decoctione Milij prius decorticati, vel ſequenti Decocto. ℞. Ligni Sancti torniti ℥. iiij. Raſuræ Eboris ℥. ij, Raſuræ Cornu Cerui ℥. 1., Fumariæ, Eupatorij Meſue, Card. bened. an. m. s., Rad. Ari, Hirundinariæ, Valerianæ an. ℥. ß., Baccarum Iuniperi ℥. 1., Nucis moſcatæ ʒ. 1. macer. per 24. horas in s. q. aquarum flor. Ebuli, & Geniſtæ, & vini albi, poſtea bulliant ad tertiæ partis conſumptionem, facta colatura ſeruetur, & ſumat de hoc ℥. vj. His peractis magis vrgenti incumbendum, ſanguini nempè ſuam temperiem, calorem reſtituendo, & facultates corroborando, ad quod nos conducet ſequens puluis ℞. Pul. Viperini ℈. 1., Pul. cachec. Quercet. ſine ſaccharo ℈. 1., Trhocis Galliæ moſc. gr. viij. m. ſuperbibendo Decoct. in Iure, vel Aqua Abſynthij, Ligni Saſſafras ʒ. ß., Calami arom., Macis an. ℈. ß., Ligni Aloes ℈. 1., ſuperaddendo Elixir vitæ gutt. viij, Syrup. de Cort. citri ℥. ß. m., Corroborandi denique Pulmones vino, in quo infuſi fuerint Santali, Rad. Conſolidæ, Biſtortæ, Torment. Pyrolæ, Tuſſilaginis, Liquiritiæ, Scabioſæ, ſulphurato prius dolio, in quo conſeruandum fuerit Vinum, vel antequam ſumatur addendo aliquot guttas Olei ſulphuris. Optima tandem victus ratio ſeruetur ad ſiccum vergens.

CONSVLTATIO XXIX.

De Hydrope Pulmonum, & ſputo ſanguinis.

CHirurgus temperamenti aduſti, ætatis annorum quadraginta quinque, potui ſpiritus vini intemperanter indulgens, cæpit de inappetentia, & deſtillatione ad pectus cum tuſſi conqueri, cui ſucceſſit faciei tumor cum deprauato colore, & difficultate reſpirandi, quæ in motu ſemper augetur, itàut hic fuerit impeditus, & coactus patiens modo in lecto ſe detinere, hoc ſymptoma febris concomitata eſt, & voluendo ſe de vno latere verſus aliud in lectulo, exundatio quædam perſentitur, in hoc ſtatu dum valida tuſſi vna die angebatur ſuperuenit ſputum ſanguinis, quod ceſſauit, & vſque adhuc non apparuit.

Vnicus error externus multiplicia in narratione enumerata ſymptomata germinauit, & fouit, ab immoderato ſpiritu vini acidum ventriculi eneruatum fuit, & quaſi deſtructum, ſiue quia ſua oleoſitate acuminatas, & duras acidi particulas emollierit, & obtunderit, vt aciditatis effectum edere prohibeantur, eo modo, quo ſpiritus vini rectificatus ſupra ſpiritum vitrioli deſtillatus eius aciditatem obtundit, ſiue quia motu vehementi, & perturbato ſuarum particularum ignearum, acida corpuſcula, vel in glandulis tunicæ interioris præparata, vel in reſiduo alimentorum latitantia, ſumma agitatione quatiendo illa diſſipauerit, vel in motu deprauauerit cum alienatione à ſuo munere, hinc appetitus abolitio, obtuſo, vel fracto ſtimulo, imperfecta alimentorum fermentatio, & præparatio, fermento diſſipato. Sicut enim ſpiritus vini in moderata quantitate inertes, & otioſas acidi particulas ſuo motu excitare potens eſt cum appetitus, & chylificationis reſtitutione, ità per copiam aucta eius actione eaſdem particulas valet diſſipare, cum appetitus proſtratione, & chylificationis læſione, per quam ex alimentis in ventriculo maſſa indigeſta partim aquoſa, & partim craſſa impermixta, & vappida reſultat, ſpiritu in craſſiori parte fixato, nec ſuſcitato ab inerti fermentatione, & diſſipato eo, qui in aquoſiori parte conti-

ne-

netur clauſtro ob tenuitatem aqueæ partis reſerato. Huius concoctionis primæ errores non emendantur in inteſtino duodeno, vbi chyloſæ maſſæ fit depuratio ope bilis, & ſucci pancreatici, ex eo, quod acidum iſtius, pari cum acido ventriculi fortunæ ſubmittitur à præualente, ob copiam, ſpiritus vini actiuitate, cum eneruatione illius fermentationis, & efferueſcentiæ ex congreſſu acidi ſucci pancreatici, cum bile alkalica oriundę, inſufficientis ad volatilizandas partes puriores, & impuriores, & excrementitias ſequeſtrandas, contrà naturæ intentum, ad chyli perfectionem vtrumque exigens, quodque aſſequitur, quando aciditas ſucci pancreatici, & diſſoluens alkalica virtus bilis, ſunt in ſuo naturali robore; neceſſe eſt autem, quod deficiat in huiuſmodi Patiente dicta efferueſcentia, cum deficiat acidum pancreaticum non ſequente pugna fermentatiua, niſi ex præſentia duorum dictorum pugilium, cum ſuis viribus, ſuccus verò pancreaticus ſine acido, vel cum debili eſt pugil ſine armis, nec eſt aptus pugnam adire, ſic excrementitia materia vna cum bona, ſed vappida venas lacteas ingreſſa in ſanguinis clauſtra admittitur cum eius detrimento, dum conſpurcatur, & tota cacochima redditur tàm à ſeroſitate ſuperflua, & inutili, quàm à portione materiæ craſſiori; vtraque pars in dies paulatim augetur, dum paulatim ab excrementis admiſſis ſanguinis virtus eneruatur, & labefactatur, vt chylum ſibi miſcere nequeat, nec diſpoſitiones ad bonum ſanguinem ei imprimere, vndè in excrementa, & craſſa, & aquea abit chylus, & ſanguis etiam in ſua craſi deprauatur, ſic ſanguinis maſſa ſero præcipuè, & alijs excrementis redundans, circulatione per vaſa pulmonum, ſua laxitate facilitatem acquirit ad ſegregationem copioſi ſeri, cuius pars in bronchia aſperę arteriæ depluens tuſſim parit, altera in poris ſubſtantiæ pulmonum diffuſa eam implet, & turgere facit, membranam eam diſtendendo, qua circumueſtiuntur, veſiculaſque in ea eleuando, quarum diſruptione ſerum in cauitatem depluit continuato fluxu, à quo Hydrops, qui exundatione ſenſibili, quando de vno in aliud latus mouetur, manifeſtus euadit.

Sic à materia bronchia occupante, & ſubſtantiam pulmonum, thoraciſque cauitatem implente reſpiratio difficilis redditur, im-

 pe-

pedito aeris ingreſſu, & pulmonum motu ad liberam reſpirationem neceſſario.

Non diſſimili ratione fit tumor faciei, dum ſerum ab arterijs in interſtitia carnis, & cutis faciei eructatur, in tanta quantitate, vt ductus lymphatici totum excipere non poſſint, vndè ibi remanendo faciei tumorem gignit.

A tuſſi valida, aperta ſanguiferorum vaſorum orificia, nimiam humiditate laxata factum eſt ſputum ſanguinis cum tuſſi, quod non amplius viſum, quia ſanguis in vaſis pulmonum à transfuſa aqua vehiculo deſtitutus craſſior redditur, & per anguſta orifitia exire impotens eſt.

Febris generatur, vel à ſanguine nimis laxo, qui citò in corde efferueſcendo febrilem pulſus frequentiam imitatur, vel à vaporibus materiæ in cauitate thoracis contentę, qui à deprauatione eiuſdem materiæ fermenti extranei conditionem ſuſceperunt, cum actiuitate ad fermentandum ſanguinem præternaturam.

A naturæ horum ſymptomatum indagatione, & cauſarum dilucidatione eruuntur indicationes. Primo materiam in thoracis cauitate, pulmonum ſubſtantia, & bronchijs contentam minorandi purgantibus, & diaphoreticis, ſecundò Cacochimiæ vniuerſali incumbendi, totam maſſam ſanguinis mundandi. Tertiò acidum ventriculi, & Pancreatis remittendi, quartò Pulmones corroborandi.

Quibus indicationibus adimplendis maximã ponunt difficultatem multiplicia ſymptomata, & ex ſui natura contumacia, & periculi plena, attamen ſi Patientem integræ ſanitati reſtituere non erit conceſſum, ſperare poſſumus ſymptomata aliquo modo infringere, vt longiorem vitam remediorum efficacia obtineat.

Minorabitur ergo materia tam in cauitate pulmonum, quàm in venis contenta primo cum Pil. Alephanginis ʒ. 1., Magiſt. Ialappæ gr. vij., vel cum Potione magiſtrali ex Manna ℥. vj., poſteà ad Diaphore. deſcendendum Decocto Ligni Sancti, Salſæ, & Viſciquercini per quindecim dies, exhibendo cum decocto ʒ. 1. Cornu Cerui philoſ. præp. excitando ſudorem, ſi opus erit aliquo facili modo, vt cum pane ex furno recenter extracto, & omni quinto die purgans Hydragogum replicandum, vt ʒ. 1. Ialappæ,

vel

vel ʒ. 1. Pil. Alephang. cum granis duobus Elaterij; poſteà decocto Galli veteris reliquiæ conſumandæ; parabitur autem reponendo in eius ventre Ligni Saſſafras ℥. 1., Sancti ℥. 1. ß., Rad. Enulæ, Ireos, Galangæ an. ʒ. 1 herb. roſmarin., Maiorane, Menthę, Calamintæ, Pulegij an. m. s. Quinq. rad. aper. an. ʒ. ij. Decoctio fiat in s. q. aquæ donec caro ab oſſibus ſeparetur de huius decocto ℞ ℥. vj., Tartari Chalyb. ʒ. 1., & huic præmittatur Bolus ex therebentina ʒ. 1., Ammoniaco ʒ. ß. diſſoluto cum vino maluatico, addendo ſpiritus ſalis armoniaci ad gutt. vj., & per hoc cacochimiæ paulatim prouidebimus, & materiam ad vrinam ducemus. Omni quinto die pariter purgans aſſumendum paratum ex Pil. tartareis Quercet. ad ʒ. ß. Magiſt. Ialappæ gr. iiij., ſic enim & ſanguini, & excrementis in cauitate thoracis contentis prouidebimus per quindecim dies continuando; tandem cacochimiæ magis prouidebimus cum Pul. cachetico Quercet. ad ʒ. 1. addito Bezoarti. mine. ℈. ß., & Cinnab. Antim. opt. ſublim. ℈. 1. cum aqua Pulegij, & fæniculi, vel Eupatorij, & Agrimoniæ; acidum ventriculi eſt corroborandum, & augendum omni mane per mediam horam ante cibum aſſumendo ſequentem puluerem ℞. Cræm. tart. ℈. 1., Salis tart. vitriol. ℈. ß., Vitrioli martis ℈. ß., Sachari cand. ʒ. ß., vel ℞. Aquæ Portulacæ ℥. 1., Aquæ cinamomi ʒ. ij., Spirit. ſalis q. s. ad gratam aciditatem. Pulmones corroborari poterunt cum conſerua florum anthos, & Beton. an. ℥. ß. addita tinct. Antim., & Sulphur. ad ℈. 1. pro qualibet vice, & ſummat ſerò poſt cœnam. Victus ratio ſit exſiccans, & ab aſſiſtentis Medici prouidentia moderetur.

CONSVLTATIO XXX.

De Tuſſi, obſtructione Hepatis, & febre continua.

Comitiſſa, non minus nobilitate generis, quàm animi qualitatibus excellens, temperamenti calidi, & humidi, cum bilis ſubdominio, habitus pinguis, ætatis annorum vigintiſex omni anno per aliquod tempus à tuſſi corripitur, anno præterito cum in primis grauidationis menſibus exiſteret à febre lenta,

vna

vna cum tuſſi correpta fuit, quæ elapſo anno adhuc perdurant, in principio tuſſis, aliqua ſputa ſanguine tincta apparuerunt, ſed eodem tempore mucus naſi ſanguineus apparuit, ſputa cum facilitate excernit mediocris conſiſtentiæ, & alba, præter ea, quæ tempore matutino ſomno excuſſo reddit, nam tincta ſunt humore purulento, ſed cum conſiſtentia, tuſſis aliquando per diem intermittit, modo febris à cibo exacerbatur ſine ſigno, eſt continua cum diminutione pinguedinis, obſtructio adeſt circa Hepar, menſes quandoque rectè fluunt, quandoque deficiunt.

Humidum temperamentum dicimus, quod humores ſeroſos, & pituitoſos ſupra mediocritatem humanæ naturæ conuenientem in corpore colligit, quare propoſitam patientem humido temperamento donatam prædictis humoribus ſcatere ſine dubio poſſumus aſſerere, & in confirmatione huius erit tuſſis omni anno patientem moleſtans, ex tranſmiſſione ſeroſi humoris in maſſa ſanguinea cumulati ad bronchia pulmonum, qua natura ſtuduit ſanguinem exonerare ab eius copia, pro conſeruatione ſuæ integritatis, viæ tranſmiſſionis ad pulmones non fuerunt caput, & aſpera arteria, vt communiter ab antiquis ſtabilitum fuit, ſed arteriæ bronchiales, quæ ſanguinem deferendo ad dicta bronchia, & membranam illorum internam in eorum cauitate depoſuerunt plus ſeri, quàm conueniat ad eam mucoſitatem conſeruandam, qua obliniuntur ex naturæ artificio, & ſagacitate, vt membranæ munimentum paretur ad reprimenda aeris inclementis irritamenta, à quibus ſine tali munimento irritata in continuos tuſſis motus impelleretur, cum maximo animalis incommodo, & ſanguificationis detrimento, iuxtà ſententiam ſaniorum anotomicorum exiſtimantium pulmones ſuo motu ordinato mixtionem chyli cum ſanguine promouentes cooperare ad ſanguificationis opus.

Serum in copia exceptum à bronchijs, cum ſemper aliquid mordacitatis habeat a ſale in eo diſſoluto, membranam dictam bronchia inueſtientem irritando, tuſſim excitat contractis à vellicatione fibris membranoſis pro noxij expulſione, cur vero ad pulmones potius, quam ad aliam partem transferatur copia dictæ ſeroſitatis, id tribuendum, & ſeroſitati, quæ ex aliqua cauſa

à ſan-

à ſanguine diſgregatur, & orificijs vaſorum pulmonum, quæ magis ampla, quam in alijs partibus maiorem humoris dicti copiam in eos deponunt, vel pulmonum poroſitatibus dilataris, quæ humorem transfuſum in ſe retinere valent, certum eſt aliquam adeſſe diſpoſitionem in parte per quam humorum copia, & recipitur, & detinetur.

Grauida facta Patiens, ſeroſum, & pituitoſum humorem in maſſa ſanguinea ex menſium retentione magis cumulauit, pro cuius expulſione conſuetas pulmonum vias tenuit natura, vndè tuſſis modo ſuperius explicato, ſputa ſanguinolenta apparuerunt, vel quia ſerum ab arterijs eiectum aliqua ſanguinis filamenta ſecum traxit, vel à capite per infundibulum aperto capillari vaſe deſcendendo ſputo ſe immiſcuit, quod reddit probabile tinctura ſanguinis muccum narium eodem tempore tingens, quocumque modo factum fuerit, Phthyſis ſuſpicio tollitur meo iuditio contra ſententiam eorum aſſerentium vulcus in ſubſtantia pulmonum factum eſſe, & in meæ ſententiæ comprobationem faciunt ſputa alba concocta, & à pure aliena, quodſi ea, quæ poſt ſomnum expelluntur purulento colore tincta videntur, id ex mora quam trahunt contingere credendum, ſed quod magis concludit in comprobationem meæ ſententiæ eſt, quod per diem integrum aliquando nihil excernit.

Pars ſeroſior humorum hoc modo fuit expulſa per viam ſupradictam ad pulmones, & remanſit craſſior in ſanguine viſcoſitatem aliquam ei tribuens, qua ſeri mixtio cum alijs particulis redditur difficilior, & eius ſegregatio facilior, portio eiuſdem materiæ depoſitata fuit in hepate, & præcipuè in gibba eius parte, vbi poroſitates occupando fluenti ſanguini remora fit ſua quantitate, à qua cum ſanguine ſtagnante tumor eleuatur, qui ad tactum ſentitur cum dolore ipſius Patientis loco etiam leniter compreſſo, in alia etiam parte Meſenterij potuit craſſus humor vaſorum obſtructionem efficere, quæ fuit cauſa febris modo multoties explicato, cum hæc exacerbationes manifeſtas cum frigore habuerit, & ab hac cauſa pendet etiam, quæ de præſenti habet ſine prædicto frigore, quod non ſuccedit, dum vapores craſſi à minera febrili non eleuantur, qui cor tendentes expanſio-

ſionem caloris iſtius, & ſanguinis impediant, cum refrigerio maſſæ ſanguineæ magis ſenſibili in extremis partibus, ſicuti prius eleuabantur, cum prædicto refrigerij effectu, & quamuis augmentum febris poſt cibum anſam dederit alicui talem febrem hæcticam manifeſtam denominandi, contrarium mihi tamen perſuadet, & omnem talis febris ſuſpicionem tollit pulſus, qui eſt eleuatus, & mollis, & in ſua frequentia æqualis, cui adiungitur pro maiori corroboratione, quod color cutis eſt ſimilis ei, quem in ſanitate perfecta habebat, labia ſunt optimè colorata, vires reſpectu longitudinis morbi annum excedentis ſunt conſtantes, genæ non concidunt, quamuis carnoſæ, & ſoliditatem carnis retinent, nec pulſus alteratio à cibo eſt ſemper certum hæcticæ ſignum, & præcipuè cum calor non coniugatur mordax, à quo prædicta patiens libera euadit, immò quandoque calor de nocte tantummodò augetur. Dictæ verò alterationis cauſam eſſe puto bilem, quæ ob Hepatis tumorem non tota ſecernitur in hepate, & remanens, mixta ſanguini hunc viſcoſitate ſupradicta affectum aliquo modo attenuat, & magis inflamabilem extenſæque rarefactionis capacem reddit, prout ſunt omnia viſcoſa attenuata ſine viſcoſitatis deperditione, vt continuam, & longam pulſus alterationem febrilem efficere ſit potens, ob facilitatem ad efferueſcendum, & rareſcendum, & ad continuandum in his ob conceptam viſcoſitatem, & quia à ſpiritoſis, & calidis alimentorum particulis maſſam ſanguineam ingredientibus, bilis actiuitas augetur, & ſanguinis diſpoſitio ad efferueſcendum magis vigoratur, ideò efferueſcẽtia iſtius augetur à cibo.

Hæc ſanguinis rarefactio eſt poſteà cauſa, vt ſerum in copia ſemper exundet, & in pulmonum bronchijs depoſitetur cum fomento tuſſis continuæ.

Pro curatione horum affectuum patet ſeroſam materiam eſſe minorandam, & exſiccandam, ſanguinis conſtitutionem viſcoſam eſſe corrigendam, obſtructiones Hepatis tollendas, vt bili ſua naturalis pateat via, & pulmones Heparque corroborandos, & quamuis ſerum, & pituita craſſa fuerint horum morborum cauſa primaria, curationem ab his primo auſpicandam eſſe non cenſeo, cum exſiccantibus obſtructiones fieri poſſint contumacio-

res, & ſic impedito bilis motu eaque intra ſanguinis clauſtra reſerata efferueſcentia præternaturalis fomentum accipiet, & forſan etiam ſanguini viſcoſitas maior conciliabitur; E contrà verò ablatis obſtructionibus, bilique via parata ad ſua vaſa efferueſcentia in ſanguine ſedabitur, & deobſtruentibus ſanguinis craſſities emendabitur, & perfectior ſuccedet mixtio particularum ſanguinis, & præcipuè ſeroſarum, quæ à viſcoſitate illius arcebantur à mixtione perfecta cum alijs, & exſiccantia tunc ſine alio detrimento reliquum ſeroſitatis abſumendo, ſanguinique debitam conſiſtentiam conciliando omnem adimplebunt paginam, & ſic in morborum curatione patet quandoque à productis incipiendam eſſe curationem.

His indicationibus ſatisfieri poſſe, parum ſpero, cum morbus altas iecerit radices ob temporis diuturnitatem, & partes nobiles ſint affectæ, ſuſpicandumque ſit pulmonum ſubſtantiam, etiamſi vlcere non affectam, ex diuturnitate tamen excrementitij humoris laxitatem contraxiſſe, ſuis functionibus incommodam, & forſan irreparabilem, vel eorum fermentum eſſe adeò alteratum, vt in integrum reſtitui non poſſit, remedijs tamen tentanda eſt curatio.

Et quia iam præparatoria vniuerſalis purgatio eſt completa deobſtruentia proponam ℞ Cryſtal.tart., Salis Abſinthij an. ℥. *i*. In marmore cum piſtillo ſimili terantur, & læuigentur ſenſim inſtillando ſpiritum vitrioli rectificatum, donec huius ʒ. ij. imbiberint, deinde ℞. Santal. rub., Rhaub. el.an.℥. i. terantur eodem modo ſupra marmore imbibendo paulatim ſpiritu vini rectificato, donec fiant inſtar paſtæ, quæ ad aerem in vmbra ſiccanda, iterumque ſupra marmore læuiganda, & ſpiritu vini imbuenda, donec in prima, & ſecunda læuigatione imbiberit ſpiritus vini ℥. iiij. ſiccanda iterum in aere vmbroſo poſteà tartarum, & Santali iterum læuiganda ſimul, & miſcenda addendo Antimonij Diaph. ʒ. iiij., Croci martis aperit. ʒ. v., Spiritus ſalis armoniaci ʒ. i. mixtis omnibus, & ſubtilimè læuigatis ſiccentur in vmbra, & ſeruentur; De hoc puluere ſummat ʒ. i. omni mane in aqua Agrimoniæ, & Abſinthij an. ℥ ij. omni tertio die pil. Melangog. an ʒ. ß. purgetur per menſem in huiuſmodi medicamenti vſu

perſeuerabit, poſteà ad Decoctum exſiccans deueniemus ex ſola Salſa, quæ tumores ſolet etiam emollire, vndè in obſtructionibus videtur magis tuta, quam cætera exſiccantia, vt ℞. Salſæ el. ℥. iiij. præp. s. a. infundatur in ℔. vj. aquæ fontis per diem naturalem poſteà bulliat clauſo vaſe, in quo ſuſpendatur nodulus continens Antimonij craſſo modo contuſi; Pumicis an. ℥. iij. ebullitio continuetur lento igne, donec conſumpta ſit tertia pars aquæ, in fine ebullitionis adde Fol. Botrydis, Tuſſilaginis, Hyſopi an. m. 1. poſteà coletur, & de colatura accipiat omni mane ℥. viij. & in ſerò ℥. vj. præmittendo Bolum ex Terebentina ℈. ij. & oculorum Cancri ʒ. ß. ad vrinam ciendam, vt facilius ſeroſa colluuies abſumatur per quadraginta dies in hoc inſiſtendum Decocto, & vltimo loco pro ſanguinis correctione, & maciei ad quam videtur tendere reparatione lac aſininum exhibendũ per quadraginta dies. pro corroborandis pulmonibus, mire præſtant vulneraria ex ſententia Helmontij, inter quæ enumeratur conſolida vtraque, tormentilla, Biſtorta, Rhaponticum, Taraxacum, flores tilliæ præſtatiſſimum tamen remedium iudicarem ſanguinem Simphyti à Quercetano deſcriptum cum floribus ſulphuris, & exhibitum cum aqua florum tilliæ. Victus ratio iuxtà medicamentorum conditionem moderetur.

CONSVLTATIO XXXI.

De Pleuritide.

VIr temperamenti melancolici aduſti, ætatis annorum triginta quinque tranſacta hyeme maximè rigida, & inſtante vere cæpit conqueri de dolore ſub mamma dextra ſequenti die correptus fuit febre cum dolore, & rigore, dolor auctus fuit cum magna tuſſi ſicca, & cum reſpirandi difficultate, febris non eſt valdè intenſa, nec calor intenſus, pulſus paruus, & veluti concentratus, vires animales conſtant; Miſſus fuit in principio ſanguis, in cuius ſuperficie apparuit gelatina alba ad duos digitos, ſputa adhuc non apparent, quamuis tuſſis ſit ferè continua, & violenta, vrinæ ſunt ferè aqueæ, quid agendũ ſit quæritur.

Coa-

Coagulationis ſigna ex relata Hiſtoria licet colligere non ſolùm à parte affecta dolore, qui pendet ab inflammatione membranæ pleuræ, cuius cauſa eſt humor craſſus, & coagulatus circulationem ſanguinis in dicta parte impediens, ex quo cogitur hic ſtagnare, & more ſtagnantis aquæ concepta putredine febrem accendit, putridis vaporibus fermentatiuis maſſæ ſanguineæ communicatis, & idem humor membranam diſtendendo, vel tumore, vel ſui rarefactione à putredine conciliata dolorem infert, quem calidum putredinale per mixtionem ſalinarum particularum acre magis redditum fouere, & augere poteſt, effluuia huiuſmodi calida, acria à pleura ad pulmones tranſpirantia, & membranam eorum, & neruos pneumonicos, & lobulos, atque interſtitia membranoſa irritantia, tuſſim ſiccam efficiunt, & humor inflammationem pariens per putredinem adhuc non completam, cum ſua craſſitie remanet, vt non poſſit à poris pleuræ in pulmones tranſudare, prout neceſſarium eſt pro talis humoris expulſione cum tuſſi humida, & morbi curatione.

Coagulationis ſigna in tota maſſa ſanguinis apparent ex pulſu paruo, & concentrato, ex gelatina in ſuperficie ſanguinis extracti apparente, ex calore miti, & ex vrina aquea, & tenui, nam coagulatus ſanguis in corde parum rarefit, vndè arteria parum dilatatur cum pulſu paruo, ex parua rarefactione ſpiritus calidi in moderata ſolum quantitate ſecernuntur, vndè moderatus calor, & à ſtricta vnione partium à coagulatione facta niſi ſubtilior, & aquoſa ſubſtantia per efferueſcentiam ſegregatur, vndè vrinæ aqueæ, nec tinctæ.

Huius coagulationis cauſa eſt Acidum naturale in tali Patiente ſuperabundans, ratione temperamenti melancolici, à quo maſſa ſanguinis condenſatur, & craſſa redditur, quod acidum auctum fuit à tranſacta hyeme, & aduentante vere à calore exaltatum partes ſulphureas ſanguinis compreſſit, & fixauit vna cum condenſatione maſſæ ſanguineæ, cuius portio in venis pleuræ obſtructionem pariens Pleuritidem effecit.

Pro curatione itaque perfecta, coagulatio non ſolùm in parte particulari auferenda, ſed etiam in maſſa ſanguinea, dolor ſedandus, additis eis, quæ à proprietate Pleuritidi occurrunt, &

quæ expectorationem adiuuant, quibus omnibus febri etiam prouiſum erit.

Quibus ſatisfacere non erit facile cum ſanguinis vniuerſalis coagulatio, diſſolutionem totalem eius diſponat, vel in parte magis principali inflammationi cauſam dare poſſit.

Ad nouam ergo ſanguinis detractionem accederem, vt ab aere ingrediente nouo, ſanguis magis volatilizaretur, & eius nitroſis particulis magis accenderetur, cum coagulationis reſſolutione, poſt ſanguinis miſſionem ſequenti puluere ad ℨ. 1. contra Pleuritidem ſpecifico, & experto vtatur ℞. aniſor., ariſtolochiæ lung. rotundæ, baccarum lauri, boli armenæ orient., biſtortæ, Croci, Ditami albi, Gentianæ, Maſticis, Pirhatri, Rhaubarbari rapont., terræ ſigil., Tormentillæ an. ℥. ß. s. puluerizentur, ſummenda erit ſupradicta quantitas, vel in iure, vel in aqua pectorali, & etiam poſt vigintiquatuor horas reiteranda, & ante quartam diem eſt maioris efficaciæ, quodſi huic non cedat Diaphoreticum huiuſmodi inſtituerem, quo ſanguinis conſiſtentia etiam emendabitur. ℞. Cornu Cerui præp. ℨ. 1., Bezoartici min. ℈. 1. m., ſuperbibat aquæ card. bened. ℥. iij., Scorzoneræ ℥. ij., Flor. Papau. errat. ℥. iij., Theriacalis Petri Salis ℥. 1., & ſi ſudor non proliciatur, ſequenti die, vel idem reiterarẽ, vel ℨ. 1., Cinnabri Antimonij exhiberem cum aqua ſupradicta addendo ſpirit. Salis Armoniaci, vel Cornu Cerui gutt. x., vel ℨ. ij pul. radicis Lappæ Maior. cum ſupradictis aquis, quæ vltrà quod ſudorem mouet, eſt ſpecificum pro Pleuritide, pro continuo lambitiuo, à quo ſudor poterit adiuuari vtatur ſequenti. ℞. Aquæ fæniculi, Pulegij, Card benedicti an. ℥. ij., Theriacalis ℥. 1., Salis roſmarini, Saluiæ an. ℈. ij., Tinct. antim. ℨ. 1., Spirit. Salis armon ℈. 1., Syrup. Pap. errat. ℥. 1. ß. m. Ante cibum per mediam horam hoc Puluere vtatur. ℞. Oculor. Cancr. præp., Mandib. lucij præp. an. ℨ. ß., Antim. diaph. gr. xv. m. cum aqua papau. errat., & Totius citri an. ℥. 1. Alterantia pro ſyrupo ſint ex Taraxaco, Eryſimo, Carduo ben., & Cycorea ſylueſtri, præmittendo bolum ex ℈. ij., Diaſcordij cum gutt. vj., ſpirit. Cornu Cerui. Hæc volatilia non ſunt timenda ratione febris, quia ſtante ſanguinis coagulatione, & febre ſymptomatica ſunt propria, & tuta, externè applicetur ſe-

ſequens Emplaſtrum. ℞. Vng. de althea ℥. ij., Pingued. galinæ, Anatis an. ℥. 1., Theriacæ Diateſſaron ℥. ß., Salis nitri, Sulphuris s. p. an. ℨ. 1., cum oleo de lateribus, & vulpino q. s. f. lenimentum, & ſi prius illiniatur pars cum ſpiritu vini aromatizato cum nuce muſcata, gArioph., & Cinamom. erit efficacior, nec expaueſcenda hæc calida in inflãmatione, nam motum ſanguini ſtagnanti reſtituunt, acidum illud ſanguinis coagulans deſtruendo. Expertum tamen habeo ſequens ceratum in omni Pleuritide. ℞. Duas partes Picis grecæ, & vnam Picis naualis, diſſoluantur ſimul lento igne, & fiat Ceratum, quod diſtendatur ſupra panum lineum, & parti applicetur facta prius fomentatione cum dicta aqua vitæ, lambitiua adhibeantur pro expectoranda materia pulmonibus communicata ex ſyrupo de Violis, Papau. errat., & liquiritia cum Aquis Farf., Violar., & flor. pap. errat. Victus ratio ſit tenuis.

CONSVLTATIO XXXII.

De Pleuritide.

IVuenis temperamenti calidi, & humidi, annorum triginta, in hoc vere per integrum diem flante Auſtro equitauit, & cum celeritate, & in huiuſmodi exercitio ſudauit, & pluuia per aliquod ſpatium itineris madefactus, domui reſtitutus, ſiti, & languore moleſtatus vinum generoſum copiosè ebibit, altero die laſſitudinem doloroſam totius corporis perſenſit, vna cum tenui frequenti, & copioſo ſputo, quæ poſtridie magis aucta, vna cum febre, quæ valdè eum afflixit, in ipſo ferè febris inſultu dolorem circa ſpatulam perſenſit, qui difficilem reddebat reſpirationem, & poſteà ſub mamma ſiniſtra ſe firmauit, cum magno cruciatu, & præcipuè cum in oppoſitum latus ſe voluit, in quo requieſcere non poteſt, febris parum caloris præſefert, pulſus eſt paruus, & debilis, vrinæ ſunt turbatæ, vires proſtratæ in primis morbi diebus, poſt quartam ſputa ceſſauere, & quæ apparent fuſci ſunt coloris ſãguis miſſus à vena erat ſine coagulatione.

Maſſæ ſanguineæ diſſolutionem in hoc Patiente eueniſſe ipſius

ipſius ſangninis emiſſi conditio docet, & copioſus deſtillationis fluxus ſubitò factus, qui copioſam ſeri diſgregationem, & vltimam pro diſſolutione cruoris diſpoſitionem oſtendit, ſicut præceps virium lapſus ſpirituum diſſipationem, diſſolutionis ſanguinis ſequacem deſſigna, pulſus paruus, & debilis pendet ab amiſſa ſanguinis naturali viſcoſitate, qua rarefactionis incapax redditur in cordis ventriculis, & conſequenter impotens ad arteriam cum impetu dilatandam, in quo pulſus magni, & robuſti natura conſiſtit, & ſolum valet arteriam debiliter, & parum mouere, vndè pulſus paruus. Viſcoſitatis dictæ defectus diſſolutionem neceſſario infert in ſanguine, prohibenter etiam ſpirituum elaborationem, & ſegregationem, quæ per ſolam rarefactionem moderatam ſanguinis operatur, vndè hac ad extremum paruitatis gradum ducta ex neceſſitate ſequitur ſpirituum elaboratio, & ſegregatio imbecillis, & parua fundamentum alterum pulſus languoris, & paruitatis cum arteria parum eleuetur in pulſu paruo, quia deficit in corde, & ſanguine impetus ad vim faciendam arteriæ, & impetus talis deficit, quia ſpiritus paruus eſt.

Hac viſcoſitate naturali, & craſſitie ſanguinis deſtructa per diſſolutionem ſpiritus vinculo deſtitutus euolat, relicta virium proſtratione, non ſolùm in inſtrumentis animalibus, ſed etiam in naturalibus, & vitalibus, hinc vrinæ turbatæ neceſſitas, dum partes craſſiores à cæteris diſſolutæ ſerò confunduntur turbationem huic inferentes. Ab huiuſmodi diſſolutione copioſa ſeri in cerebrum depoſitio, cuius ſuperflua portio quantitate etiam excedens per ordinaria emunctoria ad palatum depluens ad aſperam arteriam, & per hanc ad pulmones delata, acrimonia, qua à ſalibus maſſæ ſanguineæ diſſolutis donatur tuſſim excitat, & portio eiuſdem ſeri ſubtiliori portioni ſanguinis, & materiæ craſſioris confuſæ ad vaſa minora pleuræ delata portione craſſioris humoris, partis obſtructionem parit, quæ nouo ſanguini per circulationem aduenienti impedimentum ponendo, cogit ſtagnare, & pars in tumorem eleuatur à quantitate ſtagnantis ſanguinis, qui putredinis ſpecie concepta calore igneo accenditur cum generatione inflammationis, quæ dicitur Pleuritis, vndè ob ſolutionem continui dolor, ferociam accipiens ab

hu-

humore acri ſalinis particulis mixto, & in putredine ſtagnantes humores exaltati putridis vaporibus fermentum præternaturale addunt ſanguini, vndè febris, quæ ob diſſolutionem eiuſdem, etiam adeſſet non exiſtente inflammatione, ex eo quod ob ſui tenuitatem, citatiorem, & frequentiorem ſuſcipit in corde efferueſcentiam, licet paruam ob diminutam viſcoſitatem, dum talem retinet, vt pulſui frequentiæ continuæ ſufficiat febris inditium, & hæc febris eſt maligna non ratione inflammationis, ſed ob diſſolutionem ſanguinis, & inflammatio eſt huius effectus nam primo inuaſit febris, & huic ſucceſſit dolor.

Difficilis redditur reſpiratio, quia à tumore fibræ muſculorum interiorum intercoſtalium reſpirationi inſeruientium compreſſæ debitæ dilatationi pectoris non inſeruiunt, & cum non longas, & validas perficere valeant contractiones, debiles ſed crebriores edunt, & reliqui inoffenſi ſuum motum ad læſorum normam dirigunt. Voluntas etiam ad hanc difficilem reſpirationem concurrit, ſtante quod in longa, & valida fibrarum contractione dolor magis exaſperatur, quod vt quid moleſtum euitet patiens voluntas eius prædictas contractiones cohibet, & illis crebrioribus contractionibus ſatisfacit. Fit tuſſis ob irritamentum pulmonibus communicatum per tranſmiſſionem materiæ à pleura ad eos.

Malignitatem colligere licet à pulſu paruo, & debili, ab vrinis turbatis, & præcipuè ab vniuerſali virium languore in ipſo febris principio apparente, à quo ſputa etiam ſupreſſa fuerunt, deficiente robore pro materiæ expulſione, & ſputa, quæ excernuntur fuſco colore tinguntur, quia calor in parte affecta, & humoribus extinguitur. Diſſolutionis cauſa fuit violentum exercitium, per quod ſanguis frequenti, & valida efferueſcentia in corde rarefactus amiſſa craſſitie conuenienti, ad tantam tenuitatem eſt redactus, vt partes componentes eum, naturali motu fermentationis ab vnione ad inuicem ſe ſubtrahere potuerint, cum ferè integra partium ſegregatione, quæ facilior reddita fuit à volatilizatione ſalium ſanguini inexiſtentium, perfecta à frequenti, & valida in corde efferueſcentia, cui ſtatui redacta ſalia, non ſolùm acrimonia, ſed motu violento, & perturbato totam maſ-

maſſam ſanguinis corroſione quadam in particulas minutiſſimas diſſoluere valent ablata omnimoda vnione inter eas intercedente, cui diſſolutioni fouere potuit Ventus Auſtrinus, vini generoſi copioſa potatio, & madefactio, vel ſalium qualitatem, & virtutem augendo, vel humiditate tenuiorem, & rariorem ſanguini ſtatum conciliando, cui ſuccedit ſpirituum diſſolutio cum vniuerſali virium languore.

Indicationes

Pro exacta horum morborum, & recta curatione, primò humor à parte inflammata quantum poſſibile erit dariuandus, ſe- 1
cundo hi ſales præcipitandi, modificandi, & à corpore expellen- 2
di, ad quod præcipuè conducunt diaphoretica; tertiò ſanguinis 3
priſtina conſiſtentia procuranda; quartò ſpiritus reficiendi; 4
quintò craſſa materia obſtructionem in pleura gignens attenuan- 5
da, & dolor leniendus; ſextò materia extra vaſa collecta per ex- 6
pectorantia ducenda, vna cum virium reſtauratione per ea, quæ ſanguinem corroborant adſtrictione, & quæ ſpiritus refocillant eorum expirationem prohibendo.

Prognosis

Difficultas his omnibus ſatisfaciendi manifeſta ſpem minuit, & quaſi tollit ſalutis huius Patientis, tamen quia impium eſt ſolo prognoſtico Ægrum relinquere aliqua experienda remedia.

Et quia facta iam fuit ſanguinis miſſio à vena, & vires ad aliam tolerandam non ſunt ſufficientes, contenti erimus de Cucurbitula loco dolenti applicata cum ſcarificatione. Pro præcipitandis & extirpandis ſalibus corroſiuis ℞ Bezoart. miner. ℈ ß., Cinnabris antim. reſidui à Mercurio vitæ pluries ſublim. ℈. ij., Bezoart. occid ℈. 1. m., & exhibeantur cum aqua Scorzoneræ, Galgæ an. ℥. iij, Aceti ſtillat. ℥. 1. his enim prouocabitur ſudor, modificabiturque acrimonia, & obſtruens materia attenuabitur, & huiuſmodi remedium poteſt exhiberi omni die per quinque horas à prandio, hæc enim ſudorem mouendo agitationem diſſolutiuam in ſanguine non introducunt, ſicut ſpiritus volatiles; Pro eadem intentione de ſequenti mixtura capiat ſæpè cochlearia lambitiui inſtar. ℞. Aceti deſtillati, in quo infuſæ fuerint rad. Angelicæ, Zedoariæ, Tormentillæ, Herbar. rutæ, Scordij, Scabioſæ ℥. 1. ß., Aquæ Scordij ℥. ij., Totius citri ℥. 1., Diaſcordij, Confec. hyacintho an. ʒ. 1., Tinct. antim. ʒ. ß., Syrup. de

Scor-

Scordio ℥. 1. m., & hac ſpiritus etiam refocillabuntur. Alterantia miniſtrabuntur cum rad. Tormentillæ, Biſtortæ, & Zedoariæ cum flor. papau. errat. fol. Cicorei ſyluestris, card. bened., Scordij, & Hiſoppi, cum ſyrupo de Tuſſilagine præmittendo puluerem ex mandibulis Lucij ad ʒ.ß., Antim.diaph. gr.xv., Bezoart. miner. gr.viij., Sanguinis hirci ſecundum Helmont. prep.ʒ.ß.m., & erit pro modificante, & deobſtruente, exhibeantur in hora magis quieta, vel mane. Parti affectæ applicandum erit Emplaſtrum compoſitum ex vnguento Dialtheæ ℥. ij. cæpæ ſub cineribus coctæ num. 1., Pinguedinis gallinæ ℥. 1. fuliginis, fimi columbini an. ℥ 1., Sulphuris viui, Salis nitri an. ʒ. 1. m., & cum oleo vulpino, & de cucurbita q. s. f. lenimentum, & lenita parte ſupponatur veſica bubula lacte tepido plena; Lambitiuis communibus miſceatur confectio ex Hyacintho, & ſpecies diamarg. frigid, pro corroboratione ſanguinis media hora ante cibum vtatur ſequenti puluere. ℞. Marg. præp. ℈. 1. ß., Magiſ. coral. ℈. ß., Antim. diaph. gr. xij. m., & in potu ordinario miſceantur guttæ aliquot Balſami ſalis ad gratam aciditatem. Fit hoc Balſamum ex tribus partibus vitrioli optimè purificati per diſſolutionem in aqua, & vna ſalis decrepitati, quæ ſi deſtilletur modo tradito ab Helmontio erit optimum remedium ſanguinis corroboratiuum. Victus ratio ſit tenuis, & viribus ſufficiens.

Ratio Salis Balsamū conficiēdi

CONSVLTATIO XXXIII.

De Sputo Sanguinis.

IVuenis ætatis annorum vigintiquinque, temperamenti calidi, & ſicci, ad iram maximè pronus, habitus corporis maximè rari, & ſanguinis tenuiſſimi cum rubore viuido ſemper in genis, ſolitus fuit præcipuè matutino tempore poſt ſomnum ſputa ſanguine tincta ſine tuſſi excernere, præcedente titillatione in aſperæ arteriæ principio ſenſibili, tamquam à deſtillatione illuc illabente, exercitio paruæ pilæ frequenti deditus, & comporationi vini generoſi, ſalſa deſtillatione fuit correptus ad pectus etiam delabente cum tuſſi; Præterita hyeme in tuſſiendo frequenter,

& cum violentia ſanguinem viuidum, floridum; & ſpumoſum ad aliquot libras excreuit, ità vt vomi potius videretur, quàm per ſputum eici, hæc excretio adhibitis remedijs ceſſauit, in hac æſtate eodem ſputo ſanguinis correptus remedium quærit pro præſeruatione.

Tria ſymptomata in hoc Patiente obſeruanda veniunt primò deſtillatio ſalſa ad pulmones, ſecundò, quod eſt maximè timendum ſputum ſanguinis, duò hæc ſymptomata ſunt in excretis mutatis, ſecundum autem eſt toto genere præternaturam, cum ſit excretio ſanguinis floridi à natura numquam deſiderata per vias inconſuetas, cum ſit promptuarium, à quo ſuarum actionum inſtrumenta deſſumit, nec talis via eſt excretionis ſanguineæ propria, nec intanta quantitate naturaliter eſt excernendus, tertium eſt tuſſis ſymptoma in actione læſa, dum Pulmonum motus præternaturaliter, & cum moleſtia fit frequens.

Prioris ſymptomatis cauſa eſt ſanguinis morbus ſalſum ſerum generans in copia, dum copioſas ſalis particulas ex congreſſu excedentis acidi, & alkali collectas, & coagulatas poſt efferueſcentiam ordinariam præcipitat vna cum ſero excrementitio in cuius ſubſtantia diſſoluuntur, prout eſt proprium cuiuslibet ſalis in humido diſſolui, & quia huiuſmodi ſerum non per vnicam ſanguinis circulationem per renes ab his poteſt excipi, ſed eodem tempore cum circulante ſanguine ad alias partes delatum ab eis excipitur, & ſic vna cum lympha ad ductus ſaliuares ductum, in ſalſum humorem præparatur, palatum continua ſalſedine perfundentem, portio eiuſdem ſeri vnita ſucco nutritio ſeroſo cerebro demandata pro ſucci neruoſi generatione, cum ſit inhabilis ad ſucci dicti præparationem, per ſolita emunctoria ad palatum delabitur ſalſedinem huic communicando, & portio depluit per tracheam, & eius ramificationem, vna cum ea portione ſeri, quam arteriæ, tracheæ ramos concomitantes, ex ſuis oſculis in eas transfundunt, vice illius humoris vnctuoſi, vel vna cum eo, cuius transfuſio à natura decreta fuit ad obliniendam, & lubricandam, vt animaduertit ſemper colendus Villiſius interiorem arteriæ aſperæ tunicam, & ſalſo irritamento dictas tracheæ ramificationes ſtimulando tuſſim excitat, quæ eſt alterum ſymptoma patientem moleſtans.

Ab huiuſmodi motu arteriæ diſtractæ, valdè ſubtiliantur, non aliter, ac corium vi extenſum, vel membrana diſtenſa multum attenuatur, itàut facilior ſit ſerò ſalſo illas corrodere auxilio motus tuſſis lacerationi idonei, ob diſtractionem partium, & velut ſolutionem continui, quam efficit, vndè corroſis, & laceratis arteriarum ramificationibus tam à ſalſo corrodente, quàm à motu violento lacerante, per apertam viam ſanguis transfunditur in aſperæ arteriæ ramificationes, qui per tuſſim poſteà excernitur in magna copia, quia maiores rami arteriarum in medio pulmonum exiſtentium diſrumpuntur, & præ copia ſanguis tali impetu excernitur, vt per vomitum expelli videatur.

E contrà ſanguis, qui vna cum catharo minans horrendum hoc ſymptoma matutino tempore excernebatur, à tracheæ principio in immò gutturis adueniebat, dum ſanguinis ſtillæ ob ſui tenuitatem, ab arterijs tracheæ tunicam obducentibus in cauitatem huius exſudabant, vna cum ſero, ad iſtam lubricandam deſtinato, & hic ſanguis poſteà cum humore pituitoſo ibi etiam collecto, per meram fibrarum trachealium contractionem titillationis ſenſum exhibentem excernebatur.

Quapropter curandum eſt, vt humor ſeroſus ſalſus attemperetur, & bilis æſtus, ſanguiniſque efferueſcentia modificetur; Tuſſis moderanda eſt cum ſupradicta indicatione, & materiæ exitus facilitandus, & ſerum aliò diuertendum; ſputum ſanguinis in ipſo actu exitus protinus cohibere debemus, poſt verò ſolutam vnitatem conſolidare, eius qualitatem corroſiuam ſalſam corrigendo.

Hæc vltima difficultatem ponit in tota curatione huius Patientis, cum ferè ſit impoſſibile arterias corroſas, per motum pulmonum conſolidare, hoc tamen non obſtante remedia ſunt experienda.

Facta totius corporis purgatione cum blandis purgantibus, vt Caſſia, & refrigerantibus, pro præparatione herbarum Cycorei, Boragin., Maluarum, ſuccos depuratos an. ℥. 1. ß. cum aqua Maluarum, & Plantaginis an. ℥. ij. cum ʒ. 1., Salis nitri fixi, & poſteà in aqua iniecti per tres vices exhiberem per octo dies, quibus tranſactis denuo purgandum corpus cum Caſſia, & Magiſt. Ia-

lappæ; Poſteà lac Aſinæ, cui mixtæ fuerint herbæ ſanguinariæ, Prouincæ, Piloſellæ, Plantaginis, Hyperici, cum rad. Conſolidæ, Tormentillæ, & Biſtortæ, hederæque terreſtris, & floribus Tilliæ vſurpandum ad ℔. 1. cum vitriol. Martis ℈. 1., quo remedio ſanguini conſiſtentia parabitur, & immoderata efferueſcentia ſedabitur, præmittendo tamen puluerem ſequentem, ℞. Ocul. Cancr. præp. ʒ. 1., Antim. diaph. ℈. ß., vt virtus diuretica eidem lacti concilietur, qua copia ſeri diuertetur à capite, & pulmonibus, poſteà Priſſana Saxoniæ exhibenda immixto ſequenti puluere, ℞. Bezoartici martialis ℈. 1., Marg. præp., Coralor. præp. an. ʒ. ß. m., & per triginta dies in hoc conſiſtet medicamento, quo exſiccabitur ſuperflua ſeroſitas, & materia in pectore contenta, pro cuius expectoratione facilitanda ſequenti vtatur Electuario, ℞. Loch. de pulmone Vulpis, Conſeruæ roſ. an. ℥. 1., ſem. Papau. albi ʒ. 1., Lapidis Ematites, Sanguinis Draconis præp. an. ʒ. ß., Balſami orient. ℈. ij., Specier. diatrag. frig. cum bolo ʒ. 1., Syrup. de papau. errat. q. s. f. Electuarium, quod lambendo deglutiatur, cui poteſt addi Balſam. ſulph. therebentinati, & continuo in ingreſſu lecti ſummat ʒ. vj. Confectionis Diacodij factæ cum emulſione ſemin. papaueris, & cum minori portione ſacchari poſſibilis. In æſtate balneo aquæ dulcis vtatur; Quodſi ſanguinis feruor non compeſcatur futuro Autumno acidulas aquas deducat ad vſum, vel in earum defectu aquam Nocerae participantem de minera boli, à qua virtutem aſtringentem, & ſanguinem corroborantem nanciſcitur, poſteà vtatur continuo, iure alterato cum cichorea, radice Biſtortæ, cum gutt. viij., Balſami ſalis, & ʒ. iij., Syrup. coralor., vel ℈. ß. tinct. eiuſdem, cui ſi addatur Sanguis ſymphiti, ex præparatione Quercetani ad ℥. 1., & Balſami ſulph. therebintinati ℈. ß. erit efficaciſſimum remedium ad conſolidandum vulnus. Pro cibo vtatur pulmento in iure, confecto ex pedibus, & capite vitulorum coctorum in aqua Ferrariorum; pro potu verò vtatur Decocto ex china, ſalſa, Santalis, raſura Eboris, cum folijs linguæ ceruinæ, Botryos, & Conſolidæ, fugiendo cibum lautum cum carnibus, & ouis in quantitate; omni menſe ad bilem expurgandam, & ſerum minuendum vtatur hoc bolo, ℞. Extract.

Rhau.

Rhaubarb. ℈. ij. Magiſt. Ialappæ gr. vj. m. f. b.

Reuertente ſanguinis ſputo, facta prius ſanguinis miſſione, ligaturis in partibus inferioribus, & cucurbitulis ſiccis eiſdem applicitis pro reuulſione, capiat ℥. iiij., ſucci hederæ terreſtris cum ʒ. 1., Lapidis Ematitis in porfido præp. cum ſucco ſanguinariæ, & ℈. ß. Croci martis adſtring., ex eodem ſucco ad ℥. iij., & ſucci Vrticæ ℥. ij., & ſucci marubij ℥. 1.; cum Cornu Cerui vſt. ʒ. 1. ß., Caput. mort. vitriol. rub., & dulcif. ʒ. 1., rad. conſolidæ ʒ. ij., Boli armenæ ʒ. 1. ß., Sem. papau. albi ℥. ß., Balſami orient. ʒ. 1. f. Loch. de quo ſæpè, & parum lambendo ſummat, ſemina ſalicis in vmbra ſiccata, & pulueriżata ad ʒ. ij. in vino auſtero habentur pro arcano ad ſanguinem ſiſtendum, ſicut etiam fructus mororum celſorum immaturorum in vmbra ſiccatorum ad ʒ. ij. cum aqua ſummitatum quercus. Pro potu ordinario ſequens Decoctum habeat in vſu. ℞. Santal. omnium an. ℥. 1. infund. per diem in ℔. viij. aquæ fontis, deindè bulliant ad tertiæ partis conſumptionem, addendo in fine folior. Tuſſilaginis, Capil. veneris, Piloſellæ, Veronicæ, Vrticæ, Burſæ paſtoris an. m. 1. Rad. conſolidæ, hederæ terreſt., Biſtortæ an. ℥. ß.; Flor. Hyperici m. ij., ſem. Fænic. ʒ. vj., Lyquiritiæ raſæ ℥. ß., Paſſular. ℔. ß., coquantur, donec remaneant lib. quatuor, deindè facta colatura ſeruetur pro potu. Dietam optimam ſeruet ſemper.

CONSVLTATIO XXXIV.

De Sputo Sanguinis cum Tuſſi.

VIr temperamenti calidi, & humidi, ætatis annorum quadraginta quinque optimi habitus, & coloris, gallica qualitate infectus anno præterito Decoctum ligni Sancti aſſumpſit, ſed remanſit in crure ſiniſtro debilitas in motu cum aliquo dolore, ſed magis miti, quàm antea, in fine huius æſtatis in venatione multum defatigatus incaluit, & maximè calor circa caput apparebat, verſus veſperam domi reuerſus cæpit per tuſſim ſanguinem eicere floridum, ſed non ſpumoſum ad libras duas, qui tandem ceſſit, ſed remanebat tuſſis, & ſputa erant ſanguis niger

gru-

grumefactus, vel catharus ſanguine-atro tinctus, remiſſo capitis dolore, & calore accenſa fuit febris periodos habens, Tertiò die à prima ſputatione ſenſit in reſpiratione aliquam anxietatem, & difficultatem, nocte ſanguis in eadem copia cum tuſſi eiectus fuit, ſimilis in qualitatibus primo, & iterum apparuit altero interpoſito die; in hoc patiente nulla adeſt deſtillatio, neque in ſaliua ſalſedo, miſſus eſt ſanguis ratione deriuationis, & reuulſionis alia expoſtulantur remedia.

Quamuis rubor, & calor in capite vna cum dolore ante primam ſanguinis eiectionem valerent perſuadere ſanguinem à capite in tracheæ ramos decumbiſſe, poſteaque tuſſi fuiſſe eiectum, attamen exitus eiuſdem per duas alteras vices remiſſo dolore, & calore capitis certos nos faciunt à vaſis pulmonum prodire, ſicuti deſtillationis carentia, & nulla ſalſedo in ſputo à corroſione vaſa eſſe immunia poſſunt nobis confirmare, ſed non ſine dubio, ob rationem inferius dicendam, vndè concludendum ab exercitio, concitato calore, ſanguinem valdè rarefactum fuiſſe, ideoque quandam plenitudinem accidentalem in vaſis inſurexiſſe, cuius incapacia vaſa pulmonum, orificia eorum dilatata fuerunt, & ſanguini larga via in aſperæ arteriæ ramificationes pro exitu apparuit, vndè in his collectus in magna quantitate tuſſim primo excitando huius medio etiam reiectus eſt, huiuſmodi aperitionem ſollicitauit, tam bilis in exercitio violento exaltata, & attenuata ad maioremque actiuitatem redacta, quàm acidum acre, pendens à lue gallica ſanguinem inficiente, vtriſque irritamentum præſtantibus ad orificia vaſorum dilatanda ſua acrimonia, à qua mihi videtur extrà dubitationem non eſſe, vaſa corroſionem pati potuiſſe, & magis dubium augetur à triplicata ſanguinis effuſione, ceſſata iam efferueſcentia, & ſanguinis rarefactione ab exercitio excitata.

Anxietas, & ſpirandi difficultas à ſanguine iam extrauaſato opprimente pulmones, aerique in debita quantitate ingreſſum prohibente pendet; ſicut ſanguinis ceſſatio à grumis eiuſdem, vel aperta orificia, vel corroſionem occludentibus habetur, quibus ſeparatis, & excretis, de nouo illi exitum patendo eiectus fuit.

Febris, quia periodicè inuadit ab obſtructione pendet, facta à pi-

pituita inteſtinali à calore concepto attenuata, & in vaſa ingreſſa, vbi remiſſo calore condenſata, obſtructionem facit deprauationi humoris clauſi contribuentem, qui viam ſibi aperit in vaſis qualitate acri in loco obſtructo contracta, iuxtà Syluij ſententiam, vel quia iam aderat diſpoſitio, ad actum redacta ab errore externo.

Agendum ergo, vt ſanguis ſiſtatur conſolidato vaſe, vel aperto, vel exeſo, & vt reuellatur ad alias partes, & ipſius coagulatio impediatur; Pro febre efferueſcentia moderanda, & obſtructiones tollendæ; & pro præſeruatione Gallica lues affatim extinguenda.

Morbus cum ſit periculoſus dubium excitat, quod omnes iſtæ indicationes poſſint adimpleri, ſpem auget optima temperies naturalis Patientis, floridus color, quæ maximè iuuant ad curam talis affectus, & quamuis adſit Gallica qualitas, hæc tamen cacochimum ſtatum non induxit, vt deſperatam iſtius ſalutem concipere cogamur, prout in cacochimia, cui ſanguinis ſputum ſuperuenit. Pro huius certo pronoſtico attendendum, an ſputa ſanguine ceſſante colore flauo, & ad putredinem vergente tincta maneant, nec ne, nam ſi primum dubitandum de Pthyſi, ſi ſecundum de ſalute promittendum.

Reuulſionem talem qualem, ſecta in pede vena, ſicut deriuationem miſſo à brachio ſanguine non proponimus, cum iam facta fuerit; Purgationem eſſe neceſſariam iudico, non ſolum pro bilis, & humoris acidi exaltati euacuatione, ſed etiam pro febre, & in hoc caſu laudarem Caſſiæ, & Pulpæ tamarindorum an. ℥. ß. cum Magiſt. Ialappæ gr. iij., vel Pulu. Myrabol. citrin. ʒ. ij. cum gr vj, Magiſt. Ialappæ. Pro conſolidantibus mihi magis arrident Lambitiua, cum eorum portio per tracheam dilabi poſſit ad partem affectã, quam potiones, quæ per maſſam ſanguinis feruntur, & cum iſto ad locum indiſpoſitum. Pro lambitiuo ♃. Decoct. rad. Conſolidæ, Biſtortæ, Tormentillæ, ſumit. quercus, fol. Burſæ paſtoris ℥. vj., ſucci hederæ terreſtris, Vrticæ an. ℥. iij. cum Syrupo de roſis ſiccis s. a. f. Lambitiuum, vel Diatragante, & bol. armen. cum Sach. paretur Confec. addendo Lapid. Ematit. præp., & Pilul. de Cinogloſſa diſſolutas in aqua plantag. pro ℥. 1. confect. addendo gr. vj., vel vij. pilul., quibus non con-

fe-

ferentibus vtatur pro magno remedio Puluere facto ex fructu mori celſi immaturo, & in vmbra exſiccato ad ʒ. ij. cum ℈. 1. Rhaub. torrefacti ſuper laminam ferream cum aqua adſtringenti, vel decocto; Cauendum eſt etiam ne ſanguis grumeſcat, & pro hoc alterum lambitiuum parandum cum aqua hordei, & Oximel. ſimp. addendo Mumiæ ℈. ß., Rhapont. ʒ. 1., Sperma cæti ℈. 1. s. p. Pro ſyrupo omni mane accipiat decoctionem ex Santalis, flor. Plantag., Virgæ aureæ, Equiſeti, flor. Roſar., papauerrat., rad. Conſolidæ, & Maſticis ℥. viij, cum ℥. ß. ſyrup. coral. In febris augmento exhibeatur Emulſio ſemin. melonum cum aqua Plantaginis, quæ bilem etiam corrigit cum ʒ. 1. ſalis prunellæ efferueſcentiam ſedantis, & deobſtruentis, & ſi ceſſato ſanguinis ſputo febris perdurauerit, validioribus aperientibus vtendum, vt pro Syrupo. ℞. Aquæ Agrimoniæ, Fœniculi an. ℥. iij., Syrup. de duabus ℥. 1., Salis centau., gentianæ an. ℈. 1. m. Apparentibus ſignis concoctionis, & febre declinante, vel ceſſata, renouanda purgatio cum Pilul. de trib. cum rhaub. ad ʒ. ij. Febre extincta, & ſputo ſanguinis ex toto ſedato, reliquiæ Gallicæ Qualitatis extinguendæ reiterato Decocto Guaiaci cum Antimonij infuſione, & Pumicis iuxtà deſcriptionem Fortis in ſuis Conſult. tom. 1. purgando omni ſeptimo die cum Pilul. de Nitro ad ʒ. 1., & cum Mercurio dulcif. ad gr. xvj ſeruata ſemper optima victus ratione ſymptomatibus congruente.

CONSVLTATIO XXXV.

De tremore cordis difficultate reſpirandi, & Hydrope.

VIdua annorum quadraginta, nocte quadam circa domum ſuam armorum ſtrepitum, cum vociferationibus magnis perſentiens apprehendit filium ſuum agreſſum fuiſſe, cum maximo timore, & animi perturbatione, à quo ſuppreſſa menſtrua, quæ tunc temporis fluebant, & quamuis certa fuerit filium domum reuertentem, nullatenus in concepto periculo extitiſſe, incolumenque viuere, attamen conceptam apprehenſionem numquam potuit dimittere, vndè noctes multæ ſine ſomno, &

quem

quem debilitas conciliabat, nullius leuaminis erat; cum filium ſemper inter pericula mortuum imaginetur, & de die quemcumque paruum motum alicuius rei inexpectatum ſentit, in maximum tremorem incidit; cum hac apprehenſione vertigines eam affligere cæperunt, cordis tremor ferè aſſiduus ſuperuenit cum pulſus inæqualitate, paruitate, & intermiſſione, nec non difficultate reſpirandi; Poſt menſem cæpit ei venter intumeſcere, cum exundatione ſenſibili, & difficultas reſpirandi augeri, ità vt in lecto proſtrata decumbere non poſſit, ſed ſolùm ſedendo, & recta ceruice.

Timore ſpiritus præcipuè animales confundi, ac turbari docet inaduertentia, & velut ſtoliditas eorum, qui timore capiuntur in reſoluendo, & determinando circa obiectum timorem incutiens, vel circa quodcunque aliud eis in tali ſtatu repreſentatum, quod non percipiunt, nec de eo memoriam conſeruant; eoſdem ſpiritus, vel concentrari in ſe ipſos, hoc eſt tamquã aerem modo à recentioribus explicato condenſari, vel in partibus, & ſubiecto, cui innatant, ità fixari per timorem, vt non agant quieſcentes per fixationem, docent omnes operationes in dicta paſſione languentes.

A timore etiam talis inducitur motus in ſubſtantia cerebri, vt pori iſtius conſtringantur, & cum eis neruorum orificia, vt parum ſpiritus animalis recipere valeant, vndè tremor in partibus præ ſpirituum deficientia, qua neruis laxitas conciliatur, cum tenſio, velut chordarum ſupra inſtrumentum muſicum ad armoniam accomodatum, ad robur in motu, & quiete, quæ ſunt operationes neruorum conducat; fit vero dicta tenſio à copia ſpirituum in neruos intumeſcentiam inducente, & ab hoc tumore tenduntur nerui, & conſequenter in ſpirituum defectu laxari debent cum læſione, & deprauatione actionum neruorum.

Cordis motus per hoc minuitur in pulſu, deficiente neceſſaria copia ſpiritus animalis in neruis cardiacis pro motu eleuato cordis, vndè debilis pulſus, hinc ſanguinis minor efferueſcentia in illius ventriculis, & vaſis, quæ à motu cordis, ſi non perficitur ſaltẽ coadiuuatur, à minori efferueſcentia ſanguinis reſultat iſtius coagulatio, qua efferueſcentia magis impeditur, non tam atte-

nuatione partium, & conſeruatione motus naturalis impeditis à coagulatione, quæ partes condenſat, & figit, quam volatilitate ablata ſalſi in ſãguine hoſpitãtis, à quo fluiditas, & volatilitas iſtius, coagulato verò, vel condenſato ſanguine ſalsũ illud in eo habitans condenſatur cum motus, & penetrandi actiuitatis diminutione, per quam impeditur diuiſio ſanguinis in minutiſſimas, & ſubtiliſſimas particulas ad fluiditatem iſtius, & volatilitatem neceſſaria, & ad efferueſcentiam requiſita, & ſic coagulatio efferueſcentiam minuit; & hæc diminuta coagulationem auget.

Talis coagulatio augetur à diminuto motu ſanguinis circulatorio præter dictam cauſam repreſſo à neruis pluribus in locis vaſa ſanguiflua circumligantibus, & preſſione circa eos facta ſanguinis motum coadiuuantibus, qui cum minuatur à paruo fluxu ſpirituum, per eos minuatur etiam neceſſe eſt motus circulationis cum augmento coagulationis.

In prædicta Patiente; hoc factum fuit à timore, & diu perdurauit, quia à continua imaginatione illius accidentis, a quo timorem concepit, ſiue in vigilia, ſiue in conuiuijs, ſpiritus continuò in tali motu detinentur, vt ſanguini coagulatio conſeruetur, præterquamquod ſpiritu pro aliquo tempore in ſanguine fixato, & coagulato, poteſt ità à reliquis partibus ſanguinis craſſi irritiri, vt à diminuto motu cordis non excitetur, nec ab hoc ſanguis neceſſariam diſpoſitionem ad extenſam rarefactionem ſuſcipit libertatem ſpiritibus concedentem, & acidum ità præualere, vt ſpiritus fixatos detineat.

Ab hac coagulatione ſuppreſſi menſes, non ſolum, quia ſanguis coagulatus adepta craſſitie vaſa minima, per quæ effluit, pertranſire non poteſt, ſed etiam quia calore, & motu ſanguinis à coagulatione diminutis non poteſt fieri illa fermentatio, & efferueſcentia ſanguineæ maſſæ neceſſaria ad menſium fluxum.

A ſanguine coagulato in vaſis pulmonum ſtagnante difficilis fit reſpiratio, ſicuti ob eamdem ſtagnationem in cordis ventriculis palpitatio, & inæqualitas pulſus, ob conatum inæqualem eiuſdem cordis in expulſione coagulati ſanguinis eidem moleſti. Intermiſſio ab eadem cauſa poteſt haberi oppreſſo corde, & eius fibris ex oppreſſione debilitatis pro motus exercitio, vel ſuſpenſo in-

influxu ſpirituum animalium ad neruos cardiacos;

Ab oppreſſione pulmonum chylus in iſtorum ſubſtantia non rectè miſcetur ſanguini, defectu eius liberi motus talis mixtionis operatoris, & ſi rectè non miſcetur, rectè non poteſt aſſimilari in ſanguinem, maximè quia in ſui generatione in ventriculo deprauationem ſuſcepit ob fermenti imperfectionem à ſanguinis coagulatione deriuantem, motus enim ſanguinis habet fermenta omnium partium excitare, & in motu continere, vndè illorum perfectio, & actio, & ſui coagulatione ea his priuat beneficijs, præterquamquod, ſpiritus & partes volatiles coagulatione vinciendo interdicit ne partibus communicentur, & ventriculo pro fermentorum conſeruatione; his de cauſis chylus in ſeroſitates degenerat, quæ in ſanguine conſeruatæ ob rationem dictam, & magis cumulatæ ob ſanguinis coagulationem hydropi, tam ventris, quàm pulmonum cauſam dederunt, dum ſerum ab arterijs effuſum in partes dictas cauitatem habentes, cum à venis præ copia, vel vaſis lymphaticis non poſſit abſorberi, in dictis cauitatibus remanet Hydropem conſtituendo, vel quia per arterias ſerum glandulis in copia ſubminiſtratur, & hoc illarum medio ad vaſa lymphatica, circa dictas cauitates ex ſtentia deductum, iſta ità replet, vt diſrumpantur, vndè Hydrops.

Pro horum morborum curatione, minuenda primo ſeroſitas genita, & in cauitatibus exiſtens, cum purgatione vniuerſali, & præparatione prædicti humoris intermiſſa ſanguinis miſſione, deindè ſudorificis reliquum extirpandum erit additis, quæ ſanguini coagulationem demere poſſint, quod Decoctum ſequens operabitur. ℞. Ligni Sancti ℥. iij., Corticis eiuſdem ℥. ij, Saſſafras ℥. ß., Lentiſci ℥. 1., Radic. Enulæ camp., Aſtrolochiæ rotund. Hirundinariæ an. ℥. ß, fol Roſmarini, Lauendulæ, Camedryos, Maioranæ an. m s., præparentur s. a., & infund. in ℔. 8. aquæ fontis, poſteà bulliant clauſo vaſe vſque ad conſumptionem medietatis, refrigerato Decocto coletur, & de hoc ſumat omni mane ℥. x. cum ʒ. 1., Cornu Cerui philoſoph. præp. ſudor promoueatur, vel veſicis aqua calida plenis, vel lateribus excalefactis pedibus appoſitis, vt per hanc viam cauitates aqua repletæ exinaniantur, ſerò accipiat de eodem Decocto ℥. viij. ſine

ſudore per quadraginta dies in hoc continuandum, & omni ſeptimo die ſumat ℥. ß. rad. Ialappæ tertiò rectificationi ſanguinis ſtudendum omnem coagulationem tollendo, quod efficiemus ſeq. confect. ℞. Specier. Diambræ, Diamuſchi, Arom. roſ. an. ℥. ß., Salis abſinthij, Roſmarini, Maioranæ, Extract. gentianæ, Iuniperi ʒ. 1., Eſſentiæ croci, Meliſſæ, Citri ʒ. ß., cum Saccharo diſſol. in aqua Cinamomi, & Meliſſæ q. s. f. Morſelli, de quo capiat ℥. 1. omni mane, cum aqua fœniculi, pulegij an. ℥. 1. ß., & poſt cœnam capiat ʒ. ß. Theriacæ antiquæ per viginti dies in hoc remedio inſiſtat, coagulatione in ſanguine ablata prouiſum erit reſpirandi difficultati, palpitationi cordis, & coctionibus deprauatis, & ſi menſium ſuppreſſio perduret, ſumat Extracti Aloes, Myrrhæ, Croci facti cum ſpiritu vini rectificati ℈. 1., Croci Martis optimi ℈. ß., Fæculæ brioniæ gr. vj., Spirit. ſalis armoniaci gutt. vj, Salis Sabinæ ℈. ß. m. f. b. decoctum Zedoariæ, Sabinæ, & Rubiæ tinctorum ad ℥. vj. ſuperbibat. Vltimò pro omni ſanguinis rectificatione vſum chinæ chinæ, quæ in Hydrope commendatur, laudo modo deſcripto in libro Gallico.

CONSVLTATIO XXXVI.

De motu tremulo cordis, Ventriculi debilitate, cum flatuum copia, macie totius, & ſpirandi difficultate, nec non Auerſione à Cibo.

TEmperamentum propoſiti Patientis in totum frigidum, & pituitoſum in calore maiorem acquiſiuit diminutionem à febre continua lenta per multos menſes perpeſſa, in qua ventriculus à copioſo aquarum, & refrigerantium vſu maiorem accepit labem, non ſolum ſecundum calorem, ſed quod magis eſt à dictis refrigerantibus, & aquoſis dilutum, & ferè extinctum fuit acidum fermentatiuum, & vellicatiuum membranarum, à quo fames, & appetitus proſtratio, & defectus, nec huius fermenti reſtitutioni ſubſidia contribuere potuit ſanguis à morbi longitudine effœtus, & ſpiritu deficiens maximè neceſſario ad

volatilitatem contribuendam fermento dicto, & per quam efficaciam in operando acquirit, præterquamquod idem ſanguis aqueus redditus ob dictas cauſas, acidum mortificatum, vel extinctum ferè habet, vt non poſſit contribuere neceſſariam materiam ventriculo pro fermento ſupradicto conficiendo, ex cuius mortificatione elixatio ciborum deprauatur, ferè eam ſolum accipiendo fermentationem pendentem à proprio motu partium per maſticationem ſeparatarum ad inuicem, vel facilè ſuſceptibilem à liquidis alimentis deglutitis, cum parum coadiuuentur à fermento, & calore ventriculi, à qua fermentatione, & motu ad quamdam ſpeciem putredinis ducuntur multum ſeroſi humoris cumulantis cum mixtione alicuius partis craſſæ, eo modo quo videmus carnes humido aliquo permixtas per putredinem in humidum magnum reſolui, cum portione terreſtreitatis, & mucoſitatis, pars fixa, & craſſa remanens membranis ventriculi inuiſcata cum odore quodam putredinis conceptæ ab odore oblatorum ciborum nerueas fibras ventriculi percutiente mota, ſuo putredinis inquinamento dictos neruos in motu afficiendo nauſeæ ſenſum excitat, vndè ciborum abominatio.

Aduertendum huiuſmodi putredinem eſſe diſſolutionem alimentorum, quæ paulatim fit cum expiratione partium calidarum, & ſulphurearum alimentorum, paulatim ſuccedente, vndè non oritur calor moleſtus putredinis comes cum paulatina expiratio calidarum partium calori augumentum interdicat, & in hoc differt à diſſolutione naturali ciborum in ventriculo, quia in hac calidæ partes non euaporant, ſed per debitam fermentationem detinentur in maſſa diſſoluta calorem toti impartiendo.

Supradicta Mucoſitas à calore ventriculi, & partium circumſtantium debili in flatus reſoluitur, qui à multo poſt cibum tempore patientem affligunt, & per ructus erumpunt, qui non immunem relinquunt pro eo tempore, pro quo alimenta in ventriculo actuantur, quia tunc à fermentatione prædicta humidas partes cum maiori efficacia afficiente flatus eleuantur craſſi, qui cum diſtenſione ventriculi diaphragma ſurſum eleuantes, deorſumque conſtringi prohibentes difficilem reddunt reſpiratio-

nem,

nem,& cor ſuo motu dilatationi in diaphragma eleuatum impingens reſilit cum tremore, & ſaltu.

Hæc duo ſymptomata augentur à nimia ſeroſitate in ſanguine cumulata ob deprauationem, & languorem ſui contractum à morbo, & à refrigerante medicamento,quæ ſufficiunt ad reddendum ſanguinem ſeroſum;per hanc deprauationem ſanguis aduenienti ſucco per lacteas non valet imprimere verum ſanguinis caracterem, ſed in ſeroſam vertit materiam iuxtà malam diſpoſitionem, malam, quam dictus ſuccus recepit in ventriculo ab eneruato iſtius fermento, & à bile, & ſucco pancreatico in inteſtino duodeno debilitatis ab eiſdem cauſis, à quibus eneruatum fuit illud ventriculi.

Hinc ſeroſa materia interſtitia, & poroſitates pulmonum ſpongioſas implens illorum motum debilitat cum reſpirandi difficultate, & ſine tuſſi, quæ quandoque excitatur quando ad bronchia eorumdem tranſit. Sanguis talis naturæ in corde rarefactus in flatus ſæpè reſoluitur, qui ſua dilatatione, & energia ſubſtantiam cordis inæqualiter dilatantes tremorem, & ſaltum iſtius efficiunt.

Macies non tam refundenda in ſanguinem deprauatum, & reparationi partium ineptum, quàm in fermenta iſtarum ex ſui natura debilia,& à morbo ſummè eneruata, vt ſanguini eam dare non poſſint diſpoſitionem neceſſariam ad nutritionem; præterquamquod ſanguis calore paruo, & motu debili eiſdem fermentis motũ conciliare non valet ab exercitio ſuarũ actionum requiſitum; Cenſeo enim omnia fermenta partium à ſanguinis circulantis calore, & motu, & à ſpiritu animali in continuo motu detineri, quibus debitas operationes exercent, cum omnis actio in motu conſiſtat, & conſtat ſpiritu animali impedito, & ſanguinis circulatione diminuta, cum deficientia caloris, & ſpirituum in eo, omnes partes langueſcere, & emaciari.

Ex his poſſumus colligere difficultatem in emendandis his vitijs in natura labente fundatis, cum medicamenta tunc ſolùm ſuum ſortiantur effectum, quando natura eorum virtutem ſuis viribus coadiuuat.

Per hoc tamen non eſt deſiſtendum à remediorum vſu, &

pri-

primò Ventriculus ab humorem ſarcina liberandus, quod perficiemus medicamentis lenibus, vt ℞ Cremoris tart. ℥. ß., Tart. vitriol. ʒ. ij. m. reliquiæ parabuntur cum Syrupo de corticibus citri, Acetoſ. s. an. ℥. 1., Aquæ Abſinthij, Meliſſæ an. ℥. ij., Tart. vitriol. ʒ. ß. m. Poſt quintum ſyrup. replicetur lenitiuum ſupraſcriptum. Secundò calori ventriculi, & ſanguini proſpiciendum cum iure Columbi, in cuius ventre reponantur Ligni Saſſafras ʒ. ij., radicum Acori, Zinziberis, Spicæ celticæ an. ʒ. ß., Calami aromat., Cardamomi, Maſticis an ℈. 1., Folior. Abſynthij, Rutæ, Menthæ an. m. ß. bulliant in s. q. aquæ vſque ad conſumptionem carnium, & facta colatura de ea capiat ℥ viij. præmittendo bolum ex Aloe, Croco, Myrrha an. ℈. ß., Balſam. orien. gutt. viij. m. Poſt cibum ſumat ℥. 1. pulueris ſequentis cum fruſtulo panis toſti madefacti in vino generoſo. ℞. Sem. coriand. præp., Aniſi, fæniculi an. ℥. ß., Cinam. acuti ℥. 1., Macis ʒ. ij., Spicæ nardi ℈. ij., Nucis moſcatæ ʒ. ß., Cariofil. ℈. 1., Maſticis ℈. ij., Panis albi bis cocti ℥. iij., Sacchari fini ℔. ß. m., & contundantur, & in ſubtiliſſimum puluerem redigantur, continuandum per menſem in horum remediorum vſu, quibus ſubijcienda, quæ ſanguinem mundare valeant à ſeroſitate copioſa, quod facient diuretica, vndè optimæ erunt Aquæ ſpadenſes, quibus & in Hydrope cõmuniter vtatur, vel his deficientibus ſubſtituenda therebentina cum decoctione radicum Petroſelini, Fæniculi, Coſti Cyperi ad ℥ viij. cum ſpirit. ſalis q. s. ad gratam aciditatem; eodemque tempore reſtituendum ventriculi fermentum ſumendo per horam ante cibum hanc potionem. ℞. Aquæ abſynthij ℥. 1., Aceti ſtillati ℥. ß., Balſami ſalis ℈. ß. m. ſic ventriculi calore, & fermento reſtituto vna cum depuratione ſanguinis, eiuſdem rectificatione, quo ad calorem ſpiritus coctiones ſuccedent meliores, flatus ceſſabunt, & vna cum eis palpitatio, ſeroſoque humore euacuato, & eius generatione prohibita omnia in melius ſuccedent, alteraque cauſa difficilis reſpirationis, & palpitationis tolletur, vndè remanebit ſolum Cor, & Pulmones corroborare, & maciei totius prouidere, quod faciemus fermenta illarum partium, & totius corroborando ſequenti puluere. ℞. Eboris præp. ʒ. ß., Coral. rub. præp. ʒ. 1., Margarit. præp.

ʒ. 1. ß.,

ʒ. i. ß. Puluer. Viper. ℥. ß., Ambræ griſ. ʒ. ß., Succini prep. ʒ. i., Oſſis de corde Cerui ℈. i., Butyri ſulphuris ℈ ij., Olei corticum citri ℈. i. m., ſumatur ʒ. i. de hoc puluere in iure omni mane, & ſerò ante cibum in iure, vel aqua totius citri. Victus ratio maciei correſpondeat, oleoſa, & nutritiua alimenta ſumendo; caueat ab omni errore, tam in cibo, potu, & Venere, quàm in omnibus alijs rebus non naturalibus.

CONSVLTATIO XXXVII.

De Difficultate reſpirandi, arteriæ pulſatione, & cordis palpitatione.

DVo Symptomata conſideratione digna, & timore plena à relatione exhibita colliguntur, præter alia, quæ iſta ſequuntur, vel communem cum his habent cauſam in affligendâ Illuſtriſſima, & Nobiliſſima D. Marchioniſſa; & ſunt difficultas reſpirandi interpolatè inuadens, & ferè continua arteriæ pulſatio circa ventriculum è regione ſiniſtra.

Prioris cauſam eſſe excedentem ſeri copiam manifeſtat ipſius alleuiatio, vel ablatio per copioſam vrinæ euacuationem aquæ omninò ſimilem; ab hoc ſero impeditur reſpiratio, dum in tanta copia ab arterijs eructatur in interſtitia pulmonum, & eorum poroſitates, vt intumeſcant, opprimendo vaſa, circulatione retardata, qua ſanguis coactus in parte ſtagnare aucta turgeſcentia, ſuffocationis periculum minatur, diminuto pulmonum motu ſemper magis cum excluſione aeris, & fuliginum expiratione reſpirationis difficultatem augente; & quia a ſanguine in pulmonibus turgeſcente fit reſiſtentia ſanguini à ventriculo dextro eiaculato per eius conſtrictionem in vaſa pulmonica, hinc fit, vt totus ventriculo dextro conſignatus non eggrediatur, & ità repletur cauitas prædicti ventriculi cum periculo ſuffocationis, quod vt euitet, motu inordinato, & valido ſe conſtringit, vt expellat ſanguinem, vndè palpitationis motus, qui cum conſiſtat in motu ordinario cordis alterato, eadem cauſa perficietur, à qua motus naturalis, ſed præter naturam diſpoſita,

vt conſideranti patebit, quamuis non improbabile, & forſan magis rationabile erit ſtatuere à ſanguine ſtagnante in pulmonibus vapores craſſos eleuari eo modo, quo ab aqua ſtagnante vapores craſſi eleuantur, qui vna cum ſanguine ventriculum cordis ſiniſtrum ingredientes, rarefactione ſumma donati, vna cum impetu, qualem concipit vapor incluſus attenuatus, totam cordis compagem mouet, & inæqualiter, prout vapor rarefactus maiorem, & minorem impetum iuxtà ſitus, & agentis actuantis conditionem concipit, huius rationem colligo ab eo, quod palpitatio cordis adeò fortis, quandoque in aliquibus eſt obſeruata, vt auribus eſſet ſenſibilis, quod explicari non poteſt ſecundum Villiſij principia, ſed ſolùm per aliquod, quod multo impetu ſit donatum, & tale eſt vapor, non ſanguis, cum ille in ſinibus terræ valeat concutere terram, multo magis cor cum impetu agitare, quando ſua rarefactione plus ſpatij indiget, quàm ſit ventriculi capacitas, ſanguis licet in partes ſuperiores cordis impingat, vel reuerberatus, vel impulſus, non tantum concipiet impetum, vt cor tanta vi dilatare poſſit, & quia a multitudine ſanguinis diſtendente vaſa, & à vaporibus craſſis nerui cardiaci comprimuntur, vt ſpiritum animalem cordi in debita quantitate impertire non poſſint, idcirco cum palpitatione pulſus paruus coniungitur, & quandoque intermittens, cum ex ſpirituum defectu non poſſit conſtringi cor, vel ſanguis ob debilem eius motum in tanta quantitate in arteriam non eicitur, vt eam valeat attollere, vel implere; abſorpta poſteà à vaſis lymphaticis, & venis ſeroſitate ſupradicta pulmones implente ceſſant omnia dicta ſymptomata, & in venis circulando per cor ab arterijs defertur ad venas, in quibus ſegregata copioſam efficit vrinam.

A quonam generetur copia ſeroſitatis ſupradicta, non eſt facile explicare, hoc autem certo inueniendum eſſe puto in cauſis, quæ ſanguinem tenuiorem reddunt, quo eo tenuior eſt, eo etiam ſeroſior euadit, vt patet in ſanguine arterioſo, qui cum ſit tenuior venoſo, & etiam iſto ſeroſior, quæ ſanguinem verò rariorem, & tenuiorem reddunt, ad tria redigunt, cor nempè, lienẽ, & illud ſalſum volatile reſultans ex bile, & ſucco pancreatico in inteſtino duodeno; cor ſanguinem attenuare patet vnicuique cum ex

omnium conſenſu in eo efferueſcat, & rarefiat, vel hoc fiat per fermentum cordi implantatum, vt Higmorus, vel ob flammam in eo accenſam à primordio generationis cum Carteſio, & Galenicis, vel ob motum ſolum, vt Bachius cum multis, vel ob efferueſcentiam bilis cum humore acido, vt Syluius.

Lienem rarefactioni ſanguinis inſeruire patet ex eius læſione, per quam craſſeſcit, & circulationi ineptus euadit, & ex copia ſpirituum animaliũ, qui per numeroſam neruorum propaginem ei copioſè ſuppeditantur, & qui ſua volatilitate, & motu potentes ſunt ſanguinem rarefacere, vel ſui mixtione, fermentum ſpecificum lienis volatilizare, & ſumma actiuitate pro rarefactione ſanguinis per eum circulantis donare.

Salſum ex bile, & ſucco pancreatico generari patet, quia certum eſt hos duos humores ſimul concurrere in inteſtino duodeno, & certum eſt etiam ex ſale lixiuio in bile dominante, & acido ſubdulci occulto, vel manifeſto, quale eſt illud pancreatis, ſalſum conſurgere, quod volatile fieri poteſt ſola efferueſcentia, qualis eſt illa inter duos humores intercedens, cum hæc valeat partes craſſiores ſeparare, & ſubtiliores magis attenuare, quod ad volatilizationem requiritur; Hoc ſalſum ad maſſam ſanguinis deduci, non eſt dubitandum, cum eam ſemitam calcet, quam Chylus tenet, & cum ille non ſit in tenuitate inferior iſti, ſi hic ingreditur venas lacteas, etiam illi non eſt, qui poſſit prohibere talem ingreſſum, & per has ad cor deferri neceſſariò indubitatum eſt, & à ſalſo maximè attenuari corpora ei conſignata, & etiam diſſolui magis, quam ab alijs acribus certiſſimum eſt apud omnes naturæ ſcrutatores.

Hæc omnia concurrunt ad ſanguinis ſummam attenuationem in nobiliſſima hac patiente, nam cor habet ſummè calidum, vt ex ſui temperamento patet, & pulſu in tempore ſanitatis eleuato ſupra ſexum, & robuſto, eſt generoſi animi, & intrepidi, & fortis ad heroica tentanda, & perficienda; Fermentum lienis in ea eſſe valde efficax, & energeticum ex ingenij acumine, ac perſpicuitate colligitur, cum apud multos ſit certum, quod fermentum lienis concurrat ſua acredine ad ingenij acumen, vt refert Villiſius ex alicuius ſententia, & ex Ariſtotelis placitis melanco-
lici

lici ſunt ingenio acuti, & per eum, & antiquos melancoliæ ſedes eſt lien, vndè viſcus hoc ad ingenij acumen ſua virtute concurrendo eadem poteſt, & valet ſanguinem ſpiritoſum, & volatilem reddere.

Salſum ex bile, & ſucco pancreatico generatum eſſe valde acre, ex eo colligo, quod bilis in hac Matrona ſit ſummè acris, cum habeat maximam promptitudinem ad iram, & facillimè feratur ad ventriculum aucto motu periſtaltico inteſtinorum, per quem in ventriculum transfunditur cum oris amarore, & acidi fermentatiui corruptione, vndè inappetentia; Acidum etiam eſſe ſummè intenſum poſſunt perſuadere aſſiduæ curæ, applicationes negotijs arduis, à quibus diſſipatis ſpiritibus animalibus, aciditas, quæ his contemperatur, fit acrior, ex his duobus, ergo acredine inſigniori donatis non mirum, quod ſalſum fiat maximè diſſolutiuum, & quamuis talis diſpoſitio ſanguinis ſit permanens, tam in æſtate, quàm in hyeme, & in frigore, hoc ſolum aduentante ſubiacet prædictæ indiſpoſitioni, quia ſanguis rarus, & ſero abundans eſt etiam valdè vaporoſus, & apertis per calorem aeris poris facillimè tranſpirant vapores, & ſudores etiam illo vigente erumpentes ſeri copiam minuunt, vbi in frigore interdicto vaporum effluuio, & ſudorum emanatione, ſeri copia augetur ex condenſatione effluuiorum, quæ cum ſint acris naturæ valent ſui retentione lienis fermentum, acrimoniam bilis, & ſucci pancreatici augere, vt facilitatem habeant ad diſſoluendam, vt ità dicam, maſſam ſanguineam, quæ acrior reddita ab effluuijs retentis, & à dictis fermentis eadem acredine ſeroſitatem ſuam perfundit, quæ poſteà ob copiam ſegregata, & relicta in membrana pleura, vel muſculis intercoſtalibus dolorem ibi concepta acredine parit, ſicuti in mediaſtino mucronatæ cartilagini adhærente, vbi dolorem ferè continuum Nobiliſſima Patiens perſentit, qui auctus palpitationem infert, ex communione nerui in mediaſtino implantati, cum cardiacis, dum eo per materiæ vellicantis acrimoniam in ſpaſmum conuulſiuum adducto, in eamdem affectionem trahuntur iſti, & ab horum motu conuulſiuo palpitatio cordis naſcitur.

Quo ad alterum ſymptoma, quod eſt arteriæ pulſatio in regio-

ne ventriculi, puto eſſe arteriæ cæliacæ ramum ſiniſtrum ſplenicum, qui varicoſo ductu ſupra Pancreas diſcurrit ad lienem tendens, & ramum emittit ad ventriculum, qui non poteſt non ſequi maioris rami motum, & pulſum, & quia ramus ille maior ſplenicæ arteriæ actionem fermenti excedentis lienis, bilis, & ſucci pancreatici in ſuis contentis recipit ob vicinitatem dictarum partium, ideò etiam in dicto vaſe magis efferueſcunt, & pulſationem edunt alteratam, & patienti ſenſibilem, cui correſpondet ramus eiuſdem arteriæ ventriculo inſertus.

In fermenta harum partium dictam pulſationem refundo, quia conſtat de iſtorum alteratione, qua poteſt alterari ſanguis per fermentationem, vt edat dictam pulſationem, & ex altera parte nullum duritiei ſignum per tactum, & compreſſionem illarum partium colligimus, nec à colore, qui floridus, & rubeus apparet in facie obſtructionum vitium contumax deducere poſſumus; vndè nec tam firmiter poſſumus aſſerere à duritie comprimente arteriæ pulſum fieri, præterquamquod hæc cauſa videtur excludi ab hoc, quòd quandoque augetur dicta pulſatio, vt palpitationem in corde efficiat, quod non alia ratione fit, niſi quia ſanguis per efferueſcentiam in arteria turgeſcens, eam ità implet, vt aduenienti ſanguini locum non cedat, qua propter cogitur retrocedere, & regurgitando ad ſuum principium arteriæ magnæ motum inæqualem, & inordinatum efficit, prohibendoque integram expulſionem ſanguinis à ſiniſtro cordis ventriculo recepti, & alterati, & iſtius portionis ſtagnatione, & alterius receptione grauatum cor in motum palpitationis erumpit pro expulſione, & hoc non poteſt contingere à duritie partium arteriæ circumſtantium, nam cum talis cauſa eſſet permanens, & eodem modo ſemper arteriam premeret, eodem modo ſemper palpitationem efficeret, vndè inæqualitas talis motus palpitationem cauſans à compreſſione non rectè poteſt deſumi, ſed potius à fermento, vt dictum eſt, quod in ſanguinem circulantem agit ob moram, quam ibi trahit in Diaſtole, vel ob motum retardatum à varicoſis plexibus eiuſdem arteriæ.

Inappetentia, deprauata concoctio, & vomitus omni mane, & ſæpè cibi paulo poſt eius aſſumptionem, quæ ſunt ſymptomata

con-

conſequentia alios affectus, puto originem trahere à bile, quod ab amaritie oris colligitur continua, hæc enim ab inteſtino in ventriculum exaltata acidum ventriculi corrumpit, vndè inappetentia, ceſſante vellicatione fibrarum membranoſarum, & ſua acredine diſſoluendo nimis alimenta ad corruptionem ducit, vndè alimentorum deprauata concoctio, cum qualitatum acrimonia, qua irritatus ventriculus in ſua membrana ad vomitum impellitur, quod ſequitur etiam paulo poſt cibum, quando biliosæ particulæ fibris nerueis illius infixæ, & quieſcentes à cibo agitatæ, & commotæ irritamentum motu, & agitatione inferendo ad vomitum incitant, facta in tali irritamento contractione fibrarum fundi ventriculi, vbi facilius bilis adhæret, ad orificium ſuperius.

His fundamentis iactis duo conſideranda veniunt, præſeruatio ab his accidentibus, & curatio eiſdem inſtantibus; & quia quæ ſunt magis conſideranda, & metum incutiunt, nunc non affligunt, ab eorum præſeruatione incipiendum, & ſunt reſpirandi difficultas cum ſuffocationis ſenſu, & palpitatione cordis, quæ cum pendeant à ſeri copia in corpore collecta euacuanda, & reſoluenda, poſteà cauſæ incumbendum, quæ cum ſit ſalſum diſſoluens à bile volatili nimis acri ſucco pancreatico acido mixta conflatum, moderanda illius acrimonia, ac bilis, & remedia ad huius modificationem facientia ſufficient ad fermentum lienis, & cordis moderandum. Curationem exigunt inappetentia acidum ventriculi remittendo, & bilem fixando, ne ad ventriculum aſcendat, vomitus prohibendus meliorem procurando alimentorum digeſtionem, arteriæ pulſatio in ventriculo, vel circa eius regionem moderanda fermentis modificatis, & ſi reuertatur difficultas reſpirandi tollenda.

His omnibus ſatisfacere erit difficile, non ſolum ob morborum contumaciam, ſed etiam ob ſenilem ætatem, & delicatam complexionem, & vltimo ob nauſeam, quam omnibus medicamentis habet; ideò iucunda ſeligere monuit.

Primò, ergo vacuanda materia ſeroſa cum Pil. Alephang. ad ℨ. ι. additis gr.iij., Magiſt. Ialappæ, poſteà materia in ventriculo, & primis vijs contenta diſponenda ad euacuationem cum Aqua

Ab-

Abſynthij,Borag. ad ℥.iij., Tartari vitriol. ʒ. ß., Syrup. de duabus ℥. 1.m. poſt quintum ſyrupum reiterandum medicamentum ſupradictum ſuperbibendo Aquam Noceræ ad lib. quatuor, præparationem humoris ſeroſi prætermitto, quia hic ſua fluiditate, & obedientia medicamentis purgantibus ſemper eſt præparatus; deueniendum poſteà ad Decoctum ex Chinæ ʒ. vj., Salſæ ℥. 1. ß., radic. Cannæ montanæ ℥. 1. ß., Santal. albor. ℥. 1. præp. s. a., & infund. in ℔. 8. aquæ fontis per diem naturalem, poſteà bulliant vſque ad conſumptionem medietatis lento igne, & vaſe clauſo, demum ab igne remoto vaſe, poſtquam refrixerit Decoctum, coletur, de hoc accipiat omni mane ℥.viij., & ſerò ℥.vj. prouocando ſudorem, vel pane calente recenter à furno extracto, vel veſicis aqua tepida plenis, vel lateribus admotis, continuet per menſem in huius vſu, dieta exſiccante adiuncta, eo modo, quo vires tolerare poſſunt, & omni ſeptimo die Caſſiam aſſumat ad ℥. ß. cum tribus granis Magiſt. Ialappæ; Hoc terminato ſuccedat lac Aſininum deſtillatum, in quo infuſa fuerint Portulaca, Plantago, Borago, & Cycorea, accipiendo de hoc ℥. viij. cum ʒ. ß. Tinct. tart., vel nitri vitriol. ℈. ß., quod inſeruiet ad reliquam ſeri portionem ducendam per vrinam, & ad modificandam bilem, & fixandam, & ad demulcendum ſalſum diſſolutiuum, reprimendaque fermenta nimis exaltata lienis, & cordis, quæ magis reprimenda, & demulcenda ſperantur, ſi inſtiterit per viginti dies in vſu dicti lactis deſtillati cum tinctura roſarum, & ſpecierum trium Santal. ℥. ß., Tinct. antimonij ℈ 1. m., ſumenda per quindecim dies aduenienrte frigore, omni mane frictiones toti corpori adhibeantur, & per duas vices omni menſe aliquod Hydragogum aſſumat, quale eſt deſcriptum ſuperius, vel Pilul. Cratonis deſcriptas in ſuperiori Conſil.

Inappetentia excitabitur, ſi ante cibum ſumat Aquæ totius Citri ℥. 1., Aceti ſtil. ʒ. iij., Balſami ſalis gutt. x., quo remedio bilis eneruabitur, & coctiones euadent perfectiores; Arteriæ pulſationi conuenient ea ſuperius tradita, nempè Lac Aſininum deſtillatum, & tincturæ, pro curatione difficultatis reſpirandi, & palpitationis in primo inſultu mitterem ſanguinem à manu ad paruam quantitatem, nam ſufficit ſolùm motum ſanguini ſtagnan-

gnan-

gnanti in pulmonibus tribuere. Fotus aquæ calidæ pedibus exerceantur cum ſpongijs, vel in dicta aqua immergantur pedes pro reuulſione, deinde vtatur ſequenti Lambitiuo. ℞. Aquæ Farf., Hyſopi, Theriacalis an. ℥. 1., Confec ex Hyacintho s. odore ʒ 1., Elixir vitæ ℈. 1., Spiric. Salis armon. ℈. 1., Magiſt. perlar. ʒ. ß., Oſſis de corde cerui s. p. ℈. 1., Syrup. de corr. citri ℥. 1. m. Optima dieta ſeruetur, applicationes fugiat, animique tranquillitatem curet.

CONSVLTATIO XXXVIII.

De Appetitu ferè ablato cum Ptyaliſmo.

ILluſtriſſimus Vir temperamenti calidi, & ſicci ad atrabilare vergentis; in omnibus operibus generoſus, & audax continua ſaliuatione moleſtatur cum talis appetitus deiectione, vt nunquam famis ſtimulum ſentiat, nec carnes cuiuſcumque generis deguſtet, vel in parua quantitate, ſolis ouis ſorbilibus, & fructibus, & pulmentis delicatioribus veſcitur, eſt ætatis annorum quinquagintaquinque.

Saliuatio continua, quæ eſt ſymptoma in excretis cum copia præternaturam, immediatè certè pendet ab humore ſeroſo abundanter impartito partibus ſaliuæ generationi dicatis, quæ ſunt glandulæ Parotides, à quibus per ſaliuales ductus in palatum præparata deducitur Saliua, materiam tali præparationi opportunam recipiunt huiuſmodi glandulæ ab arterijs, quotieſcumque ergo ab iſtis ſeroſus humor in copia communicatur, ſaliuatio etiam copioſa redditur, nec ſeri copia ab arterijs poteſt imperriri, niſi eam ſanguis contineat, diſiunctione, & fluxibilitate illius aquei humoris, quo particulæ quædam vnione inter ſe vniebantur, & per quam talis humor non apparebat, nec fluxibilis erat, niſi cum particulis per vnionem ſimul conglomeratis, qua ablata libertati reſtitutus, & alij ſeroſitati diſgregatæ additus hanc auget, eo modo, quo concreta metalla fluxibilia redduntur aquea humiditate craſſa particulas colligante fuſa, & ad fluxibilitatem redacta, ità ſaliuationis cauſa immediata ſtatuendus eſt humor

ſero-

ſeroſus in ſanguine exundans, mediata, & magis remota, ſalſum in ſanguine exiſtens fuſione, vel corroſione ſeroſitatem in eo augens, quæ corroſio redditur efficacior ab atra bile magis acri, quibus addenda eſt diſpoſitio glandularum ſalivalium ad recipiendam copiam ſeri. Salſum diſſoluens eſt bilis copia, ratione temperamenti patientis maximè in ſanguine redundans, ab huiuſmodi ſalſo bilioſo mortificato in parte acido ſanguinis, & à nimia ſeroſitate aquea reliquo inerti reddito, contingit, vt ſeroſus humor præparatus in glandulis interioris tunicæ ventriculi, & ipſa ſaliua acidum paruæ efficaciæ contineant, & ità appetitus etiam deicitur, deficiente irritamento acidi in ſaliua, & in humore in glandulis ventriculi præparato, & carnoſæ membranæ communicato, à quo illa corrugatio in fibris dictæ membranæ efficitur, in qua famis ſenſatio conſiſtit, accedente etiam, quod à bilis portione ad ventriculum aſcendente, non ſolum acidum glandularum magis mortificatur, & etiam illud ſaliuæ, cui ineſt licet inſenſibile ex naturæ decreto, & quod per illius incraſſationem in ventriculo ſenſibile euadit, quando ſecundum naturæ leges ſalivalis humiditas eſt præparata, & magis etiam eneruatur à ſubſtantia aquea excedentis ſaliuæ deglutitæ, cum obſeruatione conſtet acidum etiam vehemens aceti, aquæ admixtione retundi, huic ſtatui condemnatum acidum omnium glandularum, & limphæ, deficit ſanguini ſufficiens coagulum, vndè facilius ſeroſitatem à ſe diſgregari permittit, & prohibet ne ſufficiens acidum in dictis humoribus cumuletur pro appetitus excitamento.

Qua propter ex ſtabilitis elicitur primò minuendam eſſe ſeroſi humoris copiam, ſecundò bilis copiam minorandam, tertiò acidum ſanguinis augendum vna cum eo ventriculi, cui vltimo corroboratio addenda.

Primum obtinebimus purgatione totum reſpiciente cum Hydragogis purgantibus, & præparantibus, & cum Decocto Santalorum omnium, radic. Cannæ montanæ facto more ſolito in aqua fontanæ cum portulaca, Acetoſa, Taraxaco coctis in ventre paruæ pullæ, omni mane per viginti dies ſumendo ℥. viij. cum ℈. ß. Spiritus ſalis nitri dulcificati, poſteà per aliòs viginti dies

vta-

vtatur tinctura roſarum facta cum lacte Aſinino deſtillato ad ℥ij., Mivæ Cydonior. ℥. 1. cum gutt. viij., vel x., Balſami ſalis; & ante prandium per horæ quadrantem capiat ſalis tart. vitriol. ℈. ß. irrorati cum gutt. iiij. Elixir proprietatis ad ventriculum corroborandum, pro hac intentione poſt cœnā puluis ſequens in parua aqua totius citri exhibendus. ℞. Specier. Diamarg. frigid., trium Santal. an. ℈. 1., Salis Abſynthij ℈. ß. m.; In cibo vtatur acidis, vt ſucco granatorum, ribes, omphacio, aceto, & autumni tempore componatur vinum medicatum cum Santalis, & Baccis Iuniperi maturis ad majorem corroborationem ventriculi, eoque in paſtu mane, & ſerò vtatur, fugiendo omnia aromatica, quæ bilem augere, & exaltare valent; Quod ſi his non cedat affectus, anno venturo acidulas accedat S. Mauritij, vel Brandolæ, quæ aciditate bilem frangunt, ſanguinem corroborant, acidumque illi imprimunt, & per diureſim exeundo, materiam ſeroſam ſecum rapiunt, vndè adimplentur omnes indicationes propoſitæ.

CONSVLTATIO XXXIX.

De Appetitu deprauato.

VIrgo in decimo tertio ætatis ſuæ anno conſtituta, temperamenti pituitoſi cum admixtione melancoliæ quamdam duritiem cum tumore anno præterito in liene cognouit, à qua corporis colorem mutauit ad pallidum, cum inflatione faciei, multi ſunt menſes, quod deprauatus in ea eſt appetitus calcem, carbones, & terram appetendo, & edendo, vna cum tumore prædicto aucto, & tumore in facie, menſtruæ purgationes hucuſque non apparuerunt.

Quanto magis hoc ſymptoma deprauatæ facultatis appetitiuæ ventriculi, & ſenſus communis in ſuo eſſe eſt notum, tanto magis in ſua cauſa occultatur, vt non defuerint aliqui, qui ad qualitatem occultam illius originem trahere conati ſint, quod ignorantiæ refugium ſemper iudicaui, & quamuis in veræ cauſæ indagatione maxima ſit difficultas, nitendum ad huius ablationem, ob ægrorum ſalutem, quæ ignota cauſa, vel fortuitò eis comparatur,

 vel

vel numquam obtinetur, & quandoque maximo cum præiudicio medicamenta exercentur.

Pro enodanda autem huiuſmodi difficultate. Suppono talem appetitum deprauatum non eſſe niſi ſenſationem excitatam in organo appetitus, quod non eſt aliud niſi ventriculus, ex qua ſenſatione ſenſus communis mouetur ad appetendum inſolita, & cum actiones deprauatæ edantur ab eo, à quo ſanæ exercentur, in ſuis qualitatibus deprauato, concludendum eſt acidum ſalſum, quod naturalem appetitum in ventriculo efficit, idem deprauatum præternaturalem cauſare appetentiam; acidum autem ſalſum naturalis appetentiæ fomes, eſt volatile, vndè ſi fixum euadat peruertitur, ſi ad auſterum, vel ad acerbum tranſeat pariter deprauatur, ſicuti ſi ſalſedinem exuberantem concipiat, cum aciditatis occultatione; hoc vitium in deprauato appetitu non obſeruatur, cum nullã ſitim, nec ſalſedinẽ in ore experiatur patiens, vndè ſequitur ex hoc acidum ventriculi deprauari, quia fixum euadit, & ad auſterum, vel acerbum tranſit; quod ei contingere puto, dum particulæ terræ fixæ ei miſcentur, quibus volatilitatem amittit, cum volatile à ſuper addito fixo fixetur, particulæ etiam terræ acidis additæ rigiditatem iſtis impertiunt, & per congeſtionem ramoſæ, & hamoſæ redditæ, cum duritie, & rigiditate, immutando figuram, & modum eſſendi, acidum auſterum faciunt. Particulas auſterum conſtituentes eſſe duras, & rigidas ex fructuum immaturorum conditione colligo, duritiem enim maximam habent, quæ duritiem, & rigiditatem particularum componentium arguit, & cum ſint auſteri præ immaturitate, auſteritatem etiam in tali duritie fundari non eſt improbabile, & præcipuè ex obſeruatione confirmatur, nam dum emolleſcunt præ maturitatis gradibus auſteritas etiam minuitur, aliud quod obſeruatur in auſteris eſt, quod linguam velut ligare videntur, & diu talis ſapor in lingua perdurat, quod per particulas ramoſas, & hamoſas cum rigiditate ſolum explicari poteſt, dum cum tali figura particulæ fortiter partes linguæ apprehendunt, ità vt eas ligare, & conſtringere videantur, ſuaque craſſitie in poris linguæ inſinuatæ eos obſtruunt, & implent, & hamis ſuis infixæ diu in eis perdurant; huius confirmatio habetur etiam à multis chi-

micis exiſtimantibus alumen, quod eſt auſterum generari à ſale acido vna cum terra petroſa, à qua per calcinationem ſal itidem lapidificus iam expeditus fuit; auſterum enim nihil aliud eſt, quàm acidum adſtringens, conſtipans, & contrahens, quod à materia terrea modo dicto diſpoſita habetur, huiuſmodi materia terrea etiam in noſtro corpore, & in humoribus reperitur, & præternaturaliter miſcetur humori acido ab arterijs glandulis tunicæ ventriculi interioris impartito, & hoc certè contingit vitio lienis, qui ratione obſtructionum fæculentias ſanguinis è ſale fixo, & materia terreſtri conflatas, in ſuis poroſitatibus, & cellulis non recipit, neque in humorem fermentatiuum maſſæ ſanguineæ elaborat, prout ſui eſt officij ad ſanguinem vegetum conſeruandum, cum proportionata fluiditate, qua excrementa per renouatam fermentationem faciliimè poteſt deponere, tam in hepate, quàm in alijs partibus ad ea recipienda deſtinatis; quapropter dicta materia terreſtris ſalina ſine volatilizatione, & præparatione aqueo humori acido mixta, & in dictis glandulis ventriculi vnitim cum eo depoſitata acidum auſterum reddit, quod vellicando ventriculi nerueas fibras corrugationem in eas inducit, à qua famis ſenſatio, & corrugationis modus eſt talis, vt hunc percipiendo ſenſus communis eliciat appetitum calcis, terræ, & carbonum, dum per ſuas ideas innatas apprehendit in talibus corporibus ineſſe potentiam afficiendi organum, in tali ſtatu, cum tali motione, quæ ſuauitatem inducat; ſuauitas verò percipitur, dum fibræ ventriculi, & linguæ ab humore acido, & auſtero contrahuntur, & adſtringuntur, ità vt à quolibet motu, & à qualibet figura particularum moueri, & penetrari non poſſint, motu titillationem pariente, in quo ſuauitas comeſtorum reſpectu ventriculi conſiſtit, & linguæ, & quia à particulis calcis, & terræ blandè penetrantur, & mouentur, ideo in eorum vſu ſuauitatem experiuntur in tali ſtatu conſtituti, ſua enim craſſitie, ſuis ramulis, & hamulis adſtrictionem, & contractionem fibrarum à prædicto humore contractam motui particularum lenium, & mollium reſiſtentem ſuperant, cum blando, & ſuaui motu, & penetratione, quapropter ſapor ſuauis reſultat, vbi in eis talem fibrarum conſtrictionem, & contractionem non patien-

tibus dictorum mixtorum particulæ ingratum ſaporem præbent, quia motu valido ab iſtis mouentur, & penetratione moleſta ab iſtis perfodiuntur, pariter in iſta patiente alimenta ſuauia, & mollia nullius ſaporis cenſentur, quia mollitie ſuarum particularum fibras linguæ, & ventriculi modo dicto diſpoſitas nulla titillatione afficiunt, ideoque nulla perſentitur delectatio in vſu dictorum ciborum, ſed veluti nullius ſaporis cenſentur.

Tumor in liene originem habuit à materia craſſa, quam naturaliter in ſanguine cumulat hæc Patiens ratione temperamenti pituitoſi, & melancolici, & à qua omnia fermenta partium ſanguini tenuitatem, & vigorem inſpirantia eneruantur, vndè ſanguis magis ſemper craſſus, vel multa materia craſſa coinquinatus, quæ per lienis ſubſtantiam circulando, in eius poroſitatibus, cellulis, & capillaribus vaſis relicta, ibi obſtructionem efficit, quommodo etiam in vteri vaſis eam induxit menſium temporaneam euacuationem prohibendo, qua multis retentis excrementis cachexia aucta fuit, quæ prius præexiſtebat, ex eo quod ſanguis non ritè fermentatur à lienis fermento oppreſſo à materia obſtruente, vt excrementorum ſeparatio fieri non poſſit, ex quorũ retentione in maſſa ſanguinea iſtius conſtitutio, & craſis deprauata fuit cum cachexia, ex hac malus faciei color, & tumor, dum materia craſſa, vel ſeroſa ab vniuerſali ſanguinis craſſitie non admiſſa ad vnionem cum alijs, vel ab ea expreſſa cum diſgregatione ab aliarum vnione, in eius ſubſtantia laxa in maiori copia recipitur, & detinetur cum mutatione coloris.

Pro horum morborum eradicatione elucidatæ cauſæ indicant, primo Hypocondriorum, & ventriculi regionem eſſe à craſſorum humorum ſaburra mundandam, ſecundò obſtructiones lienis, & vteri remouendas, tertiò humorem acidum auſterum corrigendum, quartò maſſam ſanguinis ab omni humorum excrementitiorum inquinamento purificandam, quintò fermenta partium præcipuè concoctionibus inſeruientia exaltanda.

Multitudo malarum diſpoſitionum vna cum earum contumacia difficilem reddent earum ablationem, & timendum de Hydrope, remedijs tamen fidendum generoſis, & in ætate vegeta ſperandum.

Quo

Quo ad primum ,ergo per tres dies exhibeantur Syrup. de quinque rad., de cort. citri an. ℥. 1. cum aquæ Abſynthij, & Meliſſæ an.℥.iij.,crem.tart. s. p. ʒ. 1.ß., poſteà vomitiuum propinetur ex infuſione gr. viij., Hepatis Antimonij, ſeu Croci metallorum in ℥. iiij. vini maluatici, vel ʒ. 1. Salis vitrioli, poſteàad reliquias exterminandas inciſiuis, & aperientibus, Diaphoreticis mixtis, quæ idem præſtant, & ſimul auſteritatem humorum corrigunt cum ſpiritibus volatilibus ſalinis, & præcipuè oleoſis vtendum, vt. ℞. Oximel. comp., Syrup. de quinque rad. an. ʒ. vj., Decoct. quinq. rad. aperient.,fol. Card. bened.,Scordij, Pulegij, Veronicæ ℥. vj., Spiritus ſalis armon. gutt.viij, hoc tempore mittendus ſanguis, & à brachio, & à pede, ſed in quantitate moderata, & poſt ſeptimum ſyrupum purganda materia Melle roſ.ſol. cum Cræm. tartari, & huic indicationi vltima manus ponenda cum aqua Tettutij per quinque dies ad quantitatem ℔. v. pro omni die.

Quo ad ſecundum prouidebimus obſtructionibus lienis, & vteri his præmiſſis adiungendo ſequentes Pilulas. ℞. Extracti Aloes, Sennæ, Rhaubarbari an. ʒ. ij., Trhociſ. Alhandal. ℈. 1., Gummi Galbani, Armoniaci aceto diſſoluti an. ʒ. 1.ß., Myrrhæ rub. ʒ. 1., Caſtorei ℈.ij., Eſſentiæ Croci ʒ. ß., Croci Martis aperitiui ʒ. ij., Salis Sabinæ, Tamariſci an. ʒ. 1., Olei Succini ℈. 1.ß., Spiritus Cornu Cerui ℈. 1., Olei Macis ℈. ß. cum aceto chalybeato, & Syrup. de Artemiſia q.s. f. pilu., quarum doſis ʒ. 1. ß., ſi autem corpus nimis mouebunt, minoranda doſis, quodſi ſuperbibatur Decoctum in Iure Sabinę, Rubiæ tinct., Tamariſci, Citrach. Roſmarini, Saluiæ melioris erunt efficaciæ; Extrinſecus applicandum Ceratum lieni ex Armoniaco vino maluatico diſſoluto, & regioni vteri aliud ex Sagapeno paratum.

Quo ad tertium dictis ſuperius remedijs ſatisfactum erit, & ſatisfaciemus cum ſequentibus.

Quo ad quartum ℞. Pulu. viper. ℈. 1., Bezoart. miner. ℈. ß., Salis tart. volat. gr.viij., vel in eius defectu ſalis roſmar. ℈. 1. m. f. pulu. accipiendus cum Syrupo cinam. ex deſcript. Quercet. ad Cochlear vnum, vel ad vnum, & ſemis; his ſanguini optima craſis conciliabitur, & humorum auſteritas emendabitur, quod facilius præſtabit, ſi dicto Syrupo, Antim. tinct. ad ℈. ß. addatur,

omni

omni quinto die purgandum erit cum pilul. de Sagapeno Quercet., & hoc remedio continuandum erit per viginti dies, quo vltimæ indicationi ſatisfactum quoque erit, & ſatisfiet huic, alijſque duabus ſuperioribus cum vino, quod futuro Autumno parabitur cum rad. Ireos, Acori, Rubiæ tinct. Gentianæ, Tamariſci, & Folijs Cetrach., Agrimoniæ, Quinq. folij, Geniſtæ, Abſynthij, Sabinæ, Pulegij, Chalaminthæ, Maioranæ, quæ omnia in ſacculo indantur pro quantitate vini componendi, & ſuſpenſum detineatur in dolio, quod erit bibendum prima vice in paſtu ad ℥. v., quodſi per hæc remedia dicta ſymptomata non cedant, Chalybeata vſurpanda, & præcipuè Crocus martis cum Antimonio diaphoretico, & ſale tartari volatili, & Cornu Cerui vniendus, & medicamentum componetur omnes indicationes adimplens, quod faciunt etiam hi boli. ℞. Mitridat. ℈. 1., Olei Cariofil., Macis an. gutt.iij., Charab. gutt.vj., Spir. fuliginis gutt. iiij. m., & pro tali appetitu extinguendo Portulacam ſæpè edat. Victus ratio ſit optimi ſucci, & ad calidum vergens.

CONSVLTATIO XL.

De Siti continua, & inextinguibili.

PAtiens ætatis annorum triginta quinque, temperamenti calidi, & ſicci, vulneratus fuit ictu ſclopeti in ſpatula, vulnus in fiſtulam degenerauit, & brachium mouere etiam debiliter poterat, pro quibus decretum fuit exſiccans Decoctum per triginta dies cum conſueto dietæ rigore, & ſudoris excitatione. In fine ſitis adeo vehemens eum excepit, vt à potu ſe temperare non poſſet, & maximè quia loquendi facilitatem impediebat, & ſummum virium languorem, ac paſſionem quamdam in ventriculo inferebat, quæ omnia demulcebat potus copioſus; huiuſmodi ſitis poſt Decoctum conſuetum perſeuerauit cum appetitus proſtratione. Aquam Villenſem, ſerum caprinum, ſuccum hordei, multaque alia medicamenta refrigerantia, & humectantia pro huius ſymptomatis ablatione exercuit, ſed incaſſum. Sitim poſt Decoctum (tempore medicamentorum excepto) vino extinguere cu-

curauit, nunc febris lenta ſuperuenit, cum determinatis, & diſtinctis acceſſionibus ad intermiſſionem numquam accedens, corpus ex ſui natura gracile magis exſiccari cognoſcitur.

Sicuti ſitis naturalis à moderata exſiccatione, & corrugatione fibrarum interioris tunicæ ventriculi pendet, & etiam ſitis illa Palati propria, & quæ quotidie in ſolidorum maſticatione contingit ad potum nos inuitans, à ſola exſiccatione, & corrugatione fibrarum linguæ prouenit, ex eo quod ab alimentis ſolidis abſorbetur non ſolùm ſaliua actu humectans linguam, ſed etiam illa in vaſis ſaliualibus contenta, dum motu maſticationis, accelerato eius exitu tota transfunditur in oris capacitatem, vbi à cibis maſticatis tota excipitur; quapropter humectante neceſſariò deſtitutæ fibræ linguæ, cum earum ſiccitate, & corrugatione ſitis oritur; vtramque ſitim à ſiccitate, & contractione fibrarum oriri, eius ſedatio à potu humectante, quo ſiccitas tollitur, & laxitas inducitur planè demonſtrat; Sic ſi intensè fibræ ventriculi exſiccentur, & corrugentur intenſa oritur ſitis, prout euenit noſtro Patienti ab exſiccante Decocto, cui facilè fuit prædictas fibras pro temperamento calido, & ſicco ex ſui natura ſiccas, intenſiori ſiccitate afficere, qua in continua corrugatione detentæ ſitim etiam continuam pariunt paruàm modificationem ſuſcipientem à frequenti potu, coarctatis à nimia ſiccitate ad extremum poris fibrarum, ità vt non permittatur ingreſſus in earumdem ſubſtantiam corpuſculis humidis potus, & ea modificatio ſitis, quam potus infert, ſtatim tollitur ab aucto in ventriculo calore à vini potu, quo continuò ſitim extinguere curat, huic incrementa diſponuntur, & ſiccitati gradus adduntur ab eodem calore humidum ſtatim diſſoluente.

Ad ſitim conducunt vapores ſalſi à bile eleuati in efferueſcentia eius, cum ſucco Pancreatico in inteſtino duodeno, quæ licet ob humiditatis incraſſationem factam à medicamento exſiccante reddita fuerit craſſa, & iners, concentrato ſpiritu volatili eius in craſſitie, attamen in dicta efferueſcentia volatilizatæ particulæ aliquæ ſalinæ aſcendentes ad ventriculum, corrugationem inducunt, & ſiccitatem augent cum ſiti.

Ab eodem calore, & bile acidum ventriculi volatile, vel mortifi-

tificatur, vel diſſipatur, præterquamquod ſiccitas fibris impartita corripuit etiam glandulas ventriculi, itá vt diminutis in mole, & coarctatis eorum poris, non ſuſcipiant debitam quantitatem humoris pro præparando fermento neceſſario, vel ab eadem ſiccitate, & calore corrupto fermento proprio dictarum glandularum, deprauatur etiam præparatio humoris fermentatiui ciborum; ex quo non ſolùm appetitus proſtratio, ſed etiam imperfecta chyli elaboratio, non volatilizatis eius particulis, ſed in craſſam, & fixam pultem degenerantibus; cui non opitulatur efferueſcentia bilis cum ſucco pancreatico, cum ob craſſitiem, & lentorem eius iners euadat ad debitam efferueſcentiam inſtituendam, prout ſuperius dicebam. A craſſo chylo, craſſus ſanguis, & bilis pariter craſſa hoc vitium corrigere non valet, hinc non ſolum glandulis Parotidibus ſerum craſſum ſubminiſtratur, vndè ſaliua craſſa impotens fibras linguæ humectare, quia inhabilis tranſire per eius poros; vndè ſitis augetur, ſed etiam glandulis ventriculi pro elaboratione humoris acidi fermentatiui, cum iſtius deprauatione, vel abolitione dum ob craſſitiem non recipitur intra glandulas humor, & receptus ob reſiſtentiam à craſſitie impartitam rite non elaboratur.

Aliquæ particulæ craſſiores ſanguinis, vel alterius humoris in vaſis alicuius partis relictæ obſtructionem pepererunt, & ibi humor detentus qualitate fermentatiua, & volatilitate acquiſita ſuperato obſtructionis impedimento, ſanguinique mixto efferueſcentiam ibi excitat maximam, inordinatamque, ſed lentam, quia fermentum debile, & maſſa ſanguinis ſpiritu priuata cum craſſitie non eſt apta ad efferueſcentiam violentam ſuſcipiendam, & cum impedimentum obſtructionis ſuperatum non tollatur auferendo materiam, ſed ſolùm hanc perterebrando, ideò hæc priori ſtatui ſe remittens impedimentum renouat, à quo humoris ab impedimento ſtagnantis alteratio ad qualitates ſupradictas, à quibus ſuperatur impedimentum, & modo dicto renouatur efferueſcentia febrilis periodica; cui exiſtimo coniunctam eſſe hæcticam ob diſpoſitionem naturalem per temperamentum calidum ſiccum, & gracile, & ob craſſitiem ſanguinis excrementis multis coinquinati, ob deprauatam chylificationem, qui-
bus

bus ad fermenti naturam exaltatis continua fermentatione continuam inducunt efferueſcentiam, & cum non poſſint ob ſanguinis craſſitiem ab eo ſeparari, continua eorum præſentia febrem continuam lentam efficiunt, eo modo, quo hæctica primi gradus efficitur, cum ſemper ſit eſſentialiter coniuncta lentori, & craſſitiei ſanguinis, ad quod demonſtrandum ſuperſedeo, ne conſulentis officium tranſcendam; ſed quod id mihi efficacius oſtendit, eſt ſiccitas ventriculo habitualis facta, vna cum calore, ab immoderato vini potu in eo impreſſo, à quibus fermentum, ſeu temperamentum naturale eſt alteratum ad ſiccitatem, & caliditatem, in habitu marcorem quemdam in ventriculo inducentem; ab huiuſmodi temperie, ſeu fermento, ſanguis circulans copiosè per ventriculi ſubſtantiam incaleſcit, & ad maiorē efferueſcentiam ſuſcipiendam in corde diſponitur, vndè febris continua, non aliter, ac in Pthyſi à Pulmonum flaciditate, hæctica coniungitur, per ſolam fermenti, ſeu temperamenti illorum deprauationem, ſanguinem ad indebitam, præternaturalem, & continuam efferueſcentiam diſponentem, quodcumque ſit hoc meum cogitatum ſolidis fulcitum rationibus apud me, aliorum tamen iudicio ſubmitto.

Ad tollendos ergo hos affectus, febris putrida eſt ſedanda, tam per ea, quæ motum efferueſcentiæ cohibent, quàm per aperientia obſtructionem, quæ febris cauſam tollunt, ſecundò hæcticæ latenti ſubueniendum lentorem ſanguinis, & bilis, corrigendo, nec non fixum, & habitualem, ventriculi craſim calidam, & ſiccam, atque præternaturalem ad contrariam ducendo, quo ſiti ſatisfactum quoque erit, dubitandum autem eſt de certo remediorum exitu, cum à morbo longo habitus ex ſui natura gracilis ſit eneruatus, & etiam quia ventriculi temperies, & ſanguineæ maſſæ ſtatus à naturali maximè diſtant.

Leniter ergo purgato corpore cum Caſſia, vel Manna acrioribus medicamentis prætermiſſis ratione febris putridæ, & motus inordinati ſanguinis, ſecetur vena pro ratione virium ægrotantis; primam indicationem adimplebimus cum emulſionibus ſeminum melonum extractis cum aqua Centauriæ min., addito etiam ſpir. vitriol. dulcificato ad gratam aciditatem,

deobſtruentia tempore maioris intermiſſionis exhibenda ſunt temperata, ne ventriculi temperies calida, & ſicca augeatur, vndè Ius alteratum paretur cum Decoctione agrimoniæ, quinque folij, radicum graminis, cicorei, gentianæ, addito ſpiritu vitrioli dulcificato, interim vtatur pro ventriculi ſiccitate, & caliditate, & marcore corrigendo ſucco hordei diſſoluto cum aquis deſtillatis ex carne contuſa cancrorum fluuiatilium, Ranarum, & limacum, parùm, & ſæpè degluriendo, & quod melius erit eorum contuſo diſſoluto in iure, vel in aqua; Lac vaccinum deſtillatum cum folijs Maluarum, & Boraginis ſit pro continuo potu, foueatur exterius ventriculus cum ſpongia imbuta Decoctione Maluarum, Altheæ, Pſylij, Boraginis reiterata purgatione pro neceſſitate, & iuxtà ſigna concoctionis Si datum fuerit putridam febrem ſubiugare, obſeruandum eſt, an lenta febris perduret ſine manifeſta acceſſione, & tunc de Hæctica certiores erimus, pro eaque extirpanda dimicandum, ſi verò febris omninò cedat, ventriculo ſuccurrendum primo lacte Aſinino ad ℥. vj., & augendo quantitatem pro eiuſdem tolerantia per quindecim dies, poſteà vtendum lacte vaccino ad ℥. v. cum aqua ſupera dicti extracta è carnibus contuſis, vel Ranarum, vel Cancrorum, vel Teſtudinis, quæ remedia etiam opportuna erunt, ſi febris hæctica appareat, ſed eiſdem vtendum cum extracto Gentianæ ad ʒ. ß. cum ſpir. Cornu Cerui gutt. vj redacto in formā boli pro correctione craſſitiei ſanguinis Victus ſit frigidus, & humidus, & maximè nutritiuus, vt ſunt extractum carnium ad formam deſcriptam à Riuerio in tractatu de Hæctica, vna cum Pane martio ibidem deſcripto, & hæc ſufficiant pro præſenti Conſultatione.

CONSVLTATIO XLI.

De Ciborum auerſione, nauſea, & vomitu, præcedente dolore grauatiuo vna cum læſa deglutitione ſolidorum, & liquidorum.

EX tranſmiſſa Relatione manifeſtum fit hunc Patientem naturaliter debilem ventriculi conſtitutionem ſortitum fuiſſe, cum

cum frequenti vomitu moleſtatus fuerit, cum expulſione materiæ viſcoſæ, & aqueæ primò acidæ, deinde amaræ, certum indicium ventriculi à naturali officio perfectæ concoctionis alimentorum aberrantis, cum enim à primordio generationis fibras contraxerit laxas à nimio humido, eis tanta non ineſt vis, vt pars craſſior alimentorum expellatur pro hoc robuſtiori contractione indigens à fibrarum laxitate non permiſſa, quapropter ob diutinã moram eiuſdem portionis craſſæ, ſal fixum in ea præcipuè contentum ſuſcipiens fluorem totam acidam reddit; cum ſal etiam commune per fluorem aciditatem occultam in eo latentem manifeſtet, ità alimenta liquida, & ſolida per aliquod tempus reſeruata aceſcunt, portio dictæ materiæ craſſæ contrahens hanc qualitatem acidam, moleſtiam ventriculo infert cum irritamento, hic excitatur ad eius expulſionem per vomitum, vndè materia primo eiecta eſt acida, & quia in tali conatu dictæ expulſionis, bilis ad ventriculum ex inteſtino aſcendit, ideò materia vltimò loco per vomitum expulſa amara eſt: huiuſmodi fibrarum laxitas à frequenti, & copioſo aquæ refrigeratæ niue, & etiam conglaciatæ potu facta fuit maior, vndè vomitus frequentior, & diuturnior ob dictam cauſam cum nauſea, & inappetentia ciborum, ex eo quod ventriculi fibræ nimis laxatæ ad eam corrugationem non reducuntur, quæ eſt neceſſaria ad famem excitandam, quando vellicantur ab acido, præterquamquod eiuſdem ventriculi calore debilitato à frigido contrario, inertique reddito ad acidi præparationem, ad quam aliquo modo concurrit volatilizatione, hoc fixum remanet, & redditur per hoc tam ineptum ad alimentorum præparationem, quam ad illam vellicationem, in qua fames fundatur, vlteriùs à nimio humido fibrarum acidum ità retunditur, vt his pro ſtimulo inſeruire non poſſit, & quia inter villos membranæ ventriculi remanet ex deprauata alimentorum digeſtione materia, quæ facilè putredinem, vel malam qualitatem huic ſimilem ſuſcipit, talis materia ab alimentorum præſentia commota illam excitat moleſtiam in fibris ventriculi, ſimilem illi ab alimentis putridis ventriculo impreſſam, qua ad eorum ſubitam expulſionem commouetur, vndè auerſio ad quælibet alimenta.

Vomitum præcedit dolor grauatiuus ob flatus à materià prædicta putreſcente eleuatos diſtenſionem ventriculi cum grauedine inferentes, vel quia mala qualitate ſine acredine talem moleſtiam pariunt, qualem copia materiæ incutit.

Ab eiſdem cauſis laxatę œſophagi fibræ naturaliter molles inducta in eis quadam quaſi Paralyſi, deficit in eo motus contractionis neceſſarius ad deglutionem expeditam, vndè alimenta non niſi cum difficultate deglutiantur, quantum autem valeat aquæ frigidæ potus à patiente noſtro frequenter exercitatus ad relaxandum ex conſideratione, quod ſpiritus à frigido, vel mortificentur, vel repellantur, facilè comprehenditur, ſicuti etiam certum fit à ſpiritibus hoc modo affectis fibras laxari, vt motu priuentur, cum è contrà ex eorum influxu copioſo pars in contractione quadam, & velut inflatione detineatur, & non ſolum fibræ humidas aquæ particulas imbibendo, ſed etiam à ventriculo aliquas exſugendo laxitatem morboſam, & paraliticam ſibi pararunt.

Deducimus ergo ex cauſarum indagatione fibras ventriculi eſſe exſiccandas vna cum eis œſophagi, ſimulque illius temperiem nimis humidam eſſe corrigendam.

In quo exequendo, erit difficultas ob inueteratam diſpoſitionem, & maior reddetur à Paralyſi œſophagi, à qua Mors ſæpè fuit inducta.

Expiato ergo in primis Ventriculo, vel Vomitiuo ex Sale vitrioli, vel alio purgante proportionato vna cum præparantibus adæquatis, ſanguinis miſſione prætermiſſa, cum nullum locum habere videatur in his affectibus, Aqua Tettutij exhibenda per nouem dies, vel decem more ſolito præmiſſo conuenienti vehiculo, posteà exhibendum ius Columbi, in cuius ventre reponantur Ligni Saſſafras, Viſciquercini, Salſæ, cum rad. Acori, Zinziberis, & granis Cardamomi, cum folijs Abſynthij, Petroſelini, Fæniculi, Roſmarini, præmittendo bolum ex therebentinæ ℥ ß., Extract. baccarum Iuniperi ℈. 1., Balſami Peruuiani gutt. vj. per viginti dies in hoc perſeueret, poſteà vtatur per menſem Puluere Viperino ad ℈. 1., cum ℈. ß. Antimonij diaphor. in Conſerua florum roſmarini, vel cum ſucco Abſynthij condenſato ſuperbibendo ℥. ij. Aquæ alicuius antipopleticæ, vel antiparaly-

ticæ deſcriptæ à Quercetano, & Mynſicht; Ante cœnam capiat ℥. ß., Confectionis paratæ ex ſpecier. Diamoſchi, Diambræ, Aromat. roſ. Diatrion pipereon an. ʒ. i. cum ſufficienti quantitate Sacchari diſſoluti in aqua florum citri, vel in ſuperius dictis Antipoplecticis, per diem ſequenti vtatur Lambitiuo. ℞. Aquæ totius citri, Meliſſæ an. ℥. iij, Theriacalis ℥. i. Spirit. vini aromat., cum nuce moſcata, macis, & Cinam. ℥. i. vel cum Aqua vitæ Mathioli, Elixir. prop. an. ʒ. i. ß., Confect. ex Hyacintho ʒ. ii. Salis Abſynt., Roſmar. an. ʒ. ß. cum Syrupo de Cinam. ℥ ß., & Cortic. citri ℥. i. f. lambitiuum. Exterius roborandus Ventriculus cum Cerato ex Maſtice, & Tacamacca, & in paſtu bibat primo loco cyathum vini medicati cum ligno lentiſci, & Viſcoquerc., Baccis Iuniperi, folijſque Abſynthij, Roſmarini, Meliſſæ, Rutæ &c. ſeruata optima victus ratione.

CONSVLTATIO XLII.

De dolore, & anxietate ventriculi à cibo.

Religioſus temperamenti calidi, & ſicci ad aduſtionem vergentis, ætatis annorum triginta, ſtudijs maximè, & intenſe addictus, de dolore ſtomaci anno præterito conqueri cæpit, qui à cibo multum exacerbatur cum anxietate, vt loco ſtare neſciat, in hoc ſtatu maximo afficitur mærore, & à flatibus, adeò gula intumeſcit, vt quandoque difficilis reddatur reſpiratio; his adiungitur obſtructio in Meſenterio, & pulſatio arteriæ, tactu & viſu ſenſibilis circà eiuſdem regionem.

Naturalis huius Patientis temperies ad calidum, & ſiccum, cum aduſtione vergens manifeſtum facit in eius ſanguine partes ſulphureas inflammabiles redundare, & à continua efferueſcentia ab intemperie immoderatè calida excitata plures aduſtionem pati; quarum naturam à ſulphureis particulis non aduſtis differre cenſeo, ſicuti etiam pro certo ſtatuendum eſt à ſpirituum (ob ſtudij aſſiduitatem) in ſanguine diſſipatione, ſalinas eius partes magis, & in copia exaltatas fuiſſe, deficiente moderatore ſpiritoſo eas ſubiugo de-

detinente, ità vt ſenſibilis in eo reddatur earum actio, quæ prius ſupprimebatur; à ſpiritu balſamico modificata; ex aduſtis particulis ſulphureis, & ſalinis exaltatis per mixtionem fit vnum acre, per quod tota maſſa ſanguinis acredinem concipit, & ad fermentandum immoderatè diſpoſitionem contrahit, cum tale mixtum ſit ſanguini extraneum, eo quod excrementi naturam ſuſceperit, & per efferueſcentiam volatilitatem acquiſierit, qua fermenti conditionem ſuſcepit, maſſam ſanguinis plus iuſto fermentare facientem, ſed citra febrilem efferueſcentiam. Hinc eſt, quod à cibi fermentatione in ventriculo excalefactus ſanguis in arterijs, & venis per eius ſubſtantiam reptantibus efferueſcit ſupra modum naturalem, vndè concepto quodam impetu, ab hoc arteriarum extremitates glandulis tunicæ interioris fixæ aperiuntur, & magna copia ſeroſi laticis ſulphurei ſalſi de natura ſupradicta ſanguinis participantis, in eas, & cauitatem ventriculi diffunditur, à cuius acrimonia laceſſita membrana eiuſdem ventriculi dolorē ſentit; huic conferunt reliquiæ alimentorum in villis membranæ ventriculi reſidentes, quæ à calore partium adiacentium ad auſteritatem ductæ, & ad acredinem excedentem, poſteà alimentis aſſumptis commotæ pungendo membranoſam ſubſtantiam dolorem augent.

Ab eadem ſanguinis efferueſcentia elati vapores acres, & membranæ exteriori, & mediæ carnoſæ impreſſi vellicatione pungunt, eam inferendo moleſtiam, per quam anxius redditur patiens, cuius anxietas augetur, quando dicti vapores orificium ſuperius attingunt, & tractis in conſenſum neruis cardiacis, eam compreſſionem inducunt, quæ mærorem facit.

Huius efferueſcentiæ opera fermentatio alimentorum facta maior; eleuantur etiam vapores in magna copia, qui œſophagum diſtendendo, gulæ intumeſcentiam pariunt, à qua compreſſa aſpera Arteria ſpirandi difficultas oritur; & ab hac fermentatione valida vna cum dolore, fibris ad contractionem determinatis exitus alimentorum acceleratur non perfecta adhuc concoctione, vndè craſſæ particulæ alijs ſubtilioribus commixtæ, craſſiori ſanguini pro materia inſeruiunt, & aliæ in maſſa ſanguinea ex aduſtione præparantur in humorem acrem

ſu-

ſupradictum à craſſis obſtructiones in meſenterio, & aliquorum ramorum arteriæ Pancreati infixæ, vndè pulſatio arteriæ in ventre, dum poſito impedimento aduenienti ſanguini arterioſo per obſtructionem, hic cogitur retrocedere in cæliacos ramos; vndè ſanguis aduenjens, & alter retrocedens in occurſu ſe inuicem impedientes arteriam diſtendunt, & maiorem pulſum, quàm ei naturaliter conueniat edere cogunt, vel arteria ſubtus habet partem ab obſtructione induratam, quæ cum reſiſtat ſuo motui, huius vis tota dirigitur in partem exteriorem arteriæ, quapropter hæc magis diſtenditur, & eius pulſatio maior fit, vt oculis etiam appareat.

Ad extirpanda hæc ſympromata conducet correctio Maſſæ ſanguineæ per dulcificantia, & eius efferueſcentiam modificantia, vna cum totius refrigeratione, mundatis prius primis vijs ab humorum redundantia; Dolor erit leniendus, & anxietas auferenda, quod pariter fiet cum prædictarum indicationum ſatisfactione, partim cum Anodynis, & Carminatiuis. Vltimo loco obſtructiones tollendæ, & partes affectæ corroborandæ.

Quæ omnia obtineri poſſe ſpero ſtante virium robore, & ætate florida cum optima diſpoſitione ad optima remedia exercenda.

Mundato ergo Ventriculo, & primis vijs, per adæquatam humorum purgationem, & ſanguinis miſſionem, non ſolum à brachio, ſed etiam à venis hemorroidalibus, pro maiori deterſione ventriculi per ſeptem dies exhibeatur aqua Noceræ deiectoria cum Mele roſ. ſol. ad ℔. iiij. omni die, poſteà ſuccis ſequentibus per decem dies vtatur. ℞. Succi Agrimonij, Acetoſellæ, Boraginis an. ℥. 1., Decoct. rad. Graminis, Ari, Taraxaci, fol. Borag., Epaticæ, Epithimi, Linguæ ceruinæ ad ℥. vj., Tinct. tart. ℈. 1. ß. m. præmittendo puluerem ex ſpeciebus Santal., & Diamargarit. frigid. an ʒ ß., Omni tertio die purgetur cum Decoct. Epithimi Meſue. Ad obſtructiones auferendas Tartaro chalybeato vtatur per quindecim dies cum Decocto rad. Graminis, Quinquefolij addito Syrup. de Cicorea cum Rhaub. Vltimo loco vſurpandum lac Aſininum deſtillatum ad ℔. 1. per viginti dies cum ſequenti Puluere. ℞. Oculor. cancr. præp. ʒ. ß., Margarit. præp. ℈. 1., raſuræ eboris ℈. 1. ß., Coral. præp., Antimonij diaph. an. ℈. ß. m.

Æſti-

Æſtiuo tempore Balneum aquæ dulcis exerceat, & Aquam Villenſem eodem tempore per decem dies aſſumat mane, exercendo balneum poſt meridiem Ventriculus corroboretur cum ſpecifico ſtomatico Poterij, quod conſtat antimonio Diaphoretico, & Margaritis. His correſpondeat optima victus ratio, omnia aromata fugiendo, & alimenta craſſa: Vinum ſit œlighopharum, & ſtatim à prandio cyathum aquæ fontis, vel Nocæræ bibat, à ſtudio intenſo, & continuo abſtineat, & poſt cibum omninò fugiat.

CONSVLTATIO XLIII.

De motibus conuulſiuis à cibo.

Religioſa annorum viginti temperamenti calidi, & humidi menſium diminutione laborans poſt cibum motibus conuulſiuis tam immaniter opprimitur, vt à multis socijs detineri non poſſit, cum concuſſione omnium membrorum, & facultatis animalis læſione, & etiam cordis, dum nihil ſentit tali oppreſſa ſymptomate, & pulſum paruum, ac inæqualem tunc temporis habet.

Neruorum genus affici in hac Patiente euidenter oſtendunt motus conuulſiui, & concuſſiones, ac contorſiones totius, dum niſi à neruis tales motus fieri poſſunt, & cum poſt cibum eueniant, ab hoc determinari neruos ad tales motus ſine errore deducere poſſumus, non quia cibi ex ſui natura valeant efficere tales motus, eo quia non ſunt conditionis prauæ, nec irritatiuæ, vndè ſequitur ſolum hos mouere materiam irritatiuam in ipſis neruis congeſtam, & quieſcentem, & hanc credere licet eſſe portionem excrementorum in maſſa ſanguinea congregatorum à menſium ſuppreſſione, quæ à continua ſanguinis fermentatione exaltata ſunt in fermenta præternaturalia, quorum ſubſtantia à nutritio ſero, ſucci neruoſi materia abſorpta cum hoc ad neruos deducitur, & in eis ventriculi, & fibris membranoſis eius depoſitatur, & quamdiù cum alijs partibus dictum ſuccum componentibus mixta manent dicta fermenta

innoxia euadunt, commota verò, & diſgregata ab alimentorum fermentatione, vel calore, irritando, vel eff. rueſcentiam inordinatam in dicto ſucco neruos ventriculi, & fibras eius membranoſas irrigante inducendo, prout in Conſultatione ſexta determinaui, conuulſiuos motus pariunt, qui à ventriculo incipientes toti neruoſo generi communicantur, dum efferueſcentia in fibris nerueis ventriculi incæpta per partem poſt partem accenditur in origine neruorum, ibique excitata etiam in ſucco neruoſo meditullium cerebri irrigante, huiuſmudi efferueſcentia, ab hoc in totum deriuatur facili negotio, cum probabile ſit in tota maſſa ſucci neruoſi adeſſe particulas facilè fermentatiuas, & ad efferueſcentiam inducendam aptas eiuſdem naturæ cum eis in ventriculi neruoſis partibus præcipitatis, quibus etiam deficientibus facile eſt motum inordinatum conceptum à ſpiritibus in ſuo emporio exiſtentibus, omnibus neruoſum ſyſtema colentibus communicari, ab eodem inordinato motu ſpirituum in cerebro omnes facultates animales abſciſſæ ſunt.

In hoc affectu duo veniunt conſideranda, primò quid agendum ante, & in ipſo accidente, ſecundo pro præſeruatione; Ante exhibenda quæ ſuccum nerueum rectificare valent, eiuſque efferueſcentiam prohibere. In actu paroxiſmi diſſipandus humor irritans, & fermentans, atque reuellendus aliò. Pro præſeruatione menſes mouendi, tamquam radix morbi, ſecundò ſuccus nerueus, & ſanguis rectificandus, vltimò Ventriculus, & neruorum genus corroborandum ob malam diſpoſitionem, quam facilè contrahere potuerunt à frequenti inuaſione accidentis.

Quibus ſatisfacere ſpero, cum totalis non adſit menſium ſuppreſſio, vndè cauſa ſupprimens diminuta apparet, ideoque facilè ſuperabilis.

Ante cibum per horam capiet ſequentem bolum. ℞. Diaſcordij ʒ. ß., Salis ſuccini gr. iiij., Bezoartici Iouialis gr. viij., Salis Cranij gr. vj., Nepenthes gr. 1. ß m. f. b. ſuperbibendo aquam lumbricor., Papau. errat., & Peoniæ an ℥. ij., & poſtquam è lecto ſurrexerit vſque ad horam prandij capiat per cochlearia, & per interualla de ſequenti Lambitiuo. ℞. Spirit. Vini ℥. 1., in quo

 in-

infuſa fuerint ſem. Paſtinacæ Sylueſtris contuſ. ℥. 1., & Baccæ Sambuci ℥ ij., ità vt ſpiritus ſuperemineat tres digitos Aquæ theriacalis ℥. ß., Cinam. ʒ. vj., Aquæ Meliſſæ ℥. iij., Tinct. Caſtorei ʒ. ß., Fæculæ Brioniæ ℈. ß., Coral. præp. ʒ. ß., Cont. ex Hyacintho s. o. ʒ. 1., Nepentes gr. iij., Syrupi de cort. citri ℥ 1. m. In actu accidentis ſuffumigia Hiſtericis appropriata exerceantur, vna cum frictionibus, & ligaturis dolorificis, & cucurbitis ſiccis partibus inferioribus applicitis.

Pro præſeruatione, facta purgatione vniuerſali cum ſanguiuis miſſione à pede, & brachio, quæ menſes mouent adhibenda, in quem finem ſequentes præſcribo Pilulas. ♃. Extracti Aloes ℈. 1., Eſſentiæ croci ℈. ß., Croci martis aperientis gr. xv., Salis Sabinæ, Roſmarini an. ℈ ß., Succini gr. vj, Tinct. Caſtorei, Antimonij an. gutt. x. cum Aqua artemiſiæ f. b. ſuperbibendo ℥. vj. Decoctionis Ari, Rubiæ tinctorum, Zedoariæ, fol Sabinæ, Artemiſiæ, Dittami cretici, in qua diſſol. ſal tart. Chalyb. ℈. ß., & omni tertio die purgetur cum Pil. Succini Cratonis, & de Sagapeno Quercetani ſimul mixtis continuando per viginti dies, poſteà rectificandus ſanguis, & ſuccus nerueus, in quem finem ſeruient Antimonialia omnia, & tartarea ſpaſmodicis vnita pro ſucco nerueo, & cum eis, quæ vrinam mouent, conſtat enim experientia neruorum affectus plerumque per diureſim terminari ♃. Ocul. cancr. Antim. diaph. an. ℈. ß., Bezoartici Iouialis gr. vij., Salis cranij humani ℈. ß., Roſmar. gr. xv., Succini gr. vj. m. exhibeatur cum bibendo lactis Aſinini deſtillati ℥. viij. cum ſpiritu ſalis armoniaci ℈. ß., vel fiat Bolus ex Extracto ligni Coryli, Viſci quercini an. ℈. 1., Vngulæ Alcis, Cranij humani an. ℈. ß., Salis vrinæ volatilis gr. viij. m. Vltimò corroborabitur Ventriculus cum Conſerua totius citri ad ℥. ß. addito ſale Abſynthij ad ℈. ß., & ſpecierum arom. roſ. ℈. 1. Victus ratio dirigenda relinquitur à Medico aſiſtente.

Appendix

Hæc Patiens, neſcio quo inſtinctu, Aquam in prandio ſemper bibere incæpit, & huiuſmodi accidentia non ſuperuenerunt, vndè continuo eius vſu libera euaſit, quærebatur, an Vinum eſſet cauſa horum ſymptomatum, reſpondebatur, quod cum

Vi-

Vinum non auerſetur, nec moleſtiam in eo aſſumendo perſentiat, pro vt ipſa aſſerit, immò iucunditatem in eo bibendo percipiat, nec vomitum excitet, vinum non eſſe cauſam effectiuam huius ſymptomatis, nam ab alimentis, & potu, cui auerſionem naturalem habemus, ſi ſumantur, poſſunt excitari huiuſmodi ſymptomata, ſed in eorum aſſumptione moleſtia perſentitur, & vomitus ſubſequitur, nec iucunditas percipitur; ex quo aſſerebam vinum eſſe ſolum cauſam excitatiuam ob ſuas partes volatiles, & ſummè mobiles, quibus valet ſuccum nerueum vehementer agitare, & ſuis particulis ſulphureis efferueſcentiam in eo excitare, materiamque morboſam ſucco nerueo latentem ſuorum ſpirituum perturbatione agitare, ac perturbare, vndè dictorum ſymptomatum inſultus modo explicato; & quia aqua talem efferueſcentiam, & materiæ agitationem impedit, huic ſymptomati remedio fuit, à quo dicta in explicatione cauſarum comprobata manent.

CONSVLTATIO XLIV.

De cruditate nidoroſa.

IVuenis annorum viginti quinque, temperamenti calidi, & ſicci, & ſummèblioſi, à multis annis, de dolore ſtomaci conqueritur, præcipuè poſt ſex horas à cibo, cum flatibus per os erumpentibus ouorum frixorum, quandoque vero piſcium putridorum odorem redolentibus, plerumque excitato vomitu ſubleuatur, reiecta materia craſſa viſcoſa, & ſubtili, aquea amara, alui ſtipticitas adeſt, tempore æſtatis ſemper febribus tertianis vexatur, præſeruationem quærit ab his, & à doloribus.

Bilis animali conceſſa ob multos vitæ conſeruationi neceſſarios vſus à naturali conditione exorbitans multorum malorum cauſa exiſtit, prout experitur hic Patiens, in quo volatilis, & ſummè acris reddita à naturali conſtitutione, in hac ætate iuuenili, in qua calor natiuus ſummum nactus eſt incrementum, ab huius actiuitate auctis prædictis qualitatibus magis labefactatur, & ab his facilis paratur bili aſcenſus ad ventriculum contrà

naturæ intentionem, quæ viam per inteſtina deorſum ei aperuit; ſua enim acredine aucta inteſtini duodeni fibras magis vellicando motum in eis periſtalticum auget, ità vt pars inteſtini vellicata ſurſum cum aliquali impetu verſus orificium inferius ventriculi attollatur, in eum bilem expellendo, coadiuuata tali expulſione à ſua fluiditate, & volatilitate; hæc in ventriculum recepta ſuis qualitatibus diſſoluentibus alimenta corrumpendo, & acidum naturale ventriculi ſuo ſale lixiuio mortificando, cruditatem nidoroſam efficit, de qua patiens conqueritur, odores illos contrahens à ſulphure alimentorum vna cum eorum ſale volatili exaltato, cum quadam aduſtionis ſpecie, in quo etiam conſiſtit alimentorum corruptio, cum talis exaltatio ſit propria putredinis, ſeparationem ab alijs particulis deſignans, vbi in concoctione, quæ eſt ſpecies elixationis, ſulphurea, & ſalina portio debet alijs intimè vniri.

In huiuſmodi corruptione partes alimentorum diſgregatæ ſimiles, cum ſimilibus coeunt, hoc eſt craſſæ ſimul vniuntur, & pariter ſubtiles, vndè in vomitu etiam expelluntur partes iſtæ ſeparatæ, cum ablatione doloris, excitati in membranis ventriculi vellicatis, & diſtractis ab irritamento iſtarum partium à bile alimenta corrumpente mutuato, & à ſale alimentorum fluorem ſuſcipiente in nimia diſſolutione, acrimoniaque partes, quibus miſcetur perfundente, & quia huiuſmodi acrimoniam, & irritamentum non ſuſcipiunt niſi alimenta reſidua in fine concoctionis, ideò per ſex horas à cibo dolor ſolum ſe exerit.

Portio verò materiæ viſcoſæ ad inteſtina delata, excrementa ſegregata inuiſcando, ea detinet, & præ mora exiccata, alui ſtipticitatem producit, & hanc moram longiorem facit, dicta materia ſua craſſitie inteſtinorum fibras comprimendo, & irritantem bilis acrimoniam obtundendo, cum diminutione motus periſtaltici, à quo fæcum deſcenſus coadiuuatur.

Febris æxcitatur omni æſtate, quia hæc materia craſſa calore tempeſtatis, & à bile ab eodem acriori facta diſſoluitur, ſeu funditur, & vna cum chylo venas ſubit, & poſteà in ramis pancreaticis collecta ſimul, & vnita obſtructionem ibi parit, tranſitum pro aliquo tempore præparato ſucco impediendo, ex quo maio-

rem

rem contrahendo acorem, ſuperato poſteà impedimento cum bile acri, & volatili in exitu à pancreate congrediendo fit præternaturalis efferueſcentia, quæ ſanguini communicatur non ſolùm per vapores fermentatiuos ab eo eleuatos, ſed etiam per ſubſtantiam dictorum humorum, per venas lacteas ad cor aſcendentem, & ſanguini mixtam.

Vnica ergo bilis correctio reſpiciens volatilitatem, & acrimoniam integram horum affectuum dabit curationem, quod facilè futurum ſpero.

Purgandi igitur primò humores in primis vijs contenti Caſſia, vel Syrupo roſ. ſol. ſuperbibendo ℔. iij, vel iiij. Seri caprini depurati, vel Aquæ Noceræ, poſteà præparand. cum iure alterato Cicorei, Endiuiæ, Acetoſæ, Sem. citri, reiterato purgante ſuperius dicto, & miſſo ſanguine à brachio, poſteà bilis dulcificanda cum ſuccis Boraginis, Maluarum, Cicorei depur. an.℥. 1. cum Aqua hordei, omni tertio die purgationem reiterando cum ℥. ß. Caſſiæ, & Rhaub. el. ℈. ij per quindecim dies, poſteà aquis acidulis vtendum, vel S. Mauritij, vel Brandolæ in agro Mutinenſi, vel ſpadanis, quæ Ianuæ aſportantur optimè cuſtoditæ, vt experientia comprobaui, vel horum defectu vtatur ſero lactis caprini cum ſpiritu nitri dulcificato. His omnibus peractis vtatur puluere ex ocul. Cancror. præp. ʒ. ß., Marg. præp. ℈. 1., Salis prunellæ ʒ. ß., Antim. diaph. ℈. ß., cum tinctura roſ. ℥. ij. his enim bilis, & emendabitur, & fixior reddetur; tempore æſtiuo vtatur Balneo aquæ dulcis, & in fine veris purgationem inſtituat omni anno ſuperius deſcriptam ex purgantibus, & refrigerantibus deſcriptis, addito Sale Prunellæ pro febribus euitandis, ad quod faciet mirè Aqua Agrimoniæ ad ℥. iij. exhibita, in qua per horæ quadrantem infuſum fuerit fruſtulum Vitrioli Cypri, ſi per plures dies replicetur, vel fiant acidulæ artificiales iuxtà modum deſcriptum ab Hoffmano in Claui Scrkodheriana de aquis Mineralibus, vbi habet modum eis vtendi. Victus ratio ſit refrigerans, & humectans dirigenda à Medico aſſiſtente.

CON-

CONSVLTATIO XLV.

De frequenti Ructatione.

SAcerdos annum agens quadrageſimum temperamenti calidi, & ſicci in totum, frequentibus equitationibus deditus, in magnis caloribus præcedentis æſtatis circa eius finem correptus fuit inappetentia, cum ſiti, & ructibus adeò frequentibus, vt qualibet hora tam ante, quàm poſt cibum multos expellere conetur cum moleſtia non ſolum ob difficultatem expulſionis, ſed etiam ob malum odorem illum ouorum frixorum referẽtem.

Flatus erumpentes cum impetu à ſuperiori orificio ventriculi ructus dicuntur, & hi ſupponunt materiam, à qua eleuantur, quapropter de iſtius qualitatibus ſemper participant, ità vt liceat à flatuum qualitatibus materiæ, à qua eleuantur, naturam cognoſcere. Cum autem in hoc Patiente frixorum ouorum odorem ructus referant, cruditatis nidoroſæ proprium, hanc in flatus reſolui iudicare poſſumus ſine erroris periculo; & quia hæc cruditas ſupponit pro cauſa bilem alimenta ſecundum aliquam portionem corrumpentem (ſi enim tota tali corruptioni ſubycerentur, alia adeſſent ſymptomata læſæ ſanguificationis, & nutritionis) modo ſuperiori Conſilio explicato, vel calorem in ventriculo excedentem cuius actiuitate, & motu inordinato, & perturbato placidus, & quietus fermentationis alimentorum motus deprauatur eo modo, quo à bile: ideò colligimus cauſam horum flatuum eſſe bilem in hoc patiente ratione ſui temperamenti abundantem, quæ tempore concoctionis ad ventriculum aſcendens, vel in eo delitеſcens ab alimentorum ingreſſu commota in hæc ſuam vim exerit præternaturali motu fermentationis agitando, vndè vapores craſſi eleuantur, & ea terminata relictis craſſis alimentorum alteratorum fæcibus in ventriculo ſulphure, & ſale imprægnatis, quæ exitum non obtinuerunt (quia ob craſſitiem firmiter tunicæ ventriculi adhærent ſpernendo motum fibrarum, per quem portio alimentorum alteratorum expulſa fuit) hæ à bile magis attenuatæ, & in flatus craſſos diſſolutæ ru-

ructuum quantitatem, etiam tranſacta concoctione fouent, cum odore ouorum frixorum ob rationem ſuperius dictam concurrit ad hanc ructuum generationem calor excedens contractus à patiente, in equitatione frequenti per magnos calores, cum bili volatilitatem conciliare valeat, qua facilem aſcenſum ad ventriculum ſibi parat, & actiuitatem augere cum acrimonia, qua alimenta modo dicto alterat, & etiam quia potens eſt ſuo motu perturbato, & violento aucto pluſquam exigat humanæ naturæ conditio ex altare, ſal, & ſulphur fæcum alimentorum cum aliquali aduſtione, & has in flatus reſoluere, vt ructus erumpant cum odore ouorum frixorum.

Has cauſas confirmat inappetentia ab acido eſurino ventriculi mortificato à bile proueniens, & ſitis per ſalinos bilis vapores ad palatum eleuatos, & à calore ventriculo impreſſo excitata.

Huic ergo Patienti opem feremus ſi præmiſſa vniuerſali Purgatione, & integra deterſione ventriculi bilem minuemus eius volatilitate, & acrimonia ablata calóreque attemperato vna cum ventriculi corroboratione.

Purgabimus ergo cum Syrup. roſ. ſol. ℥ v exhibendo poſt tres horas Aquæ Tetutij, & Villenſis an. ℔. ij, & præparabimus reſiduum humorum cum Decoct. Plantag., Endiuiæ, Semperuiui, Roſarum rub. ad ℥ viij addendo Salis prunellæ ʒ. ß. poſtea reiterabimus ſupradictum purgans; cum eiſdem Aquis, præmiſſa venæ ſectione, volatilitas bilis fixabitur, & acrimonia moderabitur ſucco Plantag., & Ribes, vel Nenupharis depurato an. ℥. I. ß. cum Decoct. radicum Biſtortæ, fol. Poligoni, Portulacæ, Semperuiui maioris, præmittendo bolum ex Diaſcordio ad ℈ ij, & continuabit per quindecim dies; Vltimo loco eidem intentioni occurremus cum ſucco hordei diſſoluto in aqua Portulacæ ad ℥. vj. additis gutt. viij Spiritus ſalis dulcif., & præmiſſo puluere ex terra ſigil., Bolo arm. an. ℈. ij., Salis prunellæ tart. vitriol. an. ℈. I. m. Ante prandium ſumat Aquam plantag. cum ʒ. ß. Aquæ Penoti aperitiuæ, & per quinque horas à cibo emulſionem ſeminum melonum, qua craſſa materia diluetur, & bilis actio diſſoluens temperabitur, & calor moderabitur; Corroborabitur tandem ventriculus cum ſpec. trium ſantal. ℈. I., Maſticis ℈. ß., Vitrioli mar-

Martis gr vj., congruam ſeruando dietam, fugiendo omnia calida, & ventoſa prout Medicus aſſiſtens imperabit.

CONSVLTATIO XLVI.

De Ventriculi debilitate, dolore eiuſdem, & Hypocondriorum cum animi defectu, vertigine, dolore capitis, & impotentia ad motum.

Cuius in ætate ſupra viginti tres annos conſtitutus temperamenti calidi, & humidi, texturæ gracilis, & habitus facile reſolubilis, duorum annorum ſponſus, multum in Venere defatigatus, ciboque, & potu omnis generis ſe replens, languorem ventriculi ſentit cum dolore, quem antea etiam experiebatur, ſed non tam frequenter, nec cum tanta intenſione, & moleſtia, nunc copioſus vomitus materiæ craſſæ matutino tempore frequenter apparet, ſæpè etiam dolores in ventre, aliquando circa vmbilicum, & lumbos eum cruciant, per flatus quandoque mitigantur, quandoque non, & tunc ad multos dies perdurant, ex aliqua etiam applicatione, & paſſione Vertigini ſubiacet, quam præcedit animi defectus, in quem aliquando incidit nullo ſubſequente motu vertiginoſo, dolore capitis aliquando conturbatur, maximè præcedente aliqua applicatione, & quando calore inſolito, vel frigore caput afficitur, impotentia ad motum adeſt hinc ab vno menſe.

Immoderatum Veneris vſum omnes facultates corporis labefactare plus certo ſe manifeſtat tam eis, qui illi nimis luxurioſè indulgent, quàm Medicis, quorum curæ comituntur, vndè inter ſanitatis conſeruantia moderatum Veneris vſum repoſuerunt, ſicuti inter morborum cauſas immoderationem in dicto actu receníuerunt, cum à tali exercitio ſpiritus, & ſanguis diſſipati abundanter detrahant corpori vniuerſo eam portionem neceſſariam ad perfectas operationes, quarum inſtrumenta, & materia ipſi exiſtunt, cum earumdem labefactatione, & eneruatione, idcircò euenit, quod prædictus Patiens ex errore multiplicati coitus inciderit in ventriculi languorem, cum deprauatione

con-

concoctionum huic parti dicatarum, ob diſſipatos ſpiritus, & ſanguinem, non ſolùm ventriculi nutritioni inſeruientes, & quibus deficientibus languor ſuccedit in eo, ſicuti ab omnibus partibus ſentitur per alimenti ſubtractionem, ſed etiam ad fermenti proprij præparationem concorrentes, cum ab his materia ſuppeditetur pro huius elaboratione integra, & volatilitatis ratio, eidem à dictis ſpiritibus impertiatur pro integra perfectione, quare per iſtorum deficientiam fermentum ventriculi in parua quantitate elaboratur, cum volatilizationis defectu, & omnium imperfectionum acquiſitioue, à quibus imperfectæ concoctiones determinantur cui adde, quod ſanguinis maſſa ſpiritu depauperata, nec calorem, nec motum adæquatum ſortitur, ad excitandum fermentum præparatum pro exercitio operationum, & ex hac motus ablatione, vel diminutione ſequitur debilitas eius in operando, ita enim ſe habet ſanguis in corpore humano, ſicut Sol in Mundo, qui ſuo motu, & calore mixtorum fermenta excitando, illorum operationes coadiuuat, ſic ſanguis circulando per partes ſuo motu, calore, & ſuis effluuijs, earumdem fermenta excitat, & ad operandum inuitat.

Ex his omnibus ſanguini aduenientibus ob immoderatam Venerem, facilitas colligitur labefactationis ventriculi ex ſui natura debilis; quibus adiungere audeo, quod larga, & continuata ſeminis profuſio, non per ſolam conſumptionem ſpirituum, & ſanguinis, languore partes contaminare valet, ſed etiam hac ratione, quod in eius magna profuſione aufertur toti corpori fermentum, quo iſtius operationes perfectius eduntur, & quo partes ſuæ, non ſolùm ſolidæ, ſed etiam fluxibiles magis viuificantur, & hoc fermentum conſiſtit in effluuijs ſeminalibus, è vaſis ſemen continentibus eleuatis, & per totum diſperſis, quæ cum ſint volatilia, & maximè actiua ſanguinis fermentationem adiuuant, & partibus ſolidis impreſſa, maiorem vitalitatem proprijs fermentis inſpirant perfectiorem motus regulam iſtis imponendo, vndè modo quodam perfectiori partium operationes extolluntur.

Huius aſſerti rationem deduco ex eo, quod ſeminis abundantia grauoſam laſſitudinem toti inducat, dum ſanguinem nimis

fermentando per copioſa effluuia ſeminalia ad talem turgeſcentiam inducit, vt plenitudinem conſtituat toti grauoſam, quæ eiaculato ſemine ceſſat, diminutis à tali euacuatione effluuijs ſeminalibus, & ad moderationem actiuitatis redactis qualem exigit moderata fermentatio ſanguinis, & operatiua partium principia.

Hoc confirmatur ab Eunuchis, quorum temperamentum eneruatur, fæmineumque euadit, non tam à teſtium amputatione, quàm à prohibita veri ſeminis generatione, quod teſtantur ſupradictæ alterationes corpori obuenientes à ſeminis etiam non corrupti copia, & ſic ratione ſeminis deficientis, ratione ſpiritus diſſipati, & ſanguinis in quantitate motu, & calore deficientis habemus ventriculi fermentum eneruatum, & conſequenter cauſam deprauatæ concoctionis alimentorum degenerantium in materiam craſſam, & viſcoſam à vomitu demonſtratam, cum fermenti debilitas craſſiorem alimentorum partem attenuare non valeat, & fermentatione ad mixtionem cum ſubtilioribus neceſſariam ducere, vndè iſtis præparatis, & ſegregatis, illæ craſſiores remanent impuræ, incoctæ, & vtilioribus particulis orbatæ, ſuaque craſſitie membranis adhærent, vt expelli non poſſint cum alijs præparatis, & ſubtilioribus, donec grauitate, vel per moram contracta aliqua acrimonia moleſtiam inferendo dictis membranis per vomitum eijciantur; Has cruditates non ſolum fermenti debilitas cumulat, ſed etiam ciborum quantitas improportionata virtuti fermenti, & iſtius ſuffocatiua, cum ob talem improportionem non poſſit actuari à virtute fermenti, vndè neceſſaria eſt talis quantitatis degeneratio in excrementa.

Pars alimentorum ſubtilis præparata omnem perfectionem habere non eſt probabile ex dictis cauſis, ſed mixtam ſecum vehere portionem alicuius materiæ non benè digeſtæ, nec concoctæ, & excrementi naturam redolentis, quæ nec ſegregatur in Inteſtino duodeno, per fermentum bilis, & ſucci pancreatici debilitatum, eodem modo ac fermentum ventriculi ab immoderato Veneris vſu, ſed chyli viam tenens vaſa ſanguifera ingreſſa ſanguinem elaboratum conſpurcat, & impurum reddit.

Per

Per circulationem ſanguinis non eſt improbabile portionem horum excrementorum per arterias in meſenterij duplicaturam deponi, quæ ob ſui craſſitiem, cum à lymphæ ductibus excipi non poſſit, aut propagines venarum exiles ingredi, intra dictas membranas meſenterij ſtagnare cogitur, ſenſimque cumulata, fermentatione concepta à motu ſuarum particularum, & calore adſtantium partium, irritatiuam concipit qualitatem, fixo ſale exaltato, vel fluore accepto in fermentationis motu, qua membranas feriendo, dolorem excitat lumbis correſpondentem, ob connexionem membranarum meſenterij cum eis, & tunc dolor non ceſſat per flatus erumpentes, aliquando verò materia craſſa, de qua ſuperius, & indigeſta ad inteſtina deſcendens à bile, & ſucco pancreatico, vel proprio motu in flatus diſſoluitur craſſos diſtendentes inteſtina cum dolore, & tunc à flatuum eruptione dolor mitigatur.

Succedunt vertigines applicationi, quia in hac ſanguis maiori fluxu, & copioſiori ad cerebrum delatus calorem ibi excitat, & ſpiritus animales in quantitate, & virtute debiles à motu perturbato, & inordinato, vehementique particularum calidarum perturbati, in gyrum mouentur, vndè Vertigo, quæ à perturbante paſſionum motu pariter excitatur, maximè vbi ſpiritus ſunt debiles, vt in hoc Patiente, ob ſanguinem non ritè fermentatum, excrementitium, & ſpiritu pauperem.

Animi deliquia à ſpirituum deficientia in neruis ſtomaticis euenire puto, eo modo, quo ex inedia contingit, ex tali enim deficientia nerui prædicti conuulſiones, ſeu contractiones ſpaſmodicas patiuntur, ea ratione, qua antiqui conuulſionem ab inanitione explicabant, & in conſenſum trahunt neruos cardiacos, qui tali contractione motum cordis minorando animi deliquia efficiunt, per quæ ſubtractus ſanguis cerebro, etiam ſpiritus animales deficiunt, nec continuationem debitam cum corde ſeruantes diſtracti, à ſuaque ſcaturigine diuulſi, inordinato motu turbantur, & vertiginem pariunt, eo modo, quo fumus à ſua minera ignea exhalans, quamdiù illa perdurat, ſurſum ordinatè mouetur, hac verò extincta, vel perturbata fumus ad latera, & inordinatè diſcurrit, quod agit etiam, quando à

minera elongatus motum ſubſequentium particularum non audit.

Dolor capitis progignitur, vel à materia excrementitia in membranis cerebri depoſitata, & fermentatione acri reddita, eo modo, quo diximus de dolore ventris, vel quia per calorem externum ſanguis in copia caput petit, qui poſteà refluus per venas condenſatione acquiſita, cum motus celeris deperditione, nouo aduenienti ponit impedimentum, vndè venæ intumeſcunt, nam ſanguis ex arterijs ob calorem fluit in copia, & venæ abſorbent, ſed quia non poſſunt eodem tempore portionem ſanguinis prius ſuſceptam in vlteriorem locum deponere, vt in hunc alium ſanguinem nouum recipiant, neceſſe eſt, vt eadem pars venæ ex multiplicata materia turgeat, & membranam, cui adnectitur diſtendat, vndè dolor capitis; Sic à frigore condenſatus ſanguis idem ponit impedimentum retardata circulatione, ex quo idem doloris effectus.

Impotentiam ad motum prouenire ab oſtructis ex aliqua parte neruorum principijs perſuadere poteſt materia craſſa in ſanguine abundans, quæ vna cum latice ſeroſo, & ſpiritoſo generationi ſpirituum animalium dicato per cerebri poroſitates delata, vſquè ad neruorum principium, aliqualem parit obſtructionem, impedientem motum ſpiritibus in ea quantitate ad liberum, & expeditum motum neceſſaria, vndè iſtius debilitas, vel impotentia; his accedit etiam, quod fermentum cerebri debilitatum à venere non fungitur ſuo officio pro ſegregatione materiæ craſſæ, & excrementitiæ ab vtili, paruitas ſpirituum pendens à ſanguine debilitato, & à fermentis totius eneruatis partem habet pro certo in hac motus impotentia.

Pro curatione, quam iuuenilis ætas promittit, non ſine tamen difficultate, agendum primò, vt Ventriculus ab excrementorum colluuie mundetur, quod faciemus cum mele roſ. ſol. ad ℥. v. vna cum ʒ. vj. Crem. tart. diſſolutis in aqua Meliſſæ, & ſimul exhibitis. Pro præparante ſit ſequens Potio. ℞. Syrup. de duab., Aceroſi s. an. ℥. 1. Aquæ Abſynthij ℥. iij., Tart. vitriol ʒ. ß. Poſt quintum ſyrupum reiteretur idem medicamentum purgans, & poſteà aquam Tetuci per tres dies ſumat cum ſuo vehiculo ad

℔. v.

℔. v. omni die; De ſanguinis miſſione non loquor ob eneruatas facultates à nimia Venere, & quia hic non plenitudine, nec motu, nec calore peccat. Secundò mundanda ſanguinis maſſa præmiſſa præparatione excrementorum craſſorum, cum ſucco Agrimonię, Hepaticæ an. ℥. 1. ß., Aq. fæniculi ℥ iiij., Spirit. tartari gutt. xvj. m., & materia præparata poſt decem dies purgabitur cum pilulis tart. Quercetani iuxtà reformationem Hoffmani in Claui Scrkoderiana ad ʒ. 1. Tertiò loco materia capiti fixa, & motus impotentiam efficiens exſiccanda, & attenuanda ſimili Decocto. ℞. Ligni Viſciquerc. Salſæ an ℥. 1. ß., Lentiſci ℥. 1., Saſſafras ℥. ß., Raſuræ Cornu Cerui ℥. ß., Cinnabris natiuæ ℥ .. in ſacculo incluſæ, infundantur in ℔. vj. Aquæ fontis per diem naturalem, deindè bulliant clauſo vaſe lento igne ad conſumptionem medietatis, in fine ebullitionis adde herbæ Paralyſis, Roſmarini, Stecados, Camedrios, Betonicæ an. m. ß. refrigerato Decocto coletur, & de colatura accipiat ℥. vj. mane, & ſero præmittendo Bolum ſequentem. ℞. Extracti ligni Aloes ℈. ß., Caſtorei ℈. 1., Spirit. fulig gutt. vj. m., hoc enim depurationi ſanguinis finem imponemus, & fermenta partium ex aliqua parte corroborabimus, & ex conſequenti prouiſum erit dolori Capitis, & Ventris. In prædicto Decocto inſiſtendum erit per triginta dies ſine ſudore ob virium languorem, & habitum facilè reſolubilem, aliquod lene purgans ſumat tranſacto omni ſeptimo die, vt Crem. tart. ad ℥. 1., vel dictas pululas tartareas ad ʒ. ß., & fermenta magis exaltabimus augendo quartò calorem ſanguinis, & partium tali Puluere. ℞. Pulu. viper. ſpec. diambræ, Salis Abſynthij an. ℈. 1., Salis charabe ℈. ß. m. Aquæ alicuius Antyparaliticæ ℥. ij. ſuperbibantur, quibus caput quoque corroborabitur, & bilis fermentum exaltabitur per xv. dies in hoc inſiſtendum, & vltimo loco ventriculi fermentum addiuuandum cum hoc bolo. ℞. Extract. Iunip. ℈. 1., Vitrioli Martis ℈ ß., Elix. prop. acidi gutt. vj. m. ſuperbibat Ius non pingue ad ℥. iij., vel ſpecierum Diauitriol., Mynſicht. ʒ ß. exhibeatur; His omnibus victus ratio congruens adiungatur, & ſuper omnia à Veneris vſu abſtineat, donec in perfecta ſanitate ſit conſtitutus.

CON-

CONSVLTATIO XLVII.

De deprauata Concoctione cum dolore ventriculi, & vomitu quotidiano materiæ amaræ bilioſæ, cum propenſione ad choleram.

IVuenis honeſtus ætatis annorum viginti, ignei temperamenti, ad iramque maximè proni, in victus ratione intemperans; poſt aliquot horas à cibo de dolore ventriculi conqueritur; qui ex toto non cedit niſi poſt vomitum in fine digeſtionis alimentorum materiæ bilioſæ in copia, & alterius excrementitiæ aqueæ, dolorem renum continuò experitur cum ventris ſtipticitate.

Deprauari concoctionem alimentorum ventriculi propriam in hoc iuuene, vomitus frequens materiæ excrementitiæ ſatis apertæ declarat, cuius ſymptomatis cauſa, & fundamentum eſt in bile, quæ à naturali temperamento valde calido in copia colligitur, & ab eodem qualitate valde acri, ſupra conditionem naturalem, cum inſigni volatilitate deprauatur.

Dum alimenta ſunt in ventriculo fundum eius ſuo pondere deprimunt, & orificium inferius ad ſe trahunt, cum eleuatione inteſtini duodeni, per quam bilis in hoc contenta in ventriculum effunditur, & forſan cum magna facilitate ob ſitum ductus Cholidoci proximiorem orificio inferiori, quàm naturaliter conueniat, quod multoties contigiſſe à pleriſque Anotomicis obſeruatum fuit.

Ab hac bilis mixtura tota maſſa alimentorum amarore perfunditur, & ab acrimonia illius in minutiſſimas ſcinditur partes, cum ſeparatione multæ humiditatis, quapropter inordinatè fermentatur, cum experientia conſtet, mixta quo humidarum partium copia abundant inordinatius etiam fermentari, ſi huic operi ſubijciantur, hinc euenit, quod partes ſulphureæ in tali fermentatione, plus iuſto incaleſcunt, & tamquam vſtioni exponuntur, ſaliniſque volatilibus vnitæ materiam retorridã ſanguinis, à qua bilis generatur æmulantur, cum augmento materiæ amaræ, & bilioſæ, quæ ſua acrimonia vellicando ventriculi membranas con-

continui ſolutione dolorem parit, & irritamento ad contractionem fibras verſus orificium ſuperius impellendo vomitum efficit, cuius conatu materia acris fibris membranoſis infixa eicitur vna, cum aqueo humore inter ventriculi criſpas latitante, à minutiori ſolutione alimentorum congregato, qui humor licet fluxibilior chyloſa materia præparata, non exit cum hac per orificium inferius ventriculi, quia ponderoſior, ex eo quod ſpiritu leuitatem addente orbatus, & minus poroſus, ac ſpongioſus conſtipatione ſuarum partium pondus acquirit, quo motui fibrarum carnoſarum ventriculi ità reſiſtit, vt vim explutricem illarum deludat, è contra materia chyloſa ſpiritu plena, & bullis eodem ſpiritu turgentibus pro maiori ſui parte conteſta leuitatem nacta ſuper hunc aqueum humorem ſupernatat (eo modo, quo videmus lac agitatione ſpumeſcens, quia aere plenum, ſero in fundo vaſis ſupernatare, quamuis iſto ſit minus fluxibile), & ratione huius leuitatis, & raritatis cuilibet motui dictarum fibrarum obtemperando cum facilitate per orificium inferius ventriculi ad inteſtina detruditur.

Alterum modum, quo humor aquoſus congregatur in ventriculo determinare poſſumus, ſi conſideremus bilem ità ſuis particulis corroſiuis poſſe irritare arterias per ventriculum diſſeminatas, vt cogantur eructare à ſuis orificijs in cauitatem iſtius copiam ſeri. ſemper tamen tenendum eſt cauſam collectionis humoris aquei eſſe bilem, quamuis modus, quo fit talis congregatio ſit diuerſus.

Materia chyloſa ità minutim inciſa, ſeroſoque humore abundans ad inteſtinum deueniens duodenum à bile magis attenuata, & fluxibilior reddita, per lacteas progreditur remanentibus fæcibus ſine humore, & exſuccis, quare compactiores, & ſiccæ euadunt, diutiuſque in inteſtinis morantur, alui ſtipticitatem efficiendo, qua antiqui calori exſiccanti tribuerent, quod non irrationabiliter poteſt dici cum bilis exſiccet has fæces, non conſumptione humiditatis, ſed ſeparatione, diſpoſitionem huic tribuendo currendi per venarum vias, vndè in hoc caſu vrina copioſior editur, & apparet ratio dicti Hippocratis, qui parum egerunt plurimum mingunt.

Do-

Dolor renum prouenit à ſanguine feruido, qualis in deſcripto temperamento generatur, & conſeruatur à chylo modo ſuperius dicto attenuato, cum acquiſitione diſpoſitionis ad inſignem accenſionem; huiuſmodi enim ſanguis ſic feruidus per arteriam magnam vertebris lumborum adhærentem tranſeundo, muſculos lumbares adeò excalefacit, vt dolorem illum pariat diuulſione fibrarum exſiccatarum, eo modo, quo manus approximando igni vehementi dolorem ſentimus in eis, & talis ſanguinis feruor eſt bilis abundantiæ, volatilitatis, & acrimoniæ cauſa, quo enim ſanguis eſt feruidior, eo plures particulæ illius aduruntur, & conſequenter copia bilis cumulatur, quæ à feruore ſanguinis actuata magis volatilitatē adipiſcitur, ſicut etiam acrimoniam, cum omnia ſalia à calore acrimoniæ augmenta accipiant. Sanguinis verò feruor habetur à cordis calore, fermento, vel motu intenſo, quæ ſanguini efferueſcentiam intenſam communicare valent, & hanc eſſe cauſam veram ex hoc colligo, quod Cor ex ſui natura ratione temperamenti eſt aptum ſanguinem inflammare, & cor eſt generatiuum principium ſanguinis, & eius efferueſcentiæ cauſa, ſiue hanc efficiat, vel motu, vel igne implantato, vel fermento.

Quacumque de cauſa hoc procedat, ſemper refrigerantia, fixantia, & Acida conueniunt, quia hæc tam motum validum, quàm flammam intenſam, & fermentum valdè efficax reprimere, & moderare valent, & bilem attemperare, fixare, eius abundantiam minuere etiam in ſua generatione, præmittenda tamen Bilis redundantis minoratio, ventriculus poſteà corroborandus, cum à continua doloris moleſtia, & vomitus conatu debilitatem non potuit non contrahere.

Quibus indicationibus non ſatisfaciemus ſine magna difficultate, minorabimus bilem primò cum Syrupo roſ. ſol. aureo ad ℥.v. diſſoluto in aqua Meliſſæ, poſt tres horas ſuperbibendo Seri Caprini depurati ℔. 1. ß., & etiam duas, poſteà exhibendo præparans cum Suc. Cycor. ℥. ij., Endiuiæ ℥. 1., Aquæ Borag. ℥. v., Salis prunellæ ʒ. 1. m. Septimo ab his die idem medicamentum purgans exhibeatur præmiſſa ſanguinis miſſione, ſecundo die horum præparantium, poſteà ♃. Seri Caprini depurati ℥. viij., Succi Plantaginis, Portulacæ an. ℥. 1. ß. m. præmittendo ſpecies Dia-

Diaplantaginis Mynſicht ad ʒ. 1. in bolo facto cum Syrupo de Papauere, & per quindecim dies vtatur hoc medicamento. Vltimo Aqua Villæ more ſolito per decem dies, & in calore magno exhibenda, Vſus balnei aquæ dulcis erit maximè proficuus; ventriculum corroborabimus cum ſpec.trium Santal. ʒ ß., Vitrioli martis gr. x., Raſuræ Eboris ℈. 1. m., & ſumat in aquæ Plantag. ℥.iij., Aceti deſtilati ℥. ß., vel Sal Acetoſæ ſpiritu vitrioli ſaturatum exhibeatur in Iure ad ℈. 1. Victus ratio ſit refrigerans.

CONSVLTATIO XLVIII.

De dolore ventriculi ſpirandi difficultate inappetentia, & nauſea.

REligioſus auſteram ducens vitam annorum quadraginta, temperamenti calidi, & ſicci bilioſi, à febre maligna ſanatus, dolorem in ſuperiore parte ventriculi ſemper ſenſit, qui à cibo exacerbatur cum nauſea continua, & inappetentia, & hanc etiam ante Religionis ingreſſum habuit, cum ſemper ad menſam ſine famis ſenſu acceſſerit, ſpirandi difficultate multoties corripitur, qua ſuſpirijs cum magna pectoris eleuatione liberatur; in motu, vel longo, vel accelerato crura, & coxas quaſi per inflationem dilacerari ſentit.

Febres continuas ſanari per depurationem ſanguineæ maſſæ, ab humoribus fermentatiuis, & ab eis quos febrilis ſanguinis effervescentia in medium protulit, vel ſeparauit, certiſſimum eſt, talis autem depuratio fit per ſegregationem dictorum humorum à toto cruore, & per eorundem expulſionem ad partes excretorias, vel per inſenſibilem tranſpirationem; inter vaſa verò excretoria quandoque eligit neruos natura, quod feciſſe ex aliqua parte in hoc Patiente credo excrementorum particulas à febre reſiduas per neruos tranſmittendo, quæ ventriculi fibris membranoſis in ſuperiori ſua parte communicatæ, atque ſimul ibi conglomeratæ, dum per poroſitates earum in ventriculi cauitatem tranſudare non potuerunt, ibi acredine per febrilem aduſtionem concepta

diuulſionem in eis excitarunt, vndè dolor, & quia talis diuulſio continuò fouetur à motu ſucci neruei infecti corpuſculis bilioſis à tota maſſa ſanguinis bilioſa ſuſceptis idcircò, & à motu dicti ſucci commouente, & ab acrimonia dictorum corpuſculorum diuulſio fibris impreſſa conſeruatur cum dolore continuo, & augetur hic à cibo, dum dicta diuulſio fit maior, & à vaporibus ab alimentis eleuatis in eorum fermentatione, & à pondere fibras magis diſtrahente, & à particulis calidis, & ſpiritoſis in dicta fermentatione excitatis, quarum motus cum ſit perturbatus, & violentus, non eſt dubium, quod non valeant maiorem in fibris parere diſtractionem, & ità dolorem augere.

Dicta excrementa per neruos ad glandulas membranæ ventriculi delata, eorum fermentum acidi præparatiuum, ex ſui natura, & à primordijs generationis debile ità alterarunt, vel mutata ſuarum particularum diſpoſitione, vel ei volatilitate adempta, vel obſtructione in glandularum poroſitatibus, & interſtitijs inducta, vt humorem niſi diminute, vel recipere, vel præparare non valeant. Hinc diminuto tali fermento appetentia ex toto oblitteratur, & fermentatio alimentorum deprauatur, degenerando in materiam viſcoſam, & craſſam, quæ dum ventriculi tunicis firmiter adhæret diſtractioni fibrarum, dolorique continuationi contribùit.

Materia eadem craſſa agitata nauſeam parit ab aſſumptione cibi, & portio eiuſdem in flatus eleuata diaphragmatis depreſſionem cohibendo, neruoſque ventriculi comprimendo, eos pulmonum, cum quibus connexionem habent, ne liberè moueantur, impediunt, vel contractione concepta, quæ per illorum compreſſionem poteſt euenire, vel quia illis ventriculi compreſſis, iſti liberè ratione vnionis non poſſunt moueri, & conſequenter pulmonum motus minor factus difficilem reddit reſpirationem, cum ſanguis per arterias in eos receptus à motu debili non poſſit expelli totus, renitente etiam motui expedito ob aliquas ſui portiones craſſas, vt mox demonſtrabitur, & ſtagnando vaſorum diſtenſione oppreſſionem parit difficilis reſpirationis cauſam, & per ſuſpiria cum conatu, dilatato diaphragmate, neruique pulmonum etiam à vi dilatationis coſtarum, velut ab impedimento

ſub-

ſubleuati, motu tam valido mouentur, vt ſanguinem expellere à pulmonibus valeant, vndè difficilis reſpiratio minuitur.

A dicta chylificatione deprauata, portiones materiæ craſſæ cumulante, ſanguinem aliquo modo craſſum prouenire neceſſe eſt, qui à cordis fermento naturaliter valido rarefactus per arterias citato curſu diſcurrens, præcipuè vbi motus corporis rarefactionem adiuuat in magna copia vi dictæ rarefactionis transfunditur in carnium interſtitia, & præcipuè in ea crurum, & coxarum, quæ magis in motu defatigantur, & quia ſanguinis particulæ craſſæ in dictis interſtitijs citiſſime fluiditatem amittunt, quam in arterijs habebant, tali tamen retenta, qua ſint aptæ fluere, ſed tardo motu, ideò cum eadem facilitate, qua per minima arteriarum vaſa eiciuntur, per minutiſſimas venas reſorberi non poſſunt, & ibi moram contrahere coactę, nouo ſanguine adueniente etiam tenui retento, ità interſtitia replentur, vt diſtenſione lacerari videantur, & quiete ſuccedente paulatim detentus ſanguis in interſtitijs reaſſumitur in venas, coadiuuante ad hoc ſanguine ab arterijs in minori quantitate per quietem eiecto.

Pro curatione, quam perficere ſperandum eſt, facta purgatione vniuerſali totius, & primarum viarum, cum ſanguinis miſſione hæ Aqua Tetutij per aliquot dies cum ſuo vehiculo ex toto detergendæ, & poſteà balſamicis, fibrarum diuulſiones curandæ, in quem finem laudo Balſamum orientale, & etiam Peruianum ad ℈. ß. facto bolo, cui ſuperbibatur Aquæ fol. quercus, & plantag. an. ℥. ij. per decem dies hoc vtatur remedio, poteſt etiam parari lambitiuum cum Decoctione herbarum vulnerariarum Diaſcordio, & Syrupo de Plantagine, vel Mirtino ſumendum per cochlearia in diem ſæpè; poſt quod ſecundò deueniendum ad ea, quæ ventriculi, & glandularum fermenta remittere valent, & iſtarum impedimenta auferre, quod præſtabit aqua ſequens. ℞. Aquæ aperitiuæ Pænoti ℥. ij., Syrup. ex Maſtice Querc. ℥. 1., Aquæ Abſynthij, Portulacæ an. ℥. iij. m. per quindecim dies in hoc remedio inſiſtendum; ex his remedijs ſi datum erit diuulſionem fibrarum remittere, & fermenta reſtaurare meliori ſuccedente alimentorum concoctione, cætera ſymptomata falcem ad ſuas radices ſentient, quodſi ſanguinis craſ-

ſities perdurabit ex ſenſibili coxarum, & crurum in motu dolore manifeſtata, ad eius attenuationem præſidia dirigemus, deſumenda à chalybeatis, & antimonialibus, quæ acidum ventriculi diſſoluere, vel eneruare non valent, ſicuti alkalica, vel fixa, vel volatilia, quamuis eidem craſſitiei opem ferre poſſint introducta in vniuerſam maſſam ſanguinis attenuatione ea facultate diſſolutiua, qua in ſummo gradu inſigniuntur. ℞. Spec. arom. roſ. ℈. 1. tartari chalybeati ℈. 1. m. cum Syrup. de cort. citri q. s. f. b. ſuperbibendo Ius carnis, vel ℞. Pul. rad. Ari ʒ. ß., Antim. Diaphor., Croci martis aperit. an. ℈. 1. ſummat cum aqua Agrimoniæ, & fœniculi an. ℥. ij., Tincturæ Antim. ℈. 1. Victus ratio ſit correſpondens imbecillitati ventriculi à Medico aſſiſtente iuxtà morbi, & naturæ Ægri exigentiam dirigenda.

CONSVLTATIO XLIX.

De Lienteria, & Lienis tumore.

MErcator annorum quinquaginta, temperamenti calidi, & humidi, lautè viuens, & vitam ſedentariam agens, Autumno præterito correptus fuit febre tertiana duplici per duos menſes aliquem tumorem in liene relinquente, qui in hyeme magis auctus fuit, ob malam etiam victus rationem, cæpit conqueri de aliqua ventriculi moleſtia cum vomitu materiæ diuerſi ſaporis, modo acidæ, & auſteræ, modo amaræ, modo acris, & æruginoſæ. Huic ſucceſſit fluxus alui poſt duas, vel tres horas à cibo ſine dolore, in quo poſt ſpatium multorum dierum obſeruauit portionem alimentorum ſine vlla alteratione vna cum altera materia diuerſi coloris, per menſem perdurauit in huiuſmodi fluxu ſine virium languore, quem poſteà expertus eſt cum emaciatione corporis, & materia per aluum excreta fætorem edere cæpit, cum maiori copia alimentorum non alteratorum; in hoc ſtatu permanens auxilium multorum medicorum quæſiuit.

Alui fluxum, pro quo conſilium quærit Patiens eſſe Lienteriam, portio alimentorum nulla mutatione alteratorum euidenter oſten-

oſtendit, & excretio poſt paucas à cibo horas ſine dolore confirmat, nec de hoc dubitandi locum relinquit materiæ quantitas excreta ab alimentis aſſumptis aliena, nam eſt Lienteria in ea differentia à materia irritante, & corrumpente conſtituta, ideoque dicitur etiam ab Antiquis ſymptomata expultricis læſæ ob irritationem, & ab eodem irritamento ſequitur etiam corruptio alimentorum conſtituens ſymptoma, prout illi dicunt facultatis concoctricis deprauatæ; quamuis hoc non ſit aliud, quàm effectus fermenti deprauati, & ad fermentationem alimentorum naturalem inepti, ſicuti primum niſi fibrarum ventriculi eius fundum verſus orificium inferius eleuantium intempeſtiua contractio, per quam alimenta citius, quàm deceat expelluntur, & alimentorum corruptionem cum lienterico fluxa coniungi docuit Hippocrates lib. 2. Prorrhet., & cum eo ſentit Martianus eius Interpres.

In noſtro Patiente congeſtam fuiſſe in Ventriculo materiam irritationi, & corruptioni inducendæ idoneam oſtendunt, Vomitus materiæ vndequaque acris, & corruptiuæ, quam à Liene viciato recepit ventriculus, quod cum adhuc perduret, concludendum eſt quoque dictam materiam adhuc in Ventriculo perſeuerare, & continuo à liene viciato illi impartiri.

Vitium lienis, à quo aliud emanat, eſt obſtructio ſuorum vaſorum, & poroſitatum facta à materia craſſa, & obſtruente à prætergreſſa febre à ſanguine pro excretione ſeparata, & in eius ſubſtantia detenta, obſtructus lien, ſanguinis fæculentias, ſalinas, tartareas, terreſtres, & craſſas attenuare, & exaltare non valuit (quod eſt alterum vitium) proprij fermenti defectu, emanante ab obſtructionibus prædictis, quæ comprimendo arterias, & neruos per ſubſtantiã glandularum intra cellulas huius viſceris poſitarum diſſeminatos impediunt ne dictæ glandulæ ab arterijs recipiant materiam pro fermenti ſibi ſpecifici elaboratione, & à neruis ſpiritus pro huius perfectione, & volatilitate, vndè prohibetur talis fermenti generatio; hinc eſt, quod materia tartarea ſalina diuerſæ conditionis lieni circulante ſanguine conſignata, ad hoc, vt attenuetur dulcificetur, vel in ſubſtantiam alimentalem, vel fermentum ſanguineæ maſſæ perfectiuum tranſmutetur ab

ob-

obſtructionibus reiecta prædictis qualitatibus inſigniori non poteſt, & quæ tenuitate maiori prædita, vel motu celeriori, & valido donata lienis penetralia ingreditur ob defectum ſupradictum fermenti dictarum qualitatum beneficio pariter priuatur. Portio materiæ ab obſtructionibus reiectæ in arteriæ cæliacæ ramos regurgitat, & hæ in ventriculi membranis, per quas diſſeminantur deponunt dictam materiam, quæ paulatim ab eius calore attenuata, & exaltata cæpit moleſtiam ei inferre, ſua acrimonia diuerſæ conditionis vellicando, & vomitum prouocando irritatione, in cuius conatu bilis, & ſuccus pancreaticus ad ventriculum translatus, materiam excretam, modò amaram, modò acidam exhibuere, & ex perfecta vnione bilis, & ſucci pancreatici æruginoſa illa materia, quæ in eodẽ vomitu apparuit conflata eſt.

Prædicta materia in ventriculo congeſta in maiori quantitate, & magis exaltata vires acquiſiuit ad corrumpendam alimentorum maſſam, ea vi diſſoluente ſali inſita, ex qua corruptione acrimoniam pariter acquirit alimentalis maſſa, à qua vna cum acrimonia materiæ corrumpentis, laceſſitæ fibræ carnoſæ ad eleuationem fundi ventriculi verſus ſuum inferius orificium deſtinatæ, contractione inita maſſam prædictam expellunt partim corruptam, partim intactam, ex eo, quod pro breui ſpatio non potuit corrumpi, vel alterari, eo modo, quo Veſica à lotij acrimonia vellicata frequenter vrinam expellere cogitur; Et quidem ſine dolore in hoc patiente fit expulſio ſupradicta etiamſi materia ſit irritatiua, quia à mucco inteſtina obliniente irritamentum obtunditur; Fætor eſt huius corruptionis ſoboles, ſicuti virium languor, cum à corruptis alimentis, vel indigeſtis non præparetur materia pro ſanguinis elaboratione, à quo omnes ſuſtentantur facultates, & vires vtriuſque generis conſeruantur, vel refocillantur.

Agendum ergo pro curatione huius morbi, vt materia illa irritatiua purgetur pro parte, & reliqua modificetur, & ad aliam partem præcipuè per diuerſim deriuetur, vſque quo prouiſum ſit lieni, obſtructiones in eo genitas reſerando, vltimo ventriculum corroborandus, & maſſa ſanguinea vitio lienis labefactata reſtituenda ſuæ naturali indoli.

Quod

Quod aſſequi difficile credo,& Ægrum in magno periculo video, cum vitium lienis niſi longo tempore emendari non poſſit.

Primò, ergo vomitu euacuanda materia, ſed benignis remedijs v.g. cum oleo Amigdal. dulcium ad ℥. v. cum æquali quantitate Iuris pinguis mixto, vel cum Aqua hordei, & Roſarum tepida an. ℥. iij., Succi Raphani ℥. ij. ß. poſteà reſiduum præparetur cum ſucco Boraginis; Maluarum an ℥. 1. ß. cum Decoctione in jure Violarum, Hordei integri, Portulacæ per quindecim dies, relicta ſanguinis miſſione, quia meo juditio non adeſt indicans reſpectu lienterici ſymptomatis, & humorum in ventriculi cauitate exiſtentium, & quamuis indicans tale videatur demonſtrari à tumore lienis, tamen quia virium conſeruatione indigemus pro lienteriæ extirpatione, ab hac ſuperſedere optimum iudico, & ſi debelabitur hic hoſtis poſteà de ſanguinis miſſione pro lienis curatione conſulendum erit, & determinandum iuxtà patientis ſtatum, purgabitur poſteà cum Electuarij Diaſebeſten ℥. 1., Crem. tartari ʒ. ij., poſteà exhibeatur puluis chalybis minutiſſimè læuigati ſupra marmore porfyrio more Perlarum, & Coraliorum cum Aq. Agrim. ʒ. ß., Cinnabri Antimonij reſidui in elaboratione Mercurij vitæ optimè rectificati à fæcibus per ſeptem, vel octo ſublimationes ℈ 1., Sulphuris vitrioli ℈. ß., cum ſucco Eupatorij condenſati f. b. cui ſuperbibatur aqua Agrimonij, Eupatorij, Maluarum an.℥.iij., Syrup. de pomis ℥. 1., Tincturæ tartari ʒ. ß. m. Sulphur vitrioli Paratur ex ſublimatione capitis mortui vitrioli cum ſale armoniaco, flores enim ſublimati apparent flaui, his ſuperadditur ſpiritus vini, qui tincturam extrahit, & ex euaporatione huius ſpiritus remanet tinctura ſicca, omni tertio die purgetur cum eodem Elect. Diaſebeſten ad ℥. ß., vel ʒ. vj. fugienda enim ſunt omnia medicamenta purgantia valida, ſicuti omnia alterantia acria, & volatilia, vtpotè apta acrimoniam, & exaltationem humorum acrium in ventriculo promouere, ſed dicto inſiſtendum deobſtruente modificante reſpectu Cinnab. antimonij, & Sulph. vitriol., ante cibum per horam ſumat ſequentem puluerem. ℞. Ocul. Cancri ʒ.ß., Coral. rub. præp. ℈. 1., Raſuræ eboris ℈. ß. m. Dum hæc adhibentur per diem aſſumat de ſequentibus lambitiuis parum, & ſæpè præcipuè

puè per tres horas ante cibum mane, & ſero. ℞. Amygdal. dulcium excorticat. ℥. ij., Seminum papau. albi ℥. ß. contundantur, & diſſol. in Aqua Violarum, & Papaueris errat. an. ℥. iij., vel ℞. Succi Raparum ℥. ij., Decoct. Sebeſten, Iuiubarum, Hordei, ſem. mel., Pſylij ℥. iiij., Confect. Diatraganth. s. p. ℥. ß. m., Gelatina etiam Cornu Cerui modo lambitiui aſſumpta proderit, quibus ſi remittat fluxus incumbendum ſeriò obſtructioni lienis validioribus, & acribus medicamentis, vt ℞. Extracti Gentianæ, Amon. aceto ſcilitico diſſol. an. ℈. 1., Croci martis aperit. gr. xv., Salis Abſynthij, Tamariſci an. ℈. ß., Tartari volatili ℈. ß. cum aqua Agrimonij f. b. ſuperbibendo decoctionem Rad. Acori, filicis, Rubiæ, foliorum Scolopendrij, Fumariæ, Cuſcutæ ℥. vj. addendo ℥. ij. aquæ Aperitiuæ Penoti ex deſcriptione Hoffmani in Claui Sckroderiana, vel gutt. xij., Spiritus tart rectificati, & ſpirit. Vini dulcificati, purgando omni tertiò die cum Pil. de Amon. Quercet., & continuandum per viginti dies; Extrinſecus apponatur per tres, vel quatuor dies ad emolliendum lienem Ceratum de œſipo mixtum cum ammoniaco diſſoluto cum Vino maluatico, poſteà Emplaſtrum ex Tabacco deſcriptum ab Hoffmano in Claui Sckroderiana in Theſauro pharmaceutico, quodſi ex toto non ceſſerit obſtructio, Aquas acidulas S. Mauritij, vel Spadanas accipiat, quibus & ſanguini ſua craſis reſtituetur; Seruando optimam victus rationem.

CONSVLTATIO L.

De Fluxu Cæliaco.

IVuenis annorum vigintiquinque, temperamenti calidi, & humidi in Venere multis comiſſis erroribus hac æſtate multum indulſit potui aquæ niue refrigeratæ, & etiam conglaciatæ cæpit conqueri de quodam languore ventriculi, cui paulo poſt ſucceſſit fluxus albæ materiæ ad formam pultis nullo colore tinctæ, vires ſenſim languerunt, modo cogitur præ debilitate in lecto decumbere, & corpus paulatim contabeſcit, hacque in ſymptomatum ſerie appetitus conſeruatur.

Con-

Conſiderando materiam in fluxu excretam licet colligere ex eius colore, & conſiſtentia eſſe alimenta in ventriculo præparata, & concocta, & ità chylum vna cum fæcibus aluinis confuſum, vndè parum refert, an dicatur fluxus cæliacus, vel chyloſus, cuius cauſa eſt impedita ſegregatio fæcum à portione chyli perfecti, à quibus tota maſſa adeo craſſa redditur, vt per poroſitates inteſtinorum, & orificia venarum lactearum penetrare non poſſit, vndè tota maſſa recta per inteſtinorum cauitatem deſcendendo fluxum efficit cæliacum, vel chyloſum, ſuccedente virium languore, & emaciatione, ex defectu materiæ in venis pro reparatione ſpirituum, & partium ſolidarum, ſegregatio verò impedita fæcum pendet, à bile in pauca nimis quantitate collecta, & etiam inerti, à nimio enim Veneris vſu, & à conglaciatis aquis ſanguine multum refrigerato, adeò parum bilis cumulatur, vt non ſufficiat ad ſua munera obeunda, prout videmus in temperamentis frigidis, & quæ generatur, pauco ſpiritu redundat, cum à ſanguine refrigerato parum de eo ſuppeditetur, & ſal eius à ſero, vel à materia pituitoſa adeò diluitur, & retunditur, vt diſſolutionis officio impar ſit, & conſequenter ex ſpiritu, & ſale cum his conditionibus bilis iners euadit, & ad diſſoluendam, & attenuandam maſſam chyloſam à ventriculo præparatam inſufficiens, & ad excitandam efferueſcentiam cum ſucco pancreatico pro præcipitatione fæcum inhabilis. Præterquamquod à frigido potu ità ſaliua in inteſtinis condenſatur, & incraſſatur, vt bilis, & ſucci pancreatici actiuitatem, vel retundat, vel impediat: à coitu diſſipatus ſpiritus animalis, & vitalis, & qui adeſt à frigido potu repreſſus non ſubminiſtrat materiam glandulis inteſtinorum pro elaboratione ſpecifici fermenti inſeruientis ad depurationem maſſæ chyloſæ à fæcibus pro integra chyli perfectione incepta à bile, & ſucco pancreatico in inteſtino duodeno. Appetitus verò permanet, quia à frigido conſeruatur acidum ſtomaci, ſicut à calido reſoluitur, vt patet in hyeme, in quo viget appetitus, & in æſtate, in qua deficit, vel quia bile reddita inerti in maſſa ſanguinea acidum præualet, à quo acidum ventriculi fouetur, & conſeruatur.

Pro curatione huius periculoſi ſymptomatis inſiſtendum in

ſola bilis reparatione per calefacientia acria, & mordacia, quæ calorem ſanguini etiam reſtituent, & majoris copiæ ſpirituum generationi opem ferent, & in materiæ craſſæ in inteſtinis cumulatæ attenuatione, & purgatione, quod prius exequendum, vt operationi remediorum locus ſit, quod quamuis difficile, ſpero executioni poſſe demandari, dummodò Patiens imperatis obediat.

Præmiſſa ergo purgatione Ventriculi Aqua Teturij per ſex dies abſtergenda inteſtina ab humore craſſo, poſteà exhibendum Decoctum ligni Saſſafras, Zinziberis, rad. Zedoariæ, fæniculi ad ℥.vj. cum gutt. x. Elixir propriet., & Salis Abſynthij, & Roſmarini optimè diſſol. an. ℈. ij., & per octo dies in hoc inſiſtendum, poſteà purgetur Corpus cum Pilul. de Agarico, & Tartareis Quercet. an. ʒ. ß., & eodem tempore poſt cœnam capiat Mithridati ℈. ij. poſteà paretur Aqua vitæ cum infuſione in ea Nucis muſcatæ, Macis, Cubebarum, Cardamomi, Cinamomi, Calami aromat., Rad. Angelicæ, Imperatoriæ, & Cariophilatæ, de qua capiat ℥. ß. mane jejuno ventriculo, & ſero poſt cœnam ſeruata optima victus ratione.

CONSVLTATIO LI.

De Lienteria.

NObilis Iuuenis poſt multos dies diarrheæ bilioſæ, in qua multa frigida potauit cæperunt alimenta aſſumpta pro aliqua portione obſeruari in excretis immutata, modo ferè omnia ſic apparent cum extremo virium languore, & corporis contabeſcentia.

Symptoma facultatis retentricis abolitæ huiuſmodi fluxum dicerent Antiqui, cum præceſſerint cauſæ eam debilitantes, vt fluxus antecedens, & potio frigida, nunquam tamen percipere potui quomodo fibræ ventriculi laxatæ, quas retentricis debilitatem, & extinctionem efficere fatentur, valeant inſeruire pro exitu alimentorum intempeſtiuo, cum niſi per fibrarum contractionem ſuccedere poſſit, qua fundum ventriculi verſus orifi-

ciun

cium inferius eleuari debet, & ſine hac eleuatione contenta in ventriculo non poſſunt exire, vt ex eius conſtructione colligi poteſt, nec ob fibrarum laxitatem orificium inferius ventriculi poteſt æquari eius fundo, vt proprio pondere alimenta, & ſine iſtius eleuatione exitum inueniant, ex quo judico in hoc ſymptomate interuenire quidem laxitatem fibrarum orificij ſuperioris introductam à nimio humido in potu ſuſcepto, & à ſpiritus inopia à magno fluxu effecta, quę non laxatæ inſeruiunt pro antagoniſtis portioni fibrarum eius generis orificij inferioris, eo propè modo, quo in muſculis contingit, id circò laxatis fibris orificio ſuperiori infixis, illæ inferioris integræ, has ad ſe trahunt, eo modo, quo muſculus relaxatus, à ſuo antagoniſta trahitur, & ità cum iſtis trahitur pars ventriculi ſuperior verſus inferiorem, continuoque manet in iſta contractione, ab alimento verò aſſumpto preſſæ fibræ ventriculi alterius generis, quæ tranſuerſale ſpatium inter duo ventriculi orificia cingunt, contrahuntur, & fundum verſus orificium inferius eleuant, & ſic ab his duabus contractionibus alimenta ſtatim aſſumpta excernuntur, vndè iſtorum excretio immédiatè prouenit à contractione fibrarum, quamuis mediatè, & partialiter à laxitate fibrarum orificij ſuperioris.

Huic fibrarum diſpoſitioni puto in hoc patiente coniungi extinctionem fermenti ventriculi, cum nulla portio alimentorum alterata obſeruetur, & hoc facilè potuit contingere ab exhauſtis humoribus, & ſpiritibus, & ſucco acido glandularum, per diuturnam diarrhæam, & à frigidorum aſſumptione, quæ calorem debilem opprimendo ſpirituum in glandulis ventriculi hoſpitantium fixatione, vel diſſipatione, etiam generationem impediunt acidi fermentatiui, quod à dictis ſpiritibus in dictis glandulis perficitur.

Ab his accidentibus patet Patientem eſſe in extremo vitæ diſcrimine, ne tamen Medicis deſtituatur auxilijs, incumbendum fibrarum ventriculi confirmationi, & acidi reſtitutioni, ſi tempus aderit.

In hoc caſu ab omni purgatione, & ſanguinis miſſione abſtinendum, & ſolis corroborantibus vtendum.

Primò igitur ſequenti vtatur Lambitiuo. ℞. Aquæ Maioranæ, Pulegij an.℥.ij, Theriacalis ℥. 1., Elixir vitæ ℈. 1., Salis roſmarini ℈. 1., Tinct. coral. ʒ. 1., Syrup. de ſtecade ℥. 1. m., mane ſumat Decoctum ligni ſaſſafras, Santal. rub., rad. Biſtortæ, Tormentillæ, fol. Abſynthij pontici, Menthæ, herbæ paralyſis cum Syrupo de cort. citri; ante prandium per ſemihoram vtatur hac Potione. ℞. Aquæ Meliſſæ ℥. ij., Spirit. ſalis dulcif. gutt.vj., Miuæ cydoniorum, aromat. ℥. ß., Vini granator. ℥. 1., Tartari vitriol. ℈.ß., Elixir prop. gut. v. m., qua poterit acidum ventriculi reſtitui, poſt prandium vtatur ſupraſcripto lambitiuo; poſt cœnam ſit in vſu ſequens Confectio eam lambendo ad quantitatem ℥. ß. ℞. Specier. triumſantal, Diambræ an. ʒ. 1., Magiſt. coral. ℈. 1., Salis cranij humani ℈. 1., Charabis, roſmarini an. ℈. 1., Balſami Peruuiani ʒ.ß. cum aqua Cinamomi, & flor. Citri q. s., & Sacchar. f. Morſellæ, conuenient etiam eſſentia ambræ, Meliſſæ, & Citri. Extrinſecus fomenta Ventriculo adhibeantur ex abſynthio, Menta cum vino maluatico, præmiſſa invnctione olei Maſticis, Therebentinæ, vel cum oleo Magni Ducis Etruriæ, quodſi prædicta accidentia ceſſerint renutritioni incumbendum cum ijs deſcriptis ſuperiori Conſultatione.

CONSVLTATIO LII.

De Singultu.

NObilis Vir temperamenti calidi, & humidi pletorici in principio veris calore in aere ſe expandente, ſolitus eſt conqueri de Singultu, qui vomitu materiæ craſſæ, & ſubtilis acidæ, & amaræ, cum dieta ceſſabat, modo hæc non conferunt immò repetitis euacuationibus per aluum, & vomitum perdurat ſymptoma.

Putarem in hoc caſu locum habere ſententiam illorum determinantium ſingultum eſſe paſſionem Diaphragmatis, dum ſpontaneus vomitus, & dieta, quibus alias auertebatur, nunc nihil contulerunt, quod nec fecerunt euacuationes recenſitæ ab arte imperatæ, quæ ventriculum ab impuritatibus mundando, leuamen

men aliquod conferre debuiſſent, quod cum non ſucceſſerit locum credendi relinquant ventriculum in hoc ſymptomate non affici, & conſequenter huius ſedem eſſe in Diaphragmate, quod, vt loquitur Le-Boe, dum à cauſa irritante in eius parte membranoſa ad violentam, non tamen durantem, ſed mox interruptam vexantemque, iterumque ſæpè numero repetentem ſui contractionem cogitur, ſingultum efficit, qui non eſt niſi deprauatus eiuſdem Diaphragmatis motus, ſicuti quando à ventriculo irritato producitur, eſt eiuſdem membranæ carnoſæ motus deprauatus, quia illa ſola ad motum ventriculi immediatè concurrit.

Irritans cauſa à ſanguinis maſſa ſuppeditatur, dum hæc à calore veris liquefacta, cum majori partium ſolutione, quàm in hyeme, excrementa ſalina in hoc tempore collecta, & per conſtipationem à frigore cum alijs particulis intimè coniuncta, deponit circulando in varias partes, & ventriculum præcipuè, vndè vomitus materiæ diuerſi ſaporis, & interpolatæ, & in ſubſtantiam diaphragmatis membranoſam, vndè ſingultus, modo ſuperius deſcripto, ſecundum mentem Le Boe; quantitas etiam ſanguinis rarefactione ſua majus ſpatium exigentis, ideoque vaſa diaphragmatis diſtendentis pro irritamento inſeruire poteſt ad ſui contractionem modo dicto ſuſcipiendam, vt circulatio acceleretur à copia retardata; in hoc ſtatu retardatæ circulationis ſanguis quieſcendo exhalationibus calidis, & acribus majori actiuitate diaphragma petit, quod ſui contractione ſanguini motum imprimendo, vt ſuam circulationem peragat ab irritamento ſe liberat, donec alia ſuccedat ſanguinis congeſtio.

Prædicta cauſarum dilucidatio, oſtendit ſanguinem in copia eſſe minuendum, eiuſque acrimoniam dulcificantibus moderandam, partemque anodynis præmuniendam, & opiatis contrà irritamentum defendendam, quod citò peragendum, cum periculum adſit, ne à ſanguinis ſtagnatione, & ab irritamento continuo inflammatio in parte irritata ſuccedat.

Et quia iam euacuationes per vomitum, & ſeceſſum ſunt factæ, mittendus ſtatim ſanguis è brachio ad libram vnam, & ſi non cedat affectus vno interpoſito die reiteranda ab altero brachio ſimili quantitate, ſi vires permittant. Moderabitur ſangui-

nis

nis acrimonia cum Decoctione rad. Maluarum, Boraginis, Violarum, ſeminum maluarum, Pſylij, Anethi, Papaueris albi, & florum Papaueris erratici ℥. viij.; cum ℥. 1. ß. Syrup. de Althea Fernelij, præmittendo bolum ex triphera cum opio ad ʒ. 1. cum gr. viij. Bezoartici mineral., continuò lambat de ſequenti emulſione: ℞. Amygdal. decorticat. ℥. ij., Sem. papau. albi ℥. ß. contundantur, & diſſoluantur in ℥. viij. aquæ florum Papaueris errat. vna cum ℥. ij. ſucci hordei, Nepent. gr. iij. m. Hora ſomni ſumat Confec. Diacod. paratæ cum emulſione ſeminum Papaueris ℥. 1. ante cibum per horam accipiat ʒ. 1. Cornu Cerui vſti, tranſactis ſex horis à cibo Diureticum ſequens bibat, quod ad ſanguinem dulcificandum ſummè valet. ℞. Emulſ. ſem. melon. extractæ cum aqua Capil. Ven. ℥ vj., Tincturæ tart. ʒ ß., Ocul. Cancr. ʒ. 1. Victus ſit paucus, & facilis nutrimenti.

Pro præſeruatione in principio veris purgationem inſtituat cum ſanguinis miſſione, & iſtius acrimoniam moderantibus, vt ſunt ſucci herbarum refrigerantium, & ſerum lactis, & Emulſiones Vltimo loco propoſitæ, & anethi decoctione, vel ſeminibus huius confectis vtatur ſæpè, & valent etiam in actu ſingultus.

CONSVLTATIO LIII.

De Singultu.

VIr ætatis annorum quinquaginta quinque varijs animi paſſionibus afflictiuis conflictatus, vitæque ſedentariæ deditus, cibiſque craſſæ ſubſtantiæ vtens, in vomitũ materiæ aceroſæ craſſæ incidit, cui ſucceſſit ſingultus valdè frequens, ſomnum impediens, & moleſtiam toti inferens.

Omnes animi paſſiones corpori redduntur ſenſibiles per impreſſionem quamdam, ſeu modificationem neruis, & ſpiritibus animalibus impreſſam, vel ab anima, vel ab eius facultate ſenſus communis dicta, paſſiones autem afflictiuæ, & melancolicæ corpori communicantur, per conſtrictionem quamdam, & corrugationem neruorum, cordis motui inſeruientium, quare hoc

cor-

corripit oppreſſio quædam cum motu pulſationis paruo, & debili, à quo fermentum eius, vel flamma parum excitatur, vel dilatatur, vndè etiam parua, & debilis ſanguinis rarefactio, & ſpirituum calorem in omnes partes deferentium, & fouentium, paruus prouentus, cum debilitatione, & eneruatione caloris omnium membrorum, & ventriculi etiam, cuius actio fermentatiua alimentorum minuitur, deficiente calore, fermentum eius excitante, & fermentationem coadiuuante, prætcrquamquod nerui ſui orificij eam oppreſſionem patiuntur, quæ neruis cardiacis imprimitur, ex quo illius operationes minuontur, quibus ſpiritus per neruos diſcurrentes contribuunt, & inter alias hanc exercent operationem mouendi, & excitandi fermentum ventriculi, vndè hac operatione ſpirituum deficiente iners magis euadit prædictum fermentum ventriculi. Et quia hæc in noſtro Patiente contigerunt, id circò multæ cruditates in ventriculo coaceruatæ fuerunt, etiam in majori copia, quàm ferat conditio ipſarum paſſionum, ob vitam ſedentariam, calorem, & fermenta partium innata eneruantẽ, non ſolùm quia ex defectu motus, nec ſanguis, nec alimenta attenuantur, ſed etiam, quia impuritates non excernuntur per inſenſibilem tranſpirationem, & retentæ, vel impediant ſpirituum extractionem vel eorum motum diminutione deprauant, vt caloris effectum in partibus non imprimant, admiſſi ſententia calorem conſiſtere in motu violento, & perturbato partium ſulphurearum.

Dictæ cruditates ob moram, quam in ventriculo trahunt ratione ſuæ craſſitiei, acidæ, & acres euadunt exaltato earum ſale fixo, ab illa parua fermentatione, per proprium particularum motum producta, & his qualitatibus irritando ventriculi membranas, hæ contrahuntur ad eorum expulſionem, vndè Vomitus; Portio verò intimiùs eas penetrans, & à rugis membranarum veluti amplexata, ſimili irritatione eas vellicando, ad motum expulſiuum inducit, ſed quia intimè fixæ, & à plicis detentæ non poſſint expelli, ſequitur motus ſingultum efficiens, tracto in conſenſum diaphragmate, vel quia ab eadem materia acri, ſed vaporoſa laceſſitur, vel quia in ventriculum flatibus diſtenſum, in ſua contractione impingendo, cogitur ſuum motum

tum interrumpere, ad ſingultum per conſenſum hoc modo concurrendo.

Intermittit motus ſingultus, quia dum inſurgit Ventriculus ad expulſionem dictæ materiæ, ſi hanc non expellit per vomitum, remouet ab illa intima penetratione, & in plicas transfundit, vbi quia non eſt infixa, non irritat, ideò nec motum expulſiuum concipit Ventriculus, poſteà verò infixa membranis denuò eadem materia, vel alia denuò adueniente recurrit idem irritamentum, & cum eo ſingultus.

His cauſis occurrendum materiam craſſam, & irritantem primò minuendo, & præcipuè per Vomitum, ſecundò reſiduum præparando per Incidentia, vt facilius poſteà euacuari poſſit, tertiò corrigendo dictorum humorum acrimoniam, quartò Ventriculo robur addendo.

Vomitus excitabitur blandis Medicamentis, vt cum Oleo Amygdalarum dulcium ad ℥. iiij., & totidem aquæ florum Camomillæ, vel cum Acetoſ. s. ℥. iij., & ℥ vj. aquæ roſarum tepidis. Præparabitur poſteà materia cum ℥. 1. Oximel. ſcilit., & Melis roſ. s. ℥ ß. diſſolutis in aqua Abſynthij addendo pul. rad. Ari ʒ. 1., & Tart. vitriol. ʒ. ß., & poſt tres dies reiterabitur Vomitus, cui ſuccedet vſus Aquæ tetutij more ſolito, & cum ſuo vehiculo. Corrigetur humorum aciditas cum extracto ligni ſaſſafras ad ʒ. ß., Baccarum Iuniperi ʒ. ß, Salis theriacalis ℈. ß., m. f. b., cui ſuperbibantur aquarum Abſynthij, Pulegij an. ℥. ij., Totius citri ℥ 1. omnibus ſimul mixtis. Poſt cœnam vtatur Mitridato ad ℈. ij.; Poſt decem dierum vſus huiuſmodi medicamenti paretur aqua vitæ cum Zinzibere, Cinamomo, Nuce moſcata, rad. Acori, Zedoariæ, Sem. Dauci, Cymini, & ea omni mane vtatur ad ℥. ß., & totidem bibat ſero poſt cœnam, Ceratum ex Maſtice, Tacamacca ventriculi regioni apponatur, interim ſi ſingultus moleſtiam inferat, ea ſedanda tam Anodynis, quæ mitigant humorum acrimoniam, quàm Aromaticis Acidum eneruantibus, quibus ſi non cedat, opiatis vtendum. Pro Anodyno valet Oleum Amygdal. dulcium recen., paulatim, & per coklearia ſumptum, vel cum confect. Diacodion diſſoluta in eo ad Ellect. conſiſtentiam; Pro Aromat. inſeruiet mixtura Syluij, vt ℞. Aquæ Mentæ ℥. ij.,

℥.ij., Theriacalis ℥. ß., Confect. Alchermēs ʒ. 1., Laudani opiati gr. ij., Syrup. Mentæ ℥. 1.m., vel ℞. Aquæ Pulegij, Abſynthij an. ℥.iij., Cinam. ſtil.℥. 1., Olei citri gutt.vj., Tincturæ Caſtorei ʒ.ß., Confect. ex Hyacintho Philon. rom.an.ʒ. 1., Syrup. de Stœchade ℥. 1. m. Vtatur ſemine aniſi ante, & poſt cibum, vel ante cibum capiat ʒ. 1. Cornu Cerui vſti cum vino rubro, & poſt ſem. aniſi, externè apponatur ventriculo Omentum vituli in Oleo Amygdal. d. excalefacto, facta prius in vnctione cum oleo Scorpionis Mathioli, admixto Oleo Nucis Moſcatæ, & faſcia conſtringatur Patiens. Victus ſit tenuis, facilis concoctionis, & optimi nutrimenti.

CONSVLTATIO LIV.

De dolore Ventriculi.

NObilis Vir temperamenti calidi, & ſicci ſecundum totum, ætatis annorum triginta conqueri cæpit de dolore Ventriculi per interualla repetente, ſed tranſactis menſibus violento motu venationis ſe exercitans, cum potatione Vini generoſi in magna quantitate, dolor factus fuit frequens in parte dextra ab Hepate tecta, & poſt ſex, vel ſeptem horas à cibo recrudeſcit cum valido cruciatu, qui minuitur quotieſcumque ſuperuenit vomitus, hucuſque obſeruatus materiæ craſſæ lentæ, ſed comixtæ cum portione humoris nigri, acidi, & acerbi multum.

Cyſtis bilem conſeruans Hepatique connexa cum iſto ventriculo ſuperponitur, & huius dextrum latus ſuo contactu comprimit; ex hoc ſuſpicionem concepi bilem à motu violento, & vino generoſo calefacientibus ſummam volatilitatem, & acrimoniam ſuo ſali naturalem contraxiſſe (eo modo, quo quælibet ſalia per ignem acriora fiunt) ità ut illius particulæ prædicta volatilitate inſignitæ facilè à poroſitatibus cyſtis expirare poſſint, & membranas ventriculi penetrare, quas acrimonia ſupradicto modo contracta, & naturali laceſſendo, & pungendo triſti moleſtant ſenſatione, quæ dicitur dolor, & huius cogitati fundamentum à permanentia doloris deduco cauſæ ſtabilitatem deſi-

gnante, quam in ventriculo querere eſſet erroneum cum ab eo expellatur continuo materia, & tamen dolor perduret, conſequenter eſt cum vera ratione cauſam permanentem extrà ventriculum ſtabilire, & aliam quam ſupradictam in hoc caſu excogitare non poſſum.

Incrementum ſuſcipit poſt ſex horas à cibo, quando ſolæ partes alimentorum craſſæ in ventriculo remanent, quæ ob moram, acidam concipiendo qualitatem, irritamentum, & vellicationem bilis augent, cum augmento triſtis ſenſationis, & ne hæc ratio idealis tantum videatur perpendendum materiam per vomitum reiectam cum doloris ablatione eſſe acidam, & dolorem poſt ſex horas à cibo recrudeſcere, & inferendum ab hac materia dolorem exacerbari, & ſuam originem à deprauata alimentorum materia ducere, quæ in acidum præternaturale, & corroſiuum degenerat, quia ea reiecta aufertur dolor, & ſemper poſt ſex horas ab alimentorum aſſumptione hic exacerbatur, conſequenter alimenta ex ſui deprauatione materiam dolorificam ſubminiſtrant, quam eſſe acidam patet, vndè concludendum etiam hoc vitium in ventriculo contrahere, & ſola mora iſtius materiæ in eo eſt culpanda, cum nullum habeamus indicium de acido excedenti in ſubſtantia ventriculi deliteſcente, à quo poſſit hæc aciditas reliquijs alimentorum craſſis inſpirari.

Huic parti alimentorum acidæ vnita effluuia bilis è cyſti in ventriculum inſpirata, ex hac vnione atrabilis conflatur ſua acrimonia intenſa membranas ventriculi corrodens, cum doloris neceſſaria exaſperatione, ceſſante à vomitu dictæ materiæ.

Ab vnione bilis cum acido acri atram bilem generari colligimus cum Syluio, ex eo, quod bilis atra corroſionem nanciſcatur parem ſali lixiuio in bile redundante, & acidum ſpiret, manifeſtum indicium, ex ſalis lixiuij, & acidi vnione conflari, & quamuis hanc ſuſpicionem probabiliſſimam exiſtimem, poſſumus etiam judicare à dictis cauſis calefacientibus ſuccum pancreaticum redditum eſſe acriorem, vna cum bile, & ex duorum humorum concurſu in duodeno atram bilem conſurgere, quæ acrimonia excedenti motum inteſtini elatiorem reddendo in ventriculum transfunditur, vbi dolorem intenſiorem reddit poſt cibi

con-

concoctionem, dum in iſtius concoctione à proprijs particulis dulcibus, & ſulphureis balſamicis modificatur, quocumque autem modo hoc contingat ſemper bilem acriorem volatiliorem, vna cum ſucco pancreatico habemus, & ab eadem cauſa cenſendum eſt proueniſſe dolorem per interualla repetentem ante quam hic continuus ſe manifeſtaret.

Vndè vterque purgandus, fixandus, & dulcorandus, quod facilè futurum ſpero; Acidis tamen cautè agendum ob rationem de generatione bilis atræ ſupra allatam.

Purgationem inſtituemus cum Syrupo roſ. ſol. ad ℥. v. ſuperbibendo poſt tres horas quatuor libras aquæ Noceræ, poſteà alijs indicationibus ſatisfaciemus cum ſucco Portulacæ, Plantag., Maluar. an ℥. 1., Aquæ Acetoſæ, Borag. an. ℥. iij. præmittendo bolum ex Diaſcordio ad ʒ. 1., & hoc per xv. dies peracta in horum principio ſanguinis miſſione à brachio, quibus tranſactis purgandum cum Pilul. de tribus cum rhaub. ad ʒ 1. ß., Magiſt. Ialappæ gr. vij. cum Syrupo roſ. ſol. ref. pil., & per alios quindecim dies exhibendum ſerum caprinum deſtillatum cum ſequenti Puluere. ℞. Cornu Cerui vſti ℈. 1., Antimonij diaphor. ℈. ß., Oculor. Cancr. præp. ʒ. ß. m., & per ſex horas poſt prandium ſumat ſuccum hordei ſolutum in aqua Portulacæ cum ʒ ß. ſpecierum triumſantalorum, reiterando poſt octo dies Pilulas purgantes ſupraſcriptas, quibus ſi non cedat, Tincturam antimonij ad ℈. ß. ſumat in jure præmiſſo ſequenti bolo. ℞. boli arm. ʒ. ß., thuris ℈ ß., gummi arab. tragacanthi an. ℈. ß. cum ſucco Plantag. f. b., vel horum loco vtatur ſpeciebus Diaplantaginis Mynſicht his enim vterque humor pancreaticus, & bilioſus fixabitur, & edulcorabitur. Victus ratio ſit refrigerans, & optimi nutrimenti.

CONSVLTATIO LV.

De Cardialgia. Pro nobili muliere.

Situs doloris in ſiniſtra regione ventriculi orti, ſub ſcapulis correſpondens, & eius acuties cum virium reſolutione,

pulſuque paruo oſtendunt manifeſtè nobilem Patientem Cardialgia laborare, quæ eſt dolor oris ventriculi, à quo affligitur, quotieſcumque ira excandeſcit, quia cum eius temperies multum bilis, & acris, & volatilis cumulet, ratione caliditatis cordis, & ſanguinis, excedentis ſexus conditionem, ab ira hæc ſummè agitatur, & in ventriculum ab inteſtino duodeno regurgitat in magna copia, prout vomitus materiæ amaræ, & flauæ in principio doloris oſtendit, huius bilis portio orificio ventriculi infixa, neruorumque inſignem plexum ſua acrimonia corrodendo, dolorem acutiſſimum parit, & per iſtius affectionem malè affectis neruis cardiacis, corrugatione, vel conuulſiuo motu, ità vt ſpiritus animales pro motu cordis ſufficienter non admittant, animi defectus ſuccedit.

Eadem affectio neruorum ventriculi, principio eorumdem in cerebro correſpondet, ducta ibi materia bilioſa volatili, ab extremitatibus neruorum dicti orificij exſucta, & ſurſum vſque ad præfatum principium motu à dolore præſtito expulſa, ibique in cerebri partem, vbi eſt ſpirituum emporium, & origo neruorum transfuſa, ſuo motu ſpiritus agitando vertiginem parit, irregularique agitatione fibras cerebri inordinate mouendo, imagines, vel ſpecies rerum aſſeruantes, per propriam quamdam modificationem delirium facit.

Agendum ergo, vt bilis reuellatur ab affecta parte, & infixa ei remoueatur, interim modificanda eius acrimonia, & anodynis dolor leniendus, præſeruationi poſteà incumbendum calorem cordis, & ſanguinis copiam bilis generantem, & volatilem reddentem refrigerantibus diminuendo, quorum executio non eſt ſine difficultate, cum paſſio ſit periculoſa.

Purgatione bilis reuelletur facta cum Syrup. roſ. ſol. ℥. v., & Crem. tart. s. p. ʒ ij. diſſol. in aqua Endiuiæ, ſuperbibendo poſt tres horas ſeri capr. depurati ℔. iij., alijs diebus mane, & ſerò paretur Clyſter ex lacte cum Sacchar. rub. ℥. iiij. Sanguinis miſſio ab hoc ſymptomate excluditur meo judicio, dum materia in cauitate ventriculi exiſtens per ſanguinem extractum non retrahatur à ventriculo, & quæ in cyſti bilis reconditur, & quæ in ventriculum transfunditur pariter per ſanguinis miſſionem non poterit impe-

diri à dicta regurgitatione, vt vnicuique conſideranti patere poteſt, ſolis ergo medicamentis vtendum, vndè modificabitur primò bilis omni mane exhibito ſero caprino deſtillato ad lib. vnam cum ſpir. nitr. dulcif. ad gratam aciditatem ſeri, præmittendo bolum ex Confect. Hyac. s. o., & Diaſcordij an. ʒ. ß., & ante cibum per horam ſummendo ſequentē pulurem. ℞. Margarit. præp. ℈. 1., Ocul. Cancr. ʒ. ß., Antimonij diaph. ℈. ß. m. Elixir vitæ irrorentur, vel Bucellam panis vino granatorum imbibitam, ſecundò ſæpè de hoc Lambitiuo per cochlearia capiat. ℞. Aquæ plantaginis, Porculacæ an. ℥. ij., Vini granatorum ℥. iij., Aceti deſtillati ℥. 1., Aquæ Theriach. ℥. 1., Cinam. ſtil. ℥. 1. ſpir. vini camphor. ʒ. ß, Specierum Diamarg. frigid., Triumſantal., Diambræ an. ℈. ij. m., vel ℞. Aquæ Papau. errat., Tinct. roſ. an. ℥. iij, Succi lim. ℥. 1. ß., Rob. ribes ℥. 1., vel eius Gelatina diſſoluta in aqua dicta Papauer., & ſucci Limonum, Confect. ex Hyacintho ℥. 1., Nepentes gr. iij., Eſſentia theriac. ʒ. ij., Olei Citri ℈. ß. m. Decoctio Tamarindorum quotieſcumque ſitis vrget ſit pro potu; tertiò Anodyna paranda ſunt ex Oleo Amygdalarum dulc. recenti, cui miſceatur Confec. Diacodion, in pulucrem redacta ad formam Electuarij, vel Emulſio facta cum Amygd. decorticatis ad ℥. iij., & ſem. papau. albi ℥. 1. cum aqua florum papaueris errat., & portulacæ an. ℥. iiij. paulatim de his aſſummendo; Exterius applicentur Omenta Vituli, vel Caſtrati oleo Amygdalarum dulc., & Roſato imbuta. Pro præſeruatione ſtatim, ac libera à doloribus euaſerit Aquam Villenſem per decem dies accipiat more ſolito cum Syrupo de ſucco limonum pro vehiculo, vel aquas acidas Spadanas, & vigente calore æſtatis balneo aquæ dulcis vtatur, & omni anno tempore veris purgationem inſtituat, qua peracta eiſdem aquis vtatur, vel lacte Caprino deſtillato addito ſpiritu Vitrioli martis, replicando etiam Balnea tempore æſtatis. Victus ratio ſit ſemper ad frigidum vergens, Vina generoſa, & aromatica omnia fugiat, acidiſque condimentis vtatur.

CON-

CONSVLTATIO LVI.

De dolore ventriculi poſt podagricos dolores.

Sicuti in hoc nobili Patiente, de quo Hiſtoria tranſmiſſa fuit, ab exſiccatione puſtularum internam partem coxarum corrodentium, cum pruritu, & ſeroſi ichoris acris effuſione, vna cum ſuppreſſione mucci ſalſi è naribus, & ſaliuæ copioſæ eiuſdem conditionis, podagrici dolores excitati fuerunt, materia acri ad articulos delata, vbi fermentationem putredinalem, ad incinerationem tendentem concipiendo majorem acrimoniam contraxit, qua particulæ ſenſitiuæ articulorum acri etiam vellicatione velut laceratæ, doloris moleſtia affectæ fuerunt, ità quando dolores podragrici citò ſuum curſum peragunt, dolores ventriculi atroces inſurgunt, transfuſo ichore ſalſo ab arterijs in eius ſubſtantiam, quæ vellicata eodem modo, ac partes membranoſæ in doloribus podagricis triſtem experiuntur ſenſationem, à forti vellicatione vehementiam deſumentem.

Hos ichores ſalſos colligit hic nobilis Patiens, à ſale lixiuio ab efferueſcentia ſanguinis reſiduo, tamquam cineres ab aduſtione, quod ſerò comixtum per diſſolutionem, hoc ſalſum reddit, & corrodens, vndè in parte coxarum interna decumbens pruritum, & puſtulas efficit, per quas defluit, quomodò muccum, & ſaliuam ſalſam reddidit, nec eſt difficile rationem reddere, cur cum in ætate annorum ſexaginta ſit conſtitutus, major ſalſedo in humoribus generetur, quàm quando erat Iuuenis, ſtante acceptata ſententia à calore ſalſedinem prouenire, quia quamuis hæc ſententia ſit vera in aliquo caſu, non tamen eſt vniuerſaliter talis, nam humores ſalſedine perfunduntur in ſenſibus, abſque calore exuberante, prout in hoc caſu, quia tranſpiratio eſt debilior, & ſic fuligines ſalſum volatile continentes non excretæ, ſalſedine maſſam ſanguinis inficiunt. Secundò in ſenſibus deficit ſpiritus balſamicus vitalis, quo ſalia ſanguini comixta, vel deprimuntur, vel dulcificantur, quapropter ex iſtius defectu imperium in maſſa ſanguinea adipiſcendo, eam ſalſam reddunt, eo

modo,

modo,quo Vinum amiſſo ſpiritu ſulphureo balſamico in acetum degenerat, ſale acido in eo hoſpitante exaltato. Tertiò, quia fermenta partium excrementorum purgationi inſeruientium in ætate declinante eneruantur, vndè excrementa quanta ſunt ſalina non expurgantur, & remanendo totam maſſam ſalſam reddunt.

Ex dictis colligitur dolorem hunc ventriculi ità curandum eſſe, primò euacuata materia acri in eius cauitatem transfuſa, ſecundò per anodyna, & dulcificantia, reſiduo eius dulcificato, quæ verò eſt apta fluere materia, vel reuellenda eſt per vrinam, vel per nares, & etiam ad coxas, ad quas eſt ſolitus eius fluxus.

Pro euacuanda ergo Materia ℞. Mellis roſ.ſol.℥.v., Crem tart. s.p. ʒ.ij. diſſoluatur in aqua Maluarum, ſuperbibendo poſt tres horas Ius pingue, in quo Malua decocta fuerit; venæ ſectionis indicationem hic non video, vndè ſtatim poſt purgans modificabitur materia oleo Amygdal. dul.recent. ſine igne ad ℥.iiij. exhibito in totidem ℥. Iuris, quod ſumendum erit in ſerò ante cœnam, per tres horas perſeuerante dolore, mane exhibeatur bolus ex therebentinæ ʒ.1., Olei Charabe ℈.ß., Nepenthes gr. 1. m. cum aquæ Maluarum, Papaueris errat.an.℥.ij., Confect Diacodij ℥.1.s.p.m. Lambitiuum etiam omni tempore diei ſumendum præſcribatur ex Decoct. pector.℥.vj., Syrup. de Hybiſcho Fernelij ℥.1., Philon.rom. ʒ.1.m., & ſi non cedat dolor reiteretur purgatio cum Mercurio dulci ad ℈.1., vel Vomitu, & altero die exhibeatur ʒ.1. pulueris ventriculorum Gallinæ exſiccatorum cum ℥.ij. Iulep. ex Therebentina, quo medicamento deriuabitur etiam materia ad vrinæ vias, vel gelatina Cornu Cerui cum puluere Zinziberis, Tinctura etiam Charabe cum ſpir. vini extracta ad ʒ.1. in ℥.iiij. Emulſionis Amygdalarum dul. factæ cum aqua Maluarum erit vtiliſſima. Pro reuulſione fricetur pars coxarum interior cum panno aſpero ad trahendam materiam ſalſam ad ſuum curſum primæuum; herrynum pariter ex puluere Betonicæ, Maioranæ, rad. Ireos paretur.

Pro præſeruatione quandò dolores podagrici incipiunt remittere ante tempus, purgetur corpus cum Mercurio dulci, poſteà per vias vrinæ ducenda materia cum Decocto rad. Ononidis, Aſparagorum, Graminis, & foliorum parietariæ, Saxifragiæ, &

ſemi-

ſeminum Dauci, addito ℥. ij. Iulep. ex terebentina, & ʒ. 1. Ocul. Cancr. puluerizat; In veræ purgationem inſtituat refrigerantibus, & emollientibus, quæ ſanguinem dulcificant, poſteà per menſem lac Aſininum ſummat pro tolerantia ventriculi etiam ad maius tempus, ſeruata optima victus ratione tam in curatione, quàm in præſeruatiua cura.

CONSVLTATIO LVII.

De Cholera.

IVuenis temperamenti calidi, & humidi, ætatis annorum triginta in æſtate omni fructuum genere, & præcipuè peponum in magna quantitate vſus, niue etiam refrigeratorum, cæpit moleſtari amaritudine in faucibus, & palato, cum ſiti intenſa, & æſtu magno in infimo ventre circa Hypocondria, nunc ſubita ventris perturbatione, vel euacuatione ſurſum, & deorſum materiæ aqueæ in parte, & in parte bilioſæ, cum torminibus, & doloribus corroſiuis, tam in ventriculo, quàm in inteſtinis correptus fuit, & quæ per ſuperiora exit materia modò amara, modò acida exiſtit.

Fructus ſuccum fermentatiuum in ſe continere, conſtitutio ipſorum, & ſucci ex ætherogeneis partibus conſtans, & motus expreſſo ſucco conceſſus laxata vnione particularum eum conſtituentium manifeſtè docet, magiſque confirmatur experientia, qua obſeruamus ſuccum prædictorum in vaſe reconditum fermentare ſe ſolo, eo modo, quo ſuccus à compreſſis vuis expreſſus in vaſe fermentat, & liquorem præbet, & non aliter, ac vinum fæcum ſeparationem ſolo fermentationis motu molitur, vndè non mirum, quod à fructuum quantitate comeſta, & à collecto eorum ſucco, valdè fermentatiuo intrà vaſa ſanguifera cruoris efferueſcentia inordinata excitata fuerit in hoc patiente, quæ bili, & ſucco pancreatico pariter impartita, calorem in Hypocondrijs excitauit, cum æſtu magno, prout eſt proprium bilis inordinatè efferueſcentis, & in iſto ſtatu eadem bilis vapores ſuæ naturæ correſpondentes amaros ſalſos eleuando verſus gulam,

&

& palatum, amaritiem, & ſitim efficit; & vterque humor efferueſcendo acrior factus vellicando inteſtinorum tunicas tormina, & dolores excitat, vaporumque acrimonia orificia arteriarum, & lymphaticorum vaſorum, ductum Cholidocum, & pancreaticum irritando; hæc ad humoris contenti expulſionem cogit in cauitatem inteſtinorum, & in eam ventriculi per doloroſam vellicationem eleuato inteſtino duodeno tantum, vt per orificium inferius faciliter humorem contentum in inteſtinis excipere in ſuam cauitatem valeat, vndè fluxus alui, & per vomitum expulſio materiæ bilioſæ, & acidæ.

Eodem tempore per efferueſcentiam ſanguinis in arterijs, ſeparato humore in copia, ſeroſo, & bilioſo cum alijs excrementis pro efferueſcentiæ viribus, cum impetu, & frequentia expellitur per oſcula arteriarum in cauitatem inteſtinorum, & ventriculi, in quibus inſeruntur, vndè augetur vomitus ſupradictus, & alui fluxus cholericus dictus, conſiſtens in humorum expulſione copioſa per vomitum, & ſeceſſum facta ab irritamento interno, ita ut ſit potius dicendus ſymptoma facultatis expultricis irritatæ, quàm retentricis debilitatæ.

Quapropter colligendum eſt curationem huius affectus conſiſtere in ſedanda, tam ſanguinis, quam humoris pancreatici, & bilis immoderata efferueſcentia, & in eductione humoris fermentatiui, de horum conſecutione certi non ſumus, cum ſit morbus acutiſſimus, & ſubitum virium languorem inferat, in ſyncopem, vt plurimum terminantem, cum dubio ergo operandum.

Et quia facta iam fuit per lenia purgantia, nempè Caſſia, Pulpa tamarindorum, & Mirabolanis humorum diminutio, remanet ſolum efferueſcentiam ſedare, quod ſanguinis miſſio iuxtà vires Ægrotantis præſtare poterit, & quo ad alterantia primò exhibeatur ſerum caprinum, in quo decocta fuerint Rad. Biſtortæ, Tormentillæ, & Conſolidæ major. ad ℥. viij., cum ℥. i. Syr. ex Maſtice Mynſicht, vel ℞. Aquæ Myrti, Plantag an. ℥. iiij., Succi Menthæ ℥. ij., Syrup. Coral., Maſticis an. ℥. ß. m. Infra diem Lambitiuo ſequenti vtatur. ℞. Aquæ Menthæ, Portulacæ, Papaueris errat. an. ℥. ij., Confect. ex Hyacintho s. o. ʒ. 1., Aquæ The-

 ria-

riacalis ℥ ß. Ad corroborationem ſpirituum Nepenthes gr. iij., Spirit. Maſticis ℈. 1., Syrup. Papau. errat. ℥. 1. m., vel ♃. Decoct. rad. Biſtortæ, Tormentillæ ℥. vj., Diaſcordij ʒ. 1., Salis prunellæ ʒ. 1., Aquæ Cinam. ℥ ß., Tinct. coral. ʒ. 1., Spirit. Maſticis ℈. 1., Syrup. Myrtini ℥. 1. m., & ante cibum per horam mane, & ſerò ſumat ſequentem puluerem. ♃. Bezoartici martialis gr viij., Cryſtal. præp. ʒ. ß., Coral. præp. ℈. 1. m. ſumatur cum Syrupo Coral., vel Maſticis, vel ♃. Cryſtal. præp., Smaragd. præp. an. ℈. 1., Eboris ſine igne præp., Antimonij diaph. an. ℈. ß. m., & exhibeatur cum prædicto Syrupo Coral., vel Maſticis; optimè enim adſtringentibus vti poſſumus, cum iam copioſa humorum euacuatio facta fuerit. Exterius applicetur emplaſtrum de Cruſta panis cum Balſamo Peruuiano, & oleo Maſticis, vel Pani toſto, & Vino madefacto ſuperimponatur puluis ex rad. Biſtortæ, Tormentillæ, Conſolidæ, Menthæ ſiccæ, Maſtice, & Nuce moſcata. Clyſteres mane, & ſerò parentur ex lacte cum ſucco Menthæ, & ʒ. 1. Philonij rom., Perſici. Victus ratio medicamentorum virtuti correſpondeat.

CONSVLTATIO LVIII.

De Cholera ſicca.

Religioſus temperamenti calidi, & ſicci ad aduſtum tendentis, ætatis annorum triginta quinque iter longum diebus canicularibus ſuſcipiens, à calore multum moleſtiæ accepit, amiſſo appetitu, alimenta ſalſa, & aromatibus condita ſolùm ei ſatisfaciebant, à ſiti vexatus multum vini potabat, & in via fructus auſteros pro ea moderanda ſumpſit; cæpit poſteà doloribus, & torminibus ventris torqueri, perfecto itinere amarorem in ore, & ſitim validam, perſeuerantibus doloribus, paſſus eſt, quibus ſucceſſerunt inanis voluntas, & irritamentum vomendi, & fæces deponendi cum maximo æſtu in Hypocondrijs, & ventriculo, vna cum inflatione ventris, & ventriculi.

Sicuti calor externus artificiales promouet, & auget fermentationes, & in Chimicis operationibus ſpirituum exaltationi ſuffi-

cit, ſaliumque acredinem auget, itâ putandum in noſtro Patiente à calore ſolis, & motus, Aromatum, & Vini, non ſolum auctam fuiſſe bilis quantitatem, ſed etiam acrimoniam, & efferueſcentiam cum ſucco pancreatico, qui ab eodem calore maiorem concipiens acredinem, vltrà exceſſum quantitatis ſuppeditatum à fructibus immaturis, & acidis, efferueſcentiæ augumento contribuere nactus eſt facultatem, huiuſmodi ergo efferueſcentia ex multiplici capite facta maior eſt, nempè à copia vtriuſque humoris, à tenuitate, & volatilitate, & maiori acrimonia, vt conſideranti patere poteſt ex ponderatione prædictarum qualitatum acquiſitarum à dictis humoribus ab excedenti caloris actiuitate; hiſce humoribus in inteſtinis efferueſcentibus elatus vapor, (eo modo, quo in corroſione corallorum à menſtruo corrodente eleuari nebulam obſeruamus) de acrimonia vtriuſque humoris participans vellicatione, corroſione, & penetratione intima, dolores, & tormina in inteſtinis excitauit, & motu dictæ efferueſcentiæ ſolutis particulis calidis bilis, calor in Hypocondrijs accenſus eſt ad æſtum vergens, & euaporationes iſtorum duorum pugilium in vaſa meſenterij penetrando pro fermento inſeruierunt ad inordinatam efferueſcentiam humori in eis contento communicandam, cum augmento caloris, & æſtus.

Ab eiſdem euaporationibus ori communicatis ſitis, & amaries, & ex irritatione eorumdem, oris ventriculi, & ſphyncteris, inanis voluntas vomendi, & excernendi fæces, vndè Cholera ſicca dicitur pendens à ſtimulata facultate expultrice, hoc eſt à fibris ad expulſionem contentorum irritatis, ſed ſine ſucceſſu, cum non adſit materia expellenda, vel quia vaſa humorem continentia irritamento reſiſtunt, & conſtricta conſeruant ſua orificia non determinatis, neque coactis fibris ab irritamento ad eam motus differentiam neceſſariam pro aperitione orificiorum ſuorum.

In horum humorum efferueſcentia Pituita, ſeu muccus inteſtinorum attenuatus, & inflatus reſolutus, rugitus in ventre promouet, cum inflatione eiuſdem, & ventriculi, altera poteſt aſſignari huius inflationis cauſa, nempè ſpiritus fibras membranarum incolentes, qui ſecum admiſſis vaporibus ab efferueſcentia

dictorum humorum eleuatis, efferueſcentiam pariter patiuntur; qua membranas dolore affectas diſtendunt, & ità cauitas interna ſicut Veſica inflata (vt loquitur Villiſius) multum ampliatur, vt humoris, vel aeris incluſi portio intra vacuum iſtud ſpatium ab ampliatione factum valdè rarefiat, cum diſtenſione partium continentium.

Ex dictis pro cauſarum dilucidatione manifeſtantur indicationes pro huius affectus eradicatione eſſe bilem, & ſuccum pancreaticum minorandi, qualitates corrigendi, & efferueſcentiam moderandi, quas adimpleri poſſe ſpero per medicamenta, ſed non ſine difficultate.

Primò, ergo purgandum Corpus cum Syrup.roſ. ſol. ad ℥. v., & Crem. tart. ʒ.iij.diſſol. cum aqua Endiuiæ ſuperbibendo Aquæ Noceræ ℔.iiij., per tres dies ſequentes capiat Acetoſ. ſimp.℥.iiij., Crem.tart s.p.ʒ.ij., Aquæ Borag.℥ iij.m. poſteà reiteretur medicamentum purgans ſupraſcriptum, vel ʒ. 1. pilul. de tribus cum Rhaub. cum Magiſt.Ialappæ gr. vj. ſuperbibendo dictas quatuor libras aquæ Noceræ. Præparabitur vterque peccans humor, & modificabitur cum ſuccis Plantaginis, Boraginis, Maluæ ad ℥. 1. cum Aquæ lactucæ, Portulacæ an. ℥ ij., Salis nitri optimè rectificati ʒ. 1.Dum hæc ſumuntur, mittatur ſanguis è vena brachij, & continuabit in his per ſeptem dies. Vltimò purgabitur vno ex dictis medicamentis, & altero die Hyrudines venis hemorroydalibus applicabuntur; vltimam manum imponemus ſerum caprinum ad lib. vnam exhibendo alteratum cum rad. Biſtortæ, Tormentillæ, fol. Nimpheæ, Lactucæ, Portulacæ, præmittendo bolum ex Diaſcordio ad ʒ. 1. Ante cibum per horam capiat ſequentem Puluerem. ℞. Specier. trium ſantal., Diamarg. frigid. an. ℈. 1., Antimonij diaph. ℈.ß.m. pro lambitiuo ſumat per diem Tincturam roſarum, & florum papaueris errat., quodſi adhuc perſeuerent affectiones prædictæ, Aquam Noceræ deiectoriam per octo dies ſumat; Victus rationem optimam ſeruet.

CON-

CONSVLTATIO LIX.

De Vomitu Sanguinis, Tumore Lienis, & Febre.

NObiliſſimo Iuueni accidit Gallica lue infici, & præcipuè Gonorrhea, cui empiricis remedijs citò curſum interdixit, hyeme adueniente vires cæperunt labefactari laſſitudine quadam vniuerſali, calor faciei ſolitus viuidus, & pulcher rubro, & albo mixtus, deliquia ſenſit, à pallore obtenebratus, tumor lienis ſuperuenit valdè magnus, hoc autumno correptus febre duplici tertiana circà octauam vomitus ſanguinis apparuit copioſus, cuius etiam aliqua portio per ſeceſſum excernitur.

Etſi fluxus Gonorrheæ in hoc nobiliſſimo Patiente ab empiricis remedijs cohibitus fuit, intactum tamen remanſit fermentum venereum deprauatiuum maſſæ ſanguineæ aciditate volatili ei innata, qua ſanguinem perfundẽdo totum acidum, & irritatiuum reddit, & qua aliquas iſtius partes modo coagulat, modò ſoluit iuxtà earum diſpoſitionem, quamuis credere poſſumus in hoc Patiente per empirica remedia fixatam fuiſſe prædictã aciditatem volatilem, & ità coagulationi potius, quam diſſolutioni inſeruire, vndè copia materiæ per coagulationem incraſſatæ, ſanguini nitorem, fluiditatem, & ſpirituum expanſionem adimendo, colorem eius viuidum, & pulchrum vitiauit, & tardiorem circulationis curſum per exteriora reddidit cumulato in his ſanguinis prouentu, vel craſſioribus particulis ibi relictis, vndè laſſitudo vires opprimens grauatis partibus externis, vel à dicta copia ſanguinis, vel ab eius particulis craſſioribus.

Eodem modo lienis tumorem cauſauit eadem materia coagulata in iſtius cellulis, Vaſis, & poroſitatibus ſtagnando, amiſſo circulationis motu, & aduenienti ſanguini eumdem motum impediendo, vndè hic cogitur ibi quieſcere cum maiore ſui deprauatione, deteriores concipiendo qualitates ad acredinem tendentes, quà perterebrato impedimento obſtruente minus contumaci in aliquo vaſe lienis, ſanguis in iſto contentus ſecundum aliquam ſui portionem exit, & fermentatiua ſua qualitate per

mo-

moram contracta febrem accendit, dum maſſe ſanguineæ mixtus inordinatam efferueſcentiam dicta virtute fermentatiua huic conciliat. Remiſſo interim dicto impedimento priori ſtatui impetum noui ſanguinis currentis vincente, iſti compedes de nouo formantur, donec acribus qualitatibus adeptis ad ſimilitudinem prioris impedimentum de nouo vincat, cum cætero ſanguine circulationis curſum reaſſumendo, ſed cum iſtius detrimento, dum ei inſeruit pro fermento præternaturali ad ſuſcipiendam efferueſcentiam febrilem, & ità periodi febriles renouantur, eo modo, quo de obſtructione vaſorum Pancreatis edidit Doctiſs. Le-Boe, & aucta ſemper ſanguinis mole in liene impedito illius exitu, & circulatione feruorem in ſtagnatione concipit, orgaſmum, & vim energeticam induit, coadiuuante ad hæc calore febrili attenuatione in eum inducta, vndè feruet, æſtuat, & impedimenti, ac anguſtiæ impatiens, cum vlterius progredi non poſſit regurgitat per arteriæ cæliacæ ramos in ventriculum, per quem diſſeminantur, & ſuo impetu oſcula arteriarum dilatando in cauitatem ventriculi exundat in magna copia, quæ vomitu poſteà reicitur, altera portio ſanguinis per ramos cæliacæ ad inteſtina decurrentis delata eodem modo in iſtorum ſpatium deponitur, & per ſeceſſum expellitur, & quod ibi relinquitur in grumos coagulatur.

Si ergo huius patientis morbis opitulari intendimus primò Vomitus ſanguinis ſiſtendus, ſanguine ad alias partes reuulſo, & eius feruore, & orgaſmo ſedato, orificijs arteriarum corroboratis, & conſtrictis, cauendo tamen ne grumeſcat ſanguis in dictis cauitatibus, & ibi detineatur ſecundò febri incumbendum per deobſtruentia temperata, tertiò obſtructiones lienis tollendæ, & fermentum Gallicum extirpandum, quod erit difficile, quapropter de Patientis vita valde dubitò.

Mittendus ergo ſanguis ab vtroque brachio, prout vires determinabunt; ligaturis fortibus extremitates vinciendæ, frictiones in partibus inferioribus exercendæ, eiſdemque applicandæ ſiccæ cucurbitulæ, purgantia in hoc caſu ſuſpecta haberem, cum efferueſcentiam ſanguini impertiant, vndè copioſior fluxus eſſet timendus, non enim ſumus in caſu, in quo vomitus ſanguinis de-

dependeat ab aliquo humore extraneo ei commixto, vt puta quando bilis ſanguini miſcetur, & acrimonia inficit, qua vaſorum orificia aperit, quia purgantibus bilem tunc opem conferimus ad vomitus ceſſationem, in hoc caſu ſanguis, quamuis cachochimus feruorem, & æſtum ſe ipſo, & ſtagnatione ſola excitatiua etiam febrilis caloris concepit. Sanguinis ergo miſſione contenti, præcedente Clyſtere, conſolidationi vaſorum ſtudebimus ſequenti Decocto ℞. rad. Biſtortæ, Tormentillæ, Conſolidæ majoris an. ʒ 1., Sem. Iuſquiani, Papau. albi, Plantag., Portulacæ an. ʒ.ß. radices incidantur, & ſemina contundantur, & bulliant in lib. vna aquæ plantaginis ad tertiæ partis conſumptionem, coletur, & colaturæ adde Tinct. roſ., & flor. Papau. errat. ℥. ij., Syrup. de roſis ſiccis ℥. 1. præmittendo ſequentes bolos. ℞. Trhocis de Charabe ʒ. ß., Caput. mort. vitriol. rubific., & dulcif. gr. x., Balſami orient., vel Peruuiani gutt. viij., Sperma Cæti, Mumiæ an. ℈.ß m., & cum Syrup. Myrtino f. b., qui inſeruient etiam ad coagulationem impediendam. Ante cibum exhibeantur ℈.ij., Lapidis Ematitis præp ʒ. 1. cum ℥.ß. Syrup. de Coral. Quodſi ab his non vincatur Vomitus, vtendum Puluere Scaligeri deſcripto à Riuerio in capite de ſputo ſanguinis, & ſæpè lambat de ſequenti mixtura ℞ Aquæ Plantag, ſumitat. quercus an. ℥.ij, Tinct. roſ ℥. 1., Coral. rub præp., Lapid. Ematitis præp., ſang. Draconis an. ℈ 1., Croci Martis aſtringentis ℈. ß., Nepenthes gr. ij., Syrup. Mirtini ℥. 1. m., quæ ſi non conferant liquoris ſtiptici guttæ aliquot cum aqua conſolidæ, vel plantaginis exhibeantur, & eodem liquore lienis regio inungatur, & ſi coagulatio ſanguinis timeatur, poſt exhibeatur Decoctum Myrabolan. in aqua Cherefolij cum Syrupo de Cycorea cum Rhaub., addito puluere ocul. Cancri. Efferueſcentia eiſdem medicamentis adſtringentibus moderabitur in febris vigore exhibeatur, emulſio ſeminum melonum cum aqua graminis extracta addita tinctura tartari ad ℈. ij., quæ inſeruiet ad febrilis efferueſcentiæ moderationem, & ab blandè deobſtruendum, quod ſi datum erit vaſa conſolidare, deueniendum ad Decoctum Salſæ, Ligni Sancti, & Tamariſci cum aperientibus temperatis, præmittendo aliquod Chalybeatum in bolo, vel Tincturam Chalybis, vel Oximel

Cha-

Chalybeatum, aliquod purgans per interualla replicando cum admixtione Mercurij dulcificati, quibus Gallica qualitas delebitur, & obſtructiones auferentur; integram, & ſanam victus rationem ſeruando.

CONSVLTATIO LX.

De dolore Ventris.

Ciuis ætatis annorum quinquaginta quinque, temperamenti melancolici aduſti, cum bilis ſubdominio, ſunt ſex menſes, quòd cruciatur dolore in ſiniſtra parte ventris verſus regionem lienis, qui quandoque extenditur ad dextrum Hypocondrium, & etiam in infima parte ventris circa vaſa vrinaria, & quando eſt vehemens in brachio dextro, & crure ſtuporem, & debilitatem in motu inducit, hic dolor eſt fixus in dicta parte ſiniſtra, cum aliquali ardore, & perterebratione, nocte magis exacerbatur, varijs tetris imaginibus affligitur, quæ dolori coniunctæ vigilias longas pariunt. Dolor quandoque remittit, ſed numquam ceſſat, paucis ab hinc diebus vrinæ multùm reddit, adeſt aliqua tenſio in regione lienis, & Hepatis, ſputum eſt ſalſum, & puſtulæ cum pruritu per totam coxam ſiniſtram diſſeminantur. Appetitus eſt optimus, nec ei ſatisfacit alimentis.

Huius doloris ſedem eſſe in ramis plexus Meſenterici à Villiſio in ſua Neruologia ingenioſè, & accuratè deſcripti perſuadet ſitus doloris, & acuties, longa eiuſdem perſeueratio, & extenſio ad partes inferiores verſus regionem pubis, & veſicæ, vbi fibræ nerueæ eiuſdem plexus ſe extendunt, & in dextram partem quandoque dilatatio eius, ob connexionem, quam habet cum plexu hepatico, magis confirmat, ſicut brachij, & cruris affectio in eius vehementia manifeſtè demonſtrat, eo quod connexionem vaſorum partis in ventre affectæ, cum brachio, & crure deſignat, per quam materia, quæ fluit ad ventrem, poteſt etiam fluere ad prædictas partes, huiuſmodi autem connexio poteſt ſolùm reperiri inter has partes mediantibus neruis.

Vrinæ excedens copia reſpectu potus, quo patiens vtitur ner-

uorum genus in eo affici oſtendit, cum praxis obſeruationes doceant huius affectiones, vt plurimum per vrinam à natura curari. Vndè Villiſius huiuſmodi dolorem colicum nuncuparet, de qua denominatione parum ſolliciti eſſe debemus, dummodò de parte affecta nobis conſtet.

Hæc eſt doloris ſedes cauſam verò non aliam poſſumus excogitare, quam materiam acrem, & corroſiuam fibras neruoſi plexus diuellentem, & corrodentem mixtam cum ſucco nerueo, atque ad huiuſmodi plexum vna cum eo delatam.

Huius materiæ qualitatem ſalſam nobis demonſtrat ſputum ſalſum, pruritus, & puſtulæ in coxa, ſalſi ſanguinis ſigna, itàut ſucco neruoſo ſerum ſalſum, ſicuti glandulis ſaliuaribus ab illo ſuppeditari non ſit dubitandum, hinc ſuccus nerueus ad plexus meſenterij fibras delatus, cum particulis ſalinis, quæ ob exilitatem extremitatum fibrarum exitum non inueniendo in dictis fibris nerueis remanent, & ſtagnant, qua occaſione magis degeneres, & infectæ euadunt, acriorem concipiendo qualitatem, & efferueſcentiam, qua membranas fibrarum, & neruorum vellicando, vel propriæ ſubſtantiæ adhæſione, vel vaporum effluxu dolorem illum excitant fixum, & cum ardore, prout moris eſt materiæ ſalſæ, quæ vltrà vellicationem quamdam, principium corroſionis parti infert, in qua ardor, vt in partibus externis in principio corroſionis ab ichore ſalſo in ſcabie obſeruamus.

Quodſi non placeret neruis huius materiæ delationem tribuere, poſſumus aſſerere ab arterijs in meſenterijduplicaturam transfundi, eamque ſua acredine corrodere. Hoc acre in ſanguine conſurgit à bile acri, & melancolia acida, quibus abundat ratione temperamenti, & ſerum præcipuè ab his alteratur, cum valeat vtriuſque humoris particulas imbibere, ex eo, quod ſunt de natura ſalis, diſſolutionem in aqua patientis.

Ex quo fit facile neruos hanc materiam acrem ſuſcipere, cum ex ſero nutritio eorum ſuccus generetur, & eadem facilitate membranæ eam ſuſcipiunt cum ex eodem ſero nutritio alantur.

Poſito hoc acri in ſanguine, & ſero, videtur difficile, quomodo potuerit fieri obſtructio in liene, cum illius proprium ſit

humores attenuare, non incraſſare; tollitur tamen difficultas conſiderando, quòd ratione temperamenti naturalis melancolici acidum ſuperabundat, quod aliquas partes in ſanguine coagulat, & incraſſat, quæ lieni in circulatione ſanguinis conſignatæ ibi fixantur, & adhærent, & paulatim congeſtæ obſtructionem in eo viſcere pepererunt. Et quia ex mora, quam ibi trahunt, & à calore partium adſtantium fermentantur exhalationes acres acidas emittunt, hæ neruis lienis vna cum particulis ſubtilibus humoris fermentati communicantur, (quorum officium eſt per fibrarum extremitates humorem volatilem acido-ſalſum dulce juxtà naturæ leges præparatum abſorbere, & ad cerebrum deferre, eumque cum ſucco neruoſo confundere, vbi præparatur, ſpiritibuſque cerebri incolis coniungere, quo lentè, & placidè agitati majori cum energia ſuas exerunt actiones, vndè Lienoſi dicuntur ſapientes,) & ad caput feruntur, vbi mixtæ ſpiritui animali inordinato motu hunc agitant ſua virtute fermentatiua, nec non etiam, quia dictæ particulæ non ſunt ſpiritibus congeneres, ſed horum indolis deprauatiuæ, & ſicuti ſanguis ab admixtione extranei alteratur, ità ſpiritus ab hoc inordinate mouetur cum vigiliarũ excitatione, dum hæ à ſolo motu ſpiritiuum pendent, phantaſmata ab eodem motu perturbata varias imaginationes tetras, & præcipuè imminentis mortis exhibent, & hunc mortis viciuæ timorem fouet apprehenſa nimis vehementer morbi magnitudo, dum continua afflictione, continuam etiam fouet apprehenſionem mortis, ab hac enim nerui cardiaci, & ſtomatici in ſua origine conſtringuntur, ſicuti in hilari cogitatione dilatantur, eis conſtrictis ſpiritus fluunt in parua quantitate ad cor, & ſtomacum, per quod vna cum conſtrictione principij neruorum iſtarum partium fit talis motus in corde, & in ventriculo, quo reflexo per extremitates neruorum correſpondentes principijs prædictis ad ſenſum communem, hic judicat de morte vicina, cum per motum illum reflexum cordis anguſtia, & ventriculi languor repreſentetur, quæ virtutis deficientiam arguunt, omnes enim paſſiones animi per neruos in corpus transferuntur, & per hos ad ſenſum communem de nouo reddunt; Et hoc modo à liene melancolici affectus proueniunt.

Do-

Dolor etiam ab eodem acri aucto in majori copia fit major, & ab acido ſanguinis melancolico appetitus conſeruatur, qui etiam à ſalſis fouetur, vt experientia notum facit. Et quia factum fuit per neruos in partes magnam ſeri copiam depoſitari, quæ per lymphatica ad venas traducta, & ab eis ad arterias emulgentes, quæ hunc in renes depoſuerunt, ideò copioſa facta fuit Vrina, vel quia ſerum in arterijs redundans per dictas arterias prædictam ſubiuit viam.

Nitendum ergo in curatione huius affectus, vt demulceamus acidum naturale à temperamento dependens, quod non eſt niſi melancolia, & ſimul acidum acre lienis, & ſalſum ſuperabundans ex ſale lixiuio bilis, & vt obſtructiones auferamus, & dolores leniamus, in quo aſſequendo multas videò difficultates ob contumaciam affectus, qui à multis remedijs factis non ceſſit, & quia diſpoſitiones contractas à natura ſuperari arduum eſt, & periculoſum, dum curando has vincere, alias non minores excitamus, & etiam ob contraindicantiam remediorum, acida enim per alkalica infringenda ſunt, & hæc ſalſa, & muriatica acuunt. Vt ergo, quantum eſt ex arte, tentemus:

Relictis Purgationibus vniuerſalibus ad ſatietatem peractis laudo, vt ſequentes bolos omnes intentiones propoſitas adimplentes ſumat. ℞. Croci Martis aper. gr. viij., Antimonij diaph. ℈ ß., Salis roſmarini, Saluiæ, tamariſci an. gr. viij., Olei Charabe, Cornu Cerui an. gutt. iiij., Extract. Rhaub. ʒ. ß., Succi Cicorei condenſati ʒ. 1. m. f. b. omnia enim iſta medicamenta ſunt aperitiua, acidum mortificant, quia alkalica, olea ſua pinguedine ſalſa modificant, & ſi pro acidis magis pugnare videantur, hæc etiam principaliter peccant; ſuperbibatur dictis bolis Decoctio Citrach, Camedryos, Tamariſci, Saluiæ, Roſmarini, Boraginis, Maluæ, addito Syrupo de Pomis, & de Papauere, & in hoc remedio continuet per menſem; quodſi talia remedia ſuſpecta viderentur pro acri humore, vtatur ſequenti magis modificatiuo. ℞. Therebentinę venetæ ℥. 1., Ocul. Canc. præp., Margarit. pręp., Coral. præp. an. ℈. ij., Croci mart. aperit. ʒ. 1., Milleped. ʒ. 1. m., & de hoc accipiat ʒ. iij. omni mane ſuperbibendo ſerum caprinum deſtillatum cum ℈. 1. Salis tartari volatilizati, & omni tertio die

 pur-

purgetur cum ℨ. ß. pilul. tartarearum. Interim in die vtatur ſequenti Lambitiuo, aſſumendo cochlearia ſæpè. ℞. Aquæ Violarum, Maluæ, Papau. errat. an. ℥. ij., Diaſcordij ℨ. 1., Tripheræ magnæ ℨ. ß., Syrup. de Hybiſco ℥ 1. m., vel f. Emulſio cum Amygd. dulc. excort. cum aqua pectorali; Ante cœnam per horam capiat ſequentem Bolum affectionibus neruorum opportunum ℞. Extracti Ligni Viſciquerc. ℈. 1., Salis Charabe, Cranij hum. an. ℈. ß., Vngulæ Alcis ℈. ß. cum Syrup. de Stœchade f. b. Vltimo loco deſtilletur lac Aſininum, in quo infuſa fuerint Roſmarinum, Saluia, Ruta, Pulegium, Chamedryos, Scolopendrium, & baccæ lauri, miſcendo eidem lacti ſuccum Maluarum, Boraginis, Papaueris erratici, & de hoc capiat per quadraginta dies omni mane ℔. 1. cum Tinct. Antimonij, & Tartari an. ℨ. ß., & Chalybis ℈. 1. hoc enim ducemus materiam ad neruos fluentem per vrinam, quodſi his non cedat remedijs Arcanum duplicatum Mynſicht. paretur, & cum aqua Boraginis ſumatur, vel cum Decocto Centauræ, & Chamedryos, quæ in affectibus neruorum, & eorum diſtractione conuulſiua valent. Exterius applicetur loco dolenti Omentum vituli, vel Caſtrati in Oleo Amygdal. dulc., & Roſato completo madefacto. Vel paretur fomentum ex Malua, Althea, Violaria, Meliloto, Fænugræco, & Spongia in hoc madefacta fomentetur locus dolens. In omnibus rectam ſeruet victus rationem à Medici aſſiſtentis prudentia dirigendam; Quodſi his remedijs non cedat, dubitarem de aliqua affectione corruptiua in aliqua parte meſenterij vltrà dictas cauſas.

CONSVLTATIO LXI.

De affectu Hipocondriaco.

REbellia, & atrocia ſymptomata hunc nobilem Patientem affligentia cum omni remediorum contemptu affectum Hypocondriacum conſtituunt à bile maximè volatili, & acri, quæ efferueſcendo cum ſucco pancreatico ſulphureos ſuos vapores, & ſalſuginoſos ad ventriculum eleuando, calorem ei impertit vnà cum ſiti, & eo magis ſenſibilis redditur, cum ipſa bilis

volatilis per orificium inferius in ventriculum exundet, & augetur poſt quatuor horas à cibo à fermentatione iſtius, quæ ſemper cum calore coniungitur, præterquamquod à tali tempore alimentorum pars tenuior, & ſubtilior fermentata à ventriculo ad inteſtinum deſcendit, & ibi renouata fermentatione cum bile, & ſucco pancreatico, bilioſo fermento ità excandeſcit, vt ſpiritoſæ partes vtriuſque copioſæ fumi inſtar eleuentur (cum bilis ſit volatilis, & alimenta fermentata tenuiſſima, & ſubtiliſſima ſpiritoſiorum partem aſſumptorum continentia) caliditatis ſubiectum, qua calorem impreſſum ventriculo augent, expulſa parte ſubtiliori, & volatiliori alimentorum à ventriculo remanet craſſior, vel ob defectum fibrarum aliàs adnotatum, vel ob adſtrictionem pylori, vt Helmontio placuit, (quæ bilis ſubtilitati non reſiſtit ad aſcenſum in ventriculum) hæc cum ſaliua mixta, & à calore, & bile ad ventriculum aſcendente attenuata validiori fermentatione ab vtroque aucta, in bullas intumeſcit ſpiritu, ſeu ſubtili vapore, ab eadem materia fermentata exeunte, vel humido attenuato plenas, eo modo, quo Pueri ex aqua Saponis diſſolutione incraſſata, inſufflato in hanc aere bullas efformant. Sic ex materia craſſa per calorem, & fermentationem rarefacta cum craſſitiei conſeruatione adiuncto vapore ſubtili ab eadem fermentatione eleuato formantur bullæ, quarum aliquæ craſſiores, vel in motu ventriculi, vel à fermentationis energia ſurſum elatæ ad os ſuperius iſtius bilioſa acrimonia, qua materia craſſa attenuatur, & proprio ſale ab inordinata fermentatione exaltato perfuſæ illum vellicant, & quia craſſitie, vel mole maiores dicto orificio exitum per idem non inueniunt, retropelluntur cum ſenſu doloris in ea parte, in quam impingunt, quia vbique vellicant, vndè oritur aſcenſus, & deſcenſus illius rei, quam dicit ſe cum dolore in ventriculo ſentire poſt quatuor horas à cibo.

Vomitus circa veſperam materiæ oleoſæ igneæ in ſuo tranſitu moleſtæ, & doloroſæ, calore partes vna cum quadam corroſionis ſpecie cruciantis pendet ab eadem materia craſſa per moram non ſolum à bile excalefacta, ſed etiam acri reddita, & oleaginoſa, etenim craſſa proportionato modo attenuata, & fermenta-

tio-

tione debita concocta oleaginoſitatem contrahunt, quam bilis ſui admixtione contribuere poteſt, cum olei aliquid ſemper in ſe hęc contineat, ſicuti etiam attenuationem, & fermentationem ſupradictam, materia pędicta his qualitatibus irritando ventriculum hunc ad expulſionem ſui promouet, dolorem inferendo atrocem deſtituta membrana interiori ventriculi mucco, quo ſolet naturaliter obliniri, ob eius continuam euacuationem per vomitum frequentem, ex cuius mucci defectu dicta membrana contentorum qualitatibus magis torquetur, parum conferente oleoſitate humoris ad modificationem acrimoniæ, ob exceſſum partium calidarum, & ſalinarum in dicta materia.

Aciditas autem acris quandoque ſentitur in eadem materia reiecta, vel quia à ſale eiuſdem fuſio perpeſſa acorem ei conciliat, vel quia in vomitus conatu ſuccus pancreaticus vna cum bile ab inteſtino duodeno ad ventriculi cauitatem aſcendit ſua aciditate materiam contentam perfundendo, nec alia cauſa, niſi ab hac excitatur vomitus mane partium materiæ inſipidæ, & amaræ, inſipida verò adeſt, quandòque, quia vel eſt ſaliua in ventriculo coaceruata, vel à bile reliquiæ cibi ità diſſoluuntur, vt humidum ſeparetur, quod ſine vllo ſapore exit, vel irritamentum ventriculi bilioſum arterias, vel eorum orificia attingens eas determinat ad ſeroſum, & inſipidum humorem deponendum in cauitatem eiuſdem.

Bilis eſt etiam cauſa eorum ſymptomatum, quæ in inferiori ventre huic Patienti accidunt; nam illa chylo coniuncta, & ſucco pancreatico, illum concomitatur per Ieiuni cauitatem continua efferueſcentia fermentando, vt ſuas deponat fæces, in qua operatione naturales efferueſcentiæ limites tranſcendendo, inordinato motu calorem in Hypocondrio ſiniſtro, vbi Ieiunum extenditur excitat, vna cum rugitu, & diſtenſione dicti Hypocondrij ob flatus non ſolum à chylo eleuatos, ſed etiam à mucco obliniente cauitatem eiuſdem inteſtini, à bile efferueſcente, & diſſoluente muccum in flatus, & hanc eſſe cauſam iſtorum effectuum oſtendunt manifeſtè flatus per anum exeuntes cum intenſo calore, non ſolum ſenſibili, ſed etiam moleſto. Talis efferueſcentiæ motus inordinatus cum fumoſitate quadam coniungitur,

prout illius eſt proprium bilis qualitatem acrem redolentes, qua inteſtina vellicantur, vndè dolor iſtorum, & nerui, qui ad ea deferuntur eadem vellicatione puncti ad contractiones quaſdam impelluntur, quibus conſtricta, vel compreſſa vaſa ſanguifera dictis neruis colligata pulſationem illam in iſtis efficiunt, quam ait eſſe ſimilem pulſationi à materia ſuppurante in tumore excitatæ, & hæc ſe extendit à ventre vſque ad pectus, & os ſacrum, ob communicationem, quam habent nerui inteſtinorum à ſexto pari deſcendentes, cum illis pectori inſeruientibus, & ventris inferioris in eius extrema parte, vndè illis contractis, iſtis contractio etiam communicatur comprimens eodem modo vaſa ſanguiflua, ex quo pulſatio iſtorum, vel quia halitus bilioſi arterijs inteſtinorum immerſi, præuia excedente fermentatione, ſanguinem in eis efferueſcere magis faciunt, vndè pulſatio illa, ad quam ſibi connexas arterias trahunt, eo modo, quo arteria pulſans in regione ſubtus ventriculum, in gutture arterias eodem modo pulſare facit, & quando nullo exiſtente chylo in inteſtinis eadem experitur ſymptomata, tunc oriuntur ab efferueſcentia bilis, & ſucci pancreatici, & calor tunc in ſiniſtro Hypocondrio excitatus, ſe extendens ad dextrum bilem ferociorem reddit, quæ ad ventriculum aſcendens memoratas ibi renouat Tragedias.

In nocte verò magis moleſtatur ab hac pulſatione, quia calor lecti efferueſcentiam poteſt cauſare, & motum humorum magis promouere. Tali modo mihi magis placet hos affectus Hypocondriacos explicare, quàm per obſtructiones ſiccas, & terreas; nam magis probabile videtur calorem per dictam efferueſcentiam excitari, quàm per dictas obſtructiones, quæ ſi omnimodam ſanguinis euentationem, ſeu circulationem impediunt, calorem augent quidem, ſed putredini originem fundant cum febre, vel inflammationi, & ſi circulationem non impediunt, in tali motu ſanguis euentatur, & caloris augmentum prohibetur.

Crepitum, quem ſentit in motu corporis inordinato, vel in contorſione eiuſdem irregulari, & violenta circa orificium ventriculi æmulantem pergamenæ contractionem, putarem non euenire à ſiccitate membranarum ventriculi, vel inteſtinorum, ſed potius à muſculis intercoſtalibus, quorum tendines eſſent

indu-

indurati, à calore eis communicato à ſubiacente ventriculo, & ſua duritie, dum mouentur motu indirecto crepitum edere, prout eſt proprium rei duræ, quod videtur confirmari ex eo, quod in longa, & ſuſtentata reſpiratione tales crepitus magis perſentiantur.

Nec mirum in hoc Patiente exiſtimandum eſt aluum eſſe obedientem, dum bilis fundendo, & diſſoluendo fæces indurari non permittit; Emaciatio, eiuſdem bilis eſt effectus ſanguinem ſalſo quodam inficiendo, vt nutritioni ſit inutilis, & obſtructiones in Hypocondrijs per tenſionem, & duritiem tactui ſe manifeſtantes à deprauata ventriculi concoctione dependent, dum portione craſſa alimentorum mutationis in ſanguinem incapace in inteſtinis à bile attenuata, vt per lactearum orificia ingredi poſſit, in venis paulatim cumulata, quæ diuiſæ particulæ fuerunt à bile ibi denuo vniuntur, & in vnum craſſum degenerant, quod per venarum, vel extremitates arteriarum decurrendo impediente curſu craſſitie in eis fixatur, & moram trahendo obſtructionem facit.

Bilis à temperamento calido, & ſicco totius acrimoniam, & ſubtilitatem acquiſiuit, & ab eodem etiam conſeruatur, non obſtante victus ratione in omnibus optima ſeruata, cui adiungenda eſt ætas juuenilis apta bilem cum talibus conditionibus diſponere, & in his conſiſtit illa ventriculi inflammatio, quàm Diocles in Hypocondriaca melancolia voluit, & quæ malè explicatur per calorem ab obſtructione vaſorum Meſenterij excitatum, quæ à ventriculi orificio inferiori diſtant, & etiam ob rationes ſuperius dictas, & ſi deobſtruentia huic morbo conducunt, vt Tartarea, & Chalybeata, hoc præſtant principaliter, quia acrimoniam humorum modificant, licet obſtructiones tollant, quæ potius ſunt producta, quam principia horum affectuum Hypocondriacorum.

Ex his manifeſtè euincitur, quòd bilis ſolùm volatilitas, & acrimonia ſit modificanda, cum ea ſolùm ſit tot malorum mater non prætermiſſa euacuatione eiuſdem, & obſtructionum reſſeratione tamquam quid productum, ſed independens in ſui conſeruatione à bile.

Pro

Pro purganda Bile, ℞. Mirabolan. citrin. ʒ. 1. ß., Diagridij gr. vj. m. poſteà fixabitur eius volatilitas, & acrimonia demulcebitur cum ſucco Plantaginis, Portulacæ an. ℥. 1. ß., Aquæ Nenupharis, Violarum an. ℥. iij., præmittendo bolum ex Philon. perſico ad ℈. 1. per xv. dies, & in horum principio extrahendus ſanguis ad ℥. vj., & omni tertio die purgandus patiens cum ſolo puluere Mirabolan., vel cum Syrup. de Cicor cum Rhaub. His terminatis per xx. dies habeat in vſu lac Aſininum deſtillatũ, in quo infuſa fuerint Plantago, Portulaca, Burſa Paſtoris, Polygonum ad ℥. x. cum ſpirit. Salis dulcif. ℈. ß., Tincturæ vitriol., Martis aper it. ℈. 1., quæ ſic paratur. ℞. Vitrioli Martis facti cum ſpiritu vini, Crem. tartari an. ℥. iiij. coquantur in ℔. 3. aquæ fontis ſenſim agitando ad Mellis vſque craſſitiem, tunc adde ſpirit. vini ℔. iij., per digeſtionem totum ſoluitur, decantetur relictis fæcibus, & liquor remanens per abſtractionem aliquantiſper incraſſetur m., & per tot alios dies ſumat ſuccum hordei diſſolutum cum aqua Plantaginis vna cum ſequenti Puluere. ℞. Antimonij diaph. gr. xvj, Vitriol. Martis gr. viij., Ocul. Cancr. ʒ. ß. m. fixabitur magis bilis, & virtus ventriculi corroborabitur ſequenti remedio. ℞. Auri foliati ℥. ß., Sacchari candidi s. p. ℥. ij. in marmore mortario cum piſtillo ex porfidio indeſinenter per xv. dies terantur, poſteà diſſoluatur totum in aliqua aqua refrigerante ad ℔. ij., de hac ſumat ℥. ij. omni mane, ex tali præparatione aperitur aurum, & ſuum ſulphur fixum ſaccharo imprimit. Per diem Lambitiui modo ſumat Tincturam roſ. factam cum Sero Caprino deſtillato ad ℥. vj., addito Sale prunel. ad ʒ. 1., Syrup. Coral. ℥. 1., Diaſcordij ʒ. 1. m., & per interualla reiteret purgationem cum Mirabolanis, Balneoque dulcis aquæ vtatur. Quodſi non cedant ſymptomata ad Acidulas confugiendum, vel S. Mauritij, vel Spadanas. Opiata etiam conuenire putarem pro vltimo remedio. Victus ratio omnibus his correſpondeat.

CONSVLTATIO LXII.

De affectu Hypocondriaco coniuncto cum melancholia, & Epilepſia.

CVius temperamenti melancholici, habitus carnoſi, ætatis annorum circa quinquaginta, cum optimo appetitu ſemper donatus fuerit, crapulæ etiam multum indulſit, modo flatus ferè continuos in ventriculo ſentit, quos aliquando maxima cum difficultate expellit, languorem tunc temporis ab his in ventriculo patitur, qui toti communicatur, vt vix pedibus ſtare poſſit, cum imminente deliquio, vomitus quandoque materiæ aqueæ acidæ ſuccedunt, flatus etiam cum frequenti rugitu in inteſtinis perſentit, & ſæpè cum torminibus auctis, his adiungitur alui ſtipticitas, durities in regione lienis, & Hepatis, & in ſpatio intermedio tactu percipitur, continuo ferè timore afficitur, quodcunque enim inexpectatum ſuperueniens timorem ei incutit, à quacumque motione corporis, tam interna, quàm externa inſolita imminentem apprehendit mortem. Has timoris ideas concepit Patiens à replicatis inſomnijs terrore, & horrore plenis, in quorum conſideratione adhuc fixus manet, in hoc ſtatu conſtitutus in Veris præteriti initio ſenſit anxietatem quamdam in ventriculo cum languore, & paſſione, quam exprimere neſcit, vna cum quodam frigiditatis ſenſu, eodem tempore percepit vaporem caput aſcendere cum turbatione, & offuſcatione mentis, cui ſtatim ſucceſſit caſus cum tremore, & concuſſione totius corporis, bis trium menſium ſpatio ſub hoc ſymptomate cecidit.

Tria ſymptomata hic occurrunt conſideranda quibus deſcripti Patientis ſanitas herculeo conatu oppugnatur. Primum eſt affectus Hypoçondriacus pendens primo à fermento ventriculi acido ſalſo deprauato per aciditatis augmentum, & volatilitatis ei debitæ diminutionem, vtrumque vitium à declinante ſuſcepit ætate, in qua ſpiritu vitali balſamico, & animali dulcificante in quantitate diminuto, & in actione debilitato tollitur volatilitatis inſtrumentum, & aciditatis moderator.

His

His conditionibus deprauato acido fermenti alimentorum concoctio labefactatur, non ſuccedente in his fermentatione neceſſaria ob deficientem in fermento volatilitatem eius actiuitatem debilitantem, vltrà oppreſſionem, quam patitur talis fermenti actiuitas à nimia ciborum quantitate, quæ in ætate juuenili, & in principio conſiſtentiæ concoquebat, & fermentabatur à fermento volatili, & ſpiritoſo, pro minus volatili verò, & aliquo modo fixo prædicta quantitas eſt improportionata ad ſuſcipiendam optimam fermentationem à virtute debilitata, immò hanc opprimendo magis debilitat, & hæc eſt ratio illius dicti, quòd ventriculus frigidus plus appetit, quàm concoquere poſſit, quia in ventriculo frigido fermentum acido-ſalſum majori pollet aciditate, vndè major famis appetitus, at ſecundum volatilitatem deficit ex defectu caloris, & ſpiritus, vndè minus alimenta fermentantur cum concoctionis diminutione. Alterum vitium ſuſcipit alimentorum maſſa in ventriculo huius Patientis ab acidi fermenti augmento, & eſt nimia aciditas, qua tota coinquinatur, & ad huius incrementa conſpirant effluuia ſanguinis incluſi in vaſis per ſubſtantiam ventriculi, & vicinarum partium diſſeminatis, quæ inſpirata in maſſam alimentorum, aciditate contracta à ſanguine acido, quia melancholico, aciditatem à fermento alimentis impreſſam augent.

Ab his duobus vitijs diminutæ fermentationis alimentorum, & aciditatis nimiæ ſequitur alterum, nempè craſſities totius maſſæ chyloſæ, à qua flatus continuò eleuantur, qui craſſitie à ſua minera contracta difficilem exitum inueniunt per orificium ſuperius ventriculi, vbi detenti plexum neruoſum iſtius comprimendo, ità vt compreſſio pertingat vſque ad neruos cardiacos cum diminutione motus cordis ab hac vniuerſo corpori languor impartitur denegata ſanguinis copia, & ſpirituum toti, cum ab hac robur virium, & facultatum conſtantia proueniat, & quia aliquando fit collectio quædam materiæ in ventriculo, hæc ob moram contracta majori aciditate vellicat fibras carnoſas ventriculi, quæ ad contractionem pro vomitu neceſſariam determinantur.

In inteſtino duodeno hæc vitia non corriguntur, quia bilis

 ab

ab acido mortificatur, ſed majori aciditate perfunditur à ſucco pancreatico ſummè acido ob rationem ſuperius dictam de fermento ventriculi, & quia materiam pro ſui elaboratione dictus ſuccus ſuſcipit à ſanguine acido, ſic chylus acidus, & craſſus in ſanguinem recipitur, & tota iſtius maſſa etiam tranſmutata in ſua craſſitie, & aciditate melancholica conſeruatur, cuius portio detenta in vaſis Hypocondriorum capillaribus, & in eis Hepatis, & Lienis, & in iſtarum partium poroſitatibus, factæ fuerunt obſtructiones.

A reliquijs materiæ, quæ tamquam fæces maſſæ chyloſæ in inteſtinis remanent, materia flatibus ſubminiſtratur, qui ſunt copioſi, quia materia eſt multa, & viſcoſa, & inteſtinis adhęrendo calorem partium adiacentium immota cum majori efficacia ſuſcipit pro ſui attenuatione in flatus, qui de aciditate participantes propria ſuæ mineræ vellicando inteſtina dolorem faciunt, excitatum etiam ab illis exhalationibus eleuatis ab illa efferueſcentia, quamuis parua accenſa inter bilem, & ſuccum pancreaticum, & chylum, quæ acido perfuſæ eodem modo dolorem pariunt. Alui ſtipticitatem materia craſſa fæces inuiſcando, & detinendo inducit, ſicuti flatus eorum motui impedimentum ponentes majori conſtipationi, & exſiccationi occaſionem præbent.

Secundum ſymptoma eſt melancholia, in timore ſine cauſa manifeſta expreſſa, non poſſum verò eam ſententiam comprobare aſſerentem eſſe hoc ſymptoma per conſenſum ab Hypocondrijs, nam cauſam manifeſtam huius habemus, inſomnia nempè apta timorem incutere, & conſeruare, niſi intellectus aduertentia impreſſas corrigat ideas, conſiderando inſomnia eſſe falſas imagines, & inania ſpectra nihil veri, & ſolidi continentia, ſiue fælicitates, ſiue miſerias nobis repreſentent, ab hac enim aduertentia obliterantur impreſſæ timoris ideæ, cum autem hanc aduertentiam non adhibuerit Patiens relicta fuit impreſſa timoris ſpecies, quam fouet, & conſeruat continua ponderatione inſomniorum, ad quam ſicut ad defectum aduertentiæ non video quomodo Hypocondriorum affectiones concurrant, quodſi Acidum in iſtis redundans pro cauſa hujus melancholiæ addu-

catur cum poſſit ſuis facultatibus in illam influere, vt ab omnibus Recentioribus admittitur, majori cum veritate refundenda eſſet cauſa huius melancholiæ in acidum ſanguinis ei naturale, ratione temperamenti melancholici, cum continua circulatione cerebrum facultatum animalium ſedem perluat, & materiam pro ſpirituum generatione ſubminiſtret, & Hypocondriorum fermenta ſuam aciditatem excedentem ab hoc mutueutur, & ità melancholia hæc potius dicenda per conſenſum à ſanguine, quàm ab Hypocondrijs.

A quolibet motu inexpectato timorem concipit, quia cum ſpiritus in temperamento melancholico, & ætate declinante ſint parui, & debiles ob craſſitiem, & conſiſtentiam ſanguinis non permittentem à ſe in copia elici, à motu inexpectato intra cerebrum per neruos ſenſuum externorum intromiſſo perturbantur, & in confuſionem adiguntur, eo modo, quo contingit in vera, & rationabili cauſa timoris, ideò in hoc etiam caſu timoris paſſio excitatur, & eo magis, cum ex ſpirituum perturbatione, & confuſione cordi ſubtrahatur ſpirituum portio, cum ſui motus diminutione, à qua ſuccedit ſanguinis in ſuis ventriculis ſtagnatio, & coagulatio, ſicuti in juſto timore, hinc anima nullam adhibens aduertentiam percipiendo motum, & affectionem cordis ſimilem affectionibus iſtius à verò timore ortis, concipit paſſionem timoris, in audacibus vero, & fortibus, quia Anima à præconceptis ideis, cum magna aduertentia dedecoris, vilitatis, & infamiæ à timore prouenientis contrà hanc paſſionem munita fuit, ſpiritus etiam turbatos, & confuſos ab inexpectata obiecti terribilis, ardui, & periculoſi repreſentatione in ordinem reuocat, vt naturali fluxu per totum diſcurrant timoris paſſionem extinguendo, & ſi opus ſit vires ad obiectum ſupradictum aggrediendum ſubminiſtrat, & omnem conatum inſpirat, vt repellatur; Conditio etiam ſpirituum ad fortitudinem, & audaciam facit, nam ſi ſint copioſi, & inter ſe optimè cohærentes, parùm vel nihil à quocumque etiam inexpectato terribili turbantur, & ità omnibus facultatibus integritas conſeruatur, permanente in anima aduertentia ad rectè agendum iuxtà præconceptas ideas, & in toto corpore nulla contingit paſſio efficax ad imprimen-

dam

dam in anima ſpeciem, per quam poſſit alienari à præconceptis ideis, à quibus ante munita fuit. Ab his confirmationem validam ſuſcipiunt dicta ſuperius de timore, cum hic excitetur modo contrario, quo excitatur fortitudo, & audacia.

A quolibet motu corporis inſolito timorem mortis apprehendit, quia hi percipiuntur coniuncti cum illo præiudicio concepti timoris ſemper permanentis ob fixam, & continuam conſiderationem præteritorum inſomniorum, & quia dicti motus corporis alterationem oſtendunt, hanc timor ad amiſſionem magni boni, qualis eſt vita dilatat.

Tertium ſymptoma eſt Epilepſia demonſtrata à caſu cum concuſſione, & motibus conuulſiuis totius, quæ verè eſt per conſenſum à partibus inferioribus, vt certò perſuadent præcedentes ventriculi affectiones, & perceptio aſcenſus vaporis ad caput, poſt quem immediatè ſequitur caſus. Talis ſymptomatis cauſa eſt materia ſubtilis, ſpiritoſa, acido-ſulphurea, irritatiua, fermentatiua ſpirituum animalium, tam in ſuo Emporio exiſtentium, quàm eorum totum ſyſtema neruoſum irradiantium; idcirco ex melancholia acida facilis eſt tranſitus in Epilepſiam, ſi huic partes aliquæ ſulphureæ adiungantur, & ſua craſſities volatilizetur, & hoc docuit Hipocrates lib. 6. Epid. textu 59. ſcribendo atra-bile (quæ ſulphuris, & acidi vnione conflatur) vexati, morbo quoque comitiali corripi maxima ex parte conſueuerunt, & morbo comitiali laborantes atra-bile diuexari, & in ſuperioribus Conſultationibus de motibus conuulſiuis, & de Epilepſia huius fundamentum, & ratio allata fuit.

Difficultas in hoc caſu eſt ſolum in determinanda, & cognoſcenda parte à qua præparetur ſupradictus humor ſpiritoſus, & læſarum partium multitudo difficultatem auget, quid ſentiam in hac re difficili breuiter exponam, relinquendo aliorum iudicio de dicti veritate judicare.

Certum eſt materiam Epilepſiam facientem eſſe volatilem, & ſpiritoſam, & quia humorum maſſa in hoc Patiente eſt craſſa neceſſe eſt, vt hæc præparetur in parte, quæ poſſit volatilizare, & in ſpiritum quemdam exaltare materiam craſſam aptam Epilepſiam efficere, pars obſtructa ad hæc efficienda eſt maximè

ido-

idonea, cum humor ſtagnando in ea calore illi inſito poſſit attenuari, & medio fermentationis, vel inductæ, vel auctæ ſummè volatilizari, coadiuuante hoc motu proprio particularum humoris ſtagnantis, & quia hic humor ex ſui natura eſt acidus, cum habeamus temperamentum melancholicum, volatilizatus eamdem retinet qualitatem, & in actu fermentationis vniendo ſibi particulas ſulphureas in humore ſtagnante latentes, quæ facilè volatilitatem adipiſcuntur, in materiam acido-ſulphuream volatilem facillimè tranſit.

At cum multæ ſint partes obſtructæ, Hepar, Meſenterium, & Lien, pro hac determinanda perpendo materiam præparatam in parte obſtructa, ventriculo, & eius orificio ſuperiori communicari, vt patet ex Hiſtoria deſcripta, vndè communicatio colligitur inter partem affectam, & Ventriculum, huius communicatio per vaſa vtrique parti communia, & per quæ connectantur ambæ partes, debet fieri, non per venas, quia venæ nullæ reperiuntur, quæ materiam ad ventriculum deferant, omnibus à ventriculo reuehentibus, data ſanguinis circulatione, non per arterias, licet in his obſtructis humor poſſit præparari modo ſupradicto, cum certum ſit ad hoc, vt ventriculo communicetur hæc materia, debere hanc exire ab arterijs obſtructis, & per alias arterias ad ventriculum deferri, quod eſt impoſſibile ſtante obſtructione firmata in capillaribus arterijs, ſi enim contingeret in magnis ramificationibus, vel inflammatio, vel febris accenderetur, & hæ cum multum materiæ contineant, multum etiam de morboſa præpararent ſufficiente ad dies ſymptomata prolongare, quod cum non eueniat, neque in magnis ramificationibus obſtructionem adeſſe credendum eſt, qua aperta non datum eſt humori exeunti alias arterias ingredi, obſeruatione oculari demonſtrante nullas arterias capillares cum alijs coniungi, ità ut vna alterius humorem recipiat contraria via aliundè deferendum, & circulatio ſanguinis docet humorem ab arterijs exeuntem, à venis, non ab alijs arterijs excipi: Remanet ergo ſolùm concludere talem materiam morboſam per neruos ad ventriculum tranſire, & ità Meſenterium, & Lien habere ſolum poſſunt partem in hoc ſymptomate cum harum partium nerui

com-

communionem proximam ſeruent cum illis orificij ſuperioris ventriculi, quam non habent illi Hepatis, & ab his duabus partibus ſolum poteſt pendere prædictum ſymptoma, probabilitas tamen magis ſe tenet ex parte lienis, cum acido ſulphuream materiam præparare magis ſit idoneus, quam glandulæ Meſenterij, & plexus neruorum huius (cum hæ ſolum partes poſſint eſſe ſedes Epilepſiæ, de qua agimus, iuxtà dicta ſuperius, cum hæ ſolum conſtent ex neruis, vel neruos in ſe recipiant) qui materiam ſulphuream nec exigunt, nec naturæ decreto recipere debent, nam glandulæ ad lympham acidam generandam, quæ non eſt niſi ſerum, ſunt deſtinatæ, plexus neruoſus ſolum ſuccum nerueum, minimè ſulphureum, quia alkalicum in ſe colligit. Lien verò à ſanguine in eo ſtagnante continente particulas acidas, & ſulphureas facillimè humorem cum his qualitatibus præparare poteſt; ſed quod magis me mouet ad credendum Meſenterij partes nullam partem habere in hoc affectu eſt, quod nullus motus ſentitur in hac regione ante inſultum paroxiſmi, qui certè deberet ſentiri, nam ſi materia recepta in neruis huius partis, & translata ad illos ventriculi hos afficit, deberet etiam afficere illos meſenterij, quod cum non faciat materiam etiam Epilepſiæ in hac parte nec generari, nec per eius neruos ventriculo, & cerebro communicari nec eſt probabile, necobſtat hos motus ſentiri in liene, quia affectio neruorum lienis non eſt adeò ſenſibilis, ſicuti illa neruorum meſenterij ob ſuæ mollitiem ſubſtantiæ ſenſus incapacis, & laxitatem, quæ in neruorum motibus cedendo, illoſque faciliter ſequendo diſtractiones iſtorum, nec ſenſibiles, nec doloroſas reddit, è contra nerui meſenterij, cum ſint membranis ſenſitiuis infixi, & iſtæ motibus neruorum magis reſiſtant, non niſi cum violentia ab his diſtractiones patiuntur, & ideò magis ſenſibiles.

Stabilita ſede præparationis materiæ, modus agendi ex dictis etiam colligitur, nam præparata materia acido-ſulphurea in liene à ſanguine ibi ſtagnante, & potius à propria iſtius fermentatione, quàm à ſpecifico lienis fermento à materia obſtruente oppreſſo ab extremitatibus neruorum exugitur portio eius volatilis, & ſubtilior, & per ramificationes coniunctas cum plexu

ner-

neruoſo orificij ſuperioris ventriculi, ad hunc delata ibi paſſiones enarratas facit, nam aciditate frigiditatis ſenſum, & anxietatem vellicatione parit, per hunc plexum ad cerebrum perueniens ſpiritibus tam in huius meditullio, quàm in emporio propè medullam oblongatam communicata epilepſiam facit modo loco citato explicato.

Indicationes curatiuæ ex dictis reſultantes ſunt, obſtructiones tollendi, acidum tam ventriculi, quàm Pancreatis, & ſanguinis modificandi, & Epileptico ſymptomati per ſpecifica ſubueniendi, harum indicationum executio erit difficilis ob humorem melancholicum morbos contumaces reddentem, & ob multiplices partes malè affectas.

Et quia iam factæ ſunt Purgationes vniuerſales ad obſtructiones tollendas, vires dirigere debemus ſequentibus Pilul. ℞. Croci Martis aperitiui ℈. 1., Salis tart. volat. ℈. ß., Sal. fulig. gr. v., Mercur. dulcif. gr. xv., Extracti ellebori nigri ℈. 1. m. cum ſyrup. de pomis f. b ſuperbibendo poſt horam Ius decoctionis rad. Ari, Hirundinariæ rubiæ tinct., Fraxini, Cetrach. Aſparag., per quadraginta dies in hoc remedio inſiſtendum, quod obſtructiones reſerabit, & acidum emendabit, ſi datum erit has minuere, ad decoctum Ligni Sancti, Viſciquercini, Corylini, Salſæ, cum aperitiuis, & ſudorificis, & capitalibus deueniendum, quod erit maximè opportunum pro melancholica cachexia extirpanda, & pro Epilepſia & magis proficuum erit, ſi ſudores excitentur, in omni enim cachexia diaphoretica, & decocta ad formam prædictam parata omnia alia remedia antecellere puto; Poſt decoctum dulcificandus ſanguis cum lacte deſtillato ad ℔. 5. omni mane cum ʒ. ß. tincturæ Antimonij, pro Epilepſia videantur citatæ Conſultationes, nam meliora remedia non habeo eis ibi deſcriptis. Vtatur per duas vices in hebdomada Syrupo Ellebori cum optimo victu.

CONSVLTATIO LXIII.

De Melancholia Hypocondriaca, cum varijs ſymptomatibus ventriculi, cordis, & inteſtinorum.

REligioſus temperamenti aduſti, tetri coloris, & habitus corporis mediocris, ætatis annorum ſupra quadraginta ventriculi imbecillitatem per annos decem tranſactos paſſus eſt cum anxietate à cibo, reſpirandi difficultate, aurium tintinitu, cordis oppreſſione, vt deliquium animi immineret, anno præterito macies corporis cæpit cognoſci, & dolores ventris quotidie Patientem moleſtabant poſt ſeptem, vel octo horas à cibo cum magno æſtu in Hypocondrijs, & ventris intumeſcentia, horumque moleſtia per totam noctem perdurabat, vt eam inſomnis traduceret, his adiuncta fuit mentis confuſio, in agendis ſuis rebus perplexitas, timor, & meror continuus, cum fixa imaginatione ſe grauiter puniendum eſſe à ſuis Superioribus, quamvis nullos commiſerit errores, lacrymas ſæpè effundit cum ſuſpirijs, & eiulatu, macies fit quotidie major, & hæc in ventre magis obſeruatur, dum in hoc nulla adeſt eminentia, ſed cauitas quædam obſeruatur, & durities in regione lienis, & Hepatis.

Timor, & mæror continuus cum fixa imaginatione deſcripta hunc Patientem melancholia morboſa moleſtari ad euidentiam oſtendunt, & Hypocondriorum præternaturalis affectio declarat ſe huic morbo fundamenta poſuiſſe, ità vt melancholia prædicta ſit per conſenſum à prædictis partibus, quomodo verò id factum fuerit, & alia emerſerint ſymptomata inueſtigandum.

Macies totum corpus occupans deprauatæ ſanguinis craſis indicium nobis offert, per quam ad nutrienda membra inhabilitatem acquirit, deprauationis huius ſpeciem aperit temperamenti conditio aduſta à ſanguine feruido, & acri pendens, quibus qualitatibus auctis nutritionis priuilegio priuatur, cum iuxtà commune Axioma dulci nutriamur. Feruorem contrahit ſanguis ab efferueſcentia mediocritatem excedente intra naturæ limites, à qua aduſtionem etiam patitur colligentem multas par-

ticu-

ticulas ſulphureas aduſtas, & ſalinas, & acidas, quod contingit etiam in aduſtionibus artificialibus, cum dicta efferueſcentia copioſa humidi euaporatio coniungitur, & craſſities hanc tamquam famula ſequitur. Aucta fuit acrimonia ſanguinis in emaciationis initio per collectionem majoris copiæ partium ſalinarum, interdicta iſtis excretione à craſſitie ſanguinis cum cæteris particulis eas firmiter colligante, vel ab improportione ſuæ figuræ non correſpondentis poroſitatibus earum partium, per quas purgatio eſt conſueta, & determinata.

Ab hac ſanguinis determinata craſi, & conſtitutione deſcripta emerſere ſymptomata; nam ſanguine materiam ſubminiſtrante ventriculo pro ſui fermenti elaboratione, hæc feruore, & acrimonia ſupradicta infecta iſtius naturam alterauit, & actionem vitiauit ſuis particulis talem acrimoniam, & motum imprimendo, vt diſſolutionem, & fermentationem nullis naturæ legibus rectam in alimentorum maſſa inducere ſufficiant, per quam alimenta non corrumpuntur, ſed maſſa chyloſa ab iſtis reſultans in ſuis qualitatibus vitiatur, & fermentatione indebita alimentorum, exaltato nimis iſtorum ſulphure, & ſale medio ſui fluore, cum tali dominio ſuper alias particulas, vt renuent cum iſtis rectè miſceri, & augmento ſuæ actiuitatis, & virtutis (dum ab alijs non moderantur,) vt tota maſſa ſupradicta indebitis afficiatur qualitatibus non conuenientibus optimæ alimentorum præparationi exigenti perfectam vnionem omnium particularum maſſam chyloſam componentium, & attemperationem ſalis, & ſulphuris in ſuis facultatibus, & virtutibus, à quibus illi conciliatur virtus, vt ità dicam balſamica humanæ naturæ conſeruatiua, è contrà prædominante ſulphure, & ſale cum fluore in maſſa ſupradicta, hæc acredine coinquinatur incrementum ſuſcipiente à fermento acri, & à ſero forſan tempore fermentationis ciborum in ventriculum ab arterijs expreſſo.

Tali pacto à ſanguine acri, & feruido vitiatur alimentorum concoctio ſymptomata anxietatis inferens, dum alimenta ſua acredine tali vellicante ſunt moleſta ventriculo, vt triſtitiam inducant, & talem inquietudinem, per quam loco ſtare neſcit Patiens, in hac vellicatione affecti etiam nerui cardiaci ità con-

trahuntur, vt ſanguis in iſtius ventriculis ſtagnet cum oppreſſione ſenſibili ſuæ ſubſtantiæ, & à tali motu magis debilitato animi deliquium ſuccedit; tintinitus aurium, & difficultas reſpirandi pendet à fermentatione indebita vapores eleuante, à qua pulmones opprimuntur, & aer auribus implantatus agitatur, & hæc indebita fermentatio non peruenit ratione debilitatis ventriculi, ſed ratione deprauati fermenti, quamuis ſub hac conditione poſſet dici ventriculus debilis, cum ei deficiat requiſitum ad concoctionem perfectam alimentorum, non poſſet verò dici debilis ratione deficientiæ caloris, dum à ſanguine feruido calor conſeruatur, & cum aliquo exceſſu ſuppetias ferente diſſolutioni, & fermentationi indebitæ alimentorum.

Ex quo colligo calorem circa ventriculum, & præcipuè circa eius orificium inferius non ab obſtructionibus pendere, ſed à ſanguine feruido intra vaſa per illius ſubſtantiam diſſeminata contento, per quæ tardè circulando ob craſſitiem ab aduſtione contractam ex mora concipit facilitatem ſuum calorem dictæ parti imprimendi cum aliqua intenſione.

Ab eadem ſanguinis aduſti deprauatione ſequitur bilem, & ſuccum pancreaticum è ſuis viſceribus emanantem acredine, & aciditate majori naturali contaminari, quapropter efferueſcentia inter hos excitata, dum miſcentur, ferocior euadit, maximè quando aduenieus chylus à ventriculo ab iſtis humoribus in ſocietatem admittitur, cum ſua acredine valeat vtriuſque actionem intendere pro validiori pugna, in qua fumi, & exhalationes ſurgunt de acredine, & calore ſui ſubiecti participantes, quæ vltrà æſtum ab eis accenſum in dicta regione à particulis calidis, & ſpiritoſis expirantibus in hac efferueſcentia, membranis meſenterij, & ſuis neruoſis ramificationibus impreſſæ vtraſque corroſione velut lacerant cum doloris cruciatu, agitante non ſolum ſpiritus animales in his partibus contentos, ſed etiam eos in cerebri emporio commorantes agitatione primis impreſſa, dum ſpiritus agitatus in meſenterio mouet ſpiritus neruorum vicinarum partium, & ità per partem poſt partem illa agitatio cōmunicatur ſpiritibus cerebri, vt continuò ſpiritus ad organa ſenſuum externorum ferantur cum vigilia continua, & ſomni prohibitio-

tione. In hac corroſione contrahuntur fibræ neruoſæ, & membranoſæ, & in contractione eleuant totum ventrem, vndè iſtius intumeſcentia, & arteriarum compreſſio cogens has exprimere à ſuis cauitatibus in meſenterij membranas majorem copiam ſeroſitatis acris, à qua dolor magis augetur. Expirantibus poſteà hiſce exhalationibus dolor ſedatur, & expirant, quia ceſſat illa immoderata, & ferox efferueſcentia, cum chylo, ſucco pancreatico, & bile, quæ per tempus adeò longum perdurat, quia per contractionem neruorum, & membranarum etiam inteſtinorum motus periſtalticus minuitur, & ità chylus diu in inteſtinis moratur durationi longæ illius efferueſcentiæ contribuendo.

Et ne hæc fantaſticè gratiſque dicta videantur reflectat Lector ad æſtum illum in Hypocondrijs, & ex conſideratione, quod in noſtro corpore æſtus ab efferueſcentia, & hæc ab æſtu numquam diſiungatur, videbit neceſſitatem fatendi æſtum illum ab aliqua efferueſcentia pendere, & ſi vlterius perpendat hanc efferueſcentiam contingere eo tempore, in quo chylus moratur in inteſtinis, & hunc indigere efferueſcentia ad hoc, vt deponat ſuas fæces, & puritatem pro ſanguine conficiendo nanciſcatur, cum non poſſit fieri talis depoſitio ſine motu particularum maſſæ chyloſæ, qui motus efferueſcentiam eſſentialiter includit; coactus etiam erit concedere prædictum æſtum pendere ab efferueſcentia chyli in inteſtinis, quæ ei ab extrinſeco aduenit ob admixtionem fermenti validi actiui, quod non eſt niſi bilis, & ſuccus pancreaticus, quos humores chylo miſceri voluit prouida, & ſemper ſapiens natura, non vt chylus coinquinaretur, quia non eſſet nec prouida, nec ſapiens, ſed vt depuraretur, ad quòd cum non poſſit peruenire niſi per efferueſcentiam, altera neceſſitas inſurgit admittendi ex admixtione ſucci pancreatici, & bilis cum chyloſa maſſa, in hac efferueſcentiam excitari in ſuo motu majorem, vel minorem, prout iſtorum qualitates ſunt magis, vel minus actiuæ.

Nec poteſt dici à chylo in meſeraicis introducto efferueſcentiam ſanguini in eis exiſtenti immoderatam conciliari, quia chylus hanc non tenet viam, & ſi ſuis vaporibus communicatis

præ-

prædicto ſanguini poſſet hanc influere, quam efferueſcentiam non inducent in maſſa chyloſa hi vapores, & partes ſubtiliores antequam exitum ab ea inueniant? & quam non conſeruabunt illæ in dicta maſſa relictæ, & quibus libertas ab alijs particulis interdicitur? aſſerere obſtructiones eſſe in vijs chyli, & huius tranſitum impedire, & ex mora efferueſcere, & æſtum efficere eſt ratio nullius valoris, quia ſi obſtructio eſt totalis, & firma, neceſſe eſt, vt vaſa diſrumpantur, vndè Hydrops, ſi eſt ſemiobſtructio nunquam poteſt fieri efferueſcentia inordinata, quia partes ſubtiliores à mora exaltatę per ſemiobſtructam viam apertam facillimè tranſeunt, & ſubſtantiam, à qua diſcedunt in quiete relinquunt cum inordinatam efferueſcentiam ſolùm ab his poſſet experiri, ſi miſcerentur ratione ſuæ ſubtilitatis, ſui motus perturbati, & violenti: & hoc confirmatum manet ab acceptatiſſimo illo Axiomate in Schola Galenica, ab obſtructione putredinem fieri prohibita humorum euentatione, in hoc caſu ſemiobſtructionis ventilantur humores per expirationem, & curſum liberum partis ſubtilioris, & vaporoſæ conſequenter, non poteſt ab hac fieri putredo, & ego addo neque efferueſcentiam inordinatam, quia hæc præcedit putredinem, & hæc illam neceſſariò ſequitur.

Cætera ſymptomata tamquam à radice pullulant ab eadem ſanguinis conſtitutione, & craſi, cum craſſitie, acredine, & feruore, & ab æſtu Hypocondriorum pendente ab efferueſcentia bilis, & ſucci pancreatici dum ab hoc non ſolum incraſſatur ſanguis in aliquibus vaſis, vndè obſtructio iſtorum, ſed ſanguis aliorum vaſorum ità excaleſcit, vt copioſas euaporationes craſſas nebuloſas à ſe emittat, quæ vnitæ cum alijs, de quibus mox, explicanda pariunt ſymptomata, pariter dum ſanguis per membranas cerebri copioſè circulatur à copia aucto calore ipſius ſanguinis, copioſis effluxibus vaporoſis via aperitur, à quibus vna cum eis eleuatis ab Hypocondrijs mixtis cum ſpiritu animali, iſtorum puritas, & luciditas obtenebratur, & tenuitas incraſſatur, cum dicti vapores, & effluxus craſſitiem, & opacitatem ſubſtantiæ ſanguineæ, quam ab aduſtione craſſam diximus retineant, quomodo etiam ſecum trahunt acredinem propriam dictæ ſubſtan-

tiæ, qua ſpiritus poſſunt irritari, & in motus inordinatos impelli, omne enim extraneum, & maſſæ ſanguineæ, & ſpiritoſæ, eſt efficax, ad ſtabiliendam occaſionem, per quam motus in iſtis excitentur inordinati.

Hoc modo ſpiritus animales deprauati in opacitate, craſſitie, & motu irregulari, motus quos recipiunt ab obiectis externis alterant, vel craſſitie diminuendo, vel irregulari motione augendo, ità vt à ſenſu communi cui motus obiectorum cum dicta alteratione repreſentantur, horum natura niſi confusè percipiatur: Sic ſi fibra cerebri verſus organum ſenſus communis moueatur repreſentandum aliquod obiectum, quod facit media modificatione, quam recipit à motu dicti organi in illam, quando illud motum fuit ab obiecto externo, vel à neruis motis ab iſto, per talem enim modificationem fibra habet ſe mouere verſus organũ ſupradictũ cum tali motu omninò ſimili illo, quem ſenſus communis recepit ab obiecto externo, & ſicuti per iſtum ſenſus communis percepit omninò naturam obiecti externi, ità etiam per illum fibræ modificatæ, eiuſdem obiecti naturam de nouo percipit, & ità dicitur fibram ſuo motu repreſentare obiectum, & ſi à ſpiritu intermedio inter fibram, & organum ſenſus communis alteretur eius motus modo ſupradicto, tunc confusè percipietur obiectum à ſenſu communi, quod etiam poteſt contingere ſi ſpiritus impingendo in vnam, vel plures fibras ſua craſſitie, & motu alterato, modificationem in fibra alteret, ex tali enim alteratione non poteſt amplius diſtinctè obiectum ſenſui communi repreſentare, his de cauſis oritur confuſio in operibus huius Patientis, & ex confuſione perplexitas.

Fixa imaginatio de punitione accipienda à ſuis ſuperioribus facta fuit, dum hanc accidentaliter concipiendo fixit ſe in conſideratione huius punitionis accipiendæ, & continuis actibus reflexis motum organum ſenſus communis verſus aliquam fibram cerebri, ità ab huius motu modificata remanſit, vt ſi hæc impellatur in dictum, tali modificatione valeat in eo motum talem imprimere repreſentatiuum ſupradictæ punitionis, cum verò omne malum timeamus, & fugere curemus, hinc eſt, quòd ſemper imaginatione tendimus in huius mali conſiderationem,

niſi

niſi adhibeatur aduertentia, qua quandoque à tali timore, & triſti huius rei perceptione ſubleuamur, quæ cum defecerit in hoc Patiente factum eſt, vt continuò ſpiritus in dictam fibram à percepto timore impellantur,quę mota verſus organum ſenſus communis modificatione ſupradicta, ad huius punitionis perceptionem determinatur, & quia à continuo fluxu ſpirituum verſus fibram dilatata eſt via, per quam ad illam tendunt, hinc eſt quod anima etiam à dicto timore non affecta, ſpiritus ad dictam fibram fluunt, cum efficientia eorum circa eam, & ſenſum communem ſuperius explicatorum, & ratione huius facilitatis fluxus ſpirituum ad dictam fibram adhibita etiam quacunque aduertentia non poteſt tolli illa imaginatio.

Timor & mæror à vaporibus craſſis quos diximus à ſanguine exhalare per cerebri membranas circulante ſui cauſam agnoſcit, craſſitie enim vaporum & ſpirituum, orificia neruorum impediuntur pro aliqua parte, vt ſpiritibus expeditus fluxus ad partes non permittatur,cor debito horum ſubſidio defraudatum parum mouetur, eo modo, quo ei contingit in paſſione timoris, & quia talis motus, & paſſio cordis neruorum reflectitur in organum ſenſus communis, hic percipiens hos motus eſſe ſimiles eis, à præſentia alicuius mali excitatis timorem, & mærorem concipit.

De hoc, natura & eſſentia timoris nos certos facit, quæ conſiſtit in depreſſione, vel contractione animæ ſenſitiuæ, hoc eſt ſpirituum corporeorum ob opinionem, vel certitudinem mali præſentis; In hac depreſſione ſpirituum, horum debita quantitas non ſubminiſtratur partibus, vndè dicitur Anima ſenſitiua decurtari, quod idem eſt, ac ſpiritus animales minui ſicuti in lætitia, & gaudio dicitur dilatari, quia ſpiritus animales in ea expanduntur. Dum ergo à vaporibus fit iſta ſpirituum depreſſio & contractio, anima ex innatis ideis noſcens eſſentiam timoris eſſe ſpirituum animalium depreſſionem, & contractionem, paſſionem timoris in hoc caſu percipit, à timore mæror ſtatim proficiſcitur, & hæ paſſiones dicuntur morboſæ, quia adueniunt ſine cauſa extrinſeca, & ſine reali obiecti mali præſentia.

Ab eiſdem vaporibus ſpiritus animales deprauantibus retentis in

in cerebri meditullio, & membranis, iſtæ vna cum cerebri ſubſtantia tenduntur, & ex tali tenſione exprimuntur in copia humores ſeroſi in ventriculos cerebri, qui ex his in proceſſus papillares, & os crebriforme transferuntur, & quia copia humoris, vel aliqua pars iſtius craſſa impedimentum ſibi ponit pro exitu libero per has partes, ſeroſior, & tenuior per anguſta foramina lateralia lacrymalia viam inueniendo, in oculorum angulos maiores erumpit, cum lacrymarum effluxu. Hanc viam tenere humores per lacrymas effluentes confirmatur ex hoc, quod qui lacrymantur, per nares copiam ſeri, & humoris etiam craſſioris effundunt.

In ſupradicta tenſione cerebri, & membranarum ſuccedit poroſitates cerebri, & neruorum orificia magis conſtringi, cum paruo fluxu ſpirituum ad partes ſpiritales; & diminuto motu pulmonum, diaphragmatis, & muſculorum intercoſtalium, quapropter reſpiratio læditur cum moleſtia patientis, à qua ſubleuari intendens maximo cum conatu dictas mouere contendit, vt dilatatam reſpirationem obtineat; & in hoc conatu, & valida diaphragmatis depreſſione ejulatum emittit.

Ab his clarè deducitur pro curatione ſanguinis maſſam eſſe refrigerandam, & edulcorandam, bilem & ſuccum pancreaticum eſſe modificandum, Hypocondriorumque æſtum ſedandum, obſtructioneſque reſerandas, & maciem auferendam, at hæc executionem prædictorum vanam fore prænunciat, non eſt deſperandus tamen Æger.

Facta Purgatione vniuerſali cum expiatione primarum viarum, & ſanguinis miſſione à brachio, & venis hemorroydalibus exhibendi per quindecim dies ſucci Maluarum, Endiuiæ, Boraginis ad ℥. 1. pro quolibet; in ℥. x. Decoctionis Violarum, Nenupharis, Graminis, poſteà purgetur cum Electuario Diaſebeſten ad ℥. 1. his ſuccedat ſerum Caprinum cum ſucco Pomorum Apiorum, & Tinctura chalybis, & Antimonij an. ʒ. ſ. per dies viginti, reiterato omni ſeptimo die ſupradicto Electuario Diaſebeſten in præſcripta quantitate. His peractis laudo Aquam Boraginis ad ℥. viij. cum gutt. vj., vel viij. olei Macis, & ſal. tartari volatilis ℈. ſ., & Cinnabr. antim. ℈. 1., vel addito liquore auri

deſcripto in ſuperior. Conſult., & in hoc remedio inſiſtat per quadraginta dies. Vltimo loco ad vſum reducatur lac Aſininum more ſolito, & in quantitate proportionata ventriculo Patientis per dies quadraginta, vel per duos menſes toto hoc tempore purgationis vtatur Decoctione longa hordei, rad. Graminis, & Maluarum, & pro qualibet libra adde ſalis nitri per tres vices liquefacti, & per totidem in aqua frigida extincti ad ʒ. 1., & de hac bibat pro libito. Abdomini continuò epithema imponatur ex ſucco Cicor., Maluarum, vel illud inungatur Vnguento Maluino: In caloribus æſtiuis Patiens exerceat Balneum aquæ dulcis, ſi verò non poſſit hæc Purgatio longa tota ſimul perfici ad futurum autumnum deferat vſum aquæ Boraginis cum oleo Macis, & ſale tartari volatili.

Victus ratio ſit optima, & refrigerans, Vinum omninò fugiat.

CONSVLTATIO LXIV.

De affectu Hypocondriaco cum tremore totius.

Religioſus temperamenti calidi, & humidi, ætatis annorum quadraginta quinque, ſtudio addictus, continua Hypocondriorum excandeſcentia æſtuans, cum rugitu in inteſtinis, obſtructione ex parte lienis, vbi adeſt durities quædam verſus coſtas mendoſas, tetris phantaſmatibus moleſtatur, & præcipuè ſcrupulis, tam anteactæ vitæ ſæcularis, quàm rerum quotidie agendarum excruciatur, quamuis ſit Theologus inſignis; huic ſuperuenit tremor leuis totius corporis, qui paulatim excreſcens, modo eſt magnus; Podagricis fluxionibus eſt obnoxius, operationes mentis liberas habet, cum optimo diſcurſu, color faciei eſt optimus, habitus corporis pinguis ad mediocritatem; & appetitus ſemper vegetus, vndè multum comedit, & de ventriculo nullas vnquam habuit querelas præterquam de ſiti.

Bilem in hoc Religioſo Patiente ſpiritu, & ſulphure nimis feracem, æſtus Hypocondriorum nobis manifeſtum facit, excitatus ab efferueſcentia bilis, cum ſucco pancreatico, qua particulis ſulphureis quibus ſcatet, libertas conceditur & caliditate, qua inſigniun-

gniuntur, circumſtantes partes calefaciunt, & ſolutis ab eadem efferueſcentia particulis ſalinis volatilibus ventriculo, palatoque infixis ſitis exſurgit.

Ab hoc æſtu, & caloris exceſſu percuſſus ſanguis in exilibus vaſis circumaſtantium partium Meſenterij, & lienis craſſitiem acquirit, cum à calore eam facilè excipiat humido euaporato, vndè obſtructiones in dictis partibus, quæ gigni etiam potuerunt, ex eo quod à dicto æſtu accelerato exitu alimentorum in ventriculo pars cruda, & inconcocta rapta fuit, cum volatili magis cocta, & illa à bile attenuata, & in minimas particulas diuiſa in inteſtinis ſubiuit lactearum orificia, ſed in maſſa ſanguinea rurſus particulæ illæ diuiſæ ſimul coeuntes humorem craſſum denuo conſtituerunt, à quo dictæ obſtructiones, & præter aſſationem ſanguinis dictus æſtus, lienis ſubſtantiam calefaciendo illius fermentum acido-ſalſum nimis exaltauit ad acrem naturam ducendo, prout moris eſt caloris omnes ſales acres reddere, quo ſanguis etiam circulans acrior redditus, & huius ſpiritoſa portio per neruos lieni implantatos attracta, ſpiritibuſque animalibus commixta ſicuti ingenij vigorem, & acumen, in quantum à ſpiritibus pendet conſeruat in hoc patiente, ità excedens inordinationem quandoque in his inducendo ratione ſuæ acrimoniæ, & motus, phantaſmata perturbat, ſine rationis læſione, ob animæ rationalis aduertentiam, qua corrigit Phantaſmatum inordinatorum repreſentationes, præterquam in ſcrupulis, quibus exui non poteſt, quamuis ſapiens in moralibus, nam anima rationalis concipiens ex vna parte ſummum, & æternum bonum, illudque exiſtimans, prout eſt in ſe, & ex altera parte ad proprios reflectens defectus, & ad facilitatem illud amittendi, in omnium circumſtantiarum conſideratione confunditur, modò ex vna reflexione vnum judicium formando, & ex alia huic contrarium inferendo, vndè ſcrupuli; Et licet ſapiens hos extirpare nequit ſuo diffiſus judicio, & quia in circumſtantiarum varietate, & reflexionum multitudine confunditur, veritatem ad tantæ moleſtiæ leuamen inuenire nequit. Perſeuerationis cauſa in his ſcrupulis, & imaginationibus eſt eadem explicata Conſult. ſuper.

A fermento hoc lienis naturaliter ſanguinis rarefactiuo (cum

 pa-

pateat liene obſtructo, & fermento eius ſuppreſſo ſanguinem incraſſari, & Cachochimiam fieri) per exaltationem majorem facto diſſolutiuo maſſæ ſanguineæ, hæc in copioſam abit ſeroſitatem, præcipuè cum auxilio fermenti bilioſi, chylum nimis attenuantis, translata hac conditione ſecum, quando in ſanguinem tranſit, ità ut ab eo ſanguis tenuis generetur ſeroſitatis copiam ſecum coniungens, ad quod cócurrit etiam ſubſtantia ſalſa reſultans ex bile, & ſucco pancreatico, modo multoties repetito, vndè non mirum, quòd ſanguis ſummè attenuatus in copioſam abeat ſeroſitatem, quam deponit in cerebro, vna cum materia requiſita pro confectione ſucci neruoſi; & hoc non ſolum, quia ſeri quantitas à reliquis partibus per dictam diſſolutionem eſt ſeparata, ſed etiam quia ſanguis ab arterijs in corticalem cerebri ſubſtantiam exundans, ibi parùm concreſcens ſine fluiditatis amiſſione arterioſum ſerum abundantius exprimit ſui condenſatione, hinc multum etiam ſeri à confectione ſucci neruoſi reſiduum, quod per ſubſtantiam neruorum diſperſum eam laxam reddit, & acrimonia acquiſita non ſolum à diſſolutione ſalium diuerſi generis totius maſſæ ſanguineæ, ſed etiam à fermento lienis, bilis, & ſucci pancreatici efferueſcentia parato, neruorum membranas irritando tremorem efficit, per irritamentum enim mouetur pars ad illius excuſſionem, & à ſua laxitate impedita ne ad majorem motum extendatur decidit, & ſic contremiſcit, quamuis non ſit improbabile hunc tremorem oriri ab inordinato, continuo, & cum impetu facto ſpirituum motu ad neruos, cuius vi pars aliquo modo mouetur, ſed voluntate non coadiuuante, non perficitur, nec motus ſpirituum in ſuo eſſe continuatur, vndè pars ſuo pondere decidit, & renouatur motus partis à concurſu ſpirituum cum ſupradicta motus conditione, & ſic tremor fit continuus, hanc inordinationem ſpiritibus neruorum infert, tam acidum acre per neruos ad cerebrum delatum, quod ſicut quandoque inordinationes parit in ſpiritibus inſeruientibus operationibus animæ rationalis, ità poteſt parere ſimilem inordinationem in ſpiritibus animæ mouenti deſtinatis, quàm à vaporibus per continuum æſtum Hypocondriorum ad cerebrum continuo eleuatis, eo modo, quo
iſti

iſti poſſunt etiam inordinatos reddere ſpiritus imaginationi ſeruientes. In hoc caſu poſſet locum habere ſententia Vuarthoni de glandulis, nempè quod arteriæ biliosum acidum ſalſum humorem in glandulis Meſenterij deponerent quem cumularunt à prædictis cauſis, & hunc à neruis cum ſucco nutritio exſuctum ad cerebri emporium deferri, & in neruorum principijs depoſitatum Tragædias ſupradictas modo explicato efficere.

Pro curatione ergo talis affectus bilis minoranda, & eius acrimonia, & volatilitas modificanda, æſtus extingnendus, Hypocondriorum obſtructiones reſerandæ, & humiditas ſeroſa diſſoluenda, neruique corroborandi, ſanguiſque totus dulcificandus, optimeque indoli raſtituendus, quibus ordo ſpiritibus vtrique facultati inſeruientibus conciliabitur.

In his conſequendis maximam video difficultatem ratione affectus inueterati, & contumacis, & etiam ratione contraindicantium, nam neruorum affectus volatilia exigit, quæ bilem magis volatilem reddere poſſunt, obſtructio acria, quæ bilis acrimoniam augebunt, vel acida incidentia, quæ huius in atræ degenerationem promouere valebunt; Fixantia, bilem frænabunt, ſed obſtructioni nocebunt, huic tamen incumbendum totis viribus eſſe cenſeo acrimoniam nempè, & volatilitatem modificando, quibus obtentis facilior ad alios affectus ſuperandos via parabitur.

Purgabitur bilis primo cum Caſſia, Pulpa tamarind. an. ℥. ß. poſteà ſuccus Endiuiæ depuratus, & Portulaccæ an. ℥. 1. ß. exhibeatur, cum aquis Boraginis, & Plantaginis an ℥.iij, & ʒ. 1. Salis prunellæ optimè rectificati, tranſacto ſeptimo die ab his alterantibus reiterabitur purgatio eodem medicamento, facta prius miſſione ſanguinis in diebus antecedentibus, poſteà Aqua Nocerae per ſeptem dies dejectoria cum additione Syrup. roſ. ſol. Aurei ſumatur, quibus peractis ſequens medicamentum ſumat ℞. Tincturæ roſ. ℥. ij., Specier. trium ſantal. eodem modo parat. ℥. 1. liquoris Coral. rub. præp. eodem pariter modo, quo diximus de Auro Conſult. ſuper. 54. ℥.ß., Seri Caprini ℔. 5. m. præmittendo bolum ex Confect. Hyacinth. s. o. ʒ. ß., Croci martis adſtring. gr. viij., Salis ſaturni gr. vj., Antimonij diaph. gr. x. m.

continuet in his per menſem, poſt quinque horas à prandio ſumat omni die Emulſionem ſemin. melon. extractam cum aqua florum papau. errat. poſteà ad deobſtruentia deueniendum, quæ tamen non ſint volatilia valida, vt ℞. Aquæ Agrimoniæ, Capil. ven. an. ℥.iiij., Tincturæ martis aperit. vitriol., de qua ſupra ℈. 1., Tinct. tartari ℈. ij., Tinct. antimonij ℈. 1. m., vel ℞. Chalybis in porfido benè præp. ʒ. ß., Antimonij diaph. gr. xvj., Tart. volatilis ℈. ß., Caſſiæ n. t. ʒ. ij. ſuperbibat Decoctum rad. graminis, Pentaphili, fol. Capil. veneris, Boraginis, cum ʒ. ß. tinct tartari per viginti dies his inſiſtendum, & ſi aluus non reſpondeat omni tertio die purgandum cum ʒ. 1. Pilul. agregat., vel ℥. ß. Caſſiæ n. t., & quia his peractis aderit Hyems remedijs non opportuna, hoc tempore ſatis erit bilis accenſionem prohibere, & caput aliquo modo corroborare cum ſequenti Puluere, ℞. Specier. trium ſantal. ʒ. ß., Ocul. Cancr. ʒ. 1., Antimonij diaph. ℈. ß., Bezoart. lunaris gr. viij. accipiat cum iure, vel aqua lumbric., vel Lilior. Conual., & vino ex folis Santalis alterato à paſtu vtatur. Vere aduentante Decocto ex Viſco querc., Salſa, & Santalis cum Cicoraceis ſeri copia minuenda, neruique exſiccandi; de ſudore proliciendo in Hypocauſto, vel alio extrinſeco calefaciente valde dubius ſum, cum ab his bilis facilè exaltari poſſit, & caput etiam præcipuè ex Hypocauſto detrimentum accipere, ſi ſponte non procederet ſudor, minus nocuum exiſtimarem exhibere ʒ. 1. Cinnabris antimonij per iteratas ſublimationes rectificati, diaphoreſim inſenſibilem poſt horum aſſumptionem procurando quiete in lecto, & ægro moderatè cooperto, dieta rigoroſa, Decocti actiuitas in exſiccando corroboranda erit, per triginta dies in Decocto perſeuerandum, omni ſeptimo die purgatione inſtituta cum Caſſia. Vltimo loco tota Maſſa ſanguinis, & humorum, & ſpirituum dulcificanda, & calor reprimendus lacte Vaccino deſtillato vna cum folijs Roſarum, Plantag., Boragin., Nenuph., fol Roſmarini, & flor Tiliæ ad ℔. 1., Balſam. ſalis, de quo ſuper Conſult. gut. xvj., bilem namque mortificat, & ſanguini ſuam Craſim reſtituit à nimia diſſolutione alteratam per octo dies, & per alios quindecim ſit in vſu ſequens Puluis. ℞. Marg. præp., Ocul. Cancr. an. ʒ. ß., Bezoartici lunaris ℈. 1.,
Sa-

Salis cranij humani, charab. an. ℈. ß., Vngulæ alcis s. p. ʒ. 1. diuid. in duas partes æquales, quæ inſeruiet pro dictarum partium corroboratione, ſumpta in aqua lumbric. terreſt., & Meliſſæ an. ℥. 1. ß. pro tremore puluerem ſaluiæ in vmbra exſiccatæ ad ʒ. ij. mane, & ſerò accipiat, nam ad ſimilem morbum, ſedandum eſt expertus. Interim ſeruetur optima victus ratio.

CONSVLTATIO LXV.

De Melancholia Hypocondriaca cum Cachexia, & principio Hydropis.

VEneris vſus excedens, & frigidorum potio nimia in hoc Patiente, tam exhauſtis ſpiritibus, quàm oppreſſis, effer-ueſcentiam, vel fermentationem ſanguini debitam impediuit, ex qua pauca materia retorrida in maſſa ſanguinea cumulata fuit, & paruis ſpiritibus illuſtrata, vndè bilem ex illis originatam quaſi defeciſſe dicendum ſit, & ea, quæ adeſt nullius eſt actiuitatis, ob ſpirituum deficientiam, & volatilitatis carentiam à fermentatione ſanguinis diminuta, quem in ſuo ſtatu naturali multum ad volatilizandum conferre docent, & fermentationes liquorum artificiales, & etiam domeſticæ.

Ab hac bilis diminutione, & inertia, varia contigerunt huic Patienti ſymptomata, & primò chylificatio in inteſtinis deprauata, ex eo quod bilis iners non valet alimenta fermentata, ſeu elixata in ventriculo attenuare, prout decet perfectam chyli generationem, quapropter fæcum, & inutilium partium præcipitatio totalis impeditur, cum deprauatione chyloſæ ſubſtantiæ, non ſolum ſecundum craſſitiem, ſed etiam ob impuritatum admixtionem, & quamuis ſuccus pancreaticus ſua aciditate diſſolutioni incumbat, imperfecta tamen euadit, cum natura hoc opus duobus artificibus commiſerit, idcircò vno deficiente neceſſaria eſt operis peragendi imperfectio ab vno tantum; adde, quod etiam ſi ſuccus pancreaticus poſſet ſe ſolo præſtare diſſolutionem materiæ chyloſæ, non adhuc ex bilis inertia ſequeretur vera eius depuratio, pendens ab efferueſcentia bilis, & ſucci pancreatici,

qua

qua commotæ particulæ cum majori energia dictæ materiæ chyloſæ, perfectiores, & ſubtiliores coeunt ſimul, relictis craſſioribus ad communem cloacam demandandis; prohibetur etiam volatilitas partium, quæ à ſola fermentatione earumdem habetur, ideò chylus, quamuis à ſucco pancreatico diſſolutus, impuritatibus ſcatet, licet attenuatis, & in liquamen redactis, & volatilitate ad ſanguinis naturam induendam maximè neceſſaria caret; hinc ſanguis eiuſdem naturæ cum chylo producitur fixus, impurus, & aquoſus cum à ſanguine in arterijs exiſtente ſpiritu depauperato non poſſit corrigi chyli imperfectio, & ſi bilis deficiat, quæ ſpiritualitatem addat, nec in eo colligitur fermentum illud ſalſum, ab efferueſcentia bilis, & ſucci pancreatici præparatum, & ſolitum per venas lacteas, & ductum thoracicum illi commiſceri.

A ſanguine his conditionibus depauperato vniuerſalis Cacochimia oritur, in quam conſpirant omnes partes defraudatæ ob dictas ſanguinis conditiones à conſeruatione, & reparatione ſui fermenti, à quo in circulatione per eas; & præcipuè per lienem ſanguis naturaliter, velut renouatur ſpiritualizatione, & volatilizatione, qua defraudatur à cacochymiæ augumento lienari fermento debilitato; etiam acidum lymphæ ad cacochymiam augendam concurrit, dum abſente contrario bilis, efferueſcentia neceſſaria ſanguini interdicitur, qua excrementorum ſegregatio impeditur, & ſuo acido non correcto craſſitiem majorem ei conciliat inſeruientem ad excrementa fortius colligenda cum reliquis particulis ſanguinis.

Sanguis ſic crudus, & immaturus multis tartareis, & fixis partibus coinquinatus, in ſuo motu circulari multas depoſuit in hepate, & liene, & vaſis Meſenterij, vndè obſtructiones harum partium, & aquoſitatem viſcoſam multam relinquens in extremitatibus partium, nempè in cruribus, & etiam in capite œdema in his relinquit Hydropis Anaſarcæ principium, ibi enim concreſcit illa ſeroſitas viſcoſa exhalatione illius parui ſpiritus concepti in tranſitu per cor, & à ſua rarefactione, & conſeruati in vaſis arterioſis.

De dolore ventriculi, & deprauata alimentorum elixatione con-

conqueritur, quia licet acidum ſuperabundet in hoc Patiente ob bilis diminutionem, & conſequenter illud ventriculi non poſſit ſtatui diminutum, attamen ob caloris debilitatem eſt fixum, nec volatilizatum, vndè impotens etiam eſt ad exequendum ſuum munus modo perfecto, cum volatilitate diſſolutionem præſtet, præterquamquod materia, quæ ſuppeditatur glandulis tunicæ ventriculi interioris pro huius fermenti acidi præparatione, quamuis acida, tamen alijs impuritatibus permixta ratione cacochimiæ vniuerſalis, non eſt apta in verum, & perfectum tranſire fermentum, immò impuritatum mixtarum qualitatibus ità deprauari poteſt, vt ſit omninò inefficax ad alimentorum alterationem; vndè deprauata concoctio, in qua multi flatus eleuantur, qui diſtenſione ventriculum aggrauant, & dolorem faciunt; In fine verò temporis digeſtionis remanentibus craſſioribus alimentorum particulis acido auſterò perfuſis ob fuſionem ſui ſalis fixi à mora ibi contracta dolor augetur, & flatus ab hac materia eleuati craſſiores difficilius erumpunt, & circa os ventriculi detenti compreſſione, & dilatatione eiuſdem moleſtiam, & anxietatem inferunt non diſſimilem à ſuffocatione hyſterica, eamdem ob cauſam oriuntur alui ſtipticitas, & rugitus in ventre ferè continui, dum materia illa craſſa, reliquia alimentorum acida auſtera, ad inteſtinum deſcendens ſua viſcoſitate ibi adhæret, ſaliuamque pariter continuò delabentem ſua aciditate incraſſat, & huius craſſitie, & auſteritate alterius materiæ præparatur remora fæcibus ſeparatis cum ſtipticitate alui, quam coadiuuat motus periſtalticus inteſtinorum, fæcum expulſioni inſeruiens debilitatus, vel impeditus à compreſſione fibrarum inteſtinalium facta à materia ſupradicta craſſa, cuius portio à calore partium naturali adiacentium, licet debili, attenuata vapores emittit, & flatus, ſuo motu, & agitatione rugitus edentes, & fluctuationem quamdam ad inſtar aquæ contentæ repreſentantes.

Sanguis ſua aciditate neruoſas cordis partes aliquoties vellicando palpitationem infert, & etiam dum illius partes craſſiores citæ rarefactionis incapaces in ſuis ventriculis ſtagnant, oppreſſione ad motus inordinatos palpitationis illud cogunt ſtudens per eos opprimentem materiam excludere.

Vapores craſſi, & acidi eiuſdem ſanguinis caput attingentes lūciditatem ſpirituum deprauando mentis confuſionem efficiunt, ab eodem ſanguine parum ſpiritoſo, & impuro pauci ſpiritus generantur, & impuri, vndè non mirum, ſi in fatuum timorem inciderit, dum ab omnibus obiectis eidem repreſentatis metus incutitur, quia quilibet motus obiectorum externorum ſpiritus agitat, & commouet, qui cum ſint pauci, & debiles huic agitationi non reſiſtunt, ſed concentrantur, à corde, & ab organis ſenſuum deriuati, eo modo, quo fit in paſſione timoris, vndè à motu cuiuslibet obiecti affecti nerui præcipuè cordis, & cerebri affectione ſimili eueniente in juſto timore ſenſus communis, vel anima per innatas ideas, vel comparatione huius affectionis cum illa, quam aliàs experta fuit in juſto timore, paſſionem timoris vani concipit.

Ex quibus colligitur hanc affectionem eſſe Hypocondriacam, ſed notham, vt cum communi Antiquorum loquar ſine caloris exceſſu, immò bilem eſſe augmentandam cum acidi præualentis mortificatione, quod præſtant eadem bilem generantia, obſtructiones reſerandas, & ſanguinis maſſam ab excrementis depurandam, ſymptomataque emergentia anguſtiæ ventriculi, difficultatis reſpirandi, Palpitationis cordis corrigenda, quando adueniunt, vltimo loco corroborabimus ventriculum, & caput, quod aſſequi difficillimum exiſtimo ob ætatem patientis à naturali valdè recedentem, cum temperies eius extaret calida, & humida, modò verò frigida ſit, hocque ob læſionem principalium membrorum.

Antequam verò propoſitis indicationibus incumbamus præmittenda eſt purgatio vniuerſalis cum Mellis roſ. ſol. ℥.v., Crem. tart. s. p. ℥. ß. diſſolutis cum s. q. aquæ Meliſſæ; Sanguinem non auderem in Cacochimia ad Hydropem jam tendente educere. Poſteà præparanda materia in ventriculo exiſtens cum ℥. iij. Oximel. compoſ., ʒ. ß. tart. vitriol., & ʒ. 1. pulu. rad. Ari per tres dies, poſteà reiterandum antedictum purgans, deindè propinanda Aqua Tetutij per quinque dies ad ℔. vj. omni die, tranſeundum vlterius ad alia præparantia, vt Decoctum ex quinque rad. aper., & fol. Maluæ, Cicor., Abſynthij ad ℥. viij. cum ℥. 1.

Syrup.

Syrup. de Cinam. Quercet. addito ſale Abſinthij, Roſmarini an. ℈. 1. per ſeptem dies, vltimo die purgandum Pil. Agregat. de Agarico an.ʒ. 1. reformatis cum s.q. Melis roſ. ſol. His addendum Ius Galli veteris, in cuius ventre repoſita fuerint ligni ſaſſafras, Cort. Tamariſci, Rad. Enulæ, Ari, Fæniculi, Cappar., Cariofil., Zinziberis, & fol. roſmarini, Saluiæ, Rutæ; præmittendo bolum ex Ammoniaco diſſoluto cum vino maluatico ad ʒ ß., Croci mart. aperient. ℈. ß., Salis gentianæ, Centauriæ an. ℈. ß.m. continuandum per xx. dies omni tertio die inſtituta purgatione cum ʒ. 1. pilul. de Ammoniaco Quercet., & ſi obſtructiones his non tollantur vtatur chalybe cum pil. Melangogis per menſem. Depurabitur maſſa ſanguinis cum pulu. Viper. ℈. 1., Bezoart. min. gr. viij., Antim. diaph. gr. xij m., & accipiatur cum aqua fæniculi ad ℥. ij., Cinam. ℥. ß. continuando per menſem. Poſt cœnam vtatur Mitridato reiterando omni ſeptimana dictas pilulas de Ammoniaco. His peractis omni mane ſumat Aquam vitę, in qua extent infuſa Baccæ Iuniperi, Cinam, Macis, Ligni Aloes, Nux Moſchata ad quantitatem ℥. ß., cum quibus caput, & Ventriculus corroborabitur; Aduenientibus ſymptomatibus occurrendum cum ſpiritu vini, in quo infuſa fuerint folia hederæ terreſtris hoc modo, vt per duos, vel tres dies in dicto ſpiritu relinquantur, poſteà eximuntur folia, & noua adduntur, vſquequo ſit ſatiatus virtute foliorum, de hoc ſpiritu per cochlearia ſumat, quia mirificè vapores, & flatus diſcutit, vel præcipitat, in hunc finem valet etiam Elixir proprietatis, Spiritus Citri, Tinctura Caſtorei, Aqua Cinam. Totius citri, Aqua Theriacalis, ex quorum mixtione varia poſſunt parari remedia. Exterius fomentetur Abdomen cum petia imbuta ſucco Maluarum, Abſinthij, Eupatorij; Victus denique ratio morbo correſpondens inſtituatur.

CONSVLTATIO LXVI.

De Affectibus Hypocondriacis.

SYmptomatum acies, quæ varijs modis, & continuis cruciatibus honeſtum Patientem affligit ſine vlla remiſſione, nec diminutione à medicamentis tam Chalybeatis tartareis, quàm Antimonialibus vna cum refrigerantibus, quæ ars ſubminiſtrare poteſt, & quæ in alijs cum fructu exercet; mihi ſuſpicionem inferunt à mala diſpoſitione Pancreatis prouenire, non ſolum quo ad alterationem ſucci pancreatici, ſed etiam ad vitium ſubſtantiæ; habemus enim apud Authores multas obſeruationes, quod vitia Pancreatis morbos Hypocondriacis ſimiles intulerunt, nam ſuccus pancreaticus putreſcens, vel per confirmatas obſtructiones, vel tumores, vel vlcera Pancreatis auſteritatem, concipiens, & acrimoniam, vel in putredinoſum fermentum degenerans extincto ſpiritu dulcificante per putredinem, ſeu potius diſſipato, incraſſatiſque terreis particulis, & acutis, non ſolum dolores in regione lumborum frequentes, & ferè continuos, vt in hoc Patiente ſua mordacitate efficere potens eſt; verum etiam bilem corrumpendo eadem auſteritate, & putredine, illius parte oleoſa, & ſpiritoſa ſtatim inito congreſſu diſſoluta, & eneruata, bilis acrior redditur per admixtionem auſteri, cum ſale ſuo lixiuio ſine dulcificante ſpiritu, & oleo, hinc dolores auget, vt ei videatur viſcera per vncinatos pectines dilacerari.

Ab hac deprauatione horum duorum humorum chyli perfectio interrumpitur, tam ratione acrimoniæ, & auſteritatis illi impartitæ, quàm ratione diſſolutionis fæcum ad eam tenuitatem chylo propriam redactæ, per quam illæ vna cum chylo, per lacteas deſcendunt totam ſanguinis maſſam conſpurcantes, vndè cacochimia vniuerſalis, accedente etiam ad huius incrementum vitiata ventriculi operatione in elixatione alimentorum, & diſſolutione cum excrementorum cumulo, ob vapores à deprauato ſucco pancreatico, & forſan à ſubſtantia corrupta Pancreatis ventriculo communicatos, eius tonum, & craſim alterantes,

fermentumque viciantes imperfectam concoctionem alimentorum reddunt.

Nerui pancreati imparciti acidum corruptum, & auſterum humorem abſorbentes, & per fibras ſuas ad capur transferentes vigiliæ continuæ cauſam dederunt, cum prædicti vapores valeant in continuo motu ſpiritus detinere, nec dubitandum eſt ab hac cauſa conuulſiuos motus frequentes ortos fuiſſe, & in hos concurriſſe etiam plexum Meſentericum dictos humores neruorum principio contribuentem, quos prius colligerat à ſuis ramuſculis, per inteſtina, & Meſenterij glandulis diffuſis, in quos bilis, & ſuccus pancreaticus modo dicto deprauatus decubuerat medijs lacteis, niſi magis placeret, quod irritatis neruis pancreatis, & plexus Meſenterij totum ſyſtema neruorum in paſſionem conuulſiuam vocatum fuerit.

Inordinata corruptiua, & præternaturali efferueſcentia ſucci pancreatici, & bilis, vaporibus craſſis, & acribus eleuatis, vel ab offenſo Pancreate aſcendentibus ad cor, iſtius expanſione neceſſaria, & conſequenter debita rarefactione ſanguinis impedita animi deliquia, & acrimonia cor vellicante, inque motus frequentes, & inordinatos cogente palpitationi cauſa fuit, quam ſuſcitare potuit etiam Diaphragma ſecundum partem neruoſam à vaporibus à Pancreate eleuatis laceſſitum, & in ſpaſmodicas conuulſiones irrumpens in eaſdem pericardium ei annexum trahens.

Difficultas in his ſymptomatibus auferendis demonſtratur ab hucuſque dictis, & à probabili ſuſpicione læſæ ſubſtantiæ pancreatis, cui occurrendum validioribus remedijs, quæ vitium, vel ex Schyrro, vel ex corroſione emendare poſſint, in quem finem tria propono remedia.

Primò, Bezoarticum ſolare ex deſcriptione Hoffmani in Claui Sckroderiana, & Arcanum duplicatum.

Secundò, Tincturam Antimonij factam cum floribus eiuſdem ſublimatis cum ſale armoniaco, & poſteà aqua calida edulcoratis, per ſalis liquefactionem, & in fornace Vitriariorum per menſem igne reuerberij calcinatis, vbi rubedinem contrahunt, & ſpiritu vini tinctura extrahitur, quæ in Pellicano circulanda;

vel

vel ſulphur Antimonij paretur ſecundum Elmontium, qui videndus.

Tertiò Elixir proprietatis ſecundum Proceſſum ab eodem Elmontio deſcriptum.

Quibus addo etiam quarto loco Samech Paracelſi ab eodem Elmontio pariter relatum, qui videndus.

Ex his huiuſmodi Medicamentum componerem. ℞. Elixir prop. ℥. ß., Bezoart. ſolar. ℈. ß., Tincturæ antimonij ʒ. ß. m. in hoc remedio per menſem continuarem poſteà eidem adderem Samech Paracelſi ℈. ß., Balſami ſulphur. thereb. gutt. viij.

CONSVLTATIO LXVII.

De intenſo frigore circa ventrem.

NObilis Iuriſconſultus annorum quinquaginta, temperamenti melancholici, ſed cum bilis mixtione, ſtudio continuo applicatus, nec ferè alio exercitio corpus exercens, quam illo in euoluendis libris neceſſario, quaſi continuo flatibus in inteſtinis, & ventriculo moleſtatur, cum ſenſu frigoris in ventre circa regionem lumborum ad anteriora etiam ſe extendens,ità ut noctu pannis coopertus venter non incaleſcat, aliquando verò, ſed raro, & præcipuè poſt vſum calidorum alimentorum in eadem regione æſtum perſentit, qui toti corpori breui temporis ſpatio communis euadit, in victus ratione non delinquit, & aluus non vtitur quotidiano officio, & cum difficultate.

Conſiderando cuiuſcumque ſalis genera aquæ mixta liquores vaſi etiam ſolido incluſos, in eaque immerſos ſummè refrigerare, ac in glaciem condenſare; & ex obſeruatione Chabei cognito, quòd ex fouea in niue ſal mixta facta à vaſe in ea depoſitata expirat aura frigida concludebam frigus, quod miro modo experitur prædictus Patiens, poſſe prouenire ab aura ſalina nitroſa eleuata, non ſolum ex efferueſcentia bilis, & ſucci pancreatici valdè acidi, qui ratione alkali, & ſulphuris bilis additi acido ſuo in vnum nitroſum volatile degenerat, quod fluido ſaliuæ

mixtum, hoc valdè frigidum reddit, ſicuti aqua addito ſale nitro frigidior perſentitur, & à ſaliua hoc modo actuata aura tranſpirabili emiſſa, inteſtinorum, & peritonei membranas inueſtiente frigoris ſenſum in eis excitat, eo modo, quo à fouea ſuperius deſcripta aura frigida expirat. Sic etiam ſcoriæ alimentorum ad vniuerſalem Cloacam deſcendentes, partibuſque craſſioribus dictorum humorum ſalnitroſorum refertæ, ſimili aura emiſſa eiuſdem frigoris ſenſum continuatum protrahunt, qui nec à pannis in lecto benè cooperto Patiente ceſſat, dum calor internus illorum fomento auram illam frigidam magis ſollicitat, & ſi aliquando contingat partes ſulphureas bilis in hoc humorum congreſſu eſſe copioſiores, in actu efferueſcentiæ accenduntur calorem excitando.

Neque hoc cogitatum fictitium, & chimericum exiſtimandum, dato in bile ſale lixiuioſo alkalico, & ſulphure, & acido in ſucco pancreatico, prout experientia, & horum humorum attenta conſideratio certo certius perſuadent, nulla exiſtente contradictione de eodem concurſu in eodem loco, per quem efferueſcentia ſuſcitata, ſequitur neceſſariò vniri in ſalſum ſulphureum, quale eſt ſal nitrum, prout tot experientiæ à chymica peritæ ad euidentiam confirmant. In hoc verò Patiente Acidum ſuperat Alkali, & ſulphur bilis, ideoque ſal reſultans frigori magis idoneum; aciditas præualet, quia à continuo ſtudio ſpiritus diſſipante aciditas humores corripit, ſtante quod ſpiritus ſunt illi, qui humorum acrimoniam dulcificant, & cibi abſtinentia in ſero huic exceſſui aciditatis contribuit, cibi enim dulciores, & ſuauiores partes acidi mortificationi operam darent.

Ab eadem aura frigida condenſatis reliquijs fæcum motui inteſtinorum reſiſtentibus alui ſtipticitas infertur, quæ fit major auxilio flatuum deſcenſum fæcum prohibentium, dilatatis inteſtinorum fibris motum vermicularem iſtorum minuentium, à quo fæcum exitus ſolet coadiuuari. Flatus oriuntur, dum acidum illud ſalſum jam dictum inteſtinorum muccum corrodendo, & attenuando more bilis, flatus ſuſcitat, vel humidum tenue ſaliuæ, auxilio caloris interni diminuti è ſuo ſinu promit, quod ſi nimis idealis videatur allata Doctrina ex fundamento frigoris,

re-

febriles acceſſiones antecedentis, & ex altero recentiorum Anotomicorum aſſerentium oculari inſpectione in inteſtinis eſſe innumeras glandulas, quarum munus eſt vniuerſale, acidum humorem præparare, poſſumus aſſerere hoc acidum glandularum factum nimis acre, vellicatione inteſtinorum eum frigoris ſenſum educere, qualem inducit in febribus, licet in his ſit major, & ab hoc ſequi efferueſcentiam illam ſupradictam, etiam cum cæteris ſymptomatibus.

Cum ergo exuberans aciditas, horum affectuum cauſa videatur, in hujus correctione inſiſtendum; quod efficiemus purgatione inſtituta cum ℥. vj. Caſſiæ, & gr. vij. Magiſt. Ialappæ, ſequenti die miſſo ſanguine è brachio, & cum Decocto Agrimoniæ, Camedryos, Abſinthij pontici, rad. Acori, Galangæ, & fol. Roſmarini addito ſpir. ſalis Arm. ad gutt. v., & ſal. fix. tart. ℈. ß. præparabuntur humores acidi ſeptimo die reiterandum ſupraſcriptum medicamentum, & poſteà his pulueribus vtatur ℞. Matris perl. præp., Oculor. Cancr. an. ℨ. ß., Antimon. diaph. ℈. ß., Salis roſmarini ℈. ß. m. ſuperbibendo aquam fœniculi, Meliſſæ an. ℥. ij. cum gutt. viij. Elix. prop., per quindecim dies, vel viginti in hoc medicamento inſiſtendum; vel ℞. Mirrhæ, Croci, Aloes an. ℈. ß., Salis Abſinthij, tartari, an. ℈. ß. m. f. b. ſuperbibendo dictas Aquas, & vltimo loco paretur Aqua vitæ cum infuſione Baccar. Iuniperi, Ligni Aloes, & fol. Roſmarini, & Nucis moſchatæ, de qua ſumat ℥. ß. in ſerò ante ſomnum, vel paretur extractum Ligni Aloes iuxtà formam deſcriptam in Claui Sckroderiana Hoffmani; vbi de hoc ligno tractat, cujus accipe ℈. ß., Extract. baccarum Iunip. ℈. 1., Raſuræ Eboris ℈. 1. m., hoc enim reficientur ſpiritus vitales. In optima victus ratione perſeueret, & habeat in vſu piper contuſum in Pulmentis.

CON-

CONSULTATIO LXVIII.

De tumore duro in regione abdominis cum pulſatione arteriæ.

MErcator ætatis annorum quinquaginta, temperamenti melancholici aduſti, anno præterito febre, & lienis obſtructione afflictus varias iniuit purgationes pro hac tollenda, & repetijt etiam vere tranſacto cum aliquo fructu. In principio hujus Autumni, cum bene ſe haberet, & ab omni morbo liberum ſe crederet ſtante virium robore, & concoctionum perfectione, febris tertiana ſimplex intermittens eum corripuit, & hac occaſione ſubtus mucronatam cartilaginem Medicus duritiem in tractandis Hypocondrijs detexit, quæ ſe extendit ſubtus vmbelicum, comprehendens latitudinem quatuor digitorum, & hoc in loco arteria pulſat, motu non ſolum manui, ſed etiam oculis ſenſibili, durities ſtatim ſub cute ſentitur; Totum ex tranſacta febre emaciatum conſpicitur, & Hypocondria valdè extenuata obſeruantur, cum cauitate poſt præteritos morbos, & purgationem relicta primo aſpectu inſigni, cum appetitu dejecto, & ventriculi languore. Hinc quæſitum fuit, an hæc durities cum aliquo tumore ſit in muſculis, vel in partibus interioribus Meſenterij, & quomodò tollenda, & an tumor cenſendus ſit Aneuriſma.

Conſiderato caſu propoſito; Reſpondebam tumorem eſſe in Muſculis Abdominis. Et primò, quia ſe extendit iuxtà rectitudinem muſculorum rectorum, vbi quando eſt in Meſenterio rotunditatem præfert, iuxtà figuram glandularum illius, in quibus prædicti tumores fiunt; Secundò, quia ſtatim ex contactu in duritiem impingimus, quod ſi interiores partes occuparet, non niſi compreſſione forti ſe manifeſtaret; Tertiò, ſi per medicamenta lienis obſtructiones ablatæ fuerunt, debuit etiam per hæc Meſenterium conſeruari immune ab omni cumulo materiæ craſſæ, cum dicta medicamenta hujus generationem impediant, & generatam attenuent; Quartò, quia cum hoc tumore interno,

nec vires conſeruaſſet, nec concoctiones perfectas habuiſſet, cum praxi conſtet tumores meſenterij has deprauare, & vires labefactare. Originem hujus tumoris puto fuiſſe emaciationem Hypocondriorum, ob reſolutam pinguedinem membranæ carnoſæ adhærentem, cum tranſpiratione nimis libera, non ſolum ignei ſpiritus ſanguinis, ſed etiam illius ſalſi volatilis totam maſſam fluidam reddentis; vndè ſanguine refrigerato, & ſoluente diſſipato, quid mirum ſi craſſeſcat, maximè ſecundum eas particulas ad hoc maximè diſpoſitas, quæ in temperamento melancholico, quale eſt illud Patientis, non ſunt paucæ ob acidum ſuperabundans coagulatiuum, & iſtæ in muſculis rectis ob ſuorum vaſorum, & pororum anguſtiam detentæ tumorem, & duritiem effecerunt.

Eſt etiam probabile portionem illius materiæ obſtruentis lienem à medicamentis ſolutam curſum ſuum circularem renouaſſe, & per partes exteriores tranſeuntem amiſſo calore fundente, ibi coagulationem paſſam fuiſſe ob innatam diſpoſitionem, vndè tumor, & durities, à quo compreſſa arteria cæliaca illam pulſationem ſenſibilem tactui, & viſui reddit ſine Aneuriſmate, cum abſit ille tumor durus aneuriſmati proprius pulſans, dum ibi diſtinguitur tumor, & pulſus arteriæ tamquam duo ſeparata; præterquamquod arteria non ſolet dilatari per tam longum ſpatium, quale eſt illud à tumore occupatum, incipiens ſub mucronata Cartilagine vſque ſubtus vmbelicum, & per quod ſpatium arteriæ pulſus obſeruatur. Emaciatio facta fuit à ſanguine ratione ſui temperamenti aduſti, & à calore febrili reddito acri, ratione cujus carebat illa dulcedine balſamica ad nutritionem neceſſaria, & etiam quia acredine partes, per quas circulatur, corrodendo ad marcorem duxit, vt verè in hoc caſu Elluo dici poſſit. Hac partium corroſione facta, maſſa ſanguinis impura, craſſiorumque particularum ferax; ab his obſtructio in aliquo vaſe inducta febri tertianæ occaſionem dedit. Ab hac mala ſanguinis deprauatione appetitus proſtratus fuit, non ſubminiſtrante nec acida, nec ſpiritoſa materia ad præparationem fermenti acidi appetitus excitatiui.

Pro curatione ſanguinis acris conſtitutio primò, & principali-

liter modificanda. Secundò obſtructio febrem faciens tollenda. Tertiò omnes partes ex ſanguinis deprauatione debilitatæ in ſuis fermentis corroborandæ, & renutriendæ. Quartò Tumor eradicandus. Iſta obtinere, ſi non impoſſibile, ad extremum difficile puto.

Præmiſſo paruo leniente in primis ex Caſſia, intermiſſaque ſanguinis miſſione, Ius Pullæ laudarem, in cujus ventre repoſita fuerint Radix Cannæ montanæ, China, Hordeum, Malua, Borago, Agrimonia, de hoc capiat ℥. viij. cum Tincturæ Chalybis ℈. 1., & Tinct. tart. ʒ. ß. continuando per viginti dies in hoc remedio, quo modificationi ſanguinis initia ponentur, obſtructiones reſerabuntur, & materia acris ad vias vrinæ ducetur. Non videò tamen in vegetabilibus energiam ad hoc præſtandum ob morbi contumaciam, qua vegetabilium vires non multum efficaces ſpernit, & ob ſui facilitatem ad alterationem ſuſcipiendam à viſceribus, & ſanguine. Aquæ conuenirent, quæ omnem acredinem emendare poſſunt, ventriculo tamen labefactato hæ non correſpondent. Mineralia ſolum poſſunt opem ferre, & inter cætera Aurum præparatum modo in ſuperiori Conſultatione quinquageſima quarta deſcripto, & ſolutum in aqua ſolari, nempè in aqua, quæ à radijs ſolaribus, vel horum potius medio colligitur, & huic coniungerem ſal tartari volatile, & per menſem in hoc inſiſterem. Tinctura Antimonij, & Coraliorum multum valent in ſanguine depurando, & ex his parari poſſunt varia remedia ſecundum Aſſiſtentis Medici prudentiam, & exhibenda, vel in aqua extracta à ſanguine Vituli, vel Lumbricorum, eſt enim in his ſpiritus volatilis ſummè modificatiuus, & his remedijs omnes adimplentur indicationes propoſitæ. Exterius cauendum à Ceratis, vbi pulſat Arteria, ne cohibita tranſpiratione dilaratio arteriæ ſequatur, ſed fouendus tumor cum ſpongia Vino imbuta, in quo radices Maluæ, Altheæ, & Salſa bullierint, & fomentum ſit tepidum, poſtque fomentum inungatur locus affectus cum Cerato ex Eſippo diſſol. cum oleo Amygdal. Dieta non ſolum vires reſpiciat, ſed maciem ea ſeligendo, quæ ſint valdè nutritiua.

CONSVLTATIO LXIX.

De magno calore poſt cibum, & rubore in facie.

NObiliſſima Matrona temperamenti calidi, & humidi, ſed cum bilis abundantia, manifeſtata à ſubitaneis motibus ad iram, quotieſcumque contingunt vſus ſuis nobiliſſimis ideis aduerſi, ætatis annorum quinquaginta, menſium adhuc beneficio gaudens, poſt cibum inſigni calore, & rubore in facie perfunditur, & per totum corpus, præcipuè verò in volis manuum, & pedum, & cum aliquali moleſtia, ità ut in facie cutis diſtenſionem non doloroſam, ſed moleſtam pariat, maximè vbi in vtraque parte naſi juxtà eius ſummitatem puſtulæ erumpunt, & ferè ſemper apparent, pulſus tunc temporis etiam fit frequens, & magnus, nec remittitur ad ſuum ſtatum, niſi poſt octo, vel decem horas à cibo, & calor in facie hora tranſacta ceſſat, calorem in lumbis cum aliquo dolore continuo ſentit, maculæ rubræ, & latæ per corpus omni die apparent, cum tumore aliquo, ſed citò euaneſcunt, & hoc præcipuè poſt ſomnum, & à cibo. Hemorroydes ſemper foras habet, aliquando verò dolent in exitu fæcum, tunc eidem videtur eas tranſire per locum laceratum, & corroſum; Sputum ſalſum patitur non copioſum, ſed in ea quantitate, quæ naturaliter excerni ſolet, quod per interualla, ſed rarò augetur.

A' ſanguinis diſpoſitione non morboſa, ſed à bona deflectente oriri prædicta ſymptomata pluſquam certum eſt, quænam autem ſit, & in quo genere, eruendum eſt à ponderatione dictorum ſymptomatum. Pulſus frequentia, & magnitudo à cibo oſtendit aliquid iſtius ſanguini ſtatim communicari, per quod magis attenuetur, vt majorem in corde ſubeat efferueſcentiam, vndè pulſus frequentia, & magnitudo, cum enim à majori efferueſcentia in ampliorem extenſionem dilatetur ſanguis, ità etiam arteria in exitu hujus à corde, magis dilatatur, & cum majori impetu, & ſic dicta pulſus magnitudo, & frequentia, ex reiterata breui tempore rarefactione ſanguinis, cujus aliqua diſpoſitio habi-

habitualis requiritur, vt habeatur iſta facilitas ad ſuſcipiendam majorem rarefactionem à cibo, quæ facilitas fundari non poteſt niſi in tenuitate habituali, quæ tanto major eſt cenſenda, quanto ex leui cauſa, qualis eſt illa, quæ ex cibis prouenit, licet etiam leuioribus, & optimi nutrimenti efferueſcentia accenditur.

Tenuitas iſta ſanguinis non eſt in alio quærenda principio, quàm in eo fluiditatem naturalem illi impertiente, ſed magis actiuo, & in agendi modo magis valido, cum illud, quod fluidum facit, ſi ſit magis potens majorem fluiditatem generet, quam ſumma tenuitas ſequetur, quod verò fluiditatem ſanguini conciliat eſt ſpiritus ſalinus volatilis ex alkali, & acido compoſitus, de quo toties dictum fuit, & quod eſſe ſummè actiuum colligitur, quia bilis in hac Nobiliſſima Patiente eſt ſummè volatilis, vt ex propenſione ad iram colligitur, & etiam acidum Pancreatis ratione caloris in toto prædominantis talis conditionis cenſendum eſt, hinc euenit, quod ſalſum ex eis genitum multum actiuum euadit, & maximè diſſolutiuum, & attenuatiuum.

Talis etiam naturæ puto eſſe fermentum lienis, quo ſangninem volatilizari, & attenuari omnes norunt, & ſanguinis coagulationes prouenientes ab hoc fermento per obſtructiones imbelli reddito euidenter confirmant; & in noſtra patiente hoc fermentum eſſe ſummè actiuum probat bilis copia, quæ antequàm in hepate ſecernatur à liene, diſgregatur, & ad ſecretionem diſponitur, ità ut, quo fermentum lienis eſt validius, copioſior ſuccedat bilis ſeparatio, ab his fermentis valdè actiuis tenuitas ſanguini conciliatur, & facilitas ad efferueſcendum per alimentorum aſſumptionem, & etiam ſalſedo ſanguinis, quæ ſero impertita, ſaliuam ſalſam efficit.

Alimenta ſi ſanguinem efferueſcere faciunt paulo poſt eorum aſſumptionem, prout certum eſt contingere in hac Patiente, non aliter poteſt fieri, niſi dum in eorum trituratione, & principio fermentationis ſoluuntur ſalini ſpiritus volatiles in eorum clauſtris reſerati, qui venas ventriculi peruadentes, vna cum ſanguine ad cordis dextrum ventriculum feruntur, paulo poſt ad ſiniſtrum tranſituri, in quibus actuati à calore, vel ſanguinis,

vel

vel cordis, prout ſuæ naturæ ſalinæ proprium eſt, & volatilitatis connaturale, ſanguinem fluidum, & tenuem valdè magis diſſoluunt, & attenuant, quapropter magis efferueſcit, & citò cum majoris caloris conceptione, & per arterias rapido motu decurrens toti corpori calorem imprimit majorem, & ità pulſus alteratio à cibo, & calor totius originem ducit ab efferueſcentia ſanguinis inordinata huic impreſſa à partibus ſalinis volatilibus alimentorum in corde actuatis, & à facilitate eiuſdem ſanguinis ad ſuſcipiendam dictam efferueſcentiam dependenter à ſumma tenuitate à ſalſo volatili valdè actiuo effecta, ex quibus ſatis euidenter elicitur alterationis pulſus, & caloris totius radicem eſſe ſalſum volatile fluiditatem ſanguini naturalem impertiens in actiuitate nimis exaltatum, ab hac radice pullulant alia ſymptomata, dum per ſupradictam efferueſcentiam ſanguinis ab hac pendentem hic exundat in faciem abundantiùs per arterias capillares, & illam rubore perfundit, & cutim diſtendit majori ſua copia, quo enim arteriæ magis eleuantur, ſanguinem etiam in majori copia per ſua orificia diffundunt, id circò accidit etiam in volis manuum, & pedum calorem magis moleſtum cauſari, dum ſanguis ab arterijs transfuſus immediatè cutim iſtarum partium tangit, à venis illius reaſſumendus, & præ exquiſito ſenſu earumdem caloris actiuitatem magis percipiunt cum moleſtia, quia auctus, & acer; ab hujuſmodi etiam efferueſcentia ſanguis abundantiùs in partibus aliquibus externis exprimitur, vndè maculæ à cibo rubræ in eis apparent, ſicuti illæ in ſomno à calore in hoc majori facto, vel à calore lecti efferueſcentiam conciliante majorem ſanguini promouentur modo prædicto; paulatim autem ſedatur illa efferueſcentia, & calor remittit poſt horam à cibo vnà cum rubore faciei, quia ſalini ſpiritus alimentorum paulatim diſſipantur, vel ab alijs partibus ſanguinis irretiti fixantur, & ità attenuante diſſipato, vel coercito, ſanguinis etiam major efferueſcentia ſedatur, & cum ea calor ſummus, & rubor illius effectus.

Poſſent etiam hæc ſymptomata explicari per irritamentum ſpirituum animalium per neruos cordis decurrentium intruſum, à ſpiritibus ſalinis volatilibus alimentorum illis commixtis,

dum

dum adhuc in ventriculo manent, & elixantur particulæ alimentorum, & ferè ſtatim ab eorum aſſumptione neruis communicari confirmat experientia, qua conſtat vires animales ſtatim ab aſſumpto cibo reparari, & antequam chylus ſit confectus, quod non poteſt explicari, niſi admiſſa communicatione partium ſubtilium alimentorum, cum ſpiritibus neruorum, ab his particulis ſalinis volatilibus alimentorum ſpiritus neruorum cardiacorum inordinatè moti, cordis etiam pulſationes frequentiores eduntur, ex quibus major, & celerior ſanguinis efferueſcentia modo ſuperius dicto, & ſpiritus nerui ſecundæ diuiſionis quinti paris circumligantis arterias per genas diſſeminatas, eodem modo affecti, ad contractionem ſui coguntur, qua arterias conſtringendo ſanguinem vberiori fluxu propellunt, & in genas transfundunt aucto rubore iſtarum, & irritamento paulatim ceſſante, per admixtionem benignarum partium alimenti, rubor cedit, quamuis non ceſſet pulſus alteratio, nam in principio, vt dixi ſpiritus ſalini volatiles erumpunt, quorum efficacia ſanguis attenuatus, vel neruis cordis irritatis facilè, & majori impetu per arterias propellitur in majori copia, quam à venis poſſit excipi, vndè ſua transfuſione per poros carnis ruborem facit, vel in tanta copia propellitur, vt arteriæ capillares ſubtiliſſimæ diſtendantur, & in diſtenſione raritate concepta permittunt rubicundum viuidiſſimi ſanguinis colorem tranſpirare, vndè ceſſante hac copia ſanguinis transfuſa in poroſitates genarum, quia à venis excepta, vel detumeſcentibus arterijs capillaribus ceſſat rubor, at quia poteſt perdurare talis fermentatio in ſanguine, quæ pulſum alteret, & non propellat cum impetu, nec in copia ſanguinem in arterias genarum, ideò durat pulſus alteratio extincto in facie rubore, nec aliter explicari poſſe puto hujus ruboris cauſam conſiderata ejus parua duratione, nec aliter determinari poteſt ex parua duratione hujus ruboris.

In hujuſmodi efferueſcentijs ſemper aduruntur particulæ ſanguinis, quæ collectæ vna cum craſſioribus ejuſdem maſſæ, in qua ſemper reperiuntur volatilizationi ineptæ, & quæ facilè ob tenuitatem ſanguinis diſgregantur ab alijs particulis, per venas hemorroydales circulatione delatæ amiſſo calore in corde con-

cepto,

cepto, & ſpiritu volatili ſalino euapo rato, cui tenuitas, & fluxibilitas debetur, ibi incraſſantur, & venas in tumorem attollunt, cum dolore, ob fibrarum venarum nimiam extenſionem, (hic enim aliquam ſenſationem ineſſe demonſtrant atrociſſimi dolores hemorroydum extra anum pendentium) ſicuti ſuis partibus ſalinis aduſtis vellicando corroſionis ſpeciem inducunt, quæ à pertranſeuntibus fæcibus augetur, compreſſis tunicis venarum, & compreſſione humor in eis contentus acer, vel majores ferit partes, vel in eas intimiùs penetrat, vndè vellicatio, major portio iſtorum humorum aduſtorum, & acrium ad latera naſi delata puſtulas ibi excitat. Calorem, & dolorem lumborum referimus in æſtum ſanguinis Aortæ decurrentis per regionem lumborum, à qua exhalantes tenuiſſimi halitus ſalini, & calidi vicinos muſculos lumbares impensè calefaciunt, & acrimonia vellicant eorum membranas, ſed tenuiter, vndè dolor etiam leuis, nec multum moleſtus, poſſunt etiam hæc ſymptomata prodire ab efferueſcentia ſucci pancreatici, & bilis in inteſtino duodeno incæpta, & per jeiunum continuata.

Vt ab iſtis ſymptomatibus Nobiliſſima hæc Patiens liberetur, quod facilè ſpero, ſanguinis tenuitas moderanda, bilis, & ſucci pancreatici volatilitas fixanda, quæ dño ijſdem exequentur remedijs, ſalſedo ſanguinis auferenda per dulcificantia; Partes faciei corroborandæ, ne adeò facilè ſanguinem ſuſcipiant, & puſtulæ extinguendæ vnà cum hemorroydibus.

Hæc omnia vniuerſalis præcedet Purgatio cum ℥. ß. Crem. tart. s. p., & ʒ. 1. ß. Tartari vitriol., & Scamon. ſulph. gr. v., & præparabuntur humores cum Iure alterato ex Malua, Borag., Hordeo, Acetoſ. addito ſpirit. Salis dulcif. ad gutt. viij., inter hæc fiat miſſio ſanguinis è brachio ad ℥. x., & poſt ſeptem ex his Decoctis reiterabitur ſupraſcriptum Purgans; poſteà ad ſuccum Portulacæ, Plantag. an. ℥. ij. ß. deueniat cum Aqua Papau. errat., & Endiuiæ addita pauca aqua Cinam. ad ventriculi conſeruationem, præmittendo bolum ex ʒ. 1. Diaſcordij. Conſumptis in his quindecim diebus lac Aſininum deſtillatū ad ℔. 1. accipiet cum vitriol. mart. ℈. 1., vel ſpirit. eiuſdem ℈. ß. ad diuertendam ſeroſitatem ſalſam per vrinam eodem tempore ante prandium

per

per horam ſumat ſequentem puluerem ℞. Ocul. Cancr. ℈. ij, Matris perlæ præp. ℈. 1., Antim. diaph. ℈. ß., quod ſi his non cedant prædicti affectus morboſi in æſtiuis caloribus aquam Noceræ accipiat eo modo, quo Villenſis accipitur, cum hęc, ratione mineræ boli vltrà refrigerium ſanguini adſtrictionem quamdam conciliet: Balnei aquæ dulcis poſt hanc erunt opportuni. In Autumno paretur vinum ex Santalis, & rad. Cannæ Montanæ, de quo bibat Cyathum manè, & ſerò in prima menſa; Pro facie antequam in lectum decumbat eam lauet flegmate vitrioli, & Aqua ſpermatis ranarum, quibus puſtulæ extinguentur, quod faciliùs conſequetur, ſi eas aqua calcis per diem ſæpè tangat. Victus ratio ſit moderata, & ad frigidum vergens, Vinum aqua temperet, & poſt prandium, & cœnam Cyathum aquæ Noceræ accipiat præmiſſo puluere ex Coriandis, ſem. Plantag., Acetoſæ, cum pauco ſpicæ nardi; & puluis ſuper offam panis vino imbutam aſpergatur, & ſi hemorroydes ab his non accipiant ſolamen, ℥. 1. fol. Farfaræ in Majo collectorum, & in vmbra ſiccatorum accipiat in vino per tres vices, & per quatuor horas ante cibum, vel puluis ex radice Plantaginis aquaticæ ad ℥. 1. eodem modo ſumatur, & eſt arcanum pro hemorroydibus, colligenda eſt radix menſe Octobris. Efficaciſſimum etiam, & expertum remedium eſt Rana pinguis in oleo Lini cocta, vt ſuperemineat illud per duos digitos, & coquitur vſque ad conſumptionem Ranæ, colatur, & exprimitur, & hemorroydes vnguntur. Pinguedo Ranarum paluſtrium eſt rarum arcanum ad hemorroydes dolentes, & doloroſas.

CONSVLTATIO LXX.

De doloribus Hypocondriacis cum macie totius.

VEntriculum nullam habere partem in affectibus hujus honeſtæ Mulieris, ex eo licet conijcere, quod optimè appetat, nec vllam de eo habeat querelam, ab excrementis etiam quotidie emiſſis compactione, & calore ſecundum naturæ leges elaboratis colligimus in inteſtinis chylificationis opus perfici debi-

bito modo, venarum depletio, & detumeſcentia plenitudinem vaſorum adeſſe reicit, & conſequenter maciem non prouenire à ſanguine ſolum ſecundum qualitates vitiato, & per has nutritioni inepto, oſtendit, alioquin ſi adeſſet hoc vitium in ſanguine, adeſſet plenitudo, cum portio ejus non conſumeretur, quibus certò admiſſis remanet ſolum concludere ſanguinem non generari, & per hoc alimentum deficere toti, & ideò ad maciem tendere, & cum ex dictis pateat fermentationem in ventriculo alimentorum perfici, & chylificationem in inteſtinis, ſuſpicandum eſt ſumma cum ratione chylum elaboratum in inteſtinis, non tranſire ad vaſa ſanguifera, quod contingere non poteſt, niſi poſito impedimento in venis lacteis, vel glandulis meſenterij, quod mihi probabile videtur tam ex multis obſeruationibus ab auctoribus recenſitis, quàm ex victus ratione Patientis ordinaria, conſiſtente in acido condimento omnium alimentorum, & tempore veris in fructibus acerbis in magna quantitate; ab hac viuendi ratione humores acidi colliguntur, qui ad glandulas Meſenterij tranſmiſſi humorem proprium earum acidum magis, & auſterum reddunt, aduenientem chylum per dictas glandulas percolantem aſpergendo, caſei inſtar coagulant remanente immuni parua ſeroſitate, (eo modo, quo ex coagulatione lactis in caſeum ſerum remanet fluxibile) quæ ſola ſurſum ad cor pergit, & qua ſuſtentantur facultates debiliter, cum aliquas particulas alimentales ſecum rapiat (eo modo, quo ſerum ex coagulatione caſei reſiduum, fæcum retinet partes à ſero alienas, ex quibus recocta conficitur) hinc deficit maſſæ ſanguineæ materia pro renutriendis partibus, & major glandulis relinquitur pro earum intumeſcentia, ità ut tota chyli maſſa in glandularum augmento conſumatur, à quo diſtenſis membranis illarum, & in hac diſtenſione ſecum trahentibus membranas Meſenterij, quibus glandulæ adhærent, dolor excitatur, & durities illa ferè totius abdominis ad tactum percepta oritur.

Nec de menſium diminutione dubitandum, quod ſint horum morborum cauſæ, cum numquam copioſos habuerit, & in ea ſit ætate, nempè ſuprà quadraginta annos, in qua ſolent deficere; præterquamquod non adeſt capitis dolor, nec cordis

affe-

affectiones, nec deprauatus, vel diminutus appetitus, nec malus corporis calor, quæ retentorum menſium ſunt effectus, vltrà quod venarum plenitudo adeſſet ab eis retentis, & nutritio partium, quamuis mala, & imperfecta fieret, vt in Cachexia.

Pro curatione hujus affectus rebellis, & periculoſi extinguendum acidum auctum glandularum cum auſteritate illis medicamentis alkalicis fixis, & volatilibus, quæ acidum abſorbent, & per hoc partes ab humorum craſſorum infractu liberant, nam extincto, vel translato acido chylum coagulante in medicamentum alkalicum, chylus priſtinæ fluiditati reſtituitur; Poſteà generationi optimi ſanguinis, & renutritioni incumbendum.

Quod ſtatim executioni demandandum, cum iam ſint peractæ purgationes vniuerſales. Parandum ergo Ius Columbi turrialis, in cujus ventre reponantur Lignum Saſſafras, Salſa, Hirudinaria, Cariofilata, Satureja, Roſmarinum, Calamintha, præmittendo bolum ex Ammon. Opoponac. an. ℈. 1., Spirit. fulig. gutt. v., Salis tart. fixi ℈.ß., continuet per xx. dies purgando omni ſeptimo die cum Pilul. de Ammon. Quercet. Poſt hæc ſumat ſalis tart. chalyb. ʒ ß., Antim. diaph. gr. xv., Bezoard. ſolar. gr. vj. cum Decoct. Anagalid. aquat., Raphani Sylueſtris, Camedryos, cui ſi addatur cochlear Elixir de Ammoniaco deſcripti ab Hofſmano in Claui Sckroderiana: verbo Ammoniacum: erit efficacius. Pro renutritione primò vtendum lacte Aſinino ad tollendum reſiduum obſtructionum, poſteà caprino, in quo aliquot gutt. Elix. prop. inſtillentur, vel eſſentia ligni Aloes, & meliſſæ, eorumque loco, Capra herbis odoriferis nutriatur, præmittendo frictiones totius corporis; Pro majori confirmatione omni verno tempore per totum id tempus vtatur Decocto herbarum infraſcriptarum cum folijs, & Rad. Gram., Cicor., Petroſel., Aſparag., Vrtic. Victus ratio ſit optima, omniaque fugiat Acida.

CONSVLTATIO LXXI.

De Diarrhea, & Obſtructione Hepatis.

MIles egregius poſt inordinatam viuendi rationem multis annis peractam, & labores in itineribus perpeſſos, & moleſtias, in regionum mutatione, & ab aeris inclementia à frigore, & calore toleratas aeri natiuo reſtitutus, pro ſuarum rerum familiarium curatione, incidit in febrem duplicem tertianam, quæ in vigeſima ceſſauit relicta duritie in regione Hepatis, & poſt quindecim dies fluxu alui cum excrementis varij coloris, ſed bile excedente correptus fuit, quæ adeò moleſta eſt, vt decem, & duodecim curſus habeat in die, noctemque inquietam, & cum pauco ſomno ratione hujus ducere cogatur, & jam ſunt duo Menſes, quod ab hoc ſymptomate affligitur.

Segregatam ab efferuceſcentia febrili materiam decubuiſſe in Hepatis parinchema cum tumoris præſentis formatione credo non eſſe dubitandum continuæ experientiæ innixus demonſtranti multas febres ſolui cum metaſtaſi humorum ad partem aliquam relicta in ea diſpoſitione, quæ morbi productum jure merito dicitur.

Deſcriptæ diarrheæ, quæ eſt immoderata excretio per aluum humorum ſine exulceratione inteſtinorum, cauſa debetur huic tumori, dum materia hunc generans glandulas miliares Hepatis bilis ſeparationi dicatas, vel obſtruit, vel comprimit, vt debita ſeparatio prædicti humoris exequi non poſſit, vndè in venis retenta diſſolutionem inducit in aliquas partes ſanguineæ maſſæ, & fermentatione inducta ſimili medicamento catartico, ſegregationem continuam humorum facit, qui præter acrimoniam ab eorum deprauatione acceptam, à bile admixta aliam nanciſcuntur, & ità ſegregati per arterias inteſtinis infixas in horum cauitatem exundant, vbi irritamento inducto, per propriam acrimoniam ad expulſionem excitantur inteſtina, & eodem irritamento laceſſita vaſa lymphatica per inteſtina, & Meſenterium diſſeminata, & ductus pancreaticus, vel per immediatam dicto-

rum

rum humorum ſubſtantiam, vel per halitus ab eis emanantes, vel per corrugationem inteſtinorum à vellicatione factam, ſerum de ſe promunt, & ſuccum pancreaticum in fluxus augumentum, quo pacto irritari etiam poteſt ductus Colidocus ad deponendam illam portionem bilis, quæ ſeparatur in Hepate, cum omnes glandulæ non ſupponantur obſtructæ, vel quæ generatur in glandulis Cyſtis fellis, ſi veritatem meretur ſententia talem generationem ſuſtinens.

Diuturnus eſt hic fluxus, quia obſtructiones contumaces, & quia ſanguinis mala diſpoſitio introducta fuit ab erroribus dietæ, à Cæli inclementia, & laboribus.

Obſtructiones ergo tollendæ, & Maſſa ſanguinis depuranda, & fluxus cohibendus, quod non adeò facile erit, cum corpus ſit, & morbo, & laboribus extenuatum, & ætas prouecta non tamen deſperandum, quòd à generoſis remedijs ad priſtinum ſalutis ſtatum reduci poſſit.

Præmiſſa vniuerſali purgatione ſine ſanguinis miſſione ob virium languorem; in electione deobſtruentiũ, ea fugienda in principio, quæ fermentationem augere poſſunt, vt ſunt volatilia valida alkalica, à quibus major fluxus excitari poteſt, non ſolũ augmento fermentationis, quo major perficietur humorum diſgregatio, & ſeparatio, ſed volatilitate majori bili impreſſa partes purgantis validioris exequetur, ſicuti acida valida, quæ acriorem bilem reddent, & atræ bilis generationem facient, vndè cautè in his procedendum, ex quo aptiora puto ea, quæ à Tartaro, Antimonio, & Marte parantur, vt ℞. Succi Abſynthij condenſati ℈. ij., Croci Martis ℈. ß, Salis tart. volatilis gr. vj., vel fixi hujus loco ℈. ß. f. b., cui ſuperbibat Vinum, in quo maceratæ fuerint ſummitates Abſynthij, Praſij, & Eupatorij, omni quarto die exhibeatur puluis Mirabol., citrin. Indorum an. ʒ. 1. ad purgandum, & corroborandum, & per quindecim dies in hoc remediorum genere inſiſtat, poſteà per alios quindecim dies exhibeatur Tinct. antim. ℈. 1., Tartari ℈. ij., Chalybis vitriol. deſcript. Conſult. 54. ℈. ß., Syrup. Coral. ℥. 1., Aqu. Capil. Vener., Abſynthij, Gram. an. ℥. ij. m. Vltimo loco per decem dies vtatur Bezoardico martiali ad gr. x. Arcani duplicati ℈. 1. cum ſale Abſynthij, Spirit.

vitriol. coagul. ℈.ß., Pulu. viper. ℈.ß., ſuperbibendo poſt horam jus Pulli, quibus reliquum obſtructionum auferetur, & maſſa ſanguinis corrigetur interpolarim ſumendo ſupraſcriptum puluerem Mirabolanornm. Vltimo pro Hepatis corroboratione ℞. Cinam. electi ℥. 1., Maſticis ʒ. ß., Specier. Diarodon Abbatis ʒ. 1. ß., Coral. rub. ℈. 1., Salis Abſynthij ʒ. ß. cum Saccharo diſſoluto in aqua fæniculi f. Electuarium, de quo capiat ʒ. 1. omni mane. Optima dieta vtatur.

Tartarum fit volatile, ſi ſal eius optimè calcinetur, poſteà ei affundatur ſpiritus vini, & deſtilletur, exit enim aqua inſipida, nouum ſpiritum vini adde, donec exeat ſpiritus vini, quomodo fuit affuſus. Tartari ſal ſpiritu vini impregnatum retortæ committe, deſtilla, exibit ſpiritus tartari volatilis, quod in retorta remanet exime, & ei affunde nouum ſpiritum vini modo ſuperius dicto, quando hoc ſatiatum fuerit, deſtilla per retortam, vt dictum eſt, & has operationes reitera, donec totum ſal tranſeat per retortam; Has deſtillationes ſimul junge in Pellicano, & per xx. dies permitte circulari, poſteà dephlegma, & habebis ſpiritum tartari volatile oleoſum.

CONSVLTATIO LXXII.

De Diarrhea cum Febre.

NObiliſſimus Eques æſtate præterita febre tertiana duplici vexatus conualuit, intermiſſa Purgatione, ad quam Medici inuitabant. Per Autumnum Scabies erupit, quæ accedente frigore Hyemis euanuit; diebus Baccanalibus hujus anni multos commiſſit errores in Venere, gonorheam contrahendo, & etiam in victus ratione, præcipuè in Oſtraceis, & vino generoſo, vndè Diarrhea correptus fuit, materia erat aquea bile tincta, poſt duos dies febris inuaſit cum typo duplicis tertianæ inuadentis cum aliquo ſenſu frigoris, calor erat auctus, ſed paruæ durationis in ſtatu, ſitis moderata, vrinæ turbatæ, cum Diarrheæ continuatione, in ſeptima febris ſine ſigno apparuit, & facta fuit continens cum alui fluxus continuatione, materia eius erat bilioſa, craſ-

craſſa, & fætorem cæpit redolere, aliqua ſingultus præludia habita ſunt, ſed non frequentia, vrinæ clariores apparuerunt.

A' parua victus ratione cumulatæ cruditates, & auxilio venerei actus immoderatè exerciti magis auctæ debilitato calore, & facultate concoctrice, materiam præbuerunt primò Diarrheæ, deindè febri, materia cruda, & craſſa intra vaſa Hypocondriorum translata, cum obſtructione vaſorum humor in his contentus deprauari cæpit, acquiſita qualitate acri, & fermentatiua, cujus vi obſtruente impedimenta ſeparata, circulationis curſum reaſſumpſit humor prius ſtagnans, & per reliqua vaſa ſanguinem continentia fluere incepit, hunc fermenti vi ad inordinatam in corde efferueſcentiam ſuſcipiendam cogendo, & impedimento priori ſtatui redacto humori motum defendendo, quia non abraſum, ſed perterebratum fuit, humor ſtagnans deprauationi condemnatus fuit, vſque dum qualitate fermentatiua, & acri concepta, altera die impedimentum ſuperatum fuit, vndè modo ſuperius dicto efferueſcentia inordinata ſanguinis, & nouus paroxiſmus, hoc enim ritu febres per acceſſiones redeuntes inuadunt, vel in eodem loco renouata obſtructione omni die ſuperata, vel in diuerſis, alternis diebus deuicta.

Ab efferueſcentia febrili ſanguis ſuæ compagis laxitatem adeptus, principiorum eum conſtituentium diſſolutionis initia ſuſcepit, & eo magis, cum in tali efferueſcentia ſalinæ partes exaltentur, vna cum ſulphureis, quæ ſua corroſione, & impetu laxitatem, & diſſolutionem coadiuuare valent, in hac diſſolutione præceſſit primò ſegregatio excrementorum à ſanguinis natura degenerantium, quæ relicta fuerunt à febre præterito anno excitata, purgatione eorumdem recuſata, & quamuis horum euacuationi natura prouidere cæperit tranſmittendo ad cutim, vndè ſcabies, perfectè tamen exequi non potuit ob hyemalis tempeſtatis rigorem hunc motum humorum impedientem ad exteriora.

Secundò præter excrementa in ſanguine contenta ſegregantur etiam portiones ſanguinis, à præternaturali motu iſtius, & mala qualitate fermenti ſalini, & ſulphurei exaltati deprauatæ, & in aliam naturam conuerſæ cum putredinis nota, quod facilè con-

tin-

tingit non ſolum ratione motus, quo alia combinatio particularum portioni ſanguinis impartitur, humorem à natura alienum conſtituens, ſed etiam, quia in tali motu inordinato ſanguinis hujus portiones ità laxantur, vt ſpiritum inſitum, in quo naturalis calor fundatur, fugam arripere permittant, putredine ſubeunte, quæ eſt interitus caloris in humido. Hinc diarrhea ab alimentis prauis, & à concoctrice debilitata incipiens, ſuæ continuationis progreſſum, & durationem ſuſcepit, à prædictis excrementis, & humoribus putridis ſegregatis, ope fermentationis febrilis, & in cauitatem inteſtinorum eructatis ab extremis orificijs arteriarum in eam deſinentium, & portio aliqua craſſa ſero mixta, cum hoc per vrinam excreta eas turbidas reddit.

Ab humoribus putridis, & de nouo genitis, ab immoderato motu efferueſcentiæ ſanguinis diarrheam foueri ex hoc colligo, quod hæc eſt copioſa, & perſeuerans, & habitus patientis non eſt Cacochimus, vndè ſi ſolum excernerentur excrementa in ſanguine collecta à prædictis cauſis breuioris eſſet durationis, nec adeò copioſa, exiſtimandum ergo eſt, ob ſui durationem, & copiam quotidie de nouo excrementa generari, quod fieri non poteſt, niſi bonus ſanguis in illa degeneret, cum victus ratio, qua vtitur ſit valdè inferior materiæ excretæ, & magis confirmatur à febre de intermittente in continentem mutata, cum indicio certo diſgregationis principiorum ſanguinis, & omnium ferè particularum ad iſtius conſtitutionem ingredientium; cuius ſemper comes eſt aliquarum portionum in putredinem degeneratio. A principijs, & particulis ſanguinis diſgregatis fit continens, quia ob laxitatem in tali diſgregatione contractam aptus eſt ſemper inordinatè efferueſcere in corde eodem modo, & ob alias rationes à Villiſio in ſuo tractatu de Febribus doctè, & eruditè expreſſas, ad quas Lectorem remitto.

Singultus apparens à tranſmiſſione materiæ ab arterijs in membranas ventriculi proficiſcitur, quæ acrimonia ſuſcepta à ſalinarum, & acidarum particularum exaltatione facta à motu ſanguinis, & calore febrili vellicando, eſt in cauſa, vt ſingultus in conatu ventriculi pro excuſſione prædictæ materiæ edatur. Vrinæ clariores apparuerunt, poſtquam febris facta fuit continens,

nens, quia motu in ſanguine aucto, tota materia putrida ad inteſtina deicitur.

Pro curatione, recenſitæ cauſæ primò indicant humores excrementitios, & putredine cumulatos eſſe euacuandos, ſecundò febrilem efferueſcentiam eſſe ſedandam, vel moderandam cum concentratione, vel expulſione fermenti ſalini ſulphurei exaltati, tertiò ſanguinis compagem eſſe conſtringendam, ne in totalem ruat diſſolutionem, quartò eiuſdem Maſſam acriorem factam dulcificandam, quintò obſtructiones, quæ febris duplicis tertianæ dederunt occaſionem, & quas perſeuerare credimus ob diſpoſitionem malam ſanguinis reſerandas, ſextò ſingultui occurrendum, calori, & ſiti, quæ ſunt febrilia ſymptomata, ſeptimò vaſa corroboranda, quibus ſatisfacere arduum erit, prauo pronoſtico emiſſo.

Incipienda Curatio à Purgatione cum Caſſiæ ℥. ß., Rhaub. toref. ʒ. 1., Mirabol. citrin. ℈. iiij. pro efferueſcentia minuenda proponebam ſanguinis miſſionem rejectam ab Excellentiſſimo Viro duplici fundamento, primò quia erat contrà vulgare præceptum Galeni expreſſum in illa decantata ſententia, fluente aluo venam non ſecabis. Secundò, quia non erat indicans miſſionem ſanguinis, cum diarrhea excrementorum abundantiam connotet, cui debetur purgatio, non ſanguinis miſſio indicata ſolum à plenitudine.

Primo fundamento reſpondebam præceptum Galeni valere, quandò Patiens duas euacuationes ſuſtinere eſt impotens, vt in dictæ ſententiæ prolatione ſe expreſſit Galenus, non autem quandò Patientem robuſtum præ manibus habemus, cum tali virium robore idoneo ad ferendam talem euacuationem vnà cum diarrhea, vt in caſu noſtro, conſequenter prꝺceptum Galeni non habere locum, ſtante ejus limitatione in caſu noſtro non concurrente. Secundò fundamento reſpondebam falſum eſſe venæ ſectionem indicari à ſola plenitudine, cum motus ſanguinis inter illa indicantia ab omnibus enumeretur; In caſu autem noſtro ex vrina turbata in principio febris apparente motum ſanguinis inordinatum colligebam non minoris periculi, quàm quando ad aliquam partem etiam principalem fluit, cum eſſet

motus ad diſſolutionem ſanguinis, & putredinem totalem tendens, ex quo concludendum erat, quod ſi motus ſanguinis ad partem principalem, venæ ſectionem indicat, motus ad putredinem tendens eam etiam indicabit, cum periculum non ſit minus in hoc, quàm in illo caſu, & ad rationem allatam, quod humóres peccantes erant excrementitij, quibus non debetur venæ ſectio, ſed purgatio, dicebam apud me valere, quandò hujuſmodi humores actu ſunt in venis, conſtituentes cacochimiam vniuerſalem, vel particularem, quamuis adſint Authores etiam in hac ſanguinem mittentes, quorum fundamenta ratione, & experientia comprobata recenſet Hoffmanus in ſua Methodo medendi. In propoſita verò materia nihil concludere, & pro flocco excutiendam eſſe, nam humores per aluum excreti non actu exiſtebant omnes in maſſa ſanguinea, ſed à putreſcente ſanguine vi ſui motus inordinati, & fermentorum actiuitate proueniebant, vndè vera indicatio erat motum ſanguinis ſiſtere, vel frænare, & fermenta diſſipare, ad hoc autem præſtandum tutior erat venæ ſectio, qua ſola motum ſanguinis inordinatum in ebullitione ejus ſedari innumeræ obſeruationes teſtantur, & Medicorum dogmata perſuadent, illam præſcribentia, & eo magis, cum fermenta ſanguini mixta illo exeunte tranſpirent, vbi purgatio cum ſuum non obtineat effectum, niſi fermentatione, hac putredinem, & ſanguinis diſſolutionem accelerare poteſt, & ferociora reddere fermenta. Et hoc totum confirmabatur ex eo, quod omnes practici in Diarrhea bilioſa à calore Hepatis non formidant ſanguinem mittere ad iſtius refrigerium, intendendo auferre cauſã Diarrheæ, cum motus ſanguinis inordinatus in hoc Patiente eſſet cauſa Diarrheæ, vt ſuperius oſtenſum eſt, hic erat ſedandus, & pro hoc ſolum faciebat ſanguinis miſſio à motu ſanguinis indicata, & non ſolum locali, ſed etiam fermentatiuo, vt ſuperius dicebam de ebullitione ſanguinis, & oſtendunt vina fermentatione valida agitata, quorum portio, ſi educatur, minuitur.

His tamen non obſtantibus valuit Excellentiſſimi Viri auctoritas, & prætermiſſa fuit venæ ſectio vſque tranſacta quarta diminuto alui fluxu. In ſeptima verò facta febre continente cum

dura-

duratione fluxus adhuc proponebam alteram ſanguinis miſſionem cum febris continens facta totam maſſam ſanguinis affectam oſtenderet, & conſequenter cum indicatione minorandi ſanguinem, nam hujus vitium cum redundantia etiam humorum excrementitiorum plenitudinem ſecundum quid conſtituit, præcipuè in habitu non perfectè cacochimo, vt erat illud Patientis noſtri, quæ ex omnium conſenſu miſſionem ſanguinis indicat, cui rationi additæ ſuperiores apud me efficaciſſimæ nihil valuerunt ad mouendos duos Archiatros ad hujus remedij executionem, ad quam in tali caſu promouendam nihil me retardaret, & pro maximo crimine haberem eam intermittere, adeò conuictus ſum dictis rationibus, ità ut ſi febris cum Diarrhea adeſſet continens, & in habitu perfectè cacochimo non prætermitterem ſanguinem mittere, & cenſerem cacochimiam ſolum prohibere excedentem, & copioſam ſanguinis eductionem.

Pro ſedanda eadem efferueſcentia vnicum exiſtimabam remedium per ſudorem expellere fermenta ſalino-ſulphurea excitata, & volatilizata à febrili efferueſcentia, ad quod exequendum propoſui ſequens remedium ♃. Bezoar. occid. gr xx., Cinnabr antim. optimè præp. ʒ. 1., Bezoardici ſolaris gr. v. m ſuperbibendo aquam Card. bene., Galgæ, Scorzonoræ an. ℥. iij., Theriacalis Saxon. ℥. 1. ß m., Salia volatilia in hoc caſu fugienda cenſebam, cum valdè ſanguinem exagitent, & ſudore non educto diſſolutionem integram accelerare poſſint, quamuis his non proficientibus, nec intentioni correſpondentibus ab eis non abſtinerem, cum melius ſit anceps, quàm nullum experiri medicamentum; dictum tamen remedium prius per tres ſaltem vices exhibendum eſt. Ante prandium præbeatur ſequens Puluis. ♃. Marg. præp., Coral. præp. an. ℈. 1., Antim. diaph. ℈ ß., Bezoartici martialis gr. vj. m. exhibeatur cum aqua cordiali Saxoniæ, addito Balſamo Salis ad ℈ ß., quibus tertiæ, & quartæ indicationi ſatisfactum erit, hæc enim medicamenta fermenta extranea mortificando ſanguinis compagem reſtituunt, ejus dulcificationi inſeruiunt. Pro alterante ante prandium per quatuor horas vtatur Decoct. Rad. Tormentillæ, Biſtortæ, Borag., fol. Scordij, Rutæ Capraria, Acetoſæ ℥. vij. cum Pulu. Bezoart. martial. gr. x., quibus

 ob-

obſtructioni, & vaſorum corroborationi ſatisfaciemus, & quamuis in Decoctione aliqua ſint adſtringentia, hæc tamen acidum coagulans, & obſtruens imbibendo obſtructionem auferunt. Pro ſingultu exhiberem Emulſionem Semin. melon., & Amygdal. dulcium factam cum aqua florum papau.errat.,& Malu. an.℥.iiij., Iulap. perlati ℥. ß., Nepentes gr. iiij., Confect. ex Hyacint. s. o. ʒ. 1., Oculor. Cancr. ʒ. 1., Antim. diaph. ℈. 1., Sulph. aurati vitriol. ℈. 1. m. Victus ratio his correſpondeat.

CONSVLTATIO LXXIII.

De Diarrhea à bile vitellina, & Febre.

NObiliſſimus Eques, ætatis annorum quadraginta nouem, temperamenti calidi, & humidi cum melancholia, copioſæ ſpiritus vini potationi indulgens febre tertiana ſimplici intermittente correptus fuit, quæ per vndecim horas ſua percurrebat tempora; poſt ſextum paroxiſmum facta fuit duplex tertiana, ſed intermittens, in decima quarta die à morbi principio continua apparuit, & fluxus alui erupit bilis vitellinæ ſinceræ in magna quantitate, & hic fluxus perdurat, nullius partis læſio apparet, præterquam in regione lienis quædam tenſio preſſioni cedens obſeruatur.

Febris ab obſtructione vaſorum in Hypocondrijs orta fuit, & in duplicem tranſiuit, obſtructione alio in loco genita modo ſuperiori Conſultatione deſcripto, & in continuam degenerauit ex diſpoſitione mala ſanguinis, qua ſuſceptam à fermento febrili efferueſcentiam in ſe continuare valet, quæ mala diſpoſitio ex dicendis eruetur.

Pro inquirenda cauſa fluxus bilis vitellinæ ſinceræ ſupponendum, ex ſapientiſſimorum Anotomicorum Sententia, bilem in liene à peculiari ejus fermento præparari, ex aduſtis retorridis ſanguinis particulis lixiuio ſale, & ſulphure aduſto conſtantibus, quæ poſteà in Hepate ſeparantur, & pro talis fermenti acrimonia, & actiuitate bilis differentias conſurgere, conſiderandum modo per immoderatum vſum ſpiritus vini multas partes ſangui-

guinis in hoc nobiliſſimo Patiente aduſtionem paſſas fuiſſe, & præ copias, lienis poroſitates ex aliqua ſaltem parte in interiori etiam ſua ſubſtantia impletas fuiſſe, vndè ejus tenſiò, locum verò circulanti ſanguini remanſiſſe credendum eſt ex carentia illorum ſymptomatum integram lienis obſtructionem concomitantium. Hæc materia retorrida lienem infarciens à calore febrili exaltata acre fermentum lienis reddidit, & ab eo magis attenuata, in bilem commutata fuit. Quo modo etiam ſeparatæ ab efferueſcentia febrili portiones eiuſdem materiæ in ſanguine concentratæ, ab eodem fermento in bilem fuerunt elaboratæ, & hujus acrimonia puriores etiam, ſed craſſiores, & ſale refertæ particulæ ſanguinis, velut aduſtione torrefactæ in bilem degenerarunt, eo modo, quo Boreas ventus deferens partes ſalinas nitroſas acrimonia adurit arbores, fructus, & carnes ei expoſitas, vndè maxima in corpore hujus redundātia, cujus incapax Cyſtis fellis, per vaſa ſanguifera circulando tamquam aliena à natura ſanguinis, & irritatiua naturæ ab arterijs in inteſtinorum cauitatem euomitur, vndè Diarrhea bilioſa, vel dicendum fermentum lienis ſimpliciter à calore febrili auctum, & magis acre redditum maximam copiam particularum aduſtarum ab efferueſcentia febrili collegiſſe, & ſeparaſſe, & ità fluxui huic bilioſo materiam, & occaſionem ſuppeditaſſe.

Bilis vitellina euadit, quia à calore febrili, & à fermento acri magis torrefacta minori humido ſcatet, vndè craſſior, & in colore intenſior, & ab eiſdem majorem ſuſcipit acrimoniam, per quam à flaua diſcriminatur.

Prius ergo curandum pro hujus Patientis ſalute fluxum moderare purgata materia in venis collecta, quæ purgatio inſeruiet etiam pro materia febrili, vel concocta, vel ad fouendam febrem præparata euacuanda, modificato lienis fermento, cum hoc ſymptoma ſit maximè periculoſum, & præcipuè, quia excretio eſt ſincera, ideò corroborantia vaſa ſunt adiungenda, non negligendo febrem, quæ efferueſcentiæ ſedationem, obſtructionum reſerationem indicat.

Euacuabitur ergo bilis collecta cum ℥.vj. Syrup.roſ.ſol., & ℥.ß. Pulpæ Tamarind. diſſol. in aqua Plantag. ſuperbibendo ℔. iij.

Seri

Seri caprini depurati, & chalybeati, poſteà in hora alterantis accipiat ſucci Boraginis ℥. iij., Seri caprini ſtiliati ℥. vj., Tinct. tartari ʒ. ß. præmittendo bolum ex Diaſcordio ad ℈. ij., Cinnab. antim. ℈. 1. m., quæ omnia pro bile moderanda, & obſtructione tollenda inſeruient, & pro modificatiuo fermenti lienis. In febris ſtatu accipiat emulſionem ſem. melon. extract. cum aqua Plantaginis, & Portulacæ, addendo. Tincturæ Antim. ℈. 1. ſola enim ſulphura mineralium puto in hoc caſu conuenire, cum fixent ſine mordacitate, & ſanguinem dulcificent, ſudorifera alijs non conferentibus opportuna cenſeo pro minuenda fermenti actiuitate; In tranſpiratione enim vniuerſali præternaturale lienis fermentum expirare facilè eſt, & obſtructiones quandoque reſerantur, parentur ex Cornu Cerui, Bezoard. miner., vel Bezoar. Occid., & aquis appropriatis. Ante cibum capiat ſemper ſequentem puluerem. ℞. Coral. præp., Lapid. Ematitis an. ℈. 1., Bezoart. mart. gr. viij., Margar. præp. ℈. ß. m. cum Aqua cord. Saxoniæ, Semina Coriandri ad ʒ. ij., & ad ℥. ß. pulueri., & cum aqua Plantag. epota pro arcano habentur ad fluxum cohibendum.

Clyſteres omni mane parentur cum lacte chalybeato, & ſucco Plantaginis, & lieni epithemata applicentur ex ſucco Semperuiui, Endiuiæ, Plantaginis, & Abſynthij cum pauco aceto cedente fluxu deobſtruentia validiora exhibeantur ex ſale tartari vitriolato, vel chalybeato, vel volatili cum aqua Agrimoniæ, & Pulegij, conſtante fluxus vigore ſunt fugienda ratione acrimoniæ, & volatilitatis, quibus fermentum fluxum cauſans, vel acuitur, vel magis volatilizatur ſeruata optima victus ratione.

CONSVLTATIO LXXIV.

De fluxu Chyloſo.

CIuis temperamenti frigidi, & humidi pituitoſi, frequenti fluxui ſaliuæ craſſæ ſubiectus, & quandocumque vomitibus materiæ craſſæ pituitoſæ-acidæ, diarrheam paſſus eſt per aliquot dies materiæ viſcoſæ, & ſpumoſæ cum alijs excrementis mixtæ, cui ſucceſſit fluxus albicantis materiæ fluidæ, poſt quem cor-

corpus cœpit emaciari, & febris lenta, ſed continua, pauci ſunt dies, quod eum corripuit, cum antea ſemper immunis fuiſſet.

Saliuam eſſe horum accidentium radicem cenſeo, non deſtillationem à cerebro ad inferiores partes deſcendentem, & quamuis illa à vaſis capitis defluat in os, & per Æſophagum, à cerebro tamen originem non trahit, ſed à glandulis parotidibus præparatur, & per vaſa particularia ſaliuaria dicta in oris ſpatium effunditur, eſt copioſa, quia glandulæ ſuis poroſitatibus laxis & amplioribus abundantem humorem ſeroſum recipiunt à temperamento frigido, & humido copiosè collectum, craſſa, quia ſerum eſt acidum, temperamenti enim frigidi conditio acidum ſuperabundans ſecum trahit, vndè ab Antiquis omnia acida frigida dicta fuerunt, & ventriculum frigidum plus appetere ratione aciditatis coniunctæ cum frigiditate, quàm concoquere, & in præparatione à fermento glandularum peracta acidum tam fieri, quàm glandularum coagulat paulisper ſaliuam, vndè craſſities.

Hæc ventriculum penetrans ſua craſſitie ei adhæret, & fermenti iſtius operationem impediendo deprauatas reddit alimentorum concoctiones, cum excrementorum generatione, à quibus & aliquando Vomitus, modo Diarrhea originem traxit excrementis, & ſaliua per inteſtinorum viam delatis, & hæc in excretis vnà cum ſaliua, tam in ventriculo, quàm inteſtinis collecta, in eis apparet ſub ſpecie mucoſitatis, viſcoſitatis, & ſpumæ.

Ab hac obſtructis orificijs venarum lactearum in ſuperficiem inteſtinorum, vel cruſtæ villoſæ apertis Chiloſo fluxui cauſa poſita fuit, materia enim illa alba, leuis, fluxibilis, ceu Chylus à fæcibus ſeparatus in inteſtinis, ingreſſum pro majori ſui parte per lacteas non inueniendo, inteſtinorum viam, cum fæcibus aluinis proſequendo, vnà cum eis excurrit, & excernitur, vndè Macies corporis, deficiente huic alimento pro reſtauratione partium continentium, & contentarum, ſanguineæ etiam Maſſæ denegatis particulis chyli dulcibus, quibus ſuarum partium acrimonia, nempè ſalinarum dulcificatur, hæ continua efferueſcentia exaltatæ fermenti naturam induunt, quo illa diſponitur ad

præ-

præternaturaliter efferueſcendum in corde, vndè febris, ſed lenta, quia ſanguis depauperatus ſpiritu, ebullitionem inſignem ſuſtinere non eſt aptus.

Pro curatione ergo depurandus Ventriculus, & inteſtina à quantitate Saliuæ, ſiue Pituitæ, obſtructiones vaſorum lymphaticorum reſerandæ, febrilis efferueſcentia moderanda, & humorum acrimonia dulcificanda, ſeri copia aliò diuertenda, & aciditas mortificanda.

Primæ indicationi ſatisfaciemus cum Mel. roſ. ſol. ℥. v diſſoluto cum aqua fæniculi ſuperbibendo poſt tres horas ℔. iiij. Seri Caprini depurati; ſi febris non prohiberet, Aqua Tetutij magis opportuna eſſet, & cum fructu majori ſumeretur, & per alios tres dies exhiberem eiuſdem Mel. roſ. ſol. ℥. iij. cum ʒ. 1. Salis tartari fixi cum ſero Caprino depurato, ſuperbibendo reliquum, quod requiritur ad quantitatem quatuor librarum intra horam; præparandum quod remanet materiæ cum aqua Abſynthij, Fæniculi an. ℥. iiij., Syrup. de quinq. rad. ℥. 1., Salis tartari fixi ʒ. ß., Abſynthij ℈. 1., Pulu. rad. Ari ℈. 1. m., & poſt tres dies reiterandum Mel. roſ. ad ℥. iiij. cum Seri Caprini depur. ℔. iiij., ſi pro febrili efferueſcentia opportuna exiſtimabitur ſanguinis miſſio in hoc tempore præparantium erit exercenda. Obſtructiones tollentur cum decoct. rad. Ari, Ariſtol. rot., Fæniculi, Petroſel., fol. Eupatorij, Agrim., Chamed., roſmar. cum gutt. xij. ſpir. Salis dulcif. præmittendo bolum ex Gum. ammon., Extr. gentianæ an. ℈. 1., Salis roſmarini, Saluiæ an ℈. ß. m., & hoc per xv. dies, interpolatè vtendo Pilul. tart. Quercet. pro virium robore, à quo doſis, & frequentia eſt deſumenda, poſteà per octo dies exhibeatur Decoctum ligni Saſſafras cum gutt. vj. Elix. prop., Salis tart. volat. ℈. ß. Tempore medio inter prandium, & cœnam exhibeatur Emulſio ſem. melon. extracta cum aqua Agrimoniæ, quæ non ſolùm inſeruiet pro febrili efferueſcentia, ſed etiam medicamentorum calorem corriget, licet meo judicio non ſint timenda, quia conueniunt temperamento naturali frigido, cauſæ morbi, quæ eſt humor craſſus, & obſtructioni, & acido ſanguinis, cum ſint alkalica, & aromatica, quæ acidi vim eneruant. Febris cum pro ſymptomatica habeatur ob defectum particularum alimen-

torum præparatorum, quibus maſſa ſanguinis ſolet dulcificari, aperta via chylo; vt ſanguini miſceatur eradicabitur, quod fiet medicamentis ſuperius deſcriptis, diuerſio ſeri eſt procuranda per vrinam cum puluere ſemin. Dauci, Ocul.Cancr. an. ℨ.i cum aqua aſparagor., & Petroſel. an.℥.iij., in qua diſſol. fuerit ℨ.i Salis Prunellæ, & hoc quando fluxui prouiſum erit. Acido naturali maſſæ ſanguineæ prouidebitur cum Vino medicato ex ligno Sancto, Saſſafras, Baccis Iuniperi, fol. Roſmarini, Saluiæ Lauendulæ, Origani, & rad. Ari, Ariſtolochiæ, Angelicæ, Zedoariæ, & Fæniculi, quo ſuperflua ſeroſitas etiam exſiccabitur, & poroſitates glandularum à nimia humiditate laxatæ, & dilatatæ reſtrictionem accipient ab exſiccantibus, & ventriculo tonus reſtituetur ſeruata in omnibus optima Victus ratione.

CONSVLTATIO LXXV.

De Diarrhea cum febre à toto.

Cuis ætatis annorum quinquaginta quinque temperamenti melancholici, varijs curis vexatus in principio æſtatis correptus fuit frigore, & tremore vniuerſali, cui poſt horam comes factus eſt alui fluxus materiæ ſeroſæ, flauo colore tinctæ, frigus per ſeptem, vel octo horas durauit, poſteà parùm incaluit, cum pulſu paruo, debili, frequenti, & cum magno virium languore.

Animi paſſiones moleſtæ à curis, & afflictionibus excitatæ, ſicuti ſpiritus noſtri corporis opprimunt, ità etiam illorum functiones deprauant, vndè non mirum, ſi hic Patiens à varijs curis afflictus, deprauatis concoctionibus, ſeroſas cruditates collegerit, eorum quotidianæ expurgationi, inualidis redditis fermentis partium huic deſtinatarum, ab eadem ſpirituum oppreſſione, non enim operantur fermenta, niſi à ſpiritu corporeo excitata, vndè hoc oppreſſo, illa languent, & debilitantur.

Has ſeroſitates in acido peccare perſuadent temperamentum melancholicum, acido generando opportunum, curæ per multum tempus moleſtantes, frigus validum præteritæ Hyemis, quæ ad acidi generationem facere experientia comprobat. Calor

æſtatis liquefactionem majorem in maſſa ſanguinea inducendo, his ſeroſitatibus, reliquis particulis vnitis libertatem conceſſit, cum diſgregatione ab illis, & acidum illarum potens magis reddidit, prout eſt ſolitum caloris, quapropter multas ſanguineæ maſſæ particulas coagulauit, iuxtà acidi naturam, à quibus obſtructio facta fuit in vaſis circa Hypocondria, qua alteratus humor in eis contentus modo alibi dicto de febrium generatione, & ab eodem vi acceptæ alterationis ſuperato impedimento obſtructionis, ſecundum doctrinam de febribus in alijs Conſult. expreſſam, febrem cum rigore induxit, ex quo vitium humoris in obſtructo vaſe contractum in aciditate conſiſtere colligitur.

In paroxiſmo febrili, ab acida materia febrili coagulatus magis ſanguis, ex ſuis viſceribus majorem ſeri acidi quantitatem expreſſit, & arteriæ à frigore contractæ, præ minori extenſione ſanguinis euomuerunt ſeroſitatem in cauitatem inteſtinorum, à cujus intenſa aciditate validè irritata, membranoſas totius corporis partes in conſenſum ſuarum contractionum induxerunt, à quibus tremor, & frigus in totum inualuit, eo modo, quo à re acri ſuſcepta vellicato ventriculo totum corpus rigores, & tremores patitur.

Eiſdem contractionibus inteſtinorum concuſſa Cyſtis bilis abundantius emiſſit contentum humorem, ſua flauedine ſeroſitatem tingentem; in eodem paroxiſmo ab acido ſupreſſi ſpiritus in ſanguine, craſſitieque inducta, cum præualentia acidi ſanguinei, ſemper in tali depreſſione ſunt detenti, & ſanguis in contracta craſſitie permanſit, vndè pulſus paruus, & debilis impedita à dictis cauſis rarefactione magna ſanguinis, à qua pulſus magnus, & ab acido irritante additur ei frequentia.

Ab hujuſmodi diſpoſitione ſanguinis continua ſeri expreſſio fit, & aliquibus particulis per ſpirituum deficientiam mortificatis, & ſeparatis, eo modo, quo in lacte coagulato contingit, fluxus protrahitur, cyſtibilis ſemper in conſenſum ducta, & ità eadem ſymptomata perdurant.

Quando dico ſanguinem coagulatum, non intelligo de totali coagulatione, qualis cernitur in lacte, alioquin non flueret, & vita extingueretur; ſed quod ſanguis craſſitiem talem accipiat,

cum

cum conſeruatione fluiditatis, per quam impotens euadat ad ſuſcipiendam rarefactionem magnam, vel naturalem, vel quod propter craſſitiem fluidam aliquæ particulæ ità coagulentur, vt lac, quæ à fluidis delatæ toti maſſæ fluiditatem non interdicunt, ſed diſiunctæ à cæteris, ſeri ſeparationem adiuuant, cordique conſignatæ pro irritamento inſeruiunt ad citiorem expulſionem alterius ſanguinis, vndè pulſus frequens, & paruus, quia non permittitur reliquum ſanguinis rarefieri, vt decet, & hic ſua craſſitie, & ſpirituum concentratione rarefactionis debitæ non eſt capax in tam breui temporis ſpatio quale eſt illud, quod in corde moratur. Hinc patet ratio languoris virium, dum à concentrato ſpiritu, à craſſitie ſanguinis, & à rarefactione illius parua, ſpiritus pauci à ſanguine extrahuntur, & conſequenter vires redduntur debiles, cum robur iſtarum à ſpirituum multitudine hebeatur.

Acidum ergo in hoc affectu corrigendum, ſanguis coagulatus diſſoluendus, obſtructiones aperiendæ; quod vnico remediorum genere efficitur, nam acidum corrigentia omnibus alijs indicationibus ſupplent; vltimo loco vaſa corroboranda.

Attenta virium proſtratione, & ſpirituum defectu, à purgatione, & ſanguinis miſſione abſtinendum judicio, & pro acidi correctione exhibenda aqua Pulegij, Fæniculi an. ℥.iij., Syrup. de Sthœcade ℥. 1. præmittendo bolum ex Diaſcordio, Theriaca an. ʒ.ß., Salis viperini gr.vj., Spirit. Fulig. gutt.iiij. m. vel loco aquarum ſumat decoctum rad.Galangæ, Acori, Saſſafras, fol.Roſmar., Satureiæ, Calaminthæ, Cariofilatæ. Lambitiui loco vtatur hac aqua. ♃. Aquæ totius citri, Meliſſæ, Pulegij an. ℥.ij., Aquæ Theriacal. Cinam. an. ℥. 1., Confect. ex Hyacintho ʒ. 1., Ambræ griſſæ s. p. gr. viij., Eſſentiæ ligni Aloes ℈. 1., Olei gariofilor. gutt. v. m. hæc remediorum genera communiter in febribus reprobata ob eorum calorem, mihi efficaciter, & ſine trepidatione perſuadentur à periculo minato ab acido coagulante, quod vidi in febrium acceſſionibus Mortem inferre, & niſi ei prouideatur ſanguinem liberando ab hac coagulatione, imminet ejus corruptio, vel vt ità dicam ſphacelus, quia extinguetur in eo calor, vel ſpiritus ſuffocabitur. Ante cibum vtatur hoc Puluere

℞. Margarit. præp ℈. 1., Coral. præp. ʒ. ß., Terræ ſigil. ℈. 1., Ambræ gr. ij. m. cum aqua Theriac. Petri Salij. Refocillatis viribus, & pulſu ſuam eleuationem recuperante, purgans Hydragogum exhibeatur, & poſteà relictis medicamentis deſcriptis vtatur Sale tartar. volatili, vel Sali Roſmarini, & Gentianæ, & Tinct. Antim., vel Tartari pro reſerandis obſtructionibus. Quodſi fluxus alui operam medicam exigat, corroborabimus vaſa, Decocto tormentillæ, Biſtortæ, Plantag. cum Syrup. Corallor., optima ſemper ſeruata in omnibus victus ratione.

CONSVLTATIO LXXVI.

De Dyſenteria.

DYſentericus fluxus proponitur, prout excreta humorali ſanguine mixta manifeſtant. Hujus longitudo radicem in maſſa ſanguinea indicat fundatam, in fermento extraneo aliundè tranſmiſſo, vel ſanguini innato, ſimili eo principio naturali, cujus opera bilis naturalis, ex particulis ſanguinis generatur, iſto tamen in modo operandi magis efficaci: quapropter ſicuti bilis à feruido calore generatur etiam in ſtatu naturali, irà in hoc Patiente ab erroribus in violentis exercitijs, & in condimentis aromatizatis, ità auctus eſt calor, & cum eo fermentum cordis, & lienis, vel nouum in ſanguinem introductum fuit, à quo copioſiores ſanguinis particulæ in bilem elaborantur cum acrimonia naturali majori, & hæ partim per arterias ad inteſtinorum Cloacam attractis ſecum alijs excrementis ſeroſis, & craſſis, partim per vas cholidocum depluentes, in primis Diarrhœam biliosam mixtam effecerunt, quæ durationem habuit, ex eo, quod à dictis cauſis calefacientibus talis eſt inductus calor in ſanguine, vt adhuc perſeueret cum continua bilis acrioris generatione, ità ut per dictas cauſas poſſit dici ſanguinem craſim bilioſam contraxiſſe, & quia à continuo tranſitu bilis ſuo ſale lixiuioſo in aliqua parte deterſum fuit mucum inteſtina obliniens, vnà cum membrana villoſa, vſque ad detectionem vaſorum paruorum à dicta membrana villoſa firmatorum, à continuo affluxu iſtius ma-

materiæ iſta abraſa fuerunt, vlcere inducto, vndè in excrementis ſanguis, & ſanies, ſeù pus, quod non eſt niſi ſanguis alteratus; exierunt cum dolore, corroſionis ratione exacerbatæ à tranſitu continuo humorum acrium, horum cauſa fæces à chylo ſegregatæ liqueſcunt, dum acrimonia humorum eas diſſoluit, & fluxibiles reddit. Hinc eſt, quod ex craſſarum, & naturalium fæcum apparitione in fluxu, vicinam prædicimus ſalutem, quia ſignum habemus deficientis acrimoniæ diſſoluentis in humoribus ad inteſtina confluuentibus. Prognoſis.

Pro curatione humores acres geniti euacuandi, & modificandi, fermentum extraneum calidum, ſeu temperies intensè calida extirpanda, ne alij generentur, Vlcus mundandum, detergendum, & conſolidandum, quod exequi poſſe ſpero, cum febris nulla adſit, ex cujus defectu vlcus, & ſordidum, nec depaſcens eſſe colligimus, & cum ad hoc non peruenerit ſpem concedit de ejus ablatione, & curatione.

Et quia multa remedia Lactis, & aquæ Tetutij ſunt adhibita ſine leuamine, nec adſtringentia opem tulerunt, id circò propono primò Bolum ex Tamarindis ℥. ij., Rhaub. torref. ℥. 1. ſuperbibendo poſt horam lib. quatuor, vel quinque lactis Aſinini, & hoc per quinque dies, quo mundificabitur vlcus, & humores euacuabuntur, & hoc exemplo Hippocratis, qui ad euacuandum humores tenues, & acres prædictum lac ad plures heminas exhibebat. Poſt hoc Diaphor. exhiberem, confectum ex Bezoar. occid. gr.xxx. Bezoart. miner. gr.x. cum aqua card. b., nihil enim efficaciùs pro volatilibus fermentis extirpandis ſine magna agitatione, cum hæc ſola præcipitatione, non diſſolutione, vt volatilia humores ſegregent, & fixatione fermenta exaltata deturbent, ideò in hoc affectu non niſi dictis Diaphoreticis vtendum, & Antim. diaph., & replicarem per aliquot dies, niſi ſudor copioſus prima vice adeſſet, quia tunc vno, vel duobus interpoſitis diebus reiterandum eſſet, veſpere circà duas horas ante cœnam exhibere ſerum Caprinum deſtillatum, in quo prius per diem maceratæ fuerint rad. Biſtortæ, Tormentillæ, Conſolidæ, fol. Pyrolæ, Alchimillæ, Plantag., Portulacæ, Borag. flor. Papau. errat. ℥. viij., Syrup. coral. ℥. 1. præmittendo bolum ex Diaſcord. Conf.

ex Hyacintho an. ℈. 1., Extracti Contrahieruæ ℈. ß., Antim. diaph. ℈. ß. m. Ante prandium ſumat puluerem ex Perlis, vel Matreperla, Ocul. Cancr., Raſura Eboris, Terra ſigil. an. ℈. ß. cum aqua Menthæ, & totius citri an. ℥. 1. In die vtatur Gelatina Cornu Cerui; Omni die paretur Clyſter ex aqua Tetutij cum Mel. roſ. ſol., & poſt horam ab hujus reſtitutione paretur alter ex Decoct. rad. Conſol., Tormentillæ, & fol. Hyperici, Hederæ terreſt., Pyrolæ, Alchimillæ, Saniculæ maris ad ℥. viij. ſolùm, addito Balſamo ſulphuris therebint. ad ʒ. ß., his enim detergetur vlcus, & conſolidabitur, apparente diminutione fluxus, & etiam ſaniei, adſtringentia conuenient, ideò prædictis pulueribus, vel bolis addatur, vel Croc. Mart. aſtring., vel Bezoard. mart., vel illis intermiſſis paretur Puluis ex illis racemis cum granis ſimilibus vuæ, qui tempore veris ad radices quercus creſcunt, foris purpureo, intus candido colore tincti, hi exſiccantur, & facto puluere, & ad ʒ. 1. exhibito, optimè corroborantur orificia venarum. Acini granatorum, & Vuæ paſſæ optimè exſiccati, & in puluerem redacti ad ʒ. 1. idem præſtant, & maximæ efficaciæ eſt roſæ Syluestris ſpongia ad ſolem exſiccata, & in puluerem redacta, & cum Decocto quinque folij ad ʒ. 1. exhibita. Victus ratio prædictis correſpondeat indicationibus.

CONSVLTATIO LXXVII.

De Dyſenteria cum Febre.

NObilis Vir temperamenti calidi, & ſicci ætatis annorum triginta quinque hac æſtate multum exercitatus eſt in venatione, circa initium autumni eum inuaſit Febris cum rigore, & horrore, cui ſucceſſit poſteà calor ingens, in declinatione mota eſt aluus cum ejectione materiæ biliosæ vitellinæ, & atræ cum doloribus, & torminibus ventris, hæc euacuatio erat frequens, & altera die nouo reuertente paroxiſmo priori perdurante, cum eiſdem ſymptomatibus auctus eſt pariter fluxus, non ſolum in copia, ſed in excretorum conditione, quia ſanguis aderat cum excrementis mixtus, & præcipuè cum mucoſitatibus, do-

dolor, & tormina ſummè vrgent, & bilis atra eſt in majori copia.

Sanguis cum excretis exiens hunc fluxum dyſentericum demonſtrat, & vlcus in inteſtinis eſſe factum ab humore bilioſo, vitellino, & atrabiliario, ille à flaua bile magis incraſſata efficitur, hic à bile cum acido humore coniuncta, & omnes hi humores à toto venoſo genere proueniunt, quod ex eorum copia, quæ non poteſt à cyſti fellis, & à ductu pancreatico ſubminiſtrari, colligitur, & à copia ſeri, qua dicti humores commiſcentur, quod ſolæ arteriæ emittere valent, horum collectio in venis, & generatio debetur fermento calido extraneo in eorum penetralibus inducto, ab erroribus enarratis, particulas ſanguinis ſulphureas, & ſalinas adurente cito, & in copia, eaſque gradu quodam combuſtionis incraſſante, vndè bilis vitellina, cui commixtæ acidiores lymphæ particulæ, in atram degenerat, & hæ duæ ſpecies bilis in vaſis genitæ tamquam excrementa ambæ ſegregatæ, ad commune, & magnum emunctorium depulſæ, vt ſanguinis depurationi conſulatur, in cujus detrimentum coniurabant dyſenterico fluxui viam pararunt, ſua acrimonia tunicam interiorem inteſtinorum corrodendo, & vaſa iſti annexa æquali corroſione lacerando, vndè tormina, & dolores ſanguinis exitus, & vlcus. Factus fuit hic motus humorum in declinatione febris, quia ab efferueſcentia febrili portio excrementorum prædictorum prius in vaſis exiſtentium ſeparata fuit à tota maſſa, & ad inteſtina demandata, & quia febrilis calor ſanguinis aductioni confert, cujus addendo fermento concepto, ideò humores de nouo generantur durationi fluxui contribuentes, cui confert etiam colliquamentum partium effectum à ſanguine acri reddito non tàm à ſupradicto fermento, quàm ab efferueſcentia febrili.

Febris ab eiſdem principijs excitata fuit, nam dum à fermento prædicto ſanguis alterabatur, & deprauabatur, præcipitatæ fuerunt particulæ craſſæ, quæ in vaſis Hypocondriorum fixatæ à circulante ſanguine ibi delatæ obſtructionem in his pepererunt, in qua deprauatus humor in naturam fermenti preternaturalis de bile magis participantis, ſuis halitibus in exitu ſuo poſt ſupera-

tum

tum impedimentum emiſſis in membranoſas partes, illis minus acrioribus, & halitu humido permixtis rigorem, acrioribus verò, & magis ſiccis horrorem efficit; à reliquo vero humore circulationi reſtituto, ſanguinique verſus cor redeunti mixto, ſua vi fermentatiua, & diſſolutiua, quia de bilis natura, ſanguinea maſſa ad validam, & excedentem efferueſcentiam diſpoſita fuit, in qua partes ſulphureæ, & calidæ abundanter excitatæ calorem magnum in toto accenderunt, à quo ſanguis magis attenuatus continuam efferueſcentiam præternaturalem ſuſtinet, ad quam concurrit illa fermentatio, & motus ſanguinis, cujus opera humores ſupradicti ſegregantur pro expurgatione, eo modo, quo fermentatio ſanguini inducta à medicamento purgante alterationem pulſus efficit, vndè febris continua habetur: niſi credendum eſſet jacta eſſe prius obſtructionum fundamenta, & à calore, & motu, rarefacto magis ſanguine, majuſque ſpatium exigente, rapido curſu, & turgeſcentia per vaſa diſcurrente, & perueniente ad ea aliquali obſtructione, ſed non integra deformata, ob turgeſcentiam, & rapiditatem, non potuiſſe totum pertranſire, ſed in illis anguſtijs à ſui portione aliqua detenta, & incraſſata ob moram, exhalante ſpiritu rarefactiuo, integra obſtructio facta fuit, vndè febris modo dicto inuaſit.

Via ad curationem ducens erit humores prauos purgare, ſecundò fermentum calidum hos generans, cum deprauatione bonorum extinguendum, tertiò humorum acrimonia moderanda, vlcus abſtergendum, mundandum, & conſolidandum, quartò habito reſpectu ad febrem, efferueſcentia ſanguinis præternaturalis ſedanda, & obſtructiones tollendæ, & vltimò vaſa corroboranda.

Pro Purgante vtendum erit dictis in præcedenti Conſult., vnà cum lacte Aſinino, quod non eſt reiciendum præſente febre etiam valida, quia Dejectorium, & hoc modo, nec venas ingreditur, nec longam moram trahit in inteſtinis, quodſi videremus aliquod detrimentum inferre, eidem ſubſtituatur eadem quantitas ſeri, & per quatuor dies hoc replicandum. Præparabitur reliquum materiæ cum Seri caprini deſtillati, in quo bullierint rad. Tormentillæ, Acetoſæ, Biſtortæ cum fol. Plantag. Portulacæ,

Ra-

Raſura Cornu Cerui, & fruſtum Bezoartici mineral. in petia ligat. ad ℥. viij. cum ℥. 1., Syrup. Coral., & ſpirit. Vitriol. dulcif. ℈. ß. dum hæc pro alterante in hora minoris afflictionis febrilis aſſumentur. In augmento febrili Diaphoretica exhibeantur ſuperius in præcedenti Conſult. deſcripta, cum eiſdem aquis, vel cum Emulſione ſemin. Aquilegiæ, & Napi, vel Decocto Milij, nec in horum vſu expectanda eſt totalis humorum concoctio, nam agitur de extinguendo fermento morboſo volatili, quod concoctione non eget, & inſenſibiliter poteſt diſſipari; præterquamquod pro hujus tranſpiratione ſenſibili ſufficit, quod per ſudorem eliciatur illa portio materiæ ſeroſæ, quæ in paroxiſmo febrili ſeparatur, & quæ ſeparatione coctionem eſt ſortita, in horum vſu ſeruanda citata Conſult. adnotata. Ante cibum accipiat ſequentẽ Puluerem. ℞. Marg. præp. ℈. ij., Antim. diaph. gr. xv., Terræ ſigil. ℈. 1. m. cum aqua Boragin. Pro vlcere non habeo meliora illis deſcriptis citata Conſult., niſi quod ſupradictis Clyſteribus poterit addi cum maximo fructu Balſamum Peruuianum diſſolutum cum vitello oui: dum hæc aguntur poterit replicari aliquod medicamentum purgans, ſi fluxus perſiſtet; hoc verò minorato, & febre perdurante poterit ſupradictis remedijs addi pro obſtructione tollenda tinctura Tartari, & Antimonij, vel Bezoardicum minerale, nam omnia volatilia violenta, & ſalſa acria fugienda. Vaſa erunt corroboranda cum Syrup. ex Maſtice, vel Coralior. addito Spirit. Maſticis. Seruanda interim optima victus ratio.

CONSVLTATIO LXXVIII.

De Fluxu Epatico.

IVuenis temperamenti calidi, & ſicci, & in toto bilioſi Venationi deditus, & potui vini meracioris Diarrhæam paſſus eſt bilioſam per quindecim dies, à qua ſummè debilitatus fuit cum appetitus proſtratione, & in hoc ſtatu excrementa fætorem emittere cæperunt, remiſſo colore bilis in eis apparebant alba, nigra, cineritia cum magna ſeroſitate, quæ cępit ſanguineo colore tingi,

& ſanguis ſparſim diffuſus per multitudinem excrementorum nigricantis coloris apparet, & minimè coagulatus, nulla adſunt corroſionis ſigna ſicut nec tormina, nec dolores, febris lenta incœpit quando excrementa fætere cæperunt.

Diarrhæa ſecum traxit fluxum hepaticum dictum, vt manifeſtum facit ſeroſitas ſanguine tincta, & portiones fluidi ſanguinis mixtæ ſparſim cum excrementis, hujus cauſa eſt primò læſa ſanguificatio, prout Antiqui ſanxerunt, quamuis errauerint hepar culpando de morboſa ſanguificatione, cum huic nihil cōtribuere poſſit, dum nullatenus ad tale opus naturaliter concurrit, officium enim hæmathoſis ſanguinis, & cordis eſt proprium, ab hoc accipit vltimas perfectiones, & à primo cætera neceſſaria ad ſanguinis naturam, ideò ſi male chylus in ſanguinem tranſmutandus à ſanguine diſponatur, & alteretur, à corde non corrigitur, ſed in deprauatum ſanguinem abit, etiamſi à viuifico illius calore actuetur; ex quo concludendum cum recentioribus fluxum hepaticum dictum à vitio ſanguinis hæmathoſim lædente originem cognoſcere, & in hoc patiente tale vitium à cauſa præcedentis Diarrheæ introductum fuit.

Hæc bilis extitit, quæ ſua acrimonia, & ſalſedine ſanguineam maſſam laxando, & velut corrodendo à ſua naturali conſtitutione deturbauit cum deſtructione principij operatiui ſuarum functionum naturalium pendentis à determinata, & propria conſtitutione particularum eam conſtituentium, ratione hujus deprauatæ conſtitutionis ſecundum laxitatem ad putreſcendum facilitatem contraxit, permittente dicta laxitate calidioribus particulis maſſæ ſanguineæ exitum, vndè paulatim ſuccedit caloris interitus (qui eſt formale putredinis) in aliquibus particulis illius, quæ cum alijs humoribus excretæ fætorem reddunt, & ſanguis ab eadem laxitate acquirens aptitudinem ad celeriorem, & frequentiorem efferueſcentiam, pulſum celerem, & frequentem efficit cum febrili accenſione, ſed lentà, & diminutà ob deffectum ſpiritoſæ, & ſulphureæ ſubſtantiæ, & illius viſcoſitatis ad extenſam efferueſcentiam concurrentis, ex quo ſequitur etiam ejuſdem ſanguinis deprauata temperies ad frigidum inclinans, vnde excrementorum varietas coloris dimi-

nutio-

nutionem oſtendens, ab hujuſmodi diſpoſitionibus ſanguine vitiato, quis non videt in hoc impotentiam ad rectam ſanguificationem exequendam, & maximam debilitatem, in tota ejus maſſa non ſolum pro exequendis operationibus in aliorum beneficium, ſed etiam pro ſe ipſa regenda, & conſeruanda.

Ab hac hæmathoſi deprauata colligitur ſanguis ſeroſus fluidus, atque in talem degenerat tota maſſa à febrili efferueſcentia continuò labefactata, hinc aliquæ ejus portiones in tenuitate ſero æquales factæ, & diſgregatæ ab alijs illique vnitæ viam eamdem tenent, & ab arteriarum exilibus orificijs ob ęqualitatem modi ſubſtantiæ, ſeu tenuitatis tranſitus æqualiter conceditur, vndè ſerum vnà cum ſanguine excernitur; poteſt etiam fieri talis excretio ſanguinis laxatis nimis dictis orificijs arteriarum, à continuo exitu materiæ acris, & irritatiuæ.

His ſtantibus mirum non eſt languorem totum corpus occupaſſe, cum à ſanguine non ſuppeditentur ſpiritus pro conſeruatione virium, & ſtante iſtius laxitate continuò inutiliter tranſpirent cum frigiditate reſpectiua totius maſſæ ſanguineæ omnes functiones corporis diminuente, & ſic bilis, quæ in venis cumulata ratione temperamenti calidi, & ſicci ſanguinem æſtuare faciebat, cum ſegregatione copioſa partium ſpiritoſarum, à qua in Diarrhæa bilioſa vires conſeruabantur, & vna cum dicto æſtu ad majorem collectionem excrementi bilioſi determinabatur tota maſſa ſanguinis inducta caloris intenſione, ità ut natura pro refrigerio iſtius, & noxij expulſione coacta fuerit per Diarrhæam à tali copia ſe exonerare.

Continuato æſtu, & ſua virtute diſſoluente, ad ſupradictam laxitatem ſanguinem duxit cum ſpirituum diſſipatione, & aliorum ſymptomatum excitatione, & appetitus proſtratione, tam ob ſpirituum deffectum, à quo ventriculi fermentum ferè extinguitur, quàm ob acidi, prædicti fermenti fundamentum, reſolutionem à ſale lixiuio bilis productam.

Ab his deprauatis conditionibus maſſæ ſanguineæ colligitur ejus laxitatem eſſe conſtringendam, ſpirituſque addendos, vaſa corroboranda, & bilem horum ſymptomatum cauſam eſſe frenandam, ſed huic indicationi ſatisfecit ſpirituum exhalatio,

& diſſipatio, qua maſſa ſanguinis in calore talem ſenſit diminutionem, vt non valeat bilis generationi incumbere. Febris eſt auferenda.

Prætermiſſo ergo omni Medicamento purgante, & ſanguinis miſſione, exhibeantur ſucci Vrticæ ℥.ij, tinct. Roſar. ℥.1.ß., Syr. coral. ℥. ß. Aq. Cinam. ℥. ß., Tinctur. Antim. ʒ. ß. m. poſt octo dies pro majori ſanguinis corroboratione, ℞. Acet. diſtil., in quo prius fuerint infuſæ rad. Biſtor., Tormentil., Conſolid., Equiſeti ℥. 1., Syrup. maſticis, Aq. ſummit. Querc., Plantag. an ℥.ij., Balſam. ſalis gut. xvj. m., & huic pręmittat ſequentes bolos, ℞. Pulu. equiſet. ʒ. ß, Bezoard. martial. ℈. ß., Coral. præp. ℈. 1. cum miua citoniorum q. s. f. bol. Ante prandium in vſu habeat hunc puluerem. ℞. Margarit. præp., Coral., ſem. Plantag., Maſtic. an. ʒ. 1. diuid. in quatuor partes æquales, & accipiat vna cum ℥. 1. miuæ citonior., quibus non conferentibus, vtatur puluere equiſeti, & puluere fructuum mororum celſorum in vmbra exſiccatorum ad ʒ. 1. cum Syrup. Coral., vel cum decoct. Agrimon. equiſet. eboris; Eſſentia Plantaginis habetur pro ſpecifico in hoc affectu, & ſi coniungatur cum Syrup. ex Maſtice majoris erit efficaciæ. His omnibus ſatisfactum erit ſupradictis indicationibus; & etiam febri, ſuppoſito, quod à ſola laxitate ſanguinis eueniat.

CONSVLTATIO LXXIX.

De Dolore Iliaco.

SAcerdos temperamenti calidi, & humidi, habitus quadrati ætatis annorum quinquaginta quinque, cum Amicis vnà die immoderatè comedens, & bibens, nocte correptus fuit dolore atroci circa regionem oſſis ilei in parte dextra; cum vomitu cibi præteriti, ſed etiam humoris bilioſi, & pituitoſi, huic dolori ſe junxit febris, omnia exhibita pro dolore leniendo euomuit, cum dictis humoribus, clyſteres nihil eduxerunt, niſi parùm materiæ induratæ, quamuis eſſent acres, altero die nigra, & fætida per os exierunt.

Situs

Sit is doloris cum ſit in regione Ilei, eſt Iliacus, febris cauſam illius inflammationem oſtendit, hæc à cibo, & potu, multum ſanguinem excalefaciente, & turgeſcentiam in vaſis efficiente, orta eſt, dum effuſus per hæc ſanguis in copia ab arterijs in inteſtini Ilei membranis, ibique à calore proprio iſtarum, & à concepto æſtu circa partes vicinas accenſus inflammationem peperit, à qua corrugatæ, & coarctatæ membranæ, exitum ad inferiora fæcibus occluſerunt, ità ut nec clyſterium irritamento expelli poſſent, & ab acrimonia caloris, & à ſpiritibus accenſis irritatis partibus membranæ ſuperioris, ejus motus periſtalticus major factus, contenta in cauitate ſua ſurſum impellebat, vndè primò bilis, & ſuccus pancreaticus effuſi in dicta Cauitate rejecti fuerunt, vnà cum pituita obliniente interiorem tunicam inteſtini, & à motu periſtaltico concuſſis violentius vaſis cholydocis, & Pancreatis, major copia humorum in eis contentorum expreſſa fuit, quæ vomitum continuum humoralem effecerunt, & tandem fæces à violentia motus inducta ab augmento inflammationis ſurſum delatæ per inconueniens orificium exierunt.

Inflammationi ergo occurrendum, impedito fluxu majori ſanguinis, & fluxui, coagulationem prohibendo, & factam diſſoluendo; calorque illius mitigandus, quo motus periſtaltici violentia moderabitur, & dolor anodynis demulcendus, quo minor fiet attractio humorum ad partem læſam, cum inflammationis majoris prohibitione, cum pauca ſpe ſalutis hæc ſunt exequenda, cum inflammatio inteſtinorum in gangrenam facilè degeneret.

Mittendus ergo ſanguis primo à brachio ad libram, & poſt paucas horas eadem quantitas extrahenda à pede. Pro impedienda ſanguinis coagulatione, & coagulati diſſolutione, vtatur Mixtura ſequenti Le-Boe, ℞. Aquæ Hyſopi, fæniculi an. ℥.ij., Spirit. vini rectif., vel cujuſuis Aromat. ℥. ß., Ocul. Canc. ʒ. i., Sper. n. cæti Mumiæ, Alexand. an. ℈. i., Laud. op. gr. iiij., Syrup. de quinq. rad. ℥. i. ß. m., & de hac parum, & ſæpè capiat, nec reiciendus horum calidorum vſus in inflammatione, ex eo quòd calorem augeant, nam ſanguis diſſolutus ab eis iterum à venis abſorbetur, cum inflammationis curatione, vbi per refrigeran-

tia coagulato magis ſanguine contumacior redditur, cùm exitio irreparabili patientis, neque hoc ab opio expectandum, cum ſuo amarore humores attenuet ſalſos, & acres leniat, & ſudores moueat, quæ in inflammationis curatione debent deſiderari, pro leniendo dolore fiat Decoctio in lacte Rad. Maluæ, Altheæ, fol. Meliloti, Fænugræci, Violariæ, Parietariæ, & Spongijs locus dolens foueatur, & applicetur Omentum Vituli, vel Caſtrati calefactum in Oleo Amygdal. dulcium, Viola., & Roſ. compl. Si his non cedat morbus, Plumbum, Aurum, vel Argentum viuum exhibeatur, prout ab Authoribus conſulitur.

CONSVLTATIO LXXX.

De Dolore Colico.

NObilis Vir omni virtutum genere Illuſtris, ætatis annorum quadraginta quinque, temperamenti calidi, & humidi cum bilis dominio, vt patet ex promptitudine ſuarum actionum, & à propenſione ad iram, in victus ratione, tum quo ad cibum, quàm quo ad potum intemperans, correptus fuit dolore in latere dextro circa lumbos, adeo fixo, vt clauo partem perforari quereretur, hic dolor aliquando ad partem interiorem ſe extendebat ejuſdem lateris ſubtus inguinem, aliquando totam regionem lumborum vſque ad ſiniſtram partem, tamquam cingulo doloroſo cruciabat, ſed non ita, vt in lumbo dextero. Vomitum multoties habuit materiæ viridis, flauæ, & vitellinæ, ab Ænemate ejecit ſimilia excrementa, ſed atris mixta, leuamen ſenſit, ſed dolor poſt breue ſpatium recruduit, cum magna agitatione, ſiti, & calore in ventre, qui eſt diſtenſus cum difficultate flatus emittendi, & fæces.

Dolore Colico affici hunc Patientem apertè declarat ſitus ejus in regione lumbi dextri, vbi inteſtinum Colon reni dextro adhæret, & cingulum doloroſum vtramque partem lumborum cingens, idem inteſtinum male affectum oſtendit cum ad vtramque partem ſe extendat ſubtus ventriculum, per quod facilè in conſenſum trahitur, & maximè cum per neruos intercedat conexio in-

inter vtrunque, ad quod manifeſtandum concurrit etiam doloris extenſio, vſque ad inguen, circa quod dictum inteſtinum circumuoluitur, hujus cauſa à materia per vomitum rejecta, & per clyſterem euacuata demonſtratur, nempè plures ſpecies bilis ab intemperantia victus genitæ, dum ab hac non ſolum bilis flaua naturalis deprauata fuit in exceſſu ſuarum qualitatum, ſed etiam ſuccus pancreaticus, ex cujus commixtione cum bile in inteſtino duodeno, bilis atra, vitellina, & porracea genitæ fuerunt, ex inæquali enim mixtione ſucci pancreatici nimis acris redditi, & à calore partium adiacentium diuerſæ bilis ſpecies emergunt, & quamuis hoc videatur improbabile ex aſſerto recentiorum, per quod exiſtimatur bilem ab acido frangi, & mortificari, id verum eſt quando acidum eſt blandum, nec bilis eſt vltrà ſuum naturalem ſtatum acrior, id circò ſuccus pancreaticus datus ad mitigandam bilem eſt acidus ſubdulcis, quando verò excedit aciditas, tunc inita forti efferueſcentia, cum bile flaua, hæc corrumpitur, & degenerat in vitellinam, porraceam, & atram, & ſic in venis quando partes ſalis lixiuioſi, & ſulphuris aduſti, cum acidis acrioribus particulis commiſcentur, idem contingit, ex quo deducitur omnes iſtas bilis differentias à calore procedere, cujus principium eſt efferueſcentia ſupradicta. Ab acido mixto bili fieri atram bilem experientia comprobat, cum acidum acre valeat bilis acrimoniam augere, quapropter bilis atra acidum ſpirat, quod à nullo negari poteſt, quod ſenſerunt etiam antiqui, dum atram bilem dixerunt, ex eo, quod bilis in melancholiam per aduſtionem degenerat, participando de natura bilis, & melancholiæ, & conſequenter de Acido iſtius proprio, & ab eiſdem illi conceſſo, & de acri lixiuioſo illi connaturali.

Bilis hoc modo alterata in inteſtino Colon ſtagnans ſua acrimonia vellicat, & corrodit, vndè dolor, & quia craſſitie donatur, partes ejus ſalinæ rigidiores factæ intimiùs penetrant ejus ſubſtantiam, vndè dolor fixus, ſicut Clauus, in iſta doloroſa vellicatione contrahuntur fibræ inteſtinorum, & velut conuulſione comparata, cum eleuatione, cauitati eorum majus ſpatium concedunt, ad quod implendum, vel ſubit aer, vel humor conten-

ten-

ventus in vapores attenuatur, hinc ventris diſtenſio, à qua impedita fæcum, & flatuum ejectio, amiſſo ab inteſtinis per hanc diſtenſionem cum contractione fibrarum motu periſtaltico, illis inſeruiente pro dictorum expulſione, & moto flatu incluſo, modo verſus inguen, modò per eam partem inteſtini à dextro lumbo ad ſiniſtrum excurrentem, cum illius diſtenſione, dolor ad inguen ſentitur, vel tamquam cingulum in regione lumborum moleſtans præcipitur, contractis fibris inteſtini colon conuulſiuum quendam motum patiuntur nerui ejuſdem inteſtini, in quem vocantur fibræ neruorum plexus ventriculi conſenſum habentes, cum neruis inteſtino Colon implantatis, & hoc motu contenta in ſua cauitate expelluntur, & ejuſdem auxilio bilis, & ſuccus pancreaticus in duodeni ſpatio concluſi ſurſum rapiuntur, & per vomitum excernuntur.

Dolor poſt euacuationem à Clyſtere exacerbatus fuit, quia materia noua collecta etiam eſt intra membranas inteſtini, & hæc effuſa fuit ab arterijs irritatis à medicamento, à cujus virtute non euacuata dicta materia dolorem de nouo inflixit, ſua acutie membranas penetrando, & rodendo, videbatur autem poſt clyſterem mitigatus, quia fibræ contractæ, per expulſionem humorum, & flatuum aliquantulum ſe remiſerunt, expulſo pro aliqua parte humore in cauitate inteſtinorum exiſtente, & qui erat cauſa doloris, vndè ceſſante vellicante ceſſauit, vel mitigatus eſt dolor, & quia humor à clyſtere attractus intra inteſtinorum cauitatem tunicis Colon modo prædicto infixus de nouo remanſit, & fibras illius ad vlteriorem contractionem coegit, ideò exacerbatus fuit.

Dolori occurrendum Anodynis, cauſa purganda, & è corpore eicienda, vel ſenſibiliter, vel inſenſibiliter, nec non acrimonia demulcenda, craſſitieſque attenuanda.

Et primò purgante medicamento, vt ℞. Rhaub. el. ʒ. ij., infund. in ℥ ij. aquæ Endiuiæ, cum hac diſſoluantur ℥. iiij. Melis roſ. ſol., poſt tres horas bibat quatuor, vel quinque libras aquæ Noceræ, ſerò per tres horas ante cœnam capiat ℥. iiij., Olei Amygdal. dulc. in ℥. iiij., Aquæ Camomillæ, ſperma cæti non rancidum ʒ. 1. m. ſanguis, ad inflammationem prohibendam, mittendus eſt à brachio, & à pede, omni mane, & in meridie

ſu-

ſumat ſuccum hordei diſſolutum cum Aquæ Borag. ℥. vj., cui adde ℥ ß. Aq. Cinam., Spirit. nitri gutt. x., Tinct. Caſtor. ℈. 1. m. Fomenta exerceantur ex Decoctione Maluæ, Altheæ, Anethi, Meliloti, Parietariæ, Fænugræci, quodſi non leniant dolorem, adhibeantur aquæ, in quibus nitrum, vel Sal. Ammoniacum diſſolutum fuerit, & aqua vel ſit pura, vel ſtillata, inungendo poſteà ventrem cum Vnguento neruino m. Ducis, Oleo lumbricorum, & Ranarum, ſtercus Capræ emplaſtratum cum vino generoſo in regione doloris hunc tollit; Clyſteres parentur quotidie ex lacte, ſaccharo rubro; Vrina pueri, & Therebentina ſoluta. Mixtura ſequens etiam erit in vſu, parum, & ſæpè de ea lambendo. ℞ Seri Caprini deſtillati, Aquæ Camomillæ, Lumbricorum an. ℥. ij., Diacod ℥. ß., Spiritus ſalis Ammoniaci ℈. 1., Tinct. Caſtorei ʒ. ß., Aquæ Cinam. ℥ 1., Tinct. antim. ℈. ij., Confect. ex Hyacintho ʒ. 1., Aquæ vitæ Mathioli ʒ. ij. m., attenuat enim, & ſua oleoſitate corrigit acrimoniam, majorque forſan vis ſupradictæ adderetur, ſi illi gr. iiij Nepentes Quercet. miſcerentur. Poterit etiam adhibere dolore non intermittente Puluerem Teſticulorum Equi exſiccatorum in furno ad ʒ. 1. cum ʒ. ß. pulu. aniſorum in Vino, vel in aqua Nenupharis, vel ſero caprino deſtillato; Certa experientia dolorem colicum ſedat ʒ. 1. ſalis gemmæ pulueriżati exhibita cum vino Decoctionis, Ligni Aloes, vel membrana nucleum nucis ambiens exſiccetur, & de hac puluerizata accipiat ʒ. ß. in vino, vel aqua carminatiua, & dolor ceſſabit, eſtque hic puluis pro ſecreto. Victus ratio ſit refrigerans.

CONSVLTATIO LXXXI.

Pro Præſeruatione à doloribus Colicis ſupradictis.

Diuturnitas dolorum in hoc Nobili Patiente, quæ modo ad plures ſeptimanas extenditur, quando ab eis corripitur, Villiij ſententiam mihi confirmare videtur, ſtatuentem dolores Colicos in plexu meſenterico ſuam ſedem habere, mihique magis confirmatur, ex eo, quòd à Clyſteribus nullum, vel paruum

ſentit juuamen, & de nulla queritur acrimonia excretorum in eorum exitu; neque ex colore eorũ, acrimonia dolori contumaci apta colligi poteſt, quibus accedit ſitus doloris circa vmbelicum, vbi illius plexus meſenterici adeſt ſedes, ex quo colligendum eſt pro dolore colico non venire ſolum dolorem inteſtini Colon, ſed quemlibet partium abdominis dolorem fixum.

Fit dolor in hoc plexu, & ejus ramificationibus à materia vellicante iſtorum membranas, & quæ per eas delabitur cum ſucco neruoſo acribus particulis deprauato, ſuſceptis à ſanguine bile fæcundo, & hanc accipit à chylo cui dum à bilis fermento perficitur, & à fæcibus depuratur miſcetur in majori copia, quam conueniat optimè chyli generationi, ex eo quod in hoc patiente ratione temperamenti abundat, vndè chylus ad venas delatus ſecum rapit magnam bilis portionem, quæ augetur à copioſa iſtius generatione ducta ab ipſo ſanguine, & à chylo, non quatenus hic bilis ferax, & modo ſupradicto, ſed quia ab hac ità eſt attenuatus, & particulæ ejus ſpiritoſæ, & ſulphureæ, adeò exaltatæ, & in copia libertati donatæ, vt in fermentatione, & efferueſcentia maſſæ ſanguineæ, quando huic mixtæ ſunt promptam, & magnam patiantur accenſionem, vndè bilis naturalis, quæ aduſtionem ſubeundo à continua ebullitione, & efferueſcentia ſanguinis in excrementitiam tranſit, & hoc modo chylus per ſui tranſmutationem in ſanguinem bili naturali, & excrementitiæ materiam ſuppeditat, ſanguis etiam vetus continua efferueſcentia particulas aduſtas colligit bili augumentum præbentes.

Bilis abundantiam in hoc patiente colligimus ab ejus temperie, volatilitatem ab æſtu ferè continuo in Hypocondrijs, qui non poteſt refundi niſi in efferueſcentiam immoderatam bilis, cum ſucco pancreatico à ſola volatilitate emanantem, manifeſtatur pariter à vomitu quandoque bilioſo, aſcendente bile ſurſum ad ventriculum, quod non ageret, niſi eſſet volatilis.

Per temporum mutationes inualeſcunt dolores, quia hæ ſanguinem alterando, vel per frigus, vel per calorem, vel per ventos ſegregationem hujuſmodi materiæ bilioſæ, cum ſero nutritiuo efficiunt, quæ ſucco neruoſo ex illo elaborato infuſa, & dilabens vna cum eo ad dictum plexum, vel ad ejus ramos, in

mem-

membranis eorum detinetur, ob naturalem diſpoſitionem iſtarũ aptam tales particulas detinere,& exitum prohibere, vnà cum reliquo ſucco, (eo modo, quo in percolatione alicujus liquidi ætherogenei, pro ejus configuratione aliquæ partes percolantur, aliæ detinentur,) & quæ detinentur exaltatæ magis per moram à calore, & attenuatæ, motuque violento donatæ, fibras neruoſas vellicando, acrimonia, & motu diſtendendo, & velut lacerando, dolorem iſtum, de quo quæritur præſens Æger efficiunt, durationem tam longam ſuſcipiendo à continuo affluxu materiæ acris, & à tranſpiratione difficili materiæ etiam attenuatæ intime membranis prædictis infixæ.

Ad præſeruationem ergo faciet ſanguinis maſſam mundare à recrementis bilioſis, non ſolùm purgantibus, ſed etiam diureticis cum illa à ſeroſitate diſſoluantur, vndè facilè per viam vrinæ purgabuntur. Secundò bilis volatilitatem figere, & ſanguinis efferueſcentiam nimiam frænare, quo bilis minor copia generabitur; Vltimò diſcutienda materia in neruis morboſa, & hi corroborandi.

Purgabitur primo corpus cum infuſ. Rhaub., & Syrup. roſ. ſol., vel cum Caſſia, & extract. Rhaub., poſtea ſequenti die præparantia ex aquis, vel Decoctis Cicorei, Endiuiæ, Acetoſæ, Borag. cum Sal. tart. vitriol. aſſumet per quinque dies, miſſo ſanguine in vno ex his è brachio, deindè replicet ſupradictum Purgans, & inde erunt in vſu aquæ Villenſes more ſolito per duodecim, vel quindecim dies, quibus recrementa ſeroſa per vrinam expurgabuntur, & bilis volatilitas figetur, ſanguiniſque efferueſcentia frænabitur, & poſteà per alios quindecim dies vtatur lacte Aſinino deſtillato cum gr. viij. Vitriol. mart., vel cum ſpir. ejuſdem, accipiendo ante horam ʒ. ß. Ocul. Cancr., Antim. diaph. ℈. ß. Millepedum præp. ʒ. ß. m. Neruorum genus corroborabitur cum tinctura Charab., Caſtorei, Antim. in aquis Liliorum Conuallium, Lumbricor., & Peoniæ, vel cum ſal. Cranij humani, Raſuræ Vngulæ alcis, Extracto ligni quercini, & Bezoart. lunari; in quem finem poterit parari Vinum cum Santalis, Viſco quercino, & Ligno Corolyno, rad. Zedoariæ; Veronicæ, Zenziberis Colli. Victus ratio optima his omnibus adiungenda, & in omni

hebdomada ſumat pilulas Cratonis ad ʒ. 1. ante cœnam per horam.

CONSVLTATIO LXXXII.

De Doloribus Ventris in Conuulſiuos tranſeuntibus.

DOlores lancinantes, qui in ventris regione propoſitum Patientem maximo cruciatu torquent, ſedem habere in neruis Meſenterij, & præcipuè in maximo iſtius plexu à Villiſio in ſua Neruologia deſcripto manifeſtant, dependentes ab his motus conuulſiui, ſeu Epileptici, illis enim ingruentibus, dolores pariter lancinantes paulo poſt totum corpus apprehendunt, motibus conuulſiuis totius ſubſequentibus, cum ſpuma oris, & dentium ſtridore, & cum pluries obſeruatum fuerit à dolore ventris ſupracitata aduenisse ſymptomata, certa ſigna dependentiæ iſtorum ab illo exhibentur; & cum certi ſimus motus conuulſiuos eſſe neruorum paſſionem, eam partem in ventre judicare debemus eſſe dolorum ſedem, quæ cum neruis connexionem habet, nulla autem eſt pars hujuſce particeps, quàm nerui infimi ventris, dum hi ratione originis ſunt ſimul connexi, & paſſiones ad inuicem communicare valent, aperta manente omnibus via ad materiam accipiendam, & tranſmittendam, vel prauæ, vel optimæ conditionis; præterquamquod nulla eſt pars ſenſus capax in ventre, quæ commercia teneat cum neruis totius, quàm nerui per hunc diſſeminati.

Stabilita ſede horum affectuum, indagandæ ſunt horum cauſæ, ratio dependentiæ, & modus generationis explicandus.

Cauſa doloris eſt materia irritatiua, & laceratiua partium neruoſarum, diuulſione fibrarum eas componentium, dolorem efficiens. Hujuſmodi materia copiosè colligitur in hoc Patiente à ſuo temperamento aduſto, idoneo per ſanguinis aduſtionem multas ſulphuris, & ſalis aduſti particulas coaceruare ratione ſalſediuis, & aduſtionis, valde irritatiuas, mala victus ratio habitualis ad hujuſmodi excrementorum collectionem concurrit.

Horum excrementorum redundantiam oſtendunt Vrinæ hujus

hujus Patientis colore rubro ſaturatæ, à ſale, & ſulphure aduſto ſimul commixtis pendentes.

Transfunduntur in plexum meſentericum hæc retorrida excrementa à ſucco nerueo, horum particulas accipiendo à ſucco nutricio, cum quo miſcentur, & à quo ille tamquam à materia generatur, & per neruos, & iſtorum membranas dilabendo quieto, & inſenſibili motu, (eo modo, quo aqua per Canales, & aquæductus fluendo, arenam, & terram deponit, quæ poſteà eis adhærent,) prædicta excrementa in plexum meſentericum, & ſuis ramificationibus, & in vtrorumque membranis deponit cum iſtorum omnium detrimento, dum ſua viſcoſitate prædictis partibus adhærendo, vel ſua craſſitie impediente vlteriorem curſum ibi fixitis, & nouis aduenientibus particulis eiuſdem naturæ fit congeſtio horum excrementorum, quæ innato ſuarum particularũ motu, à calore adiacentium partium coadiuuato exaltata, in maximaſque particulas diuiſa, & rarefacta, turgeſcentiam in ſucco dicti plexus, & ſuarum ramificationum inducunt; qua diſtenduntur membranæ iſtarum, vndè dolor efficitur, & ſuo motu effræni, valdèque fermentatiuo ſuccum neruеum agitando, eamdem agitationem, & fermentationem per partem, poſt partem eidem ſucco neruеo in ſua origine intrà cerebri clauſtra imprimit, & cum magna energia, dum particulæ exaltatæ excrementorum, vſque ad cerebrum per ductus neruorum aſcendunt; in hac agitatione, & fermentatione ſucci neruei, particulæ ſalinæ ſulphureæ, in eo latentes explicantur, & per neruorum ductus deſcendendo, atque per fibras membranoſas neruorum medullam circumueſtientes ſe inſinuando, alias particulas excrementitias ſui generis latentes excitando, membranoſas fibras vellicando dolorem in toto corpore inducunt primo, & aucta vellicatione in conuulſiones ſpaſmodicas impellunt, incrementa ſuſcipientes à motu inordinato ſpiritibus, & ſucco neruoſo intra meditullium neruorum labente impreſſo, & ab exploſionibus conceptis in tali motu à materia acido-ſulphureà, quibus aucta efferueſcentia, & energia nerui inordinatè mouentur, & cum tali impetu, vt Æger detineri non poſſit, & vincula etiam ſolida diſrumpat, talem enim habet vim, & energiam ſpiritus, & ſuccus neruеus per efferueſcen-

tiam,

tiam, & irritantem materiam in furorem, vt ità dicam, & turgeſcentiam adductus, qualem nitratus puluis in anguſto ſpatio incluſus ab accenſione ſuſcipit, vel aer condenſatus per calorem rarefactus, & extenſus per ſuarum plicarum extenſionem accipit, vt violentam in toto aere agitationem inferre valeat, vndè non mirum tantam vim, ſicut deſcriptam, ſuccum nerueum, & ſpiritus animales exerere, continuante tali efferueſcentia ob continuam in plexu meſenterico paſſionem, & influxum materiæ in caput ſuccum nerueum in prædicto motu conſeruantem, & à continua vellicatione, facta à dicti ſucci acrimonia circa membranam medullæ oblongatæ hæc in concuſſiones ſpaſmodicas rapitur, ex cujus concuſſione totum neruoſum genus ab ea dependens concuti cogitur non deficiente in ejus penetralibus efferueſcentia ſupradicta ſucci neruei, à qua talis concuſſio coadiuuatur; hoc modo affecti neruei mandibularum ſua conuulſione ſtridorem dentium efficiunt, hos colliſione mutua mouendo. Spuma os madet, dum ſaliua detenta, vel ab aere inſpirato, & expirato, vel ab effluuijs in tali efferueſcentia ſucci neruoſi ità agitatur, vt ſpumeſcat.

In hujuſmodi efferueſcentia vniuerſali totius ſucci neruei excrementitiæ particulæ irritatiuæ, & fermentatiuæ paulatim ſegregantur, & tranſpirant, eo modo, quo per efferueſcentiam ſanguis ſua deponit inquinamenta, & excrementa ad emunctoria pro expurgatione, vel inſenſibiliter expellit ope fermentationis, vndè ſequitur horum ſymptomatum ceſſatio, cum omnium ſenſuum abolitione, & motus defectu, dum in dicta efferueſcentia communi ſpiritibus tam cerebri, quàm neruorum incolis vtrique diſſipati in magna copia faciunt, vt ſuperſtites non ſupplere poſſint ad neceſſariam organorum ſenſuum illuſtrationem, ſtante etiam motu inordinato ſpirituum poſt quietem neruorum, in eis remanente, à quo auertuntur à dictis organis, eo modo, quo aqua mota in gyrum ab extraneo motore diuertitur per aliquod tempus à ſuo recto curſu; addendum etiam, quòd in tali ſtatu Ægrotantis multæ euaporationes à ſanguine circulante exhalant in caput, quæ ſpiritibus commixtæ offuſcatione eorum habilitatem ad inſeruiendum pro ſenſuum exercitio adimunt, &

ner-

nerui motui ſeruientes ſpiritu eos tendente depauperati, & à motu violento defatigati laxantur, & laxatione motum perficere non valent. Pro noui autem ſpiritus reparatione cum ſucco neruoſo latex ſpiritoſus in copia intra cerebri meditullium, à prætergreſſa tempeſtate ſpiritibus depauperatum, & ſucco neruoſo in vapores reſoluto, vel citatiori curſu extra neruos expulſo exinanitum recipitur (quo enim cerebrum plus ſucci neruoſi in ſua ſubſtantia continet, minus de latice ſpiritoſo ab arterijs recipit, & quo minus de eo habet, de iſto magis abſorbet, eo modo, quo ſpongia aliqua portione aquæ ſemiturgida, minus de iſta bibit, quàm ſicca, & è contra) & cum tali copia laticis ſeroſi cerebrum intra ſui meditulium coniunctas admittit particulas, vel prædictorum excrementorum, vel ſpiritus acris, quæ deſcendendo per neruos ad omnes partes, ad dictum plexum meſentericum pluribus particulis ſalinis, & ſulphureis in dicta efferueſcentia præcipitatis grauidum, quæ tamquam cineres ex prædicta efferueſcentia remanſerunt peruenientes, & dictis reliquijs coniunctæ altera efferueſcentia renouata eandem doloris in ventre primò, deinde in toto neruoſo ſyſtemate tragœdiam introducunt, & cum majori facilitate, cum nerui à præcedente agitatione ſecundum ſuarum membranarum fibras diuulſi, à qualibet dilatatione, & tenſione per ſolum ſpiritus concurſum effecta diuulſionem doloroſam facilius experiuntur, vndè doloris nouus inſultus, & hac de cauſa pluries in diem prædicta ſymptomata reuixerunt; neque hoc gratis aſſeritur, cum conuulſiui motus in toto, præcedentem habuerint dolorem in ventre, qui cum per aliquod tempus vna cum conuulſiuis motibus remiſerit, nouos inſultus reiterare non potuit, niſi acri materia de nouo ad plexum meſentericum tranſmiſſa, nec alia huic via, quàm per neruos.

Dolores lancinantes continuò totum affligentes in exteriori parte puto prouenire, & ab effluuijs acribus ſanguinis, qui continuò effluxu ab eo continuam mordicationem membranæ carnoſæ inferunt, à qua dolor, cum ſit exquiſiti ſenſus, vel quia ſanguis per hanc circulans multas partes ſalinas in hac deponit, à quibus eadem operatio effluuiorum efficitur.

An-

Anxietas, & difficultas reſpirandi interpolatè affligens à ſucco neruoſo pendet, ſua acredine leues quaſdam contractiones in neruis cardiacis, & pulmonicis efficiente, quæ motum cordis minuendo ſanguinem circa illum in vaſis vicinis, & ejus ventriculis ſtagnare cogunt, à quo oppreſſus anxietatem experitur, & ab eodem ſanguine ſtagnante in pulmonum ſubſtantia, ob eorum motum diminutum à leui contractione neruorum pulmonicorum, & cordis, reſpirandi difficultas inſurgit, quamuis exhalationes ab Hypocondrijs elatæ hoc efficere poſſint, & nerui contracti plexus meſenterici connexionem habentes cum neruo vago, & intercoſtali, à quibus nerui pulmonici, & cardiaci deriuantur, in iſtis ſimiles contractiones inducere poſſint cum dictorum ſymptomatum productione.

Intellectus, & mentis operationes ferè obliterantur, quia à frequenti concuſſione cerebri, & motu inordinato ſpirituum, & ſucci neruoſi deletæ, vel mutatæ fuerunt illæ impreſſiones, & modificationes fibrarum cerebri ab obiectis iam impreſſæ, & quæ ad rectum, & expeditum diſcurſum faciebant, non ſolum pro ratiocinio vero circa illa obiecta à dictis modificationibus repreſentata, ſecundum omnes ſuas proprietates, ſed etiam pro illationibus ab illis deducendis, quæ ſpatioſum campum ad diſcurſus perficiendos aperiunt; vndè ſequitur ex delectione illarum modificationum remanere cerebrum tamquam tabulam raſam, cum defectu operationum rationalium; & ab eadem concuſſione cerebri, & motu ſpirituum, & ſucci neruoſi, fibrarum cerebri diſpoſitio, conſtitutio, & organizatio ità læditur, vt motus obiectorum de præſenti recipere, & retinere non valeant, vndè, nec circa obiecta præſentia rectè diſcurrere poteſt; dicta verò diſpoſitio fibrarum mala, à laxitatem concuſſionem, & motum dictum contracta pendet, cum videamus per concuſſionem, & motum violentum res molles ſummè laxari, & laxatas, impreſſiones non recipere, ex eo quod corpori obuio cædant; his adde cum per dictos motus apertæ fuerint magis cerebri poroſitates, vnà cum ſubtili latice craſſiores hujus admittunt partes, quę ſpiritum ab illo generatum offuſcando in ſua luce, & motũ impediendo, inhabilem reddunt ad ſeruiendum rationali animæ, vel par-

ticulæ cerebri temperamentum, vel fermentum conſtituentes alienam coordinationem ſumpſerunt inhabilem ad ſpiritualizandum laticem ſpiritoſum in ſuis penetralibus ſuſceptum.

Dolor capitis non aliter, ac dolor ventris materiam acrem, & vellicantem in membranis cerebri relictam, in illa agitatione pro cauſa habet, & febris lenta à ſanguine pro ſulphureis, & ſalinis particulis, quibus ſcatet facilè fermentabili pendet, niſi huic caſui placeret doctrinam Excellentiſſimi Borelli applicare, nempè à ſucco nerueo acri neruos cardiacos irritatos motum cordis frequentem efficere, & cum hoc pulſum etiam frequentem, qualem in febribus obſeruamus.

Pro curatione horum immanium affectuum patet ſanguinem primò eſſe depurandum ab excrementis ſulphureis, ſalinis, aduſtis, & exaltatis, ſecundò ſuccum neruoſum corrigendum; tertiò neruos corroborandos, quartò cerebri conſtitutionem laxam eſſe firmandam. Hæc omnia præcedat primarum viarum expiatio.

Pro qua. ♃. Caſſiæ n. t. ʒ. vj., Rhaub. el. s. p. ℈. ij., Salis tartari fixi ℈. 1. ß. m. reliquum præparetur cum Syrupo de Boragine, Capil. Vener. an. ʒ. vj., Aquæ Borag., Abſinthij an. ℥. iij. m. reiteretur dictum Purgans, & ſequenti die mittatur ſanguis iuxta Patientis tolerantiam. Sanguis poſteà emendandus ſequenti Decocto ♃. Cherefolij, Scorzoneræ, Acetoſæ, Taraxaci, Eringij an. ℥. 1., fol. Fumariæ, Hepat., Gramin., Cicorei, Eupatorij, Linguæ Ceruinæ an. m. ß. coquantur in ℔. vj. aquæ fontis vaſe clauſo lento igne ad conſumptionem tertiæ partis, de hoc ſumat ℥. vj. bis, vel ter in die, ante doſim in mane accipiendam præmittat ſequentem puluerem in portione dicti Decocti ſolutam. ♃. Specier. Diarrodon Abbatis, Raſuræ Eboris an. ℈. ß., Sal. tart. Chalybeati ℈. 1., Antim. diaph. gr. x., continuet per viginti dies in vſu hujus decoctionis, & omni tertio die purgetur cum Decocto Epithymi meſue, & Syrupo de Cicorea cum Rhaubar. ad ſuccum neruoſum modificandum. ♃. Ligni Viſciquercini, Corylini an. ℥. 1., Cornu Cerui, & Eboris in taleolas inciſi an. ℥. 1. Rad. Peoniæ, Valerianæ ſyluest., Fraxinellæ, Veronicæ an. ℥. ß., fol. Bettonicæ, Camepithios, flor. Conual., an. m. 1., bulliant in ℔. iiij.

aquæ fontis vaſe clauſo, & lento igne ad conſumptionem tertiæ partis, in principio ebull. indatur in vaſe ſaccul., in quo repoſitum fuerit Antim. craſſo modo contuſ. ℥. iij., Cinnabr. nat. ℥. 1. ß., de hoc capiat ℥. viij. omni mane cum ℈. ß. ſpirit. vitriol. Antepilept. Hartm. ex deſcript. Hoffmani in Claui Sckroder. in tractatu de vitriolo, & præmittat bolum ſequentem. ℞. Extract. ligni Corylini ℈. 1., Vnicornu foſſil., Cinnabr. Antim. an. ℈. ß., pul. vngulæ Alcis, Cranij hum. præp. an. ℈. ß., Olei Charab. gutt. vj. m. f. bol., per alios viginti dies continuandum hoc remedium, & his tertiæ propoſitæ indicationi ſatisfactum erit. Ad majorem corroborationem his peractis poterimus vti Tinct. Charab. extracta modo ab Hoffmano in cit. lib. tradito cap. de Succino ad ℈. 1. cum ℥. 1. aquæ florum Tiliæ, quæ creſcit etiam in noſtris regionibus, & dicitur vulgariter Ti. Quo ad vltimam intentionem adſtringentia cenſeo opportuna, & inter hæc aquam acidulam artificialem eligerem deſcriptam à dicto Hoffman. cit. lib. in capite de aquis ad ℥. ij. in aliqua aqua Antepileptica ad ℥. iij., quodſi non ſuccedat intentum, nihil præſtantius Vino medicato cum Ligno Sancto, Quercino, & Corylino cum refrigerantibus capitalibus temperatis ratione temperamenti calidi, per menſem. His peractis, pro majori præſeruatione habeat in vſu ʒ. ij. Valerianæ Syluestris in aqua Antepilept., vel in aqua Tiliæ præparata ſecundùm methodum Chneuffelij in ejus Opere, Meſſi Medico-Spargiricæ addito, & cum Miſcellaneis curioſis Germaniæ edito, & per menſes duos, vel tres hoc vtendum, & inter Nouilunium, & Plenilunium ſal Vitrioli ad ʒ. 1. vtatur pro ciendo vomitu.

In actu doloris ventris, & ad auertenda hæc mala ſequenti ſedatiuo opiato inhærendum, à quo materia fixabitur, & efferueſcentia impediri poterit. ℞. Vini Hyſpanici, vel Maluat. ℔. ß. Opij ℥. 1., Croci ℥. ß., pul. Cinam., & Gariophil. an. ʒ. ß. infund. ſimul in b. m. per duos, aut tres dies, donec liquor debitam conſiſtentiam acquirat, hujus gutt. xvj. exhibeantur in aqua Lumbric. addendo Vnicornu foſſilis ʒ. ß., Tinct. Caſtorei, Charab., Antim. an. ℈. ß., Extracti ligni Viſciquerc. ℈. 1., Bezoart. min. gr. vj. m., quibus neruorum genus corroborabitur, & materia

pro

pro exaltatione in eis præparata emendabitur. Victus ratio his omnibus correſpondeat.

CONSVLTATIO LXXXIII.

De Cachexia à ſanguinis profluuio.

QVi ſanguinem cum Harueo partem noſtri Corporis principem appellat, à vero puto non deflectere, illius neceſſitatem, & vtilitatem in corpore ſpectando. Chylum enim in propriam tranſmutat naturam, vitalis ſpiritus prima ſcaturigo, animalis materia, & principium, & his duobus omnium fermenta partium continuo motu exercet, quo ſua exequuntur munia; hinc ſpiritu vitali in ſanguine arterioſo commorante, & ſpiritu animali in ſucco neruoſo latente diminuto omnes corporis functiones debilitantur, prout euenit in noſtro Patiente, qui ex copioſa Hæmorrhagia in ætate annorum viginti quinque in cachexiam delapſus, hoc eſt malum corporis habitum, qui contingit, dum à copioſo ſanguinis fluxu exhauſto immediatè ſpiritu vitali, & materia pro ſpiritu animali diſſipata, etiam excitatiuum, & conſeruatiuum fermenti ventriculi debilitatum fuit, id circò hoc iners, & quaſi ſine motu otians, deprauatæ alimentorum ellaborationi occaſionem dedit, quæ nullam correctionem in inteſtino duodeno ſuſcipit, ſed potius ad majorem deprauationem exaltata fuit, dum in bile cum ſpiritu deficiens volatilitas, nec chylus craſſus à ventriculo illius officinæ tranſmiſſus attenuare, nec exaltare, nec à fæcibus depurare potens fuit, ſed ità imperfecta, craſſa, & fixa, & aquea ex parte maſſa iſtius lacteas ingreſſa, ſanguinique commixta deprauatè etiam vltimum ſuæ tranſmutationis gradum ſubiuit, qui eſt ſanguinis naturam induere, & hoc non tantum ex iſtius debilitate, qua redditur impotens ad tranſmutandum optimum chylum in perfectum, vel bonum ſanguinem, ſed etiam ex diſpoſitione ipſius chyli adeò imperfectè in præcedentibus concoctionibus elaborati, vt ſi ſanguis eſſet in ſuo eſſe perfectiſſimus, non valeret ex illo optimum elicere ſanguinem, ſic ſanguificationis

adeò neceſſarium opus in hoc Patiente labefactatum fuit, vt ſolùm excrementa in ea cumulata fuerint, & etiam ſimul confuſa ſolum, & diſgregata.

A praua iſta materia ſine ſpiritu lucido malus ille color pallidus, & etiam tumor non ſolum faciei, ſed & totius corporis, dum humor ab arterijs in extremas corporis parte diffuſus, exhalante ſtatim illo paruo ſpiritu calido, vel fermento ſalino, à quo fluiditatem accipiebat, concreſcit, vt per exilia venarum capillarium orificia ingredi non poſſit, ſtagnationi in partibus dictis condemnatus, vbi in dies magis craſſeſcit, & palleſcit, & à nouo humore ſimili adueniente, præexiſtens ſecundum quantitatem auctus, partes colore pallido tingit, & in tumorem attollit. Hinc in partibus compreſſis fouea relinquitur ob craſſitiem humoris, à quo replentur ſolum, non nutriuntur.

Ob facilitatem ſegregationis humorum, & præcipuè ſeroſorum, (cum non poſſint intimè miſceri cum craſſis, ex defectu debitæ fermentationis, ob ſpirituum deficientiam, & fermenti ſalini diſſoluentis paupertatem,) dum pars ſanguinis per cerebrum circulatur, copia ſeri ſegregatur, quæ pro majori parte ſuperflua à confectione ſucci neruoſi, per ſolita emunctoria depluit in palatum, vndè deſtillatio; & quia ſanguinis maſſa adeò craſſa, & parum fermentatiua tardè per Pulmones mouetur, illos opprimendo difficilem facit reſpirationem, & præcipuè in motu citatiori, & in aſcenſu ſcalarum, dum in his caſibus per motum major ſanguinis portio ad pulmones defertur, quæ cum non poſſit circulare ea celeritate, qua neceſſe eſſet, ibi ſtagnando difficilis reſpirationis tunc euadit cauſa, quæ augetur quandoque cum tuſſi, materia à vaſis in bronchia exſudante, vbi naturam, irritando, tuſſim excitat, & ingreſſum neceſſariæ aeris quantitati pro libera reſpiratione impediendo, eandem reſpirationem liberam prohibet.

Obſtructiones an fuerint cauſæ Hæmorrhagiæ, dum obſtructis partibus inferioribus ſanguis coactus fuit ad partes ſuperiores in magna copia fluere, à qua aucto impetu iſtius orificijs arteriarum vim inferente amplum ſpatium ſanguini aperiri potuit per ſuperiora vaſa, vndè Hæmorrhagia; An ſint produ-
ctum

ctum deprauatæ ſanguificationis, materia craſſa, in vaſis adhærente, & obſtruente, dubium eſt, nec de hoc poſſumus judicium ferre, cum non pateat an extiterint ante ſanguinis fluxum, vel poſt; Certum tamen eſt nunc foueri, & contumaciores reddi à praua ſanguificatione, translata portione materiæ craſſæ in vaſis, per quorum anguſtias cum non poſſit progredi, ſtagnando obſtructionem, vel facit, vel auget.

Quamuis ex dictis multæ eſſent eruendæ indicationes, quia tamen ſanguine ſuæ naturali conditioni reſtituto omnes affectiones tollentur, præter obſtructiones, ideò ad tres tantum redigo, nempè ad maſſam ſanguinis reducendam ad priſtinum ſtatum, quod antequam exequi poſſit mundanda, & expurganda ab excrementis, & ſecundo loco obſtructiones ſunt tollendæ, & vltimo loco partes corroborandæ, quæ concoctioni, & depurationi alimentorum præſunt, cum eorundem fermentorum reſtitutione.

Et cum ſit facta purgatio vniuerſalis, in qua rectè fuit intermiſſa ſanguinis Miſſio, Indicationibus prædictis primo loco ſatisfacere curarem cum Iure Galli antiqui, in cujus ventre repoſita fuerint Lignum Saſſafras, Cortex tamariſci, radix Enulæ Aſtrolochiæ rot., Ari, Hirudinariæ, Raphani Syluestris, cum fol. Anagallidis aquat. Roſmarini, Saluiæ, Chalaminthæ, Pulegij, præmittendo bolum ex Ammoniaco, & Sagapeno an. ʒ. ß. Salis Abſynthij, Roſmarini an. ℈ ß., Spirit. fulig. gutt. iiij. m. perſeueret in hoc remedio patiens per viginti dies, & omni tertiò die purgetur, vel cum Syrupo Cachetico Fernelij, vel pil. de Ammon. Quercet., poſteà per alios viginti dies exhibeatur Puluis Cachecticus Quercetani ad ʒ. 1. cum gr. vj. Salis tart. volat., ſuperbibendo Decoctionem ligni Saſſafras in jure cum ℈. ß. Tincturæ antim. iteretur purgatio lenis, modo ſuperius dicto. Hoc peracto tranſeundum ad Puluerem viperinum ad ℈. 1. cum gr. vj. Bezoart. ſolaris, & ſi non habetur, vtendum ſimplici minerali, & continuandum per menſem cum decoctione Cinam., Caſſiæ ligneæ, & ligni Aloes additis gutt. iiij. Elix. prop., purgationem omni ſeptimo die reiterando; his remedijs, & ſanguinis integritati conſulemus, & obſtructiones auferemus; Partes corrobo-

ran-

randæ erunt ſpiritu Vini deſcripto Conſult.ſuper.,& vere Futuro leni purgatione peracta, Aquas Spadanas bibat, ſeruando ſemper optimam, & congruam victus rationem.

CONSVLTATIO LXXXIV.

De Suppreſſione Hemorroydum, Tumore Lienis, & Cachexia.

Cluis honeſtus temperamenti melancholici aduſti, ætatis annorum quadraginta circiter varijs afflictus curis, per multos menſes defraudatus fuit beneficio hemorroydalis fluxus, qui omni ferè menſe ei ſuperueniebat, ex hoc cæpit tumorem, & duritiem in liene perſentire, in dies magis creſcentem, cum malo corporis habitu vertigine aliquando, & cordis palpitatione moleſtatur.

Animi paſſiones moleſtæ ſpiritus, vel diſſipando, vel concentrando, ſicuti vires eneruant, ità ſanguinem ſpirituoſo diſſoluente naturali priuant, vndè coagulatur, & in motu tardus redditur, & ad conſeruandas conſuetas, & ſalubres euacuationes impotens redditur, prout expertus eſt noſter Patiens, in quo excrementa cum quantitate ſanguinis ſolita per hemorroydes expurgari, impedito hoc fluxu regurgitarunt in maſſam ſanguinis, & præcipuè in Parynchima lienis, vbi ſua craſſitie iſtius poroſitates implendo, tumorem, & duritiem in eo effecerunt, & cellulas occupando fermenti lienaris præparationem, & officium impediendo, in deprauationem ſanguinis coniurarunt. Eſt autem iſtius fermenti officium ſanguinis particulas craſſas, terreſtres, & ſalinas volatilizare, & aliquo modo dulcificare, vt citius in corde efferueſcant, & facilius partibus neceſſariam alimenti portionem contribuant, ab iſtarum partium attenuatione, tanquam à fermento inſpirato ſanguini energia, & vigor conciliatur, quibus chylum ſuſceptum ad ſuæ naturæ ideam efformat, vel primordia ſaltem ſanguificationis perfecta, & ad finem prædictum idonea ei imprimit. At impedito hujus fermenti officio nihil ex his habetur, ſed ſanguine cum particulis craſſis remanen-

nente, hæ paulatim ſpiritus, & partes ſubtiliores ſulphureas arripiunt, & ſibi vniunt mediante lentore, & craſſitie, & hac vnione ablato motu, quo agunt, & munera ſanguinis præſtant, hic inualidus, impotens, iners redditur parum accenditur in corde, & per hoc paruos ſpiritus reddit, ex his parui ſpiritus animales, & conſequenter facultatum animalium debilitas, vnà cum imperfectione excitatiui fermentorum partium, vt ſuperiori Conſultatione dicebam quale eſt ſpiritus vitalis, & animalis, & conſeruatiui eorumdem fermentorum, quod eſt ſanguis, à quo omnia fermenta, & temperamenta partium materiam exigunt pro reparatione deperditi in aſſidua operatione, vndè cum ſit malè diſpoſitus, perfectè non poteſt reparare, ſed deprauata materia deſtruere, à quo labes omnium operationum membrorum, & præcipuè acidi ventriculi cum læſione chylificationis, quæ deprauata ob fermenti inertiam, partim in craſſam, partim in aqueam materiam alimenta abire facit, & vtramque inutilem: bilis, & ſucci pancreatici oritur labes ex ſanguine deprauato, vndè error in attenuatione, volatilizatione materiæ chyloſæ, & fæcum ſequeſtratione, quæ concurrunt ad ſummam chyli craſſitiem pro vna parte, & aquoſitatem pro altera, & in omnibus ad ſummam imperfectionem, quam emendare ſatis non eſt ſanguinis actiuitas valde debilitata ob rationes ſupradictas, cum pars ſulphurea, & ſalina volatilis craſſioribus vnita non poſſit agere motu deſtituta, & ità nec chylum in ſanguinem bonum tranſmutare, ſed quæcumque tranſmutatio ei contingit, eſt in naturam excrementorum, quibus tandem tota ſanguinis maſſa impletur, amiſſo colore lucido, & rutilo, qui amplius in carnes non transfunditur, ſed colore nigro, & prauo tincta externas partes eodem inficit, dum dicti humores in eis effunduntur, eo modo in ſuperiori Conſult. dicto ſine vera appoſitione, ſed ſolùm concretione.

Vertigo à multiplici cauſa poteſt pendere, & primo à vaporibus craſſis in cerebro aliqualem obſtructionem facientibus, qua impediti in ſuo recto curſu ſpiritus, retrocedunt, & in gyrum alios cogunt, vndè Vertigo, vel quia neruis lieni implantatis partes excrementorum ibi volatilizatæ, ſed aſperæ,

acres,

acres, & corroſiuæ ob moram contractam (poſſunt enim volatilizari, & acrimoniam acquirere proprio, & inteſtino motu, qualis ſuccedit ſpontè putreſcentibus) exceptæ, & ad caput tranſlatæ ſua acrimonia irritatiua, & motu violento ſpiritus agitatione ſumma turbare valent, & in gyrum ducere.

Palpitatio pendet, vel à ſanguine craſſo, qui accenſionem in corde non patitur, vndè grauando irritatur cor, & ad motus palpitationis cogitur pro expulſione, vel quia portio materiæ acris imbibita à neruis lienis defertur ad neruum pericardio implantatum, & cum ſplenicis connexionem conſeruans, quæ irritatione, & vellicatione illum ad motus velut conuulſiuos excitat, vndè Palpitatio cordis.

Pro curatione itaque excrementa ſanguinis attenuanda, & euacuanda, & corroborantibus ſuæ indoli reſtituendus, tumor lienis extirpandus, & obſtructiones tam iſtius, quàm hemorroydum auferendæ, & conſueta Purgatio promouenda, quæ omnia, ſi non impoſſibilia, ſaltem ſumme difficilia.

Peracta purgatione vniuerſali cum ſanguinis miſſione per hyrudines à venis hemorroydalibus, exhibenda Aqua Tetutij per quinque dies, & poſt tranſeundum ad ſanguinis attenuationem, & obſtructionum reſerationem Ius Galli antiqui exhibendo per viginti dies, in cujus ventre repoſita fuerint Lign. Saſſafras, Cort. Tamari., Fraxini; Rad. Filcis, Eringij, Rubiæ tinct., Cappar., Polipod., Quercini, Raphani Syluest. cum folijs Cytrach, Chamedryos, Praſij, Cent. min., Card. bened., Florum Geniſtæ, Cinam., Calam. aromat., Cort. aurant., & de hoc capiat ℥. x. omni mane cum ℈. 1., Tinct. chalybis, & Antim. ℈. ß., præmittendo bolum ex Ammon., Sagapeno diſſol. in vino maluat. an. ℈. 1., Extract. gentianæ, Tamariſci an. ℈. ß., Salis Abſynthij, Tamariſci an. gr. iiij. m. purgetur omni tertio die cum Decocto Epithimi, vel Syrupo Cachetico Fernelij, vel cum Pilul. de ammon. Quercet. poſteà puluere Cachetico Quercetani vtendum ad ʒ. 1. cum Antim. diaph. ℈. ß., Sal. tart. volat. gr. v., vel ejus loco ℈. 1. Salis Roſmarini cum aqua ſplenetica Sckroderi parata iuxtà animaduerſionem Hoffmani in Claui Sckroderiana, & in hoc medicamento per alios viginti dies inſiſtendum, omni ter-

tertio die iterata Purgatione cùm aliquo ex dictis medicamentis; quod ſi his non cedat tumor, qui ſolet eſſe contumax, deueniendum ad Vinum medicatum cum Abſynthio, Citrach, & corr. rad. Fraxini an.m ij., Limaturæ Chalybis ℥. ij., bul.in ℔.iiij. Vini generoſi lento igne, & vaſe cooperto ad tertias, & de hoc capiat ℥. iij. omni mane, & eſt expertum in tumore lienis, præmittendo tamen bolum ex Extracto Gentianæ, Scolopendriæ, & ſucco Abſynthij an. ℈. 1. cum gutt. vj. ſpirit. Fulig., vel Cornu Cerui, & Arcan.dup. ℈ ß. ſi aliquo modo obſtructiones cedant mihi arrideret decoctum ſudorificum ex ſalſa china cum decoctione galgæ Cardui, Benedicti, Imperatoriæ, & Cornu Cerui in talleolas inciſi cui addi poſſunt radices aperitiuæ ſpecificæ ſpleni exhibendo de hoc ad ℥. viij., vel decem præmittendo ʒ. 1. rad. Lappæ majoris irroratæ cum Elixir. prop., & aqua Cinam. pro ſudore eliciendo; puto enim à ſudorificis fundentibus, ſanguinem attenuari, & per ſudorem depurari, & à motu ſanguinis citato in actu ſudoris concepto obſtructiones viſcerum diminutas poſſe eradicari Extrinſecus admoueatur Emplaſtrum ex Tabacco, & folijs Cicutæ, corroborabitur ſanguis cum ſpec. Diambræ ℈. 1., pulu. Vip. ℈. ß. exhibitis in ℥. 1., Syrup. de Cinamomo cum gutt. v. Elix. prop. Interim ſeruetur optima Victus ratio.

CONSVLTATIO LXXXV.

De tumore lienis, & Hemorroydum ſuppreſſione.

AN ſuppreſſa hemorroydum euacuatio tumori lienis occaſionem dederit, vel tumor ſuppreſſioni ſine erroris nota, ambigi poteſt, cum ſanguis ſuppreſſus ab impedita vaſorum hemorroydalium via regurgitatione in lienem fixari potuerit, cum hujus viſceris tumore. Poteſt etiam eſſe, quòd ſanguis ob ſuam malam qualitatem, vel ob vitium lienis in hoc detentus fuerit in copia, cum ſuppreſſione hemorroydalis fluxus, dum ſuperfluitas ſanguinis in hemorroydibus, his vim faciebat ad dictum fluxum, & ex retento ſanguine in liene ablata hujus ſu-

ſuperfluitate à venis hemorroydalibus, ablatum fuit etiam incentiuum, & cauſa fluxus.

In hac dubitandi ratione erimus, donec innoteſcat, an tumor ſuppreſſionem, vel hæc tumorem præceſſerit, & tunc optimo judicio, præcedens erit ſtatuendum pro cauſa alterius, quocumque verò modo hoc contigerit in præfato Patiente cenſeo vnica cauſa id factum, nempè craſſitie ſanguinis, quæ tam potuit hunc in liene fixare, vndè tumor, ex quo poſteà ſuppreſſio fluxus ob rationem ſuperius dictam, quam eidem impedire curſum per vaſa hemorroydalia; vndè poſteà tumor ex regurgitatione, & fixatione in lienem.

Craſſitiem contraxit ſanguis à temperamento naturali melancholico, & auxit inordinata victus ratio, & ætas declinans, & acidum ſuperabundans, in appetitu canino manifeſtatum, erumpens à glandulis totius, quæ ſpiritu animali in ætate declinante deſtitutæ pro ea copia, quæ requiritur ad dulcificandam lympham præparandam in earum ſubſtantia, ſunt in cauſa, vt hæc nimis acida remaneat, & ſanguini mixta craſſitiem majorem huic contribuat, aciditate bilem ſanguini tenuitatem conferentem mortificando, & ſalſum illud volatile ſanguinis attenuatiuum fixando.

His accedit, quod lien deſtinatus craſſiores, & acidas partes ſanguinis volatilizare, & dulcificare copia ſpirituum animalium, quibus ditatur, obſtructus à fæculentijs ſanguinis à naturali temperamento, & victus mala ratione congeſtis illas intactas relinquit, impediente pororum ſuæ ſubſtantiæ infarctu illis communicationem influxus ſui fermenti, & ſpirituum animalium commixtionem, à quibus attenuationem, & dulcificationem ſuſcipere deberent, hinc acidæ illæ particulæ in temperamento melancholico redundantes in ſero liquatæ, ſanguinique commixtæ totam maſſam acidam reddunt, cujus portio ſeroſa glandulis communicata lympham ſumma aciditate deprauat aptam ſanguinem magis fixum, & craſſum reddere, non tam coagulatione, quàm bilioſi fermenti diſſoluentis mortificatione vt ſuperius dicebam; & quæ glandulis ventriculi impartitur ad talem eſt exaltata aciditatem, vt tamem caninam excitet, conti-

nua vellicatione membranarum ventriculi, quam moderare non valent balſamicæ, & dulces alimentorum particulæ, & ab hoc acido ſuperabundante tota maſſa chyli acetoſa facta ſanguinem totum aciditate majori conquinat, & ſemen pariter acidum nimis factum irritamentum acquirit pro glandulis, vel veſicis, in quibus conſeruatur, vndè pollutiones frequentes nocturnæ, acido ſeminis per calorem lecti, & per illum totius à ſomno auctum in interioribus partibus exaltato cum majori actiuitate, irritamento, à quo laceſſitæ dictæ veſiculæ coguntur ſtimulanti ſemini viam aperire.

Ab hac ſanguinis conſtitutioue parum ſpiritus prolicitur in cerebro, non ſolùm ob craſſitiem, ſed etiam ob ejus impuritatem; hinc eſt, quod iſti facillimè turbantur, & à connexione cum alijs diſtrahuntur, & tunc motu proprio relicti, vel eo accepto, qui à loci conditione, & diſpoſitione oritur turbatim, & velut in gyrum mouentur, & cum ſimili alteratione ſuſcipiendo motus ab obiectis extrinſecis prouenientes, omnia in gyrum verti videntur.

Nec difficile erit credere à ſola obiectorum externorum perceptione talem motum vertiginoſum ſpiritibus impartiri, ſi conſiderabimus tales perceptiones, viſus, & auditus fieri dependenter à motu ſpirituum in neruis horum ſenſuum hoſpitantium, & in motu eorumdem neruorum, ex quo habemus cauſam mouentem ſpiritus in ſuo emporio, cum motus dictorum ſpirituum, & neruorum terminetur ſemper in organo ſenſus communis, circa quod ſpirituum emporium adeſt, & hoc motu concepto ſemper mouet circumſtantes ſpiritus, qui debilitate contracta à ſanguinis imperfectione, ab hoc motu paruo etiam in tumultus adiguntur, ex quo habemus integram talis ſymptomatis cauſam; & quod dictum eſt de motu obiectorum dicendum eſt etiam de motu aeris magis liberi, cui expoſitus æger ſpirituum turbationem, & vertiginem experitur.

Pro curatione ergo ſanguis attenuandus acidi correctione, & ſuppreſſæ Hemorroydes excitandæ, & tumor lienis diſcutiendus emollientibus, & deobſtruentibus, caput, lienque corroborandus, præmiſſa vniuerſali Purgatione.

Quæ peragenda eſt cum mel roſ. ſol. ad ℥. v., Crem. tart. ℥. ß. diſſol. in aqua Meliſſæ, poſteà reſiduum materiæ cum Decocto rad. Fæniculi, Petroſel., aſparag. ad ℥. v. cum Syrup. de duab. ℥. 1. ß. præparandum. Poſt quintum diem reiterandum ſupradictum Purgans, detergendus Ventriculus, & inteſtina cum aqua Tetutij ad ℔. v. per quatuor dies, ne vſu deobſtruentium materia craſſa in his partibus delitescens ad venas rapiatur cum majori incommodo Ægri; & poſteà mittendus ſanguis ab hemorroydibus, & ſi adſit venarum plenitudo prius à brachio, acidum corrigendum erit cum ſequenti remedio ℞. Succi Abſynthij condenſati ℈. ß., Chalybis limati, & ſuper marmore porfirio optimè læuigati ℈. 1., Salis tart. fixi ℈. ß., Olei gariofilorum gutt. iiij., vel ejus loco illorum puluerem ad ℈. ß. cum Aqua Cinam. ſtill. f. b., & ſuperbibatur Decoctum Ligni Saſſafras, Spicænardi, Calam. arom., Zinziberis, cort. aurantior. factum in aqua fæniculi ad ℥. vj. per viginti dies in hoc inſiſtendum, purgando omni tertio die cum pil. tart. Quercet. ſecundum reform. Hoffmani in Claui Sckroder. addito Mercurio dulci poſt prandium, & cœnam ſumat ʒ. ij. Elix prop. præparati iuxtà regulam Helmontij, à quo mortificabitur acidum exuberans ventriculi, & prohibebitur, ne chylus tanta aciditate profundatur. Pro liene Vinum medicatum in ſuperiori Conſult. deſcriptum huic Ægroto tamquam arcanum exhiberem, Chalybe prætermiſſo, addendo Arcanum duplicatum Mynſicht ad ʒ. ß., Tinct. tartar., & Antim. ad ℈. ij., vel Decoctum lienis bouis ex deſcriptione Quercetani, addito ſale Tart. volat. ad ℈. 1., & præmiſſo bolo ex Extracto tamariſci gentianæ an. ℈. ß., Spirit. gummi ammoniaci ℈. ß., Fuliginis gutt. iiij., Salis Cornu Cerui gr. v. m. f. b., Spinæ Alicarum in vmbra ſiccatarum, & pulverizatarum ſi ad ʒ. 1. exhibeantur dicuntur pro certo tollere tumorem lienis, quod efficacius operabuntur, ſi addatur ſal volatile Viperarum ad gr. viij. Exterius lieni applicetur Emplaſtrum Tabacci, vel de Cicuta. Purgatio interim omni tertio die cum Pilul. de Ammoniaco Quercetani inſtituatur; Quod ſi his non cedat tumor, conſulo, vt omni die ante cœnam, & prandium ſummat ℈. 1. pilul. Melangog. ex deſcriptione Lancelloti, his enim vidi contuma-

cis-

ciſſimas obſtructiones extirpatas, præcipuè ſi addatur Crocus Martis aper., & Antim. diaph., præterquamquod aromaticis, quibus conſtant, & alkalicis acidum ſuperfluum corrigunt his vtatur per quadraginta dies. Pro corroborando Capite, & liene meliora non habeo pro hoc caſu, quàm ſpiritum vini aromatizatum deſcriptum Conſult. ſuper. Interim optima victus ratione vtatur.

CONSVLTATIO LXXXVI.

De Hepatis obſtructione, & Cachexia.

EX præterita febre trimeſtri, non ſolum ſanguis depauperatus fuit ſpiritibus, ob longam adeo efferueſcentiam, qua diſſipari ſubtilem, & ſpiritoſam ſubſtantiam omnis liquorum fermentatio violenta docet. Hanc diſſipationem facilem reddidit ſpirituum exilis copia inſeparabilis comes temperamenti pituitoſi, quale eſt illud iſtius Patientis, & ætatis prouectæ, cum quinquageſimum excedat annum; Sed etiam materia craſſa ab efferueſcentia febrili ſegregata, in Hepatis Parinchemate depoſitata fuit, vndè tumores & durities in hac parte, poſt febris intermiſſionem, & ab his duobus habetur fundamentum, & radix illius mali habitus, & cachexiæ, qua nunc cum totius languore, læſo appetitu, & intumeſcentia partium externarum affligitur, ſanguis enim ſpiritu deſtitutus craſſitiem acquirit, & excrementa non ſecernit, quæ continuò illum conſpurcant, & inhabilem reddunt ad ſubminiſtrandum partibus, & fermentis naturalibus materiam pro eorum conſeruatione, cum enim ex naturæ decreto debant eſſe volatilia, & ſpiritoſa immunditieique neſcia, à ſanguine craſſo fixo, & immundo conſeruari non poſſunt; hinc fermentum ventriculi, bilis ipſa, & ſuccus pancreaticus, quæ pro fermento inſeruiunt in chyli depuratione à fæcibus in inteſtinis, deprauata, & à conditione naturali aliena generantur, vndè mala alimentorum in ventriculo elixatio, pejor in inteſtinis depuratio, peſſima à ſanguine chylum recipiente ſanguificatio, cum ſpiritu hujus operatore careat, & partes ſulphureæ,

ac

ac ſalinæ ad tale opus concurrentes, viſcoſis particulis ſanguinis irretitæ nihil operantur, vndè ex omni capite deprauata ſanguificatio, & ſolùm excrementorum collectio in vaſis, & hæc omnia eo infælicius ſuccedunt, cum fermenta acidi ventriculi, bilis, & ſucci pancreatici, præterquod imperfecta generantur, excitatiuo neceſſario careant, nempè ſpiritu vitali, & animali, qui in tanta parua generatur copia, vt motum neceſſarium dictis fermentis tribuere non valeat in executionem ſuarum operationum.

Pro majori ſanguinis, & totius calamitate accedit, quod obſtructo, & infarcto Hepate à materia viſcoſa, ob cauſam ſuperius dictam, ille ibi non accipit illam perfectionem, quam naturaliter deberet, ſed compreſſæ glandulæ iſtius, & compreſſione obſtructæ non recipiunt ſanguinem, ideòque non ſeparant totam portionem bilis pro cruoris depuratione neceſſariam, propter quod ea remanet in tota maſſa, cum partibus craſſioribus mixta, ſua ſalſedine totam maſſam inficiendo ineptam etiam reddit ad nutritionem partium, qua defraudatum totum corpus, vna cum ſpirituum paucitate languore labeſcit, & extrauaſatæ in partibus externis portiones humorum, cum nutritioni non ſufficiant, & pro tranſpiratione ſint craſſiores, ibi coagulantur tumorem in illis efficiendo.

Cauſa appetitus dejecti patet ex dicta ſanguinis deprauatione, qua acidum ſtomaci non reparatur, & à bile in ſanguine relicta mortificatur.

Tentandum ergo humores maſſam ſanguinis conſpurantes attenuare, diſgregare, & purgare, ſanguinique robur addere, & obſtructiones Hepatis auferre, fermenta omnium partium corroborando, in quo exequendo extremam incurremus difficultatem, cum morbus ſit contumax, & principes partes afficiantur, non tamen deſtituendus eſt Patiens, ſed efficacioribus remedijs ſuccurrendus.

Facta Purgatione vniuerſali exhibeatur Aqua Terutij cum ſuo vehiculo ad ℔.vj. per quatuor dies, poſteà ſequenti Decocto vtatur per octo dies. ℞. Rad. Aſſari, Ari, Fæniculi, Petroſelini, Foliorum Cuſcutæ, Traxaci, Agrimoniæ, Hepaticæ, Camedryos, Sem. Aquilegiæ, Napi, Anili, addendo quotidianæ Portioni

Syrup. de quinque rad., & Acetoſi Diarodon an. ℥. ß., Salis tar. fixi ℈. 1., Abſinthij cum ſpiritu vitrioli dulci coagulati ℈. ß., purgando poſteà Corpus cum Pilul. tart. Quercet. Huic medicamento ſuccedat ſequens Puluis. ℞. Pulu. Chalybis ſuper Porfido optimè læuigati ℈. 1. ß., Bezoart. miner. gr. x., Mercur. dulcif. gr. v., habet enim hoc ſummam efficaciam in diſſoluendo, Salis tart. volat. gr. iiij., ſi poterit haberi ambræ griſæ gr. ij., ſuperbibendo Decoctionem Cornu Cerui in talleolas inciſi, Vrticæ mortuæ, quæ Lamium dicitur, & quæ in folijs habet maculam albicantem, radicis Filicis addendo, & Eſſentiam liquidam Abſynthij ad ℥. ij. deſcriptam à Zuelpher. in ſua Pharmacopea Regia continuandum in hoc medicamento per triginta dies, purgando omni tertio die cum Pilul. de Ammon., vel Tartareis Quercetani, & ſi adhuc remanſerint reliquiæ ſequenti remedio locus dandus. ℞ Extract. eſſentiæ Abſynthij ſupradictæ ℈. 1., Theriacæ ℈ ß., Salis Hæpatici Mynſicht ℈. 1., Spirit. Vrinæ gutt. vj., Salis Cachetici Chalyb. ex deſcriptione Hoffm. in Claui Sckroderiana cap. de Nitro in fine ℈. ß., Mercurij dulcif. gr. viij. m. ſuperbibendo Decoctum Marrubij, Chelidoniæ, & Vrticæ mortuæ. Vltimo loco acidulis ſpadanis, vel artificialibus vtendum, quæ ſanguini ſuam temperiem conciliabunt naturalem, & reliquum humorum ducent per vrinas, in quarum defectu vtendum Arcano duplicato cum Calce ſolis ſecundum deſcriptionem Hoffm. loco cit. Fermentum partium ad ſuam perfectionem reſtituetur conciliata ei volatilitate, & motu cum eis, quæ calorem confortant, & quamuis ad hoc ſufficienter faciant omnia ſupradicta deobſtruentia martialia, & tartarea; poterit addi Vinum Hipocraticum, vel Spiritus Vini, cui infuſa fuerint Cinam., Crocum, Lignum Aloes, Myrrha, & Nux moſcata. Victus ratio ſit his indicationibus congrua.

CON-

CONSVLTATIO LXXXVII.

De Febre continua, & Cachexia.

NObilis Vir ſtudijs deditus, ætatis annorum quadraginta quinque, temperamenti calidi, & humidi æſtate præterita valdè ſe exercuit etiam in magnis laboribus motu violento, & continuo, multum aquæ acido limonum conditæ, & niue refrigeratæ potauit; In principio Autumni correptus fuit febre duplici tertiana acuta, in decima quarta remiſit acuties, & continuauit febris lenta, obſtructio in regione lienis ſubtus coſtas apparuit, cum arteriæ pulſatione in medio ventris ſub cartilagine mucronata, febris perdurat, lenta, color cutis pallidus ad flauum declinans, aluus adſtricta, & quæ exeunt ad cineritium colorem tendunt mixta mucoſitatibus multis, vomitum frequentem habet materiæ acidæ in exitu corrodentis, & craſſæ, præcedente dolore velut corroſiuo ventriculi, appetitus nunquam defecit, ſicuti ſomnus, qui ſolum difficulter capitur ob magnam pulſationem arteriarum in temporibus. Poſt cibum pulſus magnus euadit, & frequens cum elatione arteriæ valida, ità ut ab ipſo Patiente vſque in extremo digitorum pedis perſentiatur, & continuat frequentia in pulſu ſemper, non cum tanta eleuatione, vt à cibo, ſed minori, febris acceſſiones manifeſtas non habet, ſed ſolum illa exacerbatio, & alteratio à cibo ſemper perdurat. Vrina rubra, craſſa, ſedimentum craſſum, & copioſum, & arenoſum demonſtrat, & lateri matulæ vitreæ, & in ſuperficie veluti telæ araneorum adhærent, ſputa ſunt craſſa, nullius tamen ſaporis; multa expertus eſt remedia, ſed incaſſum, & ſunt decem octo menſes, quod in hoc ſtatu perdurat.

Difficilis, non minus quàm periculoſus propoſitus fuit Caſus in Nobilis, & eruditi Viri indiſpoſitione, cujus cauſas, & naturam indagaturus à ſymptomatum ponderatione lumen impetrabo. Excrementa nulla tinctura colorata nos erudiunt bilis curſum ad inteſtina intercipi, & cauſam habemus in mucoſitate redundante in inteſtinorum cauitate, pro ut exitus illius in omni

excre-

excretione oſtendit, facilè eſt enim hanc orificio vaſis biliarij adhærentem ipſum obſtruere. Hinc bilis impedita ſurſum ab hepate regurgitat, & ſanguini de nouo confuſa, non vnita flauo colore tingit, vndè color in cute flauus, non adeò intenſus ſicuti in ictero, quia quod cuti impartitur non eſt ſincera bilis, ſed mixta alijs humoribus, & præcipuè ſeroſis flauedinem diſſolutione bilis imminuentibus, vndè ab ictero ſolum per hoc differt, vt mox demonſtrabitur.

Hujus mucoſitatis denſæ cauſa, ad acidum excedens eſt reducenda, quod auctum fuit in corpore, & ab acido limonum in aqua copioſè ingurgitata, & ab anni tempore, Autumno nempè, in quo acida præualent, non ſolùm obfrigus aeris incipiens, quod ad acidi generationem facit, ſed etiam, quia à præterito æſtatis calore, & exercitio violento diſſipati ſpiritus ablatum fuit acidi modificatiuum, quapropter hoc magis præualuit in ſaliua, & ſucco pancreatico, inducta in eis craſſitie, magis poſteà aucta in illa mucoſitate inteſtinali, quæ originem trahit à prædictis humoribus, augetur autem, dum ob moram, quam ducit in inteſtinis, acidum magis actiuum redditur, & conſequenter magis fixatiuum, & denſatiuum, obſeruamus enim ſaliuam in vaſe repoſitam incraſſari magis ſe ſola, ab acido interno, & occulto exaltato per inteſtinum motum particularum ſaliuæ, vel à motu aeris, vel à calore ambientis, & hujus confirmationem habemus à vomitu craſſæ materiæ acidæ frequenter ſuperueniente.

Colorem flauum certum eſt à bile prodire, nec alium eſſe in corpore humorem aptum flauedine tingere, quàm bilem, & ad hoc vt tingat debet eſſe multa, ſimul vnita à cæteris diſgregata, vel ſaltem ſolum coniuncta cum eis, quos inficere ſuo flauo colore poteſt, vndè in tranſitu per partes eas flauedine coinquinat, relicta in eis ſui portione, ex quo certo colligimus vltrà obſtructionem in vaſe cholidoco impedientem curſum bilis ad inteſtina, eſſe bilem in venis diſgregatam à cæteris humoribus, & tamquam in ſuperficie illorum natantem cum ſero, vel parte aquoſiori, qua à bile in flauum tingitur, ſed non intenſum, dum diluitur, & ex dilutione fit color flauus remiſſus, ſicut ab aqueo, & parum ſpiritoſo pallidus, prout ſuperius innui.

Hanc bilis diſgregationem patitur, quia regurgitando à ducto cholidoco obſtructo in Hepar, venam cauam ingreſſa ſanguini de nouo coniungitur, ſed non per vnionem, & mixtionem, ſed ſolum per confuſionem, & quia leujor, quàm cæteri humores, iuxtà Hippocratis ſententiam, iſtis ſupernatat tota, & vnita, vndè dicitur diſgregata; prohibetur etiam mixtio, à ſanguine mucilaginoſo, hujus enim naturæ corpora cum alijs mixtionem renuunt, cum ob viſciditatem, & tenacitatem diuidi non poſſint, vt corpuſcula alterius corporis ſuſcipiant, ſed confuſionem ſolum ex motu admittant.

Sanguinis lentorem, & mucilaginoſum ſtatum deduco ab eleuatione ſumma arteriæ à cibo, & à moderata, ſed præternaturali poſt cibum, pendente à rarefactione ſumma illius, vndè neceſſe eſt concludere ſanguinem habere talem diſpoſitionem, per quam valeat ſuſtinere magnam rarefactionem frequentem, & diuturnam per decemocto menſes, ſola verò craſſa, & lenta videmus ſummè rarefieri, vt Mel, Lac, Therebentina, & ſimilia, quia ratione viſciditatis habent multum ſe dilatare, & ſolùm humidum craſſum eſt talis conditionis, vt à calore, vel ab efferueſcentia magnam accipiat rarefactionem, & diu hanc ſuſtinere valeat, vndè ſanguine hanc patiente concludere fas eſt lentorem, & mucilaginem contraxiſſe, quæ ſe manifeſtat etiam in ſedimentis Vrinarum copioſis, & craſſis, quorum materia cum ſanguini eſſet mixta, ei non niſi lentorem, & craſſitiem contribuere poterat, prout oſtendunt etiam ſputa craſſa à materia in ſanguine latente prodeuntia; hoc lentore ſanguis reſpuit vnionem cum bile perfectam, quæ licet videatur facilis ratione viſcoſitatis idoneæ coniungere partes, non eſt tamen talis ratione ſuæ diuiſionis in minima, ad quæ reduci Viſcoſitas difficultat, & ad mixtionem eſt ſummè neceſſaria dicta diuiſio corporis miſcibilis ad minima: talis miſcella etiam impeditur, & ratione bilis, quæ iuxtà doctrinam Le-Boe virtute ſui Salis, & Olei mixtionem recuſat cum alijs, & penetrationem, & mixtionis ſolum rationem acquirit à ſpiritu volatili omnia peruadente, & penetrante, quem deficere in bile hujus Patientis credendum, ob morbi longitudinem, quæ ſicuti vires debilitauit, ità ſpiritum animalem

pel-

peſſumdedit, à quo volatilitatem naneiſcitur.

A continua etiam efferueſcentia euolaſſe ſpiritum in bile credendum eſt, quo deſtituta, remanente ſolum ejus ſale, & oleo, quibus penetrandi potentia pro mixtione deeſt, ſequitur etiam, quod ſi ſanguis non eſſet viſcidus, tamen ratione conditionis bilis non poſſet cum eo miſceri.

Sanguinis viſcoſitas, & lentor originem traxit à pituita inteſtinali à calore aeris, motu, & nimio potu aquæ fluxibili, & tenui reddita, vt facilè ingredi potuerit per vaſa lactea maſſam ſanguinis, in qua à frigore incipiente autumni condenſata, & etiam à latente aciditate coagulata viſciditatem, & lentorem toti maſſæ intulit, & quia ob reſolutos ſpiritus à febre ejus aciditas præualuit, & eſt naturali intenſior, confuſa, cum ſale bilis, continuo efferueſcentia præternaturalis ab his excitatur, vndè febris contiuua, & lenta, ob bilem inertem factam à ſua pinguedine, & à ſpirituum defectu, per quæ non eſt apta multum efferueſcere, & ſine acceſſionibus, quia cauſa eſt in maſſa ſanguinea, & ſemper in actu febrilis efferueſcentiæ ob continuam applicationem acidi pituitæ, cum alkali lixiuio bilis.

Poſt paſtum videtur accendi major, quia in illa lenta, ſed præternaturali efferueſcentia ſanguinis, dum ei miſcetur chylus partes hujus ſulphureæ, & in magna copia ſtatim accenduntur efferueſcentiam majorem excitando, vel ab eo bilis facta dilutior, eſt magis idonea ad efferueſcendum, & alkali volatile chyli cum acido pituitæ congrediendo efferueſcentiæ incrementa parant, à qua valida pulſatio arteriarum, & etiam diſgregatio multæ materiæ viſcidæ, & ſulphureæ, vitio continuæ efferueſcentiæ in copia aduſtæ, quæ ſimul cum ſero præcipitata, & in renibus à maſſa ſanguinis ſeparata, vrinæ ſedimenta copioſa, & craſſa reddit, à quibus deciſæ partes aliquæ ſulphureæ ſubtiliores, & pingues, eo quia Vrina in ſuis poris tantam iſtarum quantitatem continere non poteſt, hæ lateribus matulæ adhærent, & in ſuperficie natant in formam telæ aranearum, & quia portio materiæ tartareæ, ab acido, volatili in efferueſcentia ſanguinis facto, fixatur in arenulas, hæ pariter cum ſero præcipitatæ, arenoſum etiam reddunt ſedimentum.

Lienis obſtructio eſt producta à febre acuta præcedente, in cujus fermentatione partes excrementitiæ ſegregatæ, à natura ad vniuerſalem cloacam demittebantur, ſed ſuo fruſtrata fine in lienem decubuerunt, ibi fixatæ cum ejus tumore, à quo impeditus ſanguinis curſus per arteriam ſplenicam regurgitat, cum impetu in cæliacam verſus mucronatam cartilaginem extenſam, vndè ejus pulſatio inordinata, & ſenſu viſibilis, & perceptibilis, in quam tractæ etiam temporales moleſtiam ſuo motu inferendo, ſpirituſque animales à quiete interrumpendo ſomno difficultatem inferunt.

Pro curatione inſiſtendum in deterſione mucoſæ ſubſtantiæ inteſtinalis; Secundò in ablatione obſtructionis ductus cholidoci; Tertiò in attenuatione ſanguinis, & Pituitæ, & in acidi iſtius mortificatione. Quartò lienis obſtructiones auferendæ, quæ omnia exequi poſſe ſpero, ſed cum temporis diuturnitate, præſtita rigoroſa obedientia imperatis, ſine qua medicamenta ſuum non conſequentur effectum, & facilè Patiens in Hydropem tranſire poteſt.

Et quia jam præceſſerunt multæ purgationes vniuerſales, his relictis pro prima intentione capiet aquam Tetutij ad ℔. v., vel vj. cum ſuo vehiculo per ſeptimanam; & pro ſecunda vtatur vino Marrubij deſcripto à Mathiolo in tract. de Marrubio cum ℈. 1. ß. pul. Melliped., & Sal. tart. Chalyb. ℈. 1., & hoc per xiv. dies, purgando omni tertio die cum ℈. ij., vel ʒ. 1. pil. Agreg. cum ℈. 1. Mercurij dulcis; Pro tertia vtatur Pulu. cachetico Quercet. ad ʒ. 1. addito Mercur. dulc. gr. iij., & Bezoart. min. gr. viij., & Salis tart. vol. ℈. ß. ſuperbibendo Decoct rad. Chelidoniæ, Vrticæ major., Gentianæ, Marrubij., fol. Roſmarini, Saluiæ, Chamedryos, & Anagallidis aquaticæ, purgando pariter omni tertio die cum Pil. de Ammoniaco Quercet. perſeuerandum in hujuſmodi remedio per triginta dies, quibus finitis, ſi remanſerit adhuc tumor lienis, auferendus cum Decoct. Ligni Saſſafras, Salſæ, rad. Caparorum, Gentianæ, Corticum tamariſci, & fol. Citrach cum tinct. tart. Chalybis, & antim. an ℈. ß., vel Pilul. Melangogis Lancelotti vtatur modo in præcedenti Conſult. deſcripto. Exterius applicetur Emplaſtrum ex fol. Tabacci, & Cicutæ.

CON-

CONSVLTATIO LXXXVIII.

De Hydrope Aſcite.

NObiliſſimus Eques, ætatis annorum quadraginta octo, temperamenti calidi, & humidi cum bile coniuncti, vt facilis in iram excandeſcentia oſtendit potui vini generoſi, & ſpiritus ejuſdem extremè deditus, facies ejus rubore intenſo, & continuò ſuffuſa paulatim apparuit, cum puſtulis rubris, quibus ſucceſſit deſtillatio humoris aquei ad fauces, appetitus dejectio, cum languore vniuerſali pedes, & crura intumeſcere cæperunt, & poſt aliquos menſes etiam venter, qui percuſſus aquæ incluſæ exundationes exhibet, rubor in facie eſt diminutus, & cum pallore mixtus, puſtulæ tamen adhuc ſunt multæ, & rubræ, in ventre tenſio obſeruatur, non durities, nec tumor partium.

Errores commiſſi in potu Vini generoſi, & ejuſdem ſpiritus, Hydropi, qua affligitur hic Patiens, vt colligitur ex tumore pedum, & ventris, & exundationis ſenſu occaſionem dederunt, & à cauſa calida hunc morbum quandoque prouenire notum fuit etiam Antiquioribus in Medicina periti ſſimis; prætermiſſis verò hic traditis ab eis circa modum generationis; ex noſtris principijs credendum eſt à Vino, & ſpiritu ejus volatilizatam fuiſſe bilem, eiuſque ſulphur, à ſulphure vini accenſibili auctum, quod augmentum facile fuit, cum bilis naturaliter in hoc Patiente ſit inflammabilis, & accenſibilis, ideoque ſulphure abundans, & quamuis ſpiritus vini ſalis lixiuij biliosi acredinem temperare valeat, ejus verò inflammabilitatem augere ſemper potens eſt, & ab hoc ſulphure bilis aucto ſuccedit, quod in cordis ventriculis ſummè accendatur, vt ſanguinem ſummè etiam inflammet, & rarefactione ſumma attenuet, calorem viuidiorem ei contribuendo, prout patet in ſanguine arterioſo, qui volatilior, & magis accenſus venoſo, majorem etiam habet iſto fluiditatem, & colorem viuaciorem; hinc eſt, quod primo rubor faciei naturaliter floridus, & moderatus pulchritudinem concilians, moderatamque in bile naturali ſulphuris copiam arguens apparuit

major deformitati conducens, quia major ſanguinis copia per arterias ad partes faciei decurrebat ratione tenuitatis, & fluxibilitatis ſanguinis à ſumma accenſione, & rarefactione acquiſitæ, & dictæ partes faciei laxæ eam recipiebant, ideò per cutem ſanguinis color ruber immoderatus tranſpirabat, vbi moderata illius copia colorem moderatum naturaliter efficiebat, & quia in aliquibus partibus faciei concreſcebant portiones ſanguinis, hæ congeſtæ puſtulas efficiebant rubri coloris, retinentes colorem ſuæ materiæ; vel quia à ſanguine penetrante ipſam ſubſtantiam coagulatam, vel cutim tumorem occultantem, ſanguineo rubore, prout aliæ partes faciei perfundebantur. Attenuata inde magis ſanguinea maſſa ſuæ compaginis ſolutionem ſenſit ſeroſitatem, quæ mixtione cum alijs particulis vniebatur libertati reſtituendo, vtpotè ſua tenuitate ſeparationi magis aptam, vndè ſeparatio iſtius à tota maſſa, quæ collecta in capite deſtillationi materia fuit, & ab arterijs in cauitatem ventris eructata Hydropem fecit.

Cur verò in has partes, & non in alias, vtpotè renes expurgationi ſeroſitatis deſtinatos tranſmiſſa fuerit ſeroſitas, non ab alio poteſt dependere, quàm, vel à renum diſpoſitione tantam copiã ſeri non permittente in eorũ ſubſtantia recipi, vel ab ejuſdem ſeri ſubſtantia non apta per poros renum tranſcolare, vel à diſpoſitione arteriarum capitis, & ventris, qua major copia ſeri his partibus impartitur, quàm alijs, vt venæ totam abſorbere non poſſint pro motu circulari, quæ diſpoſitio conſiſtet in majori orificiorum dilatatione, vel à vitio exiſtente in illis partium canaliculis, mediantibus inter arterias, & venas, quorum beneficio inter dictas partes communicatio conſeruatur pro ſanguinis circulatione, vt excogitauit Le-Boe in tractatu de Hydrope, quod vitium non eſt niſi laxitas, vel ſoluta vnitas illorum canaliculorum, quibus mediantibus ſeroſitas profunditur in viciniores partes, & per has dilatatur.

Sanguis, cum ſua compage ſoluta exitum ſpiritibus liberaliorem permittit, vndè languor totius, & deſtillatio à capite defluens ventriculum ingreſſa fermentum ejus enervando appetitum proſternit, quamuis hoc etiam prouenire poſſit ab eo, quod

ſol-

ſoluens ſanguinem, acidum illius compagem conſeruans deſtruxit, vt non poſſit communicari ventriculo in ea portione, quæ ſufficiat pro elaboratione fermenti neceſſarij ad excitandam famem.

Solutionem compaginis ſanguinis fuiſſe hujus Hydropis cauſam, non deprauatas concoctiones ex hoc colligo, quòd color optimus cutis hucuſque in hoc Patiente conſeruatus fuit, quod certè non contigiſſet, ſi à cachochimia ſeroſa vitio partium concoquentium cumulata ortum traxiſſet, ideòque cenſendum eſt etiam ſpiritum vini non mortificatione ſalis lixiuij bilioſi hunc morbum induxiſſe, quod vtique poteſt contingere, ſed tunc primo incipit cacochimia, & malus color corporis, quod cum nō euenerit in hoc Patiente, excludenda etiam eſt prædicta cauſa, & magis confirmatur propoſita à ſulphure bilis in venis exiſtentis aucto, ſanguinis diſſolutionem modo explicato operante, cum colore intenſo rubro totius faciei; credendum tamen eſt nunc cacochimiam inſurgere, & vitiatas prodire concoctiones, quæ morbo augmentum ferent, cum à ſanguine diſſoluto, & in ſua compage læſo chylus non poſſit recte præparari, nec fermenta partium conſeruari, prout eſt verum officium ſanguinis.

Pro euitando hoc morbo difficili, ne dicam deſperato, iuxtà enodationem cauſarum primo euacuanda ſeroſitas in cauitatē ventris contenta; ſecundò compages ſanguini reſtituenda, volatilitate principiorum dempta fixantibus, & ſulphure bilis moderato, Ventriculus corroborandus, & caput.

Pro prima intentione, ſeu indicatione purgantibus vtendum, inter quæ efficaciora cenſentur, vel Hercules Bouij à Villiſio deſcriptus in Tract. de Vomitorijs, vel ſolutio Gummi guttæ in tinct. ſalis tartari, prout conſulit Villiſius in tract. de Aſcite, vel Magiſterium ejuſdem deſcriptum à Mynſicht in ſect. 1. fol. 36. Sambuci, & Ebuli ſemina, ſiue grana ſiccata in puluerem redacta, & ad ʒ. 1. exhibita, Ialappa, & ejus Magiſterium, horum vſus in hoc morbo ſolum poteſt concedi pro purgatione ſeroſitatis, cum violentiam non inferant, quam ſanguis ad diſſolutionem tendens ſuſtinere non poteſt; Diaphoretica etiam, & Diureti-

retica omninò ſunt prohibenda, cum ſanguinem nimis fermentent, & volatilizent, quod omninò incongruum eſt ad hujus Patientis indiſpoſitionem tollendam, diuretica verò temperata in vſum reuocari poſſunt; ſanguinis miſſionem nunc non laudo, cum vires ſint debiles, in principio verò locum ei dediſſem. Pro ſeruanda intentione paretur Decoctum ex rad. Torment., Biſtortæ, Serpentariæ, Plantag., folior. Poligoni, Burſæ, Paſtoris, Myrti, Antoræ Roſarum, & ad ℥. viij. propinetur, præmittendo bolum ex Diaſcord. ʒ. I. cum Croci Martis adſtring. ℈. ß. poſt octo dies purgetur vno ex dictis purgantibus leuioribus, his ſuccedat Decoctũ Santal. omniũ, & Cornu Cerui vſti, in quo ebul. ligat. in petia lapis ſpongiæ, & Antim. crudum ad ℥. viij. addita aqua Pænotti ex Vitriolo Martis, hujus enim acido puto poſſe coagulationem ſanguinis conciliari cum Syrupo ex Maſtice Quercetani per triginta dies, & omni die ante prandium per horam vtatur ſequenti Puluere. ℞. Coral. præp. ℈. I., Boli armenæ, terræ ſigil. an ℈. ß., Sangu. Draconis, Acaciæ, Cap. mort., Vitriol rubif., & dulcif. an. ℈. ß. m., & exhibeatur cum Syrup. coral. ℥. ß. his finitis per quindecim dies ſint in vſu Species Diamartis, vel Diaplantaginis Mynſicht, cum ℥. iij. ſucci Plantaginis, Portulacæ, & Burſæ Paſtoris, quibus repleatur Olla, & optima clauſa ponatur in furno poſt extractionem panis calido, & facto igne ad latera ollæ bulliant ſucci ad conſumpt. tertiæ partis, inter hæc medicamenta interponatur aliqua ex dictis purgantibus, & his peractis ſæpè, & omni die ad aliquod tempus vtatur Aqua Semperuiui cum Tinctura coral., & Spirit. Maſticis. Victus ratio his correſpondeat.

CONSVLTATIO LXXXIX.

De Hydrope Aſcite cum tumore Lienis.

Religioſus temperamenti melancholici, ætatis annorum quinquaginta Autumno præterito iter longum ſuſcepit, in quo aquæ multum ebibit, & tempore religioſi aduentus cibis quadrageſimalibus nutritus, lien ei paulatim intumuit, neglecta hu-

hujuſmodi indiſpoſitione, in vere factus eſt tumor in dicto membro magnus, & durus; febris ei ſucceſſit, à qua liberatus venter cæpit intumeſcere, & poſt menſem in magnam creuit molem, cum totius corporis emaciatione, exundationes in ventre percuſſo, vel ex vno in aliud latus ſe voluente perſentiuntur.

Errata in victus ratione lienis tumori cauſam dederunt, potus aquæ fluidam reddendo ſua copia pituitam inteſtinalem, hanc per venas lacteas in ſanguinem introduxit, quæ vel à frigore autumni condenſata, craſſitieique priſtinæ donata, vel ab acido naturali, quo abundant melancholici coagulata, & alijs humoribus craſſis, quibus abundat temperamentum ſupraſcriptum, & genitis à cibis quadrageſimalibus vnita, ad tranſeundum per anguſtias capillarium vaſorum lienis impotens reddita fuit, ſed in iſtis retenta, & coaceruata obſtructiones peperit, quæ ſtagnationi ſanguini concurrendo tumorem effecerunt. Hinc major prouentus craſſorum humorum, impedita ab hoc tumore, & obſtructione actione fermenti lienaris, quo partes craſſæ ſanguinis volatilizantur, dum enim pori ſubſtantiæ lienis, & ejus vacuitates implentur, materiæ pro fermento præparando aditus impeditur, ex quo hoc deficit, & ſi generatur impedito ſanguinis curſu ad lienem illius communicatione defraudatur, & eo magis hæc ſuccedunt ſtante inertia naturali prædicti fermenti, in melancholicis ab acido ſuperabundante, & fixante habita; fermentum enim lienis eſt acido-ſalſum, & volatile, & acido fixo ſuperabundante ſalſum minuitur, & volatile fixatur, ideò hujuſmodi conditionibus fermentũ lienis iners redditur; hinc colligitur ratio, cur melancholici ſemper craſſis ſcateant humoribus. Sanguis prædictis humoribus inquinatus, horum portionem limphæ ſubminiſtrat, à qua obſtructiones in vaſis lymphaticis per abdominis cauitatem ſerpentibus, à concurſu ad partem obſtructam noui humoris, dilatatio vaſorum, à dilatatione diſruptio transfuſa lympha in cauitatem abdominis, vel à tumore lienis compreſſa vaſa lymphatica ei circumſtantia, impedito à compreſſione curſu humoris, & nouo adueniente diſtenduntur, & diſrumpuntur modo jam dicto, cum effuſione ſeroſi humoris, vel ab humore tumorem faciente obſtructæ etiam venæ aliquæ circa ſuperficiem

 lie-

lienis repentes profuſioni ſeri in cauitatem ventris occaſionem præbent, eo modo, quo Villiſius in Tract. de Aſcite notat, venis jugularibus exceptis, & filo ligatis inhibita ſanguinis reductione, totam capitis regionem aqua inter cute, & plane Hydropicam breui intumeſcere, quocumque modo fiat ex dictis iſta profuſio ſeri, eſt cauſa emaciationis, & præcipuè in ea ſententia cenſente omnes partes ſero nutriri, concurrente etiam inquinamento ſanguinis à craſſis humoribus, quo impurus redditus, nutritionis opus perficere non valet.

Agendum ergo, vt tumor lienis auferatur, humores craſſi in ſanguine attenuentur, ſerum in cauitate ventris purgetur, & vaſa lacerata conſolidentur, vel nimis aperta conſtringantur, quod difficultatem maximam habebit, ità ut parum ſperandum ſit de ſalute, ſine remedijs tamen non eſt derelinquendus Æger.

Ideò cum peractæ fuerint Purgationes vniuerſales conſulo, vt vtatur primo loco Decocto ſplenis Bouis Quercetani addita radice Maluæ, Boraginis, Liquiritiæ, fol. Bugloſæ, Parietariæ ad emolliendum ad ℥. vj. cum ℈. 1. tincturæ Chalybis Mynſicht, & tincturæ Antimonij tartariſatæ ℈. 1. purgando omni quinto die cum Pilul. de Ammoniaco Quercet., additis granis nonnullis Magiſterij Ialappæ, & hoc remedio vtatur per viginti dies, poſteà accipiat Decoctum per menſem ad ℥. viij. manè, & ſerò ex Salſa, China, Tamariſco, & Fraxini cortice cum folijs Citrach, Camedryos, Camepithios, & flor. Geniſtæ præmittendo Bolum ex Ammoniaco diſſoluto cum Vino maluatico, extract. rad. Filicis an. ʒ. ß., Salis roſmarini ℈. ß., Spirit. Fuliginis gutt. iiij. m., & purgando modo ſuperius dicto. Emplaſtrum apponatur lieni ex Tabacci folijs deſcriptum ab Hoffmano in Claui Sckroderiana, additis folijs Cicutæ; Si tumor minuatur lienis, decoctum paretur ſudorificum, ſudorem promouendo, vel cum pane recenter à furno tracto, vel lateribus excalefactis appoſitis, & pedibus, & lateribus ægrotantis, vel cum ſuffumigio ſpiritus Vini in dolio pro ebullitione vuarum parato; & quamuis hæc medicamenta ſecundæ ſatisfaciant indicationi, his tamen peractis, quia exiſtimo, nec tumorem ex toto euanuiſſe, nec ſanguinem

ſuæ temperiei reſtitutum eſſe, opportunum erit, vel puluerem cachecticum Quercetani adhibere, vel ſequentem. ℞. Antimonij diaph. gr. xvj., Croci Martis ℈. ß., Salis tart. volat. gr. x., vel fixi ℈. 1. quam accipiat cum Syrup. de Cinam. Quercet. ℥. ß., cui inſtilletur Elix. vitæ, vel prop. gutt. viij. pro vltima indicatione exequenda accipiat Balſami ſulphuris thereb. gutt. vj., Balſami orient. gutt. ij. in Decoct. florum Hyperici, & rad. Conſolidæ major., & Biſtortæ, ſeruata ſemper debita Victus ratione.

CONSVLTATIO XC.

De tumore Lienis, febre continua lenta, & ſudore nocturno copioſo.

MOnialis temperamenti calidi, & humidi, ætatis annorum viginti ſeptem ex timore, & animi paſſione triſti contingente tempore menſtrualis purgationis, hæc ſuppreſſa fuit omninò, & per duos menſes hujuſmodi ſuppreſſionis, paſſa ſemper fuit dolorem ventriculi, & capitis, cum difficultate reſpirandi in aſcenſione ſcalarum, & motu concitato, tumor in liene apparuit, poſt hæc incidit in febrem ſub typo duplicis tertianæ, & vehementis, quæ remiſit poſt decimamquartam, cum majori tumore lienis, & per duos menſes à prima febre hæc durant, cum ſudore noctis tempore copioſo, & ſine vllo leuamine.

Conſuetæ purgationes, ſicuti ſuo fluxu corpus in ſanitate, vt plurimum conſeruant, ità ſuppreſſæ innumeras ægritudines excitant, vt contingit huic Moniali, cui ex improuiſo timore concentratis ſpiritibus ſanguini fluiditatem, & cordi motum conciliantibus illum velut coagulatio aprehendit, à qua ſuppreſſi fuerunt menſes fluentes, condenſato, & in ſuo motu debilitato ſanguine, non ſolum ratione dictæ coagulationis à ſuppreſſione ſpirituum pendentis, ſed etiam ab acido ob ſuppreſſos ſpiritus præualente, & ex illius condenſatione occluſis vaſorum extremitatibus obſtructio inducta fuit, qua impoſterum prohibiti ſunt menſes antea optime fluentes, & cum eis excrementorum è corpore ejectio, quorum retentio ſanguinis craſim perturbauit,

nouique generationem perfectam impediuit, ſed iuuit ad craſſos, & excrementitios humores cumulandos, à quibus deprauata fuerunt fermenta ventriculi, inteſtinorum, & Meſenterij, quæ concoctionibus ſemper magis imperfectis contulerunt, cum majori ſemper excrementorum prouentu, & his in circulatione relictis in ventriculi ſubſtantia, & cerebri, dolorem in iſtis excitarunt. Sanguis ob craſſitiem tardè nimis circulando per pulmonum ſubſtantiam ibi in copia congeritur, vndè ſpirandi quædam difficultas, quæ in aſcenſione ſcalarum augetur, quia à motu plus ſanguinis cum impetu in pulmones impellitur, quam poſſit expelli, vndè coactus ibi ſtagnare, pulmones opprimunt, reſpiratioque magis impeditque, & eadem cauſa ſtagnans in liene tumorem effecit, & obſtructis aliquibus vaſis Hypocondriorum excitata fuit febris, modo dicto in ſuperioribus Conſult., cujus remiſſio poſt decimam quartam contigit ſegregata materia effervueſcentiæ majori, vel deprauatio idonea, ſed in liene retenta vitio obſtructionis, tumor augmentum ſuſcepit.

Sequitur febris, quia vaſorum obſtructio, & deprauatio ſanguinis, vel alterius humoris fermentatiui commixtio cum ſanguine perdurat, à vehementia receſſit, quia ſanguinis maſſa ſpiritu depauperata à præcedenti efferueſcentia immoderata, ſulphureiſque particulis humoribus craſſis ſtrictè conglutinatis non eſt apta hanc amplius pati.

Huic ſanguinis, & fermentorum imperfectioni ſupradictæ debetur ſudoris nocturni eruptio, quia alimenta in primis concoctionibus in aqueam maſſam degenerant, quæ à ſanguine depauperato ſpiritu, non perficitur, nec ei aſſimilatur, id circò ab eo reicitur, & per ſudorem expellitur vnà cum ſero per febrilem efferueſcentiam ſegregato.

Pro curatione horum affectuum ſcopus erit obſtructionem in liene, Vtero, Hypocondrijs tollere, quo tumor lienis, menſium ſuppreſſio, & febris curabitur; ſecundò ſanguinem corrigere à prauis humoribus purgando, & acidum præualens mortificando, ſopitoſque ſpiritus excitando, & vltimo fermenta partium ſunt corroboranda, & remittenda, quibus indicationibus ſatisfacient omnia ſalia volatilia, vel ex eis conſtantia.

Qui-

Quibus ſtatim vtendum cum præceſſerint Purgationes vniuerſales cum miſſione ſanguinis à pede, vt ℞. Extract. rad. Zedoariæ, Gentianæ, Tormenc., Tamariſci, fol. Sabinæ an. ʒ. 1., Croci ʒ. ß., Salis Charab. ℈. 1. ß., Roſmarini, Sabinæ, Tamariſci, Saluiæ an. ℈. 1. ß., Caſtorei, Triphere magnæ an. ʒ ß., Trhocis de mirrha, Rhaub. an. ℈. ij. s. p., & cum Syrupo de Cinam. q. s. f. b., de quibus capiat ʒ. 1., addendo ſpirit. fuliginis gutt iiij. m., ſuperbibat ℥. iiij. Aquæ deſcriptæ à Riuerio in Tract de Menſium ſuppreſſione factæ ex pane, addendo totidem ℥. Decoct. rad. Capparorum, Tamariſci, rad. Hirundinariæ, Cariophil. flor. Geniſtæ, & fol. Roſmar., Anagal., Camedryos, & Saluiæ, perſiſtat in hoc medicamento per viginti dies purgando omni ſexto die cum Pilul. Agreg., & de tribus cum Rhaub. an ʒ ß., vel cum Decoctione Epithimi Meſue, vel Extracto ſennæ, & Rhaubarbari, poſt quod tempus ad alia tranſeundum, quæ erunt ex Chalybe, Tartaro, & Antimonio parata, vt ℞. Croci Mart. aper. gr. xvj, Salis tart. vol. gr. vj, Charab. gr. viij., Antim. diaph. gr. xv., Bezoart. mineral. gr. v. arcani duplicati ℈. ß. Mercurij dulc. gr. vj. m. f. b. ſumendus cum ℥. ß. Syrup. de Cinam. ſuperbibendo Decoct. ligni Saſſafras, Rad. Zedoariæ, Caparor., Centauriæ, vel cum ſimplicibus alijs reſpicientibus obſtructiones Vteri, lienis, & aliorum vaſorum addita tinctura Antimonij tartarisata ad ℈. 1. continuet per menſem hoc remedium purgando omni tertiò, vel quartò die cum Pil. Tartar., vel de Ammoniaco Quercetani, nec timendus vſus horum remediorum ratione febris, quia hæc cauſam febrilem auferendo illi conferunt, ſi verò febris augeretur refrigerantia erunt miſcenda, quæ adhibenda etiam ſunt in augumento febris, calidis in ſola declinatione vſurpatis. Vltimo loco proderit Puluis Viperinus ad ℈. 1. cum Conſerua Abſynthij ſuperbibendo Aquam fœniculi cum ℈. 1. Tinct. Antimonij. Victus ratio ſit adæquata neceſſitati.

CON-

CONSVLTATIO XCI.

De Inflammatione Lienis.

EXcelentiſſimus ætatis annorum ſexaginta trium, temperamenti calidi, & humidi, cum bilis abundantia, in itinere decem dierum omni ſollicitudine peracto, multum incaluit, & aliqua errata in cibo, & potu commiſſit, reſtitutus loco, à quo diſceſſerat, correptus fuit rigore per totum corpus, cum horrore, & tremore per duas horas, quibus ſucceſſit calor magnus, quo declinante ſudor in copia apparuit, ſecundò die, cum eodem frigore, ſed ſine horrore reuerſa eſt febris; in tertia inuaſit cum paruo frigore, ſed cum magno ventriculi dolore, cum difficultate reſpirandi, & cordis palpitatione, quæ calore adueniente ceſſerunt, altero die cum febre ſine frigore, & horrore inuadente, ſed ſolum cum pauca pulſus contractione, & inæqualitate, omnia prædicta ſymptomata redierunt, adiuncto dolore ſiniſtri Hypocondrij cum tumore, aliqua pulſatione à Patiente ſenſibili, & difficultate ſupra latus illud decumbendi, ità ut ſupra illud quieſcere datum non eſſet, ſitis magna, & inquietudo, & delirium hæc omnia concomitabantur, & impoſterum febris ad continentium regulam, cum magno calore viguit euaneſcente dolore ventriculi reſpirandi difficultate, & palpitatione cordis.

Inflammationem lienis hunc Excellentiſſimum Patientem affligere facilè eſt arguere à dolore, tumore, & pulſatione ſiniſtri Hypocondrij, & difficili decubitu ſupra latus dictum, & febre, quę coniuncta cum dolore ventriculi, cordis palpitatione, & delirio, de dicta inflammatione magis nos certos reddunt, per neruos enim lienis proprios, omnes dictæ partes in conſenſum trahuntur ex communicatione prædictorum neruorum, cum neruis iſtarum partium, quod quomodo contingat, mox apparebit, inflammationis cauſa dilucidata, quam meo judicio exiſtimo fuiſſe febrem, quæ cum typo duplicis tertianæ inuaſit, à qua ſanguis multùm, & inordinatè efferueſcens, magnaque copia per frequentes arteriæ pulſationes in lienem eructatus, eadem quantitate

à ve-

à venis abſorberi non potuit ob aliquam præcedentem diſpoſitionem ejus in obſtructione fundatam, vndè coactus ſtagnare fermentatione ad putredinem vergente concepta, inflammationem peperit; ad hoc judicium me impellunt dolor, tumor, pulſatio ſiniſtri lateris, & difficilis in illud decubitus, tertia die à febris aduentu, quod ſi inflammatio adfuiſſet prima die certè apparuiſſent; hinc eſt, quod in tertia rigor, horror, & tremor non apparuerunt, eo quia à calore, ab inflammatione in totum diſperſo vaporoſa illa materia à foco primæ febris eleuata, & membranas afficiens cum dictis accidentibus diſſoluta illi afficiendi modum conſuetum abſtulit; hac de cauſa febris, acceſſiones amplius non ſeruauit, ſed continua, & æqualis humorum in liene efferueſcentia continuam, & æqualem reddidit febrem more cõtinentium, cum ablatione doloris ventriculi, difficultatis reſpirandi, & palpitationis, dum hæc ſymptomata inducta fuerunt in principio inflammationis à materia acida, & ſalſa volatili expirante ab inflammationis foco in liene, & laceſſente neruoſas ventriculi partes, cor, & pulmones, accenſa verò, & in flammam erumpente inflammationis materia, abſumpta fuit cum accidentibus materia acido ſalſa volatilis, vtpotè prima, quæ in combuſtione exhalat, & hoc videtur confirmari ab eiſdem ſymptomatibus in principio febris apparentibus, & calore adueniente euaneſcentibus, dum etiam in initijs acceſſionum materię illę irritatiuæ primo exhalabant, & magno febrili incendio apparente expirabant, vel ab hoc diſſoluuntur, & diſſipantur. A calore intenſo ſanguinis, ſpiritus animales perturbati, & fibræ cerebri, in quibus impreſſiones obiectorum externorũ conſeruantur inordinatę agitatæ, & motæ delirium excitarunt, & conſeruant, dum à dicto motu confuſo fibrarum obiecta diſparata imaginationi offeruntur, & ſpiritus perturbatus modo hanc, modo illam, & vnitim etiam plures mouet fibras, cum diſcurſus confuſione, diminuto calore, & ſedato motu ſpirituum, delirium etiam ſedatur.

Pro curatione, reiteranda ſanguinis miſſio ab eodem latere affecto, præmiſſo clyſtere. Alterantibus præſcriptis, & refrigerantibus addatur Lingua ceruina, quæ lienis tonum conſeruare valet, & cum ex magna febri poſſimus judicare hunc labefactari,

&

& ſanguineam maſſam etiam ad diſſolutionem tendere, id circò his prouidendum eſt cum medicamentis adſtrictoria aliqua facultate pollentibus, vt ſunt Margaritæ, Coralla, Spodium, & ſimilia, ex quibus confecti Pulueres exhibeantur pluries in diem. Extrinſecus feruor lienis corrigendus cum emplaſtro facto ex Farina hordei, puluere Roſarum rub., Abſynthij, & ſucco Portulacæ, & ſi feruor remiſerit, reſoluentia, vt Camomilum, Melilotum, & Farina ſeminum lini addenda. Victus ratio ſit tenuis, & ad frigidum vergens.

CONSVLTATIO XCII.

De Ictero.

MErcator temperamenti calidi, & humidi, ætatis annorum ſexaginta, vitam ab omni errore alienam degens, hac æſtate ſolum frequenti equitatione vſus eſt, neceſſitate coactus. In principio Autumni nauſea correptus fuit, vt omnia alimentorum genera faſtidiret, cum ventriculi dolore ferè continuo. Vrinæ croceum colorem repreſentabant, & paucis interpoſitis diebus tota cutis flauo colore tincta apparuit, cum duritie in regione hepatis, alui excrementa ſunt alba, & amaritiem continuam in ore perſentit, vt omnia alimenta ei videantur amara.

Ictero ægrotare præfatum Patientem, ex allatis ſignis manifeſtè colligitur, ſicuti cauſa iſtius apparet in duritie Hepatis, ab humorum colluuie in eo ſtagnante orta, & obſtruente, vel acinos illius, in quibus ſegregatur bilis, vel radices porri biliarij, vel ductus cyſtis, ità ut bilis non poſſit progredi ad ſuam ſedem, ſed retrocedere cogatur cum alio ſanguine per venam cauam, in quo ad ſummam quantitatem collecta, à natura excreta fuit ad partes exteriores, quod facile fuit, cum confuſa, non mixta eſſet alijs partibus ſanguinem conſtituentibus, ob continuam diſpoſitionem à liene acceptam pro ſegregatione, ideò febrem non facit, quia non remanet in ſanguine, ſed continuò ab eo ſeparatur, & ab hac flauo colore tinguntur partes, aliæ

etiam

etiam particulæ tunicis ventriculi adhærentes ſale lixiuioſo eas vellicando dolorem excitant, & eodem ſale acido ventriculi ſuppreſſo appetitus extinguitur, & in renibus in copia cum ſero ſeparatæ vrinam croceo colore tingunt, ſicuti fæces albæ remanent, quia ad inteſtina non depluit bilis; obſtructionis cauſa, ſicuti non poteſt eſſe, niſi humor craſſus, itâ cenſendum eſt, licet optima victus ratione vtatur, ratione ætatis declinantis facultatum languori expoſite, chylum ſemper cum aliqua ejus portione craſſa ad ſanguinem per lacteas delatum fuiſſe, quæ coagulata magis ab acido interno ſanguinis, vel paulatim in quantitate cumulata obſtructioni occaſionem præbuerit; vel judicandum pituitam inteſtinam nimis incraſſatam, vel ab acido interno, & occulto ſaliuæ, à qua proficiſcitur, vel ab acido pancreatici ſucci aucto, & illi mixto adhærendo parieti inteſtini, cui adaptatur orificium ductus Cholidoci in eo obſtructionem induxiſſe, quæ cum in hoc Patiente ſit euidens ob excrementorum albedinem, tollit, quod poſſimus exiſtimare à volatilitate bilis Icterum produci, prout cenſet Sylujus Le-Boe, hæc enim ſententia locum habere ſolùm poteſt meo judicio, vbi cum Ictero excrementa tincta apparent, cum bilis volatilitas non impediat iſtius in hepate ſegregationem, & in cyſti fellis depoſitionem, ex quo ad inteſtina deſcendere debet, quotieſcumque verò non tinguntur fæces inditium eſt ab obſtructione pendere.

Quarè in hoc caſu obſtructioni primò, & principaliter incumbendum, humorem craſſum attenuando, & euacuando, bilem ſegregatam, & in venis permanentem euacuando, & ſanguini ſuam craſim reſtituendo, coloremque cutis delendo, quæ optimè obtineri poterunt à medicamentis, dummodo rectè ſe agat circa ordinata.

Facta purgatione vniuerſali, mundanda inteſtina à pituita nimia ea obliniente aqua Tetutij per quatuor dies ad ℔. 5., vel 6. cum ſolito vehiculo adminiſtrata; huic ſuccedat ſequens Decoctum. ℞. Rad. Chelidoniæ, Marrubij, Rubiæ tinct., Gentianæ, fol. Abſynthij, hujus ℞. ℥. viij., Syrup. de Cicorea cum Rhaub. ℥. 1. ß., addendo Sal. tart. fixi ℈. 1., & Abſynthij ℈. 1. ß., per octo dies hoc remedio obſtructionibus minoratis, medicamento pur-

gante, bilem, & pituitam reſpiciente purgandum corpus, in quem finem faciet infuſio Rhaub. Agar. ad ℨ. 1. ß., cujuslibet in aqua Endiuiæ acida facta cum Cremore tart., vel spirit. Vitriol., addendo Syrup. roſ. ſol., & Mel. roſ. ſol. an. ℥. ij. ß., cum aquæ Cinam. ℥. 1., vel cum Pil. de Agarico, & tribus cum Rhaub. an. ℈. ij., Mercurij dulcif. gr. xviij., huic ſuccedat medicamentum cum Chalybe, & validioribus deobſtruentibus, vt ℞ Croci Mart. aper. gr. xvj., Antim. diaph. gr. xviij., Salis tart. fixi ℈. ß., Salis viper. gr. viij., Bezoart. min. gr. vj. m. ſuperbibendo Vinum deſcriptum à Mathiolo in deſcriptione Marrubij, & omni tertio die purgetur cum pilul. Agreg. ℨ. 1., Mercurij dulcif. ℈. ß. m., per viginti dies inſiſtendum in hoc remedio, à quo ſi morbus non ſoluatur pro vnico remedio conſulerem Pulu. Milleped. præp. ℨ. 1., Croci gr. viij., Sal. tart. volat. gr. v. m. cum aqua lumbricorum, Chelidoniæ an. ℥. ij ante cœnam per horam ſumat pulu. Cornu Cerui phil. præp., & raſuræ Eboris an. ℈. 1., & Charab. s. p. ℈. ß. m. cum Aquæ theriacalis ℥. 1., purgationem omni ſeptimo die reiterando cum extract. Rhaub. ℨ. 1., Sennæ ℈. 1., quo Maſſa ſanguinis à copia bilis mundabitur, & per quindecim dies vtatur hoc remediorum genere, quo ſi vtilitatem non percipiet, vtatur ſequenti ℞. Stercoris anſeris verno tempore collecti, & in ſole exſiccati, Pulli gallinacei eodem modo præparati an. ℨ. 1., Salis Abſynthij ℈. ij., Vrinæ volat. ℈. ß., Pulu. Cinam. ℈. 1, Sacchari ℨ. 1., diuidatur in quatuor partes æquales, & ſummo mane de illis vnam ſumat Æger per octo dies, ſumat pariter gutt. xij. Balſami ſalis in ℥. iij. aquæ Agrimoniæ, & Cinam. ℥. ß. ad reſtituendam ſanguini ſuam craſim, coniungendo his omnibus optimam victus rationem.

CONSVLTATIO XCIII.

De Ictero nigro.

SAcerdos temperamenti melancholici, ætatis annorum triginta ſex, febre duplici tertiana afflictus, cum tenſione in vtroque Hypocondrio, tranſacta ſeptima Vrinæ ad nigrum ten-

dentes apparuerunt, cum excrementis alui albis, & poſt duos dies tota cutis flauo colore ad nigrum accedente tincta fuit, cum perſeuerantia tenſionum, & obſtructionum in vtroque Hypocondrio, & febris remiſſione, Patiens multos commiſit errores in eſu ciborum craſſorum, & præcipuè carnis porcinæ.

Color cutis flauus ad nigrum vergens vnicuique perſuadere valet indiſpoſitionem hujus Patientis eſſe Icterum nigrum, cujus cauſam communem cenſeo cum illa icteri flaui, nempè impeditam bilis ſegregationem in locis proprijs, & conuenientibus, per obſtructionem in illis factam à craſſo humore, proprio temperamenti melancholici, & à cibis craſſis, difficiliſque concoctionis congeſto, vndè bilis retrocedere cogitur per vaſa: ſed differt in hoc à flauo, quod in ictero nigro bilis continuo in ſanguineam maſſam regurgitans coniungitur ſero, in quo fæces ſanguinis nigræ in corpore melancholico abundantes, & præ lienis obſtructione majori exceſſu coadunatæ, & ab ejus fermenti actione pro volatilizatione ſuſpenſæ, diſſolutæ fuerunt, à quibus ſerum colorem flauo nigrum acquirit, & eodem cutim tingit, dum circulando ei adhæret, niſi magis arrideret exemplo aquæ, in qua diſſolutum fuerit vitriolum; & alterius, in qua decocta fuerit Galla, quæ ſimul mixtæ ex claris nigræ euadunt, hujuſmodi ſymptoma dilucidare, ſtatuendo ex alkali bilis retento in ſanguine, & ab acido melancholiæ ad vitrioli naturam tendente, & ſuperabundante, ſimul mixtis humorem flauo-nigrum emergere, vndè rectè ſtatutum fuit ab Antiquis icterum nigrum à melancholico humore fieri, quamuis modum generationis pro intellectus capacitate non explicauerint.

Hujus veritatem poſſumus accipere à fæcibus colore viridi tinctis, non alia cauſa, niſi quia bilis alkalica, & ſuccus pancreaticus acidus, & ipſa melancholia, ſecundum partem ſui craſſiorem fæcibus miſcentur, & ab eis hujuſmodi colorem ſuſcipiunt; Et hoc magis probabile fit à febre præcedente, in qua ob efferueſcentiam ſanguinis immoderatam ſeparatæ fuerunt portiones craſſæ, & acidæ ſanguinis, quibus melancholicus Patiens ſcatebat.

Huic febri, obſtructiones in Hypocondrijs cauſam dederunt,

deprauando humorem per eas ſtagnantem, qui ſuperato impedimento ſuis qualitatibus fermentatiuis, in deprauatione ſui, contractis, ſanguinem dum illi de nouo miſcetur circulando inordinatæ fermentationi condemnat.

Per Icterum remiſſa fuit febris, quia cum bile ad cutim pulſa fuit illa portio excrementi, quæ erat maximè diſpoſita ad contrahendam fermentatiuã deprauationem in loco obſtructo, vndè non concurrente ad hunc humore in tanta copia, dum ejus portio expulſa fuit, nec exiſtens reſiduum ſanguinis ad locum obſtructum fluentis, ob ſuas conditiones meliores minimè ſubiectum deprauationi prioris ſimili, minorem capacitatem etiam ad fermentandum præternaturaliter concipit, vndè etiam febris minor; obſtructiones à materia craſſa, vt ſuperius dicebam dependent, & ab acido in temperamento melancholico præualente humores coagulante, & fixante.

Curatio ergo harum indiſpoſitionum fundata erit in auferendis obſtructionibus, humores attenuando, & acidum ſuperfluum extinguendo, addendo quæ Hepar, & Lienem reſpiciunt, his enim ablatis bilem in ſuo curſu naturali remittemus, & febrem etiam extinguemus, qua de cauſa efferueſcentiam ſedantia ſunt adhibenda: Materiam præparatam poſteà euacuabimus, bilem nempè, & craſſum humorem.

Facta purgatione primarum viarum cum Electuar. lenit., & Extract. de Rhaub., vel cum infuſione Rhaub., & Agarici diſſoluendo in ea Mel. roſ. ſol., obſtructiones primo oppugnandæ cum ſequenti Decocto ex rad. Hepati, Ari, Filicis, Vrticæ major., Taraxaci, Caparor., fol. Abſynth., Agrimon., Citrach., Linguæ ceruinæ, Cicorei, Centauriæ, Boraginis de hoc ſumantur ℥. viij., addendo ℥. 1. ß. Syrup. de duabus, Tinct. tart. ʒ. ß., & continuet vſque ad decimum quartum diem in hujus vſu, reiteretur, poſteà ſupradictum medicamentum Purgans, de ſanguinis miſſione non loquor dum primis diebus hæc executa fuit, & modo nullum adeſt hujus indicans. In hoc tempore, dum febris augetur, exhibeatur Aqua Agrimoniæ, Capil. Vener., Borag. cum ʒ. 1. Salis Prunellæ, vel gutt. viij. ſpirit. vitrioli, vel ſalis dulcificati, & ante cibum capiat ſemper ſequentem Puluerem. ℞. Antimonij

diaph.

diaph. ℈. ß., pulu. rad. Ari ℈. 1., Salis Roſmarini ℈. ß., Salis tart. fixi gr.x. m. his peractis, & febre perſeuerante ad aliam ſanguinis euacuationem non deuenirem, niſi ipſa augmentum ſuſciperet, nam etiamſi ab hemorroydibus proliciatur, ſemper maſſa ſanguinis refrigeratur, & maximè in temperamento melancholico, & per hoc imbecillis redditur ad ſeparationem materiæ excrementitiæ, & ad faciendum impetum in obſtructiones, ſed efficaciora deobſtruentia ſeligenda, inter quæ aliqua erit ex aquis aperientibus deſcripta à Quercetano, vel Mynſicht, vel ſequens Decoct. ℞. Rad. Ariſtolochiæ rot., Gentianæ, Marubij, Hirund., Chelidon., Caparor., Cort. tamariſci, Fraxini, fol. Petaſites, Centauriæ, Abſynthij, Vrticæ major., Acetoſellæ, raſuræ Cornu Cerui, & Eboris, & de hoc capiat ℥. viij. cum ℥. 1. Syrup. de quinq. rad., addendo inſuper tincturæ Antimon. ℈. 1., cui præmittatur ſequens Bolus. ℞. Extract. cort. Tamariſci, Succi Abſynthij condenſati an. ℈. 1., Salis Abſynthij imbibiti ſpirit. vitriol. dulcif. ℈. ß., Bezoart. min. gr. viij., Croci martis gr. x., Spirit. Fuliginis, vel Cornu Cerui gutt. v., Olei citri gutt. ij. m. (Febris enim lenta horum volatilium vſum permittit, vel horum vice ſal tartari volatile vſurpetur) omni tertio die purgetur cum Decocto Epithimi Meſue, addendo Decoctioni Rhaub., & Decocto præparato addatur ʒ. ß. ſalis tartari fixi; Quodſi horum remediorum vſu febris per quindecim dies non eradicetur ſequenti remedio efficaciori inſiſtendum. ℞. Decoctionis Marrubij, Chelidoniæ, Vrticæ major., Raphani Sylueſt., Anagalidis ℥. viij., Syrup. de Stœchade ℥. 1., cui adde Spirit. vitriol. viridis fixati gr. vj., Tincturæ chalybis ℈. 1., Antim. ℈. 1., Salis tartari volat. ℈. ß. m. Prædictus ſpiritus paratur hoc modo, in recipiente aptato retortæ pro extrahendo ſpiritu vitrioli ponatur aqua, ità vt roſtrum retortæ immergatur in aqua, vt ſpiritum in ea profundat, deinde operandum eſt, ſicut in extractione ordinaria ſpiritus vitrioli, in hac enim operatione ſpiritus illi volatiles vitrioli figuntur, cum alijs in aqua, & poſteà extracta aqua in B. M. habebis in fundo ſpiritum vitrioli viridis coloris, cui adde ſpiritum ſalis armoniaci, hi duo ſpiritus in vnum ſal coagulabuntur, ſpiritu vini edulcora, & habebis ſal fixum ſummæ actiuitatis

in

in auferendis obſtructionibus, & in attenuando ſanguine. Huic remedio poterit præmitti puluis Millepedum, & ſtercoris Anſerculi verno tempore collecti ad ʒ. I. Vltimo loco decoctione Artemiſiæ vtatur per octo dies, quia icteritiam extirpat. Aluus ſemper ſeruanda eſt lubrica, cum optima victus ratione.

CONSVLTATIO XCIV.

De Teneſmo.

CLuis in ætate annorum ſexaginta quinque, temperamenti calidi, & ſicci aduſti, per menſem jam laborat alui fluxu mucoſo, cum ferè continuo excernendi fæces ſtimulo adeò acri, & violento, vt non ferre poſſet illud, & poſteà nihil præter mucoſitatem excernit, aliquando copioſe, aliquando in pauca quantitate, & aliquando cum fæcibus, & frequenter hos ſtimulos ſentit; in victus ratione eſt ordinatus, & in nullo erraſſe, in quod culpa hujus affectus refundi poſſit, aſſerit.

Teneſmus eſt affectio moleſtans prætatum Patientem, dependens à pituita inteſtinali craſſa, & acri, nam ſua craſſitie adhæret valdè inteſtinis, & acredine violenter ſtimulat non ſolum inteſtina, ſed muſculum inteſtino recto annexum, quo enim adhæſio corporis eſt intimior eò ſuæ qualitates ſenſibiliores redduntur corpori ſenſitiuo cui adhæret. Hæ qualitates craſſitiei, & acredinis pituitam inteſtinalem affecerunt, quia tota maſſa ſanguinis ratione ſenilis ætatis craſſa euaſit, non ſolum ob imperfectas concoctiones iſtius proprias, ſed etiam, quia deficit ſpiritus ille vitalis, ſanguinem in fluxibilitate proportionata detinens. Vndè materia, quæ glandulis ſaliualibus, & Pancreati ſubminiſtratur cum ſit craſſa, euenit ex ea ſuccum pancreaticum, & ſaliuam craſſam generari, & cum hi duo humores ad generationem muci in inteſtinis concurrant, ſequitur & hunc craſſum euadere, & ſi in ſanguine hanc craſſitiem ponere faceret difficultatem, temperamentum calidum ſiccum cum exceſſu bilis fundentis, fatendum eſt ob glandularum ſaliuarium, & pancreatis indiſpoſitionem, ſaliuam, & ſuccum pancreaticum craſſum generari; quæ in-

in diſpoſitio facilè fundari poteſt in calore dictarum partium humidum humoris diſſoluente relicta craſſiori parte, vel quod in ſe plus juſto contineant humorem receptum cauſa alicujus impedimenti, vndè vlteriori concoctione incraſſatur, vel quod acidum illarum partium (eſt enim in omnibus glandulis acidum dulce fermentatiuum) factum excedens humorem illum ſupradictum magis coagulat, quod magis probabile puto ob rationes de acrimonia mox dicendas, & hæc cauſa trahit poſteà antedictas, nam dum ab acido excedente coagulatur, & craſseſcit, cogitur plus immorari in parte, vndè concoctio protrahitur, acquirendo majorem craſſitiem per moram à calore partium adiacentium, materia magis actuatur, & euaporata ſubtiliori craſſior relinquitur.

Craſſitiei coniungitur acrimonia, & ſalſedo, dum in hac ætate ſenili deficiente ſpiritu balſamico ſulphureo totam maſſam ſanguinis dulcificante, humores acrimonia naturali donati, acriores præter naturam euadunt, ideò ſuccus pancreaticus acidior, & bilis acrior, deficiente in vtroque ſpiritu illo volatili, quo contemperantur iuxtà humanæ naturæ genium, & muneris præſtandi exigentiam, & ſicuti ætas ſenilis omnium imperfectionem facultatum ſecum ducit ob indigentiam ſpirituum, ità acrimonia humorum augetur; hinc eſt, quod bilis, & ſuccus pancreaticus ſimul congrediendo ſua acrimonia, & aciditate aucta in vnum ſalſum potens degenerant, quod mixtum cum muco inteſtinali craſſo hunc valdè ſalſum reddit, vel reſiduum reſultans reliquijs craſſis relictis poſt efferueſcentiam bilis, & ſucci pancreatici, & ſalſis ratione ſupradicta mixtum cum ſaliua delapſa ad inteſtina, craſſa pariter, hanc ſalſam reddendo, mucum inteſtinalem, quem componunt craſſum, & ſalſum faciunt, qui irritando inteſtina, & muſculum ſphinctrem infert illam continuam fæces deponendi cupiditatem.

Pro curatione ergo, detergenda ſuperflua inteſtinorum mucoſitas, ſucci pancreatici, & ſaliuæ craſſities attenuanda, acido ſuperfluo correcto, & bilis, ejuſdemque ſucci acrimonia excedens corrigenda, quod non erit difficile obtinere.

Purgandum ergo primo Corpus cum Mel. roſ. ſol. diſſol. ℥ infu-

infuſione Agarici, & Turbith an. ℨ. i. ſuperbibendo poſt tres horas Aquæ Tetutij ℔. iiij. poſteà capiat per quinque dies jus decoctionis Maluarum, Violarum, Boraginis cum ℨ. i., Crem. tart., & Syrup. de duab. ℥. i. his terminatis reiteretur prædictum purgans cum Aqua Tetutij, ſanguinem miſſionem non laudo cum ſimus in ſene, & etiam quia ſanguinis qualitates prauę ſi quæ ſunt non poſſunt corrigi per ſanguinis miſſionem, poſteà ad majorem, & vltimam deterſionem accedendum ad aquam Noceræ dejectoriam factam, in primo cyatho miſcendo Melis roſ. ſol. ℥. iij., & per quatuor dies perſeuerandum. Ad correctionem acidi ſucci pancreatici, & acrimoniæ bilis ſufficiet lac Aſininum deſtillatum ad ℔. i. cum Tinct. Antim. ℈. i., & Spirit. Salis Armon. gutt. viij., quo attenuabitur etiam humor craſſus, & efficacior erit, ſi præmittatur puluis ex Ocul. Cancr. ℨ. ß., Cornu Cerui vſti ℈. i., Coral. præp. ℈. ß., hæc acidum coagulans imbibendo humoribus fluiditatem conciliabunt, & per menſem in hoc medicamento perſiſtet, ſuffitus exercendo pro moderando ſtimulo acrimoniæ ad fæces expellendas impellente, ex folijs Verbaſci, Meliloti, & fænugreci eiſdem herbis decoctis in ſacculo repoſitis foueatur anus, Vnguent. roſ. cum Camphora, & ſaccharo ſaturni prodeſt; ſi illiniatur anus intus quantum fieri poterit, in æſtate ventura poterit etiam aquam Villenſem accipere more ſolito, & conſueto, & balneo aquæ dulcis vti, quibus duobus remedijs optimè humorum excedentes qualitates temperabuntur ſeruata optima victûs ratione.

CONSVLTATIO XCV.

De Hemorroydibus.

NObilis Vir temperamenti melancholici, ætatis annorum quadraginta quinque, aſſuetus pati fluxum ſanguinis ab Hemorroydibus, cæperunt ei dolore, cum aliquo tumore extrà orificium ani, aucto dolore tumor adeo incrementum ſuſcepit, vt æquaret magnitudinem manus conſtrictæ, dolor intenſior erat cum magno calore, inquietudine, & vigilijs.

Con

Conſuetum ſanguinis fluxum per Hemorroydes natura ad totius leuamen intendens tranſmiſſo ſanguine ad illas, ſuo defraudata fuit fine ob ſanguinis craſſitiem ab admixtione humoris craſſi, & melancholici acidi contractam, per quam ſtagnans, & immobilis redditus circulationis curſum continuare non valuit, nec vim inferre orificijs venarum, vt exitum ſibi pararet, & eo magis in hoc imbecillis euaſit à craſſitie irretito ſpiritu impetum faciente, & craſſities ipſa, ſanguinis particulas reddens majores ſpatio orificio vaſorũ,& ſine motu, impedit ne per illud exeat, & ad ſuperiora circuletur, vndè facta ſanguinis collectione magna, neceſſe etiam eſt, vt venæ ad tantum tumorem deſcriptũ extendantur, diuellendo tali extenſione à ſuo ſitu etiam partes eis adhærentes, ex qua duplici extenſione violenta, & præternaturali dolor auctus, concurrente etiam qualitate ſanguinis mordicatiua concepta in ſtagnatione, fermentationem concipiendo inordinatam, à qua calor intenſus, & acidi exaltatio ad vellicandum dolorificè apti, ità ut quædam inflammatio hemorroydum dici poſſit.

Pro cujus affectus curatione ſanguis fluens quantum fieri poteſt diuertendus, & fluxus attenuandus, & paulatim diſſoluendus, dolore mitigato, quod ſpero nos obtenturos remediorum efficacia.

Mittatur ergo primo ſanguis à vena brachij dextri ad ℔. 1., & ſi opus eſt replicetur pro exigentia Patientis, & affectus pertinacia ex altero brachio, poſteà ſanguinem fluidiorem reddemus cum aquis, quæ feruorem, & acrimoniam ſanguinis moderabunt, vt ſunt ſerum lactis deſtillatum cum ſucco Boraginis, & Maluæ præmittendo puluerem fol Farfaræ ad ʒ. 1. Purgantia non laudo, cum humorum ductu ad partem affectam poſſint illam magis exaſperare,& augendo dolorem ſanguinis copiam trahere, aluus tamen ſeruanda eſt lubrica, & hoc melius fieri non poſſe exiſtimo, quàm cum ʒ.ij Electuarij Diaſebeſten, vel Caſſiæ ante prandium, & cœnam aſſumptæ, attenuabitur etiam ſanguis externis, & præcipuè ſuffumigijs humidis, vt ℞. fol. Tapſi Barbati, Parietariæ, Maluæ, Hiperici, ſemin. Fænugræci, Lini, Altheæ, florum Camomillæ, Polip. querc., Radicum Scrofula-

riæ, bulliant in æquis partibus aquæ, & vini, & Decoctum feruens ponatur in vaſe, ſupra quod in ſella ſedeat patiens fumum excipiendo per horæ quadrantem, & etiam mediam horam, à ſuffumigio fiat inunctio pro dolore ſedando ex oleo nucum, in quo per ebullitionem diſſoluti fuerint millepedes, facta poſteà forti expreſſione, & dum oleum ebullit ponatur in eo Antim. s. p. ligatum in petia, oleo ſæpè inungantur hemorroydes, & calido, vel ſequenti. ℞. Fol. Semperuiui major., auferatur prima pellicula, bulliant in oleo Oliuarum vſque ad diſſolutionem foliorum, facta forti expreſſione coletur, & eo vtatur, vel Vnguento ex Scrophularia deſcripto à Mathiolo in tractatu de Scrophularia ad exſiccandum Hemorroydes, ſedato dolore vtatur ſuffumigio ex puluere ſulphuris cum puluere ſcrophulariæ, ſemi. trifolij hemorroydalis; & poſt ſuffumigium fiat inunctio cum Balſamo ſulphuris, & oleo Hypericonis, vitelliſque ouorum, & continuò foueantur cum ſpongia imbuta, & poſteà expreſſa in aqua calcis poſtquam Calx fundum vaſis, in quo diſſoluta fuit petierit, ità ut clara maneat. His omnibus optima victus ratio ſuccedere debet.

CONSVLTATIO XCVI.

De Fluxu Hemorroydali.

MVlier annorum viginti octo, temperamenti melancholici poſt primum partum paſſa eſt ſemper Hemorroydum dolorem, ſed per interualla, in quinto Partu, qui fuit difficilis, & per plures dies dolores perpeſſa fuit tandem enixo fœtu Hemorroydes illi ſummè intumuerunt, & per multum tempus in hoc ſtatu permanſerunt, tranſactis tribus menſibus à Partu apparuit ſignum menſium, & eodem tempore magis intumuere hemorroydes, & ruptæ cum euacuatione ſanguinis, ſed moderata, qui autem per menſtrua exiuit paucus fuit, altero menſe inſtante multùm defatigata fuit per aliquos dies, præcedente renum dolore, venæ hemorroydales vltrà ſolitum tumefactæ, præmiſſo purgationis menſtruæ ſigno, ruptæ ſunt, cum magna, &

træ-

frequenti ſanguinis effuſione, ità ut in vno die (quamuis robuſta) vires ammiſerit.

Ex conatu pro excluſione fætus dilatatas fuiſſe Venas hemorroydales in hac Patiente, præter experientiam, cum antea nunquam hemorroydum paſſiones perſenſerit, & in partu eas experta fuerit, docet & ratio, nam in tali conatu per muſculos abdominis comprimuntur omnes partes circumſtantes, & etiam venæ hemorroydales, ex qua compreſſione ſanguis ſurſum liberè circulari impeditur, & ſtagnando, vel paruo motu ſurſum rependo, aduenienti ſanguini ab arterijs locum neceſſarium pro ſui capacitate non relinquit, integra manente cauitate vaſis, vndè cum in hac colligatur plus ſanguinis, quàm ſecundum ſui capacitatem naturalem continere poſſit, à copia vim faciente dilatatur, & pro copia majori dilatatio fit major, & hæc fuit cauſa, per quam in partus excluſione hemorroydes huic Patienti intumuerunt, ſicut eſt cauſa intumeſcentiæ venarum dictarum in viris, qui fæces non niſi cum magno conatu egerunt.

Venæ ità dilatatæ ſemper ſanguinem vberiori copia ſuſcipiunt, eo modo, quo aqua per plures, & inæquales riuos à flumine deriuata in majori copia excurrit per magis capaces, quàm per anguſtos, & ſic tumor venarum durationem ſuſcipit, conferente huic natura ipſius ſanguinis melancholica craſſitiem, & facilem coagulationem ei præbente, vndè ab arterijs in venas depoſitatus, in his condenſatur, vel ob deficientiam caloris arterialis, vel euaporata portione in ſui effuſione ab arterijs illius ſpiritus ſalſi balſamici fluiditatem conciliantis, quapropter motus illi minuitur, & tardè circulatur, ità ut alia ſanguinis portio ſubminiſtretur ei parti venæ ab arterijs, dum præcedens ſecundum totam ſui quantitatem eamdem partem non deſeruit.

Aucta hoc modo copia ſanguinis in eadem parte venæ, & majus incrementum ſuſcipiens à nouo ſanguine, impeditam capacitatem à prioribus portionibus inueniens vi locum ſibi parat, cum dilatatione vaſis, id circò ſemper intumeſcunt venæ, & augetur tumor, vel quando copia ſanguinis major excipitur, vel quando craſſities majus impedimentum ponit circulanti ſanguini.

Tempore menſium ab hemorroydibus fluit ſanguis, quia ſicuti fermentatio ſanguinis ab hujus copia excitata, & à qua fit menſtrua purgatio, in tali tempore totam ſanguinis maſſam turgere facit, cum mutatione coloris, & excitatione variorum accidentium, ità facilè eſt ſanguinem in hemorroydibus contentum per hanc turgeſcere, ſolutis à fermentatione ſpiritibus per craſſitiem prius ligatis, & otiantibus, à quibus impetum ſuſcipit, quo orificia venarum aperit, & in magna copia excernitur, deriuata per hanc viam ea portione ſanguinis, quæ per menſes fluere deberet, vndè iſti per naturalem ſemitam diminuto fluunt curſu.

Copioſa multùm fuit in hoc vltimo tempore ſanguinis ejectio, quia à præcedenti labore attenuata ſanguinis maſſa, exaltatoque, & volatilizato acido melancholici humoris excedente, non ſolum ab arterijs in majori copia venis hemorroydalibus ſanguis fuit ſuppeditatus (quo enim ſanguis eſt fluidior, vberius ab arterijs eructatur) ſed ſua qualitate acida aucta, continuo ſtimulo aperta venarum orificia perſeuerarunt, ad vberiorem ſanguinis profuſionem.

Pro curatione hujus affectus nunc inſiſtendum in ſanguine ſiſtendo, cum diuerſione iſtius ad aliam partem pro majori ſui portione; Secundo orificia vaſorum aperta conſolidanda erunt; Tertiò cogitandum de præſeruatione, quæ conſiſtit in hemorroydum exſiccatione, & in reductione ſanguinis ad ſuas vias naturales, in vtroque exequendo magnam video difficultatem, cum venæ maximè dilatatæ ſint, & ea inſurgit difficultas, quæ adeſt ſemper in vaſe magno aperto; pro præſeruatione nobis ſe offert illa exſiccandi hemorroydes, opus arduum ob continuum ſanguinis fluxum, & ob applicationem remediorum.

Pro prima indicatione extrahendus ſanguis à brachio parùm, & ſæpè, & cucurbitulæ applicandæ Hipocondrijs, frictiones etiam partibus ſuperioribus faciendæ. Medicamentum purgans non videtur conuenire, ſi tamen vrgeret neceſſitas, ſolo puluere Myrabolanorum, & Rhaub. torrefacto vtendum. Pro ſecunda ℞. Aquæ ſummitatum Quercus, Semperuiui, Portulacæ an. ℥. iij., Syrup. maſt. ℥. ß., Tinct. coral. ʒ. ß., Croci mart. aſtring. gr. vj.,

Infrà diem vtatur ſequenti Lambitiuo. ℞. Decoct. rad. Tormentillæ, Biſtortæ, Conſolidæ, Millefolij, Scrofulariæ, Galangæ, Maſticis, Gariofil., Camphoræ parum ℥. vj., Diaſcordij ʒ. 1. ß. Specier. trium Santal. ʒ. 1., Syr. coral. ℥. 1., Spirit. vitriol. gutt x. m. Ante cibum per horam capiat ſequentem Puluerem. ℞. Lapid. Æmatitis præp. ʒ. ß., Coral. præp. ℈. 1., Terræ ſigil. ℈. ß. m. cum aqua Plantag., vel Burſæ Paſtoris, fotu etiam vtatur cum vino aſtringenti, in quo ebullierint Tapſi barbati folia, radix Scrofulariæ, folia Myrt., grana Sumach, Balauſtia, & caueat ne calidum fiat fomentum, quod per horam continuabitur, & poſt inſpergatur ſuper venas ſequens Puluis. ℞. Thuris, Sarcacollæ, Sangu. Drac. Balauſt, Stibij, Aluminis an. ʒ. 1., Vitrioli ad ſolem calcinati ʒ. ß., Pilor. Leporis combuſt. ʒ. 1., Plumbi vſti ʒ. ß., Balſamum aliquod vulnerarium adhibẽdum. Pro tertia obſeruaui puluerem fol. Farfaræ menſe Aprilis collect., & in vmbra ſiccatar. Hemorroydas exſiccare, ſi ad ʒ. 1. exhibeatur per aliquot dies in Decoctione Scrofulariæ; Fiat ſuffumigium ex ſulphuræ, Trhociſ. de Charab., Maſtice, roſ. rub., & Santalis, inunganturque cum Balſamo ſulphuris Rulandi, & per quatuor dies ante tempus menſium mittatur ſanguis à pede, & Peſſaria menſes mouentia ad vſum reducantur cum optima victus ratione.

CONSVLTATIO XCVII.

De Tabe Dorſali.

VIrium languor, & emaciatio totius in deſcripto Patiente cum continuo fluxu per penem materiæ albæ, & ſeminalis ſine ardore, & dolore in vrinæ emiſſione, mihi tabem deſignant dorſolem, cum continuo ſeminalis materiæ diſpendio, ex quo colligere licet partem affectam eſſe illam, quæ vel ſemen præparat, vel conſeruat, hoc eſt Teſtes, Veſiculæ ſeminariæ, & ſecundum aliquos, proſtratæ, quæ dictis veſiculis adhærent, quænam verò ex dictis afficiatur, vel an vitium ſit in omnibus, puto difficilis eſſe determinationis, poſito quod à Teſtibus in Vrethęram transfundi poſſit ſemen, vt Graaff. vult, fundans ſe in expe-

rientia, qua per adſtringentia in Gonorrhæis vſurpata teſtes intumeſcere oſtendit, dum compreſſa, & anguſtata propria via ſemini qua à teſtibus ad urethram deferebatur in his aremanere cogitur, quod ſi ab alia parte proueniret non deberent intumeſcere teſtes, ſed pars à qua ſemen procedit.

Meo judicio puto tam partem elaboratricem, quàm conſeruatricem materiæ ſeminalis ad hanc affectionem concurrere, præcipuum tamen fundamentum hujus vitij, & quod ſolum conſiderari debet in curatione, (quia hoc ablato tollitur etiam ſeminis ejectio, ſiue à vaſe conſeruante, ſiue à præparante proueniat) eſt in materia ſeminis, nempè in ſanguine ſummè bilioſo, & acri proportionato temperamento bilioſo in exceſſu propoſiti Patientis. Sanguis enim talis naturæ inſeruiens pro materia ſeminis, ei ſuam acredinem communicabit, & cum fermenta omnium partium à ſanguine particulas arripiant pro ſui conſeruatione, ſanguis ſummè bilioſus non poterit niſi particulas volatiles calidas, & valdè actiuas teſtibus impartire, & præcipuè cum elaboratiorem, & magis floridam ſanguinis partem alliciant, dum pro ſemine conficiendo ſpiritoſiori indigent. Hinc eſt, quod fermentum teſtium redditum magis actiuum, & calidum ſanguinem in maximè calidam volatilem, & tenujorem ſubſtantiam ſeminalem elaborando, acredinem illius auget calorem majorem impertiendo, cum omnia acria à calore ſecundum ſuam qualitatem augeri praxi obſeruemus, & à tenuitate idem augumentum ſuſcipiant, eo quia euadunt magis penetratiua, & ſecundum motum magis violenta, penetratio autem, & motus violentus acredinem improprie augent, dum ab vtroque fit major diuulſio partiũ, & qualitas moleſta, organo ſenſibili magis improportionata redditur. Semen elaboratum ſecundum hanc acredinem, ad veſiculas ſeminarias delatum, eas vellicando, & titillando excitat ad expulſionem, & ſic paulatim tenuitate coopérante ab eis, vel tranſudat, vel expellitur in vrethera n, & ſine ſenſu, & delectatione, quia guttatim, & interpolatè fit iſta excretio, & lentè, cum delectatio proueniat à copia humoris cum impetu excreti, à quibus habetur titillatio, vt ità dicam violenta, à qua illa delectatio in actu venereo. Sic obſeruamus omnia

orga-

organa ſenſuum ab obiecto paruo lentè mouente organum nullam fieri, vel paruam, & ferè impercepc bilem ſenſationem, & quia à continuo irritamento, & expulſione laxatæ fuerunt fibræ veſicularum, fluxus fit etiam ſine irritamento.

Quomodò verò ab hoc fluxu fiat emaciatio, non eſt difficile explicare obſeruando partes, vel pro ſuarum cauitatum, vel pororum vacuitate, vel trahere, vel admittere humores, quos non recipiunt in ſtatu naturali, quando ſunt impletæ, ſic cum ex continuo fluxu ſeminis à veſiculis ſeminarijs ſemper vacuitas aliqua reperiatur in eis, ſemper etiam ſunt capaces nouæ materiæ, cujus portiones à teſtibus ſemper recipiunt, & ſic Teſtes etiam ipſi continuo exinaniuntur humore, & locum pro nouo recipiendo habent, quapropter continua, & noua ſeminis elaboratio perficitur, ex qua indeficienti elaboratione ſanguinis copia exhauritur, & magis ſpiritoſi, cum detrimento omnium partium, ſanguinis materia puriori tota in ſemen abeunte, reſidua remanente tamquam vappa, pro nutritione partiu n inhabili, vndè emaciatio illarum, quando enim, & capſulæ ſeminariæ, & teſtes ſeminali materia ſunt impleti, ſanguis non habet locum, vt recipiatur in teſtibus, & ità circulando regreditur ad aliarum partium beneficium.

Pro curatione, bilis in ſanguine moderanda, & purganda, eiuſque generatio prohibenda, fermentum teſtium corrigendum, & vltimò vaſa ſeminaria corroboranda macieſque tollenda; quibus ſatisfacere erit, ſi non impoſſibile, arduum tamen, attenta partium omnium læſione in ſolidis, & primitiuis particulis.

Quo ad primum purgantia non admitto, aliqua lenientia ex neceſſitate adhibenda, & ſint Tamarindi cum Cremore tartari, vel cum puluere Mirabolonorum citrin., Pro alteratione ſint ſuccus Plantag., Portul. an. ℥ 1.ß., in aquæ Semperuiui ℥. v. præmittendo bolũ ex Diaſcordio ad ʒ. 1. addito vitriol. martis gr. viij., Sulph. antim. fixi gr. vij., vel Bezoart. miner. gr. totidem; Iterato leniente ad aquas Lucenſes tranſeundũ pro ea quantitate, quæ Patienti non ſit grauis, poſt quas accipiat ſuccum hordei ſolutum cum aqua Plantag. addita tinctura Roſ. ad ℥. 1., & ſpiritu terræ

ſigil-

ſigillatæ deſcripto ab Hoffmano in Claui Sckrod. in tract. de terris ad ℈.ß. Pro macie Lacte vterer Vaccino, vt ſanguini conſiſtentia concilietur, & cum eo admiſcerem Bezoart. ſolaris gr. x. Quod ſi deficiat vtatur Perlarum, Corallorum, & Eboris puluere cum ſale ſaturni; per diem aquam Limacum bibat, & Gambarorum cum Tinct. roſar. fiat Paſta, vel Morſul. cum Amygdalis Pineis, Piſtacis, & ſem. refrig., nec non pulpa Caponum, perdicum, & Phaſianorum, addendo pro virium corroboratione aliquid de ſpeciebus Diambræ aquæ Cinam. Pro fermento teſtium corrigendo foueantur Decocto Semperuiui, Plantaginis Lactucę, Sem. Agni caſti, & Canabis, & ſimplicibus contuſis cum oleo violaceo fiat illis Emplaſtrum addita Camphora. Corroborabimus vaſa cum Syrupo Coral. Maſticis, vel puluere ex coral. Bol. Armenæ terræ ſigil., rad. Torment. Biſtortæ, & Croco martis aſtring. ea accipienda cum aqua Quercet. ad Gonorrhœam, optima Victus ratione adhibita.

Morsuli Nutrientes.

CONSVLTATIO XCVIII.

De Tabe Dorſali.

Ciuis temperamenti aduſti ſupra ſexageſimum annum dolorem cœpit ſentire in regione lumborum, vt niſi difficulter ſe incuruare, & ad imum flectere poſſet, ſine ejus augmento; hic poſt aliquod tempus vſque ad os ſacrum ſe dilatauit, & in remediorum applicatione coxendicem dextrum dolor corripuit, ita ut nullo modo ſe mouere poſſet, cum continuo dolore, cui poſt aliquot menſes macies omnium partium inferiorum ſucceſſit.

A' relatis ſignis habemus Tabem dorſalem ab Hipp. in lib. de Glandulis deſcriptam, cujus cauſa cum eodem Hipp. eſt ſtatuenda in fluxu materiæ à capite per ſpinalem medullam, vna cum ſucco nerueo ad ramos neruorum vertebralium in regione lumborum, ob ſtagnationem ejuſdem in eis, cujus qualitates cum ſint acres, & mordicatiuæ, membranas dictorum neruorum vellicando dolorem lumborum efficiunt, & quia aucta dicta

mate-

materia ad alias partes inficiendas ſe tranſtulit nempè ad neruos oſſis ſacri, & ad acetabula Coxendicis dextri, in quibus vi ſuarum qualitatum dolores auget præcedentes nouo excitato dolore, hanc materiam ſuccus nerueus ſuſcepit à ſanguine, in quo à temperamenti aduſti actione multæ colliguntur particulæ retorridæ ſale prægnantes, ob aduſtionem acri facto, quas ſerum alimentare ſecum mixtas traxit, vbi in capite contingit ejus ſeparatio à ſanguine, pro ſpiritus animalis fabrica, & in dies tanta congeſta fuit hujus materiei copia, vt in neruis ſupradictis facta fuerit obſtructio, per quam ſpiritus animales nō niſi pauci per eos fluunt, ità ut ſufficiant tantum pro exiguo motu partium, quibus dicti nerui implantantur, tanta verò fluit ſpirituum copia per membranas neruorum, vt ſufficiat pro ſenſus conſeruatione, & perceptione vellicationis moleſtæ à materia acri pendentis: dicta ſpirituum paucitas impar etiam euadit ad excitandum fermentum partium pro officio nutritionis, ad quod opus videntur deſtinati ſpiritus animales, & colligitur à partibus paralyticis, in quibus non obſtante fluxu ſanguinis arterioſi, materia nutritionis, & augmentationis fit macies.

Curationis ergo Scopus erit partes à dicta obſtructione leuare, ſuccum nerueum ab inquinamento materiæ extraneæ mundare, & ei aptam miſceri, ad partes vrinæ diuertere, ſanguinemque ne eamdem congerat, & generet quantum fieri poterit munire, dolor leniendus, & materiæ compactæ per exteriora lenimenta reſolutio tentanda.

Quo ad primum opus non erit purgatione, cum ſuccus nerueus non auſcultet medicamenta purgantia, erunt tamen neceſſaria pro mundando ſanguine ab excrementis, & ne in majori copia ſucco nerueo conſignentur; Vndè infuſionem ex Rhaub ad ℥. 1. ß. cum Syrup. roſ. ℥. iiij. exhiberem, humores reliquos præpararem, cum decoct. Borag., Taraxaci, Cicorei, Bugloſę per ſeptem dies, & in vno ex his parum ſanguinis mitterem à brachio poſteà reiterato dicto Purgante ad Diaphotetica deſcenderem, quæ primas partes habent in mundando ab ingeſtis inquinamentis ſucco nerueo; Id circò paretur Decoctum ex Ligno ſancto, Viſco-quercino, Salſa cum radice Serpentariæ, Verginianæ, Petaſitides,

Card. ben., fol. Roſmarini, Lauendulæ, & Saluiæ exhibendo ante Puluerem Cornu Cerui Philoſoph. ℈. ij., Antim. diaph. ℈.ß., Bezoart. miner. ℈. ß. m. per viginti quinque dies ſi vires ferè poſſint in hoc inſiſtendum, & omni arte curanda ſudoris extractio, poſt ſudorem emulſio ex ſeminibus Melonum exhibeatur ad temperandum medicamenti calorem in temperamento aduſto, vlterius habeat in vſu ſequentes Bolos. ℞. Extract. ligni Viſciquercini, Iuæ artet. an. ℈. i., Cinnabris antim ℈. ß., Bezoartici Lunar. gr v., Vngulæ alcis ℈. i., Olei Cornu Cerui gutt. iiij. m. ſumenda. cum aqua Lumbricorum, vel aliqua Antiparalytica deſcripta à Quercetano, & Sckrodero, quæ ſi ſudorem non mouebunt diaphoreſi inſenſibili majori excitata auxilium ferent. Poſt hæc ſi melius habebit diuretica vſurpanda, inter quæ acidulę erunt efficaciores ad materiam aduſtam per vrinam pellendam non ſolum, ſed ad ſanguinem ab ejus generatione retrahendum, ſi verò non habeantur in promptu vtatur Sero caprino deſtillato cum ſpirit. Martis acido, & Spir. tart. cum pulu ex Ocul. Cancr., & Millepedum. Vltimò corroborabitur ſanguis cum aqua Agrimoniæ, cui inſtillentur Balſami Salis gutt x. ſumpta per aliquot dies: exterius Oleo Lumbricorum, roſato completo, & Therebentinæ, & etiam Saponis, ex deſcriptione Hoffmani in ſuo Theſauro Pharmaceutico, vtatur. Omnibus hiſce optima victus ratio correſpondeat.

CONSVLTATIO XCIX.

De Gonorrhœa.

SAcerdos Clauſtralis, auſteræ vitæ, & ſuæ regulæ cum maximo exemplo obſeruantiſſimus, ætatis annorum ſupra ſexaginta quatuor, temperamenti calidi, & humidi cum aliquo bilis exceſſu, ſunt multi menſes, quòd ſenſit horrorem quemdam circa lumbos, cum tremore, cui ſucceſſit in pudendis partibus motus quidam ad ſeminis excretionem impellens, qui quacumque arte, & cogitatione à ſua regulari virtute ſubminiſtrata, numquam potuit ſedari, ſed emiſſio ſeminis poſt lungam luctam

facta

facta fuit ſine pudendi erectione, & omni die poſteà paſſus eſt hoc miſerandum ſymptoma, à quo multum debilitatur corpus, & Animus ſummè affligitur, nullos alios commiſit errores, quàm in ea victus ratione à ſua regula imperata, quæ vt plurimum in cibis craſſæ ſubſtantiæ, & pauci nutrimenti conſiſtit; Sunt multi anni, quòd podagricis doloribus moleſtatur, & quando ipſi incipiunt hoc ſymptoma ceſſat, quando verò remittuntur affligitur ab hoc ſymptomate.

Ex continua alternatione doloris podagrici ceſſantis, & ſeminis inuoluntariæ effuſionis incipientis puto ſine errore poſſe determinari ſeminis dictam effuſionem ab eadem materia pendere, à qua dolores podagrici proficiſcuntur, & cum certum ſit illam acrimonia, qua partes membranoſas ſolas ſenſu prædiتas pungit, dolores illos immanes excitare, ità eadem materia ad membranas veſicarum ſeminalium, vel proſtrata delata, contracta acredine eas partes ſtimulando, ad ſeminis ejaculationem promouere poteſt.

A' quibus partibus tranſmittatur ad ſeminis conſeruatiuum hæc materia, demonſtrare mihi videntur horror, & rigor cum tremore in regione lumborum, quæ partes neruoſas affectas demonſtrando ſuccum nerueum etiam in ſua craſi deprauatum per eas fluere manifeſtant, deprauatio conſiſtit in materia acida illi commixta, cum hujus ſit proprium frigus, & alia ſymptomata prædicta inducere, prout febres quartanæ ab acido melancholico pendentes, in quibus dicta ſymptomata frigoris, & horroris maximè vigent, comprobant, & dum hujuſmodi particulæ per neruos harum partium, & præcipuè per membranam filamenta medulloſa inueſtientem, vel per membranarum fibras, quas idem ſuccus nerueus irrigat, diſcurrunt, ſua aciditate ità afficiunt, vt ſenſum frigoris, rigoris, & horroris eis imprimant, & vlterius progrediens dicta materia per neruum à vertebris erumpentem, qui & cum ramo intercoſtali vnitur, & in ſphinctere veſicæ implantatur pro ejus occluſione, & reſeratione, vt adnotauit Williſius in ſua Neruologia cap. 17. propè finem, fibras non ſolum nerueas, ſed carneas, ſeu tendinoſas hujus muſculi vellicando ad contractionem impellunt, qua proſtratæ, &

 cum

cum iſtis veſiculæ ſeminales comprimuntur, vt animaduertit Riolanus, & Diamembroch ampliat cap. 21. ſuæ Anatomes propè finem, & in iſta compreſſione coguntur veſiculæ ſemen profundere, non obſtante quacumque alienatione mentis ab obſcænis, & quacumque arte, vel per motum, vel admotionem frigidæ exercitata. Cum hujus profuſione conſtrictis magis fibris muſculi, poteſt etiam excerni materia mordicans, & ità liberari à faſtidio hujus ſymptomatis, quotidie verò fit hujus materiæ communicatio partibus prædictis, quia acidum quotidie colligitur ab illis indiſpoſitionibus, à quibus podagra pendet, & hoc ſucco neruoſo communicatum quotidie hanc moleſtiam modo prædicto renouat; quare verò per hos neruos, & non alios diſcurrat hoc acidum, etſi eiſdem particulis ſuccus nerueus vndique refertus ſit, & in his ſolum hæc producat accidentia, dico nos certos eſſe de mala operatione ſucci neruoſi, quia verò in hanc, & non in aliam partem exerceatur, id non poteſt pendere niſi à mala partis diſpoſitione, per quam in ea congeruntur ſimul multæ particulæ deprauatæ, quæ poſteà vi tacta, & turgeſcentia concepta prædictam affectionem muſculo ſphincteri inferunt.

Video poſſe hujus Symptomatis cauſam refundi in ſeminis aciditatem contractam à ſanguine acido, à quo generatur; ſanguinem verò eſſe acidum podagrica diſpoſitio perſuadet, & retentæ fuligines in deficienti tranſpiratione ratione ætatis, in qua deficit caloris interni energia ad illam neceſſaria, prædictam acrimonia augere poſſunt; per quam irritata membrana ſemen conſeruans noxium ſibi expellit, cum ſeminis effuſione, attamen ſenſus frigoris, & tremoris præcedens me faciunt inclinare ad priorem ſententiam, vtraque tamen non variat curationem, cum dicta ſymptomata frigoris debeant ſemper refundi in vapores primò eleuatos à ſemine, arguentes acidum iſtius in hoc effectu frigoris.

Vt liberetur Patiens ab hac moleſtia, & periculo acidum ſeminis, & ſanguinis modificandum, & omni arte diuertenda hujuſmodi materia, vel per ſudorem, vel per vrinam, quod aſſequi erit difficile, cum meo judicio non poſſit eradicari hæc

affe-

affectio niſi cum cauſa podagrici affectus, nihilominus tentanda eſt cura.

Et quia præmiſſæ iam ſunt euacuationes vniuerſales, Decoctum ex Ligno ſancto, Viſcoquercino, & Salſa pararem cum herbis Cephalicis, & Cicoraceis, præmittendo ad ſudorem promouendum Puluerem ex Cornu Cerui philoſ. præp. ad ℈. ij., Cinnab. antim. ℈. 1., Bezoard. occid. gr. xvj. ſeruando aluum lubricam cum Clyſteribus ex lacte, & Saccharo rubro, & ſi ſudor ſponte non exeat, arte procurandus, dummodò vires tolerare poſſint. Purgantia libenter non admitto, quia acidum hoc excedens, vtpotè volatile medicamenta purgantia ſpernit, & etiam quia Patiens in ætate ſenili conſtitutus, & à frequenti ſeminis profuſione debilitatus ſudoris, & purgationis reiteratæ vim ſuſtinere non poterit, per viginti dies in hoc medicamento inſiſtendum, cui adnectetur ſequens Medicamentum ℞. Extract. ligni Viſciquercini ℈. 1., Salis viperini ℈. ß., Bezoart. lunar. gr. x., Spiritus ſanguinis human. gutt. viij. m. ſuperbibendo aquam lumbricorum ad ℥ iij, Agrim. ℥ iiij. per alios viginti dies hoc medicamento vtatur poſteà ad lac Aſininum tranſeundum inſtillando ei ſpiritum Camphoræ ad gutt. vij, & per menſem iſtius vſus continuandus, quo, non ſolum corrigetur acidum, ſed etiam Vrina excitabitur. Adueniente paroxiſmo podagrico, ejuſque declinatione inſtante diureticis curanda diuerſio reliquiarum acidi humoris hoc puluere ℞. Ocul. Cancr. milleped. præp. an. ʒ.ß., Salis tartari volat. gr. vij. ſuperbibendo Aquæ villenſ. ℔. 1. ß. in qua bullierint ſemin. Dauci contuſ. ʒ. ij. quod ſi ad ſudorem tali tempore ſit procliuis, hic etiam promouendus cum Cornu Cerui phil. præp., vel Bezoart. miner., vel Cinnabr. antim., vel Bezoart. orient. cum Aqua Card. bened., Scorzoneræ, vel Pulegij, quibus ſi non cedat affectio Magiſter. Saturni (cujus deſcriptionem vide in Minſicht) ad gr. v. in aqua Nenupharis exhibeatur. Victus ratio ſit optima, & vtatur puluere, qui eſt in communi vſu pro Podagra.

CON.

CONSVLTATIO C.

Pro præſeruatione à Calculo.

CRaſſos humores, & tartareos, ſimulque acidos in Illuſtriſs. Patiente propoſito ſuperabundare febris triplex tertiana per plures menſes perpeſſa anno præterito, & temperamentum melancholicum nobis perſuadet, à quibus jacta fundamenta Nephritici doloris, cujus ſæuitiem hoc anno expertus fuit. Pro cujus præſeruatione certam ſtatuere cauſam oportet, quæ adeo incerta apud Authores, & quandoque improbabilis habetur, vt verò quæ apud me certitudinem habet aperiam; Suppono ſanguinem non minus, quàm Vinum ſuum cumulare tartarum, ipſumque ad vini ſimilitudinem per continuam efferueſcentiam deponere, & à purioribus partibus ſegregare, hujus indicium ſatis probabile pro caſu noſtro vrinæ præbent, in quibus etiam illa hominis cujuſcumque ſani, & perfecti temperamenti hujuſmodi tartarum exhibet adhærens fundo matulæ, ſi ibi per aliquod tempus relinquatur in formam cretæ, vel Gypſi, hæc materia à ſanguine pluſquam certum eſt prouenire, cum ſerum eam ſuo ſinu vehat, vt quid à maſſa ſanguinis, cum eo, tamquam tartarum à vino ſegregatum.

Si hoc tartarum ſanguinis, cum materia viſcoſa acida in hoc Patiente melancholico abundante colligatur, & ob conſtitutionem laxam pororum ſubſtantiæ renum in iſtorum cauitatem cum ſero admittatur, ſua viſcoſitate huic adhęret, & cum eodem tempore à fermento renum multæ portiones alkalicæ materiæ à ſero diſgregentur (& quibus vrinam ſcatere hujus analyſis docet) hæ ſuper materiam illam craſſam acidam tartarum inuoluentem decidentes, ab hac tota illa maſſa in lapidem coagulatur vi dictæ aciditatis; huic meo Aſſerto fauet experimentum Techenij, per quod obſeruamus à deſtillato lapide à Veſica extracto humorem vrinoſum alkalicum exire, & ſi reſiduum in Retorta remanens ſpongioſum, & friabile irroretur acido vitrioli optimè dephlegmato, & poſteà ſuperaddatur humor ille, ſiue ſpiritus vrinoſus in deſtil-

deſtillatione elicitus tota maſſa ſicut prius in lapidem durum, & minimè friabilem coagulatur, & verè ſi rem attentè conſideramus, alio modo non videtur poſſe contingere lapidis in corpore generationem, nam certum eſt hanc fieri per coagulationem humorum, omnis coagulatio vero ab acido, quod ſi incidat in humorem, vel ſpiritum alkalicum, & vterque mixtionem terrei corporis non patiatur coagulabitur quidem, ſed non in lapidem, vt experimentum habemus in mixtione ſpiritus vrinoſi, cum ſpiritu vini, quæ ambo in corpus tenerum, & friabile coagulantur; Neceſſe eſt ergo quod terreæ particulæ cum vno ex iſtis copulentur ad contrahendam duritiem propriam lapidis per coagulationem, & hæc cum ob ſiccitatem in particulas minimas ſit diuiſa, vt arena, opus eſt craſſo, & viſcoſo humore ad plures particulas coniungendas, vt lapis fieri poſſit majoris magnitudinis, quàm cauitatis ſpatium vretherum, & ſi contingat non adeſſe hoc viſcoſum partes terreæ, & tartareæ in minima diuiſæ excernuntur, & faciunt arenam etiam copioſam pro ſui multitudine, prout viſum eſt in hoc Illuſtriſs. Patiente, cujus vrinæ pro aliquo tempore multo ſedimento arenoſo ſcatebant, quarum portio tenujor, & mixta parti oleaginoſæ, ſed tenui lateribus matulæ adhærebat, altera leujor vrina per ſuperficiem ferebatur. Ex his patet calorem renum in calculi generatione nullam habere partem, & eſt etiam irrationabile calorem animalis ab humido temperatum humorem adurere, vt hunc in lapidem conuertat, quod non faciet calor fornacis adurens, qui ſi terram in lapidem indurat, materiam actuandam habet duram, denſam, & aptam lapideſcere, non fluidam humoralem, præterquamquod debemus conſiderare differentiam caloris fornacis à calore renum, & ab hac conſideratione elicitur etiam improbabilitas talis ſententiæ ſtatuentis calculum à calore renum.

Ad curationem perficiendam neceſſe erit ſanguinem craſſum, & mucoſitatem attenuare, acidum ſuperfluum corrigere, & renes ab omni inquinamento mundare, mundoſque conſeruare, quod ratione temperamenti naturalis erit difficile, attamen ſi ex toto liber non euaſerit per remedia, ſperandum, quod non niſi poſt longa interualla affectionibus nephriticis moleſtabitur.

An-

Antequam verò ad præſeruatiua remedia deueniamus præmittenda Purgatio vniuerſalis ex Melle roſ.ſol., & Manna an. ℥.ij. ß. cum ℥. ß., Crem. tart., vel cum Pil. de Agar., & Trib. cum Rhaub. an.ʒ. 1. Pro alterante erit Aqua Abſynthij ℥. iij. ß., Crem. tartari ʒ. ij., rad. Ari s. p. ʒ. 1., Syrup. de cort. citri ℥. 1. ß. m. in ſecundo Syrupo mittatur ſanguis à brachio, accepto quinto reiteretur Purgans aliquod ex ſupradictis, & ſequenti die mittatur ſanguis ab hemorroydibus. Vno interpoſito die ſumat Aquam Tetutij ad ℔ v., vel vj. cum ſolito vehiculo per quatuor dies, quo peracto ad attenuandam maſſam ſanguinis, & viſcoſitatem deueniendum, pro qua intentione ℞. Rad. Decoct. Gramin., Quinque folij, Eringij, Fæniculi, fol. Abſynthij, Agrimonij, Boraginis, Fumiterrę ℥. viij., Syr. de duab., de Pomis an. ʒ.vj., Tincturę ſalis tartari ʒ. ß. m. Septimo ſyrupo accepto reiteretur Purgans, & per alios ſeptem dies ſumat ſequentes Bolos. ℞. Succi Abſynthij condenſati, Extracti gentianæ an. ℈. 1., Salis roſmarini ℈.ß., Spirit. ſalis armon. gutt. vj., Fæculæ Aronis gr. viij. m. ſuperbibendo Aquæ Fæniculi, Pulegij an. ℥. iij. addita tinct. Antim. ℈. 1. Reiteretur poſteà Purgatio, & poſteà ad vſum acidularum, vel Spadanarum, vel Ficoncellæ deſcendendum, quibus etiam renes detergentur, poſteà ad integram acidi mortificationem vtatur ſequentibus Bolis. ℞. Lapis Iudaici, Spongiæ, Lyncis, Ocul. Cancr., Oſſium meſpilorum, Teſtę ouorum calcin.an.℈. 1., Chalybis ſuper Porfido benè læuigati ʒ. 1, Therebentinæ venetæ q. s. ad excipiendos prædictos pulueres m. f. b. pro quatuor vicibus ſuperbibendo aquam Agrimoniæ ad ℥. iij., & per viginti dies in vſu harum pilul. inſiſtat purgando Corpus omni quarto die cum Pil. Cratonis ad ʒ. 1. Vltimo loco vtatur omni menſe puluere ſequenti cum Aqua ſucci Veronicæ ℥. iij. ℞ Semin Dauci Syl- ueſt., Oculor. Cancr. an. ʒ. ß., rad. Filipendulæ ℈. 1. s. p., & m. Antequam verò hanc accipiat, præcedenti ſcilicet die accipiat Pil. Cratonis ſuperius dictas; poſt prandium, & cœnam grana Maſticis electi quatuor degluciat, quo humoris concretio prohibetur. Optima victus ratio ſeruanda omnia alimenta craſſæ ſubſtantiæ, & Vinum generoſum, tartaroque refertum fugiendo.

CON-

CONSVLTATIO CI.

De Calculo Renum.

CIuis honeſtus annorum triginta quinque, temperamenti calidi, & humidi, nullis legibus in ratione victus obſtrictus, ſed ab appetitu eas accipiens, cui vt ſatisfaciat plurimo cibo, & potu vtitur, dolore circa lumbos correptus in latere dextro teſticulis correſpondente, & fæmori cum vrinæ ſuppreſſione multum conqueritur, & agitatione, ac dolore laxatus impotens eſt ad ſe erigendum; Parens ejus doloribus hujus generis fuit ſubiectus, in principio doloris immanem paſſus eſt vomitum materiæ acidæ, & amaræ bilioſæ.

Non eſt dubitandum hujuſmodi dolorem eſſe Nephriticum ſicuti iſtius cauſam eſſe materiam craſſam, & indigeſtam collectam à deprauata ſecundum aliquam partem digeſtione alimentorum in ventriculo, ob nimiam eorum quantitatem; hæc materia vltrà malam excrementi naturam aciditatem contraxit ab acido excedente ventriculi in ejus appetitu, non niſi magno cibo ſatiabili manifeſtato, quamuis aciditatem potuit contrahere à diutina mora contracta ob ſui craſſitiem in ventriculo, eo modo, quo alimenta cocta etiam diu ſeruata aceſcunt, & in fermento contingere omnibus fit manifeſtum per ſolam exaltationem acidi inſiti, & occulti à fermentatione inteſtina operatam, & forſan etiam ab acido vini copiosè ingurgitato hæc materia acida in prima concoctione genita, cum chylo in venas, & arterias admiſſa ſeroſitati poſtea tamquam inutilis conſignata tartaream ſanguinis in eo innatantem viſcoſitatem apprehendit, vel dum per arterias circulatur, vel in renum peluim deponitur, tartarum dictum pariter ſibi vnit, & ibi ab alkali ſalis vrinoſi actuata acido intrinſeco, & alijs in locis ſuſcepto in lapidem coagulatur, vt dixi ſuperiori Conſult.

Talis materia acida poteſt etiam in venis cumulari à lympha ex ſui natura acida, & in hoc Patiente majori aciditate donata, quam ei conueniat naturaliter, quod videtur manifeſtari euiden-

ter ab appetitu magno, & aucto; craſſitiem autem acquirit, vel quia lympha coniungitur cum materia craſſa, vel quia lympha à nimia aciditate condenſata craſſeſcit; hujuſmodi materia ad renes delata modo ſupradicto, & actuata lapidem conſtituit, lapis à motu membranarum interiorum cauitatis renum paulatim in vretherem depulſus, cum ſit major cauitate illorum hanc dilatat, & in dilatatione diſtenſę multum fibræ membranoſæ continui ſolutione dolent, & ob inæqualitates forſan, & aſperitates lapidis vellicatæ in majorem contractionem vocantur, quam à dilatatione, & ab hac impeditur munus commiſſum vrinam expellendi, & eadem contractione ratione conſenſus affectis etiam vaſis alterius renis, ab eo Vrina nec excernitur, nec expellitur: prædictus conſenſus, quo impeditur vrinæ exitus in rene non affecto mihi videtur fundari in hoc, quod contracto vrethere contrahitur membrana interior renum, hæc papillas contrahit, papillę vaſa annexa, ſeu tubulos in his infixos, vrinamque deferentes, hi totam renum ſubſtantiam in ſuam paſſionẽ ducunt, & conſequenter etiam arterias, quæ communicantes cum illis alterius renis eas contrahunt, & motum ſanguinis quodammodò impediunt, vel quod ex contractione vretherum contractis neruis ad renem dextrum tendentibus, & cum iſtis ramis ſiniſtris fit contractio in omnibus vaſis membranoſis, & etiam tubulis, quibus tota renum ſubſtantia intertexitur, per quod non recipitur ſerum in ſubſtantia eorum ab arterijs eructatum, & ſic vrina non excernitur.

Ob eamdem affectionem neruorum ſequitur etiam Vomitus ob connexionem nerui renalis cum ſtomaci neruo, & cum illo ad cyſtim fellis diramato, vndè hi participes vellicationis affectus, & contractionis partes dictas ad exprimendum humorem in ſua cauitate contentum impellunt, hinc Cyſtis fellis bilem copioſè in duodeni cauitatem eructat, quæ ab hac in ventriculum aſcendens copioſo talis humoris vomitui occaſionem dedit, ſicuti ob compreſſionem muſculi Pſoas ſubſtrati vretheri, & cum muſculis coxæ communicantis dolor in motu ſentitur in ea parte, & ob conſenſum vretherum cum vaſis ſeminarijs in teſticulo.

Quo-

Quomodò autem iſtæ indiſpoſitiones nephriticæ à Patre in Filium deſcendant, dico id euenire, quia materia illa craſſa viſcoſa in eis calculo laborantibus ad renes cum ſero fluit ob nimiam dilatationem extremitatum vaſorum ſerum extrauaſatum ab arterijs excipientium, cum quo fertur & dicta materia viſcoſa vſque in renum penetralia, alioquin ſi non eſſent adeò dilatata vaſa, materia iſta foras remaneret, & quia iſta diſpoſitio, & vaſorum conſtructio vnà cum temperamento acidum congregante à Patre in filium traducitur, conſequenter etiam indiſpoſitio nephritica; ratio autem, quia in iſta dilatatione nimia vaſorum locus prebeatur materiæ illi craſſæ, & non ſanguini, eſt, quòd ſanguis ab arterijs in ſubſtantiam partium expulſus per euaporationem illius ſpiritus, à quo dixi aliàs fluxibilitatem accipere, & qui forſan eſt ille exiens à ſanguine extracto in formam nubis aliquam condenſationem tunc nanciſcitur, qua non ſolum ſerum à ſe ſeparat, eo modo, quo lac concretum, & cum eo materiam illam viſcoſam, quam vnitam ſecum conſeruat, ſed craſſior etiam euadit, & compactior in ſuis poroſitatibus, vt non ſit locus illius in illa dilatatione vaſorum, præterquamquod poſſunt eſſe vaſa dilatata, & non conformia ſecundum ſuam figuram ad excipiendas ſanguinis particulas ramoſas.

Pro curatione dolor leniendus, inflammatio ab hoc imminens auertenda, lapis expellendus, quod eſt negotium difficile, tamen benè ſperandum.

Antequam ad has indicationes explendas accedamus neceſſarium, & ſummè vtile puto, vti medicamento Purgante, vt in diureticorum exhibitione non ſequatur raptus materiæ majoris ad partem affectam, & etiam quia quandòque motus inteſtinorum pro expellendis excrementis adiuuat motum vretherum ad expellendum calculum. Sint ergo pro medicamento Specier. Eleſcoph. ʒ. ij. in jure, vel vino, finita medicamenti operatione poſt duodecim horas mittatur ſanguis à pede ad ℔. 1. ß. interim exhibeatur Olei Amygdal. dulc., & Amarar. an. ℥. ij. in ℥. v. Decocti Cicerum rub., Radicum Ononidis, ſemin. Nimpheæ, & Dauci Syluestris, vel hæc duo ſemina contuſa miſ. ad ʒ. 1. cum Oleo, valent enim ad tollendam contractionem vretherum,

& ad facilitandam expulſionem lapidis; Poſt quinque horas ab hoc medicamento facta jam ſanguinis miſſione capiat puluerem Ventriculorum Gallinæ exſiccatorum ad ℨ. 1., rad. Filipendulæ ℨ. ß cum aqua Ononidis compoſ., & ſe exerceat quantum poteſt, & ſurſum per ſcalas, vel loca montuoſa aſcendat, vel celeri curſu per loca aſpera, & inęqualia in curru trahatur; quod ſi hæc remedia deficiant eis ſubſtituantur Sem. milij ſolis, Saxifragiæ, Lappæ, Ocul. Cancr. an. ℨ. ß. cum ſucco Raphani, & Limonum, ac vino, addito Saccharo, vel cum Aquæ ſtipitum Fabarum ℥.iiij., Cinam. ℥. 1. cum gutt. viij. ſpiritus Salis. Sanguis Hirci etiam ad ℨ. 1. cum Aqua Ononidis, vel Decocto Alchechengi, Hederæ terreſtris, Parietariæ, rad. Aſparag. Veronicæ ad idem valet, ſicuti Puluis Millepedum. Exterius applicentur Cucurbitæ ſecundum curſum vretherum, & etiam fomenta ex Parietaria, Malua, Anetho, Althea, Sem. lini, Fænugræci, Cæpa etiam ſub cineribus cocta cum folijs Parietariæ, Butiro recenti applicetur ad formam Emplaſtri cum Oleo Scorpionum reni affecto; Quod ſi hæc deſideratum non ſortiantur effectum Balneum olei inſtituẽdum ſumpto prius vno ex ſupradictis medicamentis. Pro præſeruatione nec meliora, nec æqualia habeo dictis in ſuperiori Conſultat. ſolum addam aquam Betulæ a perforato arbore profluentem optimum eſſe præſeruatiuum in ſimili dolore, poterit etiam experiri Syrupum ab Augenio deſcriptum in tom. ſuarum Epiſtol. 1. lib. 12. Epiſtol. 2. Vino infundatur per diem ſemper antecedentem Lignum Nephriticum, & eo vtatur in menſa. Lapis Iſatis brachio lateris ſoliti affectionem pati ligatus, vel ſuprà renem affectum geſtatus experientia docente non modicam affert vtilitatem; Modum conſeruandi Aquam Betulæ vide in Zuelphero. Aroph. Paracelſi ab Helmontio in libro de Lithiaſi prædicatur pro ſingulari præſeruatiuo. Optima tandem Dieta remedijs coniungenda.

CONSVLTATIO CII.

De Diabete.

HOneſtus Negotiator annorum circa quadraginta, temperamenti calidi, & ſicci aduſti ſcabiem contraxit ex equitatione longa, & potu vini generoſi in magna quantitate, hæc frigore aduenìente euanuit, & vrina copioſior cæpit mingi, adeòque aucta fuit intra ſex menſes iſtius copia, vt per multas libras excederet quantitatem potus, quamuis hic ſit excedens ob magnam ſitim, à qua diu noctuque affligitur, emaciatio totius jam apparet valdè manifeſta, cum virium debilitate, ac proſtratione.

In hac Hiſtoria Diabetes ſymptoma in excretis vrinoſis ſecundum quantitatem, naturalem excretionem excedentem exprimitur, difficultas in perquiſitione adæquatarum cauſarum hujus ſymptomatis robuſtioribus etiam ingenijs vim intulit, in his indagandis, ſi aliorum veſtigijs pedem non figam, rationem tamen ſequar ductam ab obſeruatione eorum, quæ in hoc affectu contingunt, qua notum eſt plus vrinæ, & ſeri excerni, quàm ſit quantitas humidi, & fluidi, quod per potum aſſumitur, vel à cibis ſolidis poſſit ſeparari, vndè ex hoc capite concludendum eſt illam quantitatem ſeri excedentem copiam potus, à corpore ſeparari, nec fluida in hoc contenta hanc quantitatem adimplere poſſunt, ex eo quod quotidie excreta vrina per quatuor, & quinque libras, & plus potum ſuperet, & cibum, & ſi hæ deberent deſumi à ſanguine, quinque, vel ſex dierum ſpatio totus eſſet abſumptus, cum in vaſis ſanguifluis liquoris vitalis quantitas non excedat pondus librarum vigintiquinque, cum autem ſanguis per menſes perſeuerante dicto vrinæ fluxu in dictis vaſis conſeruetur, concludendum eſt à ſanguine non ſecerni illam humiditatem excretam per vrinam, & excedentem potus, & cibi quantitatem, ſed à partibus ſolidis profluere, prout videtur conuincere earum, & totius corporis emaciatio, quaſi à cauſa corrodente in humiditatem diſſoluantur, & hanc puto eſſe ſanguinem, qui Quantitas Sanguinis in homine.

cor-

corroſiuis particulis imbutus circulatione per omnes partes harum portiones inſenſibiles abradit, & fluidas reddit, eo modo, quo Aqua fortis argenti partes imbibendo corroſione, pari fluiditate ſibi æquat, vt non ſint in ea diſtinguibiles, ſed aquam fluidam immittentur, vndè ſanguis in hoc caſu verè poteſt dici Helluo, quidquid ſit de illorum ſententia aſſerentium hanc proprietatem ſanguini conuenire etiam in ſtatu ejus naturali, nulla enim alia cauſa poteſt aſſignari partes ſolidas colliquans, & in humiditatem aqueam reducens, quàm hæc, nam in hoc caſu non adeſt calor, vt in Hectica, cujus actiuitate partes reſoluantur cum marcore, cujus cauſa non eſt reperibilis neque in deprauata ſanguinis craſi nutritionem prohibente, cum manifeſtiorem habeamus in excretione vrinæ, alimentorum, & potus quantitatem excedente, & ſanguinem in hoc Patiente colliquatiua, & acri facultate præditum eſſe ſcabies retroceſſa demonſtrat, cum humores illam generantes acredine polleant, vndè in retroceſſu à ſanguine abſorpti acredinem ei communicaſſe non eſt dubitandum.

Modum quo fiat hoc Symptoma non eſt difficile ex præmiſſis declarare, dum enim ſanguis per aromata, & Vina generoſa corroſiua facultate deprauatus ſua circulatione membra perluſtrat vniuerſa, vice nutrimenti debiti, & conſueti ea corrodit, & particulas abraſas eadem acrimonia comminuendo in liquidam, & fluxibilem ſubſtantiam reducit, non abſimilem à ſuo naturali ſero, vndè ſeroſior factus ex copioſa abraſione membrorum per renes circulando copiam ibi deponit, eo pacto quo ſerum ſecundum naturæ leges renibus conſignat, & quia abraſæ partes non ſolum non reſtaurantur, ſed omni humido priuantur ideò Emaciatio, & ſitis in partibus huic ſenſui deſtinatis, & hoc confirmatur à dulcedine, quàm dicunt habere vrinas in diabete, cum hanc recipere ſit facile à particulis pinguibus, & oleoſis abraſis à membris.

ita Willis

Quod ſi quæratur cujus generis ſit hujuſmodi acrimonia, ſalſam eſſe reſpondeo, cum in hac virtus corroſiua valdè reſideat, & hanc induxit in humoribus bilis alkalica, cum acido exaltato mixta, ad quod multum conducunt Aromata, &

Vinum generoſum, vt conſideranti patere poteſt, nam vinum habet acidum intrinſecum augmentatiuum acidi naturalis, & ſpiritus ſulphureos, & calidos bilem promouentes, & Aromata ſuo ſale alkali hanc augent, & ſi ſalſedo in vrina non guſtatur, prout contingere deberet poſita ſanguinis ſalſedine cujus naturam ſerum ſequitur, id tribuendum eſt particulis pinguedinis, & carnis liquefactis illi comixtis, quarum benignitate ſeri acrimonia temperatur, eo modo, quo Aqua fortis per corroſionem corporum acrimoniam amittit, & hac ratione Diabeticorum Vrina dulcis eſt, quamuis contineat partes ſalinas.

Ab hujuſmodi notitia cauſarum elicitur ſanguinis maſſam eſſe edulcorandam ſalſedinis contemperatione, & partium renutritione. Poſthabita omni purgatione præterquam lenienti niſi aluus reſpondeat per clyſteres, vel per benigniora medicamenta apta ſolum fæces educere, & prætermiſſa etiam ſanguinis miſſione ad executionem memoratarum indicationum deuenirem cum vſu lactis omni alio eſculento excluſo, eo modo, quo aliquibus in vſu fuit pro podagræ curatione. Primo mane in aurora accipiat ℥. viij. lactis cum ſucco Maluæ, Boraginis an. ℥. 1. ß., vel infundantur in lacte folia Maluæ, Boraginis, Violariæ, Nimphæ, rad. Altheæ, Liquiritiæ, Graminis, Conſolidæ, ſem. Papau., Pſylij, fructus Sebeſten, Iujubarum, poſteà deſtillentur cauendo Empyreuma, & de hoc accipiat ℔. 1. cum gutt. viij. tincturæ Smaragdi deſcriptæ ab Hartmano, & eſſentiæ Croci martis Crolij gutt. x. m. Poſt quatuor horas ſumat pulmentum ex panne, vel Hordeo, vel Riſo, vel Fare in lacte cocto, & poſt ſex horas ℔. ij. lactis ſumat cum extracto, vel ſanguine rad. Simphyti à Quercetano deſcripti ad ʒ. ij. cum ℥ ij. Syrup. de Hibiſco, & poſt quatuor horas aliud ſumat Pulmentum modo ſuperius deſcripto Potus ſit Aqua pectoralis, vel Boraginis, vel Deſtillatum longum ex carne cum ſimplicibus ſuperius deſcriptis in deſtillatione lactis. Poterit poſt pulmentum vti pro cibo Gelatina ex Cornu Cerui, vel ex pedibus Vituli Caſtrati, & Caponum, & tempore intermedio inter cibum pro ſiti extinguenda Emulſione Amygdal. dulc. longa cum aqua, Maluarum, Violarum, vel Boraginis, addendo Mucilaginem, ſem. Pſylij, Maluarum, & Cotoneorum

cum

cum diſſolutione Gummi arabici, & Tragacanthæ, diu in hac regula perſeuerandum, & tempore opportuno vtendum Balneo aquæ dulcis. Minori exiſtente vrinæ profluuio, benedicente Deo medicamentorum virtutem, lac coctum exhibendum pro renutritione, & etiam addenda pro victu contuſa carnium, & tunc poterit etiam addi pro medicamento aqua Calcis à Villiſio propoſita ad ℥. v., vel vj. ter in die, cum efficacia ſui ſalis valeat reſoluere ſalia Syluestria ſanguinis, vt experimur in extrinſecis vulceribus, & Scabie, quæ extirpantur ab hujuſmodi medicamento ad cujus exemplum alkalica volatilia, ſed oleoſa erunt etiam proficua, vt ſunt Oleum Cornu Cerui, Charabe, & ſimilia, cum videamus aquas fortes ab alkalibus demulceri.

Aqua Calcis

CONSVLTATIO CIII.

De Vrina Lactea.

VIr ætatis annorum triginta quinque, temperamenti calidi, & ſicci ignei, poſt violentum exercitium, & compotationem frequentem cum Amicis, de calore, dolore, & debilitate quadam circa lumborum regionem conquæri cæpit, ita ut pedibus ſtare non poſſet cum vrinæ copia, quæ elapſa hebdomada lactis inſtar mingi cæpit, ſine dolore, fætore, & cum pauca depoſitione tenui ſedimenti albi copia vrinæ pariter quantitatem potus non excedit, ſiti moleſtatur, appetitus dejectus, & modo currit menſis ab horum ſymptomatum incurſu, cum virium languore, & macie.

Materiam ex qua Vrina alba redditur non eſſe Pus ex abſentia fætoris concludendum eſt, neque Pituitam ex parua, & tenui diſpoſitione ſedimenti colligimus, excluditur etiam ſemen cum non adſit Gonorrhœa, multo minus poſſumus recurrere in hoc caſu ad aliquod acidum ſuperfluum in corpore redundans, quod ſero paruis particulis alimentalibus, vel alkalicis multis craſſiuſculis impregnato mixtum, & per vrinam ſecretum ei albedinem inferat, eo modo, quo videmus acidum aliquod, aquis a laticinoſis herbis extractis infuſum has ad lactis formam reducere, cum in

Pa-

Patiente propoſito acidum ratione ſui temperamenti in parua copia colligatur, & à bile redundante mortificetur, prout oſtendit Appetitus proſtratio. Vndè perſuaſus maneo prædictam materiam albam vrinæ mixtam eſſe ſuccum nutritium alimentalem, ſeu chylum, & in hac opinione confirmor à macie, qua incipit corripi Ægrotans proueniente à defectu alimenti per viam vrinæ excreto.

Quomodò verò contingat hujuſmodi excretio chyloſæ materiæ per vrinam poteſt explicari à triplici præſupoſitione primo Chylum ratione bilis nimis volatilizatæ, & acris redditæ à violento exercitio, & à vini quantitate ad maximam tenuitatem ab illa eſſe deductum correſpondentem teunitati ſeri, & cum hac figuram ſecundum ſuas particulas ſimilem particulis ſeri acquiſiſſe. Secundo ab eiſdem cauſis maſſam ſanguinis fuiſſe ſummè rarefactam ejuſque texturam naturaliter ratione temperamenti ignei debilem, & facilè ſolubilem majorem contraxiſſe debilitatem, ità ut cum magna facilitate partes ipſius poſſint ſegregari. Tertiò ab actione caloris exercitij, & Vini fermentum renum fuiſſe multum exaltatum, & in ſua actione intenſionem acquiſijſſe, earumque ſubſtantiæ poros vltrà terminos naturales ab ea fuiſſe dilatatos. Dum ergo ſanguis per renes circulatur ab harum fermento ità alteratur ſanguis, vt ob ſui tenuitatem, & compagem facilè ſolubilem ſinat à tota maſſa ſeparari vna cum ſero inutili chylum, quem ſuo ſinu recipit, & nondum mutationem in ſanguinem paſſus eſt, qui cum habeat tenuitatem ſimilem ſero facillimè etiam, cum eo in poros ſubſtantiæ renum dilatatos admittitur, & vna cum eo excernitur albedinem vrinæ conferendo, eandem ſortem chyli ſequitur ſerum illud alimentale maſſæ ſanguineæ in colore parum diſſimili à Chylo, quod inſeruit pro ſucci neruoſi elaboratione, & nutritione partium ſpermaticarum vulgò dictarum, ex quo fit, vt in omni tempore, etiam ab alimentorum aſſumptione diſtanti vrinæ ſemper albæ appareant; hinc languor corporis, & macies in tali excretione materiæ alimentalis, partibus omnibus defraudatis ſuo nutrimento, qua de cauſa ſitis etiam oritur exſiccatis fibris membranoſis ventriculi à carentia alimentali, cui coadiuuant calor ſanguinis, à quo renum

calor, & dolor non tam vellicatione acri partium ſenſitiuarum, quàm ſolutione, vel diſtractione partium excitata à motu violento, & perturbato effluuiorum calidorum.

Indicationes. Hinc patet pro Curatione, primò calorem eſſe moderandum, & bilis exceſſum reprimendum, ejuſque abundantiam minuendam. Secundò ſanguinis conſiſtentiæ majori conſulendum. Tertiò poroſitates renum conſtringendas, & fermentum earumdem reprimendum. Quartò maciem reparandam, his enim adimpletis, renum dolori, ſiti, & inappetentiæ ſatisfactum erit, quæ executioni mandare erit difficile, non tamen deſperandum.

Minuemus primo Bilem cum Caſſia, & Tamarindis, vel cum Mirabolanis citrinis, & Crem. tartari, ejuſque exceſſum, & totiuſque calorem emendabimus cum ſucco Plantaginis, Cicorei an. ℥. 1. ß. Aquæ Sonchi, Portulacæ, Menthæ ad robur ventriculi ſuſtinendum an. ℥. 1. ß. Quod ſi Ventriculus hæc non patiatur paretur jus Pullæ in cujus ventre reponantur, hordeum Plantago, Portulaca, Cicorea, & Mentha per quindecim dies hoc vtatur, & reitererur vnum ex dictis Purgantibus in quantitate mediocri ſanguinis miſſio à macie totius reiicitur, ideò de hoc non loquor; Poſteà Decocto Santal. omnium, rad. Biſtortæ, Tormentillæ, Conſolidæ cum ſpirit. Alumnis dulcif. vtendum per multos dies, præmittendo Bolum ex Diaſcordio, Philonio perſico an. ℈. 1. cum Croco mart. aſtring. Magiſt., Coral. an. ℈. ß. m. f. b. hoc enim ſecundæ, & tertiæ Indicationi ſatisfactum erit, & ſi hæc non conferant tranſeundum ad ſanguinem Symphiti à Quercetano deſcriptum ad ℥. 1. cum ʒ. ß. ſpec. Diaplantaginis Mynſchit in in aquis Plantag., & ſumitatum Quercus an. ℥. ij., Syrup. Coral. ℥. 1., Caput mort. vitriol. rubif., & dulcif. ℈. ß. m. Macies alimentis optimi ſucci reparanda, & ſi ex aliorum ſymptomatum debellatione non remittat ad vſum lactis Vaccini deueniendum. Omni mane, & ſero corpus fricandum, & poſteà Vnguento reſumptiuo vngendum.

CON-

CONSVLTATIO CIV.

De Vlcere Renum.

SAcerdos ætatis annorum ſexaginta quinque, temperamenti calidi, & ſicci à juuentute venationi deditus, & varijs erroribus in victus ratione, podagricis, & nephriticis doloribus in quadrageſimo anno cœpit laborare, nunc vrinæ ardore, cum frequenti iſtius excretione, ſed parua moleſtatur, vrina turbida apparet, ex improuiſo duos calculos conſiderabilis magnitudinis ſpatio quatuor horarum emiſit ſine dolore, & turbatione, cum multi eſſent anni, quòd non ſenſerat horum cruciatus, ab horum ejectione ardor in emiſſione vrinæ ceſſauit, ſed hæc turbida adhuc eicitur cum colore ad albedinem accedente, ſedimentum copioſum puri ſimilimum deponit, & fætidum, appetitus omninò amiſſus eſt, & quandòque à cibo vomitus ſequitur, febris adeſt continua, & lenta, cum macie, ſanguinem per vrinam nunquam tamen excreuit.

Vlcere renum laborare prædictum Patientem ad euidentiam oſtendit Vrina alba cum ſedimento puri ſimillimo, copioſo, & fætenti; Hujus morbi ſolutæ vnitatis, cauſa immediata fuerunt calculi diu in renibus geſtati, vt colligitur ex ſpatio temporis, in quo immunis extitit à doloribus Nephriticis, & à magnitudine calculorum, quæ longam iſtorum moram in renibus arguunt, ſiue cum illa generationem ſumpſerint, vt vult Helmontius, ſiue paulatim per additionem nouæ materiæ ad hanc peruenerint, à tali enim magnitudine non admittebatur quælibet cauſa pro motu, ſed pro leuiori, & imbecilliori reſiſtentiam habebat, hinc pro deficientia cauſæ mouentis longa in renibus ſucceſſit Calculorum mora, qui foueam in illis ſuæ magnitudini correſpondentem impreſſerunt, & paulatim ſua adhæſione, confricatione, & aſperitate renum ſubſtantiam corroſerunt, vndè vlcus, & pars vlcerata ſanguinem per eam circulantem corrumpendo in pus conuertit, quod per vrinam excretum hanc turbidam reddit, quia intra vrinæ poroſitates remanet ob æqualem

grauitatem cum hac, vel ſero ita miſcetur per perfectam vnionem, vt non poſſit ſeparari, à pure ſemper magis augebitur vulcus, non ſolum quia ſua corroſiua qualitate abradet particulas partis, ſed etiam, quia ſua humiditate has macerando, ita diſponet, vt per ſe putredinem, & diſſolutionem accipiant. Ab halitu vulceris ventriculus renibus ſuppoſitus in ſuo fermento ità alteratur, vt à ſua naturali conditione degeneret, actionem qua appetitum excitat amittendo, & quandòque irritatus à dictis halitibus ad vomitum impellitur. Sanguis per vlcerotam partem circulans putrida corpuſcula imbibendo fermentum colligit, ad præternaturalem, ſed lentam efferueſcentiam, vndè febris, & ab ijſdem concipit acredinem, vel ſalſedinem, vel auſteritatem, per quas modum partes nutriendi amittit, vndè Macies; Sanguis in principio hujus corroſionis nunquam viſus, quia incidit in partem capillaribus vaſis, & horum extremitatibus vltimis donatam, vndè ſanguis ab his exiens paruus, & à calculo ſuperſedente detentus, non potuit exire ſtatim, & mora in pus conuerſus eſt; ex quo colligitur modus quo factum fuit vulcus ſine ſanguinis effuſione, quòd dubium incurere poterat, an eſſet vulcus in renibus, & ex data ratione, & ex ſignis ſuperius demonſtratis redditur euidens vlceris exiſtentia. A puris abundantia moti calculi, & ad vretheris principium præcipitati deſcenderunt per illorum cauitatem ſine dolore, quia ſenſim moti ſunt, & quia ſecum trahendo puris quantitatem, ab iſtius humiditate forſan ità emolitæ fuerunt fibræ horum Canalium, vt potuerint dilatari ſine diuulſione violenta partium. Ardorem vrinæ proueniſſe à calculo certum eſt, cum eo excreto euanuerit, cauſa autem fuit, quod tranſacto calculo ab vretheribus in veſicam, ibique per aliquod tempus detento ſua aſperitate fibras membranoſas, quibus incumbebat vellicando pruritum, cum mingendi deſiderio efficiebat, & per membranoſas fibras taliter affectas vrina tranſeundo, ſuæ acrimoniæ diſtractionem partium majorem coniungendo, & vellicationem ad frequentem vrinæ ejectionem veſicam inuitabat, doloroſumque ardorem cauſabat, ejecto vero calculo liberæ fibræ membranoſæ veſicæ ab illius compreſſione, & diſtractione, finis factus ardori Vrinæ, & frequentiæ mingendi.

Quod

Quod deſiderandum eſt in hoc Patiente, eſt vlceris curatio, quæ perficitur prius abſterſione, & mundificatione deinde conſolidatione, cauſa cum fuerit calculus, & hic jam excretus fuerit nullam exhibet indicationem, verum tamen eſt cum ſit ſubiectus doloribus, tam nephriticis, quàm podagricis humorum acrium quantitatem cumulare in ſanguine ex partium indiſpoſitione valet, vndè hic dulcificandus, & indiſpoſitio acidum, & calculi, & podagræ cauſa præter naturam congregans alkalicis corrigenda, maciei etiam occurrendum.

Purgato corpore leni medicamento ex Manna, abſtergemus vlcus cum ℔. 1. Seri Caprini depurati, & ℥. iij. Hidromelitis per decem dies, poſteà conſolidabimus illud cum Decocto vulnerario Quercetani præmittendo bolum ex Therebentina ad ℨ. ij., Balſami orient. ℈. ß., Trociſch. Alchechingi cum opio, & ſine an. ℈. 1., Ocul. Cancr. ℨ. ß. cum puluere fol. Hiperici f. b. per menſem in hoc inſiſtendum, quod acidi generationem etiam prohibebit: poſteà ad vſus lactis Aſinini Chalybeati deueniendum incipiendo ab ℥. v., & paulatim augendo quantitatem vſque ad ℔. 1., & etiam ℔. 1. ß. præmittendo tale Bolum. ℞. Aloes s. p. ℈. ß., Bezoartici mineral. igne reuerberij fixati gr. viij., Balſami ſulphuris ſuccinati ℈. ß., Trociſch. alchechingi ℈. ß. cum ſucco Equiſeti q. s. f b. per alium menſem, & etiam plus continuandum hoc remedium, quo & ſanguinis maſſa dulcificabitur, & vltimo poterit etiam vti Aqua ad Gonorrhœam Quercetani ad ℥. ij, & ſanguinis ſymphiti ejuſdem ℥. 1. Maciei occurremus optimis alimentis, & præcipuè cum pulmento parato ex carnibus ranarum contuſis ſuoque jure diſſolutis, addendo amygdalas contuſas, & diſſolutas pro pulmento diſſoluemus eodem jure farinam Hordei, Oua, & Butirum Aqua ex Ranis deſtillata ſit pro potu, & pro inappetentia ante cibum ſummat gutt. v., vel ſex Balſami ſalis.

CON.

CONSVLTATIO CV.

De Sanguinis Mictione.

NObilis Vir ætatis annorum ſexaginta, temperamenti aduſti, doloribus nephriticis ſubiectus menſe præterito, cum valdè ſe exercitaſſet in motu, vrinam ſanguinolentam emiſit, per quietem ſine ſanguine reddebat, & quotieſcumque quieſcit, vel paruo motu ſe exercet, vrina nullam habet mutationem, ſed in motu parum citato, & longo ſemper ſanguini mixta redditur, in victus ratione temperatè viuit:

A' renibus ſanguinem prodire hujus mixtio cum vrina comprobat, & calculoſa affectio Patientem affligens idem perſuadere poteſt, hæc enim viciatam renum ſtructuram ſecundum poros connotat, per quam hi humores craſſos admittunt, vt ſuperiori Conſult. docui, & quæ pro admiſſione ſanguinis ſufficere poteſt, & hujus exitus per ſolum motum, à quo renes incaleſcunt, & defatigantur confirmare magis valet, & ſanguis poſt dictum motum exiens manifeſtum reddit talem excretionem exequi per aperitionem, ſeu verius dilatationem pororum ſubſtantiæ renum, per quos ſerum à ſanguine ſeparatum tranſcolat, quæ tanta fit, vt ſanguinem vna cum ſero admittat.

Hujus dilatationis cauſam puto fuiſſe calculos antecedenter in renibus pluries induratos, & excretos, cum magno cruciatu, qui ſua preſſione fibras poros circumdantes laxarunt, eo modo, quo à preſſione corporis duri ſupra carnem, vel à contuſione, fibras carneas laxari obſeruamus, talis pororum laxitas, ab attritione motum ſequente, à calore rarefaciente, ab eodem motu excitato, & ab impetu ſanguinis ab arterijs eructati in ſubſtantiam renum, incrementum ſuſcipiens fit major, vt apta ſit aditum per pororum cauitatem ſanguini vna cum ſero concedere, vt ſupra dictum fuit, & quia in quiete fibræ concidunt, nec adeſt attritio fibrarum, nec calor, nec impetus ſanguinis,

& conſequenter pori magis conſtringuntur, ideò ſanguis non exit, quia hujus particulæ poroſitatibus hoc modo conſtitutis non configurantur.

Video locum eſſe ſuſpicandi ſanguini viam aperiri à calculo in renibus contento, qui in motu citato, & longo agitatus, & commotus ſuis inæqualitatibus, & aſperitatibus aliquas renum particulas confricando corroſionem in aliquibus vaſis capillaribus inducit, per quam ſanguinem profundunt, & hanc ſuſpicionem auget calculoſa indiſpoſitio reddens probabilem calculi exiſtentiam in renibus.

Tollitur vero hęc ſuſpicio conſiderando nullum adeſſe ſignum calculi ſua præſentia renes affligentis, qui eſt dolor obtuſus, & ſenſus grauitatis in renum regione, nec arenulæ, nec materia viſcoſa in vrinis ſine ſanguine excretis apparent, quibus facile poteſt confirmari dicta ſuſpicio, præterquamquod mihi perſuadere non poſſum vas aliquod eſſe exeſum, & ſanguinem continuo non profluere, cum ſanguis continuo per corroſum vas circuletur, & à corroſione via pateat aperta. Id circò in declarata ſententia hæreo, dum per hanc interpollatus ſanguinis fluxus à motu, perſuadenti ratione explicatur.

Ad tollendam hanc malam indiſpoſitionem, quæ majora minatur pericula corroborandæ fibræ ſubſtantiæ renum, humorum acrimonia, quæ ratione temperamenti eis impartitur demulcenda, ne fibræ laxatæ corrodantur, vndè iſti minuendi prius, quod obtineri poſſe ſpero, maximè attenta in victus ratione Patientis temperantia. *Indicationes*

Primo ergo lenita aluo cum Manna ad ℥. iiij. diſſoluta in aqua Violarum, & ℥. ß. Cremoris tartari; Præparantia humori acri adaptata propinanda, ex ſucco Maluæ, Boraginis, & Equiſeti, ad adſtrictionem pororum an. ℥ 1. cum Aqua Boraginis, Bugloſæ an. ℥. ij. per ſeptem dies continuandum in his, miſſo ſanguine in vno ex his diebus à vena baſilica ad quantitatem correſpondentem virtuti Patientis. Tranſactis his diebus reiteretur idem Purgans, & pro adſtrictione, & corroboratione ſequentes Boli ſint in vſu. ℞. Therebentinæ ℥. 1., Balſami orient. ʒ. 1., Lapidis Lincis, Iudaici, Spongiæ an. ʒ. 1., Ocul. Cancr.

℈. iiij.,

℈. iiij., Acaciæ, Hypociſtidis an. ℈. ij., Lapidis Ematitis ʒ. 1., Caput mort., vitriol. rubif., & dulcif. ℈. iiij. m., & cum ſucco Equiſeti q. s. f. b. num xvj. de quibus capiat nu. ij. omni mane ſuperbibendo Aquam Quercetani contra Gonorrhœam, per multos dies, in horum vſu perſiſtendum, & vltimò loco ſubſtituendæ Aquæ Villenſes more ſolito; quæ ſi non proficiant vtatur ſucco Poliganij ad ℥. iij. cum ℈. 1. Spir. terræ ſigillatæ. Curandum denique, vt à Calculo præſeruetur cum Iulepo ex Therebentia, cui admiſceantur ſem. Dauci pulu., vel cum Aroph Paracelſi ab Helmontio deſcripto, & alijs remedijs ſuperioribus Conſultationibus deſcriptis, ſeruata ſemper optima victus ratione.

SYLABVS RERVM NOTABILIVM.

A

Acidum ſtomaci diminutum ſanguinis culpa. fol.2
Acida debito frixiora non excitant famem. 3
Nequè cibos diſſoluunt. ibid.
Aciditas humorum, quibus intendatur. 35
Quibus dulcificetur. ibid.
Quomodò in Glandulis præparetur. ibid.
Et præparata lædatur. ibid.
Acida non ligant ſanguinem, ſuperante Bile. 37
Acida glandularum lympha infert ſanguini conſiſtentiam. 53
Acidum abundans in glandulis Meſenterij chylum coagulat, lactis ad inſtar. 266
Aeſtus hypocondriorum pendet à vitio bilis, & ſucci pancreatici efferueſcentia. 222
Affectio hypocondriaca varijs tentata remedijs, ſed nullis profligata, ſuſpicionem infert quoad ſubſtantiam vitiari pancreas. 25
Aluus exoneratur naturæ congruenter, quatenus bilis fundendo, ac ſoluendo fæces indurari non ſinit. 233
Anxietas oris ventriculi, cum frigiditatis ſenſu ab aciditate in liene concepta, indeque neruoſo ductu ad ſtomachum delata. 233
Animi deliquium prouenit à ſpirituum deffectu in neruis ſtomaticis. Ex tali enim defficientia nerui prædicti contractiones paſmodicas patiuntur, quæ cardiacis communicatæ contrahunt ſanguinis motum, vndè oritur animi deliquium. 279
Artheriæ valido Tuſſis motu conuelluntur; conuulſæ attenuantur, attenuatæ ſalſo defluente catharro nullo negotio fit ſolutio continui: vndè corroſis, & laceratis artheriarum ramificationibus panditur via ad ſanguinis ſputum. 131
Artheria tumore compreſſa, à mucronata cartilagine vſque ad vmbilicum pulſat: per quam tàm latam pulſationem ab aneuriſmate diſcriminatur. 258
Apòplexiæ cauſa detecta. 37
Curatio eiuſdem adequata. ibid.
Apoplexia à ſanguine intrà poros cerebri coaceruato, ità ut venæ nequeant illum reuehere. 50
Cauſa cur potius in capite, quàm alio plenitudo ſequatur. ibid.
Appetitu deprauato adeſt materies circà ventriculi fibras acido-auſtero

terra, quæ duro, ac conuellente eiſdem impreſſo charactere, atque ad communem ſenſum traducto: idea ibidem efficta percipit illam ab obiecto factam impreſſionem, illam elicit, ac tuetur; delicatiori cibo foribus occluſis, intrà ventriculi fibras à ſolida particularum congerie. 154

Apoplexiæ cauſæ recenſentur, & hæ ſunt ſulphurea narcoſis, vel ſalina præcipitatio. 39

Aſcenſus deſcenſuſque rerum cum aliquo ſenſu doloris relabentium ſupra infraque Eſofagum explicatur ſimilitudine petita à puerorum ampullis, ex aqua ſaponis diſſolutione incraſſata. 221

Aſthma à coaleſcentia pulmonum. 93

Cauſæ, ſigna, & differentiæ. ibid.

Periodica reſpirandi difficultas vndè. ibid.

Aſthmata à Bile acrimonia ſalina peccante, atque cum ſucco pancreatico humiorem ſalſum rodentem conſtituente, quæ neruorum extremitates vellicando eorumdem ductu contractæ irritationes ad pulmonem propagantur. 97 98

Atrophia ab eluuie ſeroſa aucta, atque deprauata vitio bilis efferueſcentis intrà duodenum. 13

Atrabiliarius humor ab acidiore lympha vnà cum bile conficitur. 287

Alui ſtipticitas à ſolo deſcenſu Chyli tenuioris, & purioris ad inteſtina. 4

B

Bilis quatenus ſua poteſtate alkalica acidum imbibit, ſanguinem relaxat. 1

Bilis ſpiritu viduata non miſcetur ſanguini mucilaginoſo. 322

Supernetat cæteris humoribus ex Hippocratis doctrina. ibid.

C

Capitis integumenta debito ſicciora, aut conſtrictiora, ſtata, atque continens doloris cauſa. 9

Capitis dolore, immutatio fermenti quomodò inferat ſcephalagiam. 10

Capitis dolor cietur luce, ſono, & odore, motu particularum eorum naturam conſtituente. 11

Capitis dolor à coluuie ſeroſa acidoſalſa. 14

Capitis dolor per ſomnum magis ingraueſcens. 26

Calculi generantur à ſanguinis reſidentia, quæ tartarea vocitatur materies: hæc autem gignitur ex alkali fixo, non verò volatili, acido eiuſdem indolis copulata. 359

Calybeata in affectione hypocondriaca conducunt, quià humorum acrimoniam modificant. 224

Calores à paſtu exacerbantur ob efferueſcentiam chyli in inteſtinis, quæ illi aduenit ab extrinſeco ob admixtionem fermenti validi actiui, quod non eſt niſi bilis, & ſuccus pancreaticus, qui in ſegregatione

fæ-

fæcum, & depuratione Chyli prò ſanguine (cum ſinè motu hoc fieri nequeat) hanc concipit efferueſcentiam. 237

Calidorum vſus in inflammatione permittitur, quatenus ſanguinem concretum diſſoluunt; à frigidis verò humorum collectio magis inficitur. 293, 298

Cachexia laboramus, quoties principijs actiuis depauperata cruoris maſſa ſanguinis æmathoſis non perficitur. 317

Calor à paſtu ob efferueſcentiam bilis cum acido pituitæ, à qua valida arteriarum pulſatio deducitur. 323

Cerebri diſpoſitio ad capitis paſſiones, dilatatio pororum. 30. 36

Conuulſio ab extremis, & extimis partibus exorſa, totique corpori communicata. 33

Procedendi modus videatur. ibid.

Curationique animus intendatur. ibid.

Cordis palpitatio à defluo, refluoque ſpirituum animalium motu, remorantem ſuccum impellere tentantium. 47

Vel malè ſana intrà cordis ſinus ſarcina eam medijs fibris eliminare ſtudentium. ibid.

Corpus habet, quia denegato ſpiritu partes concidunt, nequè fermenta promouentur. 83

Coagulationis ſigna habentur ex pulſu paruo, calore miti, vrina aquea, & tenui, ex pellicula alba in ſuperficie extracti ſanguinis concreſcente. 123

Corde reſtricto fit ſpirituum repercuſſio in organum ſenſus communis; hinc motus ſimilis illi percipitur, qui à præſentia alicuius mali excitantis timorem, ac mærorem producitur. 240

Colicus dolor circà lumbos lateri dextro infixus. 298

Cauſæ quæruntur à rigidis ſalinæ particulis. 295

Crepitus circà orificium Ventriculi imitans pergamenæ contractionem, deducitur à muſculis intercoſtalibus, quorum tendines cum eſſent indurati à calore ſubiacentis ventriculi eis communicato, dum mouentur motu indirecto crepitum edunt. 223. 224

D

DEglutio læditur à frigido potu, quatenus ſpiritus, vel extinguuntur, vel repelluntur, ità ut fibræ deglutioni dicatæ in contractione quadam, ac veluti inflatione non detineantur. 164

Deſtilatio conficitur à ſuperflua ſucci nervoſi elaborationis parte. 318

Diſtillationis ratio, & modus explicatur iuxtà circulationis leges tùm ſanguinis, tùm lymphæ. 18. 19

Diabetis cauſa ab acido ſalſo volatili petita, per quod diſſoluitur cruor, ſalinis ſpiculis diſſecta ſanguinis maſſa. 128

Diarrhæ atribuitur glandulis miliaribus clapſulæ Bilis implãtatis, quibus ob tumoris ſuperimpoſiti compreſſionẽ non permittitur Bilis ſepa-

rationem inſtituere; vndè in venis retenta ſanguinis diſſolutionem inducit, quæ demum per inteſtinorum artherias emiſſa, eorum tunicas velicando tàm verſungianum, quàm calidicum emurgit humorem. 268. 269
Diarrhæa cum febre ab vniuerſo corpore poſt læues curas, ac frigidiuſculum aerem æſtiuum, quorum cauſa acidus humor intrà corpus intenditur, qui ſanguinis conſtrictiuus, febrem gignit cum pulſu paruo, frequenti, ac magno virium languore. 282
Hic verò acidus humor (natura ſecretioni intendens) dum per Ventriculi, atque inteſtinorum tunicas traducitur, rigorem parit, atque ad exitum ſollicitat vnà cum bile ſuccum pancreaticum. ibid.
Diabetis cauſæ quæruntur à ſanguinis maſſa, acrimonia ſalina vniuerſum corpus rodente. 366
Doloris ad occipitium graueſcentis cauſa. 101
Dolor in genu à motu ſanguinis craſſo ibi ſtagnare coacto. 18
Dolorum Ventris ſedes deſignatur in neruis meſentericis, eiuſdemque plicatura. 217
Dolores ceſſant ſecuta vrinarum copia. ibid.
Dolor in genu à tardo ſanguinis motu, qui muſculorum interſticijs conſiſtere. 267
Dolores laceratiui tribuuntur ſucco pancreatico propter ſui ſtagnationem auſteriori facto, qui in ſui cum bile efferueſcentia oleoſas, ac ſpiritoſas illius particulas diſſerpit, atque diſſoluit. 252
Dolore intrà ſtomacum adhuc perdurante poſt validam eiuſdem Ventriculi humorum expulſionem culpatur cyſtica bilis lateraliter ſtomaco connexa, quæ ingenti calore aculeata, tunicas Ventriculi perforando, triſtem efficit ſenſationem. 211. 212
Dolor iliacus ab inflammatione. 293
Dolores exacerbantur euacuatione ſecuta, quià per clyſteres noua elicitur materies. 296
Dolores Ventris in cunuulſiuos motus tranſeuntes. 301
Dyſenteria fit ab atra, ac vitallina bile gradu quodam caloris incraſſata. 287

E

Epilepſiæ cauſa præfinita, particulæ eſſentialiter eam componentes adnotantur, acida ſcilicet vnà glandulis accerſita, altera ſulphurea à bile mutuata, quæ in vnum volatile ſalſum intrà ſanguinis maſſam coeuntes, atque in neruoſum genus delapſæ, nitrati pulueris ritu ingentes edunt exploſiones, vndè habentur inſultus epipletici. 53. 54

F

Phantaſiæ deprauatæ cauſæ quinque recenſentur, quæ ſunt opacitas ſpirituum, remiſſus concitatuſque eorundem motus, præiudicia ſen-

ſenſus communis ab vlteriori ondulatione laceſita, concordans motus malè præfiguratis cerebri fibris, atque vltimò continuus ſpirituum influxus ob præconceptum obiectum ſponte delabentium, ob quorum omnium deprauationem læditur animæ ſeruitium. 239

Fames non minuitur aucto acrimonia ſalſa, quià ab acido ſanguinis melancolico appetitus conſeruatur. 219

Faciei rubores, totiuſque corporis calor poſt cibum pendet à ſanguine nimia tenuitate affecto, ſuffragante bile ſucco pancreatico, ac lienis fermento. 260. 261

Tum etiam ab inordinato neruorum ſpiritu, tenuioribus alimentorum particulis in excandeſcentia acto, ità ut arteriarum extremitates, quibus aligantur nerui, plus iuſto conſtrinctæ ſanguinem vlteriori fluxu ad genas propellant, quàm à venis reuehi poſſit hinc, vel in poris carnium detentus, vel per arteriarum capillarium tunicas ſubtiliſſimè diſtenſas, viuida cruoris purpura translucet. ibid.

Febris autumnalis leni recurrente paroxiſmo, atque extremorum refrigeratione, miti calore ſubſequente, vide modum, vt quomodo hoc producatur. 58

Fermenta partium eneruantur ſanguine debilitato; & è contrà. 43

Febrilis increſcit calor vna atque altera poſt cibi aſſumptionem hora; quià bilem ſanguini viſcoſitate affecto commixtam exagitant calidæ alimentorum particulæ, toties quoties cruoris maſſam ingrediuntur. 120

Febrium excrementa per ſanguinis depurationes ad Ventriculi orificium reiecta inuios meatus nacta poroſitates terrebrando dolores gignunt, eoque fortius agunt tùm cùm alimenta digeruntur, quià dicta diuulſio fit maior à ciborum pondere fibras magis diſtrahente, & à particulis calidis, & ſpiritoſis in dicta fermentatione excitatis, quorum motus cum ſit perturbatus, dubium non eſt, quin valeat dolorem augere. 186

Propagatur verò dolor, quià ſanguinis particulæ craſſæ ibi moram contrahere coactæ, nouo ſanguine adueniente etiam tenui retento, ità inteſtitia replentur, vt diſtentæ lacerari videantur. ibid.

Febris, obſtructis hypocondrijs, quomodò generetur. 288

Fermenta partium concitantur à ſanguinis maſſa ritè conſtituta. 311. 318

Fermenta lienis à poteſtate ſua deicitur à refluo hæmorrohidum, ac ſuperabundanti ſanguine obrutum. 311

Qua de cauſa tota animalis economia ſubuertitur. ibid.

Fermentum lienis nimia volatilitate donatum promouet in hepate copioſæ bilis ſecretionem. 261

Febris producta, & lentè ſubardens pendet à ſanguine muſcoſitate prædito. 323

Flatus generatur pituita in Ventriculo, atque in inteſtinis à bile exagitata. 97. 98

Fluxu cæliaco trahuntur in contrarium, non verò laxantur ſtomaci fibræ. 189
Flatus ſecundariò, & conſequenter progignuntur ſpatia vacua implere ſtudentes, membranis extenſis à ſpirituum animalium excandeſcentia. 212
Flatibus ob ſuam craſſitiem, exitu denegato per orificium ſuperius Ventriculi, eiuſdem neruoſos plexus comprimunt, quæ compreſſio neruis cardiacis communicata, cordis motus diminuitur; quarè vniuerſo corpori languores impertiuntur, denegata ſpirituum, & ſanguinis copia, à qua virium robur, & facultatum conſiſtentia producitur. 227
Fluxus hepaticus pendet à læſa corporis ſanguificatione. 290
Hæc verò læditur ab acrimonia bilis, quæ ſanguinis maſſam corodendo, à ſua naturali conſtitutione deturbat, cum deſtructione principij operatiui naturalium functionum eiuſdem cruoris maſſæ inſidentium. ibid.
Frigus quomodò vertiginem gigniat. 21
Frigus initio febrium perſentitur, quoties humorum aucta craſſitie tenuiores particulæ non omnimodò explicantur, ſemiobrutæ verò comburuntur; vndè prouenit latica febris. 120
Frigus perſentitur intrà meſenterij atque inteſtinorum tunicas ob coniugium ſucci pancreatici, atque bilis ſalino ſulphureæ, quæ vna cum illo elaboratur in nitrum. 255
Fructus horarij citò putreſcunt, eo quod laxa nimis eorum compages, partibuſque etherogeneis conflata; hæ ſe mutuò non implicant, nec implexu in ſubiecto retinentur. 218
Fætus, qui intrà paucos dies interijt, cauſæ narrantur. 31

G

G *Allica lues habetur ab aciditate volatili.* 213
Empiticis fixata remedijs, non pænitus ſublata. ibid.
Quò circà prædicta lues in ſanguinis ſinu fixata vniuerſam maſſam coagulat. ibid.
Proindè ab indebita efferueſcentia acrior facta, obſtructoque liene repercuſa regurgitat per arteriæ cæliacæ ramos in Ventriculum, per quem diſſaminatur. ibid.
Gonorrhea ſinè pudendi erectione, quæ incipit deſinente podagra, originem ducit à ſucco nerueo acido humore perfuſum. 355

H

H *Æmorrhoydum fluxus promouetur, non quià ſanguinis bile ſit aculeatus, ſed quia multo ſero dilutus.* 47
Hæmorrhoydes tument ob ſanguinis craſſitiem, ſpiritu volatili ſalino per aduſtionem euaporante. 264

Hæmorrhoydum cura præſeruatiua. 348
Hæmorrhoydum fluxus pendet ab acido ſucco melancholico nimis attenuato, ac ſummè volatilizato. 348
Hepatis incendium extinguit calorem Ventriculi, quatenus bilis, quæ copioſa ab eo ſecernitur, ea, qua polet alkali vi, ſtomaci fermentum imbibit. 2
Hydropica diatheſis calore producitur, eo quià ſalſo volatili diſſecta ſanguinis maſſa in ſeroſam coluuiem deiſcit. 326
Ratio cur potius culpetur ſanguinis reſolutio, quàm deprauata viſcerum concoctio. 327
Cur ſerum non ſecernatur in renibus. ibid.
Hypocondriorum æſtus, & præcipuè circà Ventriculi inferius orificium, non ab obſtructionibus pendet, ſed à ſanguine feruido intrà vaſa per illius ſubſtantiam diſſaminata, ob craſſitiem, ab aduſtione contracta, in ſua circulatione ibi denteſcere coacto. 236
Hypocondriaca affectio pendet ab acido ſalſo Ventriculi deprauato ob aciditatis augmentum, & volatilitatis debitæ diminutionem. 227
Hypocondria an influant, & quomodò influant in melancholia. 228. 229

I

Imaginatio alicui opinioni pertinaciter hæret, quoties per varios reflexionum actus in aliquo conceptu modificantur cerebri fibræ, atque identidem ſenſuum externorum motibus concitantur nulla adueniente ab extrinſeco prædictæ cogitationis cauſa. 239. 290
Incubi cauſa eſt ſpirituum animalium ſupreſſio ad cor, pulmones, diaphragma, ac thoracis muſculos. 70. 71
Grauaminis verò cauſa non vna, ſed duplex; præcordiorum namque obſtructorum lucta, atque ſanguis intrà cor plurima ſtagnatione congeſtus. ibid.
Inertia ſpirituum animalium extaſim parit. 82
Inflammatio lienis præeunte febre. 333
Cauſæ diſcutiuntur, ſigna diſcriminantur. ibid.

L

Laſſitudo vlceroſa à quo deriuetur. 26
Laxatis Ventriculi fibris alimentorum ſabura in cauitate reſiſtit, quæ tractu temporis in fluorem euecta ſtomaco moleſtiam infert; quarè facultas expultrix materiam primò in capacitate contentam reicit, deindè bilem, emeatur cholideco expreſſam à motu inuerſo, ac veluti conuulſiuo inteſtinis communicato. 163
Lienis munere læſo ideò ſanguis incraſſatur, quià rectè conſtituto maſſa cruoris attenuatur. 310. 314
Lypothymiæ cauſæ diuerſæ, & quæ intus extraque paroxiſmum. 4. 5

Lypothymia à cibo ob laſſitudinem fibrarum Ventriculi. 28
A particulis acido ſulphureis naturali labore reuolutis. ibid.

M

MAcies totius corporis ob ſanguinis vacuitatem, ex eo quod chylus in motu ſuo ſiſtitur, ſtagnatque in glandulis meſenterij. 266
Melancholia ſua virtute adſtrictoria ſanguini craſſitiem tribuit, vti & lympha. 74.75
Melancholici inquieta, ac indeſinenti cogitatione plurimos conterunt ſpiritus, vndè humores dulceſcunt: hinc lien, glandulæque omnes, quibus nerui multi implantantur, ſpiritibus viduatæ aciditatem contrahunt. 73.74
Melancholia læditur ratiocinatio, læſa imaginatione. 73
Melancholicorum cerebrum à ſanguine nimia auſteritate reſtricto, vel paucos, vel nebuloſos prolicit ſpiritus. 74.75.229
Melancholia per ſomnum inducitur ob rationis inaduertentiam, quæ impreſſas nequit delere ideas. 228
Melancholia hypocondriaca, cum chacheſia, ac principio hydropis ob imminutam bilis quantitatem, vndè acidum exuberans debita inteſtini duodeni fermentatio non peragitur; hinc ſanguis inconfectus ad vniuerſum corpus delatus, partes nec calore fouentur, nec eorum fermenta reparantur; id circò ſanguis hydropicam dyatheſim nactus affert ſympthomata enumerata. 248.249
Mentis imminutæ, & quaſi abolitæ operationes, ob laxitatem fibrarum à cerebri concuſſione productam. 31
Mens aberrat exhauſto memoriæ promptuario. 81
Menſium fit ſupreſſio, eo quod ſubtiliores particulæ ad caput transferantur, atque ſpiritus diſſipentur, ità ut ſanguis attenuatione deſtitutus nequeat Vteri vaſa permeare. 83
Morboſa renum conſtitutio quomodò propagetur in filios. 363
Motus impotentia à ſeroſo decubitu primò circà cerebri corticem, dein intrà meduloſa clauſtra, atque vltimò in neruoſum genus ſpirituum emanationibus fores occludente. 14
Motus conuulſiui, vndè habeant immodicam illam enormem virium energiam. 24.25
Vndè exploſiuam nanciſcantur materiam. ibid.
Quæ ſit ſubſtantiæ componentis natura. ibid.
Quomodò hæc elaboretur. ibid.
Quibus vijs muſculorum ingrediatur ventres. ibid.
Qua ratione adeò mira celeritate validoque conatu in actum proſiliat. ibid.
Quibus explicatis clariſſimè patet tumor ſubſultus, atque contentio muſculorum. ibid.

Præ-

Prædicta verò Materies quæritur à triplici fonte; prima à ſpiritu animali indolis alkalicæ; altera à ſanguine nitro ſulphurea; tertia à triumuirali humore nitro ſulphureo. ibid.
Motus conuulſiui à maximo calore, atque ingenti frigore. 25.88
Motus conuulſiui, aucta vrinarum copia, minuuntur. p. 27. *Quo ritu hæc vrinoſa materies deriuetur in renes.* ibid.
Motus timorem infert, ob paucitatem ſpirituum, qui in confuſionem aguntur. 229
Mucus inteſtinalis ab efferueſcentia bilis attenuatus, & inflatus reſolutus, ventroſos promouet rugitus. 211

N

NAuſea, ac inapetentia ciborum inducitur, ex eo quod Ventriculi fibræ nimis laxatæ ad eam corrugationem non reducuntur, quæ eſt neceſſaria ad famem excitandam. 163
Neruis circà cor ſpaſmodicè affectis, ſanguis inordinato motu percellitur, & per conſequens febris producitur. 87
Neruoſus ſuccus, quos præſtet vſus in naturali œconomia. 14
Neruoſi ſucci deprauationis origo, & via qua ducitur ad concitandos motus conuulſiuos. 312

O

OBſtructo liene à reſtricta ſanguinis maſſa, humor acido-ſalſus producitur, qui, media ſtagnatione, concepto calore, ſummè volatilizatur, neruorumque ductu ad cerebrum porrigitur, & fit epilepſiæ cauſa. 231.232
Obſtructiones venarum meſenterij tàm lactis, quàm ſanguinis non ſunt cauſæ affectionis hypocondriacæ, hæ namque putredinem inferrent; illæ diſruptæ hydropi materiem ſuppeditarent. 238
Obſtructiones hypocondriorum quomodò producantur. 287
Opiatorum vſu humores non denſantur, quin potius eorum acrimonia diſſoluuntur. 294

P

PAlpitatio arteriæ hypocondriacæ habetur à fermento lienis nimis euecto, & ex ſalſo inteſtini duodeni plus juſto volatili, in proximum cæliace ſanguinem deſæuiente. 223
A ſanguinis regurgitatione in arteriam cæliacam. 148
Ab arteria ſubtus habente partem obſtructione duratam, quæ cum motui ſuo reſiſtat, huius vis tota dirigitur in partem exteriorem arteriæ. ibid.
Palpitatio pendet à ſanguine, qui accenſionem in corde non patitur; hinc cor aggrauat, ſuaque grauitate irritat. 312

Pectoris anguſtiæ à ſanguinis retardatione, & mora intrà vaſa Pulmonum ſpiritibus animalibus circularem ſanguinis motum non promouentibus. 83

Pituitæ inteſtinalis lentor, aut craſſities, debetur paupertati ſpirituum, auctæ glandularum aciditati, nec non eiuſdem craſſitiei. 342. 343

Paralyſis ab impotentia ſpirituum, materiei vitio, quæ ſordida nimis, vel maturitatis expers, animalem geneſim nequit perennare. 60

Prudentiæ famulatur humor dulcis, acido-ſalſus, qui neruorum commeatu ad cerebrum delatus ſpiritus animales exacuit; vndè à liene mentis acumen, & ſagacitatem proficiſci vulgò fertur. 218

Pulſatio Ventris, quæ ad pectus, & ad os ſacrum perextenditur, eo quià vaſa ſanguifera, prædictis partibus inſeruientia, neruis conſtringuntur, à prurigine bilis in contractionem excitis. 213

Pulmones in ſcalarum aſſenſu ægrè mouentur ob cruditatem ſanguinis, quarè ſi cruor ità diſpoſitus à motu citaciori in cordis ſinu ſolito plus vrgeatur, quià ſtatim totus non egreditur, ideò pulmonum nixu, & crebra agitatione, opus eſt, quo foras exantletur. 308

Q

QVarè dolores exacerbentur à Chlyſteris euacuatione. 296

Quomodò obſtructionem pariat ſanguinis efferueſcentia. 288

R

RAtiocinatio læditur viciato ſpiritu animali. 45

Cerebri fibris varijs imaginibus impreſſis, atquæ contrarijs motibus impetitis. ibid.

Renes quomodò diſponantur ad hunc potius humorem ſuſcipiendum, quàm alium. 363

Rene affecto, alteri intercipitur ſerum, vel neruis circumligatis arterijs, vel per conſenſum vtroque rene contracto. 236

Reſpirandi difficultas ratione fibrarum Ventriculi, quæ nimis diuulſæ ſanguinis motum nequeunt promouere. 186

Rerum aſcenſus, deſcenſuſque cum aliquo ſenſu doloris relabentium ſuprà, infraque eſofagum; modus, & ratio explicatur. 221

S

SAlium incurſionibus acidi, & alkali; Vertiginis motus explicantur. 21. 31

Et hoc facili negotio conſideranti naturam humoris melancholici; atque ſpirituum animalium, quorum vna eſt acida, altera alkalica. ibid.

Sal-

Salſum inteſtinale nimia volatilitate donatum chylum inficit, ac potentiſſimè ſoluit, qui ad cor delatus, ibi magis attenuatur, adeout in cerebro facili negotio inſalſam deſtillationem faceſcat. 91
Salſa deſtillatio fit ex particalis acido-ſalſis in aqua ſolutis. 130
Sanguinis motus prouenit à ſalſo volatili rectè conſtituto. 36
Sanguinis miſſio in apoplexia, nimio ſero obruto, oppletoque cerebro. 37
Sanguis ſi copioſior, quàm par eſt, effluxerit, reliqua cruoris maſſa depauperatur, quarè fermenta partium eneruantur, vtpotè quæ à ſanguine rectè conſtituto fouentur, hinc animali euerſa æconomia, maſſa ſanguinis vim ſuam fermentatiuam ammittit, atque in laticem aquoſum peruertitur, qui dyathesſim hydropicam inducit. 110. 111
Sanguis melancholicus aciditate, qua polet, chylum inficit. 237
Sanguis acrimonia ſalina exaſperatus corpus depaſcitur. 158
Sanguinis maſſa licet acri ſulphureo permixta, attamen ſuperante acido veram ſolutionem non patitur, quin potius maſſa conſtringitur, vndè cruor minus idoneè in vaſis circulando, portiones illius ſpleni adhærere coguntur, quæ paulatim congeſtæ obſtructionem gignunt. 218
Sanguinis turgeſcentia obſtructionem gignit. 288
Sanguinis viſcoſitas, & lentor originem ducit à pituita inteſtinali calore aeris, motu, & nimio potu aquæ fluxibili, & tenui reddita, vt facilè potuerit per vaſa lactea ſanguinis maſſam ingredi. 323
Sanguinis miſſio, ſi vires permittunt, fluente aluo conuenit, quatenus ſanguinis diſgregationem inhibet. 274
Sanguis mingitur reſerata renum ſubſtantia, præceſſo calculo facta pororum dilatatione. 174
Senſus communis agendi, modus, ſedes, & vſus. 44
Senſus quo ritù peragatur. 45
Senes acrimonia ſalina exaſperantur, quià ſpiritu balſamico viduati, corpora ſalina efferuntur. 226
Senes acri prurigine exaſperantur, eo quià perſpirabile, acri volatilitate affectum, diſlari prohibetur ibidem. 226
Seminis effuſa liberalitate, fermenta partium auferuntur, quibus vniuerſum corpus vitalizatur. 178
Seminis copia laſſitudinem inducit, eo quià ſanguinem per ſeminale effluuium ad talem turgeſcentiam inducit, vt plenitudinem conſtituat vniuerſo corpori grauoſam. 76
Semen acri ſucco perfuſum, ſi interpoſito fluxu intrà vrethram guttatim extillet, nullam efficit ſenſationem. 350
Serum ex ſanguinis attenuatione gignitur. 27. 35. 183
Fuſiori ſtylo. 244
Singultus à Diaphragmate, non à Ventriculo. 196.

Spiritus animalis indolis alkalicæ acidos nactus humores, inordinatè efferueſcendo, motus parit conuulſiuos. 25.27

Spiritus animales à timore in confuſione acti, pori, ac meatus cerebri conſtringuntur, vndè neruorum reſolutione in viſceribus facta, præcordiorum, ac arteriarum motus fatiſcit, hinc ſanguis intrà cordis ſinus coagulatur, vndè fermenta partium non excitantur prò chyli, & ſanguinis elaboratione, atque ſanguis ità concretus grauitat in organis reſpirationi dicatis, hæret vteri venis, nec ſuccum ſibimet infuſum ritè fermentat, ſed in laticem aquoſum abire ſinit. 137.138

Spiritu diſſipato, ſalinæ, ac ſulphureæ particulæ exaltantur, ex quibus vnum acre conficitur, per quod tota ſanguinis maſſa acredinem concipit. 166

Spiritu diſſipato, animali ſcilicet, non excitatur fermentum Ventriculi, ideòque multæ cruditates congeruntur. 199

Spirituum copia audaciam gignit, inopia timorem. 129

Spiritu diſſipato ſanguinis maſſa conſtringitur. 317.342.345

Sitis exacerbatur tùm lingua, tùm ventriculo vtraque humiditate depauperatis. 159

A bilis efferueſcentia intrà duodenum, quæ ſalina contagione palatum inficit. ibid.

A ſanguinis craſſicie, ità ut nequeat ſaliuares glandulas permeare. ibid.

Stomaci languores perſentiuntur, ſpiritibus animalibus tramite interclusſo, timoris vi compreſſo neruorum principio. 228

Stomaci fermentum aquarum largo potu dilutum, ac eiuſdem indolis ſanguine præterfluente debilitatum; alimenta in Ventriculo in mucidam degenerant putrilaginem, vndè oritur inapetentia, & cibi faſtidium. 141

Sudores nocturni ſtomaco, & ſangnini tribuuntur. 332

Syncope corripimur, quoties ſuccus pancreaticus auſterior factus conſiſtentiam tribuit ſanguini firmiorem, ac ſolidiorem, quàm vt debitè ſatiſque poſſit rareſieri. 253

T

TAbes dorſalis à congeſto ſucco nerueo intrà neruorum intercapedines. 353

Teneſmi cauſa, quæ inteſtinis adhæret, pituitæ inteſtinorum, auctæ tribuitur craſſitiei. 342

Timoris vi compreſſo neruorum principio, ſpiritibus animalibus intercluditur via, vndè ſtomaci, & cordis languores perſentiuntur. 218

Timore affectis, nerui conſtringuntur, quarè animali ſpiritu repercuſſo

cere-

cerebri clauſtra irrumpit, ibique inordinato motu cietur, vndè oritur vigilia, mortiſque metus, ex imaginatione deprauata. 218
Timor eſt decurtatio animæ ſenſitiuæ. 240
Dignoſcitur ab Anima, idearum vſu. ibid.
Tremor totius corporis, ab acri ſuperſtiſte ſero, in confectione ſucci neruoſi, quo vnà cum ſpiritu in neruos tranſgreſſo, animæ ſyſtatis tota ſuccutitur; vel ab inordinato ſpirituum motu, qui in neruos impetu facto, partes ſuo pondere deyciuntur. 244
Tumores muſculorum Ventris dignoſcuntur, ex læui tactu, muſculorum ſitu, virium conſtantia, concoctionum integritate, ac præhabita cæterarum partium curatione. 257
Cauſæ deducuntur ab inanitione hypocondriorum, quorum culpa igneo ſalino euolante ſpiritu ſanguis frigeſit, quarè ſuo motu deſtitutus in tumorem denſatur. ibid.
Ni mauis dicere fuſam præcedenti pharmaco materiem in hypocondrijs conſtringi. ibid.

V

Ventriculus habituali ſicitate depaſtus, non ſecus ac pulmo vlcere confectus, indeſinenter excitat febrem. 161
Ventriculus frigidus plus apetit, quàm concoquat, quià in Ventriculo frigido fermentum acido ſalſum maiori polet aciditate. 227
Vertigo à feroſis incurſibus, temporum genio indulgentibus; quarè prima ætate copia tantummodò peccant, vergentibus annis plus iuſto craſceſcunt. 18
Violenta ſpirituum animalium circumrotatio muſculari machinæ motus inhibet. ibid.
Vertiginis cauſæ, vel reſilitio, vel ſpirituum interceptio. 22
Vertigo ab intercepto ſpirituum animalium motu. 311
A lienis impuritatibus in ſuis ſtagnationibus ad volatilitatem elatis. ibid.
Ob impuritatem ſpirituum, ità ut nequeant inter ſe continuari. ibid.
Vires concidunt, quià ſanguis per humidum aerem, & potum reſolutus, ſpiritus nequit in ſua ſtatione detineri. 128
Vomitio quo pacto concitetur. 3
Vomitus identidem recurrit, quoties infigitur, vel infixa materies transfunditur. 200
Vomitu, & ſingultu culpatur diauphragma, quatenus neque ſpontanea, neque artificioſa euacuatio inuerſam naturæ legem ademerit. 197
Vrinæ lacteæ excernuntr, rerum, & ſanguinis vitio. 369

FINIS.

ERRATA CORRIGENDA

Leuiora aut omiſſa P. L. corriget.

Pag. 1. Lin. 18. Quamuis leg. ex quo
P. 1. l. 19. diſponat leg. impartita
P. 3. l. 3. determinatur leg. determinat
P. 3. l. 26. eodem leg. hac
P. 3. l. 27. infert. leg. inferunt
P. 4. l. 26. partes leg. parietem
5. l. 27. naturalem leg. naturalem excludat
5. l. 28. neruorum leg. neruorum cardiacorum
5. l. 30. ſe mouentes leg. moueatur, &
8. l. 8. laceſſita leg. laceſſitæ
8. l. 8. afficitur leg. afficiuntur
10. l. 18. quem leg. quam
12. l. 28. colluien. leg. colluuiem
13. l. 8. fuditer leg. funditur
13. l. 13. munure leg. munere
18. l. 15. perficiendum leg. perficiẽdam
19. l. 5. & coagulatur leg. coagulatur
21. l. 33. Salinarum leg. acidarum
21. l. 35. percepta leg. concepta
22. l. 2. & quia leg. &
22. l. 3. Sanguine tenuiori reddito leg. quia ſanguis tenuior redditus
24. l. 8. confirmationem leg. conformationem
24. l. 9. habent leg. habeant
24. l. 10. determinatur leg. determinantur
26. l. 34. neceſſario leg. neceſſaria
28. l. 16. cooperatur leg. cooperat
36. l. 16. vernis leg. venis
43. l. 33. vndè coacta leg. coacta
66. l. 18. aperta leg. apertis
66. l. 19. orificia leg. orificijs
67. l. 20. ſenſu communi leg. ſenſus cõmunis
67. l. 27. mouentibus partem leg. mota pars
73. l. 14. deductiones leg. ad deductiones
74. l. 15. caſſiuſculas leg. craſſiuſculas
75. l. 3. attenuaionem leg. attenuationem
78. l. 20. poſſibilia leg. impoſſibilia
78. l. 27. ob leg. qui ob
78. l. 28. vndè nec leg. nec
82. l. 24. cum leg. dum
82. l. 36. vaſi leg. vaſis
86. l. 1. impeditoque leg. impediturq;
90. l. 36. donata leg. donati
93. l. 27. earum leg. eorum
98. l. 17. ad leg. ab
103. l. 25. præcipitarentur leg. præcipitarent
103. l. 26. attenuarentur leg. attenuarent
103. l. 34. & leg. vt
116. l. 8. nimiam leg. nimia
126. l. 5. deſſigna leg. deſignat
126. l. 11. prohibenter leg. prohibentem
128. l. 3. fouere leg. fauere
138. l. 13. qui leg. quæ
138. l. 14. eos leg. hanc
138. l. 24. præualere leg. præualet
142. l. 1. dilatationi leg. dilatationis
142. l. 27. quibus leg. quo
145. l. 26. venas leg. renes
142. l. 32. & leg. eſt
142. l. 33. rediquat leg. redigantur
150. l. 29. Inappetentia leg. appetitus]
152. l. 12. caronſæ leg. neruoſæ
217. l. 14. delatus leg. defertur
217. l. 18. membranas fibrarum leg. fibras membranarum
221. l. 20. rareſaſta leg. rarefacta
224. l. 11. portione leg. portio
224. l. 12. incapace leg. incapaci
224. l. 14. cumulata leg. cumulatur
227. l. 5. quæ leg. quam
232. l. 21. ſentiri leg. non ſentiri
235. l. 21. vt tota leg. tota
235. l. 22. afficiatur leg. afficitur
239. l. 10. repreſentandum leg. ad repreſentandum
239. l. 30. organum motum leg. moto organo
241. l. 20. dictas leg. dictas partes
248. l. 11. filis leg. bilis
248. l. 12. ermentum leg. fermentum'
248. l. 34. & conſeruati leg. conſeruati
251. l. 34. ob leg. dum
252. l. 36. communicatos leg. communicati
255. l. 4. ſenſum in eis excitat leg. ſenſus in eis excitatur
255. l. 3. ſic leg. ſed
255. l. 18. eodem leg. eorum
270. l. 9. impedimenta ſuperata leg. impedimento ſuperato
284. l. 18. ita auctus leg. auctus
287. l. 11. cuius addendo leg. huic addito
304. l. 28. laxitatem leg. laxitate per
307. l. 20. in bile leg. bilis
307. l. 21. volatilitas leg. volatilitate
307. l. 21. chylus craſſus leg. chylum craſſum
307. l. 22. tranſmiſſus leg. tranſmiſſum
312. l. 10. conſeruans leg. conſeruantem
315. l. 8. irritamento leg. irritamenti
332. l. 16. depraauatio leg. deprauationi